

શ્રી અધ્યાત્મ

રત્નમાળા.

સા. કોરશી વિજ્ઞાન.
રંગુન.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાશ્ટ્રિ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૫૦૮-૭ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ૨ખાદ્યાત્મ રત્નમણી

વિગદ ૫૩૪:૪

ૐ

શ્રી અધ્યાત્મ રત્નમાળા

(જીવવિચાર, નવ તત્ત્વ વિગેરે સાથે.)

લેખક- પ્રકાશક,
શાહ કોશીભાઈ વીજપાલ જૈન
કચ્છ મોટા આસંખીઆવાળા, ૭૦ ચોક્કસ રોડ-રંગુન.

આવૃત્તિ બીજી.

પ્રત ૧૦૦૦.

* *
"

વીર સંવત ૨૪૫૬. સંવત ૧૯૮૫. સન ૧૯૨૯.

કિંમત: અમૂલ્ય.

વાચક વર્ગને સૂચના.

આ પુસ્તક છાપવા માટે અત્યંત લક્ષ રાખવામાં આવ્યું છે. જનાં દષ્ટિ દોષથી કોઈક ભૂલો રહી ગઈ હોય, તો તે સુધારી વાંચવા વિનંતી છે. (ભૂલો સુચવનારનો આભાર થશે.)

આ પુસ્તકને રખડતું મૂકી જ્ઞાનની આશાતના ન કરવા ખાસ બલામણુ છે.

આ પુસ્તક કોઈએ કીંમત લઈ વેચવું નહિ.

—મકાશક.

૧૪૦૦
ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૉપીરાઈટ-સંમ્રદ

અમદાવાદ, સલાપોસ રોડ,
ધી હાયમંડ ન્યુબિલી પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં
પરીખ દેવીદાસ જનલાલે
પૃષ્ઠ ૧ થી ૨૮૬ સૂત્રી છાપ્યાં અને બાકીનો ભાગ
સૂર્યપ્રકાશ પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં મુજબંદલાલ ત્રીકમલાલે છાપ્યો.

પ્રકાશકનું નિવેદન.

પરમપૂજ્ય ઉપાધ્યાય મહારાજશ્રી રવિચંદ્રજી મહારાજના શિષ્ય શ્રી કપુરચંદ્રજી મહારાજ સાથે ૧૯૮૩ ના વૈશાખ માસમાં મને પ્રથમ મેળાપ મોટા આસંખીઆમાં થયો હતો. તેમના સમાગમથી મારા હૃદયમાં જે શાંતિ થઇ હતી, તેવી શાંતિ હંમેશાં અંતરમાં રહે, એ હેતુથી તેમણે મારા જેવા અનેક જીવોને ઉપકારી થાય, તેવી મહાપુરુષોની વાણી કોઇ પુસ્તક રૂપે છપાવવા સૂચના કરી હતી અને તે સૂચનાનુસાર તેમણે કરેલા સંગ્રહ ઉપરથી આ પુસ્તકની પ્રથમ આવૃત્તિ છાપવામાં આવી હતી. તે થોડા સમયમાં વહેંચાઇ જવાથી અને જ્ઞાનજ્ઞાસુઓની ઘણી માંગણી હોવાથી આ બીજી આવૃત્તિ જનહિતાર્થે પ્રકટ કરી છે. આ બીજી આવૃત્તિમાં ૧૮ ઉપયોગી સૂત્રો, સ્તોત્રો તથા જીવચિત્ર, નવતત્ત્વ, દંડક અને સંઘયજ્ઞીનો આળાવબોધ (ભાષાંતર) ઉમેરવામાં આવ્યો છે.

આ બીજી આવૃત્તિ જદ્દીથી શુદ્ધ રીતે છપાવી આપવા બદલ અમદાવાદવાળા શ્રીમાન્ મણિલાલ ન. દોશી, બી. એ. નો ન ભૂલાય એવો આભાર માનું છું. તેમના લખેલાં અન્ય ૬૦ પુસ્તકો કે જે ધણો બોધ ગ્રહણ કરવા યોગ્ય છે, તે જ્ઞાનજ્ઞાસુઓને બહુ ઉપયોગી થશે, એજ અભ્યર્થના.

રંગુન, સંવત ૧૯૮૫.

સેવક,
શા. કૌરશી વિજપાળ.
કચ્છ મોટા આસંખીઆવાલા.

અ. મા. સ્વ. ખંડેન રતનબાઈ જૈન
 તે શા. કોરશી વીજપાલ ના ધર્મપત્નિ.
 ૬૨૭ આસંખ્યા માટે.

જન્મ સંવત ૧૯૩૧

મરણ સંવત ૧૯૮૩

સમર્પણ.

પ્રાતઃસ્મરણીય,

અ. સૌ. સ્વ. બહાલા પૂજ્ય માતૃશ્રી રતનબાઈની
પવિત્ર સેવામાં.

આપનો વાતસલ્ય પ્રેમ નિરંતર બહુ યાદ આવે છે. આપનો સ્થૂળ દેહ મારી દષ્ટિ આગળ નથી, છતાં આપના પવિત્ર આત્માના ગુણોનું સ્મરણ નિશ્ચિન થયાંજ કરે છે, અને મારું હૃદય સ્વાભાવિક રીતે આપના અગણિત ગુણો તરફ આકર્ષાય છે.

આપના નિઃસીમ ઉપકારનો બદલો તો હું શી રીતે વાળી શકું ! તો પણ આપનું સ્મરણ નિરંતર રહ્યાં કરે તે હેતુથી અધ્યાત્મ રતનબાળા નામનું (દ્વિતીયાવૃત્તિ) પુસ્તક આપને સમર્પણ કરું છું, એ આપ જ્યાં હો ત્યાં સ્વીકારશો.

આપ વૈભવશાળી ઘરમાં હતા, છતાં આપની સાદાઈ, નમ્રતા, ક્ષમાદયાવૃત્તિ, ધર્મપ્રેમ જેવાને તેવા રહ્યા હતા, એજ આપની મહત્તા અને ઉચ્ચતા પ્રકટ કરે છે. આપના ધર્મપરાયણ અમરાત્માને સદા સર્વદા શાંતિ રહે. એજ આંતરિક પ્રાર્થના.

રંગુન, ૭૦ ચૉકરોડ,

વિજયાદશમી.

સંવત ૧૯૮૫.

આપના ચરણની સેવિકા,
પુત્રી પાનબાઈના સવિનય

નમસ્કાર.

મા. કોશી વીજપાલનાં પુત્રી

શ્રીમતી પાનપાઈ

જન્મ મં. ૧૯૫૫

રગુન

અ. સૌ. સ્વર્ગસ્થ જ્ઞેન રતનબાઈનું સંક્ષિપ્ત જીવન ચરિત્ર.

જેમના સ્મરણાર્થે સ્વધર્મપ્રેમી, જ્ઞાનપ્રિય શા. કોરશીબાઈ તરફથી આ પુસ્તક પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવે છે, તે રતનબાઈનો જન્મ કચ્છમાં બિદડાગામમાં સંવત ૧૯૩૬ માં થયો હતો. તેમના પિતાનું નામ શેઠ લાધાબાઈ હતું અને માતાનું નામ માણેકબાઈ હતું. કચ્છ દેશમાં તે સમયે કેળવણીનો પ્રચાર ઓછો હોવાથી રતન જ્ઞેનનો અભ્યાસ બાળપણમાં અદ્ય હતો, પણ તેમનું હૃદય ઘણું સરલ અને ગુણાનુરાગી હતું, અને બાલ્યાવસ્થાથીજ તેમને ધર્મના સારા સંસ્કાર મળ્યા હતા.

સંવત ૧૯૪૯ માં ૧૩ વર્ષની વયે તેમનું લગ્ન કચ્છ આસ-બીઆ નિવાસી શેઠ વીજપાલબાઈનાં સુપુત્ર કોરશીબાઈ સાથે થયું હતું. કોરશીબાઈનું વય તે વખતે ૨૦ વર્ષનું હતું. શેઠ વીજપાલ-બાઈ સરલ પ્રકૃતિના, ધર્મપરાયણ અને પ્રમાણિક હતા. તેમના ગુણો તેમના પુત્ર કોરશીબાઈમાં ઉતરી આવ્યા હતા. કોરશીબાઈના માતૃશ્રી હીરબાઈ સ્વભાવના ઘણા ઉદાર અને દયાળુ છે. માતાના ગુણની પણ ઘણી સારી છાપ કોરશીબાઈમાં પડી છે. કોરશીબાઈ ધીરજ-વાન, સાહસિક અને પ્રમાણિક હોવાથી રંગુનમાં તેમણે એક વેપારી તરીકે સારી પ્રતિષ્ઠા પ્રાપ્ત કરી છે, અને સ્વખર્ચથી પ્રાપ્ત કરેલી લક્ષ્મીનો તેઓ અનેક શુભ અને પરમાર્થો કામોમાં, તથા જ્ઞાનપ્રચારમાં ઉદાર દીલથી સદ્ ઉપયોગ કરી રહ્યા છે.

રતન જ્ઞેન સંવત ૧૯૫૩ માં પહેલાં રંગુનમાં આવ્યાં. ત્યાં તેમણે ગુજરાતી ભાષાનો અભ્યાસ કર્યો. સાથે સાથે ધાર્મિક જ્ઞાન મેળવ્યું. તે ધર્મની આવશ્યક ક્રિયાઓ હમેશ બકિતભાવપૂર્વક કરતા હતા.

સામાયક પ્રતિક્રમણ વિગેરે કરવામાં, નવસ્મરણ આદિ સ્તોત્રો ભણવામાં, અથવા સારાં પુસ્તકો વાંચવામાં તેઓ પોતાના સમયનો સદુપયોગ કરતા હતા. ઘરમાં ઘોડાગાડી, મોટર, નોકરો એમ દરેક પ્રકારના વૈભવના સાધનો હોવા છતાં, તે તો સદા નિરભિમાનીજ રહેતા, ધણુંખડં ગૃહકાર્ય જતેજ કરતા. શ્રી પાર્શ્વનાથપ્રભુ પ્રત્યે તો એમની અનન્યભક્તિ હતી, અને વારંવાર તેમનું સ્મરણ કરતા હતા. રતનબાઈને એક પુત્ર અને એક પુત્રી છે. પુત્રનું નામ ચી. રવજીભાઈ છે અને પુત્રીનું નામ ચી. પાનબાઈ છે. રવજીભાઈનું વય ૩૩ વર્ષનું છે અને તેમનામાં જૈન ધર્મ પ્રત્યે ઉડી શ્રદ્ધા છે, અને તે પિતાને પગલે ચાલી વેપારમાં કુશળતા મેળવી રહ્યા છે. ચી. પાનબાઈનો જન્મ સંવત ૧૯૫૫ માં રંગુનમાં થયો હતો. તેમનું આધ્યાવસ્યાથી વિદ્યાભ્યાસ તરફ વિશેષ લક્ષ છે અને યાદશક્તિ પણ ઘણી સારી છે. તે સુશિક્ષિત છે અને તેની સાથે તેમનામાં પ્રબળ વૈરાગ્ય અને ધર્મના ઉડા સંસ્કાર છે. અને આ પુસ્તકમાં આપેલાં ઘણાં સૂત્રો તેમને કંઈ છે. રવજીભાઈને એક પુત્ર અને ચાર પુત્રીઓ છે. પુત્રનું નામ શાંતિલાલ છે અને પુત્રીઓનાં નામ અનુક્રમે ચી. સુંદરબાઈ, કેસરબાઈ, નિર્મળાબાઈ અને રક્ષમણી છે. રતનબાઈએ પોતાની પુત્રી પાનબાઈ તથા પૌત્રીઓને કેળવણી આપવામાં તથા ધર્મના ઉચ્ચ સંસ્કાર પાડવામાં પોતાનું કર્તવ્ય યથાર્થ રીતે બજાવ્યું છે. રતન બહેને શ્રી શેત્રુંજય, શ્રી ગિરનાર, શ્રી સમેત શિખરજીની મોટી યાત્રાઓ કરવા ઉપરાંત ઘણા શહેરો તથા ગામોનાં જિનાલયોનાં દર્શનનો લાભ મેળવ્યો હતો.

રતનબાઈમાં નિરભિમાન અને પરોપકાર વૃત્તિ, તેમજ વડીલો તરફનો પૂજ્ય ભક્તિભાવ, એ ઉત્તમ ગુણો હતા. તે ગરીબો, અભ્યાગત, લુલાં, લંગડાને, ભુખ્યા તરસ્યાને અનેક કામ મૂકી સંતોષથી જમાડતાં અને વસ્ત્ર દાન દેતાં હતાં. તેમનો તેમના વડીલો પ્રત્યે એટલો બધો અસાધારણ પૂજ્યભાવ હતો કે છેલ્લી સફર પ્રસંગે તેમણે પોતાના પૂજ્ય સાસુમા હીરબાઈનાં ચરણો

દોઢ પીધાં હતાં. તેમના આવા ગુણો સંભારી તેમના સંબંધમાં આવનાર સર્વ કોઈ તેમના પવિત્ર આત્માને નિશ્ચિન યાદ કરે છે. અને તેમના મુક્તકંઠે યશોગાન ગાય છે. રતનબાઈ એ કોરશીબાઈના ધરનો જ્વલંત દીપક હતો, અને દંપતીનું જીવન સુખ શાંતિમાં પસાર થતું હતું. સ્વજનાદિના લગ્ન પ્રસંગે તેમને સં. ૧૯૮૩ માં કચ્છ જવાનું થયું, ત્યારે ત્યાં તેમને પેટમાં અસાધારણ વાયુનો દુખાવો થયો. જેના પરિણામે થોડા દિવસ માંદગી બોગવી તેમણે સં. ૧૯૮૩ ના વૈશાખ સુદ ૧૪ ને શનિવારે આ સ્થૂળ દેહનો ત્યાગ કર્યો. મરણ પૂર્વે રતનબહેને સર્વ સંબંધીઓ તથા કુટુંબીજનોને હૃદયથી ખમાવ્યા હતા. અંતઃ સમયે પોતાનો જીવ મોહમાયામાં, પુત્રપુત્રી આદિના રાગમાં ન પડી જાય, તેથી સૌને આગલે દિવસે પોતાની પાસેથી- (ખિદડાથી) આસંખીએ મોકલી દીધાં હતાં. મરણ-વખતે પણ આવી ઉચ્ચ ભાવના રાખનાર રતન બહેનનું જીવન અનેક જીવોને ધણુંજ મોઢદાયક હતું. કોરશીબાઈ ધર્મપ્રેમી અને ધૈર્યશાળી હોઈ ઉત્તરાવસ્થામાં આ પ્રાપ્ત થયેલ પ્રસંગ બહુ શાંતિથી પસાર કરી રહ્યા છે. તેમણે પોતાની સદ્ગત સુસીલ ધર્મ પત્ની બહેન રતનબાઈના સ્મરણાર્થે કચ્છ આસંખીઆમાં જેન પાઠશાળા અને ઈંગ્લીશ સ્કુલ ખોલી તેને દશ હજાર રૂપિયા અર્પણ કર્યા છે. તે સંસ્થા છેલ્લા બે વર્ષથી ચાલે છે, અને તેમાં લગભગ ૩૦ વિદ્યાર્થીઓ ગુજરાતી અંગ્રેજી તથા ધાર્મિક વિદ્યા અભ્યાસ કરે છે. આગળ જતાં ભણનાર છોકરાઓની સંખ્યા વધશે તો તેના નીલાવ માટે વિશેષ રકમ આપવા માટે કોરશીબાઈ ઇચ્છા ધરાવે છે.

વળી કચ્છ આસંખીઆ ગામ બહાર નદી પાસે સોનાપુર તથા આસરે સવાસો માણસો બેસી શકે તેવો હોલ જેને પ્રજા એવું નામ આપી એ બંને સ્થળો પર રૂ. ૫૨૦૧) ખર્ચાને આસંખીઆના શ્રી સંઘને તે અર્પણ કરેલ છે. ત્યાં તા. ૧૪-૫-૧૯૨૭ નો સિલાલેખ મુક્યો છે અને તે રતન બહેનના આત્મ સ્મરણાર્થે છે.

રતનઆધના સ્મરણાર્થે પુસ્તકો

“ પવિત્રતાને પથે ” યાને અઢાર પાપસ્થાનમાંથી નિવૃત્ત થવાનો માર્ગ એ નામના પુસ્તકની ૫૦૦ પ્રતો છપાવીને ફ્રી વહેંચવામાં આવી છે.

વળી શ્રી સ્તંભન તીર્થ (પાર્શ્વનાથ) ચરિત્રની પ્રત ૨૫૦ તથા અઝાદરા પાર્શ્વનાથ પ્રત ૨૫૦ જૈન સસ્તી વાંચનમાળા ભાવનગર-વાળાની સંસ્થા પાસેથી ખરીદીને આઈ રતનઆધના આત્મસ્મરણાર્થે જ્ઞાનજીજ્ઞાસુઓને વહેંચવામાં આવી છે. અને ૨૫૦ પ્રતો શ્રીપ્રભાવી પાર્શ્વનાથની છપાય છે, તે હવે પ્રકટ થશે.

શ્રી અધ્યાત્મ રતનમાળાની પ્રથમ આવૃત્તિ તેમનાજ સ્મરણાર્થે છાપવામાં આવી હતી અને પ્રથમ આવૃત્તિ કરતાં આ દ્વિતીય આવૃત્તિમાં જહેન પાનઆધની શુભેચ્છાથી લક્તામર, રતનાકર પચિશી, કલ્યાણમંદિર, ૧૮ સૂત્રો-સ્તોત્રો વગેરેનો ઉમેરો કરવામાં આવ્યો છે, અને આ આવૃત્તિ પણ રતનજહેનના સ્મરણાર્થે પ્રકટ કરવામાં આવી છે.

રતન જહેનનો આત્મા જ્યાં હોય, ત્યાં તેને શાંતિ મળો, એ પ્રાર્થના સાથે આ તેમના જીવનચરિત્રની ટુંક નોંધ પુરી કરવામાં આવે છે.

રંગુન-યોકરોડ, નં. ૭૦ }
તા. ૬-૮-૧૯૨૯.

મણિલાલ ન. દોશી.

(રતનપોળ) અમદાવાદ.

અનુક્રમણિકા

વિષય	પૃષ્ઠ.
શ્રી નવકારનો છંદ	૧
શ્રી યશોવિજયજીકૃત સવાસો ગાથાનું શ્રી સીમંધર સ્વામીનું સ્તવન...	૪
શ્રી આનંદધનજીકૃત ચોવીસી...	૧૭
શ્રી દેવચંદ્રજીકૃત ચોવીસી	૪૨
શ્રી યશોવિજયજીકૃત ચોવીસી...	૬૯
શ્રી સ્વરૂપચંદ્રજીકૃત ચોવીસી...	૮૫
શ્રી દેવચંદ્રજીકૃત વીસી...	૧૦૫
શ્રીપાળની ઢાળ...	૧૨૪
શ્રીપાળ રાસનો કળશ...	૧૨૬
આઠ દૃષ્ટિની સઝાય...	૧૨૭
પંચભાવનાની સઝાય...	૧૩૬
શ્રી પ્રભંજનાની સઝાય...	૧૪૫
સંન્યકત્વના સડસઠ બોલની સઝાય...	૧૪૯
વીસ અસમાધિની સઝાય...	૧૫૮
સ્યાદાદની સઝાય...	૧૫૯
એકવીશ સખળની સઝાય...	૧૬૧
શ્રી યશોવિજયજીકૃત સાડાત્રણસો ગાથાનું સ્તવન...	૧૬૩
દેવચંદ્રજીકૃત અષ્ટ પ્રવચનની સઝાયો...	૧૯૧
બાર ભાવનાની સઝાય	૨૦૪
પુણ્યપ્રકાશનું સ્તવન...	૨૧૭
શ્રી ગોડી પાર્શ્વનાથજીનું પંચઢાળાઉં	૨૨૬
શ્રી મહાવીર સ્વામીના પાંચ કથ્યાણુકનું ચોઢાળાઉં...	૨૩૧
મોઢા આસંખીઆના દેરાસરનું જીનસ્તવન...	૨૩૮
જીવા પાંત્રીસી	૨૩૯
ચર્વની સઝાય	૨૪૨
વૈરાગ્ય પચવીસી સઝાય...	૨૪૪

ક્ષમા છત્રીસીની સગાય	૨૪૬
ચંદનબાળાનું ત્રીઢાળાઉં	૨૪૯
નારકીનું છ ઢાળાઉં...	૨૫૩
ચિત્ત અને ક્ષત્રદત્તની સગાય...	૨૫૬
જીવદયાની સગાય...	૨૫૮
મન ભમરાની સગાય...	૨૬૨
સોળ સતીઓની સગાય	૨૬૩
સદ્ભક્ત્યા દેવ લોકે ચૈત્યવંદન...	૨૬૪
ગૌતમ સ્વામીનો રાસ...	૨૬૫
વૃદ્ધિવિજયજીકૃત દશ વૈકાલીકની સગાય	૨૭૩
શ્રી ત્રિષષ્ઠિ શલાકા પુરૂષનો છંદ	૨૮૫

શ્રી જીવવિચાર મૂળ તથા અર્થ	૧
શ્રી નવતત્ત્વ મૂળ તથા અર્થ...	૧૮
શ્રી દંડક મૂળ તથા અર્થ...	૪૪
શ્રી લઘુ સંઘયણી મૂળ તથા અર્થ...	૬૪
શ્રી જીવવિચારના છૂટા બોલ...	૭૫
શ્રી નવતત્ત્વના છૂટા બોલ...	૮૩
માર્ગાનુસારીના પાંત્રીસ બોલ...	૧૧૪
શ્રી જીવવિચાર બાળાવબોધ	૧૧૭
શ્રી નવતત્ત્વ બાળાવબોધ.....	૧૨૪
શ્રી દંડક બાળાવબોધ	૧૫૩
શ્રી લઘુ સંઘયણી બાળાવબોધ	૧૭૦
શ્રી ભક્તામર સ્તોત્ર...	૧૮૬
શ્રી કલ્યાણ મંદિર સ્તોત્ર	૧૯૧
શ્રી ભાવવિજયજી રચિત ધ્યાન સ્વરૂપ...	૧૯૬
ગાનબોધ છંદ	૨૧૬
શ્રી રતનાકર પચ્ચીશી...	૨૧૯

અધ્યાત્મ રત્નમાળા.

ઓં શ્રી અર્હત્ત્વમ્બ્યો નમઃ । શ્રી સિદ્ધેમ્બ્યો નમઃ ।
શ્રી આચાર્યેમ્બ્યો નમઃ । શ્રી ઉપાધ્યાયેમ્બ્યો નમઃ ।
શ્રી સાધુમ્બ્યો નમઃ ।

શ્રી નવકારનો છંદ.

હોહા.

વંછિત પૂરે વિવિધ પરે શ્રી જિન શાસન સાર; નિશ્ચે
શ્રી નવકાર નિત, જપતાં જય જયકાર. ॥ ૧ ॥ અડસઠ
અક્ષર અધિક ફલ, નવપદ નવે નિધાન; વીતરાગ સ્વયંમુખ
વદે, પંચ પરમેષ્ઠિ પ્રધાન. ॥ ૨ ॥ એકજ અક્ષર એક ચિત્ત,
સમર્થા સંપત્તિ થાય; સંચિત સાગર સાતનાં, પાતક દૂર
પલાય. ॥ ૩ ॥ સકલમંત્ર શિર મુકુટ મણી, સદ્ગુરુ ભાષિત
સાર; સો ભવિયા મન શુદ્ધશું, નિત જપીયે નવકાર. ॥ ૪ ॥
“ છંદ હાટકી. ” નવકાર થકી શ્રીપાલ નરેશ્વર, પામ્યો
રાજ્ય પ્રસિદ્ધ; સમશાન વિષે શિવનામ કુંભરને, સોવન
પુરિસો સિદ્ધ. નવ લાખ જપંતા, નરક નિવારે, પામે ભવનો
પાર; સો ભવિયાં ભત્તે, ચોખે ચિત્તે, નિત્ય જપીયે નવકાર.
॥ ૫ ॥ બાંધી વડ શાખા શિકે બેસી, હેઠલ કુંડ હુતાશ;
લક્ષરને મંત્ર સમર્થો શ્રાવકે, બિડયો તે ત્યાકાશ; વિધિ

રીત જપ્યો વિષધર વિષ ટાલે, ઢાલે અમૃતધાર સો ૦
 ॥ ૬ ॥ બીજેરાં કારણુ રાય મહાબલ, વ્યંતર દુષ્ટ વિરોધ;
 જેણે નવકારે હત્યા ટાલી, પામ્યો યક્ષ પ્રતિબોધ; નવ
 લાખ જપતાં થાએ જનવર, ઇચ્છો છે અધિકાર. સો ૦
 ॥ ૭ ॥ પલ્લિપતિ શીખ્યો મુનિવર પાસે, મહામંત્ર મન
 શુદ્ધ; પરલવ તે રાજસિંહ પૃથ્વીપતિ, પામ્યો પરિગલ
 રિદ્ધ; એ મંત્ર થકી અમરાપુર પહોતો, ચારૂદત્ત સુવિચાર.
 સો ૦ ॥ ૮ ॥ સંન્યાસી કાશી તપ સાધતો, પંચાગ્નિ પર
 બલ; દીઠો શ્રી પાર્શ્વ કુમારે પન્નગ, અધબલતો તે ટાલ;
 સંલલાવ્યો શ્રી નવકાર સ્વયંમુખ, ઇંદ્રભૂવન અવતાર. સો ૦
 ॥ ૯ ॥ મન શુદ્ધે જપતાં મયણા સુંદરી, પામી પ્રિય
 સંયોગ; ઇણુ ધ્યાને કષ્ટ ટલ્યું લિખરનું, રક્તપિત્તના રોગ;
 નિશ્ચે શું જપતાં નવનિધિ થાયે, ધર્મ તણો આધાર. સો ૦
 ॥ ૧૦ ॥ ઘટમાંહિ કૃષ્ણ ભુજંગમ ઘાડ્યો, ઘરણી કરવા
 ઘાત; પરમેષ્ઠિ પ્રભાવે હાર ફૂલનો, વસુધામાં વિખ્યાત;
 કમલા વતીયે પિંગલ કીધો, પાપ તણો પરિહાર. સો ૦
 ॥ ૧૧ ॥ ગયણાંગણુ જાતિ રાખી ગ્રહીને, પાડી બાણુ પ્રહાર;
 પદ પંચ સુણુંતા, પાંડુ પતિ ઘર; તે થઈ કુંતા નાર; એ
 મંત્ર અમૂલક મહીમા મંદિર; લવ દુઃખ ભંજણુહાર. સો ૦
 ॥ ૧૨ ॥ કબલને સંબલ કાઢવ કાઢ્યાં, શકટ પાંચશે માન;
 દીધે નવકારે ગયા દેવલોકે, વિલસે અમર વિમાન; એ મંત્ર
 થકી સંપ્રતિ વસુધા તલે, વિલસે જૈન વિહાર. સો ૦ ॥ ૧૩ ॥
 આગે ચોવીશી હુઇ અનંતિ, હોશે વાર અનંત; નવકાર
 તણી કોઈ આદિ ન જાણે; ઇમ ભાંખે અરિહંત; પૂરવ
 દ્વિશિ ચારે આદિ પ્રપંચે, સમર્થા સંપત્તિ સાર. સો ૦

॥ ૧૪ ॥ પરમેષ્ઠિ સુરપદ તે પશુ પામે, જે કૃત કર્મ
 કઠોર; પુરગિરિ ઉપર પ્રત્યક્ષ પેખ્યો, મણિધરને એક
 મોર; સદ્ગુરુને સન્મુખ વિધિ સમરંતા, સફલ જન્મ સંસાર.
 સો ॥ ૧૫ ॥ શ્લોકારોપણ તસ્કર કીધો, લોહખરો
 પ્રસિદ્ધ; તિહાં શેઠે નવકાર સુણાવ્યો, પાચ્યો અમરની
 ઋદ્ધ; શેઠને ઘર આવી વિદ્ધ નિવાર્યા, સુરે કરી મનોહાર.
 સો ॥ ૧૬ ॥ પંચ પરમેષ્ઠિ જ્ઞાન જ પંચ, પંચદાન
 ચારિત્ર; પંચ સઝાય મહાવ્રત પંચહ, પંચ સ્મિતિ સમકિત;
 પંચ પ્રમાદ વિષય તજે પંચ, પાળે પંચાચાર. સો ॥
 ૧૭ ॥ “ કલશ છાપ્ય ” નિત જપીયે નવકાર, સાર
 સંપતિ સુખ દાયક; શુદ્ધ મંત્ર એ શાશ્વતો, ઈમ જપે શ્રી
 જગનાયક. શ્રી અરિહંત સુસિદ્ધ, શ્રી આચાર્ય લણી જે,
 શ્રી ઉવજાચ સુસાધુ પંચ પરમેષ્ઠિ સુણીજે, નવકાર સાર
 સંસાર છે, કુશલ લાલ વાચક કહે; એક ચિત્તે આરાધતાં,
 વિવિધ ઋદ્ધિ વંછિત લહે. ॥ ૧૮ ॥ ઇતિ સંપૂર્ણ.

શ્રી યશોવિજયજી કૃત સવાસો ગાથાનું શ્રી સીમંધર સ્વામીનું સ્તવન.

॥ ઠાણ પહેલી ॥

એક દિન દાસી દાડતી ॥ એ દેશી ॥

સ્વામિ સીમંધર વિનતી, સાંભલો માહરી દેવરે;
તાહરી આણ હું શિર ધરું, આઠરું તાહરી સેવરે, સ્વામિ
સીમંધર વિનતીં ॥ ૧ ॥ કુગુરૂની વાસનાપાશમાં, હરણિ
પરે જે પડ્યા લોકરે; તેહને શરણ તુજ વિણ નહોં.
ટલવલો બાપડા ફેકરે. સ્વામિં ॥ ૨ ॥ જ્ઞાન દર્શન ચરણ
ગુણ વિના, જે કરાવે કુલાચાર રે; લુંટે તેણે જન દેખતાં,
કિંહા કરે લોક પોકારરે. ॥ સ્વામિં ॥ ૩ ॥ જેહ નવિ લવ
તર્યાં નિરગુણી, તારશે કેણી પરે તેહરે; એમ અજાણ્યા પડે
ફંદમાં, પાપ બંધે રહ્યા જેહરે. ॥ સ્વામિં ॥ ૪ ॥ કામ
કુંભાદિક અધિકનું, ધર્મનું કે નવિ મૂલ રે; દોકડે કુગુરૂ
તે દાખવે, શું થયું એ જગ શૂલ રે. ॥ સ્વામિં ॥ ૫ ॥
અર્થની દેશના જે દીએ, ઓલવે ધર્મના ગ્રંથ રે; પરમ
પદનો પ્રગટ ચોરથી, તેહથી કેમ વહે પંથ રે. ॥ સ્વામિં
॥ ૬ ॥ વિષય રસમાં ગૃહી માચિયા, નાચિયા કુગુરૂ મદ
પૂર રે; ધૂમ ધામે ધમાધમ ચલી, જ્ઞાન મારગ રહ્યો દૂર રે.
॥ સ્વામિં ॥ ૭ ॥ કલહ કરી કઠાગ્રહ ભર્યા, થાપવા
આપણા બોલ રે; જિન વચન અન્યથા દાખવે, આજતો
વાજતો ઢોલ રે. સ્વામિં ॥ ૮ ॥ કેઈ નિજ દોષને ગોપવા,
રોપવા કેઈ મત કંદ રે; ધર્મની દેશના પાલટે, સત્ય ભાષે

નહિ મંદ રે. ॥ સ્વામિં ॥ ૯ ॥ બહુ મુખે બોલ એમ
સાંભળી, નવિ ધરે લોક વિશ્વાસ રે; ઢુંઢતા ધર્મને તે થયા,
ભર જોમ કમલની વાસરે. ॥ સ્વામિં ॥ ૧૦ ॥

॥ હાલ બીજી ॥

રાગ ગાડી.

મોલીડા હંસારે વિષય ન રાગીએ ॥ એ દેશી ।

એમ ઢુંઢતા રે ધર્મ સોહામણો, મિલિએ સહશુર
એક; તેહને સાચોરે મારગ દાખવે, આણી હૃદય વિવેક.
શ્રી સીમંધર સાહેબ સાંભલો. ॥ ૧૧ ॥ પર ધરે જોતાંરે
ધર્મ તુમે કરો, નિજ ધરે ન લહોરે ધર્મ; જેમ નવિ
જાણેરે મૃગ કસ્તૂરીઓ, મૃગ મહ પરિમલ મર્મ. ॥ શ્રીં ॥
૧૨ ॥ જેમ તે ભૂલોરે મૃગ ઢશ દિશિ કરે, લેવા મૃગ
મહ ગંધ; તેમ જગ ઢૂંઢેરે બાહિર ધર્મને, મિથ્યાદષ્ટિ રે
અંધ. ॥ શ્રીં ॥ ૧૩ ॥ જાતિ અંધનો રે દોષ ન આકરો,
જે નવિ દેખે રે અર્થ; મિથ્યાદષ્ટિ રે તેહથી આકરો, માને
અર્થ અનર્થ. ॥ શ્રીં ॥ ૧૪ ॥ આપ પ્રશંસે રે પર ગુણ
ઓલવે, ન ધરે ગુણનો લેશ; તે જિન વાણી રે નવિ
શ્રવણે સુણે, દિએ મિથ્યા ઉપદેશ. ॥ શ્રીં ॥ ૧૫ ॥ જ્ઞાન
પ્રકાશેરે મોહ તિમિર હરે, જેહને સહશુર સૂર; તે નિજ
દેખેરે સત્તા ધર્મની, ચિદાનંદ ભરપૂર. ॥ શ્રીં ॥ ૧૬ ॥
જેમ નિર્મલતા રે રતન સ્ફટિક તણી, તેમ જે જીવ સ્વભાવ;
તે જિન વીરેરે ધર્મ પ્રકાશીઓ, પ્રબલ કષાય અભાવ.
॥ શ્રીં ॥ ૧૭ ॥ જેમ તે રાતેરે કુલે રાતડું, સ્યામ
કુલથીરે સ્યામ; પાપ પુણ્યથી રે તેમ જગ જીવને, રાગ

દ્રેષ પરિણામ. ॥ શ્રી૦ ॥ ૧૮ ॥ ધર્મ ન કહિએ રે નિશ્ચે
તેહને, જેહ વિભાવ વડ વ્યાધિ; પહેલે અંગેરે એણી પરે
ભાપિયું, કરમે હોએ ઉપાધિ. ॥ શ્રી૦ ॥ ૧૯ ॥ જે જે
અંશેરે નિરૂપાધિક પણું, તે તે જાણોરે ધર્મ; સમ્યગ દષ્ટિ
રે ગુણ ઠાણા થકી, જાવ લહે શિવ શર્મ. ॥ શ્રી૦ ॥ ૨૦ ॥
એમ જાણિને રે જ્ઞાન દશા ભજી, રહીએ આપ સ્વરૂપ;
પર પરિણતિથી રે ધર્મ ન છાંડીએ, નવિ પડિએ ભવરૂપ. ॥
શ્રી૦ ॥ ૨૧ ॥

॥ ઠાણ ત્રીજી ॥

હવે રાણી પદમાવતી ॥ એ દેશી ॥

જિહાં લગે આત્મ દ્રવ્યનું, લક્ષણ નવિ જાણ્યું;
તિહાં લગે ગુણઠાણું ભલું, કેમ આવે તાણ્યું. આત્મ તત્ત્વ
વિચારીએ. ॥ ૨૨ ॥ આત્મ અજ્ઞાને કરી, જે ભવ દુઃખ
લહીએ; આત્મ જ્ઞાને તે ટલે, એમ મન સદહીએ. ॥
આત્મ ॥ ૨૩ ॥ જ્ઞાન દશા જે આકરી, તેહ ચરણ
વિચારો, નિર્વિકલ્પ ઉપયોગમાં, નહીં કર્મનો ચારો. ॥
આત્મ ॥ ૨૪ ॥ ભગવદ અંગે ભાષિઓ, સામાયિક અર્થ,
સામાયિક પણ આત્મા, ધરો સૂઘો અર્થ. ॥ આત્મ ॥
૨૫ ॥ લોક સાર અધ્યયનમાં, સમકિત મુનિ ભાવે, મુનિ
ભાવજ સમકિત કહ્યું, નિજ શુદ્ધ સ્વભાવે. ॥ આત્મ ॥
૨૬ ॥ કષ્ટ કરો, સંજમ ધરો, ગાલો નિજ દેહ, જ્ઞાન
દશા વિણ જીવને, નહીં દુઃખનો છેહ. ॥ આત્મ ॥ ૨૭ ॥
ખાહિર ચતના ખાપડા, કરતાં દ્રહવાએ, અંતર જતના જ્ઞાનની
નવિ તેણે થાએ. ॥ આત્મ ॥ ૨૮ ॥ રાગ દ્રેષ મલ

ગાલવા, ઉપશમ જલ ઝીલો, આતમ પરિણતિ આકરી, પર
 પરિણતિ પીલો. આતમ૦ ॥ ૨૬ ॥ હું એહનો એ માહરો,
 એ હું એણી બુદ્ધિ; ચેતન જડતા અનુભવે, ન વિમાસો
 શુદ્ધિ. ॥ આતમ૦ ॥ ૩૦ ॥ બાહિર દૃષ્ટિ દેખતાં, બાહિર
 મન ધાવે; અંતર દૃષ્ટિ દેખતાં, અક્ષય પદ પાવે. ॥ આતમ૦
 ॥ ૩૧ ॥ ચરણ હોય લલ્લજાદિકે, નવિ મનને ભંગે; ત્રીજે
 અધ્યયને કહ્યું, એમ પહેલે અંગે. ॥ આતમ૦ ॥ ૩૨ ॥
 અધ્યાતમ વિષુ જે ક્રિયા, તે તનુ મદ્દ તોલે; મમકારાદિક
 યોગથી, એમ જ્ઞાની બોલે. ॥ આતમ૦ ॥ ૩૩ ॥ હું કરતા
 પર ભાવનો, એમ જેમ જેમ જાણે; તેમ તેમ અજ્ઞાની પડે,
 નિજ કર્મને ધાણે. ॥ આતમ૦ ॥ ૩૪ ॥ પુણ્ગલ કર્માદિક
 તણો, કરતા વ્યવહારે; કરતા ચેતન કરમનો, નિશ્ચય
 સુવિચારે. ॥ આતમ૦ ॥ ૩૫ ॥ કર્તા શુદ્ધ સ્વભાવનો, નય
 શુદ્ધે કહીએ, કર્તા પર પરિણામનો, બેઉ કિરિયા ગ્રહીએ.
 ॥ આતમ૦ ॥ ૩૬ ॥

॥ ઠાણ ચોથી ॥

વીરમતી પ્રાતી કારણી ॥ એ દેશી ॥

શિષ્ય કહે જો પર ભાવનો, અકર્તા કહ્યો પ્રાણી;
 જ્ઞાન હરણાદિક કેમ ઘટે, કહે સદગુરુ વાણી ॥ શુદ્ધ નય
 અર્થ મન ધારીએ. એ આંકણી ॥ ૩૭ ॥ ધર્મ નવિ દિએ
 ન વા સુખ દિએ, પર જંતુને દેતો; આપ સત્તા રહે આપમાં,
 એમ હૃદયમાં ચેતો. ॥ શુદ્ધ૦ ॥ ૩૮ ॥ ભોગ વશે જે
 પૂણ્ગલ ગ્રહા, નવિ ભવના તેહ; તેહથી ભવ છે જૂજૂઓ,
 વહી જૂજૂઓ દેહ ॥ શુદ્ધ ॥ ૩૯ ॥ ભક્ત પાનાદિ પુણ્ગલ

પ્રતે, ન દિએ છતિ વિના પોતે, હાન હરણાદિ પર જંતુને,
 એમ નવિ ઘટે જોતે. ॥ શુદ્ધ ॥ ૪૦ ॥ હાન હરણાદિક
 અવસરે, શુભ અશુભ સંકલ્પે, દિએ હરે તું નિજ રૂપને,
 મુખે અન્યથા જલ્પે. શુદ્ધ ॥ ૪૧ ॥ અન્યથા વચન
 અભિમાનથી, ફરી કર્મ તું ખાંધે, સાચક ભાવ જે એકલો,
 ગ્રહે તે સુખ સાધે. ॥ શુદ્ધ ॥ ૪૨ ॥ શુભ અશુભ વસ્તુ
 સંકલ્પથી, ધરે જે નટ માયા, તેટલે સહજ સુખ અનુભવે,
 પ્રભુ આતમ રાયા. ॥ શુદ્ધ ॥ ૪૩ ॥ પર તણી આશ
 વિષ વેલડી, ફલે કર્મ બહુ ભાંતિ; જ્ઞાન હહને કરી તે
 હહે, હોએ એક જે જાતિ. ॥ શુદ્ધ ॥ ૪૪ ॥ રાગ દોષ રહિત
 એક જે, કયા શુદ્ધ તે પાલે; પ્રથમ અંગે એમ લાપિયું,
 નિજ શક્તિ અનુભાલે. ॥ શુદ્ધ ॥ ૪૫ ॥ એકતા જ્ઞાન
 નિશ્ચય કયા, સુગુરૂ તેહને લાપે; જેહ અવિકલ્પ ઉપયોગમાં,
 નિજ પ્રાણને રાખે. ॥ શુદ્ધ ॥ ૪૬ ॥ જેહ રાખે પર પ્રાણને,
 કયા તાસ વ્યવહારે; નિજ કયા વિષ્ણુ કહો પર કયા,
 હોએ કવણુ પ્રકારે. ॥ શુદ્ધ ॥ ૪૭ ॥ લોક વિષ્ણુ જેમ
 નગર મેદિની, જેમ જીવ વિષ્ણુ કાયા; ફોક તેમ જ્ઞાન
 વિષ્ણુ પર કયા, જિસી નટ તણી માયા. ॥ શુદ્ધ ॥ ૪૮ ॥
 સર્વ આચારમય પ્રવચને, ભણ્યો અનુભવ યોગ; તેહથી
 મુનિ વમે મોહને, વલી અરતિ રતિ યોગ. ॥ શુદ્ધ ॥
 ૪૯ ॥ સૂત્ર અક્ષર પરાવર્તના, સરસ શેલડી ફાળી; તાસ
 રસ અનુભવ ચાખીએ, જિહાં એક છે સાખી. ॥ શુદ્ધ ॥
 ૫૦ ॥ આતમ રામ અનુભવ ભજો, તજો પર તણી
 માયા; એહ છે સાર જિન વચનનો, વલી એ શિવ છાયા. ॥
 શુદ્ધ ॥ ૫૨ ॥

॥ ઠાણ પાંચમી. ॥

પ્રભુ ચિત્ત ધરીને અવધારો મુજ વાત ॥ એ દશી ॥

એમ નિશ્ચય નય સાંભલીલ, બોલે એક અબાણુ;
આદરશું અમે જ્ઞાનને લ, શું કીજે પચ્ચખાણુ. સોભાગી
જિન, સીમંધર મુણે વાત. એ આંકણી ॥ ૫૨ ॥ કિરિયા
ઉથાપી કરી લ, છાંડી તેણે લાજ; નવિ જાણે તે જીપજે લ,
કારણુ વિણુ નવિ કાજ. ॥ સોં ॥ ૫૩ ॥ નિશ્ચય નય
અવલંબતા લ, નવિ જાણે તસ મર્મ; છોડે જે વ્યવહારને
લ, લોપે તે જિન ધર્મ. ॥ સોં ॥ ૫૪ ॥ નિશ્ચય દષ્ટિ
હૃદય ધરી લ, પાલે જે વ્યવહાર; પુણ્યવંત તે પામશે
લ, ભવ સમુદ્રનો પાર. ॥ ૫૫ ॥ તુરંગ ચઢી જેમ
પામીએ લ, વેગે પુરનો પંથ; માર્ગ તેમ શિવનો લહે લ,
વ્યવહારે નિર્ઝન્ય. ॥ સોં ॥ ૫૬ ॥ મહોલ ચઢતાં જેમ
નહીં લ, તેહ તુરંગનું કાજ; સફલ નહિં નિશ્ચય લહે લ,
તેમ તનુ કિરિયા સાજ. ॥ સોં ॥ ૫૭ ॥ નિશ્ચય નવિ પામી
થકે લ, પાલે નવિ વ્યવહાર; પુણ્ય રહિત જે એહવા લ,
તેહનો કુણુ આધાર. ॥ સોં ॥ ૫૮ ॥ હેમ પરીક્ષા જેમ
હુએ લ, સહત હુતાશન તાપ; જ્ઞાન દશા તેમ પરખીએ
લ, જિહાં બહુ કિરિયા વ્યાપ. ॥ સોં ॥ ૫૯ ॥ આલંબન
વિણુ જેમ પડે લ, પામી વિષમી વાટ; મુગ્ધ પડે ભવ
કુપમાં લ, તેમ વિણુ કિરિયા ઘાટ. ॥ સોં ॥ ૬૦ ॥
ચરિત બણી બહુ લોકમાં લ, ભરતાદિકનાં જેહ; લોપે
શુભ વ્યવહારને લ; બોધિ હણે નિજ તેહ. ॥ સોં
॥ ૬૧ ॥ બહુ ઠલ દીસે જીવનાં લ, વ્યવહારે શિવયોગ;

છીંડી તાકે પાધરો જી, છોડી પંથ અયોગ. ॥ સો. ॥ ૬૨ ॥
 આવશ્યક માંહે ભાષિયો જી, એહજ અર્થ વિચાર, ફલ
 સંશય પણ જાણતાં જી, જાણીને સંસાર. ॥ સો. ॥ ૬૩ ॥

॥ હાલ છઠી ॥

મુનિ મન સરોવર હંસલો (ઋષભનો વંશ રચણાયર)

॥ એ દેશી ॥

અવર ઈચ્છો નય સાંભલી, એક ગ્રહે વ્યવહારોરે,
 મર્મ દ્વિવિધ તસ નવિ લહે, શુદ્ધ અશુદ્ધ વિચારો રે.
 ॥ ૬૪ ॥ તુજ વિષ્ણુ ગતિ નહીં જંતુને, તું જગ જંતુનો
 દીવો રે, જીવીએ તુજ અવલંબને તું સાહેબ ચીરંજીવો
 રે. ॥ તુ. ॥ ૬૫ ॥ જેહ ન આગમ વારીઓ, દીશે અશક
 આચારોરે રે; તેહજ બુધ બહુ માનીઓ, શુદ્ધ કહ્યો
 વ્યવહારો રે. ॥ તુજ. ॥ ૬૬ ॥ જેહમાં નિજ મતિ કલ્પના,
 જેહથી નવિ ભવ પારો રે; અંધ પરંપરા બાંધીઓ તેહ
 અશુદ્ધ આચારો રે. ॥ તુજ. ॥ ૬૭ ॥ શિથિલ વિહારીએ
 આચર્યાં, આલંબન જે કુડાં રે; નિયત વાસાદિક સાધુને,
 તે નવિ જાણીએ ફડાં રે. ॥ તુજ. ॥ ૬૮ ॥ આજ ન ચરણ
 છે આકરું, સંહનનાદિક દોષે રે; એમ નિજ અવગુણ
 ઓલવી, કુમતિ કહાઅહ પોષે રે. ॥ તુજ. ॥ ૬૯ ॥ ઉત્તર
 ગુણમાંહે હીણુડા, ગુરુ કાલાદિક પાખે રે; મૂલ ગુણે નહીં
 હીણુડા એમ પંચાશક ભાષે રે. ॥ તુજ. ॥ ૭૦ ॥ પરિગ્રહ
 ગ્રહ વશ લિંગીઆ, લેઈ કુમતિ રજ માથે રે, નિજ ગુણ પર
 અવગુણ લવે, ઇન્દ્રિય વૃષલ ન નાથે રે. ॥ તુજ. ॥ ૭૧ ॥
 નાણુ રહિત હિત પરિહરિ, નિજ હંસણુ ગુણ હુંસે રે; મુનિ

જનના ગુણ સાંભલી, તેહ અનારજ રસે રે. ॥ તુજ ૦
 ॥ ૭૨ ॥ અણુસમ દોષ જે પર તણો, મેર સામાન તે
 બોલે રે; જેહશું પાપની ગોઠડી, તેહશું હિયડતું બોલે રે. ॥
 તુજ ૦ ॥ ૭૩ ॥ સૂત્ર વિરુદ્ધ જે આચરે, થાપે અવિધિના
 આળા રે; તે અતિ નિખિડ મિથ્યામતિ, બોલે ઉપદેશમાલા
 રે. ॥ તુજ ૦ ॥ ૭૪ ॥ પામર જન નવિ કહે, સહસા જૂઠું
 સચકો રે; જૂઠું કહે મુનિ વેષ જે, તે પરમારથ ચુકો રે.
 ॥ તુજ ૦ ॥ ૭૫ ॥ નિર્દય હૃદય છ કાયમાં, જે મુનિ વેષે
 પ્રવર્તેરે; ગૃહ યતિ ધર્મથી બાહેરા, તે નિર્ધન ગતિ વર્તે રે.
 ॥ તુજ ૦ ॥ ૭૬ ॥ સાધુ ભગતિ જિન પૂજના, ઠાનાઠિક
 શુભ કર્મ રે; આવક જિન કલ્પે અતિ ભલો, નહીં મુનિવેષ
 અધર્મ રે. ॥ તુજ ૦ ॥ ૭૭ ॥ કેવલ લિંગધારી તણો, જે
 વ્યવહાર અશુદ્ધો રે; આહરીએ નવિ સર્વથા, બાણી ધર્મ
 વિરુદ્ધો રે, ॥ તુજ ૦ ॥ ૭૮ ॥

॥ ઢાલ સાતમી ॥

આગે પૂરવ વાર નવાણું ॥ એ દેશી.

જે મુનિ વેષ શકે નવિ છાંડી, ચરણ કરણ ગુણહીણા
 તે પણ મારગ માંહે ઢાખ્યા, મુનિ ગુણ પક્ષે લીણા લ,
 મૃષાવાદ ભૂલ કારણ બાણી, મારગ શુદ્ધ પરપેલ; વહે નવિ
 વંદાવે મુનિને, આપ થઇ નિજ ફપેલ. ॥ ૭૯ ॥ મુનિ
 ગુણ રાગે પૂરા શ્રી, જે જે જયણ પાલેલ; તે તેહથી
 શુભ ભાવ લહીને, કર્મ આપણું ટાલેલ. આપ હીનતા જે
 મુનિ ભાવે, માન સાંકડે લોકેલ; એ દુર્ધર વ્રત એહનું
 ઢાખ્યું, જે નવિ કુલે ફોકેલ. ॥ ૮૦ ॥ પ્રથમ સાધુ બીજે

વર શ્રાવક, ત્રીજો સંવેગ પાખીલ; એ ત્રણે શિવ મારગ
 ઠહીએ, જિહાં છે પ્રવચન સાખીલ. શેષ ત્રણ ભવ મારગ
 ઠહીએ, કુમત કઠામ્મહ ભરિયાલ; ગૃહિ યતિ લિંગ કુલિંગે
 લખીએ, સકલ દોષના દરિયાલ ॥ ૮૧ ॥ જે વ્યવહાર
 મુગતિ મારગમાં, ગુણઠાણને લેખેલ; અનુક્રમે ગુણ શ્રેષ્ઠિનું
 ચઢવું, તેહજ જિનવર દેખેલ, જે પણ દ્રવ્ય ક્રિયા પતિપાત્રે
 તે પણ સન્મુખ લાવેલ. શુકલ ખીજની ચંદ્રકલા જેમ,
 પૂર્ણ લાવમાં આવેલ. ॥ ૮૨ ॥ તે કારણ લજ્જાદિકથી પણ
 શીલ ધરે જે પ્રાણીલ; ધન્ય તેહ કૃત પુણ્ય કૃતારથ,
 મહાનિશીથે વાણીલ. એ વ્યવહાર નયે મન ધારો, નિશ્ચય
 નય મન હાખ્યુંલ. પ્રથમ અંગમાં વિતિગિચ્છાએ, લાવ
 ચરણ નવિ ભાખ્યુંલ. ॥ ૮૩ ॥

॥ ઠાલ આઠમી ॥

॥ ચોપાઈની દેશી ॥

અવર એક ભાષે આચાર, દયા માત્ર શુદ્ધજ વ્યવ-
 હાર; જે ખોલે તેહજ ઉત્થાપે, શુદ્ધ કરું હું મુખ ઈમ
 જપે. ॥ ૮૪ ॥ જિન પૂજાદિક શુભ વ્યાપાર, તે માને
 આરંભ અપાર, નવિ જાણે ઉતરતાં નઈ, મુનિને જીવદયા
 કયાં ગઈ. ॥ ૮૫ ॥ જો ઉતરતાં મુનિને નદી, વિધિ જોગે
 નવિ હિંસા વદી; તો વિધિ જોગે જિનપૂજના, શિવ કારણ
 મત ભૂલો જના. ॥ ૮૬ ॥ વિષયારંભ તણે જ્યાં ત્યાગ,
 તેહથી લહીએ ભવ જલ તાગ; જિન પૂજમાં શુભ ભાવથી,
 વિષયારંભ તણે ભય નથી. ॥ સામાયિક પ્રમુખે શુભ લાવ,
 યદ્યપિ લહીએ ભવ જલ નાવ; તો પણ પૂજ એ સાર,

જિનનો વિનય કહ્યો ઉપચાર. ॥ ૮૮ ॥ આરંભાદિક શંકા
ધરી, જે જિનરાજ ભક્તિ પરિહરી; દાન માન વંદન આદેશ
તો તુજ સખલો પડ્યો કલેશ. ॥ ૮૯ ॥ સ્વરૂપથી દીસે
સાવધ, અનુબંધે પૂજા નિરવધ; જે કારણે જિન ગુણ બહુ
માન, જે અવસરે વરતે શુભ ધ્યાન. ॥ ૯૦ ॥ જિનવર
પૂજા દેખી ઠરી. ભવિષ્ય ભાવે ભવજલ તરી, છ કાયના
રક્ષક હો વલી, એહ ભાવ બાણે કેવલી. ॥ ૯૧ ॥ જલ
તરતાં જલ ઉપર યથા, મુનિને કયા ન હોયે વૃથા;
પુબ્બાદિક ઉપર તેમ બાણ, પુબ્બાદિક પૂજાને ઠાણ. ॥ ૯૨ ॥
તો મુનિને નહિં કિમ પૂજના, એમ તું શુ ચિંતે શુભ મના,
રોગીને ઔષધ સમ એહ, નીરોગી છે મુનીવર દેહ. ॥ ૯૩ ॥

॥ દાહ નવમી ॥

પ્રથમ ગોવાલા તણે ભવેલ ॥ એ દેશી ॥

ભાવસ્તવ મુનિને ભલોલ, બેઉ ભેદે ગૃહી ધાર; ત્રીજે
અધ્યયને કહ્યોલ, મહાનિશિથ મઝાર; સુણો જિન તુજ
વિષ્ણુ કવણુ આધાર. ॥ ૯૪ ॥ વલી તિહાં ફલ દાખિયુંલ,
દ્રવ્ય સ્તવનું રે સાર; સ્વર્ગ ખારમું ગેહિનેલ, એમ દાનાદિક
ચાર. ॥ સુણો ॥ ૯૫ ॥ છકું અંગે દ્રૌપદીલ, જિન પ્રતિમા
પૂજેય; સૂરિયાભ પરે ભાવથીલ, એમ જિન વીર કહેય.
॥ સુણો ॥ ૯૬ ॥ નારદ આંચે નવિ થઇલ, બિમ્બી તેહ
મુબ્બણુ; તે કારણુ તે શ્રાવિકાલ, ભાષે આલ અબ્બણુ.
॥ સુણો ॥ ૯૭ ॥ જિન પ્રતિમા આગલ કહ્યોલ, શકસ્તવ
તેણે નાર; બાણે કુણુ વિષ્ણુ શ્રાવિકાલ, એહવિધ હૃદય વિચાર.
॥ સુણો ॥ ૯૮ ॥ પૂજે જિન પ્રતિમા પ્રતેલ, સૂરિયાભ

સૂર રાય; વાંચી પુરતક રત્નનાળ, લેઇ ધર્મ વ્યવસાય.
 સુણો ॥ ૯૯ ॥ રાય પસેણી સૂત્રમાંળ, મોઢેટો એહ
 પ્રબંધ; એહ વચન અણમાનતાં ળ, કરે કરમનો બંધ. ॥
 સુણો ॥ ૧૦૦ ॥ વિજયદેવ વક્તવ્યતાળ ળવાભિગમેરે
 એમ, જો થિતિ છે એ સુરતણિળ, તો જિન ગુણ થુતિ કેમ.
 સુણો ॥ ૧૦૧ ॥ સિદ્ધારથ રાયે કર્યાળ, યાગ અનેક
 પ્રકાર; કલ્પસૂત્રે એમ ભાષિયુંળ. તે જિન પૂજા સાર.
 ॥ સુણો ॥ શ્રમણોપાસક તે કહ્યાળ, પહેલા અંગ મઝાર;
 યાગ અનેરા નવિ કરેળ, તે જાણો નિરધાર. ॥ સુણો ॥
 ૧૦૩ ॥ એમ અનેક સૂત્રે ભણ્યુંળ, જિનપૂજા ગૃહીકૃત્ય જે
 નવિ માને તે સહીળ, કરશે બહુભવ નૃત્ય. ॥ સુણો ॥
 ૧૦૪ ॥

॥ દાલ દશમી ॥

જંસુરસંઘા સાસુરસંઘા (અથવા) એણે પુર કંબલ
 કોઇ ન લેસી ॥ એ દેશી ॥

અવર કહે પૂજાદિક ઠામે, પુણ્ય બંધ છે શુભ પરિ-
 ભ્રામે; ધર્મ નવિ ઇહાં કોઈ દીસે, જેમ વ્રત પરિભ્રામે
 મન હીસે. ॥ ૧૦૫ ॥ નિશ્ચય ધર્મ ન તેણે ભણ્યો, જે
 શલેશી અંત વખાણ્યો; ધર્મ અધર્મ તણો ક્ષય કારિ, શિવ
 સુખ દે જે ભંવજલ તારી. ॥ ૧૦૬ ॥ તસ સાધન તું
 જે જે દોષે નિજ નિજ ગુણઠાણાને લેખે; તેહ ધરમ
 વ્યવહારે જાણો, કારજ કારણ એક પ્રમાણો. ॥ ૧૦૭ ॥ એવં-
 ભુત તણો મત ભાખ્યો, શુદ્ધ દ્રવ્ય નય વહી એમ ઢાખ્યો;
 નિજ સ્વભાવ પરિણતિ તે ધર્મ, જે વિભાવ તે ભાવજ

કર્મ. ૧૦૮ ધર્મ શુદ્ધ ઉપયોગ સ્વભાવે, પુણ્ય પાપ શુભ
અશુભ વિભાવે, ધર્મ હેતુ વ્યવહારજ ધર્મ, નિજ સ્વભાવ
પરિણતિનો મર્મ. ॥ ૧૦૯ ॥ શુભ યોગે દ્રવ્યાશ્રય થાયે,
નિજ પરિણામે ન ધર્મ હુણાયે, યાવત યોગ ક્રિયા નહીં
થંભી, તાવત જીવ છે યોગારંભી. ૧૧૦ મલિનારંભ કરે
જે કિરિયા, અસહારંભ તજીને તરિયા; વિષય કષાયાદિકને
ત્યાગે, ધર્મ મતિ રહિએ શુભ માગે. ॥ ૧૧૧ ॥ સ્વર્ગ હેતુ
જે પુણ્ય કહી જે, તે સરાગ સંયમ પણ લીજે, બહુ રાગે
જે જિનવર પૂજે, તસ મુનિની પરે પાતક ધુજે. ॥ ૧૧૨ ॥
ભાવસ્તવ એહથી પામી જે, દ્રવ્યસ્તવ એ તેણે કહીજે,
દ્રવ્ય શબ્દ છે કારણવાચી, ભમે મ ભુલો કર્મ નિકાચી. ॥ ૧૧૩ ॥

॥ હાલ અગીયારમી ॥

દાન ઉલટ ધરી દીજીએ ॥ દેશી ॥

કુમતી એમ સકલ દૂરે કરી, ધારીએ ધર્મની રીતરે,
હારીએ નવિ પ્રભુ બલ થકી, પામીએ જગતમાં જીતરે;
સ્વામિ સીમંધર તું જયો. ॥ ૧૧૪ ॥ ભાવ બાણે સકલ
જંતુના, ભાવ થકી હાસને રાખરે; બોલીયા બોલ જે તે
ગણું, સફલ જો છે તુજ સાખરે. ॥ સ્વાં ॥ ૧૧૫ ॥ એક
છે રાગ તુજ ઉપરે, તેહ મુજ શિવ તરૂં કંઠરે, નવિ ગણું
તુજ પરે અવરને, જો મિલે સુર નર વૃંદરે. ॥ સ્વાં
॥ ૧૧૬ ॥ તુજ વિના મેં બહુ દુઃખ લઘ્યાં, તુજ મિલ્યે
તે કેમ હોયરે; મેહ વિષ્ણુ મોર માથે નહીં, મેહ દેખી
માથે સોયરે. ॥ સ્વાં ॥ ૧૧૭ ॥ મન થકી મિલનમેં
તુજ કિયો, અરણ્ય તુજ લોટવા સાંધરે. કીજીએ જતન

જિન એ વિના અવર ન વાંછિએ કાંઈરે. ॥ સ્વાં ॥ ૧૧૮ ॥
 તુજ વચન રાગ સુખ આગલે, નવિ ગણું સુર નર શર્મરે;
 કોડિ જો કપટ કોઈ હાખવે, નવિ તણું તો એ તુજ ધર્મ
 રે. ॥ સ્વાં ॥ ૧૧૯ ॥ તું મુજ હૃદય ગિરિમાં વસે, સિંહ
 જો પરમ નિરીહરે. કુમત માતંગના બુધથી, તો ન કરી
 પ્રભુ મુજ ખીહરે. ॥ સ્વાં ॥ ૧૨૦ ॥ કોડિ છે હાસ
 પ્રભુ તાહરે, માહરે દેવ તું એકરે; કીજીએ સાર સેવક
 તણી, એ તુજ ઉચીત વીવેકરે. ॥ સ્વાં ॥ ૧૨૧ ॥
 લક્ષિ લાવે ઇચ્છું ભાષીએ, રાખીએ એહ મનમાંહીરે હાસના
 ભવદુઃખ વારીએ, તારીએ સો અહિ ખાંહીરે. ॥ સ્વામીં
 ॥ ૧૨૨ ॥ ખાલ જેમ તાત આગલ કહે, વીનવું હું તેમ
 તુજરે, ઉચિત જાણો તેમ આચરું, નવી રહ્યો તુજ કિચ્છું
 ગુજરે. સ્વામીં ॥ ૧૨૩ ॥ મુજ હોજો ચિત્ત શુભ ભાવથી,
 ભવ ભવ તાહરી સેવરે. યાચીએ કોડિ ચતને કરી. એહ
 તુજ આગલે દેવરે. ॥ સ્વામીં ॥ ૧૨૪ ॥

કલશ.

હરિગીત છંદ.

ઇમ સકલ સુખકર દુરિત ભયહર, વીમલ લક્ષણ ગુણ
 ધરો; પ્રભુ અજર અમર નરિંદ વંદિત, વીનવ્યો સીમંધરો,
 નીજ નાદ તર્જિત મેઘ ગર્જિત ધૈર્ય નિર્જિત મંદરો,
 શ્રી નય વિજય બુધ ચરણ સેવક જસવિજય બુધ જય
 કરો. ॥ ૧૨૫ ॥

કૃતિ શ્રી યશોવિજયજી ઉપાધ્યાયજી કૃત સવાસો ગાથાનું
 શ્રી સીમંધર સ્વામીનું સ્તવન સમાપ્ત.

અથ શ્રી આનંદઘનજી કૃત રુષભ પ્રમુખ ચોવીશ જિન સ્તુતિ પ્રારંભ.

॥ હોહા ॥

ચિદાનંદ આનંદ મય ચિદરૂપી અવિકાર, સિદ્ધ
બુદ્ધ સુવિશુદ્ધ તું તું જગ પરમાધાર. ॥ ૧ ॥ તુજ કૃપાસ-
તાથી કરું ભાષા ભાષા રૂપ, તવના જિન ચોવીશની આનં-
દઘન રસ કૃપ. ॥ ૨ ॥ રાજ ઋદ્ધિ જેમ દેખીને દુમક કરે
મન આશ, બુદ્ધિ ઋધિ વિષ્ણુ હું દુમક અરથ રાજ ઋદ્ધિ
રાશ. ॥ ૩ ॥ આશય આનંદઘન તણો અતિ ગંભીર ઉદાર,
બાલક બાંહ પ્રસારી જિમ કહે ઉદ્ધિ વિસ્તાર. ॥ ૪ ॥ તેમ
મનોરથ મુજ મને બુદ્ધિ વિષ્ણુ કેમ થાય, ગુરૂ કૃપાથી
ગહન નગ પંગુ પાર લંઘાય. પશી ભાષા ભાષા તણી કે
એહવું કહિ દેય, પીસ્યાનું શું પીસવું પીસે ઠાણુ ન લેય. ॥ ૬ ॥

શ્રી રુષભ જિન સ્તવનં

રાગ મારૂ. ॥ કરમ પરીક્ષા કરણ કુંવર ચલ્યોરે એદેશી ॥

રૂપભ જિનેશ્વર પ્રીતમ માહરો રે, ઝોર ન ચાહુંદે
કંત, રીઝયો સાહેબ સંગ ન પરિહરે રે, ભાંગે સાદિ અનંત.
રૂપભ ॥ ૧ ॥ પ્રીત સગાઈ રે જગમાં સહુ કરે રે, પ્રીત
સગાઈ ન કોય, પ્રીત સગાઈ રે નિરુપાધિક કહી રે, સોપાધિક
ધન જોય. રૂપભ ॥ ૨ ॥ કોઈ કંત કારણ કાષ્ટ ભક્ષણ કરે
રે, મિલશું કંતને ધાય, એ મેલો નવિ કહિયે સંભવે રે,
મેલો ઠામ ન થાય. રૂપભ ॥ ૩ ॥ કોઈ પતિ રંજન અતિ

ધણે તપ કરે રે, પતિ રંજન તન તાપ, એ પતિ રંજન
 મેં નવિ ચિત્ત ધર્યું રે, રંજન ધાતુ મિલાપ. રૂપભ૦ ॥ ૪ ॥
 કાઇ કહે લીલા રે અલખ અલખ તણી રે, લખ પૂરે મન
 આશ, દોષ રહિતને લીલા નવિ ઘટેરે, લીલા દોષ વિલાસ.
 રૂપભ૦ ॥ ૫ ॥ ચિત્ત પ્રસન્ને રે પૂજન ફલ કહ્યું રે, પૂજા
 અખંડિત એહ; કપટ રહિત થઇ આતમ અરપણારે,
 આનંદધન પદ રેહ. રૂપભ૦ ॥ ૬ ॥

અથ શ્રી અજિત જિન સ્તવનં

રાગ આશાઝરી.

॥ મારું મન મોહું રે શ્રી વિમલાચલે રે, એ દેશી ।

પંથડો નિહાલું રે ખીજા જિન તણારે, અજિત
 અજિત ગુણ ધામ, જે તેં જીત્યારે તેણે હું જીતિઆરે. પુરૂષ
 કિર્યું મુજ નામ. પંથડો ॥ ૧ ॥ ચર્મ નયણે કરી મારગ
 જોવતાં રે, ભૂદ્યો સ્વયલ સંસાર; જેણે નયણે કરી મારગ
 જોઇયે રે, નયણુ તે દીવ્ય વિચાર. પંથડો ॥ ૨ ॥ પુરૂષ
 પરંપરા અનુભવ જોવતાં રે, અંધો અંધ પુલાય, વસ્તુ વિ-
 ચારે રે જો આગમે કરી રે, ચરણુ ધરણુ નહી ઠાય. પંથ-
 ડો ॥ ૩ ॥ તર્ક વિચારે રે વાહ પરંપરા રે, પાર ન
 પહોંચે કોય, અભિમત વસ્તુ વસ્તુ ગતે કહે રે, તે વિરલા
 જગ જોય. પંથ૦ ॥ ૪ ॥ વસ્તુ વિચારે રે દીવ્ય નયણુ
 તણો રે, વિરહ પડ્યો નિરધાર, તરતમ જોગે રે તરતમ
 વાસના રે, વાસિત બોધ આધાર. પંથડો ॥ ૫ ॥ કાલ
 લખિ લહી પંથ નિહાલયું રે, એ આશા અવિલંબ એ,

જન જીવે રે, જિનજી બજીએ રે, આનંદધન મત અંબ.
પંથડો ॥ ૬ ॥ ઇતિ ॥

અથ શ્રી સંભવ જિન સ્તવનં

રાગ રામગિરિ.

॥ રાતડી રમીને કિહાંથી આવિયા રે, એ દેશી ॥

સંભવ દેવ તે ધુર સેવો સવે રે, લહી પ્રભુ સેવન
લેહ, સેવન કારણ પહેલી ભૂમિકારે, અભય, અદ્વેષ, અખેદ.
સંભવ ॥ ૧ ॥ ભય અંચલતા હો જે પરિણામની રે, દ્વેષ
અરોચક ભાવ, ખેદ પ્રવર્તિ હો કરતાં થાકિયે રે, દોષ
અખોષ લખાવ. સંભવ ॥ ૨ ॥ ચરમાવર્તે હો ચરમ કરણ
તથા રે, ભવ પરિણતિ પરિપાક, દોષ ટલે વહી દષ્ટિ ખુલે
લહી રે, પ્રાપ્તિ પ્રવચન વાક. સંભવ ॥ ૩ ॥ પરિચય
પાતિક ધાતક સાધુ શું રે, અકુશલ અપચય ચેત, અંથ
અધ્યાત્મ શ્રવણ મનન કરી રે, પરિશીલન નય હેત. સંભવ ॥
૪ ॥ કારણ જોગે હો કારજ નીપજે રે, એમાં કોઈ ન
વાદ; પણ કારણ વિણ કારજ સાધિયે રે, એ નિજ મત
ઉન્માદ. સં ॥ ૫ ॥ મુગ્ધ સુગમ કરી સેવન આદરે રે,
સેવન અગમ અનૂપ, દેલે કહાચિત સેવક યાચના રે, આનં-
દધન રસ રૂપ. સંભવ ॥ ૬ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી અભિનંદન જિન સ્તવનં

રાગ ધનાશ્રી ॥ સિંધુઓ ॥ આજ નિહોજોર દીસે નાહસો
॥ એ દેશી ॥

અભિનંદન જિન હરસન તરસિયે, હરસન દુર્લભ દેવ,
મંત મત લેહેરે એ જઈ પુછિયે; સહુ થાપે અહમેવ. અભિ-

નંદન ॥ ૧ ॥ સામાન્યે કરી હરિશણુ દોહિતું, નિરણુય સકલ
 વિશેષ; મહમેં ઘેર્યોરે અંધા કેમ કરે, રવિ શશિ રૂપ વિલેખ..
 અભિનંદન ॥ ૨ ॥ હેતુ વિવાદે હો ચિત્ત ધરી જોઈયે,
 અતિ દૂર ગમ નય વાહ, આગમ વાદે હો ગુરૂ ગમ કેા નહીં;
 એ સખલો વિખવાદ. અભિનંદન ॥ ૩ ॥ ઘાતિ કુંગર
 આડા અતિ ઘણા, તુજ હરિશણુ જગનાથ; ધીકાર્ધ કરી મા-
 રગ સંચરે, સેંગુ કોઇ ન સાથ, અભિનંદન ॥ ૪ ॥ હરિ-
 શણુ હરિશણુ રટતો જો ફરે, તો રણુ રોઝ સમાન; જેહને
 પીપાસા હો અમૃત પાનની, કિમ લાંજે વિષ પાન. અભિ-
 નંદન ॥ ૫ ॥ તરસ ન આવે હો મરણુ જીવન તણી,
 સીજે જો હરિશણુ કાજ; હરિશણુ ફલભ સુલભ કૃપા થકી,
 આનંદધન મહારાજ. અભિનંદન ॥ ૬ ॥ ઇતિ.

॥ અથ શ્રી સુમતિ જિન સ્તવનં

રાગ વસંત તથા ફેદારો ॥

સુમતિ ચરણુ કંજ આતમ અરપણા. હરપણુ જિમ
 અવિકાર; સુગ્યાની મતિ તરપણુ બહુ સમ્મત જાણીયે, પરિ-
 સરપણુ સુવિચાર; સુગ્યાની સુમતિ ॥ ૧ ॥ ત્રિવિધ સકલ
 તનુધરગત આતમા, બહિરાતમ ધુરી લેહ; ॥ સુ ॥ જીજો
 અંતર આતમ તિસરો, પરમાતમ અવિચ્છેદ. ॥ સુગ્યાની ॥
 સુમતિ ॥ ૨ ॥ આતમ બુદ્ધે કાયાદિક અહો, બહિરાતમ
 અધરૂપ; ॥ સુગ્યાની ॥ કાયાદિકનો હો સાખી ધર રહ્યો,
 અંતર આતમ રૂપ. સુગ્યાની સુમતિ ॥ ૩ ॥ જ્ઞાનાનંદે હો
 પૂરણુ પાવનો, વરજિત સકલ ઉપાધિ, ॥ સુગ્યાની ॥ અર્તા-

દ્રિય ગુણ ગણ મણિ આગર, ઇમ પરમાત્મ સાધ. ॥ સુ-
ગ્યાની ॥ સુમતિ ॥ ૪ ॥ બહિરાત્મ તજ અંતર આત્મા,
રૂપ થઈ થિર ભાવ, સુગ્યાની ॥ પરમાત્મનું હો આત્મ
ભાવનું, આત્મ અરપણુ દાવ. ॥ સુગ્યાની ॥ સુમતિ ॥
॥ ૫ ॥ આત્મ અરપણુ વસ્તુ વિચારતાં, ભરમ ટલે મતિ
હોય; ॥ સુગ્યાની ॥ પરમ પહારથ સંપત્તિ સંપન્ને, આનંદ
બન રસ પોષ. ॥ સુગ્યાની ॥ સુમતિ ॥ ૬ ॥

॥ અથ શ્રી પદ્મપ્રભ જિન સ્તવનં

(રાગ માઝ તથા સિંહુઓ)

ચાંદલીયા સંદેશો કહેજે મારા કંથનેરે ॥ એ દેશી ॥

પદ્મપ્રભ જિન તુઝ મુઝ આંતરે, કિમ ભાંજે ભગ-
વંત; કરમ વિપાકે હો કારણુ જોઈનેરે, કોઈ કહે મતિમં-
ત. ॥ પદ્મપ્રભ ॥ ૧ ॥ પયઈ ઠિઈ અણુભાગ પ્રદેશથીરે,
મૂલ ઉત્તર બહુ લેઈ; ઘાતિ અઘાતિ હો બંધાઈય ઉદીરણારે;
સત્તા કરમ વિચ્છેઈ. ॥ પદ્મપ્રભ ॥ ૨ ॥ કનકોપલવત્
પયડી પુરૂષ તણીરે, જોડી અનાદિ સ્વભાવ; અન્ય સંજોગી
જિહાં લગે આત્મારે, સંસારી કહેવાય. ॥ પદ્મપ્રભ ॥ ૩ ॥
કારણુ જોગે હો બાંધે બંધનેરે, કારણુ મુગતિ મુકાય; આ-
શ્રવ સંવર નામ અનુક્રમેરે, હેય ઉપાદેય સુણાય. ॥ પદ્મપ્રભ ॥
૪ ॥ યૂંજન કરણે હો અંતર તુઝ પડ્યોરે; ગુણ કરણે
કરી ભંગ; અંથ યુક્તે કરી પંડિત જન કહ્યોરે, અંતર ભંગ
સુઅંગ. ॥ પદ્મપ્રભ ॥ ૫ ॥ તુઝ મુજ અંતર અંતર

. જાંજસેરે, વાજસે મંગલ તુર; જીવ સરોવર અતિથય
વાધસેરે, આનંદધન રસપૂર. પદ્મપ્રભ ૦ ॥ ૬ ॥ ઇતિ.

॥ અથ શ્રી સુપાર્શ્વ જિન સ્વતનં

રાગ સારંગ મલ્હાર ॥ લલનાની દશી ॥

શ્રીસુપાસ જિન વંદિયે, સુખ સંપત્તિનો હેતુ. ॥ લ-
લના ॥ શાંત સુધારસ જલનિધિ, ભવસાગરમાં સેતુ. ॥ લલના ॥
શ્રીસુપાસ ૦ ॥ ૧ ॥ સાત મહા ભય ટાલતો સપ્તમ જિનવર
દેવ. ॥ લલના સાવધાન મનસા કરી, ધારો જિન પદ
સેવ. ॥ લલના ॥ શ્રીસુપાસ ૦ ॥ ૨ ॥ શિવશંકર જગદીશ્વર,
ચિદાનંદ ભગવાન; ॥ લલના ॥ જિન અરિહા તીર્થકર
જ્યોતિસ્વરૂપ અસમાન; ॥ લલના ॥ શ્રી ૦ ॥ ૩ ॥ અલખ
નિરંજન વચ્છલુ, સકલ જંતુ વિસરામ; ॥ લલના ॥ અલખ
કાન કાતા સદા, પૂરણ આતમરામ ॥ લલના ॥ શ્રી ૦ ॥
॥ ૪ ॥ વીતરાગ મદ કલ્પના, રતિ અરતિ ભય સોગ;
॥ લલના ॥ નિદ્રા તંદ્રા દૂરં દશા, રહિત અખાધિત યોગ.
॥ લલના ॥ શ્રી ૦ ॥ ૫ ॥ પરમ પુરૂષ પરમાત્મા, પરમે-
શ્વર પરધાન; ॥ લલના ॥ પરમ પદારથ પરમેષ્ઠી, પરમ
દેવ પરમાન. ॥ લલના ॥ શ્રી ૦ ॥ ૬ ॥ વિધિ વિરંચી
વિશ્વંભર, હૃષીકેશ જગનાથ; ॥ લલના ॥ અધહર અધ-
ભોચન ધણી, સુક્રિત પરમપદ સાથ. ॥ લલના ॥ શ્રી ૦ ॥
॥ ૭ ॥ એમ અનેક અભિધા ધરે, અનુભવ ગમ્ય વિચાર;
॥ લલના ॥ જે જાણે તેહને કરે, આનંદ ધન અવતાર,
॥ લલના ॥ શ્રી ૦ ॥ ૮ ॥ ઇતિ.

॥ અથ શ્રી ચંદ્રપ્રભ જિન સ્વતનં ॥

રાગ કેકારો તથા ગાડી ॥ કુમરી રોવે આકંઠ કરે
મુને કોઇ મુકાવે ॥ એ દશી ॥

દેખણુ દેરે સખી મુને દેખણુ દે, ચંદ્રપ્રભ મુખચંદ; ॥ સખીં ॥ ઉપશમ રસનો કંઠ. ॥ સખીં ॥ સેવે સૂર
નર ઈંદ, સખિં ગત કલિ મલ દુઃખકંઠ. સખીં ॥ ૧ ॥
મુહમ નિગોદે ન દેખીયો, સખીં બાહર અતિહિ વિશેષ;
સખીં પુઠવી આઉ ન લેખીઓ, સખીં તેઉ વાઉ ન લેસ.
॥ ૨ ॥ વનરપતિ અતિ ઘણા દિહા, સખીં દીઠા નહો
દીકાર; સખીં ખિ તિ ચઉરિંદિ જલ લિહા, સખીં ગત
સન્ની પણુ ધાર. ॥ સખીં ॥ ૩ ॥ સુર તિરિ નિરય
નિવાસમાં, સખીં મનુજ અનારજ સાથ; સખીં અપજ્જતા
પ્રતિભાસમાં સખીં ચતુર ન ચઢીઓ હાથ. ॥ સખીં ॥
॥ ૪ ॥ ઈમ અનેક થલ ભણીયે, સખીં હરિશણુ વિણુ
જિણુ દેવ; સખીં આગમથી મત ભણીયે, સં કીજે
નિરમલ સેવ. સં ॥ ૫ ॥ નિરમલ સાધુ ભક્તિ લહી,
સખીં યોગઅવંચક હોય; સખીં કિરિયા અવંચક તિમ
સહી; સખીં ફલ અવંચક જોય, ॥ સખીં ॥ ૬ ॥ પ્રેરક
અવસર જિનવરૂ, સખીં મોહનીય ક્ષય ભય; સખીં
કામિત પૂરણુ સુર તરૂ, સખીં આનંદ ઘન પ્રભુ પાય.
॥ સખીં ॥ ૭ ॥ ઇતિ.

॥ અથ શ્રી સુવિધિ જિન સ્તવનં ॥

રાગ કેકારો ॥ એમ ધન્નો ધણુને પરચાવે ॥ એ દશી
સુવિધિ જિણેસર પાય નમીને, શુભ કરણી એમ કીજે

રે, અતિ ધણે ઉલટ અંગ ધરીને, પ્રહ ઉઠી પૂજી રે.
 સુવિધિં ॥ ૧ ॥ દ્રવ્ય ભાવ સુચિ ભાવ ધરિને, હરખે
 દેહરે જઇયેરે, હહ તિગ પણ અહિગમ સાચવતાં, એક
 મના ધુરિ થઇયેરે. સુવિધિં ॥ ૨ ॥ કુસુમ અક્ષત વર
 વાસ સુગંધા, ધુપ દીપ મન સાખી રે, અંગ પૂજા પણ
 લેહ સુષ્પી ઈમ, ગુફ ગમ આગમ ભાખી રે. સુવિધિં
 ॥ ૩ ॥ એહનું ફલ દોય લેહ સુષ્પીને, અનંતર ને પરંપર
 રે, આણા પાલણ ચિત્ત પ્રસન્નો, મુગતિ સુગતિ સુર મંદિર
 રે. સુવિધિં ॥ ૪ ॥ ફલ અક્ષત વર ધૂપ પઈવો, ગંધ
 નવેલ ફલ જલ ભરી રે, અંગ અગ્ર પૂજા મલી અડ વિધ,
 ભાવે ભવિક સુખ ગતિ વરી રે. સુવિધિં ॥ ૫ ॥ સત્તર
 લેહ એકવીસ પ્રકારે, અઠાત્તર સત લેહેરે ભાવ પૂજા બહુ
 વિધિ નિરધારી, દોહગ દુરગતિ છેદે રે. સુવિધિં ॥ ૬ ॥
 તુરિય લેહ પડિવત્તિ પૂજા, ઉપશમ ખીણ સયોગી રે, અઉહા
 પૂજા ઈમ ઉત્તર ઝયણે, ભાખી કેવલ ભોગી રે. સુવિધિં
 ॥ ૭ ॥ એમ પૂજા બહુ લેહ સુષ્પીને, સુખદાયક શુભ કરણી
 રે, ભાવિક જીવ કરશે તે લેશે, આનંદધન પદ ધરણીરે.
 સુવિધિં ॥ ૮ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી શીતલ જિન સ્તવનં ॥

રાગ ધન્યાશ્રી ગાડી

॥ મંગલિક માલા ગુણહ વિશાલા એ દેશી ॥

શીતલ જિનપતિ લલિત ત્રિભંગી, વિવિધ ભંગી
 મન મોહે રે, કંઈણા કામલતા તીક્ષણતા, ઉઠાસીનતા સોહે
 રે. શીતલં ॥ ૧ ॥ સર્વ જંતુ હિત કરણી કંઈણા, કમ

વિકારણુ તીક્ષણુ રે, હાના હાન રહિત પરિણામી, ઉદાસીનતા
 વીક્ષણુ રે. શીતલં ॥ ૨ ॥ પર દુઃખ છેદન ઇચ્છા કરૂણા,
 તીક્ષણુ પર દુઃખ રીઝે રે, ઉદાસીનતા ઉભય વિલક્ષણુ, એક
 કામે કેમ સીઝે રે. શીતલં ॥ ૩ ॥ અભય હાન તિમ
 લક્ષ કરૂણા, તીક્ષણુતા ગુણુ ભાવેરે, પ્રેરણુ વિષુ કૃત ઉદા-
 સીનતા, એમ વિરોધ મતિ નાવે રે. શીતલં ॥ ૪ ॥
 શક્તિ વ્યક્તિ ત્રિભુવન પ્રભુતા, નિર્ઘ્રયતા સંયોગે રે. યોગી
 ભોગી વક્તા મૌની, અનુપયોગી ઉપયોગે રે. શીતલં
 ॥ ૫ ॥ ઇત્યાદિક બહુ ભંગ ત્રિભંગી, ચમત્કાર ચિત્ત દેતી
 રે, અચરિજકારી ચિત્ર વિચિત્રા, આનંદધન પદ લેતી રે.
 શીતલં ॥ ૬ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી શ્રેયાંસ જિન સ્તવનં ॥

રાગ ગાડી ॥ અહિ મતવાલે છાજના એ દેશી ॥

શ્રી શ્રેયાંસ જિન અંતર જામી, આતમ રામી નામી
 રે, અધ્યાતમ મત પૂરણુ પામી, સહજ મુગતિ ગતિ ગામી
 રે. શ્રીં ॥ ૧ ॥ સચલ સંસારી ઇન્દ્રિય રામી; મુનિ ગણુ
 આતમ રામી રે, મુખ્ય પણે જે આતમ રામી, તે કેવલ
 નિઃકામી રે, શ્રીં ॥ ૨ ॥ નિજ સ્વરૂપ જે કિરિયા સાધે,
 તેહ અધ્યાતમ લહિયે રે, જે કિરિયા કરી ચઉ ગતિ સાધે,
 તે ન અધ્યાતમ કહિયે રે. શ્રીં ॥ ૩ ॥ નામ અધ્યાતમ
 કવણુ અધ્યાતમ, દ્રવ્ય અધ્યાતમ છંડો રે, ભાવ અધ્યાતમ
 નિજ ગુણુ સાધે, તો તેહશું રહ મંડો રે. શ્રીં ॥ ૪ ॥
 શબ્દ અધ્યાતમ અરથ સુણીને, નિર વિકલ્પ આહરણે રે,

શબ્દ અધ્યાતમ ભજના બાણી, હાન ગ્રહણ મતિ ધરજો
 રે. શ્રી૦ ॥ ૫ ॥ અધ્યાતમ જે વસ્તુ વિચારી, બીજા બાણ
 લખાસીરે, વસ્તુ ગતે જે વસ્તુ પ્રકાસે, આનંદધન મતવાસીરે.
 શ્રી૦ ॥ ૬ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી વાસુપૂજ્ય જિન સ્તવનં ॥

રાગ ગાડી તથા પરજીઓ

॥ તુંગિયા ગિરિ સિખર સોહે ॥ ઓ દેશી ॥

વાસુપૂજ્ય જિન ત્રિભુવન સ્વામી, ધન નામી પર
 નામી રે, નિરાકાર સાકાર સચેતન, કરમ કરમ ફલ કામી
 રે. વાસુપૂજ્ય૦ ॥ ૧ ॥ નિરાકાર અલેહ સંગ્રાહક, લેહ
 ગ્રાહક સાકારો રે, દર્શન જ્ઞાન હુ લેહ ચેતના, વસ્તુ ગ્રહણ
 વ્યાપારો રે. વા૦ ॥ ૨ ॥ કર્તા પરિણામિ પરિણામો, કર્મ
 જે જીવે કરીયે રે, એક અનેક રૂપ નય વાદે, નિયતે નર
 અનુસરિયે રે. વા૦ ૩. હુઃખ સુખ રૂપ કરમ ફલ બાણો,
 નિશ્ચય એક આનંદો રે, ચેતનતા પરિણામ ન ચુકે, ચેતન
 કહે જિનચંદ્રો રે. વા૦ ॥ ૪ ॥ પરિણામી ચેતન પરિણામો
 જ્ઞાન કરમ ફલ બાવી રે, જ્ઞાન કરમ ફલ ચેતન કહીયે,
 લેજો તેહ મનાવી રે. વા૦ ॥ ૫ ॥ આતમજ્ઞાની શ્રમણ ક-
 હાવે, બીજા તો દ્રવ્ય લિંગીરે, વસ્તુ ગતે જે વસ્તુ પ્રકાશે
 આનંદ ધન મતિ સંગીરે. વા૦ ॥ ૬ ॥

॥ અથ શ્રી વિમલ જિન સ્તવનં

રાગ મલ્હાર ॥ ઇંદર આંખા આંખલીરે ઇંદર દાડિમ દાખા

॥ ઓ દેશી ॥

હુઃખ દોહગ દૂરે ટલ્યાં રે, સૂખ સંપદશું લેટ, ધીમ

ધણી માથે ક્રિયા રે, કુણુ ગંજે નર ખેટ. વિમલ જિન દીઠા
 દોયણુ આજ, મારા સિદ્ધાં વાંછિત કાજ. વિમલ જિન દીઠાં
 ॥ ૧ ॥ ચરણુ કમલ કમલા વસેરે, નિરમલ ધિર પદ દેખ,
 સમલ અથિર પદ પરિહરી રે, પંકજ પામર પેખ. વિમલ
 દીઠાં ॥ ૨ ॥ મુજ મન તુજ પદ પંકજે રે, લીણો
 ગુણુ મકરંદ, રંક ગણે મંદિર ધરા રે, ઈંદ્ર ચંદ્ર નાગિંદ્ર.
 વિમલ દીઠાં ॥ ૩ ॥ સાહેબ સમરથ તું ધણી રે, પા-
 મ્યો પરમ ઉદાર, મન વિસરામી વાલહો રે, આતમ્યો
 આધાર. વિમલ દીઠાં ॥ ૪ ॥ હરિશન દીઠે જિન તણુ રે,
 સંશય ન રહે વેધ, દિનકર કર ભર પસરંતા રે, અંધકાર
 પ્રતિવેધ. વિમલ દીઠાં ॥ ૫ ॥ અમીય ભરી મૂરતિ રચી
 રે, ઉપમા ન ઘટે કોય, શાંત સુધારસ ઝીલતી રે, નિરખત
 નૃપતિ ન હોય. વિમલ દીઠાં ॥ ૬ ॥ એક અરજ સેવક
 તણીરે, અવધારો જિનદેવ; કૃપા કરી મુજ દીણ્યે રે,
 આનંદધન પદ સેવ. વિમલ દીઠાં ॥ ૭ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી અનંત જિન સ્તવનં

રાગ રામઝી ॥ કડખાની દેશીની ઢાલ પ્રસિદ્ધ છે ॥

ધાર તરવારની સોહિલી દોહિલી, ચૌહમા જિન તણી
 ચરણુ સેવા; ધાર પર નાયતા દેખ બાણગરા સેવના ધાર
 પર રહે ન દેવા. ॥ ધાર ॥ ૧ ॥ એ આંકણી છે ॥ એક
 કહે સેવીયે વિવિધ કિરિયા કરી, ફલ અનેકાંત લોચન
 દેખે; ફલ અનેકાંત કિરિયા કરી બાપડા, રડવડે ચાર ગતિ
 માંહે લેખે. ॥ ધાર ॥ ૨ ॥ ગચ્છના લોક બહુ નયણુ

નિહાલતાં, તત્ત્વની વાત કરતાં ન લાગે; ઉઠર ભરણાદિ નિજ કાજ કરતા થકા, મોહ નડિયા કલિકાલ રાગે. ધાર૦ ॥ ૩ ॥ વચન નિરપેક્ષ વ્યવહાર જીઠો કહ્યો, વચન સાપેક્ષ વ્યવહાર સાચો; વચન નિરપેક્ષ વ્યવહાર સંસાર ફલ, સાંભલી આદરી કાંઈ રાચો. ॥ ધાર૦ ॥ ૪ ॥ દેવ શુદ્ધ ધર્મની શુદ્ધિ કહો કેમ રહે, કેમ રહે શુદ્ધ શ્રદ્ધા ન આણો; શુદ્ધ શ્રદ્ધાન વિષ્ણુ સર્વ કિરિયા કરે છાર પર લીપણો તેહ જાણો. ॥ ધાર૦ ॥ ૫ ॥ પાપ નહિ કોઈ ઉત્સૂત્ર ભાષણુજિસો, ધર્મ નહિ કોઈ જગ સૂત્ર સરિખો; સૂત્ર અનુસાર જે ભાવિક કિરિયા કરે, તેહનો શુદ્ધ આરિત્ર પરિખો. ॥ ધાર૦ ॥ ૬ ॥ એહ ઉપદેશનું સાર સંક્ષેપથી, જે નરા ચિત્તમાં નિત્ય ધ્યાવે, તે નરા દીવ્ય બહુકાલ સુખ અનુભવી, નિયત આનંદ ધન રાજ પાવે ॥ ધાર૦ ॥ ૭ ॥ ઇતિ.

॥ અથ શ્રી ધર્મ જિન સ્તવનં ॥

રાગ ગાડી સારંગ ॥ રસીયાની દેશીમાં ॥

ધરમ જિનેસર ગાડિ રંગશું, ભંગ મ પડશે હો પ્રીત; જિને૦ બીજો મન મંદિર આણું નહી. એ અમ કુલ વટ રીત. ॥ જિને૦ ॥ ધરમ૦ ॥ ૧ ॥ ધરમ ધરમ કરતો જગ સહુ ફિરે, ધરમ ન જાણે હો મર્મ; જિને૦ ધરમ જિનેસર ચરણુ શ્રદ્ધા પછી, કોઈ ન બાંધે હો કર્મ. ॥ જિને૦ ॥ ॥ ધરમ૦ ॥ ૨ ॥ પ્રવચન અંજન જો સફળુકરે, દેખે પરમ નિધાન; જિને૦ હૃદય નયણુ નિહાલે જગધણી, મહિમા એક સમાન ॥ જિને૦ ॥ ધરમ૦ ॥ ૩ ॥ દોડત દોડત દોડત

ઢાડીયો જેતી મનનીરે ઢાડ; જિનેં પ્રેમ પ્રતીત વિચારો
 દુકડી, ગુરૂ ગમ લેજોરે જોડ. ॥ જિનેં ॥ ધરમં ॥ ૪ ॥
 એક પખી કેમ પ્રીતિ પરવડે, ઉભય મિલ્યા હુએ સંધિ;
 જિનેં હું રાગી હું મોહો કંઠીયો, તું નિરાગી નિરખંધ.
 જિં ૫ ॥ ૫ ॥ પરમ નિધાન પ્રગટ મુખ આગલો, જગત
 આલંધી હો જાય, જિનેં જ્યોતિ વિના જુઓ જગદીશની,
 અંધો અંધ પુલાય. ॥ જિનેં ॥ ધરમં ॥ ૬ ॥ નિરમલ
 ગુણમણિ રોહણ ભૂધરા, મુનિજન માનસ હંસ; જિનેં
 ધન્ય તે નગરી ધન્ય વેલા ઘડી, માતા પિતા કુલ વંશ.
 ॥ જિનેં ॥ ધરમં ॥ ૭ ॥ મન મધુકર વર કર જોડી કહે,
 પદ કજ નિકટ નિવાસ; જિનેં ધનનામી આનંદ ધન
 સાંભલો, એ સેવક અરહાસ. જિનેં ॥ ધરમં ॥ ૮ ॥ ઈતિ.

॥ અથ શ્રી શાંતિ જિન સ્તવનં ॥

રાગ મહાર ॥ ચતુર ચોમાસું પડિકમી ॥ એ દશી ॥

શાંતિ જિન એક મુજ વિનતિ, સૂણો ત્રિભુવન રાય
 રે, શાંતિ સ્વરૂપ કેમ જાણિયે, કહો મન કેમ પરખાય રે.
 શાંતિં ॥ ૧ ॥ એ આંકણી ॥ ધન્ય તું આતમ જેહને,
 એહવો પ્રક્ષ અવકાશ રે; ધીરજ મન ધરી સાંભલો, કહું
 શાંતિ પ્રતિભાસ રે. શાંતિં ॥ ૨ ॥ ભાવ અવિશુદ્ધ સુવિશુદ્ધ
 જે, કહ્યા જિનવર દેવ રે, તે તેમ અવિતથ્ય સદહે, પ્રથમ
 એ શાંતિ પદ સેવરે. શાંતિં ॥ ૩ ॥ આગમ ધર ગુરૂ
 સમકિતી, કિરિયા સંવર સાર રે, સંપ્રદાયી અવંચક સદા,

શુચિ અનુભવાધાર રે. શાંતિં ॥ ૪ ॥ શુદ્ધ આલંબન
 આહરે, તણ અવર જંભલ રે, તામસી વૃત્તિ સવી પરિહરી,
 ભજે સાત્ત્વિકી સાલ રે. શાંતિં ॥ ૫ ॥ ફલ વિસંવાદ
 જેમાં નહિ, શબ્દ તે અર્થ સંબંધિ રે, સકલ નય વાદ
 વ્યાપી રહ્યો, તે શિવ સાધન સંધિ રે. શાંતિં ॥ ૬ ॥
 વિધિ પ્રતિષેધ કરી આતમા, પદારથ અવિરોધ રે, ગ્રહણ
 વિધિ મહાજને પરિગ્રહ્યો, ઇસો આગમે બોધ રે, શાંતિં
 ॥ ૭ ॥ દુષ્ટ જન સંગતિ પરિહરી, ભજે સુગુરૂ સંતાન રે;
 જોગ સામર્થ્ય ચિત્ત ભાવજે, ધરે મુગતિ નિહાન રે, શાંતિં
 ॥ ૮ ॥ માન અપમાન ચિત્ત સમ ગણે, સમ ગણે કનક
 પાપાણુરે; વંદક નિંદક સમ ગણે, ઇશો હોય તું બાણુ રે,
 શાંતિં ॥ ૯ ॥ સર્વ જગ જંતુને સમ ગણે, સમ ગણે
 તૃણ મણિ ભાવરે; મુક્તિ સંસાર બેહુ સમ ગણે, મુણે ભવ
 જલનિધિ નાવરે, શાંતિં ॥ ૧૦ ॥ આપણો આતમ ભાવ
 જે, એક ચેતના ધારરે; અવર સવિ સાથ સંયોગથી, એહ
 નિજ પરિકર સાર રે. શાંતિં ॥ ૧૧ ॥ પ્રભુ મુખથી એમ
 સાંભલી, કહે આતમરામ રે; તાહરે હરિશણે નિસ્તર્યો
 મુઝ સિદ્ધાં સવિ કામરે. શાંતિં ॥ ૧૨ ॥ અહો અહો હું
 મુઝને કહું, નમો મુઝ નમો મુઝરે; અમિત ફલ દાન દા-
 તારની, જેહની ભેટ થઇ તુઝ રે. શાંતિં ॥ ૧૩ ॥ શાંતિ
 સ્વરૂપ સંક્ષેપથી, કહ્યો નિજ પર રૂપરે; આગમ માંહે વિ-
 સ્તર ધણો, કહ્યો શાંતિ જિન ભૂપ રે. શાંતિં ॥ ૧૪ ॥
 શાંતિ સ્વરૂપ એમ ભાવશે, ધરી શુદ્ધ પ્રણિધાનરે; આનંદ
 ધન પદ પામશે, તે લેહેશે બહુ માનરે. શાંતિં ॥ ૧૫ ॥
 ॥ ઈતિ ॥

॥ અથ શ્રી કુંથુજિન સ્તવનં ॥

॥ રાગ ગુર્જરી તથા રામકલી ॥

અંબર દે હો મુરારી હમારો ॥ એ દેશી ॥

કુંથુ જિન, મનડું કિમહિ ન ખાજે હો; ॥ કુંથુ ॥
જિમ જિમ જતન કરીને રાખું, તિમ તિમ અલગું ભાજે
હો. કુંથુ ॥ ૧ ॥ રજની વાસર વસતિ ઉજડ, ગયણ પાયાલે
ભાય, સાપ ખાએ ને મુખડું થોથું, એહ ઉખાણો ન્યાય
હો. કુંથુ ॥ ૨ ॥ મુક્તિ તણા અભિલાષી તપીયા, જ્ઞાનને
ધ્યાન અભ્યાસે; વયરીડું કાંઈ એહવું ચિંતે, નાખે અવલે
પાસે હો, કુંથુ ॥ ૩ ॥ આગમ આગમધરને હાથે, નાવે
કિણુ વિધિ આંકુ; કિહાં કણે જો હઠ કરી હટકું, તો
વ્યાલ તણી પરે વાંકુ હો. કુંથુ ॥ ૪ ॥ જો ઠગ કહું તો
ઠગતું ન દેખું, સાહુકાર પણ નાંહિ; સર્વ માંહેને સહુથી
અલગું, એ અચરિજ મનમાંહિ હો. કુંથુ ॥ ૫ ॥ જે જે
કહું તે કાન ન ધારે, આપ મતે રહે કાલો; સુર નર પં-
ડિત જન સમજાવે, સમજે ન મારો સાલો હો. કુંથુ
॥ ૬ ॥ મેં જાણ્યું એ લિંગ નપુંસક, સકલ મરહને ઠેલે;
ખીલ વાતે સમરથ છે નર; એહને કોઈ ન જેલે હો.
કુંથુ ॥ ૭ ॥ મન સાધ્યું તેણે સધલું સાધ્યું, એહ વાત
નહી ખોટી; એમ કહે સાધ્યું તે નવિ માનું, એ કહી વાત
છે મોટી હો. કુંથુ ॥ ૮ ॥ મનડું દુરાધ્ય તેં વથ આ-
ણ્યું; તે આગમથી સતિ આણ્યું; જ્ઞાનંદધન પ્રભુ માહરું
આણ્યો, તો સાચું કરી જાણ્યું હો. કુંથુ ॥ ૯ ॥ ઇતિ ॥

॥ શ્રી અરજિન.સ્તવનં ॥

રાગ પરજ તથા મારૂ, રૂપભનો વંશ રચણાયરૂ એ દેશી.

ધરમ પરમ અરનાથનો, કિમ જાણું ભગવંત રે;
સ્વપર સમય સમજાવિયે, મહિમાવંત મહંત રે. ધર્મં
॥ ૧ ॥ એ આંકણીં શુદ્ધાતમ અનુભવ સદા, સ્વ સમય
એહ વિલાસ રે; પરખડી છાંહડી જેહ પડે, તે પર સમય
નિવાસ રે. ધર્મં ॥ ૨ ॥ તારા નક્ષત્ર ગ્રહચંદની, જ્યોતિ
દિનેશ મઝાર રે; દર્શન જ્ઞાન ચરણ થકી, શક્તિ નિમ-
તમ ધાર રે. ધર્મં ॥ ૩ ॥ ભારી પીલો ચીકણો, કનક
અનેક તરંગરે; પર્યાય દષ્ટિ ન ફીજીયે, એકજ કનક અભા-
ગરે. ધર્મ. ॥ ૪ ॥ દરશન જ્ઞાન ચરણ થકી, અલખ સરૂપ
અનેક રે, નિરવિકલપરસ પીજીયે, શુદ્ધ નિરંજન એક
રે. ધર્મં ॥ ૫ ॥ પરમારથ પંથ જે કહે, તે રંજે એક તંત
રે, વ્યવહારે લખ જે રહે, તેહના લેહ અનંત રે; ધર્મં
॥ ૬ ॥ વ્યવહારે લખ દોહિલા, કાંઈ ન આવે હાથ રે;
શુદ્ધ નય થાપના સેવતાં, નવી રહે દુવિધા સાથ રે. ધર્મ
॥ ૭ ॥ એક પખી લખિ પ્રીતની, તુંમ સાથે જગ નાથરે;
કૃપા કરીને રાખજો, ચરણ તલેં ગ્રહી હાથરે, ધર્મં ॥ ૮ ॥
અકી ધરમ તીરથ તણો, તીરથ ફલ તતસારરે, તીરથ સેવે
તે લહે, આનંદધન નિરધાર રે. ધર્મં ॥ ૯ ॥ ઇતિ.

॥ અથ શ્રી મહિ જિન સ્તવનં ॥

રાગ કાફી ॥ સેવક કિમ અવગણિયે હો ॥ એ દેશી ॥

સેવક કિમ અવગણિયે હો, મહિ જિન. એહ અખ

શોભા સારી, અવર જેહને આહર અતિ દીયે, તેહને મૂલ
 નિવારી હો. મહિં ॥ ૧ ॥ જ્ઞાન સુરૂપ અનાદિ તમારે
 તે લીધું તુમે તાણી; જુઓ અજ્ઞાન હશા રીસાવી, જાતા
 કાણુ ન આણી હો. મહિં ॥ ૨ ॥ નિદ્રા સુપન જાગર ઉ-
 જાગરતા, તુરીય અવસ્થા આવી; નિદ્રા સુપન હશા રીસા-
 ણી જાણી, ન નાથ મનાવી હો. મહિં ॥ ૩ ॥ સમકિત
 સાથે સગાઇ કીધી, સપરિવારશું ગાઢી; મિથ્યામતિ અપ-
 રાધણુ જાણી, ધરથી બાહિર કાઢી હો, મહિં ॥ ૪ ॥ હા-
 ર્ય અરતિ રતિ શોક દુગંછા, ભય પામર કર સાક્ષી; નો-
 કયાય શ્રેણી ગજ ચઢતાં, શ્વાન તણી ગતિ જાલી હો મહિં ॥
 ૫ ॥ રાગદ્વેષ અવિરતિની પરીણતિ, એ ચરણુ મોહના
 ચોધા; વીતરાગ પરિણતિ પરણુમતા, ઉઠી નાઠા બોદા
 હો. મહિં ॥ ૬ ॥ વેદોદય કામા પરિણામા, કામ્ય
 કરમ સહુ ત્યાગી; નિઃકામી કરુણારસ સાગર, અનંત ચતુષ્ક
 પદ પાગી હો. મહિં ॥ ૭ ॥ જ્ઞાન વિધન વારિ સહુ જનને,
 અભય જ્ઞાન પદ ઢાતા; લાભ વિધન જગ વિધન નિવારક,
 પરમ લાભ રસ માતા હો. મહિં ॥ ૮ ॥ વીર્ય વિધન
 પંડિત વીર્યે હણી, પુરણુ પદવી યોગી; ભોગોપભોગ દોષ
 વિધન નિવારી, પૂરણુ ભોગ સુભોગી હો. મહિં ॥ ૯ ॥
 એ અઢાર રૂપણુ વર્જિત તનુ, મુનિ જન વૃંદે ગયા;
 અવિરતિ રુપક દોષ નિરૂપણુ, નિરૂપણુ મન ભાયા હો. મહિં
 ॥ ૧૦ ॥ ઇશુ વિધ પરખી મન વિસરામી, જિનવર ગુણ
 જે ગાવે; દીન બંધુની મહેર નજરથી, આનંદધન પદ પાવે
 હો. મહિં ॥ ૧૧ ॥ ઇતિ.

॥ અથ શ્રી મુનિસુવ્રત જિન સ્તવનં ॥

રાગ કાફી ॥ આઘા આમ પધારો પૂજ્ય ॥ એ દેશી ॥

મુનિસુવ્રત જિનરાય, એક મુજ વિનતિ નિસુણો,
આતમ તત્ત્વ કયું જાણ્યું જગત ગુરૂ; એહ વિચાર મુજ
કહ્યો, આતમ તત્ત્વ જાણ્યા વિષુ નિરમલ, ચિત્ત સમાધિ
નવિ લહ્યો, મુનિં ॥ ૧ ॥ એ આંકણીં ॥ કોઈ અખંધ
આતમ તત્ત્વ માને, કિરિયા કરતો હિસે; ક્રિયા તણું ફલ
કહો કોણુ ભોગવે, એમ પૂછ્યું ચિત્ત રીસે, મુનિં ॥ ૨ ॥
જડ ચેતન એ આતમ એકજ, થાવર જંગમ સરિખો; દુઃખ
સુખ સંકર દ્રવણ આવે, ચિત્ત વિચારી જો પરિખો; મુનિં
॥ ૩ ॥ એક કહે નિત્યજ આતમ તત્ત્વ, આતમ હરશણુ
લીનો; કૃત વિનાશ અકૃતાગમ દ્રવણ, નવિ દેખે મતિ
હીણો. મુનિં ॥ ૪ ॥ સૌગત મત રાગિ કહે વાદી ક્ષણિક
એ આતમ જાણો; ખંધ મોક્ષ સુખ દુઃખ ન ઘટે, એહ વિ-
ચાર મન આણો. મુનિં ॥ ૫ ॥ ભૂત ચતુષ્ક વરજિત
આતમ તત્ત્વ, સત્તા અલગી ન ઘટે; અંધ શકટ જો નજર
ન દેખે, તો શું કીજે શકટે મુનિં ॥ ૬ ॥ એમ અનેક
વાદિ મત વિબ્રમ, સંકટ પડીયો ન લહે, ચિત્ત સમાધ તે
માટે પૂછું, તુમ વિષુ તત્ત્વ કોઈ ન કહે, ॥ મુનિં ॥ ૭ ॥
વલતું જગ ગુરૂ ધાણુ પરે ભાખે, પક્ષ પાત સખ છંડી,
રાગ દ્વેષ મોહ પખ વર્જિત આતમ શું રદ મંડી. ॥ મુનિં
॥ ૮ ॥ આતમ ધ્યાન કરે જો કોઈ, સો ફીરી ઇણમે નાવે,
વાગજલ ખીજું સહુ જાણે, એહ તત્ત્વ ચિત્ત આવે, ॥
મુનિં ॥ ૯ ॥ જેણે વિવેક ધરીયે પખ ગ્રહીયો તે તત્ત્વ

જાની કહીરે, ॥ શ્રી મુનિમુવત કૃપા કરોતો, આનંદધન પદ
લહિયે, મુનિ૦ ॥ ૧૦ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી નમિજિન સ્તવનં ॥

રાગ આશાવરી ॥ ધન ધન સંપ્રતિ સાચો રાજ-એ દેશી ॥

પટ હરશણુ જિન અંગ ભણીજે, ન્યાસ પડંગ જો સાધે
રે, નમિ જિનવરના ચરણુ ઉપાસક પટ હરશણુ આરાધેરે,
૫૮૦ ॥ ૧ ॥ એ આંકણી. જિન સુર પાદપ પાય વખાણું,
સાંખ્ય જોગ દોય લેહેરે, આતમ સત્તા વિવરણુ કરતા, લહો
દુગ અંગ અખેદે રે, ૫૮૦ ॥ ૨ ॥ લેહ અલેહ સૌગત
મીમાંસક, જિનવર દોય કર ભારી રે, લોકાલોક અવલંબન
ભજિયે, ગુરુ ગમથી અવધારી રે. ॥ ૫૮૦ ॥ ૩ ॥ લોકા
ચતિક કૂખ જિનવરની, અંશ વિચારી જો કીજે રે, તત્ત્વ
વિચાર સુધારસ ધારા, ગુરુ ગમ વિણુ કેમ પીજેરે. ॥ ૫૮૦
॥ ૪ ॥ જૈન જિનેશ્વર વર ઉત્તમ અંગ; અંતરંગ બહિર-
ગેરે, અક્ષર ન્યાસ ધરા આરાધક, આરાધે ધરી સંગે રે. ॥
૫૮૦ ॥ ૫ ॥ જિનવરમાં સઘળાં હરિશણુ છે, દર્શને જિન-
વર ભજના રે, સાગરમાં સઘલી તટિની સહી, તટિનીમાં
સાગર ભજના રે. ॥ ૫૮૦ ॥ ૬ ॥ જિન સ્વરૂપ થઈ જિન
આરાધે, તે સહી જિનવર હોવે રે, ભૂંગી ઇલીકાને ચટકાવે,
તે ભૂંગી જગ જોવે રે. ॥ ૫૮૦ ॥ ૭ ॥ ચૂરણિ ભાખ્ય સૂત્ર
નિર્યુક્તિ વૃત્તિ પરંપર અનુભવ રે, સમય પુરૂષના અંગ
કહ્યા એ, જે છેદે તે હરભવ રે. ॥ ૫૮૦ ॥ ૮ ॥ મુદ્રા
ખીજ ધારણા અક્ષર, ન્યાસ અર્થ વિનિયોગે રે, જે ધ્યાવે
તે નવિ વંચી જે, ક્રિયા અવંચક ભોગે રે. ॥ ૫૮૦ ॥ ૯ ॥

શ્રુત અનુસાર વિચારી બોલું, મુશુર તથાવિધ ન મિલેરે,
કિરિયા કરી નવિ સાધી શકિયે, એ વિષવાદ ચિત્ત સધલે
રે. ॥ ૫૮૦ ॥ ૧૦ ॥ તે માટે ઉભા કર જોડી, જિનવર
આગલ કહિયે રે, સમય ચરણ સેવા શુદ્ધ દેજો, જેમ આ-
નંદધન લહિયે રે. ॥ ૫૮૦ ॥ ૧૧ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી નેમનાથ જિન સ્તવનં ॥

રાગ મારૂણી ॥ ઘણુરા ઢોલા ॥ એ દેશી ॥

અષ્ટ ભવંતર વાલહી રે, તું મુજ આતમ રામ, મન-
રાવાલા, મુગતિ સ્ત્રી શું આપણે રે, સગપણ કોઈ ન કામ. ॥
મન૦ ॥ ૧ ॥ ઘર આવો હો, વાલિમ ઘર આવો, મારિ
આથાના વિસરામ. ॥ મન૦ ॥ રથ ફેરો હો, સાજન
રથ ફેરો, સાજન મારા મનના મનોરથ સાથ. ॥ મન૦ ॥
॥ ૨ ॥ નારી પખો રયો નેહલો રે, સાચ કહે જગનાથ,
॥ મન૦ ॥ ઈશ્વર અરધાંગે ધરી રે, તું મુજ જાલે ન હાથ.
॥ મન૦ ॥ ૩ ॥ પશુ જનની કરુણા કરીરે, આણી હૃદય
વિચાર, ॥ મન૦ ॥ માણસની કરુણા નહી રે, એ કુણ
ઘર આચાર, ॥ મન૦ ॥ ૪ ॥ પ્રેમ કલ્પ તરૂં છેલીયોરે,
ધરિયો જોગ ધતૂર, ॥ મન૦ ॥ ચતુરાઈરો કુણ કહો રે,
શુર મિલીયો જગ સૂર, ॥ મન૦ ॥ ૫ ॥ મહારૂં તો એમાં
કયુંહી નહીરે, આપ વિચારો રાજ. ॥ મન૦ ॥ રાજ સભામાં
એસતા રે, કિંસડી બધસી લાજ, ॥ મન૦ ॥ ૬ ॥ પ્રેમ
કરે જગ જન સહુરે, નિરવાહે તે ઝોર, ॥ મન૦ ॥ પ્રીત
કરીને છોડીદે રે, તે શું ન ચાલે જોર, ॥ મન૦ ॥ ૭ ॥
જો મનમાં એહવું હતું રે, નિસપતિ કરત ન જાણ, ॥ મન૦ ॥

નિસપતિ કરીને છાંડતાં રે, માણસ હુંએ નુકંસાન. ॥ મન૦ ॥
 ॥ ૮ ॥ દેતાં દાન સંવત્સરી રે, સહુ લહે વંછિત પોષ. ॥ મન૦ ॥
 ॥ મન૦ ॥ સેવક વંછિત નવિ લહે રે, તે સેવકનો દોષ. ॥ મન૦ ॥
 ॥ ૯ ॥ સખી કહે એ શામલો રે, હું કહું લક્ષણ સેત, ॥ મન૦ ॥
 ॥ ઇષુ લક્ષણ સાચી સખી રે, આપ વિચારો હેત, ॥ મન૦ ॥
 ॥ ૧૦ ॥ રાગી શું રાગી સહુરે, વેરાગી શો રાગ. ॥ મન૦ ॥
 ॥ રાગ વિના કેમ ઢાખવો રે, સુમતિ સુંદરી માગ. ॥ મન૦ ॥
 ॥ ૧૧ ॥ એક ગુહ્ય ઘટતું નથી રે, સઘલોઈ બાણે લોક. ॥ મન૦ ॥
 ॥ અનેકાંતિક ભોગવોરે, બ્રહ્મચારી ગત રોગ. ॥ મન૦ ॥
 ॥ ૧૩ ॥ જિજ્ઞુ જોષી તુમને જોઈ રે, તિજુ જોષી જીવો રાજ, ॥ મન૦ ॥
 ॥ એક વાર સુજને જીઓ રે તો સીજે સુજ કાજ. ॥ મન૦ ॥
 ॥ ૧૩ ॥ મોહ દશા ધરી ભાવતાં રે, ચિત્ત લહે તત્ત્વ વિચાર. ॥ મન૦ ॥
 ॥ વીતરાગતા આહરી રે, પ્રાણનાથ નિર-ધાર. ॥ મન૦ ॥
 ॥ ૧૪ ॥ સેવક પણ તે આહરે રે, તો રહે સેવક મામ. ॥ મન૦ ॥
 ॥ આશય સાથે ચાલીયે રે, એહિજ રૂડું કામ. ॥ મન૦ ॥
 ॥ ૧૫ ॥ ત્રિવિધ યોગ ધરી આહર્યો રે, નેમનાથ ભરતાર. ॥ મન૦ ॥
 ॥ ધારણુ પોષણુ તારણુ રે, નવરસ સુગતા હાર. ॥ મન૦ ॥
 ॥ ૧૬ ॥ કારણુ રૂપી પ્રભુ ભળ્યો રે, ગણ્યો ન કાજ અકાજ. ॥ મન૦ ॥
 ॥ કૃપા કરી સુજ દીછ્યે રે; આનંદધન પદ રાજ. ॥ મન૦ ॥
 ॥ ૧૭ ॥ ઇતિ

॥ અથ શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવનં ।

॥ રાગ સારંગ રસીયાની ઢરી ॥

ધ્રુવપદ રામી હો સ્વામી માહરા, નિઃકામી જીજ્ઞુરાય.

॥ સુજ્ઞાની ॥ નિજગુણ કામી હો, પામી તું ધણી, કુવ
 આરામી હો થાય. ॥ સુજ્ઞાની ધ્રુવ ॥ ૧ ॥ સર્વ વ્યાપી
 કહે સર્વ જાણીગપણે. પરપરિણમન સરૂપ, ॥ સુજ્ઞાની ॥ પરરૂપે
 કરી તત્ત્વપણું નહી, સ્વસત્તા ચિદ્રૂપ, સુજ્ઞાની ॥ ધ્રુવ ॥ ૨ ॥
 જ્ઞેય અનેકે હો જ્ઞાન અનેકતા, જલ બાજન રવિ જેમ, ॥
 સુજ્ઞાની ॥ દ્રવ્ય એકત્વ પણે ગુણ એકતા, નિજ પદ રમતા
 હો જેમ, ॥ સુજ્ઞાની ॥ ધ્રુવપદ ॥ ૩ ॥ પરક્ષેત્રે ગત જ્ઞેયને
 જાણુવે, પરક્ષેત્રે થયું જ્ઞાન, ॥ સુજ્ઞાની ॥ અસ્તિપણું નિજ
 ક્ષેત્રે તુમે કહ્યો, નિર્મલતા ગુણમાન, ॥ સુજ્ઞાની ॥ ધ્રુવપદ ॥
 ॥ ૪ ॥ જ્ઞેય વિનાશે હો જ્ઞાન વિનશ્વર, કાલ પ્રમાણે રે
 થાય. ॥ સુજ્ઞાની ॥ સ્વકાલે કરી સ્વસત્તા સદા, તે પરરીતે ન
 જાય. ॥ સુજ્ઞાની ॥ ધ્રુવપદ ॥ ૫ ॥ પરભાવે કરી પરતા પામતા,
 સ્વસત્તા ચિર કાણુ, ॥ સુજ્ઞાની ॥ આત્મ ચતુષ્ક મયી પરમાં
 નહી, તો કેમ સહુનોરે જાણુ. સુજ્ઞાની ॥ ધ્રુવપદ ॥ ૬ ॥ અગુરૂ
 લઘુ નિજ ગુણને દેખતાં, દ્રવ્ય સકલ દેખાંત, ॥ સુજ્ઞાની ॥
 સાધારણ ગુણની સાધર્મ્યતા, હર્ષણુ જલને દૃષ્ટાંત. ॥
 સુજ્ઞાની ॥ ધ્રુવપદ ॥ ૭ ॥ શ્રી પારસ જિન પારસ રસ
 સમે, પણ ઈહાં પારસ નાંહિ, ॥ સુજ્ઞાની ॥ પૂરણુ રસીઓ
 હો નિજ ગુણ પરસનો, આનંદધન સુજ માંહિ, ॥ સુજ્ઞાની
 ॥ ધ્રુવપદ ॥ ૮ ॥ ઇતિ ॥

અથ શ્રી મહાવીર જિન સ્તવનં

રાગ ધનાશ્રી.

વીરજીને ચરણે લાગું, વીર પણું તે માણું રે, ॥

મિથ્યા મોહ તિમિર ભય ભાગું, જિત નગારૂં વાગું રે,
 ॥ વીર૦ ॥ ૧ ॥ છઉમત્ય વીર્ય લેસ્થા સંગે, અભિસંધિજ
 મતિ અંગેરે, ॥ સૂક્ષ્મ થુલ ક્રિયાને રંગે, યોગી થયો ઉમ-
 ગેરે, ॥ વીર૦ ॥ ૨ ॥ અસંખ્ય પ્રદેશે વીર્ય અસંજે, યોગ
 અસંખિત કંજેરે, ॥ પુફ્ફલ ગણુ તેણે લે સુવિશેષે, યથા
 શક્તિ મતિ લેજે રે. ॥ વીર૦ ॥ ૩ ॥ ઉત્કૃષ્ટે વીર્યને વેસે
 યોગ ક્રિયા નવિ પેસે રે; યોગ તણી ધ્રુવતાને લેસે, આ-
 તમ શક્તિ ન જેસે રે. ॥ વીર૦ ॥ ૪ ॥ કામ વીર્ય વશે
 જેમ લોગી, તેમ આતમ થયો લોગી રે; સૂરપણે આતમ
 ઉપયોગી, થાયે તેહને અયોગી રે. વીર૦ ॥ ૫ ॥ વીરપણું
 તે આતમ ઠાણે, જણ્યું તુમચી વાણેરે, ધ્યાન વિનાણે શક્તિ
 પ્રમાણે, નિજ ધ્રુવપદ પહિંચાણેરે. વીર૦ ॥ ૬ ॥ આલંબન
 સાધન જે ત્યાગે, પર પરિણતિને ભાગે રે; અક્ષય દર્શન
 જ્ઞાન વૈરાગે, આનંદધનપ્રભુ જાગે રે. ॥ વીર૦ ॥ ૭ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવનં ॥

શાંતિ જિન એક મુજ વિનતિ ॥ એ દેશી ॥

પાસ જિન તાહરા રૂપનું મુજ પ્રતિભાસ કેમ હોય
 રે; તુજ મુજ સત્તા એકતા અચલ વિમલ અકલ જોય રે.
 પાસ૦ ॥ ૧ ॥ એ આંકણી છે ॥ મુજ પ્રવચન પક્ષથી નિ-
 શ્ચય લેહ ન કોયરે; વિવહારે લખિ દેખીયે લેહ પ્રતિલેહ
 જહુહોય રે. પાસ૦ ॥ ૨ ॥ બંધન મોખ નહિ નિશ્ચયે વિવહારે
 ભજ હોય રે; અખંડિત અમાધિત સોય કહા નિત અખા-
 ધિત સોય રે. પાસ૦ ॥ ૩ ॥ અન્વય હેતુ વ્યતિરેકથી અંતરો

મુજ મુજ રૂપ રે; અંતર મેટવા કારણે આત્મ સ્વરૂપ
અનુપ રે પાસં ॥ ૪ ॥ આતમતા પરમાત્મતા શુદ્ધ નય
લેહ ન એક રે; અવર આરોપિત ધર્મ છે તેહના લેહ
અનેક રે. પાસં ॥ ૫ ॥ ધરમી ધરમથી એકતા તેહ મુજ
રૂપ અલેહ રે; એક સત્તા લખ એકતા કહે તે મૂઢમતિ
ખેહ રે, પાસં ॥ ૬ ॥ આતમ ધરમ અનુસરી રમે જે
આતમ શમે રે; આનંદધન પદવી લહે પરમ આતમ તસ
નામ રે. પાસં ॥ ૭ ॥ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી મહાવીરજિનનું સ્તવનં ॥

પંથડા નિહાણું રે બીજા જિન તણો રે ॥ એ દેશી ॥

ચરમ જિણેસર વિગત સ્વરૂપનું રે, બાહ્ય કૈમ સરૂપ,
સાકારી વિષ્ણુ ધ્યાન ન સંભવે રે, એ અવિકાર અરૂપ
॥ ચરમં ॥ ૧ ॥ આપ સરૂપે આતમમાં રમેરે, તેહના ધુર
એ લેહ, અસંખ ઉછોસે સાકારી પદેરે, નિરાકારી નિરલેહ
॥ ચરમં ॥ ૨ ॥ સુખમ નામ કરમ નિરાકાર જે રે, તેહ
લેહે નહિ અંત, નિરાકાર જે નિરગતિ કર્મથી રે, તેહ
અલેહ અનંત. ॥ ચરમં ॥ ૩ ॥ રૂપ નહીં કઈયે બંધન
ઘટયું રે, બંધન મોક્ષ ન કોય, બંધ મોક્ષ વિષ્ણુ સાહિ
અનંતનું રે, ભંગ સંગ કેમ હોય. ॥ ચરમં ॥ ૪ ॥ દ્રવ્ય
વિના તેમ સત્તા નવિ લહે રે, સત્તા વિષ્ણુ સ્થો રૂપ, રૂપ
વિના કેમ સિદ્ધ અનંતતા રે, બાહ્ય અકલ સરૂપ. ॥ ચરમં
॥ ૫ ॥ આતમતા પરિણુતિ જે પરિણુમ્યા રે, તે મુજ લેહા-
લેહ, તઢાકાર વિષ્ણુ મારા રૂપનું રે, ધ્યાણું વિધ પ્રાતઘેધ.

॥ ચરમ૦ ॥ ૬ ॥ અંતિમ ભવગ્રહણે તુજ ભાવનું રે, ભાવશું
શુદ્ધ સરૂપ, તઈયેં આનંદધન પદ પામશું રે, આતમ રૂપ
અનુપ. ॥ ચરમ૦ ॥ ૭ ॥

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવનં.

સ્વામિ શ્રી મંદિર વિનતિ ઓ દેશી.

પ્રણમું પદ પંકજ પાર્શ્વના, જશ વાસના અગમ
અનુપરે, મોહો મન મધુકર જેહથી, પામે નિજ શુદ્ધ
સ્વરૂપરે, પ્રણમું ॥ ૧ ॥ પંક કલંક શંકા નહી, નહીં
ખેદાદિક દુખ દોષ રે, ત્રિવિધ અવચક ભોગથી, લહે અ-
ધ્યાતમ સુખ પોષ રે, પ્રણમું ॥ ૨ ॥ દૂરંદશા દૂરે ટલે,
ભજે મુહિતા મૈત્રી ભાવ રે, વરતે નિતચિત્ત મધ્યસ્થતા,
કરેણુમય શુદ્ધ સ્વભાવ રે, પ્રણમું ॥ ૩ ॥ નિજ સ્વભાવ
સ્થિર કર ધરે, ન કરે પુફ્ફમલની ખેંચ રે, સાખી હુઈ
વરતે સદા, ન કદા પરભાવ પ્રપંચરે, પ્રણમું ॥ ૪ ॥
‘સહજ’ હયા નિશ્ચય જગે, ઉત્તમ અનુપમ રસ રંગ રે,
રાયે નહી પરભાવ શું, નિજ ભાવ શું રંગ અભંગ રે,
પ્રણમું ॥ ૫ ॥ નિજગુણ સખ નિજમેં લખે, ન ચખે
પરગુણની રેખરે. ખીર નીર વિવરે કરે, ઓ અનુભવ હંસ
સું પેખરે, પ્રણમું ॥ ૬ ॥ નિર્વિકલ્પધ્યેય અનુભવે, અનુભવ
અનુભવની પ્રીત રે, જોર ન કળહું લખી શકે, આનંદધન
પ્રીત પ્રતીત રે, પ્રણમું ૭.

શ્રી મહાવરિજીન સ્તવનં

અભિનંદન જિન દરિશણુ તરસીયે—ઓ દેશી.

વીર જિનેશ્વર પરમેશ્વર જયો, જગત જીવન જિન

ભૂપ, અનુભવ મિત્તે રે ચિત્તે હિત કરી, હાખંચું તાસ
સ્વરૂપ, વીર૦ ॥ ૧ ॥ જેહ અગોચર માનસ વચને, તેહ
અર્તીદ્રિય રૂપ, અનુભવ મિત્તે રે વ્યક્તિ શક્તિ શું, ભાખ્યું
તાસ સ્વરૂપ, વીર૦ ॥ ૨ ॥ નયનિક્ષેપે રે જેહ ન જાણિયે,
નવિ જિહાં પ્રસરે પ્રમાણ, શુદ્ધ સ્વરૂપે રે તે પ્રક્ષ હાખવે,
કેવલ અનુભવ ભાણ, વીર૦ ॥ ૩ ॥ અલખ અગોચર અ-
નુપમ અર્થનો, કોણ કહી જાણે રે ભેદ, સહજ વિશુદ્ધયેરે
અનુભવ વચણ જે, શાસ્ત્ર તે સચલા રે ખેદ, વીર૦ ॥ ૪ ॥
દિશિ દેખાડી રે શાસ્ત્ર સવિ રહે, ન લહે અગોચર ખાત,
કારજ સાધક બાધક રહિત જે, અનુભવ મિત્ત વિખ્યાત,
વીર૦ ॥ ૫ ॥ અહો અતુરાઈ રે અનુભવ મિત્તની, અહો
તસ પ્રીત પ્રતીત, અંતરજામી સ્વામી સમીપ તે, રાખી
મિત્ર સું રીત વીર૦ ॥ ૬ ॥ અનુભવ સંગે રે રંગે પ્રભુ
મલ્યા, સદૈવ કૃદ્યા સવિ કાજ, નિજપદ સંપદ જે તે
અનુભવે, આનંદધન મહારાજ. વીર૦ ૭. ઇતિ.

ઇતિ શ્રી આનંદધનજી કૃત ચોવિસજન
સ્તુતિ સંપૂર્ણમ્

॥ અથ શ્રી દેવચંદ્રજી કૃત ચોવીસી પ્રારંભઃ ॥

॥ તત્ર શ્રી રુષભજિન સ્તવનં

નિદ્રડી વેરણ હુધ રહી ॥ એ દેશી ॥

ઋષભ જિણુંદ શું પ્રીતડી, કિમ કિજે હો કહો અતુર
વિચાર; પ્રભુજી જઈ અલગા વસ્યા, તિહાં કણે નવિ હો
કોઈ વચન ઉચ્ચાર. ઋષભ૦ ॥ ૧ ॥ કાગલ પણ પહોંચે

નહિં, નવિ પહોંચે હો તિહાં કેા પરધાન; જે પહોંચે તે
 તુમ સમો, નવિ ભાંજે હો કેાઇનું વ્યવધાન ઋષભ૦
 ॥ ૨ ॥ પ્રીત કરે તે રાગીયા, જિનવરણ હો તુમે તો
 વીતરાગ; પ્રીતડી જેહ અરાગીથી, લેલવવી હો લોકો-
 ત્તર માગ. ઋષભ૦ ॥ ૩ ॥ પ્રીતિ અનાદિની વિષભરી, તે
 રીતે હો કરવા મુજ ભાવ; કરવી નિર્વિષ પ્રીતડી, કિષ્ક
 ભાંતે હો કહો અને ખનાવ; ઋષભ૦ ॥ ૪ ॥ પ્રીતિ અ-
 નંતિ પરથકી, જે તોડે હો તે જોડે એહ; પરમ પુરૂષથી
 રાગતા, એકત્વતા હો કાખી ગુણ ગેહ. ઋષભ૦ ॥ ૫ ॥
 પ્રભુજીને અવલંબતા, નિજ પ્રભુતા હો પ્રગટે ગુણ રાશ;
 દેવચંદ્રની સેવના, આપે મુજ હો અવિચલ સુખવાસ.
 ઋષભ૦ ॥ ૬ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી અજિતજિન સ્તવનં ॥

દુખો ગતિ દેવની રે ॥ એ દેશી ॥

જ્ઞાનાદિક ગુણ સંપદા રે, તુઝ અનંત અપાર, તે
 સાંભલતા ઉપની રે રૂચિ તેણે પાર ઉતાર ॥૧॥ અજિત
 જિન તારજો રે તારજો દીન કયાલ ॥ અજિત૦ ॥ એ
 આંકણી. જે જે કારણ જેહનું રે સામગ્રી સંયોગ, મલતાં
 કારણ નીપજે રે કર્તા તેણે પ્રયોગ ॥ અજિત૦ ॥ ૨ ॥
 કાર્ય સિદ્ધ કર્તા વસુ રે લહી કારણ સંયોગ; નિજ પદ
 કારક પ્રભુ મિથ્યા રે હોય નિમિત્તહ ભોગ. અજિત૦ ॥
 ૩ ॥ અજ કુલ ગત કેસરી લહે રે નિજ પદ સિંહ નિહાલ ॥
 તિમ પ્રભુ ભકતે ભવિ લહે રે આતમ શક્તિ સંભાલ ॥

॥ અજિત૦ ॥ ૪ ॥ કારણ પદ કર્તા પછે રે કરી આરોપ
 અભેદ, નિજ પદ અરથી પ્રભુ થકી રે કરે અનેક ઉમેદ.
 અજિત૦ ॥ ૫ ॥ એહવા પરમાત્મ પ્રભુ રે પરમાનંદ
 સ્વરૂપ, ત્યાહવાહ સત્તા રસી રે અમલ અખંડ અરૂપ.
 અજિત૦ ॥ ૬ ॥ આરોપિત સુખ ભ્રમ ટલ્યો રે ભાસ્યો
 અવ્યાબાધ, સમર્થ અભિલાષી પાણુ રે કર્તા સાધન સાધ્ય.
 અજિત૦ ॥ ૭ ॥ ગ્રાહકતા સ્વામીત્વતા રે વ્યાપક ભોક્તાભાવ
 કારણતા કારણ દિશા રે સકલ ગ્રહું નિજ ભાવ. અજિત૦
 ॥ ૮ ॥ શ્રદ્ધા ભાસન રમણતા રે દાનાદિક પરિણામ, સકલ
 થયા સત્તા રસીરે જિનવર હરથણુ પામ. અજિત૦ ॥ ૯ ॥
 તિણે નિર્યામક માહણો રે વૈદ્ય ગોપ આધાર, દેવચંદ્ર સુખ
 સાગરુ રે ભાવ ધરમ ઢાતાર, અજિત૦ ॥ ૧૦ ॥ ઈતિ ॥

॥ અથ શ્રી સંભવજિન સ્તવનં ॥

ઘણુરા ઢાલા-એ દેશી.

શ્રી સંભવ જિનરાજી રે, તાહરું અકલ સ્વરૂપ,
 જિનવર પૂજો, સ્વપર પ્રકાશક દિનમણિ રે, સમતા રસનો
 ભૂપ. જિન૦ ॥ ૧ ॥ પૂજો પૂજો રે ભવિક જિન પૂજો,
 પ્રભુ પૂજ્યા પરમાનંદ. જિન૦ ॥ એ આંકણી ॥ અવિસં-
 વાહ નિમિત્ત છો રે, જગત જંતુ સુખ કાજ. જિન૦ હેતુ
 સત્ય બહુ માનથી રે, જિન સેવ્યા શિવરાજ. જિન૦ ॥ ૨ ॥
 ઉપાદાન આત્મ સહી રે, પુષ્ટાલંબન દેવ. જિન૦ ઉપાદાન
 કારણ પછે રે, પ્રગટ કરે પ્રભુ સેવ. જિન૦ ॥ ૩ ॥ કારણ
 શુણુ કારણ પછે રે, કારણ કારણ અનૂપ. જિન૦ સકલ

સિદ્ધતા તાહરી રે, માહરે સાધન રૂપ. જિન૦ ॥ ૪ ॥
 એક વાર પ્રભુ વંદના રે, આગમ રીતે થાય, જિન૦ કારણુ
 સત્યે કાર્યની રે, સિદ્ધિ પ્રતીતિ કરાય. જિન૦ ॥ ૫ ॥
 પ્રભુ પણે પ્રભુ ઓલખી રે, અમલ વિમલ ગુણુ ગેહ.
 જિન૦ સાધ્ય દૃષ્ટિ સાધક પણે રે, વંદે ધન નર તેહ. જિન૦
 ॥ ૬ ॥ જન્મ કૃતારથ તેહનો રે, દિવસ સફલ પણુ તાસ.
 જિન૦ જગત શરણુ જિન ચરણુને રે, વંદે ધરિય ઉદ્ધાસ.
 જિન૦ ॥ ૭ ॥ નિજ સત્તા નિજ ભાવથી રે ગુણુ અનંતનું
 ઠાણુ. જિન૦ દેવચંદ્ર જિનરાજી રે, શુદ્ધ સિદ્ધ સુખ ખાણુ.
 જિન૦ ॥ ૮ ॥ ઇતિ. ॥

॥ અથ શ્રી અભિનંદન જિન સ્તવનં ॥

અલ્પચર્યા પદ પૂજ્યે-એ દશી.

કયું જાણું કયું બની આવશે, અભિનંદન રસ રીત
 હો મિત્ત, પુદ્ગલ અનુભવ ત્યાગથી, કરવી જસુ પરતીત
 હો મિત્ત. કયું ॥ ૧ ॥ પરમાતમ પરમેશ્વરં, વસ્તુગતે તે
 અલિપ્ત હો મિત્ત. દ્રવ્યે દ્રવ્ય મિલે નહી, ભાવે તે અન્ય
 અવ્યાપ્ત હો મિત્ત. કયું ॥ ૨ ॥ શુદ્ધ સ્વરૂપ સનાતનો,
 નિર્મલ જે નિઃસંગ હો મિત્ત, આતમ વિભૂતિ પરિણુમ્યો,
 ન કરે તે પરસંગ હો મિત્ત, કયું ॥ ૩ ॥ પણુ જાણું આગમ
 બલે, મલવો તુમ પ્રભુ સાથ હો મિત્ત, પ્રભુ તો સ્વસંપ-
 ત્તિમયી, શુદ્ધ સ્વરૂપનો નાથ હો મિત્ત, કયું ॥ ૪ ॥
 પર પરિણુમિકતા અછે, જે તુજ પુદ્ગલ જોગ હો મિત્ત,
 જડ ચલ જગની એઠનો, ન ઘટે તુજને લોગ હો મિત્ત.

કયું ॥ ૫ ॥ શુદ્ધ નિમિત્ત પ્રભુ ગ્રહો, કરી અશુદ્ધ
 પર હેય હોઃ મિત્ત, આત્માલંબી ગુણ લહી, સહુ સાધકનો
 ક્યેય હો મિત્ત. કયું ॥ ૬ ॥ જિમ જિનવર આલંબને,
 વધે સધે એક તાન હો મિત્ત, તિમ તિમ આત્મા-
 લંબની, ગ્રહે સ્વરૂપ નિદાન હો મિત્ત. કયું ॥ ૭ ॥
 સ્વ સ્વરૂપ એકલતા, સાધે પૂર્ણાનંદ હો મિત્ત, રમે
 ભોગવે આત્મા, રત્નત્રયી ગુણવૃંદ હો મિત્ત. કયું ॥ ૮ ॥
 અભિનંદન અવલંબને, પરમાનંદ વિલાસ હો મિત્ત,
 દેવચંદ્ર પ્રભુ સેવના, કરી અનુભવ અભ્યાસ હો મિત્ત.
 કયું ॥ ૯ ॥

॥ અથ શ્રી સુમતિજિન સ્તવનં ॥

કહ્યાની-દેશી.

અહો સિરી સુમતિ જિન શુદ્ધતા તાહરી, સ્વગુણ
 પર્યાય પરિણામ રામી, નિત્યતા એકતા અસ્તિતા ઇતર યુત,
 ભોગ્ય ભોગી થકો પ્રભુ અકામી. અહો ॥ ૧ ॥ ઉપજે
 વ્યય લહે તહવી તેહવો રહે, ગુણ પ્રમુખ બહુલતા તહવિ
 પિંડિ, આત્મભાવે રહે અપરતા નવિ ગ્રહે, લોક પ્રદેશ
 મિત્ત પણ અખંડી, અહો ॥ ૨ ॥ કાર્ય કરણ પણે
 પરિણુમે તહવી દ્રુવ, કાર્ય ભેદે કરે પણ અભેદી, કર્તૃતા
 પરિણુમે નવ્યતા નવિ રમે, સકલ વેત્તા થકો પણ અવેદી.
 અહો ॥ ૩ ॥ શુદ્ધતા બુદ્ધતા દેવ પરમાત્મતા, સહજ
 નિજ ભાવ ભોગી અયોગી, સ્વપર ઉપયોગી તદ્વાત્મ્ય સત્તા
 રસી, શક્તિ પ્રયુજતો ન પ્રયોગી. અહો ॥ ૪ ॥ વસ્તુ

નિજ પરિણતે સર્વ પરિણામકી, એટલે કોઈ પ્રભુતા ન પામે,
 કરે ભણે રમે અનુભવે તે પ્રભુ, તત્ત્વ સ્વામિત્વ શુચિ
 તત્ત્વ ધામે. અહોં ॥ ૫ ॥ જીવ નવિ પુગ્ગલી નૈવ પુગ્ગલ
 કઠા, પુગ્ગલા ધાર નહિ તાસ રંગી, પર તણે ઈશ નહિ
 અપર આશ્ચર્યતા, વસ્તુ ધર્મે કઠા ન પર સંગી. અહોં
 ॥ ૬ ॥ સંગ્રહે નહિં આપે નહિં પર ભણી, નવિ કરે
 આદરે ન પર રાખે, શુદ્ધ સ્યાદાદ નિજ ભાવ લોગી જિકે,
 તેહ પર ભાવને કેમ આખે. અહોં ॥ ૭ ॥ તાહરી શુદ્ધતા
 ભાસ આશ્ચર્યથી, ઉપજે રૂચિ તણે તત્ત્વ ઇહે, તત્ત્વરંગી
 થયો દોષથી ઉભગ્યો, દોષ ત્યાગે ટલે તત્ત્વ લીહે. અહોં
 ॥ ૮ ॥ શુદ્ધ માર્ગે વધ્યો સાધ્ય સાધન સધ્યો, સ્વામિ
 પ્રતિષ્ઠે સત્તા આરાધે, આત્મ નિસપત્તિ તિમ સાધના
 નવિ ટકે, વસ્તુ ઉત્સર્ગ આતમ સમાધે. અહોં ॥ ૯ ॥
 માહરી શુદ્ધ સત્તા તણી પૂર્ણતા, તેહનો હેતુ પ્રભુ તુંહિ
 સાચો, દેવચંદ્રે સ્તભ્યો મુનિગણે અનુભવ્યો, તત્ત્વ ભકતે
 ભવિક સકલ રાચો. અહોં ॥ ૧૦ ॥ ઇતિ.

॥ અથ શ્રી પદ્મપ્રભજિન સ્તવનં ॥

હું તુંજ આગલ શી કહું કેશરીયા લાલ ॥ એ દેશી ॥

શ્રી પદ્મપ્રભ જિન ગુણ નિધિ રે લાલ, જગતારક
 જગદીશ રે, વાહહેસર ॥ જિન ઉપગાર થકી લહેરે લાલ,
 ભવિજન સિદ્ધિ જગીશરે. ॥ વાં ॥ ૧ ॥ તુંજ હરિશણુ
 મુજ વાલહું રે લાલ, હરિશણુ શુદ્ધ પવિત્ર રે; વાં દર્શન
 શબ્દે નયે કરે રે લાલ, સંગ્રહ એવંભૂત રે વાં ॥ તું ॥

॥ ૨ ॥ બીજે વૃક્ષ અનંતતા રે લાલ, પસરે ભૂજલ યોગ
 રે; વાં તિમ મુઝ આતમ સંપદા રે લાલ, પ્રગટે પ્રભુ
 સંયોગ રે. ॥ વાં ॥ તું ॥ ૩ ॥ જગત જંતુ કારજ
 રૂચિ રે લાલ, સાધે ઉઠયે ભાણુ રે; વાં ચિદાનંદ સુવિ-
 લાસતા રે લાલ, વાધે જિણુવર આણુ રે. ॥ વાં ॥ તું ॥
 ॥ ૪ ॥ લગ્નિધિ સિદ્ધિ મંત્રાક્ષરે રે લાલ, ઉપજે સાધક
 સંગ રે; વાં સહજ અધ્યાતમ તત્ત્વતા રે લાલ, પ્રગટે
 તત્ત્વી રંગ રે. ॥ વાં ॥ તું ॥ ૫ ॥ લોહ ધાતુ કંચન
 હુવે રે લાલ. પારસ ફરસન પામી રે; વાં પ્રગટે અધ્યા-
 તમ દીશા રે લાલ, વ્યક્ત ગુણી ગુણુ ગ્રામ રે, ॥ વાં ॥
 ॥ તું ॥ ૬ ॥ આત્મ સિદ્ધિ કારજ ભણી રે લાલ, સહજ
 નિર્યાસક હેતુ રે; વાં નામાદિક જિનરાજનાં રે લાલ, ભવ
 સાગર માંહે સેતુ રે. ॥ વાં ॥ તું ॥ ૭ ॥ થંભન ઇંદ્રિય
 યોગનો રે લાલ, રક્ત વરણુ ગુણુ રાય રે વાં દેવચંદ્ર
 વૃંદે સ્તવ્યો રે લાલ, આપ અવર્ણુ અકાય રે. ॥ વાં ॥
 ॥ તું ॥ ૮ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રીસુપાર્શ્વજિન સ્તવનં ॥

હો સુંદર તપ સરિખો જગડો નહિં ॥ એ દેશી ॥

શ્રી સુપાસ આનંદ મે, ગુણુ અનંતનો કંદ હો
 ॥ જનજી ॥ જ્ઞાનાનંદે પૂરણો, પવિત્ર ચારિત્રાનંદ હો
 જિનજી ॥ શ્રીં ॥ ૧ ॥ સંરક્ષણુ વિષ્ણુ નાથ હો, દ્રવ્ય
 વિના ધનવંત હો. ॥ જિનજી ॥ કરતા પદ કિરિયા વિના,
 સંત અજેય અનંત હો જિનજી ॥ શ્રીં ॥ ૨ ॥ અગમ

અગોચર અમર તું, અવ્યય રૂઢિ સમૂહ હો જિનજી; વર્ણ
 ગંધ રસ ફરસ વિણ, નિજ ભોક્તા ગુણ વ્યુહ હો, ॥ જિનજી ॥
 ॥ શ્રી ॥ ૩ ॥ અક્ષય દાન અચિંતના, લાભ અચત્ને
 ભોગ હો; ॥ જિનજી ॥ વીર્ય શક્તિ અપ્રયાસતા, શુદ્ધ
 સ્વગુણ ઉપભોગ હો ॥ જિનજી ॥ શ્રી ॥ ૪ ॥ એકાં-
 તિક આત્યંતિકો, સહજ અકૃત સ્વાધીન હો ॥ જિનજી ॥
 નિરૂપચરિત નિર્દુરુ સુખ, અન્ય અહેતુક પીન હો ॥ જિ-
 નજી ॥ શ્રી ॥ ૫ ॥ એક પ્રદેશે તાહરે, અવ્યાબાધ સમાય
 હો ॥ જિનજી ॥ તસુ પર્યાય અવિભાગતા, સર્વાકાશ ન
 માય હો ॥ જિનજી ॥ શ્રી ॥ ૬ ॥ એમ અનંત ગુણનો
 ધણી, ગુણ ગણનો આનંદ હો ॥ જિનજી ॥ ભોગ રમણ
 આસ્વાદ યુત, પ્રભુ તું પરમાનંદ હો ॥ જિનજી ॥ શ્રી ॥
 ૭ ॥ અવ્યાબાધ રૂચિ થઈ, સાધે અવ્યાબાધ હો ॥ જિ-
 નજી ॥ દેવચંદ્ર પદ તે લહે, પરમાનંદ સમાધ હો જિનજી ॥
 શ્રી ॥ ૮ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી ચંદ્રપ્રભજિન સ્તવનં ॥

શ્રી શ્રેયાંસ જિન અંતરયામી ॥ એ દેશી ॥

શ્રી ચંદ્રપ્રભ જિન પદ સેવા, હે વાચે જે હલિયાજી;
 આતમ ગુણ અનુભવથી મલિયા, તે ભવ ભયથી ટલિયાજી.
 ॥ શ્રી ॥ ૧ ॥ દ્રવ્ય સેવ વંદન નમનાદિક, અર્ચન વલ્લી
 ગુણ ગ્રામોજી; ભાવ અલેહ થાવાની ઇહાં, પર ભાવે નિઃ-
 કામોજી ॥ શ્રી ॥ ૨ ॥ ભાવ સેવ અપવાદે નૈગમ, પ્રભુ
 ગુણને સંકલ્પેજી; સંગ્રહ સત્તા તુલ્યા રોપે, લેહા લેહ
 વિકલ્પેજી ॥ શ્રી ॥ ૩ ॥ વ્યવહારે બહુ માનજ્ઞાન નિજ,

ચરણે જિન ગુણ રમણાણ; પ્રભુ ગુણ આલંબી પરિણામે,
 રૂપ પદ ધ્યાન સ્મરણાણ ॥ શ્રી૦ ॥ ૪ ॥ શબ્દે શુકલ
 ધ્યાનારોહણ, સમભિરૂઢ ગુણ દશમેણ ॥ બીજા શુકલ
 અવિકલ્ય એકત્વે, એવં ભૂત તે અમમેણ ॥ શ્રી૦ ॥ ૫ ॥
 ઉત્સર્ગ સમકિત ગુણ પ્રગટયો, નૈગમ પ્રભુતા અંશેણ; સંગ્રહ
 આતમ સત્તાલંબી, મુનિ પદ ભાવ પ્રથમેણ ॥ શ્રી૦
 ॥ ૬ ॥ ઋણસૂત્રે જે શ્રેણી પદસ્થે, આતમ શક્તિ પ્રકા-
 શેણ; યથાખ્યાત પદ શબ્દ સ્વરૂપે, શુદ્ધ ધર્મ ઉદ્ભાસે-
 ણ ॥ શ્રી૦ ॥ ૭ ॥ ભાવ સયોગિ અયોગિ શૈલેસે, અં-
 તિમ દુગ નય જાણેણ; સાધનતાયે નિજગુણ વ્યક્તિ, તેહ
 સેવના વખાણેણ ॥ શ્રી૦ ॥ ૮ ॥ કારણ ભાવ તેહ અપ-
 વાદે, કાર્ય રૂપ ઉત્સર્ગેણ; આતમ ભાવ તે ભાવ દ્રવ્ય પદ,
 ખાદ્ય પ્રવૃત્તિ નિસર્ગેણ ॥ શ્રી૦ ॥ ૯ ॥ કારણ ભાવ પરં-
 પર સેવન, પ્રગટે કારજ ભાવેણ; કારજ સિદ્ધે કારણતા
 વ્યય, શુચિ પરિણામિક ભાવેણ ॥ શ્રી૦ ॥ ૧૦ ॥ પરમ
 ગુણી સેવન તન્મયતા, નિશ્ચય ધ્યાને ધ્યાવેણ. શુદ્ધાતમ
 અનુભવ આસ્વાદી, દેવચંદ્ર પદ પાવેણ ॥ શ્રી૦ ॥ ૧૧ ॥
 ॥ ઈતિ ॥

॥ અથ શ્રી સુવિધિજિન સ્તવનં ॥

થારા મહેલા ઉપર મેહ ઝરૂખે વીજલી હો લાલ એ દેશી ॥

દીઠો સુવિધિ જિણુંદ સમાધિ રસે ભર્યો ॥ હો લાલ ॥
 સમાધિ રસે ભર્યો ॥ ભાસ્થું આતમ સ્વરૂપ અનાદિનો
 વિસર્યો ॥ હો લાલ ॥ અ૦ ॥ સકલ વિભાવ ઉપાધિ

થકી મન ઓસર્યો હો લાલ ॥ થ૦ ॥ સત્તા સાધન માર્ગે
 લણી એ સંચર્યો હો લાલ ॥ ભ૦ ॥ ૧ ॥ તુમ પ્રભુ
 બાણુંગ રીતિ સર્વ જગ દેખતા ॥ હો લાલ ॥ સ૦ ॥
 નિજસત્તાયે શુદ્ધ સહુને લેખતા ॥ હો લાલ ॥ સ૦ ॥
 પર પરિણતિ અદ્વેષ પછે ઉવેખતા ॥ હો લાલ ॥ પછે ॥
 લોગ્ય પછે નિજ શક્તિ અનંત ગવેખતા ॥ હો લાલ ॥
 ૧ ॥ અ૦ ॥ ૨ ॥ દાનાદિક નિજ ભાવ હતા જે પરવશ
 ૧ ॥ હો લાલ ॥ હતા ॥ તે નિજ સંમુખ ભાવ ગ્રહી લહી તુજ
 દશા ॥ હો લાલ ॥ ગ્રહી ॥ પ્રભુનો અદ્ભુત યોગ સ્વરૂપ
 તણી રસા ॥ હો લાલ ॥ સ્વરૂપ ॥ ભાસે વાસે તાસ
 ભસ ગુણ તુજ જિસા ॥ હો લાલ ॥ ભસ ॥ ૩ ॥
 મોહાદિકની ધુમિ અનાદિની ઊતરે ॥ હો લાલ ॥ અના-
 દિ ॥ અમલ અખંડ અલિપ્ત સ્વભાવજ સાંભરે ॥ હો
 લાલ ॥ સ્વભાવ ॥ તત્ત્વ રમણ શુચિ ધ્યાન લણી જે
 આકરે ॥ હો લાલ ॥ લણી ॥ તે સમતારસ ધામ સ્વામી
 મુદ્રા વરે ॥ હો લાલ ॥ સ્વામી ॥ ૪ ॥ પ્રભુ છે
 ત્રિભુવન નાથ દાસ હું તાહરો ॥ હો લાલ ॥ દાસ ॥
 ઠરણા નિધિ અભિલાખ અછે મુજ એખરો ॥ હો લાલ ॥
 ૧ ॥ અછે ॥ આતમ વસ્તુ સ્વભાવ સદા મુઝ સાંભરો
 ૧ ॥ હો લાલ ॥ સદા ॥ ભાસન વાસન એહ ચરણ ધ્યાને
 ધરો ॥ હો લાલ ॥ ચરણ ॥ ૫ ॥ પ્રભુ મુદ્રાને યોગ પ્રભુ
 પ્રભુતા લખે હો લાલ ॥ પ્રભુ ॥ દ્રવ્ય તણે સાધમ્ય
 સ્વસંપત્તિ ઓલખે ॥ હો લાલ ॥ સ્વ ॥ ઓલખતાં બહુ માન
 સહિત રૂચિ પણ વધે ॥ હો લાલ ॥ સહિત ॥ રૂચિ
 અનુયાયી વીર્ય ચરણ ધારા સધે ॥ હો લાલ ॥ ચરણ ॥

॥ ૬ ॥ ક્ષાયોપશમિક ગુણ સર્વ થયા તુજ ગુણરસી
 ॥ હો લાલ ॥ થયાં ॥ સત્તા સાધન શક્તિ વ્યક્તતા
 ઉલ્લસી ॥ હો લાલ ॥ વ્યક્તતાં ॥ હવે સંપૂરણ સિદ્ધ
 તણી શી વાર છે ॥ હો લાલ ॥ તણીં ॥ દેવચંદ્ર
 જિનરાજ જગત આધાર છે ॥ હો લાલ ॥ જગતં ॥
 ॥ ૭ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી શીતલજિન સ્તવનં ॥

આદર જીવ ક્ષમા ગુણ આદર ॥ એ દેશી ॥

શીતલ જિનપતિ પ્રભુતા પ્રભુની, મુજથી કહિય ન
 જાયજી; અનંતતા નિર્મલતા પૂરણતા, જ્ઞાન વિના ન જ-
 ણાયજી. ॥ શીતલં ॥ ૧ ॥ ચરમ જલધિ જલમિણે અં-
 જલી, ગતિ ઝીંપે અતિ વાયજી; સર્વ આકાશ ઓલંધે
 ચરણે, પણ પ્રભુતા ન ગણાયજી. ॥ શીતલં ॥ ૨ ॥ સર્વ
 દ્રવ્ય પ્રદેશ અનંતા, તેહથી ગુણ પર્યાયજી; તાસ વર્ગથી
 અનંત ગણું પ્રભુ, કેવલ જ્ઞાન કહાયજી ॥ શીતલં ॥ ૩ ॥
 કેવલ દર્શન એમ અનંતો, અહિ સામાન્ય સ્વભાવજી; સ્વ-
 પર અનંતથી ચરણ અનંતો, સમરણ સંવર ભાવજી. ॥ શી-
 તલં ॥ ૪ ॥ દ્રવ્ય ક્ષેત્રને કલ ભાવ ગુણ, રાજનીતિ એ
 ચારજી; ત્રાસ વિના જડ ચેતન પ્રભુની, કોઈ ન લોપે કારજી,
 ॥ શીતલં ॥ ૫ ॥ શુદ્ધાશય ધિર પ્રભુ ઉપયોગે, જે સમરે
 તુજ નામજી; અવ્યાખાધ અનંતો પામે, પરમ અમૃત
 સુખ ધામજી ॥ શીતલં ॥ ૬ ॥ આણા ઇશ્વરતા નિર્ભયતા
 નિર્વાંછકતા રૂપજી; ભાવ સ્વાધીન તે અવ્યય રીતે, ઇમ
 અનંત ગુણ ભૂપજી. ॥ શીતલં ॥ ૭ ॥ અવ્યાખાધ સુખ

નિર્મલ તે તો, કરણ જ્ઞાને ન જણાયજી, તેહજ એહનો
જાણુંગ લોકતા, જે તુમ સમ ગુણ રાયજી. ॥ શીતલ ॥
॥ ૮ ॥ એમ અનંત દાનાદિક નિજગુણ, વચનાતિતપ-
સૂરજી; વાસન ભાસન ભાવે દુર્લભ, પ્રાપતિ તો અતિ દૂર-
જી. ॥ શીતલ ॥ ૯ ॥ સકલ પ્રત્યક્ષ પણે ત્રિભુવન ગુરૂ,
જાણું તુજ ગુણ ગ્રામજી; બીજું કાંઈ ન માગું સ્વામી,
એહિજ છે મુજ કામજી ॥ શીતલ ॥ ૧૦ ॥ એમ અનં-
ત પ્રભુતા સદ્દહતાં, અર્થે જે પ્રભુ રૂપજી; દેવચંદ્ર પ્રભુતા
તે પામે, પરમાનંદ સ્વરૂપજી. ॥ શીતલ ॥ ૧૧ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી શ્રેયાંસ જિન સ્તવનં ॥

પ્રાણી વાણી જિન તણી ॥ એ દશી ॥

શ્રી શ્રેયાંસ પ્રભુ તણો, અતિ અદ્ભુત સહજાનંદ રે;
ગુણ એક વિધ ત્રિક પરણ્યો, એમ ગુણ અનંતનો વૃંદ
રે. ॥ ૧ ॥ મુનિચંદ જિણુંદ અમંદ દિણુંદ પદે, નિત્ય
દીપતો સુખકંદરે ॥ એ આંકણી ॥ નિજ જ્ઞાને કરી જ્ઞેય-
નો, જ્ઞાયક જ્ઞાતા પદ ઇશ રે; દેખે નિજ દર્શન કરી નિજ,
દશ્ય સામાન્ય જગીશરે. ॥ મુનિ ॥ ૨ ॥ નિજ રમ્યે
રમણ કરો, પ્રભુ આરિત્રે રમતા રામરે; લોગ અનંતને
લોગવો, લોગે તેણે લોકતા સ્વામ રે ॥ મુનિ ॥ ૩ ॥ દેવ
દાન નિત દીજતે, અતિ હાતા પ્રભુ સ્વયમેવ રે, પાત્ર
તુમે નિજ શક્તિના, આહક વ્યાપક મય દેવ રે. ॥ મુનિ ॥
॥ ૪ ॥ પરિણામિક કારજ તણો, કરતા ગુણ કરણે નાથ રે;
અક્રિય અક્ષય સ્થિતિમયી, નિકલંક અનંતી આથ રે.

મુનિં ॥ ૫ ॥ પરિણામિક સત્તા તણે, આવિર્ભાવ વિલાસ
 નિવાસ રે; સહજ અકૃત્રિમ અપરાશ્રયી, નિર્વિકલ્પને
 નિઃપ્રયાસ રે. ॥ મુનિં ॥ ૬ ॥ પ્રભુ પ્રભુતા સંભારતાં,
 ગાતાં કરતાં ગુણુ ગ્રામ રે; સેવક સાધનતા વરે, નિજ સંવર
 પરિણુતિ પામરે. ॥ મુનિં ॥ ૭ ॥ પ્રગટ તત્ત્વતા ધ્યાવતાં,
 નિજ તત્ત્વનો ધ્યાતા થાય રે, તત્ત્વ રમણુ એકાગ્રતા,
 પૂરણુ તત્ત્વે એહ સમાય રે, ॥ મુનિં ॥ ૮ ॥ પ્રભુ દીઠે
 મુઝ સાંભરે, પરમાત્મ પૂર્ણાનંદ રે; દેવચંદ્ર જિનરાજના,
 નિત્ય વંદો પદ અરવિંદરે. ॥ મુનિં ॥ ૯ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી વાસુપૂજ્યજિન સ્તવનં ॥

પંથડો નિહાલુરે બીજ જિન તણુરે ॥ એ દેશી ॥

પૂજના તો કીજેરે ખારમા જિનતણી રે, જસુ પ્રગટ-
 ચો પૂજ્ય સ્વભાવ; પરકૃત પૂજરે જે ઇચ્છે નહીં રે, સાધક
 કારજ દાવ. ॥ પૂજનાં ॥ ૧ ॥ દ્રવ્યથી પૂજરે કારણુ ભાવ-
 તું રે. ભાવ પ્રશસ્ત ને શુદ્ધ; પરમ ઇષ્ટ વલ્લભ ત્રિભુવન
 ધણી રે, વાસુપૂજ્ય સ્વયંબુધ ॥ પૂજનાં ॥ ૨ ॥ અતિશય
 મહિમારે અતિ ઉપગારતારે, નિર્મલ પ્રભુગુણુ રાગ, સુર-
 મણિ સુરઘટ સુરતરું તું છતે રે, જિનરાગી મહાભાગ.
 ॥ પૂજનાં ॥ ૩ ॥ કર્શન જ્ઞાનાદિક ગુણુ આત્મનારે, પ્રભુ
 પ્રભુતા લયલીન, શુદ્ધ સ્વરૂપી રૂપે તન્મયી રે, તસુ આ-
 સ્વાદન પીન. ॥ પૂજનાં ॥ ૪ ॥ શુદ્ધ તત્ત્વ રસ રંગી ચેતના
 રે, પામે આત્મ સ્વભાવ; આત્માલંબી નિજગુણુ સાધતો રે,
 પ્રગટે પૂજ્ય સ્વભાવ, ॥ પૂજનાં ॥ ૫ ॥ આપ અકર્તા સે-
 વાથી હુવે રે, સેવક પૂરણુ સિદ્ધિ; નિજ ધન ન દીયે પણુ

આશ્રિત લહે રે, અક્ષય અક્ષર રુદ્ધિ. ॥ પૂજનાં ॥ ૬ ॥
જિનવર પૂજારે તે નિજ પૂજના રે, પ્રગટે અન્વય શાકત;
પરમાનંદ વિલાસી અનુભવે રે, દેવચંદ્ર પદ વ્યકિત,
॥ પૂજનાં ॥ ૭ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી વિમલજિન સ્તવનં ॥

દાસ અરદાસ શી પરે કરેલ—એ દેશી.

વિમલ જિન વિમલતા તાહરીલ, અવર ખીજે ન
કહાય, લઘુ નદી જિમ તિમ લંઘીયેલ, સ્વયંભૂ રમણુ ન
તરાય, વિમલં ॥ ૧ ॥ સયલ પુઢવી ગિરિ જલ તરેલ,
કોઈ તોલે એક હાય, તેહ પણુ તુજ ગુણુ ગણુ બાળીલ,
ભાંખવા નહીં સમરથ, વિમલં ॥ ૨ ॥ સર્વ પુઙ્ગલ નભ
ધર્મનાલ, તેમ અધર્મ પ્રદેશ, તાસ ગુણુ ધર્મ પજ્જવ
સહુલ, તુજ ગુણુ એક તણેા લેશ. વિમલં ॥ ૩ ॥ એમ
નિજ ભાવ અનંતનીલ, અસ્તિતા કેટલી થાય, નાસ્તિતા
સ્વપર પદ અસ્તિતાલ, તુજ સમકાલ સમાય. વિમલં
॥ ૪ ॥ તાહરા શુદ્ધ સ્વભાવને લ, આહરે ધરી બહુ માન,
તેહને તેહિજ નીપજેલ, એ કોઈ અફભૂત તાન. વિમલં
॥ ૫ ॥ તુમ્હ પ્રભુ તુમ્હ તારક વિભુલ, તુમ્હ સમો અવર
ન કોય, તુમ હરિસણુ થકી હું તર્યો લ, શુદ્ધ આલંબન
હોય, વિમલં ॥ ૬ ॥ પ્રભુ તણી વિમલતા આલખી લ,
જે કરે ધિર મન સેવ, દેવચંદ્ર પદ તે લહે લ, વિમલ
આનંદ સ્વયમેવ. વિમલં ॥ ૭ ॥ ઇતિ.

॥ અથ શ્રી અનંતજિન સ્તવનં ॥

દીઠી હો પ્રભુ દીઠી જગ ગુરુ તુજ—એ દેશી.

મુરતિ હો પ્રભુ મુરતિ અનંત જિણુંદ, તાહરી હો પ્રભુ તાહરી મુજ નયણે વસીજી; સમતા હો પ્રભુ સમતા રસનો કંદ, સહેજે હો પ્રભુ સહેજે અનુભવ રસ લસીજી. ॥ ૧ ॥ ભવ દવ હો પ્રભુ ભવ દવ તાપિત જીવ, તેહને હો પ્રભુ તેહને અમૃત ધન સમીજી; મિથ્યા વિષ હો પ્રભુ મિથ્યા વિષની ખીવ, હરવા હો પ્રભુ હરવા જાંગુલિ મન રમીજી. ॥ ૨ ॥ ભાવ હો પ્રભુ ભાવ ચિંતામણિ એહ, આતમ હો પ્રભુ આતમ સંપત્તિ આપવાજી; એહિજ હો પ્રભુ એહિજ શિવ સુખ ગેહ, તત્ત્વ હો પ્રભુ તત્ત્વાલંબન થાપવાજી. ॥ ૩ ॥ જાએ હો પ્રભુ જાએ આશ્રવ ચાલ, દીઠે હો પ્રભુ દીઠે સંવરતા વધેજી; રત્ન હો પ્રભુ રત્નત્રયી ગુણ માલ, અધ્યાતમ હો પ્રભુ અધ્યાતમ સાધન સધેજી. ॥ ૪ ॥ મીઠી હો પ્રભુ મીઠી સૂરત તુજ, દીઠી હો પ્રભુ દીઠી રૂચિ બહુ માનથીજી; તુજ ગુણ હો પ્રભુ તુજ ગુણ ભાસન યુક્ત, સેવે હો પ્રભુ સેવે તસુ ભવ ભય નથીજી. ॥ ૫ ॥ નામે હો પ્રભુ નામે અદ્ભૂત રંગ, ઠવણા હો પ્રભુ ઠવણા દીઠે ઉલ્લસેજી; ગુણ આસ્વાદ હો પ્રભુ ગુણ આસ્વાદ અ-ભંગ, તન્મય હો પ્રભુ તન્મયતાએ જે ધસેજી. ॥ ૬ ॥ ગુણ અનંત હો પ્રભુ ગુણ અનંતનો વૃંદ, નાથ હો પ્રભુ નાથ અનંતને આહરેજી; દેવચંદ્ર હો પ્રભુ દેવચંદ્રને આનંદ, પરમ હો પ્રભુ પરમ મહોદય તે વરેજી. ॥ ૭ ॥ ધૃતિ.

॥ અથ શ્રી ધર્મજિન સ્તવનં ॥

સકલ સંસાર અવતાર એ હું ગણું એ દેશી.

ધર્મ જગનાથનો ધર્મ શુચિ ગાઈયે, આપણો આત્મા
તેહવો ભાવિયે ॥ જાતિ જસુ એકતા તેહ પલટે નહિં,
શુદ્ધ ગુણ પળજવા વસ્તુ સત્તામયી ॥ ૧ ॥ નિત્ય નિરવયવ-
વલિ એક અક્રિય પણે, સર્વ ગત તેહ સામાન્ય ભાવે ભણે ॥
તેહથી ઈતર સાવયવ વિશેષતા, વ્યક્તિ ભેદે પડે જેહની
ભેદતા ॥ ૨ ॥ એકતા પિંડને નિત્ય અવિનાશતા, અસ્તિ-
નિજ રુદ્ધિથી કાર્યગત ભેદતા, ભાવશ્રુત ગમ્ય અભિલાષ્ય
અનંતતા, ભવ્ય પર્યાયની જે પરાવર્તિતા ॥ ૩ ॥ ક્ષેત્ર ગુણ
ભાવ અવિભાગ અનેકતા, નાશ ઉત્પાદ અનિત્ય પર નાસ્તિ-
તા, ક્ષેત્ર વ્યાપ્યત્વ અભેદ અવ્યક્તતા, વસ્તુ તે રૂપથી
નિયત અભવ્યતા ॥ ૪ ॥ ધર્મ પ્રાગ્ ભાવતા સકલ ગુણ
શુદ્ધતા, ભોગ્યતા કર્તૃતા રમણું પરિણામતા, શુદ્ધ સ્વ પ્રદે-
શતા તત્ત્વ ચૈતન્યતા, વ્યાપ્ય વ્યાપક તથા ગ્રાહ્ય ગ્રાહકતા
॥ ૫ ॥ સંગ પરિહારથી સ્વામી નિજ પદ લક્ષું, શુદ્ધ
આત્મિક આનંદ પદ સંગ્રહું, જેહવી પર ભાવથી હું ભવો-
દધિ વસ્યો, પર તણો સંગ સંસારતાયે ગ્રસ્યો ॥ ૬ ॥
તેહવિ સત્તા ગુણે જીવ એ નિર્મલો, અન્ય સંગ્રહેષ જિમ
ફિટક નવિ શામલો, જે પરોપાધિથી દુષ્ટ પરિણતિ ગ્રહી,
ભાવ તાદાત્મ્યમાં માહફ તે નહીં ॥ ૭ ॥ તિણે પરમાત્મ
પ્રભુ ભક્તિ રંગી થઈ, શુદ્ધ કારણ રસે તત્ત્વ
પરિણતિમયી, આત્મ ગ્રાહક થયે તને પર ગ્રહણતા, તત્ત્વ
ભોગી થયે ટલે પર ભોગ્યતા ॥ ૮ ॥ શુદ્ધ નિઃપ્રયાસ

નિજભાવ લોગી ચઢા, આત્મ ક્ષેત્રે નહીં અન્ય રક્ષણ તઢા, એક
અસહાય નિસ્સંગ નિર્દ્વંદતા, શક્તિ ઉત્સર્ગની હોય સહુ
વ્યકતતા ॥ ૬ ॥ તેણે મુઝ આતમા તુજ થકી નીપજે,
માહરી સંપઢા સકલ મુજ સંપજે, તિણે મન મંદિરે ધર્મ
પ્રભુ ધ્યાઇયે, પરમ દેવચંદ્ર નિજ સિદ્ધિ મુખ પાઇયે. ॥૧૦॥
ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી શાંતિજિન સ્તવનં ॥

કિહાં છે રે એ દેશી.

જગત દિવાકર જગત કૃપાનિધિ, વાહાલા મારા સમ-
વસરણુમાં ખેઠારે, ચઉમુખ ચઉવિહુ ધર્મ પ્રકાશે, તે મેં
નયણે દીઠા રે ॥ ૧ ॥ ભવિક જન હુરખો રે, નિરખી
શાંતિજિણુંદ ॥ ભ૦ ॥ ઉપશમ રસનો કંઠ, નહિં
ઇણુ સરખો રે ॥ એ આંકણી ॥ પ્રાતીહાર્ય અતિશય
શેભા ॥ વા૦ ॥ તે તો કહિય ન જાવે રે, ઘૂક બાલકથી
રવિકર ભરતું, વર્ણન કેળી પેરે થાવે રે, ભ૦ ॥ ૨ ॥
વાણી ગુણ પાંત્રીશ અનોપમ ॥ વા૦ ॥ અવિસંવાદ સરૂપે
રે, ભવદુઃખ વારણુ શિવમુખ કારણુ, સુધો ધર્મ પ્રરૂપે રે
ભ૦ ॥ ૩ ॥ દક્ષિણ પશ્ચિમ ઉત્તર દિશિ મુખ ॥ વા૦ ॥
ઠવણા જિન ઉપકારી રે, તસુ આલંબન લહિય અનેકે,
તિહાં થયા સમકિત ધારી રે, ॥ ભ૦ ॥ ૪ ॥ ૫૮ નય
કારજ રૂપે ઠવણા ॥ વા૦ ॥ સગ નય કારણુ ઠાણી
રે, નિમિત્ત સમાન થાપના જિનજી, એ આગમની વાણી
રે, ॥ ભ૦ ॥ ૫ ॥ સાધક ત્રીન નિક્ષેપા મુખ્ય ॥ વા૦ ॥
જે વિણુ ભાવ ન લહીયે રે, ઉપકારી દુગ ભાણે ભાંખ્યા

ભાવ વંદકનો ગ્રહીયે રે ॥ ૭૦ ॥ ૬ ॥ ઠવણા સમવસરણે
 જિનસેંતી ॥ ૭૦ ॥ એ અલેહતા વાધી રે, એ આતમના
 સ્વસ્વભાવ ગુણ, વ્યકત યોગ્યતા સાધી રે, ॥ ૭૦ ॥ ૭ ॥
 બહું થયું મેં પ્રભુ ગુણ ગાયા ॥ ૭૦ ॥ રસનાનો ફલ લીધો રે,
 દેવચંદ્ર કહે માહરા મનનો, સકલ મનોરથ સીધો રે ॥
 ॥ ૭૦ ॥ ૮ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી કુંથુજિન સ્તવનં ॥

ચરમ જિનેસરૂ ॥ એ દેશી ॥

સમવસરણુ બેસી કરી રે, ખારહ પરપઠ માંહિ,
 વસ્તુ સ્વરૂપ પ્રકાશતા રે, કરૂણાકર જગના હો રે કુંથુ
 જિનેસરૂ. ॥ ૧ ॥ નિર્મલ તુજ મુખ વાણી રે, જે શ્રવણે
 મુણે, તેહિજ ગુણમણિ ખાણી રે કુંથુ ॥ ૨ ॥ એ આં-
 કણી. ગુણ પર્યાય અનંતતા રે, વલીય સ્વભાવ અગાહ, નય
 ગમ ભંગ નિક્ષેપના રે, હેચાદેય પ્રવાહો રે. ॥ કુંથુ ॥
 ॥ ૩ ॥ કુંથુનાથ પ્રભુ દેશના રે, સાધન સાધક સિદ્ધિ,
 ગૌણ મુખ્યતા વચનમાં રે, જ્ઞાન તે સકલ સમૃદ્ધિ રે,
 ॥ કુંથુ ॥ ૪ ॥ વસ્તુ અનંત સ્વભાવ છે રે, અનંત
 કથક તસુ નામ, આહક અવસર બોધથી રે, કહેવે અર્પિત
 કામો રે, ॥ કુંથુ ॥ ૫ ॥ શેષ અનર્પિત ધર્મને રે,
 સાપેક્ષ શ્રદ્ધા બોધ, ઉભય રહિત ભાસન હુવેરે, પ્રગટે
 કેવલ બોધો રે ॥ કુંથુ ॥ ૬ ॥ છતિ પરણતિ ગુણ
 વર્તાના રે, ભાસન ભોગ આનંદ, સમકાલે પ્રભુ તાહરે રે,
 રમ્ય રમણ ગુણ વૃદ્ધો રે ॥ કુંથુ ॥ ૭ ॥ નિજ ભાવે

સીય અસ્તિતા રે, પર નાસ્તિત્વ સ્વભાવ, અસ્તિપણે તે
 નાસ્તિતા રે, સીય તે ઉભય સ્વભાવો રે, ॥ કુંથુ ॥
 ॥ ૮ ॥ અસ્તિ સ્વભાવ જે આપણો રે, રુચિ વૈરાગ્ય
 સમેત, પ્રભુ સન્મુખવંદન કરી રે, માગીશ આતમ હેતો
 રે ॥ કુંથુ ॥ ૯ ॥ અસ્તિ સ્વભાવ રૂચિ થઈ રે, ધ્યાતો
 અસ્તિ સ્વભાવ. દેવચંદ્ર પદ તે લહે રે, પરમાનંદ જમાવો
 રે ॥ કુંથુ ॥ ૧૦ ॥ ઇતિ ॥

॥ શ્રી અરજિન સ્તવનં ॥

રામચંદ્ર કે ખાગ ॥ એ દશી ॥

પ્રભુમો શ્રી અરનાથ, શિવપુર સાથ ખરોરી, ત્રિભુવન
 જન આધાર, ભવ નિસ્તાર કરોરી ॥ ૧ ॥ કર્તા કારણ
 યોગ, કારજ સિદ્ધિ લહેરી, કારણ ચાર અનુપ, કાર્યાર્થી
 તેહ અહેરી ॥ ૨ ॥ જે કારણ તે કાર્ય, થાયે પૂર્ણ પહેરી,
 ઉપાદાન તે હેતુ, માટી ઘટ તે વહેરી, ॥ ૩ ॥ ઉપાદાનથી
 ભિન્ન, જે વિણુ કાર્ય ન થાયે, ન હુવે કારજ રૂપ, કર્તાને
 વ્યવસાયે ॥ ૪ ॥ કારણ તેહ નિમિત્ત, ચક્રાદિક ઘટ ભાવે,
 કાર્ય તથા સમવાયિ, કારણ નિયતને હાવે ॥ ૫ ॥ વસ્તુ
 અલેહ સ્વરૂપ, કાર્યપણું ન અહેરી, તે અસાધારણ હેતુ,
 કુંભે થાસ લહેરી, ॥ ૬ ॥ જેહનો નવિ વ્યાપાર, ભિન્ન
 નિયત ખહુભાવી, ભૂમિ કાલ આકાશ, ઘટ કારણ સહુભાવી
 ॥ ૭ ॥ એહ અપેક્ષા હેતુ, આગમ માંહિ કહ્યોરી, કારણ
 પદ ઉત્પન્ન, કાર્ય થયે ન લહ્યોરી, ॥ ૮ ॥ કર્તા આતમ
 દ્રવ્ય, કારજ સિદ્ધિ પછોરી, નિજ સત્તા ગત ધર્મ, તે

ઉપાદાન ગણોરી, ॥ ૯ ॥ યોગ સમાધિ વિધાન, અસાધારણ.
 તેહ વહેરી, વિધિ આચરણુ ભક્તિ, જિણે નિજ કાર્ય સધેરી
 ॥ ૧૦ ॥ નરગતિ પદમ સંઘયણુ, તેહ અપેક્ષા જણો,
 નિમિત્તાશ્રિત ઉપાદાન, તેહને લેખે આણો ॥ ૧૧ ॥ નિમિત્ત
 હેતુ જિનરાજ, સમતા અમૃત ખાણી, પ્રભુ અવલંબન
 સિદ્ધિ, નિયમા એહ વખાણી ॥ ૧૨ ॥ પુષ્ટ હેતુ અરનાથ,
 તેહને ગુણથી હલીયે, રીઝ ભક્તિ ખડુમાન, લોગ ધ્યા-
 નથી મલિયે ॥ ૧૩ ॥ મ્હોટાને ઉત્સંગ, બેઠા ને શી
 ચિંતા, તિમ પ્રભુ ચરણ પસાય, સેવક થયા નિચિંતા
 ॥ ૧૪ ॥ અર પ્રભુ પ્રભુતા રંગ, અંતર શક્તિ વિકાસી,
 દેવચંદ્ર ને આનંદ, અક્ષય લોગ વિલાસી ॥ ૧૫ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી મહિજિન સ્તવનં ॥

દેખી કામિની કાયકે કામે વ્યાપીએરે કે કાં ॥ એ દેશી ॥

મલ્લિનાથ જગનાથ ચરણ યુગ ધ્યાઇયેં રે, અં
 શુદ્ધાતમ પ્રાગ્ ભાવ પરમ પદ પાઇયેં રે; પરમં સાધક
 કારક પટક કરે ગુણ સાધના રે, કં તેહિજ શુદ્ધ સ્વરૂપ
 થાયે નિરાખાધનારે. થાં ॥ ૧ ॥ કર્તા આતમ દ્રવ્ય,
 કારજ નિજ સિદ્ધતારે, કાં ઉપાદાન પરિણામ, પ્રયુક્ત તે
 કરણતારે; પ્રં આતમ સંપદ દાન, તેહ સંપ્રદાનતારે, તેં
 દાતા પાત્રને દેય, ત્રિભાવ અલેહતારે. ત્રિં ॥ ૨ ॥ સ્વપર
 વિવેચન કરણ, તેહ અપાદાનથીરે; તેં સકલ પર્યાય આધાર,
 સંબંધ આસ્થાનથીરે; સંં બાધક કારક ભાવ, અનાદિ
 નિવારવારે. અં સાધકતા અવલંબી, તેહ સમારવારે. તેં

॥ ૩ ॥ શુદ્ધ પણે પર્યાય, પ્રવર્તન કાર્યમેં રે. પ્ર૦ કર્તાદિક
પરિણામ, તે આતમ ધર્મમેં રે. તે૦ ચેતન ચેતન ભાવ, કરે
સમવેંતમેં રે. ક૦ સાદિ અનંતો કાલ, રહે નિજ ખેંત-
મેં રે. ૨૦ ॥ ૪ ॥ પર કર્તૃત્વ સ્વભાવ, કરે તાં લગિ કરે
રે, ક૦ શુદ્ધ કાર્ય રુચિ ભાસ, થયે નવિ આહરે રે; થયે૦
શુદ્ધાતમ નિજકાર્ય, રુચિ કારક ફિરે રે. ૩૦ તેહિજ મૂલ
સ્વભાવ, ગહે નિજ પદ વરે રે. ૪૦ ॥ ૫ ॥ કારણ કારણ
રૂપ, અછે કારક દશા રે. અ૦ વસ્તુ પ્રગટ પર્યાય,
એહ મનને વસ્તુ રે; એ૦ પણુ શુદ્ધ સરૂપ ધ્યાન, તે
ચેતનતા ગહે રે. તે૦ તવ નિજ સાધક ભાવ, સકલ કારક
લહે રે. ૬૦ ॥ ૬ ॥ માહરૂં પૂર્ણાનંદ, પ્રગટ કરવા લાણી
રે. પ્ર૦ પુષ્ટાલંબન રૂપ, સેવ પ્રભુજી તણી રે. સે૦ દેવચંદ્ર
જિનચંદ્ર, ભગતિ મનમેં ધરો રે. ભ૦ અન્યાબાધ અનંત,
અક્ષય પદ આહરો રે. અ૦ ॥ ૭ ॥ ઇતિ. ॥

॥ અથ શ્રી મુનિસુવ્રતજિન સ્તવનં ॥

આલંગડી આલંગડી સુહેલી હો શ્રી શ્રેયાંસની રે એ દેશી ॥

આલંગડી આલંગડી તો કીજે શ્રી મુનિસુવ્રત સ્વા-
મિનીરે, જેહથી નિજપદ સિદ્ધિ; કેવલ કેવલ જ્ઞાનાદિક
ગુણ ઉદ્ધસેરે, લહીયે સહેજ સમૃદ્ધિ. આ૦ ॥ ૧ ॥ ઉપાદાન
ઉપાદાન નિજ પરિણુતિ વસ્તુનીરે, પણુ કારણ નિમિત્ત
આધીન; પુષ્ટ અપુષ્ટ દ્વિવિધ તે ઉપદિસ્યોરે, આહક વિધિ
આધીન. ॥ આ૦ ॥ ૨ ॥ સાધ્ય સાધ્ય ધર્મ જે માંહી
હુવેરે, તે નિમિત્ત અતિપુષ્ટ, પુષ્પ માંહિ તિલ વાસક બા-

વાસનારે, તે નવિ પ્રધ્વંસક હુષ્ટ. ॥ ઓં ॥ ૩ ॥ હંડ હંડ
 નિમિત્ત અપુષ્ટ ઘડા તણોરે, નવિ ઘટતા તસુ માંહિ;
 સાધક સાધક પ્રધ્વંસકતા અછેરે, તિણે નહિ નિયત પ્રવાહ
 ॥ ઓં ॥ ૪ ॥ પદ્ કારક પદ્ કારક તે કારણ કાર્યનારે,
 જે કારણ સ્વાધીન; તે કર્તા તે કર્તા સહુ કારક તે વસુ
 રે, કર્મ તે કારણ પીન. ॥ ઓં ॥ ૫ ॥ કાર્ય કાર્ય સંકલ્પે
 કારક હશારે, છતિ સત્તા સહભાવ; અથવા તુલ્ય ધર્મને
 જોયવેરે, સાધ્યા રોપણુ દાવ. ॥ ઓં ॥ ૬ ॥ અતિશય
 અતિશય કારણ કારક કરણતારે, નિમિત્ત અને ઉપાદાન;
 સપ્રદાન સપ્રદાન કારણ પદ ભવ નથીરે, કારણ વ્યય
 અપાદાન ॥ ઓં ॥ ૭ ॥ ભવન ભવન વ્યય વિણુ કારણ
 નવિ હુવેરે, જિમ દુષ્ટે ન ઘટત્વ; શુદ્ધાધાર શુદ્ધાધાર સ્વ-
 ગુણનું દ્રવ્ય છે રે, સત્તાધાર સુતત્વ ॥ ઓં ॥ ૮ ॥ આ-
 તમ આતમ કર્તા કારણ સિદ્ધતારે, તસુ સાધન જિનરાજ;
 પ્રભુ દીઠે પ્રભુ દીઠે કારણ રૂચિ ઉપજે રે, પ્રગટે આતમ
 સમાજ. ॥ ઓં ॥ ૯ ॥ વંદન વંદન નમન સેવન વલિ
 પૂજનારે, સ્મરણુ સ્તવન વલી ધ્યાન; દેવચંદ્ર દેવચંદ્ર કીજે
 જિનરાજનીરે, પ્રગટે પૂર્ણ નિધાન. ॥ ઓં ॥ ૧૦ ॥
 ॥ ઇતિ. ॥

॥ અથ શ્રી નમિજિન સ્તવનં ॥

પીછા લારી પાલ ઉભા દાય રાજવીરે ॥ એ દશી ॥

શ્રી નમિ જિનવર સેવ ધનાધન ઉનમ્યોરે, ધન દીઠાં
 મિથ્યા રોરવ ભવિક ચિત્તથી ગમ્યોરે; ભન શુચિ આચરણા
 રીતી, તે અભ વધે વડારે, તેન આતમ પરિણતિ શુદ્ધ, તે

વીજ ઝળુકડાંરે. તે૦ ॥ ૧ ॥ વાજે વાયુ સુવાયુ તે
 પાવન ભાવનારે. તે૦ ઇંદ્ર ધનુષ ત્રિક યોગ તે ભક્તિ એક-
 મનારે; તે૦ નિર્મલ પ્રભુ સ્તવ ઘોષ, ધ્વનિ ધન ગર્જનારે.
 ધ્વ૦ ત્રણા ગ્રીષ્મકાલ, તાપની તર્જના રે. તા૦ ॥ ૨ ॥
 શુભ લેશ્યાની આલી, તે બગ પંકતી બનીરે, તે૦ શ્રેણી
 સરોવર હંસ, વસે શુચિ ગુણ મુનિરે; વ૦ ચક્રગતિ મારગ
 બંધ ભવિક નિજ ઘર રહ્યારે, લ૦ ચેતન સમતા સંગ,
 રંગમે ઉમહ્યારે. ર૦ ॥ ૩ ॥ સમ્યક્ દષ્ટિ મોર, તિહાં
 હરખે ઘણુંરે, તિ૦ દેખી અદ્ભુત રૂપ, પરમ જિનવર
 તણુંરે, પરમ૦ પ્રભુ ગુણનો ઉપદેશ, તે જલધારા વહીરે,
 તે૦ ધરમ રૂચિ ચિત્ત ભૂમિ, માંહિ નિશ્ચલ રહીરે. માં૦
 ॥ ૪ ॥ ચાતક શ્રમણ સમુહ, કરે તવ પારણોરે, ક૦
 અનુભવ રસ આસ્વાદ, સકલ દુઃખ વારણોરે; સ૦ અશુ-
 ભાચાર નિવારણ, તૃણ અંકુરતારે, તૃ૦ વિરતિ તણા પરિણામ
 તે બીજની પૂરતારે. તે૦ ॥ ૫ ॥ પંચ મહાવ્રત ધાન્ય,
 તણાં કર્ષણ વધ્યાંરે, ત૦ સાધ્ય ભાવ નિજ થાપી, સાધનતા
 એ સધ્યારે, સા૦ ક્ષાયિક દર્શન જ્ઞાન, ચરણ ગુણ ઉપનારે,
 ચ૦ આદિક બહુ ગુણ સસ્ય, આતમ ધર નીપનારે. આ૦
 ॥ ૬ ॥ પ્રભુ હરિશણ મહામેહ, તણે પ્રવેશમેરે, ત૦
 પરમાનંદ સુભિક્ષ થયા મુઝ દેશમેરે; થ૦ દેવચંદ્ર જિન-
 ચંદ્ર, તણે અનુભવ કરોરે. ત૦ સાદિ અનંતો કાલ, આ-
 તમ સુખ અનુસરોરે, આ૦ ॥ ૭ ॥ ઇતિ. ॥

॥ અથ શ્રી નેમનાથજિન સ્તવનં ॥

પદ્મપ્રભજિન જઇ અલગા વશ્યા ॥ એ દેશી ॥

નેમ જિણેસર નિજ કારજ કર્યો, છાંડ્યો સર્વ

વિભાવોજી; આતમ શક્તિ સકલ પ્રગટી કરી, આસ્વાદ્યો નિજ
ભાવોજી. નેમં ॥ ૧ ॥ રાજ્યલનારીરે, સારી મતિ ધરી,
અવલંબ્યા અરિહંતોજી; ઉત્તમ સંગેરે ઉત્તમતા વધે, સધે
આનંદ અનંતોજી. નેમં ॥ ૨ ॥ ધર્મ અધર્મ આકાશ
અચેતના, તે વિભતી અગ્રાહ્યોજી; પુણ્યક્રમ ગ્રહવેરે કર્મ
કલંકતા, વાધે બાધક બાહ્યોજી. નેમં ॥ ૩ ॥ રાગી સંગેરે
રાગ હશા વધે, થાયે તિષ્ઠે સંસારોજી; નીરાગિથીરે રાગનું
જોડવું, લહીયે લવનો પારોજી. નેમં ॥ ૪ ॥ અપ્રશસ્તતા રે
ટાલી પ્રશસ્તતા, કરતાં આશ્રવ નાશેજી; સંવર વાધેરે સાધે
નિર્જર્જરા, આતમ ભાવ પ્રકાશેજી. નેમં ॥ ૫ ॥ નેમિ
પ્રભુ ધ્યાનેરે એકત્વતા, નીજતરે એકતાનોજી; શુકલ
ધ્યાનેરે સાધિ સુસિદ્ધતા, લહીયે મુક્તિ નિહાનોજી. નેમં
॥ ૬ ॥ અગમ અરૂપીરે અલખ અગોચર, પરમાતમ પરમી-
શોજી; દેવચંદ્ર જિનવરની સેવા, કરતાં વાધે જગીશોજી.
નેમં ॥ ૭ ॥ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવનં ॥

કડખાની દેશી ॥

સહજ શુભ આગરો, સ્વામિ સુખ સાગરો, જ્ઞાન
વેરાગરે પ્રભુ સવાયો; શુદ્ધતા એકતા, તીક્ષ્ણતા ભાવથી, મોહ
રિપુ જીતિ જય પડહ વાયો. ॥ ૧ ॥ સં વસ્તુ નિજ
ભાવ અવિભાસ નિકલંકતા, પરિણતિ વૃત્તિતા કરિ અભેદ;
ભાવ તાદાત્મ્યતા શક્તિ ઉદ્ધાસથી, સંતતિ યોગને તું
ઉચ્છેદે. સં ॥ ૨ ॥ દોષ શુભ વસ્તુની લખિય યથાર્થતા,

લહિ ઉઠાસીનતા અપર ભાવે, ધ્વંસિ તજ્જન્યતા ભાવ કર્તા-
 પણું, પરમ પ્રભુ તું રમ્યો નિજ સ્વભાવે. સં ॥ ૩ ॥
 શુભ અશુભ ભાવ અવિભાસ તહકીકતા, શુભ અશુભ ભાવ
 તિહાં પ્રભુ ન કીધો; શુદ્ધ પરિણામતા વીર્ય કર્તા થઈ,
 પરમ અક્રિયતા અમૃત પીધો. સં ॥ ૪ ॥ શુદ્ધતા પ્રભુ
 તણી આત્મભાવ રમે, પરમ પરમાત્મતા તાસ થાયે; મિશ્ર
 ભાવે અછે ત્રિગુણી લિન્નતા, ત્રિગુણ એકત્વ તુજ
 ચરણ આયે, સં ॥ ૫ ॥ ઉપશમ રસ ભરી સર્વ
 જન શંકરી, મૂર્તિ જિનરાજની આજ લેટી; કારણે
 કાર્ય નિષ્પત્તિ શ્રદ્ધાન છે, તિણે ભવ શ્રમણની
 લીડ મેટી સં ॥ ૬ ॥ નયર ખંભાયતે પાર્શ્વ
 પ્રભુ હરશને, વિકસતે હર્ષ ઉત્સાહ વાધ્યો; હેતુ એકત્વતા
 રમણ પરિણામથી, સિદ્ધિ સાધક પણો આજ સાધ્યો.
 સં ॥ ૭ ॥ આજ કૃત પુણ્ય ધન્ય દીહ માહરો થયો,
 આજ નર જનમ મેં સફલ ભાળ્યો; દેવચંદ્ર સ્વામી ત્રેવિ-
 સમો વંદીયો, ભકિત ભર ચિત્ત તુંજ ગુણ રમાળ્યો. સં
 ॥ ૮ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી મહાવીરજિન સ્તવનં ॥

॥ કડખાની રેશી ॥

તાર હો તાર પ્રભુ મુજ સેવક ભણી, જગતમાં એ-
 ટલો સુજશ લીજે; હાસ અવગુણ ભર્યો જાણી પોતા તણો,
 કયા નિધિ દીન પર કયા કીજે. તાર ॥ ૧ ॥ રાગ દ્રેષે
 ભર્યો મોહ વૈરી નડ્યો, લોકની રીતિમાં ઘણુંયે રાતો;
 ક્રોધવશ ધમધમ્યો શુદ્ધ ગુણ નવિ રમ્યો, ભમ્યો ભવ-

માંહિ હું વિષય માતો, તાર૦ ॥ ૨ ॥ આદ્યું આચ-
રણ લોક ઉપચારથી, શાસ્ત્ર અભ્યાસ પણ કાંઈ કીધો; શુદ્ધ
શ્રદ્ધાન વલ્લી આત્મ અવલંબન વિનુ, તેહવો કાર્ય તિણે
કે ન સીધો. તાર૦ ॥ ૩ ॥ સ્વામિ દરિશણ સમો નિમિત્ત
લહિ નિર્મલો, જે ઉપાદાન એ શુચિ ન થાયે; દોષ કે
વસ્તુનો અહવા ઉદમ તણો, સ્વામિ સેવા સહી નિકટ
લાશે; તાર૦ ॥ ૪ ॥ સ્વામી ગુણ ઓલખી સ્વામીને જે
લજે, દરિશણ શુદ્ધતા તેહ પામે; જ્ઞાન ચારિત્ર તપ વીર્ય
ઉદ્ભાસથી, કર્મ ઝીપી વસે મુક્તિ ધામે. તાર૦ ॥ ૫ ॥
જગત વત્સલ મહાવીર જિણુવર સુણી, ચિત્ત પ્રભુ ચરણને
શરણ વાસ્યો; તારજ્યો આપણ બિરુદ નિજ રાખવા, દા-
સની સેવના રખે જ્ઞેશો. તાર૦ ॥ ૬ ॥ વિનતિ માનજ્યો
શક્તિ એ આપજ્યો, ભાવ સ્યાદ્રાહતા શુદ્ધ ભાસે, સાધિ
સાધક દશા સિદ્ધતા અનુભવી, દેવચંદ્ર વિમલ પ્રભુતા પ્ર-
કાશે. તાર૦ ॥ ૭ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ કલશ ॥

ચોવીસે જિન ગુણ ગાઇયે, ધ્યાઇયે તત્ત્વ સરૂપોણ;
પરમાનંદ પાઇયે, અક્ષય જ્ઞાન અનૂપોણ, ચોવીસે ॥ ૧ ॥
ચવદહસેં ખાવન ભલા, ગણધર ગુણ ભંડારોણ; સમતા
મયી સાહુ સાહુણી; સાવય સાવઇ સારોણ. ચો ॥ ૨ ॥
વર્દમાન જિનવર તણો, શાસન અતિ સુખકારોણ, ચઉ-
વિહ સંઘ વિરાજતા, દ્વસમકાલ આધારોણ. ચો ॥ ૩ ॥
જિન સેવનથી જ્ઞાનતા, લહે હિતાહિત બોધોણ; અહિત

ત્યાગ હિત આદરે, સંયમ તપની શોધોજી. ચોં ॥ ૪ ॥
 અભિનવ કર્મ અગ્રહણતા, જીર્ણ કર્મ અભાવોજી; નિઃક-
 ર્મીને અબાધતા, અવેદન અનાકુલ ભાવોજી. ચોં ॥ ૫ ॥
 ભાવ રોગના વિગમથી, અચલ અક્ષય નિરાબાધોજી; પૂર્ણા-
 નંદ દશા લહી, વિલસે સિદ્ધ સમાધોજી; ચોં ॥ ૬ ॥ શ્રી
 જિનચંદ્રની સેવના, પ્રગટે પુણ્ય પ્રભાવોજી; સુમતિ સાગર
 અતિ ઉદ્ધસે, સાધુ રંગ પ્રભુ ધ્યાનોજી. ચોં ॥ ૭ ॥ સુવિહિત
 ગમ્મ ખરતર વરૂ, રાજસાગર ઉવઝાવોજી; જ્ઞાન ધર્મ પાઠક
 તણો, શિષ્ય સુજશ સુખદાવોજી. ચોં ॥ ૮ ॥ દીપચંદ્ર
 પાઠક તણો, શિષ્ય સ્તવે જિનરાજોજી; દેવચંદ્ર પદ સેવતાં,
 પૂર્ણાનંદ સમાજોજી. ચોં ॥ ૯ ॥ ઇતિ ॥

ઇતિ શ્રી દેવચંદ્રજી મહારાજ કૃત ચતુર્વિંશતિ
 જિન સ્તવનં સંપૂર્ણમ્ ॥

॥ श्रीमद् यशोविजयजी उपाध्याय कृत चोवीश जिन स्तुति प्रारंभ. ॥

॥ अथ श्री ऋषभजिन स्तवनं ॥

भट्टाविदेह क्षेत्र सोढामण्डो ॥ ओ देशी ॥

जगज्जनन जगवाल हो, मरुदेवीनो नंदलावरे; सुभ
दीठे सुभ उपजे, दर्शन अति छि आनंद लावरे. जग०
॥ १ ॥ आंभडी अंभुज पांभडी, अष्टमी शशि सभ लाल
लावरे; वहन ते शारद चंद्रबो, वाणी अतिछि रसाल लावरे.
जग० ॥ २ ॥ लक्ष्मण अंगे विराजता, अडखिय सहस्र
उद्धार लावरे; रेखा कर चरणादिके, अभयंतर नखि पार
लावरे. जग० ॥ ३ ॥ धंद्र चंद्र रवि गिरि तला, शुभ
लक्ष धडियुं अंग लावरे; लाग्य किछां थकी आवियुं, अच-
रिज ओह उत्तंग लावरे. जग० ॥ ४ ॥ शुभ सधला अंगे
कर्या, हर कर्या सवि दोष लावरे; वाचक यश विजये शुभयो,
हेने सुभनो पोष लावरे. जग० ॥ ५ ॥ धति ॥

॥ अथ श्री अजितजिन स्तवनं ॥

निंदरी वेरणु होध रध ॥ ओ देशी ॥

अजित जिष्णुं शुं प्रीतडी, सुभ न गमे हो जीजनो
संगके; भावति कुले मोखियो, किम पेसे हो भावल तइ
लुंग के. अ० ॥ १ ॥ गंगाजलमां जे रम्या, किम छिहर

હો રતિ પામે મરાલકે; સરોવર જલધર જલ વિના, નવિ
 આહે હો જગ ચાતક બાલકે. અં ॥ ૨ ॥ કૈકિલ કલ
 કુન્જિત કરે, પામી મંજરી હો પંજરી સહકારકે; ઓછાં
 તરુવર નવિ ગમે, ગિરુઆશું હો હોયે ગુણનો ખ્યારકે,
 અં ॥ ૩ ॥ કમલિની દિનકર કર ગ્રહે, વલી કુમુદિની હો
 ધરે ચંદ્રશું પ્રીતકે; ગૌરી ગિરીશ ગિરિધર વિના, નવિ આહે
 હો કમલા નિજ ચિત્તકે, ॥ અન્જિતં ॥ ૪ ॥ તિમ પ્રભુ
 શું મુઝ મન રમ્યું, ખીજા શું હો નવિ આવે દાય કે, શ્રી
 નયવિજય વિષુધ તણો, વાયક જસ હો નિત નિત ગુણ
 ગાય કે, ॥ અન્જિતં ॥ ૫ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી સંભવજિન સ્તવનં ॥

મન મધુકર મોહી રહ્યો ॥ એ દેશી ॥

સંભવ જિનવર વિનતી, અવધારો ગુણ જ્ઞાતા રે,
 ખામી નહીં મુઝ ખીજમતે, કદીય હોશો ફલદાતા રે, ॥
 સંભવ ॥ ૧ ॥ કરજોડી ઉભો રહું, રાત દિવસ તુમ ધ્યાનો
 રે, જો મનમાં આણો નહીં, તો શું કહીયે છાનો રે, ॥
 સંભવ ॥ ૨ ॥ ખોટ ખજાને કો નહીં, દીજો વાંછિત દાનો
 રે, કર્ણા નજર પ્રભુજી તણી, વાધે સેવક વાનો રે, ॥
 સંભવં ॥ ૩ ॥ કાલ લખધિ નહીં મતિ ગણો, ભાવ લખધિ
 તુમ હાથે રે, લડયડતું પણ ગજખચ્યું, ગાજો ગયવર સાથે
 રે ॥ સંભવં ॥ ૪ ॥ દેશે તો તુમહી ભલું, ખીજતો નવિ
 બચૂ રે, વાયક જસ કહે સાંઈ શું, ફલશે એ મુઝ સાચૂ
 રે, સં. ॥ ૫ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી અભિનંદનજિન સ્તવનં ॥

સુણજે હો પ્રભુ ॥ એ દેશી ॥

દીઠી હો પ્રભુ, દીઠી જગ ગુરુ તુમ, મૂરતિ હો પ્રભુ,
મૂરતિ મોહન વેલડીલ; ॥ મીઠી હો પ્રભુ; મીઠી તાહરી
વાણી, લાગે હો પ્રભુ લાગે જેસી સેલડીલ ॥ ૧ ॥ જાણું
હો પ્રભુ જાણું જન્મ કયથ, જો હું હો પ્રભુ જો હું તુમ
સાથે મિલ્યોલ, સુરમણિ હો પ્રભુ, સુરમણિ પામ્યો હત્ય,
આંગણે હો પ્રભુ, આંગણે મુઝ સૂરતર ફલ્યોલ ॥ ૨ ॥
જાગ્યાં હો પ્રભુ, જાગ્યાં પુણ્ય અંકુર, માગ્યા હો પ્રભુ, મુઠ
માગ્યા પાસા હલ્યાલ, વુઠ્યા હો પ્રભુ, વુઠ્યા અમિરસ મેહ,
નાઠા હો પ્રભુ, નાઠા અશુભ શુભ દિન વલ્યાલ, ॥ ૩ ॥
ભુખ્યાં હો પ્રભુ, ભુખ્યાં મલ્યા ધૃતપૂર, તરફ્યાં હો પ્રભુ,
તરફ્યાં દીવ્ય ઉઠક મીલ્યાલ, થાક્યાં હો પ્રભુ, થાક્યાં
મિલ્યા સુખપાલ, ચાહતાં હો પ્રભુ, ચાહતાં સજન હેજે
હલ્યાલ, ॥ ૪ ॥ દીવો હો પ્રભુ, દીવો નિશા વન ગેહ,
સાથી હો પ્રભુ, સાથી થલે જલ નૌઠા મલિલ, કલિભુગે
હો પ્રભુ, કલિભુગે હુલહોમુઝ, હરિશન હો પ્રભુ, હરિસન લલ્હું
આશા ફલિલ ॥ ૫ ॥ વાચક હો પ્રભુ, વાચક યશ તુમ
દાસ, વીનવે હો પ્રભુ, વીનવે અભિનંદન સુણોલ, કહિયે
હો પ્રભુ, કહિયે મ દેશો છેહ, દેજો હો પ્રભુ, દેજો સુખ
હરિશણુ તણોલ ॥ ૬ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી સુમતિજિન સ્તવનં ॥

ઝાંઝરીયા મુનિવરની દેશી ॥

સુમતિનાથ શુણુ શું મિલીલ, વાધે મુઝ મન પ્રીતિ,

તેલ બિંદુ જિમ વિસ્તરેલ, જલમાંહે ભલિ રીતિ, સો-
ભાગી જિનશું, લાગ્યો અવિહત રંગ ॥ ૧ ॥ સજ્જન શું
જે પ્રીતડીલ, છાની તે ન રખાય, પરિભલ કસ્તૂરી તણેલ,
મહિમાહે મહકાય સો ॥ ૨ ॥ આંગલીયે નવિ મેરૂ
ઢંકાયે, છાખડીયે રવિ તેજ, અંજલિમાં જિમ ગંગ ન
માયે; મુઝ મન તિમ પ્રભુ હેજ, સો ॥ ૩ ॥ હુઓ
છિપે નહિં અધર અરૂણ જિમ, ખાતાં પાન સુરંગ, પીવત
ભર ભર પ્રભુ ગુણ ખ્યાલા, તિમ મુઝ પ્રેમ અભંગ, સો ॥
૪ ॥ ઢાંકી ઇલુ પલાશશુંલ, ન રહે લહી વિસ્તાર,
વાચક યશ કહે પ્રભુ તણેલ, તિમ મુઝ પ્રેમ પ્રકાર સો ॥
૫ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી પદ્મજિન સ્તવનં ॥

સહજ સહુણા હો સાધુલ ॥ એ દેશી ॥

પદ્મપ્રભજિન જઈ અલગા રહ્યા, જિહાંથી નાવે લેખેલ,
કાગલને મશી તિહાં નવિ સંપજે, ન ચલે વાટ વિશેષેલ,
સુગુણ સનેહારે, કદીય ન વીસરે, ॥ આંઠણી ॥ ૧ ॥
ઈહાંથી તિહાં જઈ કોઈ આવે નહિં, જેહ કહે સંદેશેલ,
જેહનું મિલવું રે દોહિલું તેહનું, નેહ તે આપકિ લેશેલ,
॥ સુ ॥ ૨ ॥ વીતરાગ શું રે રાગ તે એક પખો, કીજે
કવણ પ્રકારેલ, ઘોડો દોડે રે સાહેબ વાજમાં, મન નાણે
અસવારેલ, સુ ॥ ૩ ॥ સાચી ભક્તિ રે ભાવન રસ
કહ્યો, રસ હોય તિહાં દોય રીઝેલ, હોડા હોડે રે બિહું
રસ રીઝથી, મનના મનોરથ સીઝેલ, ॥ સુ ॥ ૪ ॥
પણ ગુણવંતા રે ગોઠે ગાજિયે, મોહોટા તે વિશ્રામલ,

વાચક યશ કહે એહજ આશ રે, સુખ લહું ઠામો ઠામજ.
સુ० ॥ ૫ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી સુપાસજિન સ્તવનં ॥

લાછલ દે માત મહાર ॥ એ દેશી ॥

શ્રી સુપાસ જિનરાજ, તું ત્રિભુવન શિરતાજ, આજ
હો છાજે રે, ઠકરાઈ પ્રભુ તુજ પદ તણીજી, ॥ ૧ ॥ દીવ્ય
ધ્વની સુર પુલ, ચામર છત્ર અમૂલ, આજ હો રાજે રે,
ભામંડલ ગાજે ફુંદુભિજી, ॥ ૨ ॥ અતિશય સહજના
ચાર, કર્મ ખખ્યાથી અગ્યાર, આજ હો કીધા રે, ઝોગ-
ણીયે સુર ગુણ ભાસુરેજી, ॥ ૩ ॥ વાણી ગુણ પાંત્રીશ,
પ્રાતિહારજ જગદીશ, આજ હો રાજે રે, દીવા જે છાજે
આઠશુંજી, ॥ ૪ ॥ સિંહાસન અશોક, બેઠા મોહે લોક,
આજ હો સ્વામી રે, શીવ ગામી, વાચક યશ થુણ્યોજી,
॥ ૫ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી ચંદ્રપ્રભજિન સ્તવનં ॥

ઘણુરા ઢાલા ॥ એ દેશી ॥

ચંદ્રપ્રભજિન સાહિબા રે, તુમેં છો ચતુર સુબલ્ય,
મનના માન્યા, સેવા બાણો ઢાસની રે, દેશે પદ નિરવાણ્ય,
મનના માન્યા, આવો આવો રે ચતુર સુખ લોગી, કીજે
વાત એકાંત અલોગી, ગુણ ગોઠેં પ્રમટે પ્રેમ, મનના મા-
ન્યા ॥ ૧ ॥ એ આંકણી ॥ એણું અધિકું પણ્ય કહે રે,
આસંગાયત જેહ, ॥ મ૦ ॥ આપે ફલ જે અણ્ય કહે રે,
ગિરૂઓ સાહેબ તેહ, ॥ મ૦ ॥ ૨ ॥ દીન કદ્યા વિણ્ય કાનથી

રે, દાતાની વાધે મામ, ॥ મં ॥ જલ દીયે ચાતક ખી-
જવી રે, મેઘ હુઆ તિણે રયામ, ॥ મં ॥ ૩ ॥ પીઉ
પીઉ કરી તુમને જપું રે, હું ચાતક તુમે મેહ, ॥ મં ॥
એક લહેરમાં દુઃખ હરો રે, વાધે ખમણો નેહ, ॥ ૪ ॥
મોડું વહેલું આપવું રે; તો શી ઢીલ કરાય, ॥ મં ॥
વાચક યશ કહે જગ ધણી રે, તુમ તુઠે સુખ થાય ॥ ૫ ॥
ધતિ ॥

॥ અથ શ્રી સુવિધિજિન સ્તવનં ॥

સુણ મેરી સજની રજની ન જાવે રે—એ દેશી.

લઘુ પણ હું તુમ મન નવિ માવું રે, જમ ગુરૂ
તુમને દિલમાં લાવું રે, કુણને એ દીજે શાખાસી રે, કહો
શ્રી સુવિધિ જિણુંદ વિમાસી રે. લં ॥ ૧ ॥ મુઝ મન
આણુ માંહે ભક્તિ છે આઝી રે, તેહ કરીનો તું છે માણ
રે, યોગી પણ જે વાત ન જાણે રે, તેહ અચરિજ કુણથી
હુઓ ટાણે રે. લં ॥ ૨ ॥ અથવા ધિર માંહિ અધિર ન
માવે રે, મોહોટો ગજ દર્પણમાં આવે રે, જેહને તે જે
ખુદ્ધિ પ્રકાશી રે, તેહને દીજે એ શાખાસી રે. લં ॥ ૩ ॥
ઉર્ધ્વમૂલ તરૂઅર અધ શાખા રે, છંદ પુરાણે એહવી છે
ભાખા રે, અચરિજ વાલે અચરિજ કીધું રે, ભકતે સેવક
કારજ સીધું રે. લં ॥ ૪ ॥ લાડ કરી જે બાલક બોલે
રે, માત પિતા મન અભિયને તોલે રે, શ્રી નય વિજય
વિખુધનો શિષો રે, યશ કહે ધંમ જાણો જગદીશો રે. લં
॥ ૫ ॥ ધતિ ॥

॥ અથ શ્રી શીતલજિન સ્તવનં ॥

અલિ અલિકેં કદિ આવેગો—એ દશી..

શ્રી શીતલજિન ભેટીયેં, કરી ચોખું ભકતે ચિત્ત હો,
તેહથી કહો છાતું કિશ્યું, જેહને સોંખ્યાં તન મન વિત્ત
હો. શ્રીં ॥ ૧ ॥ હાયક નામેં છે ઘણા; પણ તું સાચર
તે કૂપ હો, તે બહુ ખબુવા તગ તગે, તું દિનકર તેજસ
રૂપ હો. શ્રીં ॥ ૨ ॥ મોહોટો બણી આહરયો, હારિદ્ર
ભાંજો જગ તાત હો, તું કરૂણાવંત શિરોમણિ, હું કરૂણા
પાત્ર વિખ્યાત હો. શ્રીં ॥ ૩ ॥ અંતરજામી સવિ લહો,
અમ મનની જે છે વાત હો. મા આગલ મોશાલના, શ્યા
વરણવા અવહાત હો, શ્રીં ॥ ૪ ॥ બણોતો તાણો કિશ્યું,
સેવા ફલ દીજેં દેવ હો, વાચક યશ કહે ઢીલની એ, ન
ગમે મુજ મન ટેવ હો. શ્રીં ॥ ૫ ॥ ઇતિ.

॥ અથ શ્રી શ્રેયાંસજિન સ્તવનં ॥

કર્મ ન છુટે રે પ્રાણીયા—એ દશી.

તુમેં બહુ મિત્રી રે, સાહેબા મારે તો મન એક,
તુમ વિષુ બીજો રે નવિ ગમે, એ મુઝ મોહોટી રે ટેક,
શ્રી શ્રેયાંસ કૃપા કરો. ॥ ૧ ॥ મન રાખો તુમેં સવિ તણાં,
પણ કિહાં એક મળી બચો, લલચાવો લખ દોકને, સાથી
સહેજ ન થાઓ. શ્રીં ॥ ૨ ॥ રાગ ભરે જન મન રહો,
પણ તિહું કાલ વૈરાગ, ચિત્ત તુમારો રે સમુદ્રનો, કોય ન
પામે તાગ. શ્રીં ॥ ૩ ॥ એવા શું ચિત્ત મેલંયું, કેલંયું
પહેલા ન કાંઇ, સેવક નિપટ અખઝ છે, નિર્વંહશો તુમેં

સાંધ, શ્રી૦ ॥ ૪ ॥ નીરાગી શું રે કિમ મીલે, પણ મલ-
વાનો એકંત, વાચક યશ કહે મુઝ મિલ્યો, લકતેં કામણ
તંત. શ્રી૦ ॥ ૫ ॥ ઇતિ.

॥ અથ શ્રી વાસુપૂજ્યજિન સ્તવનં ॥

સુણી શ્રીરંગ મહેતો આવ્યો ધાઈ સાહેબા મોતીડા
હમારો—એ દેશી.

સ્વામી તુમેં કાંઈ કામણ કીધું, ચિત્તડું અમારું ચોરી
લીધું. સાહેબા વાસુપૂજ્ય જિણુંદા, મોહના વાસુપૂજ્ય, એ
આંકણી. અમે પણ તુમશું કામણ કરશું, ભક્તિ ગ્રહી
મન ઘરમાં ધરશું, સા૦ ॥ ૧ ॥ મન ઘરમાં ધરીયા ઘર
શોભા, દેખત નિત્ય રહેશે ચિર થોભા, મન વકુંઠ અકુંઠિત
લકતેં, યોગી ભાંખેં અતુલવ ચુકતેં. સા૦ ॥ ૨ ॥ કલેશેં
વાસિત મન સંસાર, કલેશ રહિત મન તે ભવ પાર, જે
વિશુદ્ધ મન ઘર તુમેં આવ્યા, પ્રભુ તો અમે નવ નિધિ
ઋદ્ધિ પાવ્યા. સા૦ ॥ ૩ ॥ સાત રાજ અલગા જઈ ખેઠા,
પણ લગતેં અમ મનમાં પેઠાં, અલગાને વલગા જે રહેવું,
તે ભાણા ખડ ખડ દુઃખ સહેવું. સા૦ ॥ ૪ ॥ ધ્યાયક
ધ્યેય ધ્યાન ગુણ એકે, લેહ છેદ કરશું હવે ટેકેં, ખીર
નીર પરેં તુમશું મલશું, વાચક યશ કહે હેજેં હલશું.
સા૦ ॥ ૫ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી વિમલજિન સ્તવનં ॥

આદર જીવ ક્ષમા નમોરે નમો શ્રી શેત્રુંજી ગિરિવર—એ દેશી.

સેવો ભવિયા વિમલ જિણેસર, હુલ્લહા સભજન

સંગાજી, એવા પ્રભુનું દરિસન લેવું, તે આલસ માંડે ગંગાજી, સેવો ॥ ૧ ॥ અવસર પામી આલસ કરશે, તે મૂરખમાં પડેલોજી, બુખ્યાને જેમ ઘેખર દેતાં, હાથ ન માંડે ઘેલોજી. સેવો ॥ ૨ ॥ ભવ અનંતમાં દર્શન દીકું, પ્રભુ એહવા દેખાડેજી, વિકટ પંથ જે પોળ પોળીયો, કર્મ વિવર ઉઘાડેજી. સેવો ॥ ૩ ॥ તત્ત્વ પ્રીતિ કરી પાણી પાએ, વિમલા લોકે આંજીજી, લોચણ ગુરૂ પરમાત્મ દિએ તવ, ભર્મ નાંખે સવિ ભાંજીજી. સેવો ॥ ૪ ॥ ભર્મ ભાંગ્યો તવ પ્રભુશું પ્રેમે, વાત કંઈ મન ખોલિજી, સરલ તણે જે હહડે આવે, તેહ જણાવે ખોલિજી. સેવો ॥ ૫ ॥ શ્રીનય-વિજય વિબુધ પય સેવક, વાચક યશ કહે સાચુંજી. કોડિ કપટ જે કોઈ દિખાવે, તો પ્રભુ વિણ નહિં રાચુંજી. સેવો ॥ ૬ ॥ ઇતિ.

॥ અથ શ્રી અનંતજિન સ્તવનં ॥

સાહેલડીઆ—એ દેશી.

શ્રી અનંત જિનશું કરો, સાહેલડીયાં ॥ ચોલ મજી-ઠનો રંગ રે, ગુણ વેલડીયાં, સાચો રંગ તે ધર્મનો સાહેલડીયાં, ખીજો રંગ પતંગ રે, ગુણ વેલડીયાં, ॥ ૧ ॥ ધર્મ રંગ જીરણ નહિ; સાં દેહ તે જીરણ થાય રે, ગુણ સોનું તે વિણસેં નહીં, સાં ઘાટ ઘડામણુ ભય રે. ગુણ ॥ ૨ ॥ ત્રાંણુ જે રસ વેધિઉં, સાં તે હોય જાચું હેમ રે, ગુણ ક્રિર ત્રાંણું તે નવિ હુવે, સાં એહવો જગ ગુરૂ પ્રેમરે. ગુણ ॥ ૩ ॥ ઉત્તમ ગુણ અનુરાગથી, સાં લ-હિયે ઉત્તમ ઠામ રે, ગુણ ઉત્તમ નિજ મહિમા વધે,

સાં દીપે ઉત્તમ ધામ રે, ગુણુ ॥ ૪ ॥ ઉદક ખિંદુ
સાયર લલ્યો. સાં જિમ હોય અખય અભંગ રે, ગુણુ
વાચક યશ કહે પ્રભુ ગુણે, સાં તિમ મુઝ પ્રેમ પ્રસંગ
રે. ગુણુ ॥ ૫ ॥ ઇતિ.

॥ અથ શ્રી ધર્મનાથજિન સ્તવનં ॥

બેહલે ભાર ઘણો છે રાજ વાતાં કેમ કરો છા—એ દશી
થાશું પ્રેમ બન્યો છે રાજ, નિરવહેશો તો લેખે, મેં
રાગી થેં છા નીરાગી, અણુ જુગતે હોયે હાંસી; એક પખો
જે નેહ નિરવહેવો, તેહ માંકી શાખાશી. ॥ ૧ ॥ નીરાગી સેવે
કાંઈ હોવે, ઈમ મનમાં નવિ આણું, ફલે અચેતન પણુ
જિમ સુરમણિ, તિમ તુમ ભક્તિ પ્રમાણું. થાં ॥ ૨ ॥
ચંદન શીતલતા ઉપજાવે, અગ્નિ તે શીત મિટાવે, સેવકનાં
તિમ દુઃખ ગમાવે, પ્રભુ ગુણુ પ્રેમ સ્વભાવે. થાં ॥ ૩ ॥
વ્યસન ઉદય જે જલધિ અણુહરે; શશીને તેહ સંબંધે,
અણુસંબંધે કુમુદ અણુહરે, શુદ્ધ સ્વભાવ પ્રબંધે. થાં
॥ ૪ ॥ દેવ અનેરા તુમથી છોટા, થેં જગમે અધિકેરાં,
યશ કહે ધર્મ જિનેશ્વર થાશું, દિલ માન્યા હૈ મેરા થાં
॥ ૫ ॥ ઇતિ.

॥ અથ શ્રી શાંતિજિન સ્તવનં ॥

રહ્યો રે આવાસ દુવાર—એ દશી.

ધન દીન વેલા ધન ઘડિ તેહ, અચિરાઈ નંદન જિન
જદિ ભેટશું, લહિશું રે સુખ દેખી સુખચંદ, વિરહ
વ્યથાનાં દુઃખ સ્વિ ભેટશું. ॥ ૧ ॥ બણ્યો રે જોણું

તુઝ ગુણુ લેશ, બીજા રે રસ તેહને મન નવિ ગમેલ,
 આખ્યો રે જોણે અમિલવ લેશ; બાકશ બુકશ તસ ન
 રુચે કિમેલ. ॥ ૨ ॥ તુજ સમકિત રસ સ્વાદનો બાણુ,
 પાપકુભક્તેં બહુ દિન સેવીયુંલ, સેવે જો કર્મને જોગે
 તોહિ, વાંછે તે સમકિત અમૃત ધુરે લિખ્યુંલ. ॥ ૩ ॥
 તાહરે ધ્યાન તે સમકિત રૂપ, તેહજ જ્ઞાનને આરિત્ર તેહ
 છેલ, તેહથી રે જાએ સઘલાં પાપ, ધ્યાતા રે ધ્યેય સ્વરૂપ
 હોય પીછેં લ. ॥ ૪ ॥ દેખી રે અદભૂત તાહરે રૂપ, અચ-
 રિજ ભવિક અરૂપી પદ વરેલ, તાહરી ગત તું જાણે હો
 દેવ, સ્મરણુ ભજન તે વાચક યથ કરેલ. ॥ ૫ ॥ ઇતિ.

॥ અથ શ્રી કુંથુજિન સ્તવનં ॥

સાહેલાં—એ દેશી.

સાહેલાં હે કુંથુ જિનેશ્વર દેવ, રતન દીપક અતિ દીપતો,
 હો લાલ, સાં મુજ મન મંદિર માંહિ, આવે જો અરિ-
 બલ ઝીપતો, હો લાલ. સાં ॥ ૧ ॥ મિટે તો મોહ અંધાર
 અનુભવ તેજેં જલ હલે, હો લાલ, સાં ધૂમ કપાય ન
 રેખ, ચરણ ચિત્રામણુ નવિ ચલે. હો લાલ. સાં ॥ ૨ ॥
 પાત્ર કરે નહિં હેઠ, સૂર્ય તેજેં નવિ છિપે; હો લાલ સાં
 સર્વ તેજનું તેજ, પહેલાંથી વાઘે પછે. હો લાલ સાં ॥ ૩ ॥
 જેહ ન મરુતને ગમ્ય ચંચલતા જે નવિ લહે; હો લાલ
 સાં જેહ સદા છે રમ્ય, પૃથ ગુણેં નવિ કૃશ રહે. હો
 લાલ સાં ॥ ૪ ॥ પુદ્ગલ તેલ ન ખેય, તેહ ન શુદ્ધ દશા
 હહે, હો લાલ; સાં શ્રીનય વિજય સુશિખ્ય, વાચક યથ
 ઇષ્ટિ પરેં કહે, હો લાલ. સાં ॥ ૫ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી અરજિન સ્તવનં ॥

આસણુરા જોગી—એ દેશી,

શ્રી અરજિન ભવ જલનો તારે, મુઝમન લાગે વારે
રે; મન મોહન સ્વામિ, ખાંદ્ય અહિ એ ભવજલ તારે, આણે
શિવપુર આરેરે. મન૦ ॥ ૧ ॥ તપ જપ મોહ મહા તોફાને
નાવ ન ચાલે માનેરે. મન૦ પણ નવિ ભય મુઝ હાથે
હાથે, તારે તે છે સાથેરે, મન૦ ॥ ૨ ॥ લગતને સ્વર્ગ
સ્વર્ગથી અધિકું, જ્ઞાનીને ફલ દેધરે, મન૦ કાયા કષ્ટ વિના
ફળ લહિયે, મનમાં ધ્યાન ધરેધરે, મન૦ ॥ ૩ ॥ જે
ઉપાય બહુ વિધની રચના, યોગ માયા તે જાણોરે; મન૦
શુદ્ધ દ્રવ્ય ગુણ પર્યાય ધ્યાને, શિવ દિયે પ્રભુ સપરાણોરે,
મન૦ ॥ ૪ ॥ પ્રભુપદ વલગ્યા તે રહ્યા તાજ, અલગા અંગ
ન સાજ રે, મન વાચક યશ કહે અવર ન ધ્યાઈ, એ
પ્રભુના ગુણ ગાઈ રે, મન૦ ॥ ૫ ॥ ઇતિ. ॥

॥ અથ શ્રી માહિજિન સ્તવનં ॥

નાભિરાયા કે બાગ ॥ એ દેશી ॥

તુજ મુજ રીઝની રીઝ, અટ પટ એહ ખરીરી;
લટ પટ નાવે કામ, ખટપટ ભાંજ પરીરી. ॥ ૧ ॥ મહિ-
નાથ તુજ રીઝ, જન રીઝે ન હુએરિ; હોય રીઝણનો
ઉપાય, સાહામું કાંઈ ન જુએરી. ॥ ૨ ॥ દુરારાધ્ય છે લોક,
સહુને સમ ન શશીરી, એક હુહવાએ ગાઠ, એક જો
બોલે હસીરી; ॥ ૩ ॥ લોક લોકોત્તર વાત, રીઝ છે હોય

બુધરી, તાત ચક્ર ધુર પૂજ્ય, ચિંતા એહ હુધરી, ॥ ૪ ॥
 રીઝવવો એક સાંધ, લોક તે વાત કરેરી, શ્રી નયવિજય
 મુશિખ્ય, એહિજ ચિત્ત ધરેરી ॥ ૫ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી મુનિસુવ્રતજિન સ્તવનં ॥

પાંડવ પાંચે વંદતા ॥ એ દેશી ॥

મુનિસુવ્રત જિન વંદતાં, અતિ ઉદ્વેગસિત તન મન
 થાય રે, વદન અનોપમ નિરખતાં, માહારાં ભવ ભવના
 દુઃખ ભય રે, ॥ ૧ ॥ માહારા ભવ ભવનાં દુઃખ
 ભય, જગત ગુરુ જગતો, સુખ કંઠ રે, સુખ કંઠ
 અમંદ આણુંદ, પરમ ગુરુ દીપતો, ॥ સુ૦ ॥ એ આંક-
 ણી ॥ નિશિ દિન સુતાં જગતાં, હમડાથી ન રહે દૂર રે,
 જળ ઉપકાર સંભારીયે, તવ ઉપજે આનંદ પૂર રે, ॥ ત૦
 ॥ જ૦ ॥ સુ૦ ॥ ૨ ॥ પ્રભુ ઉપકાર ગુણે ભર્યાં, મન
 અવગુણ એક ન સમાય રે, ગુણ ગુણ અનુભંધી હુઆ તે
 તો અક્ષય ભાવ કહાયરે, ॥ તે૦ જ૦ ॥ સુ૦ અક્ષય પદ દીયે
 પ્રેમજે, પ્રભુનું તે અનુભવ રૂપરે, અક્ષર સ્વર ગોચર
 નહીં, એ તો અકળ અમાપ અરૂપ રે. એ૦ ॥ જ૦ ॥ સુ૦ ॥
 ૪ ॥ અક્ષર થોડા ગુણ ઘણા, સજ્જનના તે ન લિખાય
 રે, વાચક યશ કહે પ્રેમથી, પણ મનમાંહે પરખાય રે,
 ॥ ૫ ॥ જ૦ ॥ સુ૦ ॥ ૫ ॥ ઇતિ

॥ અથ શ્રી નમિનાથજિન સ્તવનં ॥

આ ભવ રત્ન.

શ્રી નમિજિનની સેવા કરતાં, અલિય વિધન સર્વિ દૂર

નાસેજી; અષ્ટ મહા સિદ્ધિ નવ નિધિ લીલા, આવે બહુ
મહ મુર પાસેજી, શ્રીં ॥ ૧ ॥ મયમત્તા અંગણુ ગય
ગાજે; રાજે તેજી તુખાર તે ચંગાજી, ખેટા ખેટી
અંધવ ભેડી, લહિયે બહુ અધિકાર રંગાજી; શ્રીં ॥ ૨ ॥
વલ્લભ સંગમ લહિજે, અણુ વાહલા હોય દૂર સહેજેજી;
વાંછા તણે વિલંબ ન દૂજે, કારજ સીજે ભૂરિ સહેજેજી,
॥ શ્રીં ॥ ૩ ॥ ચંદ્ર કિરણુ ઉજ્જવલ યશ ઉલસે, સૂરજ
તુલ્ય પ્રતાપી દીપેજી, જે પ્રભુ ભક્તિ કરે નિત્ય વિનયે, તે
અરિયણુ બહુ પ્રતાપી ઝીપેજી, ॥ શ્રીં ॥ ૪ ॥ મંગલ
માલા લગ્નથી વિશાલા, ખાલા બહુલે પ્રેમ રંગેજી; શ્રી નય-
વિજય વિપુલ પય સેવક, કહે લહિયે સુખ પ્રેમ અંગેજી,
॥ શ્રીં ॥ ૫ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી નેમિનાથજિન સ્તવનં ॥

આટલાં દિન હું જાણુતો રે હાં ॥ એ દેશી.

તોરણુ આવી રથ ફેરી ગયા રે હાં, પશુઆં દૈર્ઘ દોષ
મેરે વાલમાં, નવ ભવ નેહ નિવારિયો રે હાં, ફયો ભેઠ
આન્યા ભેશ, ॥ મેં ॥ ૧ ॥ ચંદ્ર કલંકી જેહથી રે હાં;
રામને સીતા વિયોગ, ॥ મેં ॥ તેહ કુરંગને વયણુડેરે હાં,
પતિ આવે કુણુ લોગ, ॥ મેં ॥ ૨ ॥ ઉતારી હું
ચિત્તથી રે હાં, સુક્તિ ધુતારી હેત, ॥ મેં ॥ સિદ્ધ અ-
નંતે ભોગવી રે હાં, તેહશું કવણુ સંકેત, ॥ મેં ॥ ૩ ॥
પ્રીત કરતાં સોહિલી રે હાં, નિરવહેતાં જંજલ, મેરેં,
જેહવો બ્યાલ ખેલાવવો રે હાં, જેહવી અગનની આળ,
॥ મેં ॥ ૪ ॥ ભે વિવાહ અવસરે દિઓ રે હાં, હાથ ઉપર

નવિ હાથ; ॥ મેં ॥ દીક્ષા અવસર દીજીયે' રે હાં, શિર
ઉપર જગનાથ, ॥ મેં ॥ ॥ ૫ ॥ ઇમ વલવલતી રાજીલ
ગઈ રે હાં, નેમિ કને વ્રત લીધ મેરેં વાચક યશ કહે પ્રણુમી-
યે રે હાં, એ દંપતિ દોય સિદ્ધ ॥ મેં ॥ ૬ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રી પાર્શ્વનાથજિન સ્તવનં ॥

દેખી કામની દોય ॥ એ દેશી ॥

વામાનંદન જિનવર, મુનિ માંહે વડો રે, કે મુનિ-
માંહે વડો; જિમ સુરમાંહી, સોહે સુરપતિ પરવડો રે કે,
॥ સુર૦ ॥ જેમ ગિરિમાંહિ સુરાચલ, મૃગમાંહે કેસરીરે;
મૃગ૦ ॥ જિમ અંદન તરૂમાંહિ, સુભટ માંહિ શૂર અરિ
રે, ॥ ૧ ॥ ॥ સુ૦ ॥ નદીય માંહિ, જિમ ગંગ, અનંગ
સરૂપમાં રે, ॥ અનં૦ ॥ કુલમાંહિ અરવિંદ, ભરત પતિ
ભૂપમાં રે, ॥ ભર૦ ॥ ઐરાવણ ગજમાંહિ, ગરૂડ ખગમાં
યથા રે, ॥ ગરૂડ૦ ॥ તેજવંત માંહિ ભાણુ, વખાણુ માંહિ
જિન કથા રે, ॥ વ૦ ॥ ૨ ॥ મંત્રમાંહિ નવકાર, રત્ન-
માંહિ સુરમણિ રે; ॥ ૨૦ ॥ સાગરમાંહિ સ્વયંભૂ-રમણુ
શિરોમાણુ રે, ॥ રમ૦ ॥ શુકલ ધ્યાન જિમ ધ્યાનમાં;
અતિ નિર્મલ પણે રે, ॥ અતિ૦ ॥ શ્રી નયવિજય વિષુધ,
પય સેવક ઇમ ભણે રે, સેવક૦ ॥ ૩ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ શ્રીવર્ધમાનજિન સ્તવનં ॥

॥ રાગ ધન્યાશ્રી ॥

ગિરિઆરે ગુણુ તુમ તણા, શ્રી વર્ધમાન જિનરાયા
રે, સુણુતા શ્રવણે અમી ઝરે, માહારી નિર્મલ થાયે કાયા

રે, ॥ ગિ૦ ॥ ૧ ॥ તુમ શુષ્ક ગણગંગાજલે, હું ઝીલી
 નિર્મલ થાઉં રે, અવર ન ધંધો આહરું, નિશિદિન તોરા શુષ્ક
 ગાઉં રે. ॥ ગિ૦ ॥ ૨ ॥ ઝીલ્યા જે ગંગાજલે, તે છિલ્લર
 જલ નવિ પેસે રે; જે માલતી કુલે મોહિયા, તે બાવલ
 જઈ નવિ બેસે રે. ગિ૦ ॥ ૩ ॥ એમ અમે તુમ શુષ્ક ગો-
 ઠશું, રંગે રામ્યા ને વલી મામ્યા રે, તે કેમ પરસુર
 આહરું, જે પરનારી વશ રામ્યા રે. ॥ ગિ૦ ૪ ॥ તું ગતિ તું
 મતિ આશરો, તું આલંબન મુજ ખ્યારો રે; વાયક યશ કહે
 માહરે, તું જીવન જીવ આધારો રે, ॥ ગિ૦ ૫ ॥ ઇતિ ॥

ઇતિ શ્રી ઉપાધ્યાયજી શ્રીમદ્દયશોવિજયજી કૃત
 ચોવીશ જિન સ્તવનં સંપૂર્ણમ્.

“શ્રી સ્વરુપચંદ્રજી કૃત ચોવીશી.”

શ્રી ઋષભજિન સ્તવનં.

એડલે ભાર ઘણા છે રાજ, વાતાં કેમ કરે છા—એ દેશી.

ઋષભ જિનેશ્વર હરિશણુ દીને; મુજપર કરેણા કીને;
સેવકને મનવંછીત હે જે, અજર અમર પદ દીને, વંછિત
પૂરેરે સાહેબજી સેવકનો. ॥ ૧ ॥ એ આંકણીં, તુજ
મુખ હરિશણુ મુજ મન હરખ્યો, મુજને પ્રભુજી મલીયો;
શિવ મુખ વંછા પૂરણુ માનું આંગણુ સુરતરૂ ફલીયો. વં-
છિતં ॥ ૨ ॥ આદિ પુરૂષ શ્રી આદિ જિનેસર, યુગલા
ધર્મ નિવારી; ત્રિભુવન માંહે જિનજી સરિખો, નહીં કેઈ
ઝિપગારી. વંછિતં ॥ ૩ ॥ વિનીતા નગરી શેભે રૂપી, કુલ
કર નાભિ ખિરાને; રાણી મરૂદેવી કુંખેથી, જનમ પ્રભુજીનો
છાને. વંછિત, ॥ ૪ ॥ યૌવનવય સમરથ શુણુ સંપદ,
પ્રથમ રાય કહાયા; દાન સંવત્સરી દેઈ જનને, સંજમ
લીએ સુખદાયા. વંછિતં ॥ ૫ ॥ લાખ ચોરાશી પૂરવ આયુ
પાલી સધાવ્યા મુકતે; કેવલ કમલા લીલ વિલાસી સ્વરૂપ-
ચંદ્ર મુખ યુગતે. વંછિતં ॥ ૬ ॥ ઇતિ,

શ્રી અજિતજિન સ્તવનં.

શ્રી પંચાસરો પાસજીરે લાલ—એ દેશી.

શુભ ભાવે કરી સેવિયેરે લાલ, ખીજ અજિત જિણુંદ;
ભવિ પૂજેરે, મંગલ માલા જેહથીરે લાલ, હોવે અતિહિ
આણુંદ. ભવિ પૂજેરે. વંદના માહરી જાણુજેરે લાલ. એ

આંકણીં અયોધ્યા નગરી ભલીરે લાલ, જિતશત્રુ નૃપ
તાત; ભવિં અજિત જિનેશ્વર જનમીયારે લાલ, વિજયા
રાણી માત. ભવિં વંદનાં ॥ ૨ ॥ ઇક્ષ્વાગ વંશે ઓપતારે
લાલ, દેવ સકલ શિરદાર; ભવિં પૂરવદિશિ જેમ ઉગીયોરે
લાલ, દિનકર તેજ અપાર. ભવિં વંદનાં ॥ ૩ ॥ દેવ
દ્રોણે નહી એહવોરે લાલ. સમોવડ ઇણે સંસાર; ભવિં
તસ પદ ભક્તિ ભલિ પરેરે લાલ, ભાવ સહિત ચિત્ત ધાર.
ભવિં વંદના ॥ ૪ ॥ લટભવથી ભમરી હુવેરે લાલ, ભમરી
ભય સંભાર; ભવિં મન સમરણુ સમહારાજનુરે લાલ,
કરતાં લહે ભવ પાર. ભવિં વંદનાં ॥ ૫ ॥ જિનજીયે
જેમ જીતીયારે લાલ, રાગ રોષ રિપુ સેન; ભવિં જીતીએ
તાસ સહાયથીરે લાલ, લહીયે શિવ સુખ ચેન. ભવિં
વંદનાં ॥ ૬ ॥ એમ જાણી જિનરાજનીરે લાલ, દ્રોણ
ભાવ ભરપૂર, ભવિં પૂજા પરમાતમ તણીરે લાલ, આપે
સુખ સસનૂર. ભવિં વંદનાં ॥ ૭ ॥ નિજપદ દાયક
જિનતણીરે લાલ, ધારો અખંડિત આણુ; ભવિં સ્વરૂપઅંદ્ર
ભાવે કરીરે લાલ, એમ પયપે વાણુ. ભવિં વંદનાં
॥ ૮ ॥ ઇતિ. ॥

શ્રીસંભવજિન સ્તવનં.

રાજા જો મલે ॥ એ દેશી. ॥

સંભવ સુખકર ત્રીજા દેવ, જેહની સુરનર સારે સેવ;
જિન વંદીયે, અંતર ગત દર્શિ જિનરાય. જાણે જીવતણુ
અભિપ્રાય. જિનં ॥ ૧ ॥ શિવગતિ સમરણુ કીજે નિત,

સેનાસુત ધ્યાન્યો નિજ ચિત્ત; જિનં અતિશય અજિત વજિત
 પાપ, સમતા ગુણ ટાલે ભવ તાપ, જિનં ॥ ૨ ॥ ભવજલ
 તારણ ભૂવન પ્રદીપ, નેહશું રહીયે નિત્ય સમીપ; જિનં
 ક્ષમા વિનય ઋણુતા સંતોષ, ધારીને કીજે ગુણ પોષ. જિનં
 ॥ ૩ ॥ તપ સંયમ સત્ય શૌચ વિશેષ, અકિંચન પ્રદા-
 ચર્ય અશેષ; જિનં પાલી દશવિધ ધર્મનો સાથ, ટાલી
 કર્મ તર્યો ભવ પાથ. જિનં ॥ ૪ ॥ પુત્ર જિતારી પુત્ર
 ભવાંત, પામ્યા શિવરમણી સુખ કાંત; જિનં પુન્ય પુરા-
 કૃત નરભવ લલ્લ, સ્વામી ભજન કરી કરો શુદ્ધ. જિનં ॥
 ૫ ॥ ધર્મ અર્થ કામ એ ત્રણ વર્ગ, સાધનથી લહીયે
 અપવર્ગ; જિનં સૌભાગ્યચંદ્ર સુનીદ્ર સુશીલ, સ્વરૂપચંદ્ર
 નમે જગદીસ. જિનં ॥ ૬ ॥ ઇતિ

શ્રી અભિનંદનજિન સ્તવન.

સિદ્ધચક્ર પદ વંદો એ દેશી.

હિમવંત ગિરિ શિર પદ્મ દ્રહથી, સુરતટિની પ્રગટી
 છે, પૂરવ દિશિ એક પાવન કરતી, પૂરણ જલ ઉમટી છેરે,
 ભવિકા જિન સુખ વાણી મુણ્ણે. તમે ત્રિપદીનો વિસ્તર
 ગણુભેરે, ભવિં જિનં ॥ ૧ ॥ એ આંકણીં સુર ન દીયે
 દિશિ ત્રણ ઉવેળી, અભિનંદન જિન દેખી; ત્રિગટે મધ્ય
 સિંહાસન પેળી, ચિહ્નું દિશિ સરળી લેખીરે. ભવિં જિનં
 ॥ ૨ ॥ કંચન તનુ હિમગિરિ મન આણો, સુખ પદ્મ દ્રહ
 બાણો; ચિહ્નું મુખે તેહ દ્રહતટથી વાણી, ગંધા પ્રવાહ
 વખાણોરે. ભવિં જિનં પૂર્વાદિ દિશિ કીધ પવિત્રા, કરવા

વચન વિલાસ; નય ગમ ભંગ પ્રમાણ સકારણ હેતુ આ-
હરણ ઉદ્દાસરે. ભવિં જિનં ॥ ૪ ॥ ચઉગતિ વારણ
શિવસુખ કારણ; જાણી સુરનર તરિયા; ભાવ કલ્લોલમાં
સ્નાન રમણતા, કરતા ભવજલ તરિયારે. ભવિં જિનં ॥
૫ ॥ તે જિન વાણી અમીય સમાણી, પરમાનંદ નીસાણી;
સોભાગ્યચંદ્ર વચનથી જાણી, સ્વરૂપચંદ્રે મન આંણીરે. ભવિં
જિનં ॥ ૬ ॥ ઈતિ

શ્રી સુમતિજિન સ્તવન.

મોહના મોતી ઘો હમારો. એ દેશી.

અતુલીયલ અરિહંત નમીજે, મન તનુ વચન વિકાર
વમીજે; શ્રી જિન કેરી આણ વહીજે, તો મનવંછિત સ-
હેજે લીજે, સેવિયે ભવિ સુમતિ જિણુંદા, ટાલીયે ભવ-
ફંદા. ॥ ૧ ॥ એ આંકણીં અશુભાશ્રવને સંગ ન કીજે,
સમકિત શુદ્ધ સુધારસ પીજે; અભય સુપત્તદાન દોય દીજે
નિજ ગુરૂની ભલી ભક્તિ વહીજે. સેવીયેં ટાલિયેં ॥ ૨ ॥
સુમતિ જિનેસર સુમતિ જો આપે, જિન હરિશનથી દુર્ગતિ
કાપે, નામ જપો અક્રોત્તરશત જાપે, મોહ તિમિર હરો
તપ રવિ તાપે. સવિયેં ટાલિયેં ॥ ૩ ॥ ત્રિકરણ શુદ્ધ
નવવિધ નિર્દ્રવણ, પહેરો શીલ સલીલ વિભૂષણ; સંશયથી
નિત્ય રહીયેં લુખા, જખ લગે નભ અવગાહે પૂખા. સેવિયેં
ટાલિયેં ॥ ૪ ॥ ધર્મનો કામ તે ભાવશું કીજે, ગુરૂ
મુખ વચન વિનય કરી લીજે, ભવ સમુદ્ર તરવો વાંછીજે,
જડ ચેતન ખડુ ભિન્ન લખીજે. સેવિયેં ટાલિયેં

॥ ૫ ॥ પંચમ ગતિ ગામી પ્રભુ પાયા, સવિ કારજ સીધાં
 દિલ ભાયા; સૌભાગ્યચંદ્ર ગુરુ સુપસાયા, સ્વરૂપચંદ્રે જિનના
 ગુણ ગાયા. સેવિયેં ટાલિયેં ॥ ૬ ॥

શ્રી પદ્મપ્રભજિન સ્તવન.

શ્રી શીતલ જિન ભેટીયે—એ દશી

શ્રી પદ્મપ્રભ જિનરાજજી, તનુ રક્ત કમલ સમવાન
 હો; જ્ઞાન અનંત સુખણતા, દ્રગ કરૂણા ગેહ સમાન હો.
 શ્રી પદ્મ ૦ ॥ ૧ ॥ કેવલ દર્શન દેખીને, કહે લોક અલોકની
 વાત હો; સમયાંતર ઉપયોગથી, સાકાર અનાકાર ભત હો.
 શ્રી ૦ ॥ ૨ ॥ ભાવિ ભુત ભવિષ્યની, ભવિ આગલ કહે
 જગનાથ હો; ચંદ્રમુખે વાણી પ્રરૂપતા, તારણ કારણ ભવ-
 પાથ હો. શ્રી ૦ ॥ ૩ ॥ પુષ્કર મેઘ થકી ભલી, ખોધી
 અંકુર રોપણ હાર હો; શ્રદ્ધા ભાષણ રમણતા, મૂલ કંઠ
 ખંઠ નિરધાર હો. શ્રી ૦ ॥ ૪ ॥ સમ સંવેગ નિર્વેકતા,
 અનુકંપા અને આસ્તિક્ય હો; શાખાચાર અને ભલો, ઉર્ધ્વ
 શાખા તે ખિડિમ આધિક્ય હો. શ્રી ૦ ॥ ૫ ॥ પત્ર સંપત્તિ
 સુખ રૂપીયા, સુર સુખ છે તેહમાં ફૂલ હો; ફલ શિવસુખ
 પામે ભવિ, જિહાં અક્ષય સ્થિતિ અનુકૂલ હો. શ્રી ૦ ॥ ૬ ॥
 ભવ મેઘ બહુ શુણ્ણ જાણીયે, જિનવાણી સકલ મલ શોધ
 હો; વાણી ભવ નિસ્તારિણી, તે સુણી માર્યો પ્રતિખોધ હો.
 શ્રી ૦ ॥ ૭ ॥ તે ઉપકારી ત્રિલોકને, આપે અવિચલ સુખ-
 વાસ હો; સૌભાગ્યચંદ્ર પસાયથી, કહે સ્વરૂપચંદ્ર ગુણ
 ભાસ હો. શ્રી ૦ ૮ ઇતિ.

શ્રી સુપાર્શ્વજિન સ્તવન,

દક્ષિણ દોહિલો હો રાજ—એ દેશી.

શ્રી જિન સાતમે રાજ, સ્વામી સુપાસજી રાજ, તેહનું
 ફરિસણ, હો લહિયે પૂરણ પુન્યથી, પ્રભુ શુભ ધ્યાની હો
 રાજ, સમકિત દાની હો રાજ, શોભા અધિકી હો કહીયે
 સુરનર અન્યથી. ॥ ૧ ॥ જગત શિરોમણી રાજ, વાસ
 જિણુંદનો રાજ, નમીયે તેહને રે શુદ્ધ ભાવિત ભક્તિથી,
 જિન પ્રતિમાને હો રાજ, રૂપ વિધાને હો રાજ, પૂજો
 પ્રણમે હો ધ્યાવો શુભ ખરી યુક્તિથી. ॥ ૨ ॥ વંછિત
 કાજે હો રાજ, સ્વામી નિવાજે હો રાજ, તે જિન આપે
 હો રૂડી શિવપુર સંપદા, જસમુખ દીઠે હો રાજ, પાતક
 નીઠે હો રાજ, નામે નાવે હો હારિદ્ર દોહગતા કદા. ॥ ૩ ॥
 બાહ્ય અભ્યંતર હો રાજ, શુભ ગુણ શોભતા હો રાજ,
 સહસ અઠોત્તર હો આપે અનંત ગુણ કરા, દોષ ન દીસે
 હો રાજ, અઢાર અનેરા રાજ, નિજ ગુણ નિર્મલ હો ભાસે
 જેમ નિશાકરા. ॥ ૪ ॥ નયરી વણારસી હો રાજ, રચણે
 ઉદ્ધસી રાજ, તિહાં પ્રભુ જનમ્યા હો સ્વામી નરસુર ઇંદના,
 સૌભાગ્યચંદ્રનો રાજ, સેવક બોલ્યાજી રાજ, સ્વામી સાચી
 હો માનો સ્વરૂપની વંદના. ॥ ૫ ॥

શ્રી ચંદ્રપ્રભજિન સ્તવન.

આ છે લાલની—એ દેશી.

ચંદ્રપ્રભ જિનરાજ, મનમોહન મહારાજ આ છે
 લાલ, અતિશય પતિ જિન આઠમેજી, સકલ કુશલની વેદ,

પ્રતતન મંગલ કેલ, આછેં વર પુષ્કર જલધર સમોલ.
 ॥ ૧ ॥ ફરિત તિમિર વિધ્વંસ, નિર્મલ ગયણે હંસ આછેં
 જ્ઞાનાવરણ નિવારવાળ, સાગર કોડાકોડ, ત્રીશવડિ થતિ
 જોડ, આછેં ક્ષય કરી કેવલ ધારવાળ, ॥ ૨ ॥ સુરતરૂવર
 ઉપમાન, આપણ મોક્ષ નિદાન, આછેં નર સુર સુખ અ-
 નુંકમે લાહણ, લવજલ સાયર તાર, પહોંચાવણ પર પાર,
 આછેં મુક્તિ ગમન પ્રવહણ સહિણ. ॥ ૩ ॥ સુખ સંપત્તિ
 ગુણ હેત, શશિ લંછન તનુ શ્વેત, આછેં ચંદ્ર પ્રભજિન
 જગપતિણ, મન તનુ વચન એકત્વ, કરી ધ્યાવો નિજત-
 ત્વ, આછેં જિમ પામો પંચમ ગતિણ. ॥ ૪ ॥ તાપ
 હરણ જિમ ચંદ, જિમ તમ હરણ દિણુંદ, આછેં તિમ
 ભવ હર જિન સંભવેણ, સૌભાગ્યચંદ્ર ગુરૂરાય, પામી તાસ
 પસાય આછેં સ્વરૂપચંદ્ર ઈમ વિનવેણ. ॥ ૫ ॥

શ્રી સુવિધિજિન સ્તવન

હવે ન જાઉં મહી વેચવા રે લોલ-એ દેશી.

સાહેબ સુવિધિ જિણુંદનેરે લો, પૂલે ધરી મનખંત,
 શુભ ભાવથી રે, આલો જઈયે જિન વાંઢવારે લો, ઉજમ
 આણી અંગમાં રે લો, આલસ મૂકો દિગંત. શુભ આલો.
 ॥ ૧ ॥ ચરણ પાવન થાયે આલતાંરે લો, હરિસણે નયન
 પવિત્ર શુભં પંચાભિગમન સંભારીનેરે લો, નિસિદ્ધિ
 ત્રિકરણ વિચિત્ર, શુભં આલો. ॥ ૨ ॥ શિરનામી કરજોડી-
 નેરે લો, વંદન કરો એક ચિત્ત, શુભં દ્રવ્ય ભાવ તવ
 સાચવીરે લો, શુદ્ધ કરો સમકિત, શુભં આલો. ॥ ૩ ॥

જિન પ્રતિમા જિન સારખી રે લો, તેહમાં નહિ સદેહ,
 શુભં તેહની ભક્તિ કર્યા થકી રે લો, લહીયે સુખ અછેહ.
 શુભં આલો ॥ ૪ ॥ શોભનવિધિ સુવિધિ પ્રભુરે લો,
 મકરલંછન મહારાય, શુભં દીજે સૌભાગ્ય પદ સેવતાં રે
 લો, આત્મ સ્વરૂપ પસાય, શુભં આલો ॥ ૫ ॥ ઈતિ.

શ્રી શીતલજિન સ્તવન

ઘોડી તો આઘ થારા દેશમાં માણ—એ દેશી.

શ્રી શિતલજિન સેવીયે ભવિ પ્રાણી, તાથે બહુત
 સુખ હોય હો મન માન્યો, જિણુંદમેરે એહ હો સુખદાની
 એ આંકણી, બાર ભાંતિકી નિજજરા, ભવિં કરી કે ભવ
 તોય હો. મનં ॥ ૧ ॥ સાહિ અનંત ભાંગે રહ્યો ભવિં
 જ્યોતિમયી ગત દેહ હો, મનં કેવલ યુગ સુખ વીર્યનો,
 ભવિં અનંત પણાથી અછેહ હો. મનં ॥ ૨ ॥ જિનકે
 વચન સખહી શુને, ભવિં ખીરોઢધિકે તરંગ હો, મનં
 ને પણિ ઘટ જલ લેઇ કે, ભવિં રાખે નિજ ઘટ સંગ
 હો. મનં ॥ ૩ ॥ વરણા વરણી જલ ભયો, ભવિં તખ
 ન ગ્રહે કેઊ ચોર હો, મનં ત્યું વાણી જિનમુખ વદી,
 ભવિં ધારે સખ મત ચોર હો. મનં ॥ ૪ ॥ આપ
 આપણા મત થાપકે ભવિં ન્યારે ન્યારે કહે લેહ હો,
 મનં કરણી ન્યારી ખતાય કે, ભવિં નય ષટ ન્યારે
 વેહ હો. મનં ॥ ૫ ॥ સઘરે ઈચ્છત સિદ્ધિકો, ભવિં
 ને ભૂલે નગરકો પંથ હો, મનં તાહિમેં જીવ દયા ખમડી,
 ભવિં ને ખરનત નિર્ગથ હો. મનં ॥ ૬ ॥ તાથે જિનપદ
 પાઈયે. ભવિં દશમ જિનેંદ્રકે ભકત હો. મનં સૌભાગ્ય

ચંદ્ર હયા લાખે, ભવિં સ્વરૂપચંદ્ર સુખ યુક્ત હો. મનં
॥ ૭ ॥ ઇતિ.

શ્રી શ્રેયાંસજિન સ્તવન.

હો હલધરજી હવે કેમ કરવું નેમ પરાક્રમ મહોદું—એ દેશી.

હો જીનવરજી, નિજ હરિસણુ દેખાડી પ્રોત સુધારીયે,
તુમ હરિસણુ છે ભવ ભય હરણો, આઠ ઈર્મ જલધી
તારણુ તરણો, સંસારીને શિવસુખ કરણો હો, જિનં ॥ ૧ ॥
એ આંકણી. મુનિ શ્રાવક ધર્મ દુવિધ લાખ્યો, તે લબ્ય-
જનો આગલ દાખ્યો, તેણે તુજ વચને અમૃત ચાખ્યો,
હો જિનવરજી, નિજવાણી સંભલાવી સમકિત આપીયે,
॥ ૨ ॥ જે હુંતા પાપતણા કારી, તે તેં તાર્યા બહુ નર-
નારી, તુજ સમ નહીં કોઈ ઉપગારી, હો જિનવરજી,
નિજ કર અવલંબાવી તારક તારીયે. ॥ ૩ ॥ તું અધ્યાતમ
સૂરજ ઉઠ્યો તવ મોહાદિક તમ દૂર ગયો, ભવિ મનમાં
જ્ઞાન પ્રકાશ થયો, હો જિનવરજી, મન ઉઠ્યાચલ બેસી
મિથ્યાત્વ નિવારિયે. ॥ ૪ ॥ તુજ વદન કમલ દરીસણુ
ખ્યારો, તિહાં મન મધુકર મોહો માહરો, ક્ષણ એક તિહાં-
થી ન રહે ન્યારો હો જિનવરજી અવલોકન નિત્ય તેહનો
મુજને દીજીયે. ॥ ૫ ॥ ધરણિંદ્ર સહસ્ત્ર સુખશું લાખે,
તાહરા ગુણુ નિત્ય નવલા દાખે, તોહે પાર ન લહે ગુણુનો
લાખે, હો જિનવરજી, અનંત ગુણાત્મક તું સોહે ગુણુ
તાહરા. ॥ ૬ ॥ સૌભાગ્યચંદ્ર ગુરૂનો શિષ્ય કહે સ્વરૂપચંદ્ર
અહો જગદીશ, શ્રેયાંસપણું દીઓ સુજગીશ, હો જીનવરજી,
નામ શ્રેયાંસ તમારું સમરું ધ્યાનમાં. ॥ ૭ ॥ ઇતિ.

શ્રી વાસુપુજ્યજિન સ્તવન.

ધોખીરી બેટી તીખારે નયણારે પાણી લાગણે, માડડો
રહ્યારે લોભાય—એ દેશી.

જિણુંદ રાયા સુગુણ સુખાકર સુંદર, કેવલજ્ઞાન ભં-
ડાર, જિણુંદ, મોહ અંધાર નિવારવા, સમરથ તું દિનકાર.
જિણુંદ ॥ ૧ ॥ જિણુંદ ॥ વાસુપુજ્ય મુજ વાલ હો, દ્રઢ
મન રહ્યો રે લોભાય. એ આંકણી. જિણુંદ ॥ ધર્મ ધુરંધર
ધન્ય તું, ભરતક્ષેત્ર મઝાર, જિણુંદ ॥ બોધ બીજ વાંચે
વચનશું, ભવિમન ક્યારા ઉઠાર. જિણુંદ ॥ ૨ ॥ સુમતિ
સહિત સહુ સમકેતી, પાલે નિજ વ્રત સાર, જિણુંદ ॥ સં-
વરવાડી ભક્તી કરે, રહે અપ્રમત્ત આચાર. જિણુંદ ॥ ૩ ॥
જિણુંદ ॥ આશ્રવ શ્યામક વારતા, ધારતા જિનવર આણુ,
જિણુંદ ॥ શીલ સુધારસ સીંચતા, લહે ચેતન ગુણુ આણુ.
જિણુંદ ॥ ૪ ॥ જિણુંદ ॥ પાર્યો તે દરિસણુ યદા, જાણ્યો
તદા શિવશર્મ; જિણુંદ ॥ કુગુરુ કુદેવ કુધર્મનો, વાર્યો ચિ-
ત્તથી ભર્મ. જિણુંદ ॥ ૫ ॥ જિણુંદ ॥ અપ્પડિવાઈદીજીયે,
દરિસણુ દોલત દાન જિણુંદ ॥ સૌભાગ્યચંદ્ર સ્વરૂપને, વલ્લભ
તુજ ગુણુગાન. જિણુંદ ॥ ૬ ॥ ઈતિ.

શ્રી વિમલજિન સ્તવન.

કુંભખડાની—દેશી.

વિમલ વિમલ ગુણુ રાજતા, બાહ્ય અભ્યંતર ભેદ,
જિણુંદ જીહારીયે, સૂચીપુલા દ્રષ્ટાંતથી, મન વચ કાય
નિવેદ, જિણુંદ ॥ ૧ ॥ સ્પૃષ્ટ ખદ્ધ નિષત્ત તે, નિકાચિત

અતિશેષ. જિણુંદં આત્મ પ્રદેશ માંહે મલ્યા, મલતે કમ પ્રદેશ. જિણુંદં ॥ ૨ ॥ અમ્રંખ્ય પ્રદેશી ચિન્મયી, ચેતન ગુણ સંભાર. જિણુંદં પ્રદેશે પ્રદેશે રમી રહી, વર્ગણા કર્મ અપાર, જિણુંદં ॥ ૩ ॥ પંચ રસાયન ભાવના, ભાવિત આત્મ તત્ત્વ, જિણુંદં ઉપલતા છાંડી કનકતા, પામે ઉત્તમ સત્ત્વ. જિણુંદં ॥ ૪ ॥ પ્રથમ ભાવના શ્રુત તણી, ખીજી તપ તીય સત્ત્વ, જિણુંદં તુરીય એકત્ત્વ ભાવના, પંચમ ભાવ સુતત્ત્વ જિણુંદં ॥ ૫ ॥ એમ કરી સર્વ પ્રદેશને, વિમલ કયાં જિનરાય, જિણુંદં નામ યથાર્થ વિચારીને, નમે સ્વ-રૂપ નિત્ય પાય. જિણુંદં ॥ ૬ ॥ ઇતિ.

શ્રી અનંતજિન સ્તવન.

હાં રે લાલ રામપુરા ખજારમાં—એ દેશી.

હાં રે લાલ ચતુર શિરોમણી ચૌદમો, જિનપતિ નામ અનંત મે રે લાલ, ગુણ અનંત પ્રગટ કર્યો, કર્યો વિલાવનો અંત મેરેં ચતુર શિરોમણી ચિત્તધરો, એ આંકણી. ॥ ૧ ॥ હાંરે લાલ ચાર અનંતા જેહના, આત્મ ગુણ અભિરામ મેરે લાલ, જ્ઞાન દર્શન સુખ વીર્યતા, કર્મે રૂધ્યા કામ મેરે લાલં ચતુરં ॥ ૨ ॥ હાં રે લાલ ચતુર ધરો નિજ ચિત્તમાં, એ જિનવરનું ધ્યાન મેરે લાલ, અરથી અરથ નિવાસને, સર્વે ધરી ખહુ માન મેરે લાલં ચતુરં ॥ ૩ ॥ હાં રે લાલ જ્ઞાનાવરણી ક્ષય કરી, લક્ષું અનંત જ્ઞાન મેરેં દર્શનાવરણ નિવારતાં, દર્શન અનંત વિધાન, મેરેં ચતુરં ॥ ૪ ॥ હાં રે લાલ વેદનીય વિગમેં થયું, સુખ અનંત વિસ્તાર મેરેં અંતરાય બોલધતાં, વીર્ય અનંત ઉદાર મેરેં

ચતુરં ॥ ૫ ॥ હાં રે લાલ અનંત અનંત નિજ નામની,
થિરતા થાપી દેવ મેરેં જિમ તરસ્યાં સરવર ભજે, તિમ
સ્વરૂપ જિન સેવ, મેરેં ચતુરં ॥ ૬ ॥ ઇતિ.

શ્રી ધર્મજિન સ્તવન

શેઠુંજ ગિરિના વાસીરે, મુજરે માનજે રે—એ દેશી

ધર્મ જિણુંદને ધ્યાવો ધ્યાનમાં રે, જસ વડાઈ છે
કેવલ જ્ઞાનમાં રે, જિનજીયે ભાખ્યા ભવ અનેક, તે સાંભ-
લતાં આવે હૃદય વિવેક, ભક્ત વત્સલ પ્રભુ અમને ભજજલ
તારસે રે. ॥ ૧ ॥ ધર્મ કર્યો છે રે વસ્તુ સ્વભાવને રે,
વસ્તુ પ્રકાશેરે દ્રવ્ય બનાવનેરે, ચરથિર અવગાહન પરિવર્તિ
પૂરણ ગલણ ચેતન ગુણ કીર્તિ, એહવા ભાવને ધર્મ વખા-
ણીઓ રે. ॥ ૨ ॥ પાંચ અનેરા રે આતમ દ્રવ્યથી રે, તેહનો
જ્ઞાતા રે ચેતન જ્ઞવ્યથી રે, તસ પરિચય કરતાં સત્ત્વ,
પામે પારંમાર્થિક નિજ તત્ત્વ, તેહનો રે લાલ અપાર સુખ-
કર રે. ॥ ૩ ॥ જીવ સંસારીરે તે નિજ ધર્મનેરે, નિજ
ચિંતવતો રે લહે શિવ શર્મનેરે, દ્રવ્યથી ગુણ પર્યાય વિશેષ,
તન્મય થાતાં કાર્ય અશેષ, સાધક સાધે સાધને સાધ્યને રે,
॥ ૪ ॥ ચેતના દોય સાકારને પરા રે, અનાકાર અવગમ
દ્રગ આગરા રે, પ્રત્યક્ષ ભાસે લોક અલોક, નાસે ભવ બ્રમ-
ણાનો શોક. જિનજીને સેવ્યાં રે સવિ સુખ સંપજે રે.
॥ ૫ ॥ એહવા અતિશય ધર્મ જિણુંદના રે, તે અનુમોદે
રે વૃંદ મુણિંદનારે, તે લહે સુખ સૌભાગ્ય સહેત, અભિ-
નવ ચંદ્રકલા સમવેત, આપો આતમ શક્તિ સ્વરૂપને રે.
॥ ૬ ॥ ઇતિ.

શ્રી શાંતિજિન સ્તવન.

ગારી બિન અવગુણ કિમ છારી—એ દેશી.

સેવો ભવિ શાંતિ જિણુંદ સનેહા, શાંત રસ ગેહા;
 શમામૃત ગેહા, સેવો ભવિ શાંતિ જિણુંદ સનેહા. એ આંકણીં
 રાગદ્વેષ ભવ પાપ સંતાપિત, ત્રિવિધ તાપહર મેહા; માયા
 લોભ રાગ ઠરી જાનો, દ્વેષ ક્રોધ મદ રેહા. સેવોં ॥ ૧ ॥
 અનંતાનુબંધી અપ્રત્યાખ્યાની, પચ્ચખાણુ સંજલ છેહા;
 નિજ અન્યોન્ય સદૃશથી ચળિસઠ, સંખ્યા વાસિત દેહા.
 સેવોં ॥ ૨ ॥ નોકષાય નવ હાસ્ય અરતિ રતિ, શોક
 બુગુપ્સ ભય રેહા; મન વચ કાય તપાવત તારે, કહીયે
 તાપ અછેહા સેવોં ॥ ૩ ॥ જૈસે વનદ્રવ તર ગણુ બાલે,
 ત્યેં અંતર્ગત એહા, ખમ સમ દમ ઉપશમ શીતલતા,
 કરિ જલ લહેરી લેહા. સેવોં ॥ ૪ ॥ આતમરાય રાજ્ય
 અભિસંચો, પૂજિત ત્રિભુવન ગેહા; તુમ શિર છત્રકી છાહ
 અમાસિર, દો સ્વરૂપ અનુપેહા. સેવોં ॥ ૫ ॥ ધૃતિ.

શ્રી કુંથુજિન સ્તવન.

ઋષભ જિનેશ્વર પ્રીતમ માહરોરે,—એ દેશી.

કુંથુનાથ સત્તરમા જિનપતિ જી, કુંથુતણા પણ નાથ;
 તે જિન ભવ્ય સામગ્રીવંતને જી, સાચો શિવપુર સાથ.
 ॥ ૧ ॥ શ્રી દેવીસુત ગુણુ સંભારીયે જી, મન કજ ક્રોશ
 નિવાસ; મન મધુકર જિન પદકજ કણિંકા જી, વાસી
 લહે સુખવાસ, શ્રી દેવીં ॥ ૨ ॥ યોગ ખેમંકર ગુણુ છ
 નાથમાંજી, કુંથુ ઉપર પણ એમ; અપ્રાપકને પ્રાપક

યોગ છે જી, પ્રાપ્ત રક્ષણ ગુણ એમ. શ્રી દેવીં ॥ ૩ ॥
 લૌકિક નાથ મહિપતિને કહ્યોજી, તે એ અરથ પ્રમાણ,
 લોકોત્તર જ્ઞાનાદિક ગુણ તણોજી, હાયક રક્ષક બળુ, શ્રી
 દેવીં ॥ ૪ ॥ તે ગુણનો અભિલાષી આતમા જી, સેવે
 શ્રી જગનાથ; જિનજી તેહને મધુ માધવ પરંજી, આપે
 અદ્ભૂત આથ. શ્રી દેવીં ॥ ૫ ॥ તિમ હું કુંથુજિનેંદ્ર ઉપા-
 સના જી, કરી માગું ગુણ હોય; ભવ પરિહાર મુગતિ
 સંપાદના જી, સત્ય સ્વરૂપ સુખ હોય. શ્રી દેવીં ॥ ૬ ॥
 ઇતિ.

શ્રી અરજિન સ્તવન.

દેહી દેહીરે નણુંદ હઠીલી—એ દેશી.

અરનાથ અરજ અવધારો, નિજ ભક્તનાં કાર્ય સુધા-
 રો રે, મન મોહના મહારાયા, સંસાર અપારા વારે, જલ-
 ઘોલના ન્યાય વિચારે રે, જગ મોહના જિન રાયા. ॥ ૧ ॥
 પુદ્ગલ પરાવર્ત અનંતા, થયા ભવ કલ્લોલ ભમતારે,
 મનં મનુજ ક્ષેત્ર કુલ આર્ય, ગુરૂ શ્રુત સદ્ગુણ સુ કાર્ય
 રે, જગં ॥ ૨ ॥ એવી સામગ્રીને અભાવે, જિન ધર્મ ન
 લાધો સુ ભાવેરે, મનં નિયતે લઘુકર્મા થઈને, અનુક્રમે
 ગુણ ઠાણુ લઈને રે. જગં ॥ ૩ ॥ જિન ધર્મ કલ્યાણક
 દેખી, ત્યાંથી કુગુરૂ કુદેવ ઉવેખી રે, મનં વલી સુગુરૂ
 સુદેવ ઉપાસી, થયો સૂઘો જિનમત વાસીરે, જગં ॥ ૪ ॥
 ઇમ વ્યક્ત મિથ્યાત્વને વામ્યો, અવ્યક્ત નિવારણ કામો રે,
 મનં પડખંડ જે તાર જિણુંદા, જિત્યા અંતર પટ રિપુ
 વુંદા રે. જગં ॥ ૫ ॥ નિજ તુલ્ય કરણુ તુમ શક્તિ,

તુમે મુજ કામે કરેા વ્યકિત રે મન૦ ગુરૂ સૌભાગ્યચંદ્ર
પસાયા, લહી સ્વરૂપચંદ્રે ગુણ ગાયા રે. જગ૦ ॥ ૬ ॥
ધતિ૦

શ્રી મલ્લિજિન સ્તવન.

જીરે સફલ દિવસ થયો આજનો—એ દેશી.

જીરે મહિમા મલ્લિ જિણુંદનો, માની માહરે મન્ન,
મોહ મહિપતિ જીતિઓ, વલી તસ પુત્ર મહન્ન. ॥ ૧ ॥
નિત નમીયેરે નીરાગતા, નમતાં હોયે ભવ છેહ, હુખ દોહગ
ફરે ટલે, એહમાં નહિં સંદેહ, જણો નિસંદેહ. નિત૦
॥ ૨ ॥ જીરે મલ્લિ જિણુંદની સાહેબી, દેખીને રતિ પ્રીતિ,
વચન કહે નિજ કંતને, પતિ પ્રેમદાની રીતિ. નિત૦
॥ ૩ ॥ જીરે નાથ કહો એ કુણ અછે, કહે એ જિન
દેવ, જિન તે કિમ તુમ વસ નહિં, કહે ઇમ સત્યમેવ.
નિત૦ ॥ ૪ ॥ જીરે નહિં પ્રતાપ ઇહાં માહરો, તો વૃથા
પૌરૂષ તુજ, હરખ્યો મોહ માહરો પિતા, તો રૂથો આશરો
મુજજ. નિત૦ ॥ ૫ ॥ જીરે તે સાંભળી રતિ પ્રીતિ એ,
ત્રીજો કામ સખાણુ, મલીને મલ્લિ જિણુંદની, શીર ધારી
છે આણુ. નિત૦ ॥ ૬ ॥ જીરે તે માટે તુમ વિનવું, વારો
તેહ અશેષ, દો સૌભાગ્ય સ્વરૂપને, સુખ લખિય વિશેષ.
નિત૦ ॥ ૭ ॥ ધતિ૦

શ્રી મુનિસુવ્રત જિન સ્તવન

હારે થાહારી બંગલારી ખડકી ખોલ હો નણ્હીરા વીરા,
ખાહિર લીજે માડી એકલી, અહો થાહારી બંગલા એ-દેશી.

હારે થારો સમવસરણુ દેખાડ હો મુગતિરા હીરા,

આગલ ઊભો સેવક સામુહો રે, થાહારે મુજરે, હારે
 ચારે સમવસરણ દેખાડ હો, મુગતિરા હીરા-એ આંકણી.
 હારે સુર સંવર્તક પવને કરી રે લો, રજ હરિ કરે શુભ
 જલ સિત્ર હો, મુગતિરા હીરા, કુસુમોત્કર જલ થલ નાતિ-
 નાં રે લો, પંચ વર્ણના જાનુ પ્રમિત્ત હો. મુગતિરા હીરા.
 ॥ ૧ ॥ આગલં હારે થાહરો સમં હારે જિહાં વૃક્ષ અ-
 શોક વિરાજતો રે લો. તિહાં દીવ્ય ધ્વની સુર વાદહો,
 મુગતિં હારે સિંહાસન ખેઠા પ્રભુ તુમે રે લો, તવ વાજત
 ડુંડલિ નાદહો. મુગતિં ॥ ૨ ॥ હારે ચિહું દિશિ સિત
 આમર વીજતા રે લો, સુર સફલ કરે નિજ શક્તિ હો
 મુગતિં ભામંડલ સિત દ્યુતિ શોભતો રે લો, ત્રણ છત્ર ધરિ
 કરે ભક્તિ હો. મુગતિં ॥ ૩ ॥ હારે પ્રાતિહાર્ય અતિશય
 પરિવયા રે લો, શ્રી મુનિસુવ્રત જિનરાય હો. મુગતિં જિત
 શત્રુ અશ્વ ઉદ્ધારવા રે લો, આંખ્યા ભરૂઅચ્છ સુર સમુદાય
 હો. મુગતિં ॥ ૪ ॥ હારે રાય યજ્ઞ કરંતો વારીયો રે લો,
 તમે તાર્યો હય ધરી હેત હો. મુગતિં વાધીયો યશ
 ત્રિહું લોકમાં રે લો, થયો તીરથ એણે સંકેત હો. મુગતિં
 ॥ ૫ ॥ હારે તુમે એહવા ઉપગારી પ્રભુ રે લો, દીયો
 અવિચલ રાજ પસાય હો મુગતિં તુમ તુઠે સવિ સુખ
 પામિયેરે લો, સ્વરૂપચંદ્રોદય થાય હો મુગતિં ॥ ૬ ॥ આગલ
 હારે થાહરોં ઇતિં

શ્રી નમિનાથ જિન સ્તવનં ॥

શાલમા શ્રી જિનરાજ આલગ મુણે આતમ તણી લલના-એ દેશી.

મહવારી નમિનાથ જિનેશ્વર વંદિયે લલના, ભવ

અનેકનાં સંચિત પાપ નિકંઢીયે લલના, જીત્યાને શરણે
જીત લહીજે એ ન્યાય છે લલના, રીપુ જિત્યાનો એ પણ
એક ઉપાય છે લલના. ॥ ૧ ॥ દ્રવ્ય શત્રુ જેણે ગર્ભ થકા
સહેજે દમ્યા લલના, માન મૂકીને તે સઘલા આવી નમ્યા
લલના, નામ નમિ ઇમ સાર્થક મનમાં ધ્યાઇયે લલના, તો
મન વાંછિત ઇહ પરભવ સુખ પાઇયે લલના. ॥ ૨ ॥ જીવ
કર્મનો વૈર અનાદિ નિમજ્જ છે લલના, કિહાં એ જીવ કિહાં
કર્મ સમર્થ સનદ્ધ છે લલના, ગોસ્તનથી પય ખાણથી કન-
કોપલ પરે લલના, મલ્યા આવ્યા પણ તાસ વિભાવ અગની
હરે લલના. ॥ ૩ ॥ તિમ પ્રભુ સમકિત લાભથી પંડિત
વીર્યને લલના, ધારી વારી પ્રમાદ ધરી મન ધૈર્યને લલના,
જીતી ભાવ વિપક્ષ સ્વપક્ષ વિચારીને લલના, સર્વ ધાતિ
દેશ ધાતિ અઘાતિ નિવારીને લલના. ॥ ૪ ॥ લાષા કેવલ
યુગલ નિધાન સુમુક્તિનો લલના, જિનપદ ભોગ સંયોગ
મિલાપ વિમુક્તિનો લલના, ઇમ બહિરંતર શત્રુ નમાવી
નમિ જિને લલના, દાખ્યો રિપુ જય ભેદ તે બણ્યો ભવિ
જને લલના. ॥ ૫ ॥ ધર્મ દ્વિવિધ ઇમ સંઘ ચતુર્વિધ
સાંભલે લલના, ભદ્ર દર્શન કેઇ દેશ સર્વ વિરતે ભલે લલના,
જેમ તુમે જીત્યારે તેમ જીતાવો માહરા લલના, કહે સ્વ-
રૂપ હવે ચરણ શરણ છે તાહરા લલના. ॥ ૬ ॥ ઇતિ.

શ્રી નેમિનાથજિન સ્તવનં ॥

અપને પીયાજીકી ખાતરે હું કેહુને પૂછું-એ દેશી.

નેમ જિણુંદનો જ્ઞાન રે જગમાં જયકારી; જગત
જંતુની રક્ષા કરવા, પ્રભુ અતિશય ઉપગારિ રે, વંદો નર-

નારી. નેમં એ આંકણીં જય સમુદ્ર વિજયાંગ ભૂ, શિવા-
 દેવીના જાયા, શંખ લાંછન અંજન છળી, હશ ધનુષ્યની
 કાયા. નેમં ॥ ૧ ॥ અભયદાન સ્વાપદ ભણી, દીધું વરસી
 જનને; સંયમી પ્રહારી પણે, સાધ્યું નિજ મનને. નેમં
 ॥ ૨ ॥ પ્રતિપદ પૃથ્વી પાવન કરી, સહસાવને સ્વામી,
 મૌનપણે ચૌપન દિને, કેવલસિરિ પામી નેમં ॥ ૩ ॥
 પૂછે પ્રભુને કૃષ્ણજી, સુણે ત્રિભુવન રાયા, ત્રિગુણ તિથે
 રૈવત પતિ, હરિવંશ સવાયા. નેમં ॥ ૪ ॥ ઉત્તમ સ્ત્રી
 ગુણે પરિવરી, રાજમતિ કન્યા; તુમચિત્તમાં કિમ નવિ
 વસી, અતિ તન્વી ધન્યા. નેમં ॥ ૫ ॥ તવ સુરપતિ કહે
 કૃષ્ણને, જિન ચિત્ત અલાંગે; જ્ઞાન ગર્ભ વૈરાગ્યને, ઉત્તર-
 ગને રંગે; નેમં ॥ ૬ ॥ ન મલે પ્રવેશ અનંગને, કૃષ્ણ-
 ગીની શી વાત; તે સુણી રાજમતિ કહે, સુર નર વિખ્યાત.
 નેમં ॥ ૭ ॥ ચિદાનંદ ચિત્તમાં તિહાં નહીં કોઈનું નામ;
 ચિદાનંદ સંયુત પ્રભુ, ધરે મુજ મન ધામ; નેમં ॥ ૮ ॥
 ઇમ કહી જિન દીક્ષા ગ્રહી, કરી સંયમ લીલા; રહનેમિ
 પ્રતિ યોધિઓ, સતિ પરમ સુશીલા. નેમં ॥ ૯ ॥ એમ
 અનંત ગુણ રાશીનો, પર પાર ન આવે; સૌભાગ્યચંદ્ર સ્વ-
 રૂપને, જિન ધર્મ શીખાવે. નેમં ॥ ૧૦ ॥

શ્રી પાર્શ્વજિન સ્તવન

સખી આજ અપાઠો ઊત્તરો, સખિ ઝરમર વરસે મેહ-એ દેશી.

જી રે આજ દિવસ લલે ઉગિયો, જી રે આજ થયો
 સુવિહાણ, પાસ જિણેસર લેટિઆ, થયો આનંદ કુશલ
 કલ્યાણ હો, સાજન, સુખ હાયક જાણી સદા, ભવિ પૂજે

પાસ જિણુંદ. ॥ ૧ ॥ એ આંકણીં ॥ ૭ રે ત્રિકરણુ શુદ્ધિયે
 ત્રિહું સમે, ॥ ૭ રે નીસિહી ત્રણ સંભાર; ત્રિહું દિશિ નિર-
 ખણુ વરજીને, દીજે ખમાસમણ ત્રણ વાર હો. સાજનં
 ॥ ૨ ॥ ॥ ૭ રે ચૈત્યવંદન ચોવિસનો, ॥ ૭ રે સ્વરપદ વર્ણ
 વિસ્તાર; અર્થ ચિંતન ત્રિહું કાલના, જિન નાથ નિક્ષેપા
 ચાર હો સાજનં ॥ ૩ ॥ ॥ ૭ રે શ્રી જિનપદ ફરસે લહે,
 કલિમલિન તે પદ કલ્યાણ; તે વલી અજર અમર હુવે,
 અપુનર્લવ શુભ નિર્વાણ હો. સાજનં ॥ ૪ ॥ ॥ ૭ રે લોહ-
 ભાવ મૂકી પરો, ॥ ૭ રે પારસ ફરસપસાય; થાએ કલ્યાણ
 કુધાતુથી, તિમ જિન પદ મોક્ષ ઉપાય હો. સાજનં ॥ ૫ ॥
 ॥ ૭ રે ઉત્તમ નારી નર ઘણા, ॥ ૭ રે મન ધરિ ભક્તિ ઉદાર;
 આરાધી જિનપદ ભલો, થાએ જિન કરે જગ ઉપગાર હો.
 સાજનં ॥ ૬ ॥ ॥ ૭ રે એહવું મન નિશ્ચલ કરી ॥ ૭ રે
 નિશિદિન પ્રભુને ધ્યાય; પામે સૌભાગ્ય સ્વરૂપને, નિવૃત્તિ
 કમલાવર થાય હો. સાજનં ॥ ૭ ॥ ઇતિ.

શ્રી મહાવીરજિન સ્તવનં ॥

રાજુલ પૂછેરે સખી પ્રત્યે, રાજુલ પૂછે વાતસે, મુણે
 સજની અમારી વાત—એ દેશી.

હું તુમ પૂછું રે પરમ ગુરૂ, હું તુમ પૂછું વાચરે; કહો
 પક્ષનો ઉત્તર સાચ; હું એક માણું રે પરમ ગુરૂ, હું એક
 માણું વાચરે, દીઓ નામ તુમારાનો સાચ. એ આંકણીં નામ
 તુમારો રે જગત ગુરૂ, નામ તુમારો વીરજી રે, તેહનો
 અહિભુત ભાવ; મન શું વિચારી જોઇયે, તવ ઉપજે વિવિધ

ખનાવરે, સુણો સદ્ગુરૂ માહરી વાચરે હું તુમં ॥ ૧ ॥
 નવરસ માંહે રે જગત ગુરૂ, નવરસ માંહે પાંચમો રે, રસતું
 નામ છે વીર, તે વલી ત્રિવિધ વખાણીયે, તેના નામ કહ્યાં
 ત્રણુ ધીરરે. સુણો ॥ ૨ ॥ આજિદાનમાંરે જગત ગુરૂ,
 આજિદાન તિમ ધર્મમાં રે, સમરથ કહીયે વીર; તન ધન
 મન શંકા નહીં. મનમોહ રોમાંચ શરીરરે. સુણો. હું તુમં
 ॥ ૩ ॥ એ લક્ષણુ રસરે જગત ગુરૂ, એ લક્ષણુ રસ વીર-
 નારે, છે તુમને પ્રત્યક્ષ; ગુણુ સેનાની તે છતા, ખહિરંતર
 લક્ષણુ લક્ષરે. સુણો ॥ હું તુમં ॥ ૪ ॥ તત્વ પરીક્ષક રે
 જગતગુરૂ, સત્વ પરીક્ષક સુર હમ્યો રે, આજિવીર તુમે
 એમ; લોક ઓરણુ પૂરણુ કર્યો, દાનવીર સંવત્સર પ્રેમ રે.
 સુણો ॥ હું તુમં ॥ ૫ ॥ કરમને જીતી રે જગત ગુરૂ,
 કર્મને જીતી કેવલી રે, વાર્યો ભવભય ભર્મ; સત્તા ધર્મ
 બતાવીયો, એવો ધર્મ વીર શિવ શર્મ રે. સુણો ॥ હું તુમં
 ॥ ૬ ॥ વીર ત્રિવિધ ગુણુ રે જગત ગુરૂ, વીર ત્રિવિધ ગુણુ
 રાજતાં રે, સેવું ચરણુ યુગ તુજજ, સૌભાગ્યચંદ્ર સ્વરૂપ તે,
 દીઓ વીરજી વીરતા મુજજ રે. સુણો ॥ હું તુમં ॥ ૭ ॥ ઇતિ.

“ ઇતિ સ્વરૂપચંદ્રજી ચોવીશી સંપૂર્ણ ”

॥ अथ श्री देवचंद्रजी कृत वीशी ॥

॥ १ श्री सिमंधरजिन स्तवनं ॥

सिद्धयुक्तं पदं वंदे ॥ ओं देशी ॥

श्री सीमंधर जिनवर स्वामी, विनतपी अवधारो;
शुद्ध धर्म प्रगटयो जे तुमयो, प्रगटे तेहु अम्हारो रे;
स्वामी विनवीये मन रंगे. ॥ १ ॥ जे परिष्ठाभिक धर्म
तुमारो, तेहुवो अद्भुतो धर्म; श्रद्धा लासन रमणु वियोगे;
वलग्यो विलाव अधर्म रे; स्वामी वी० ॥ २ ॥ वस्तु
स्वभाव स्वभति तेहुनो, भूल अलाव न थाय; पर विभाव
अनुगत परिष्ठातिथी; करमे ते अवराय रे, ॥ स्वामी वी० ॥
॥ ३ ॥ जे विभाव ते पणु नैमित्तिक, संतति भाव अ-
नादि, पर निमित्त ते विषय संग्राहिक, ते संयोगे सादि
रे, स्वामी वी० ॥ ४ ॥ अशुद्ध निमित्तें ओ संसरता,
अत्ता कत्ता परनो, शुद्ध निमित्त रमे जण चिह्नधन, करता
लोक्ता धरनो रे, स्वामी वी० ॥ ५ ॥ जेहुना धर्म अनंता
प्रगटया, जे निज परिष्ठाति वरीयो, परमात्म जिनदेव
अमोही, शानाहिक शुष्ण करीयो रे. ॥ स्वामी वी० ॥ ६ ॥
अवलंभन उपदेशक रीते, श्री सीमंधर देव; लजिये शुद्ध
निमित्त अनोपम; तल्ये भव भय टेव रे, स्वामी वी०
॥ ७ ॥ शुद्ध देव अवलंभन करतां, परहरीये परभाव;
आत्म धर्म रमणु अनुभवतां, प्रगटे आत्म भाव रे,
स्वामी वी० ॥ ८ ॥ आत्म शुष्ण निरमल नीपजतां
ध्यान समाधि स्वभावे, पूर्णानंद सिद्धता साधी, देवचंद्र
पद पावे रे, ॥ स्वामी ॥ ६ ॥ छति ॥

॥ ૨ અથ શ્રી યુગમંધરજિન સ્તવનં ॥

॥ નારાયણાની—દેશી ॥

શ્રી યુગમંધર વીનવું રે, વીનતપ્રી અવધાર રે, ક્યાલ
રાય, એ પર પરિણુતિ રંગથી રે; મુજને નાથ ઉગાર રે,
॥ ૬૦ ॥ શ્રી૦ ॥ ૧ ॥ કારક આહક ભોગ્યતા રે, મેં
કીધી મહારાય રે, ૬૦ ॥ પણ તુજ સરિખો પ્રભુ લહિ રે,
સાચી વાત કહાય રે. ૬૦ ॥ શ્રી ॥ ૨ ॥ યદ્યપિ મૂલ
સ્વભાવમેં રે, પરકર્તૃત્વ વિભાવ રે, ॥ ૬૦ ॥ અસ્તિ ધરમ
જે માહરો રે, એહનો તથ્ય અભાવ રે, ॥ ૬૦ ॥ શ્રી૦ ॥
૩ ॥ પર પરિણુમિકતા દશા રે, લહિ પર કારણુ યોગ રે,
॥ ૬૦ ॥ ચેતનતા પરગત થઇ રે, રાચી પુદ્ગલ ભોગ રે,
॥ ૬૦ ॥ શ્રી૦ ॥ ૪ ॥ અશુદ્ધ નિમિત્ત તો જડ અછે રે,
વીર્ય શક્તિ વિહીન રે. ॥ ૬૦ ॥ તું તો વીરજ્ઞ જ્ઞાનથી
રે, સુખ અનતે લીન રે. ૬૦ ॥ શ્રી૦ ॥ ૫ ॥ તિણુ
કારણુ નિશ્ચે કર્યો રે, મુજ નિજ પરિણુતિ ભોગ રે ॥ ૬૦ ॥
તુજ સેવાથી નીપજેરે, ભાંજે ભવ ભય સોગરે. ॥ ૬૦ ॥
॥ શ્રી૦ ॥ શુદ્ધ રમણુ આનંદતારે, દ્રુવ નિસ્સંગ સ્વભાવ
રે; ॥ ૬૦ ॥ સકલ પ્રદેશ અમૂર્તાતા રે, ધ્યાતા સિદ્ધ
ઉપાયરે. ॥ ૬૦ ॥ શ્રી૦ ॥ ૭ ॥ સમ્યગ્ તત્ત્વ જે ઉપદિ-
શ્યોરે, સુણુતાં તત્ત્વ જણાયરે; ॥ ૬૦ ॥ શ્રદ્ધા જ્ઞાને જે
અહો રે, તેહિજ કાર્ય કરાય રે, ॥ ૬૦ ॥ શ્રી૦ ॥ ૮ ॥
કાર્ય રૂચિ કરતા થયો રે, કારક સવિ પદઠાય રે, ॥ ૬૦ ॥
આતમ ગતે આતમ રમે રે, નિજ ધર મંગલ થાય રે.
॥ ૬૦ ॥ શ્રી૦ ॥ ૯ ॥ પ્રાણુ શરણુ આધાર છો રે, પ્રભુજી

ભવ્ય સહાય રે, ॥ ૬૦ ॥ દેવચંદ્ર પદ નીપજે રે,
જિનપદકજ સુપસાય રે. ॥ ૬૦ ॥ શ્રી૦ ॥ ૧૦ ॥ ઇતિ ॥

॥ ૩ અથ શ્રી બાહુજિન સ્તવનં ॥

સંભવજિન અવધારીયે ॥ એ દેશી ॥

બાહુજિણુંદ દયામયી વરતમાન ભગવાન, પ્રભુજી;
મહાવિદેહે વિચરતા, કેવલ જ્ઞાન નિધાન ॥ પ્ર૦ ॥ બા૦ ॥
॥ ૧ ॥ દ્રવ્ય થકી છ કાયને, ન હણે જેહ લગાર ॥ પ્ર૦ ॥
ભાવ દયા પરિણામનો, એહિજ છે વ્યવહાર ॥ પ્ર૦ ॥
॥ બા૦ ॥ ૨ ॥ રૂપ અનુત્તર દેવથી, અનંતગુણો અભિરામ
॥ પ્ર૦ ॥ જોતાં પણ જગ જીવને ન વધે વિષય વિરામ
॥ પ્ર૦ ॥ બા૦ ॥ ૩ ॥ કર્મ ઉદે જિનરાજનો; ભવિજન
ધર્મ સહાય ॥ પ્ર૦ ॥ નામાદિક સંભારતાં; મિથ્યા દોષ
વિલાય ॥ પ્ર૦ ॥ બા૦ ॥ ૪ ॥ આતમ ગુણ અવિરાધના,
ભાવ દયા જંડાર ॥ પ્ર૦ ॥ ક્ષાયક ગુણ પર્યાયમેં નવિ પર
ધર્મ પ્રચાર ॥ પ્ર૦ ॥ બા૦ ॥ ૫ ॥ ગુણ ગણ પરિણુતિ
પરણુમે, બાધક ભાવ વિહીન. ॥ પ્ર૦ ॥ દ્રવ્ય અસંગી અ-
ન્યનો, શુદ્ધ અહિંસક પીન. ॥ પ્ર૦ ॥ બા૦ ॥ ૬ ॥ ક્ષેત્રે
સર્વ પ્રદેશમેં, નહીં પરભાવ પ્રસંગ ॥ પ્ર૦ ॥ અતનુ અયોગી
ભાવથી, અવગાહના અભંગ ॥ પ્ર૦ ॥ બા૦ ॥ ૭ ॥ ઉત્પાદ
વ્યય ધ્રુવ પણે, સહેજે પરિણુતિ થાય. ॥ પ્ર૦ ॥ છેદન
યોજનતા નહી, વસ્તુ સ્વભાવ સમાય. ॥ પ્ર૦ ॥ બા૦ ॥
॥ ૮ ॥ ગુણ પર્યાય અનંતતા, કારક પરિણુતિ તેમ ॥ પ્ર૦ ॥
નિજ નિજ પરણુતિ પરિણુમે, ભાવ અહિંસક એમ. ॥ પ્ર૦ ॥

॥ ખા૦ ॥ ૬ ॥ એમ અહિંસકતા મચી, દીઠો તું જિનરાજ.
 ॥ પ્ર૦ ॥ રક્ષક નિજ પર જીવનો, તારણ તરણ જિહાજ
 ॥ પ્ર૦ ॥ ખા૦ ॥ ૧૦ ॥ પરમાત્મ પરમેસરે ભાવ દયા
 દાતાર. ॥ પ્ર૦ ॥ સેવો ધ્યાવો એહને દેવચંદ્ર સુખકાર
 ॥ પ્ર૦ ॥ ખા૦ ॥ ૧૧ ॥ ઇતિ ॥

॥ ૪ અથ શ્રી સુબાહુજિન સ્તવનં ॥

માહારો બહાલો બ્રહ્મચારી ॥ એ દેશી ॥

શ્રી સુબાહુજિન અંતરજામી, મુજ મનનો વિસરામી
 રે; પ્રભુ અંતરજામી; આત્મ ધર્મ તણો આરામી, પર
 પરિણતિ નિકામી રે. ॥ પ્ર૦ ॥ ૧ ॥ કેવલ જ્ઞાન અનંત
 પ્રકાશી, ભવિજન કમલ વિકાસી રે, ॥ પ્ર૦ ॥ ચિદાનંદ
 ધન તત્ત્વ વિલાસી, શુદ્ધ સ્વરૂપ નિવાસી રે ॥ પ્ર૦ ॥ ૨ ॥
 યદ્યપિ હું મોહાદિકે છલીયો, પર પરિણતિશું ભલીયો રે.
 ॥ પ્ર૦ ॥ હવે તુજ સમ મુજ સાહેબ મલીયો તિણુ સવિ
 ભવ ભય ટલીયો રે. ॥ પ્ર૦ ॥ ૩ ॥ ધ્યેય સ્વભાવે પ્રભુ
 અવધારી, દુર્ધ્યાતા પરિણતિ વારી રે. ॥ પ્ર૦ ॥ ભાસન
 વીર્ય એકતા કારી, ધ્યાન સહજ સંભારી રે. ॥ પ્ર૦ ॥
 ॥ ૪ ॥ ધ્યાતા ધ્યેય સમાધિ અલેહે, પર પરિણતિ વિછેદે
 રે. ॥ પ્ર૦ ॥ ધ્યાતા સાધક ભાવ ઉછેદે, ધ્યેય સિદ્ધતા
 ચેદે રે. ॥ પ્ર૦ ॥ ૫ ॥ દ્રવ્ય ક્રિયા સાધન વિધિ યાચી,
 જે જિન આગમ વાચી રે. ॥ પ્ર૦ ॥ પરણતિ વૃત્તિ વિભાવે
 રાચી, તિણુ નવિ થાયે સાચી રે. ॥ પ્ર૦ ॥ ૬ ॥ પશુ
 નવિ ભય જિનરાજ પસાયે, તત્ત્વ રસાયણ પાયે રે,
 ॥ પ્ર૦ ॥ પ્રભુ ભગતે નિજ ચિત્ત વસાયે, ભાવ રોગ

મિટજાયે રે. ॥ પ્ર૦ ॥ ૭ ॥ જિનવર વચન અમૃત અનુસ-
રીયે તત્વ રમણુ આહરીયે રે. ॥ પ્ર૦ ॥ દ્રવ્ય ભાવ
આશ્રવ પરિહારિયે દેવચંદ્ર પદ વરીયે રે. ॥ પ્ર૦ ॥ ૮ ॥
॥ ઇતિ ॥

॥ ૫ અથ શ્રી સુજાતજિન સ્તવનં ॥

દેહુ દેહુ નણુંદ હઠીલી ॥ એ દશી. ॥

સ્વામી સુજાત સુહાયા, દીઠાં આણુંદ ઉપાયા રે, મન
મોહના જિનરાયા; જિણે પૂરણુ તત્વ નિપાયા, દ્રવ્યાસ્તિક
નય ઠહરાયા રે; ॥ મ૦ ૧ ॥ પરયાયાસ્તિક નયરાયા; તે
મૂલ સ્વભાવ સમાયારે. ॥ મ૦ ॥ જ્ઞાનાદિક સ્વપરબયા
નિજ કાર્ય કરણુ વરતાયા રે. ॥ મ૦ ॥ ૨ ॥ અંશનય માર્ગ
કહાયા, તે વિકલપ ભાવ સુણાયા રે. ॥ મ૦ ॥ નય ચ્યાર
તે દ્રવ્ય થપાયા, શબ્દાદિક ભાવ કહાયા રે. ॥ મ૦ ॥ ૩ ॥
દુર્નય તે સુનય ચલાયા, એકત્વ અભેદે ધ્યાયા રે. ॥ મ૦ ॥
તે સવિ પરમારથ સમાયા, તસુ વર્તન ભેદ ગમાયા રે.
॥ મ૦ ॥ ૪ ॥ સ્યાદ્વાદિ વસ્તુ કહીજે, તસુ ધર્મ અનંત
લહીજે રે. ॥ મ૦ ॥ સામાન્ય વિશેષનો ધામ, તે દ્રવ્યા-
સ્તિક પરિણામ રે. ॥ મ૦ ॥ ૫ ॥ જિનરૂપ અનંત ગણીજે,
તે દીવ્ય જ્ઞાન બાણીજે રે. ॥ મ૦ ॥ શ્રુત જ્ઞાને નય પથ
લીજે, અનુભવ આસ્વાદન કીજે રે. ॥ મ૦ ॥ ૬ ॥ પ્રભુ
શક્તિ વ્યક્તિ એક ભાવે, શુણુ સર્વ રહ્યા સમભાવે રે. ॥
મ૦ ॥ માહરે સત્તા પ્રભુ સરખી, જિન વચન પસાયે
પરખી રે. ॥ મ૦ ॥ ૭ ॥ તું તો નિજ સંપત્તિ.

ભોગી, હું તો પર પરિણતિનો યોગી રે. ॥ મ૦ ॥
 તિણે તુમ્હ પ્રભુ માહરા સ્વામી, હું સેવક તુજ
 ગુણ ગ્રામી રે. ॥ મ૦ ॥ ૮ ॥ એ સખંધે ચિત્ત સમવાય
 મુજ સિદ્ધિનો કારણ થાયે રે. ॥ મ૦ ॥ જિનરાજની સેવના
 કરવી, ધ્યેય ધ્યાન ધારણા ધરવી રે. ॥ મ૦ ॥ ૯ ॥ તું
 પૂરણ પ્રદા અરૂપી, તું જ્ઞાનાનંદ સ્વરૂપી રે, ॥ મ૦ ॥
 ઇમ તત્વાલંબન કરીયે, તો દેવચંદ્ર પદ વરીયે રે. ॥ મ૦
 ॥ ૧૦ ॥ ઇતિ ॥

॥ ૬ અથ શ્રી સ્વયંપ્રભજિન સ્તવનં ॥

મો મનડો હો ડાઉહો મિસરિ ઠાકરો મહદરો ॥ એ દેશી ॥

સ્વામી સ્વયંપ્રભુને હો જાઉં ભામણે, હરખે વાર
 હજાર; વસ્તુ ધરમ પૂરણ જસુ નીપનો, ભાવ કૃપા કિરતાર.
 ॥ સ્વા૦ ॥ ૧ ॥ દ્રવ્ય ધરમ તે હો જોગ સમારવા, વિષ-
 યાદિક પરિહાર; આતમ શક્તિ સ્વભાવ સુધર્મનો, સાધન
 હેતુ ઉદાર ॥ સ્વા૦ ॥ ૨ ॥ ઉપશમ ભાવે હો મિશ્ર ક્ષા-
 યક પણે, જે નિજગુણ પ્રાગભાવ; પૂર્ણાવસ્થાને નીપજાવતો,
 સાધન ધર્મ સ્વભાવ ॥ સ્વા૦ ॥ ૩ ॥ સમકિત ગુણથી
 હો શૈલેશી લગે, આતમ અનુગત ભાવ; સંવર નિર્જરા હો
 ઉપાદાન હેતુતા, સાધ્યાલંબન દાવ. ॥ સ્વા૦ ॥ ૪ ॥ સકલ
 પ્રદેશી હો કર્મ અભાવતા, પૂર્ણાનંદ સ્વરૂપ; આતમ ગુણની
 હો જે સંપૂર્ણતા; સિદ્ધ સ્વભાવ અનૂપ. ॥ સ્વા૦ ॥ ૫ ॥ અ-
 ચલ અખાધિત હો જે નિસ્સંગતા, પરમાતમ ચિદ્રૂપ; આ-
 તમ ભોગી હો રમતા નિજ પદે, સિદ્ધ રમણ એ રૂપ.

॥ સ્વાં ॥ ॥ ૬ ॥ એહવો ધર્મ હો પ્રભુને નીપન્યો,
 ભાખ્યો તેહવો ધર્મ; જે આહરતાં હો ભવિયણુ શુચિ હોવે,
 ત્રિવિધ વિહારી કર્મ. ॥ સ્વાં ॥ ૭ ॥ નામ ધરમ હો
 ઠવણુ ધરમ તથા, દ્રવ્ય ક્ષેત્ર તિમ કાલ; ભાવ ધરમના હો
 હેતુ પણે ભલા, ભાવ વિના સહુ આલ; ॥ સ્વાં ॥ ૮ ॥
 શ્રદ્ધા ભાસન હો તત્ત્વ રમણુ પણે, કરતાં તન્મય ભાવ,
 દેવચંદ્ર જિનવર પદ સેવતાં, પ્રગટે વસ્તુ સ્વભાવ. ॥ ૯ ॥
 ॥ ઇતિ ॥

॥ ૭ અથ શ્રી રુષભાનનજિન સ્તવનં ॥

વારીહું ગોડી પાસને ॥ એ દેશી ॥

શ્રી રુષભાનન વંદીયે, અચલ અનંત ગુણુવાસ જિન-
 વર; ક્ષાયક ચારિત્ર ભોગથી, જ્ઞાનાનંદ વિલાસ. ॥ જિં ॥
 ॥ શ્રીં ॥ ૧ ॥ જે પ્રસન્ન પ્રભુ મુખ અહે, તેહિજ નયન
 પ્રધાન; જિં જિન ચરણે જે નામીયે, મસ્તક તેહ પ્રમાણુ.
 ॥ જિં ॥ ૨ ॥ અરિહા પદકજ અરચીયે, સલહીજે તેહતથ;
 જિં પ્રભુ ગુણુ ચિંતનમેં રમે, તેહ જનમ સુકયથ.
 ॥ જિં ॥ શ્રીં ॥ ૩ ॥ જાણો છો સહુ જીવની, સાધક
 બાધક ભાંત; જિં પણ શ્રી મુખથી સાંભણે, મન પામે
 નિરાંત. ॥ જિં ॥ શ્રીં ॥ ૪ ॥ ત્રીન કાલ જાણુગ ભણી.
 શું કહીયેં વારંવાર જિં પૂર્ણાનંદી પ્રભુ તણો, ધ્યાન તે
 પરમ આધાર ॥ જિં ॥ શ્રીં ॥ ૫ ॥ કારણથી કારજ હુવે,
 એ શ્રી જિનમુખ વાણુ, જિં પુષ્ટ હેતુ મુજ સિદ્ધના
 જાણી કીધ પ્રમાણુ. ॥ જિં ॥ શ્રીં ॥ ૬ ॥ શુદ્ધ તત્ત્વ

નિજ સંપદા, જ્યાં લગે પૂર્ણ ન થાય; જિં ત્યાં લગે
જગ ગુરૂ દેવના, સેવું ચરણ સદાય. ॥ જિં ॥ શ્રીં ॥
॥ ૭ ॥ કારજ પૂર્ણ કર્યા વિના કારણ કેમ મુકાય; જિં
કાર્ય ફર્યા કારણ તણા, સેવે શુદ્ધ ઉપાય. ॥ જિં ॥ શ્રીં ॥
॥ ૮ ॥ જ્ઞાન ચરણ સંપૂર્ણતા, આઠ્યાખાધ અમાય, જિં
દેવચંદ્ર પદ પામીયે, શ્રી જિનરાજ પસાય. ॥ જિં ॥
॥ શ્રીં ॥ ૯ ॥ ઇતિ.

॥ ૮ અથ શ્રી અનંતવીરજિન સ્તવનં ॥

ચરણાલી ચામુંડા રણ ચડે ॥ એ દેશી ॥

અનંત વિરજ જિનરાજનો, શુચિ વીરજ પરમ અનંત
રે; નિજ આતમ લાવે પરિણમ્યો, ગુણ વૃત્તિ વરતનાવંત
રે; મન મોહ્યો અમારો પ્રભુ ગુણે ॥ ૧ ॥ યદપિ જીવ સહુ
સદા વીરજ ગુણ સત્તાવંતરે; પણ કર્મે આવૃત ચલ તથા
ખાલ ખાધક લાવ લહંત રે. ॥ મં ॥ ૨ ॥ અલ્પ વિરજ
ક્ષયોપશમ અછે, અવિભાગ વરગણા રૂપરે; પડ ગુણ એમ
અસંખ્યથી, થાયે યોગ સ્થાન સંરૂપરે. ॥ મં ॥ ૩ ॥ સુહુમ
નિગોદી જીવથી, જાવ સન્નીવર પજ્જતરે, યોગનાં ઠાણ
અસંખ્ય છે, તરતમ મોહે પરાયતરે, ॥ મં ॥ ૪ ॥
સંયમને યોગે વીર્ય તે, તુમ્હે કીધો પંડિત દક્ષરે; સાધ્ય
રસી સાધક પણે, અલિસંધિ રમ્યો નિજ લક્ષરે. ॥ મં ॥
॥ ૫ ॥ અલિસંધિ અખંધક નીપને, અનલિસંધિ અખંધક
થાયરે; થિર એક તત્વતા વરતતો, તે ક્ષાયક શક્તિ સમાયરે
॥ મં ॥ ૬ ॥ ચક્ર જ્રમણ ન્યાય સયોગતા, તજિ કીધ

અયોગી ધામરે; અકરણ વીર્ય અનંતતા, નિજ સહકાર
અકામરે. ॥ મ૦ ॥ ૭ ॥ શુદ્ધ અચલ નિજવીર્યની, નિરૂ-
પાધિક શક્તિ અનંતરે; તે પ્રગટી મેં જાણી સહી, તિણે
તુમહિ જ દેવ મહંતરે. ॥ મ૦ ॥ ૮ ॥ તુજ જ્ઞાને ચેતના
અનુગમી, મુજ વીર્ય સ્વરૂપ સમાયરે; પંડિત ક્ષાયકતા
પામશે, એ પૂરણસિદ્ધિ ઉપાયરે. ॥ મ૦ ॥ ૯ ॥ નાયક તારક
તું ધણી, સેવનથી આતમ સિદ્ધરે. દેવચંદ્ર પદ સંપન્ને, વર
પરમાણ્વંદ સમૃદ્ધરે. ॥ મ૦ ॥ ૧૦ ॥ ઇતિ ॥

॥ ૧ અથ શ્રી સુરપ્રભજિન સ્તવનં ॥

દેશી કડખાની ॥

સૂર જગદીશની તિલ્લુ અતિ સૂરતા તિણે ચિર કાલનો
મોહ જીત્યો; ભાવ સ્વાદ્રાહતા શુદ્ધ પરગાસ કરી નીપનો
પરમ પદ જગવદીતો. ॥ સૂ૦ ॥ ૧ ॥ પ્રથમ મિથ્યાત્વ હણી
શુદ્ધ ઇંસણ નિપુણ પ્રગટ કરી જેણે અવિરતિ પ્રણાસી;
શુદ્ધ ચારિત્ર ગતવીર્ય એકત્વથી પરણતિ કલુષતા સવિ
વિણાસી. ॥ સૂ૦ ॥ ૨ ॥ વારિ પર ભાવની કર્તૃતા મૂલથી
આતમ પરણામ કર્તૃત્વ ધારી; શ્રેણી આરોહતાં વેદ હાસ્યા-
દિની સંગમી ચેતના પ્રભુ નિવારી. ॥ સૂ૦ ॥ ૩ ॥ ભેદ જ્ઞાને યથા
વસ્તુતા આલખી દ્રવ્ય પર્યાયમેં થઈ અભેદી; ભાવ સવિ
કંપતા છેદી કેવલ સકલ જ્ઞાન અનંતતા સ્વામી વેદી. ॥
સૂ૦ ॥ ૪ ॥ વીર્ય ક્ષાયક બદ્ધે ચપલતા યોગની રોધિ ચેતન
કર્યો સૂચિ અલેશી; ભાવશૈલેસીમેં પરમ અક્રિય થઈ ક્ષય
કરી ચાર તનુ કર્મ શેષી. ॥ સૂ૦ ॥ ૫ ॥ વર્ણ ગંધ રસ
વિષ્ણુ ફરસ સંસ્થા વિનુ યોગ તનુ સંગવિનુ જિન અરૂપી;

પરમ આનંદ અત્યંત સુખ અનુભવિ તત્ત્વ તન્મય સદા
ચિત્ત સ્વરૂપી. ॥ સૂં ॥ ૬ ॥ તાહરી સૂરતા ધીરતા
તીક્ષ્ણતા દેખી સેવકતણે ચિત્ત રાચ્યો; રાગ સુપ્રસ્થથી ગુણી
આશ્ચર્યતા ગુણી અદ્ભૂત પણે જીવ માચ્યો. ॥ સૂં ॥ ૭ ॥
આત્મ ગુણ રૂચિ થઇ તત્ત્વ સાધનરસી તત્ત્વ નિષ્પત્તિ નિ-
ર્વાણ થાવે; દેવચંદ્ર શુદ્ધ પરમાત્મ સેવન થકી પરમ આ-
ત્મિક આનંદ પાવે. ॥ સૂં ॥ ૮ ॥ ઇતિ ॥

॥ ૧૦ અથ શ્રી વિશાલજિન સ્તવનં ॥

પ્રાણી વાણી જિન તણી ॥ એ દેશી ॥

દેવ વિશાલ જિણુંદની, તુમે ધ્યાવો તત્ત્વ સમાધિરે;
ચિદાનંદ રસ અનુભવી, સહજ અકૃત નિરૂપાધિરે; અરિહંત
પદ વંદીયે ગુણવંતરે, ગુણવંત અનંત મહંત સ્તવો, ભવ-
તારણો ભગવંતરે. ॥ ૧ ॥ ભવ ઉપાધિ ગદ ટાલવા, પ્રભુજી
છો વૈદ્ય અમેા ધરે: રત્નત્રયી ઓષધ કરી, તુમે તાર્યા
ભવિજન ઓધરે. ॥ અં ॥ ૨ ॥ ભવ સમુદ્ર જલ તારવા,
નિર્યામક સમ જિન રાજરે; ચરણ ઝહાળે પામીયે,
અક્ષય શિવ નગરનું રાજરે. ॥ અં ॥ ૩ ॥ ભવ અટવી
અતિ ગહનથી, પારગ પ્રભુજી સથવાહરે; શુદ્ધ માર્ગ દર્શક
પણે, યોગ ખેમંકર નાહરે. ॥ અં ॥ ૪ ॥ રક્ષક જિન
છકાયના, વલિ મોહ નિવારક સ્વામરે; શ્રમણ સંઘ રક્ષક
સદા, તિણે ગોપ ઇશ અલિરામરે. ॥ અં ॥ ૫ ॥ ભાવ
અહિંસક પૂર્ણતા, માહણતા ઉપદેશરે; ધર્મ અહિંસક ની-
પનો, માહણ જગદીશ વિશેષરે. ॥ અં ॥ ૬ ॥ પુષ્ટ કારણ
અરિહંતજી, તારક જ્ઞાયક મુનિચંદરે; મોચક સર્વ વિભા-

વથી, જિપાવે મોહ અરિંદરે. ॥ અં ॥ ૭ ॥ કામ
કુંભ સુરમણિ પરે, સહજ ઉપગારી થાયરે; દેવચંદ્ર
સુખકર પ્રભુ, ગુણગેહ અમોહ અમાયરે. ॥ અં ॥ ૮ ॥
॥ ઇતિ ॥

॥ ૧૧ અથ શ્રી વજ્રધરજિન સ્તવનં ॥

નદી યમુનાકે તીર ॥ એ દેશી ॥

વિહરમાન ભગવાન, સુણો મુજ વિનતી; જગતારક
જગનાથ, 'અણે ત્રિભુવન પતિ. ભાસક લોકાલોક, તિણે
જાણો છતિ, તો પણ વીતક વાત કહું છું તુજ પ્રતિ ॥ ૧ ॥
હું સરૂપ નિજ છોડી, રમ્યો પર પુદ્ગલે, ઝીંચ્યો ઉણટ
આણિ, વિષય તૂણ્યા જલે, આશ્રવ બંધ વિભાવ, કંઈ રૂચિ
આપણી, ભૂદયો મિથ્યાવાસ, દોષ દેઉં પર ભણી ॥ ૨ ॥
અવગુણ ઢાંકણ કાજ, કંઈ જિનમત કિયા, ન તણું અવગુણ
ચાલ અનાદિની જે પ્રિયા, દષ્ટિ રાગનો ચોષ, તેહ સમકિત
ગણું, સ્યાદ્વાદની રીત ન દેખું નિજપણું ॥ ૩ ॥ મન
તનુ અપલ સ્વભાવ, વચન એકાંતતા, વસ્તુ અનંત સ્વભાવ,
ન ભાસે જે છતા, જે લોકોત્તર દેવ, નમું લૌકીકથી,
દુર્લભ સિદ્ધ સ્વભાવ, પ્રભો તહકીકથી ॥ ૪ ॥ મહાવિદેહ
મઝાર કે, તારક જિનવરૂ, શ્રી વજ્રધર અરિહંત, અનંત
ગુણકરૂ; તે નિર્યામિક શ્રેષ્ઠ, સહી મુજ તારશે, મહાવૈદ્ય
ગુણ યોગ, રોગ ભવ વારશે ॥ ૫ ॥ પ્રભુ મુખ ભવ્ય
સ્વભાવ, સુણજે માહરો, તો પામે પ્રમોહ, એહ ચેતન
ખરો; થાયે શિવપદ આશ, રાશી સુખ વૃંદની; સહજ
સ્વતંત્ર, સ્વરૂપ ખાણુ આણુંદની ॥ ૬ ॥ વલગ્યા જે પ્રભુ

નામ, ધામ તે ગુણ તણા, ધારે ચેતન રામ, એહ ધિર
વાસના; દેવચંદ્ર જિનચંદ્ર, હૃદય ધિર થાપજો, જિન આણા
ચુકા ભક્તિ, શક્તિ મુજ આપજો, ॥ ૭ ॥ ઇતિ ॥

॥ ૧૨ અથ શ્રી ચંદ્રાનનજિન સ્તવનં ॥

વીરા ચંદલા ॥ એ દેશી ॥

ચંદ્રાનન જિન સાંભલી એ અરહાસ રે, મુજ સેવક
ભણી, છે પ્રભુનો વિશ્વાસો રે ॥ ચં ॥ ૧ ॥ ભરતક્ષેત્ર
માનવ પણો રે, લાધો હસમકાલ, જિન પૂરવ ધર વિરહથી
રે, હલહો સાધન આલો રે. ॥ ૨ ॥ દ્રવ્ય ક્રિયા રુચિ
ભવડા રે, ભાવ ધર્મ રૂચિ હીન, ઉપદેશક પણ તેહવા રે,
શું કરે ભવ નયીન રે. ॥ ચં ॥ ૩ ॥ તત્ત્વાગમ જાણુગ
તણ રે, ગહુ જન સંમત જેહ, મૂઢ હઠી જન આદર્યા
રે, સુગુર કહાવે તેહ રે. ॥ ચં ॥ ૪ ॥ આણાસાધ્ય
વિના ક્રિયા રે, લોકે માન્યો રે ધર્મ, હંસણ નાણ ચરિતનો
રે, મૂલ ન જાણ્યો મર્મ રે, ॥ ચં ॥ ૫ ॥ ગચ્છ કદાચહ
સાચવે રે, માને ધર્મ પ્રસિદ્ધ, આતમ ગુણ અકષાયતા રે,
ધર્મ ન જાણે શુદ્ધ રે. ॥ ચં ॥ ૬ ॥ તત્ત્વ રસિક જન
થોડલા રે, ગહુલો જન સંવાદ, જાણો છો જિનરાજણ રે,
સઘલો એહ વિવાદો રે. ॥ ચં ॥ ૭ ॥ નાથ ચરણ વંદન
તણો રે, મનમાં ઘણો ઉમંગ, પુણ્ય વિના કેમ પામીયે રે,
પ્રભુ સેવનનો સંગ રે. ॥ ચં ॥ ૮ ॥ જગતારક પ્રભુ
વાંદીયે રે, મહાવિદેહ મઝાર, વસ્તુ ધરમ સ્વાહવાહતા રે,
સુણિ કરિયે નિરધાર રે ॥ ચં ॥ ૯ ॥ તુજ કરૂણા સહુ
ઉપરે રે, સરખી છે મહારાય, પણ અવિરાધક ભવને રે,

કારણ સફલો થાય રે. ॥ ચં ॥ ૧૦ ॥ એહવા પણ ભવિ
જીવને રે, દેવ ભગતિ આધાર, પ્રભુ સ્મરણથી પામીયે રે,
દેવચંદ્ર પદ સાર રે. ॥ ચં ॥ ૧૧ ॥ ઇતિ ॥

॥ ૧૩ અથ શ્રી ચંદ્રવાહુજિન સ્તવન. ॥

શ્રી અરનાથ ઉપાસના ॥ એ દેશી ॥

ચંદ્રબાહુ જિન સેવના, ભવનાશિની તેહ, પર પરિ-
ણતિના પાસને, નિષ્કાસન રેહ. ॥ ચં ॥ ૧ ॥ પુણ્ડલ
ભાવ આસંસના, ઉદઘાસન કેતુ; સમ્યગ્ દર્શન વાસના,
ભાસન ચરણ સમેત ॥ ચં ॥ ૨ ॥ ત્રિકરણ યોગ પ્રસ-
સના, શુણ સ્તવના રંગ; વંદન પૂજન ભાવના, નિજ
પાવના અંગ ॥ ચં ॥ ૩ ॥ પરમાત્મ પદ કામના, કામ
નાશન એહ, સત્તા ધરમ પ્રકાશના, કરવા શુણ ગેહ.
॥ ચં ॥ ૪ ॥ પરમેશ્વર આલંબના, રાત્ર્યા જેહ જીવ,
નિર્મલ સાધ્યની સાધના, સાધે તેહ સદીવ. ॥ ચં ॥ ૫ ॥
પરમાનંદ ઉપાયવા, પ્રભુ પુષ્ટ ઉપાય; તુજ સમ તારક
સેવતાં પરસેવ ન થાય ॥ ચં ॥ ૬ ॥ શુદ્ધાત્મ સંપત્તિ
તણા, તુમ્હે કારણ સાર, દેવચંદ્ર અરિહંતની સેવા સુખકાર
॥ ચં ॥ ૭ ॥ ઇતિ ॥

॥ ૧૪ અથ શ્રી ભુજંગદેવજિન સ્તવનં ॥

॥ લુઅરની દેશી ॥

પુષ્કલાવર્ધ વિજયે હો, કે વિચરે તિર્થપતિ; પ્રભુ
ચરણને સેવે હો, કે સુરનર અસુર પતી; જમ્મુ શુણ પ્રગ-
ટયા હો, કે સર્વ પ્રદેશમાં, આત્મ શુણની હો, કે વિકસી

અંતરમાં. ॥ ૧ ॥ સામાન્ય સ્વભાવની હો, કે પરિણતિ
 અસહ્ય; ધર્મ વિશેષની હો, કે ગુણને અનુભવ; ગુણ
 સકલ પ્રદેશે હો, કે નિજ નિજ કાર્ય કરે, સમુદાય પ્રવર્તે
 હો, કે કરતા ભાવ ધરે. ॥ ૨ ॥ જડ દ્રવ્ય ચતુષ્કે હો,
 કે કરતા ભાવ નહી, સર્વ પ્રદેશે હો, કે વૃત્તિ વિભિન્ન
 કહી; ચેતન દ્રવ્યને હો, કે સકલ પ્રદેશ મલે, ગુણ વરતના
 વરતે હો, કે વસ્તુને સહેજ બલે ॥ ૩ ॥ શંકર સહકારી
 હો, કે સહજે ગુણ વરતે, દ્રવ્યાદિક પરિણતિ હો, કે ભાવે
 અનુસરતે: દ્વાનાદિક લખિધ હો, કે ન હુવે સહાય વિના,
 સહકાર અકંપે હો, કે ગુણની વૃત્તિ ધના ॥ ૪ ॥ પર્યાય
 અનંતા હો, કે જિનવર ગુણ પબલે; જ્ઞાનાદિક ગુણની હો,
 કે વરતના જીવ પ્રતે, ધર્માદિક દ્રવ્યને હો, કે સહકારે
 કરતે ॥ ૫ ॥ ગ્રાહક વ્યાપકતા હો, કે પ્રભુ તુમ ધર્મ
 રમી, આતમ અનુભવથી હો, કે પરિણતિ અન્ય વમી; તુજ
 શક્તિ અનંતી હો, કે ગાતાં ને ધ્યાતાં; મુજ શક્તિ
 વિકાસન હો, કે થાયે ગુણ રમતાં ॥ ૬ ॥ ઈમ નિજ ગુણ
 ભોગી હો, કે સ્વામિ ભુજંગ મુઠા, જે નિત્ય વંદે હો, કે
 તે નર ધન્ય સદા, દેવચંદ્ર પ્રભુની હો, કે પુન્યે ભગતિ
 સધે, આતમ અનુભવની હો, કે નિત્ય નિત્ય શક્તિ વધે.
 ॥ ૭ ॥ ઇતિ ॥

॥ ૧૫ અથ શ્રી ईश्वरजिन स्तवनं ॥

કાલ અનંતાનંત ॥ એ દેશી ॥

સેવો ઈશ્વરદેવ, જિણે ઈશ્વરતા હો નિજ અદ્ભુત
 વરી; તિરો ભાવની શક્તિ, આવિભાવે હો સદુ પ્રગટ

કરી. ॥ ૧ ॥ અસ્તિત્વાદિક ધર્મ, નિર્મલ ભાવે હો સહુને
 સર્વદા; નિત્યત્વાદિ સ્વભાવ, તે પરિણામી હો જડ ચેતન
 સદા. ॥ ૨ ॥ કર્તા ભોક્તા ભાવ, કારક ગ્રાહક હો જ્ઞાન
 આરિત્રતા, શુભ પર્યાય અનંત, પામ્યા તુમચા હો પૂર્ણ
 પવિત્રતા. ॥ ૩ ॥ પૂર્ણાનંદ સ્વરૂપ; ભોગી અયોગી હો
 ઉપયોગી સદા; શક્તિ સકલ સ્વાધીન, વરતે પ્રભુની હો
 જે ન ચલે કદા ॥ ૪ ॥ દાસ વિભાવ અનંત; નાસે પ્રભુ
 હો તુજ અવલંબને; જ્ઞાનાનંદ મહાંત, તુજ સેવાથી હો
 સેવકને બને. ॥ ૫ ॥ ધન્ય ધન્ય તે જીવ, પ્રભુ પદ વંદી
 હો જે દેશના સુભે; જ્ઞાન ક્રિયા કરે શુદ્ધ; અનુભવ યોગે
 હો નિજ સાધક પણે ॥ ૬ ॥ વારંવાર જિનરાજ, તુજ પદ
 સેવા હો હોળે નિરમલી; તુજ શાસન અનુભવ, વાસન
 ભાસન હો તત્ત્વ રમણ વલી ॥ ૭ ॥ શુદ્ધાત્મ નિજ ધર્મ,
 રૂચિ અનુભવથી હો સાધન સત્યતા, દેવચંદ્ર જિનચંદ્ર,
 ભક્તિ પસાયે હો હોશે વ્યક્તતા. ॥ ૮ ॥ ઇતિ ॥

॥ ૧૬ અથ શ્રી નમિપ્રમુજિન સ્તવનં ॥

અરજ અરજ સુણોને રૂડા રાજ્યા હોજી ॥ એ દેશી ॥

નમિ પ્રભ નમિ પ્રભ પ્રભુજી વીનવું હોજી, પામી
 વર પ્રસ્તાવ, બણો છો બણો છો વિષ્ણુ વીનવે હોજી, તો
 પણુ દાસ સ્વભાવ. ॥ નં ॥ ૧ ॥ હું કરતા હું કરતા
 પરભાવનો હોજી, ભોક્તા પુદ્ગલ રૂપ; ગ્રાહક ગ્રાહક
 વ્યાપક એહનો હોજી, રાગ્યો જડ ભવ ભૂપ. ॥ નં ॥
 ॥ ૨ ॥ આત્મ આત્મ ધર્મ વિસારીયો હોજી, સેવ્યો
 મિથ્યા માગ; આશ્રવ આશ્રવ બંધપણું કર્યો હોજી, સંવર

નિર્જર્જર ત્યાગ. ॥ ન૦ ॥ ૩ ॥ જડચલ જડચલ કર્મ જે
 દેહ ને હોજી, જાણે આતમ તત્ત્વ, બહિરાતમ બહિરાતમ-
 તામેં ગ્રહી હોજી, ચતુરંગે એકત્વ ॥ ન૦ ॥ ૪ ॥ કેવલ
 કેવલ જ્ઞાન મહોદધિ હોજી, કેવલ હંસણુ શુદ્ધ; વીરજ
 વીરજ અનંત સ્વભાવનો હોજી, ચારિત્ર ક્ષાયક શુદ્ધ.
 ॥ ન૦ ॥ ૫ ॥ વિશ્રામિ વિશ્રામિ નિજ ભાવના હોજી, સ્યા-
 દ્વાદી અપ્રમાદ; પરમાતમ પરમાતમ પ્રભુ દેખતા હોજી,
 ભાગી જ્ઞાંતિ અનાદ. ॥ ન૦ ॥ ૬ ॥ જિનસમ જિનસમ
 સત્તા ઓલખી હોજી, તસુ પ્રાગ્ભાવની ધડ; અંતર અંતર
 આતમતા લહે હોજી, પર પરિણતિ નીરીહ. ॥ ન૦ ॥ ૭ ॥
 પ્રતિષ્ઠે પ્રતિષ્ઠે જિનરાજનો હોજી; કરતા સાધક ભાવ;
 દેવચંદ્ર દેવચંદ્ર પદ અનુભવે હોજી; શુદ્ધાતમ પ્રાગભાવ,
 ॥ ન૦ ॥ ૮ ॥ ધૃતિ ॥

॥ ૧૭ અથ શ્રી વિરસેનજિન સ્તવનં ॥

લાછલ દે માત મહહાર ॥ એ દેશી ॥

વીરસેન જગદીશ, તાહરી પરમ જગીશ; આજ હો
 દીસેરે વિરજતા ત્રિભુવનથી ઘણીજી. ॥ ૧ ॥ અનહારી અ-
 શરીર, અક્ષય અજય અતિધીર; આજ હો અવિનાસી
 અલેશી ધ્રુવ પ્રભુતા બળીજી. ॥ ૨ ॥ અતિ ઇંદ્રીય ગત
 કોહ વિગત માયા મયલોહ; આજ હો સોહે રે મોહે જગ
 જનતા લળીજી. ॥ ૩ ॥ અમર અખંડ અરૂપ પૂર્ણાનંદ
 સ્વરૂપ; આજ હો ચિદ્રુપે થીર સમતા ઘણીજી. ॥ ૪ ॥
 વેદ રહિત અકષાય, શુદ્ધ સિદ્ધ અસહાય; આજ હો ધ્યા-
 ય કેં નાયકને ધ્યેય પદે ગ્રહોજી. ॥ ૫ ॥ હાન લાભ

નિજ ભોગ, શુદ્ધ સગુણ ઉવભોગ, આજ હો અન્નેગી
 કરતા ભોક્તા પ્રભુ લહ્યાળ. ॥ ૬ ॥ હરિસણુ જ્ઞાન ચારિત્ર
 સકલ પ્રદેશ પવિત્ર; આજ હો નિરમલ નિરસંગી અરિહા
 વંદીયેળ, ॥ ૭ ॥ દેવચંદ્ર જિનચંદ્ર, પૂર્ણાનંદનો વૃંદ;
 આજ હો જિનવર સેવાથી ચીર આનંદીયેળ. ॥ ૮ ॥
 ॥ ઇતિ ॥

॥ ૧૮ અથ શ્રી મહામદ્રજિન સ્તવનં ॥

તત્ત્વ યમુનાનોરે અતિ રક્ષીયામણોરે ॥ એ દેશી ॥

મહાભદ્ર જિનરાજ, રાજ વિરાજે હો આજ તુમાર-
 ડોળ; ક્ષાયક વીર્ય અનંત, ધર્મ અભંગે હો તું સાહિબ
 બડોળ; હું બલિહારીરે, શ્રી જિનવર તણીરે. ॥ ૧ ॥
 કર્તા ભોક્તા ભાવ, કારક કારણ હો તું સ્વામી છતાળ;
 જ્ઞાનાનંદ પ્રધાન સરવ વસ્તુના હો ધરમ પ્રકાશતાળ.
 ॥ હું ० ॥ ૨ ॥ સમ્યક્ દર્શન મિત્ત, ધિર નિર્ધારેરે અ-
 વિસંવાદતાળ; અવ્યાબાધ સમાધિ, કોશ અનશ્વરેરે નિજ
 આનંદતાળ, ॥ હું ० ॥ ૩ ॥ દેશ અસંખ્ય પ્રદેશ, નિજ
 નિજ રીતે રે ગુણ સંપત્તિ ભરીયાળ; ચારિત્ર દુર્ગ અભંગ,
 આતમ શક્તે હો પરજય સંચરીયાળ. ॥ હું ० ॥ ૪ ॥
 ધર્મ ક્ષમાદિક સૈન્ય, પરિણતિ પ્રભુતા હો તુજ બલ આ-
 કારોળ; તત્ત્વ સકલ પ્રાણભાવ; સાહિ અનંતીરે રીતે પ્રભુ
 ધર્યોળ. ॥ હું ० ॥ ૫ ॥ દ્રવ્ય ભાવ અરિ લેશ, સકલ
 નિવારીરે સાહિબ અવતર્યોળ; સહજ રવભાવ વિલાસ,
 ભોગી ઉપયોગીરે જ્ઞાન ગુણે ભર્યોળ. ॥ હું ० ॥ ૬ ॥
 આચારિજ ઉવઝાય સાધક મુનિવર હો દેશ વિરત ધરૂળ;

આતમ સિદ્ધ અનંત, કારણ રૂપેરે; યોગ ક્ષેમકંરૂં.
 ॥ હું ॥ ૭ ॥ સમ્યગ દષ્ટિ જીવ, આશ્ચર્યાગી હો સહુ
 જિનરાજનાજી; આતમ સાધન કાજ, સેવે પદ કજ હો
 શ્રી મહારાજનાજી. ॥ હું ॥ ૮ ॥ દેવચંદ્ર જિનચંદ્ર,
 ભગતે રાચે હો ભવિ આતમ રૂચિજી; અવ્યય અક્ષય
 શુદ્ધ, સંપત્તિ પ્રગટે હો સત્તા ગતિ સુચીજી. ॥ હું ॥
 ॥ ૯ ॥ ઇતિ ॥

॥ ૧૯ ॥ અથ શ્રી દેવજસાજિન સ્તવનં ॥

મહાવિદેહ ક્ષેત્ર સોહામણું ॥ એ દેશી ॥

દેવજસા હરસણ કરો, વિઘટે મોહ વિલાવ લાલરે;
 પ્રગટે શુદ્ધ સ્વભાવતા, આનંદ લહરી દાવ લાલરે ॥ દે ૦ ॥
 ॥ ૧ ॥ સ્વામી વસો પુષ્કર વરે, જંબુ ભરતે દાસ લાલરે;
 ક્ષેત્ર વિલેહ ઘણો પડ્યો, કિમ પહોચે ઉદ્ધાસ લાલરે. ॥ દે ૦ ॥
 ॥ ૨ ॥ હોવત જો તતુ પાંખડી, આવતનાથ હજાર લાલરે;
 જો હોતી ચિત્ત આંખડી, દેખત નિત પ્રભુ નૂર લાલરે. ॥
 દે ૦ ॥ ૩ ॥ શાસન ભક્ત જે સૂરવરા, વીનવું શીથ નમાય
 લાલરે; કૃપા કરો મુજ ઉપરે, તો જિન વંદન થાય લાલરે.
 ॥ દે ૦ ॥ ૪ ॥ પૂછું પૂર્વ વિરાધના, શી કીધી ઇણે જીવ
 લાલરે; અવિરતિ મોહ ટલે નહી, દીઠે આગમ દીવ લાલરે.
 ॥ દે ૦ ॥ ૫ ॥ આતમ શુદ્ધ સ્વભાવને, યોધન શોધન
 કાજ લાલરે; રતન ત્રયી પ્રાપ્તિ તણો, હેતુ કહો મહારાજ
 લાલરે ॥ દે ૦ ॥ ૬ ॥ તુજ સરિખો સાહિબ મિલ્યો,
 ભાંજે ભવ ભ્રમ ટેવ લાલરે; પુષ્ટાભંબન પ્રભુ લહી, કોણ
 કરે પર સેવ લાલરે. ॥ દે ૦ ॥ ૭ ॥ દીન દયાલ કૃપાહુ.

ઓ, નાથ ભવિક આધાર લાલરે; દેવચંદ્ર જિન સેવના,
પરમામૃત સુખકાર લાલરે. ॥ ૬૦ ॥ ૮ ॥

॥ ૨૦ અથ શ્રી અજિતવીર્યજિન સ્તવનં ॥

અજિત વીર્ય જિન વિચરતારે, મન મોહનારે લાલ,
પુષ્કર અરધ વિદેહરે, ભવિ બોહનારે લાલ; જંગમ સુરતરૂ
સરિખોરે મનઃ સેવે ધન ધન તેહરે ભવિં ॥ ૧ ॥ જિન
ગુણ અમૃત પાનથીરે મં અમૃત ક્રિયા સુપસાયરે ભં
અમૃત ક્રિયા અનુષ્ઠાનથીરે મં, આતમ અમૃત થાયરે.
ભં ॥ ૨ ॥ પ્રીતિ ભક્તિ અનુષ્ઠાનરે, મં વચન અસંગી
સેવરે; ભં કરતા તનમયતા લહેરે, મં પ્રભુ ભક્તિ નિત્ય-
મેવરે. ભં ॥ ૩ ॥ પરમેશ્વર અવલંબનેરે, મં ધ્યાતા
ધ્યેય અલેહરે, ભં ધ્યેય સમાપ્તિ હવેરે, મં સાધ્ય સિદ્ધિ
અવિચ્છેદરે. ભં ॥ ૪ ॥ જિન ગુણ રાગ પરાગથીરે, મં
વાસિત મુજ પરિણામરે; ભં તજશે દુષ્ટ વિભાવતારે, મં
સરસે આતમ કામરે. ભં ॥ ૫ ॥ જિન ભક્તિ રત
ચિત્તનેરે, મં વેષક રસ ગુણ પ્રેમરે; ભં સેવક જિનપદ
પામશેરે, મં રસ વેષિત અથ જેમરે. ભં ॥ ૬ ॥ નાથ
ભક્તિ રસ ભાવથીરે, મં તૃણ જાણું પરદેવરે; ભં ચિંતા-
મણિ સુરતરૂ થકીરે, મં અધિકી અરિહંત સેવરે. ભં
॥ ૭ ॥ પરમાતમ ગુણ સ્મૃત થકીરે, મં ફરસ્યો આતમ
રામરે ભં નીયમા કંચનતા લહેરે, મં લોહ જ્યું પારસ
પામરે. ભં ॥ ૮ ॥ નિર્મલ તત્વ રૂચિ થઈરે, મં કરજો
જિનપતિ ભક્તિરે; ભં દેવચંદ્ર પદ પામશેરે, મં પરમ
મહોદય યુક્તિરે. ભં ॥ ૯ ॥ ઈતિ ॥

॥ કલશ રાગ ધનાશ્રી ॥

વંદો વંદો રે જિનવર વિચરંતા વંદો, કીર્તન સ્તવન
 નમન અનુસરતાં, પૂરવ પાપ નિકંદો રે જિનવર વિચરંતા
 વંદો. ॥ ૧ ॥ જંબુદ્વીપે ચાર જિનેશ્વર, ધાતકી આઠ
 આણુંદો રે; પુઠ્ઠર અરધે આઠ મહા મુનિ, સેવે ચોસઠ
 ઇંદો રે. ॥ જિં ॥ ૨ ॥ કેવલી ગણધર સાધુ સાધ્વી,
 શ્રાવક શ્રાવિકા વૃંદો રે; જિન સુખ ધરમ અમૃત અનુલ-
 વતાં, પામે મન આણુંદો રે. ॥ જિં ॥ ૩ ॥ સિદ્ધાચલ
 ચોમાસે રહીને, ગાયો જિન ગુણુ છંદો રે; જિનપતિ ભક્તિ
 મુક્તિનો મારગ અનોપમ શિવ સુખ કંદો રે. જિં ॥ ૪ ॥
 ખરતર ગચ્છ જિનચંદ સૂરિવર પૂન્ય પ્રધાન મુણિંદો રે;
 સુમતિ સાગર સાધુ રંગ સુવાચક પીઘો શ્રુત મકરંદો રે,
 ॥ જિં ॥ ૫ ॥ રાજસાગર પાઠક ઉપગારી, જ્ઞાન ધરમ
 દિણુંદો રે; દીપચંદ સદગુરુ ગુણવંતા, પાઠક ધીર ગયંદો
 રે. ॥ જિં ॥ ૬ ॥ દેવચંદ્ર ગણિ આતમ હેતે, ગાયા
 વીશ જિણુંદો રે; રીદિ વૃદ્ધિ સુખ સંપત્તિ પ્રગટે, સુજન
 મહોદય વૃંદો રે. ॥ જિં ॥ ૭ ॥ ઇતિ દેવચંદ્ર જૈન કૃત
 વીશી સમાપ્ત. ॥

॥ અથ શ્રીપાલની ઢાલ ॥

અરિહંત પદ ધ્યાતો થકો હંવહ ગુણ પન્નમયરે;
 ભેદ ભેદ કરી આતમા અરિહંત રૂપી થાય રે. ॥ ૧ ॥
 વીર જિનેસર ઉપદિસે, સાંભલભે ચિત્ત લાઈ રે; આતમ ધ્યાને
 આતમા રૂદ્ધિ મલે સવિ આઈ રે; ॥ વીરં ॥ ૨ ॥

રૂપાતિત સ્વભાવ જે કેવલ હંસણુ નાણી રે; તે ધ્યાતાં નિજ
 આતમ હોયે સિદ્ધ ગુણુ ખાણી રે. ॥ વીર૦ ॥ ૩ ॥ ધ્યાતાં
 આચાર્ય ભણા મહા મંત્ર શુભ ધ્યાની રે; પંચ પ્રસ્થાને
 આતમા આચાર્ય હોયે પ્રાણી રે. ॥ વીર૦ ॥ ૪ ॥ તપ
 સન્નયે રત સદા દ્વાદશ અંગનો ધ્યાતા રે; ઉપાધ્યાય
 તે આતમા, જગખંધવ જગ બ્રાતા રે. ॥ વીર૦ ॥ ૫ ॥
 અપ્રમત્તે જે નિત રહે નવિ હરખે નવિ શોચે રે; સાધુ
 સુધા તે આતમા, શું મુંડયે શું લોચે રે. ॥ વીર૦ ॥
 ॥ ૬ ॥ શમ સંવેગાદિક ગુણુ ક્ષય ઉપસમ જે આવે રે;
 હર્શન તેહજ આતમા, શું હોય નામ ધરાવે રે. ॥ વીર૦
 ॥ ૭ ॥ જ્ઞાના વરણી જે કર્મ છે, ક્ષય ઉપશમ તસ થાય
 રે; તો હોયે એહજ આતમા જ્ઞાન અખોધતા જાય રે.
 ॥ વીર૦ ॥ ૮ ॥ જાણો ચારિત્ર તે આતમા નિજ સ્વભાવમાંહી
 રમતો રે; લેશ્યા શુદ્ધ અલંકર્યો મોહ વને નવિ ભમતો રે.
 ॥ વી૦ ॥ ૯ ॥ ઇચ્છા રોષે સંવરી પરિણુતિ સમતા યોગે
 રે; તપ તે એહિજ આતમા વરતે નિજ ગુણુ લોગે રે.
 ॥ વી૦ ॥ ૧૦ ॥ આગમનો આગમ તણો ભાવ તે જાણો સાચો
 રે; આતમ ભાવે થીર હોજો પર ભાવે મત રાચો રે. ॥
 વી૦ ॥ ૧૧ ॥ અષ્ટ સકલ સમૃદ્ધિની ઘટમાંહે શુદ્ધિ દાખી
 રે; તિમ નવ પદ રૂદ્ધિ જાણુજો, આતમરામ છે સાખી રે. વી૦
 ॥ ૧૨ ॥ યોગ અસંખ્ય છે જિન કહ્યા નવ પદ મુખ્ય તે
 જાણો રે; એહ તણે અવલંબને, આતમ ધ્યાન પ્રમાણુ રે. ॥
 વી૦ ॥ ૧૩ ॥ ઢાલ બારમી એહવી ચોથે ખંડે પુરી રે;
 વાણી વાચક જસ તણી, કોઇ નયે ન અધુરી રે. ॥ વી૦
 ॥ ૧૪ ॥ ઈતિ ॥

॥ અથ શ્રીપાલ રાસનો કલશ ॥

તુઠો તુઠોરે, (રાગ ધન્યાશી.)

તુઠો તુઠો રે મુજ સાહેબ જગનો તુઠો; એ શ્રીપાલનો
 રાસ કરંતા જ્ઞાન અમૃત રસ વૂઠો રે; ॥ મુજ ૦ ॥ ૧ ॥
 પાયસમાં જિમ વૃદ્ધિનું કારણુ ગોયમનો અંગુઠો; જ્ઞાન માંહિ
 અનુભવ તિમ જાણો, તે વિણુ જ્ઞાન તે જુઠો રે. ॥ મુજ ૦ ॥
 ઉદક પયોમૃત કદ્ય જ્ઞાન તિહાં ત્રીજો અનુભવ મીઠો; તે
 વિણુ સકલ તૃપા કિમ ભાંજે અનુભવ પ્રેમ ગરીઠો રે. ॥
 મુજ ૦ ॥ ૩ ॥ પ્રેમ તણી પરે શીખો સાંધો જોઈ શેલડી
 સોઠો, જિહાં ગાંઠ તિહાં રસ નવિ દિસે જિહાં રસ તિહાં
 નવિ ગાંઠો રે. ॥ મુજ ॥ ૪ ॥ જિનહી પાયા તિનહિ છી-
 પાયા એ પણુ એક છે ચીઠો; અનુભવ મેરૂ છીપે કિમ
 મહોટો, તે તો સધલે દીઠોરે. ॥ મુજ ૦ ॥ ૫ ॥ પૂરવ લિખિત
 લિખે સવિ લેઈ મસી કાગલને કાંઠો; ભાવ અપૂરવ કહે
 તે પંડિત બહુ બોલે તે બાંઠોરે. ॥ મુજ ૦ ॥ ૬ ॥ અવ-
 યવ સવિં સુંદર હોયે દેહે નાકે દીસે ચાઠો; અંથ જ્ઞાન
 અનુભવ વિણુ તેહવું શુક નિર્યો શ્રુત પાઠોરે. ॥ મુજ ૦
 ॥ ૭ ॥ સંશય નવિ ભાંજે શ્રુતજ્ઞાને, અનુભવ નિશ્ચય જોઠો;
 વાહ વિવાહ અનિશ્ચિત કરતો અનુભવ વિણુ જાય હોઠોરે.
 ॥ મુજ ૦ ॥ ૮ ॥ જિમ જિમ બહુશ્રુત બહુજન સંમત
 બહુલ શિષ્યનો શેઠો; તિમ તિમ જિન શાસનનો વયરી
 જે નવિ અનુભવ નેઠોરે, ॥ મુજ ૦ ॥ ૯ ॥ માહરે તો ગુરૂ
 ચરણ પસાયે અનુભવ દિલમાંહિ પેઠો; રૂદ્ધિ વૃદ્ધિ પ્રગટી ઘટ-
 માંહિ આતમ રતિ હુઈ બેઠોરે. ॥ મુજ ૦ ॥ ૧૦ ॥ ઉગ્યો

રવિ સમકિત ઝલઝલતો ભરમ તિમિર સવિ નાઠો; તગ
 તગતા ફર્નય જે તારા તેહનો બલ પશુ ધાઠોરે, મુઝં
 ॥ ૧૧ ॥ મેરૂ ધીરતા સવી હર લીનીરહ્યો તે કેવલ ભાઠો;
 હરિ સુર ઘટ સુર તરૂકી શોભા તેનો માટી કાઠોરે.
 ॥ મુઝં ॥ ૧૨ ॥ હરખ્યો અનુભવ ભેર હતો જે મોહ મદલ
 જગ લૂઠો, પરિ પરિ તેહનાં મર્મ દેખાવી ભારે કીધો ભૂં-
 ઠોરે. ॥ મુઝં ॥ ૧૩ ॥ અનુભવ ગુણ આબ્યો નિજ અંગે
 મિટયો રૂપ નિજ માઠો; સાહિબ સન્મુખ સુ નજર જોતાં
 કોણુ થાયે ઉપરાંઠોરે. ॥ મુઝં ॥ ૧૪ ॥ થોડે પશુ દંભે
 દુઃખ પામ્યા પીઠ અને મહાપીઠો; અનુભવવંત તે દંભ
 ન રાખે, દંભ ધરે તે ધીઠોરે. ॥ મુઝં ॥ ૧૫ ॥ અનુભવ
 વંત અદંભની રચના ગાયો રસ સુકંઠો; ભાવ સુધારસ ઘટ
 ઘટ પીયો હુઓ પૂરણ ઉતકંઠોરે. ॥ મુઝં ॥ ૧૬ ॥ ઇતિ.

॥ આઠ દૃષ્ટિની સજ્ઞાય પ્રારંભ ॥

॥ ઠાલ પહેલી ॥

॥ ચતુર સ્નેહી મોહના ॥ એ દેશી ॥

શિવ સુખ કારણ ઉપદિશી, યોગ તણી અડ દિક્કી
 રે; તે ગુણ થુણી જિન વીરનો, કરશું ધર્મની પુકી રે, વીર
 જિનેશ્વર દેશના. ॥ ૧ ॥ સઘન અઘન દિન રચણીમાં,
 બાલ વિકલને અનેરા રે; અરથ જોયે જેમ જુજુઆ, તેમ
 આઘ નજરના ફેરા રે. વીં ॥ ૨ ॥ દર્શન જે થયા જુજુઆ,
 તે આઘ નજરને ફેરે રે; લેહ ધિરાદિક દૃષ્ટિમાં, સમકિત
 દૃષ્ટીને હેરે રે. વીં ॥ ૩ ॥ દર્શન સકલના નય ગ્રહે,

આપ રહે નિજ ભાવેં રે; હિતકરી જનને સંજીવની, ચારો
 તેહ ચરાવેરે, વીં ॥ ૪ ॥ દષ્ટિ ચિરાદિક ચારમાં, મુગતિ
 પ્રયાણ ન ભાજે રે, રચણી શયન જેમ શ્રમ હરે, સુરનર
 મુખ તેમ છાજે રે. વીં ॥ ૫ ॥ એહ પ્રસંગથી મેં કહ્યું,
 પ્રથમ દૃષ્ટી હવે કહિયેરે; જિહાં મિત્રા તિહાં બોધ જે,
 તે તૃણ અગ્નિ સો લહિયેં રે. વીં ॥ ૬ ॥ વ્રત પશુ
 ઇહાં યમ સંપજે, ખેદ નહીં સુલ કાજે રે; દ્રેષ નહીં
 વલી અવરસું, એહ ગુણ અંગ વિરાજેરે, વીં ॥ ૭ ॥
 યોગનાં બીજ ઇહાં ગ્રહે. જિનવર શુદ્ધ પ્રણામો રે; ભાવા
 ચારજ સેવના, ભવ ઉદ્દેગ સુઠામેરે; વીં ॥ ૮ ॥ દ્રવ્ય અભિગ્રહ
 પાલવા, ઓષધ પ્રમુખને દાનેરે; આહર આગમ આસરી,
 લિખનાદિ બહુ માનેરે. વીં ॥ ૯ ॥ લેખન પૂજન આપવું,
 શ્રુત વાચના ઉદગ્રાહોરે; ભાવ વિસ્તાર સઝાયથી, ચિંતન
 ભાવન ચાહોરે. વીં ॥ ૧૦ ॥ બીજ કથા ભઠ્ઠી સાંભઠ્ઠી,
 રામાંચિત હુયે દેહરે; એહ અવંચક યોગથી, લહિયેં ધરમ
 સનેહરે. વીં ॥ ૧૧ ॥ સદ્ગુરુ યોગેં વદન ક્રિયા તેહથી
 ફલ હોયે જેહોરે; યોગ ક્રિયા ફલ લેહથી ત્રિવિધ અવંચક
 અહોરે, વીં ॥ ૧૨ ॥ ચાહે ચકોર તે અંદને, મધુકર
 માલતી ભોગીરે; તેમ ભવિજન સહજ ગુણે હોયે, ઉત્તમ
 નિમિત્ત સંભોગીરે. વીં ॥ ૧૩ ॥ એહ અવંચક યોગ તે,
 પ્રગટે ચરમાવરતે રે; સાધુને સિદ્ધ દશા સમો, બીજનું
 ચિત્ત પ્રવર્તેરે. વીં ॥ ૧૪ ॥ કરણ અપૂર્વના નિકટથી, જે
 પહેલું ગુણઠાણુંરે; મુખ્ય પણે તે ઇહાં હોયે, સુયશ
 વિલાસનું ટાણુંરે વીં ॥ ૧૫ ॥ ઇતિ ॥

॥ ઢાલ બીજી ॥

મન મોહન મેરે ॥ એ દેશી ॥

દર્શન તારા દષ્ટીમાં, મન મોહન મેરે, ગોમય અગનિ સમાન; મનં શૌચ સંતોષને તપ ભલા, મનં સગાય ઇશ્વર ધ્યાન. મનં ॥ ૧ ॥ નિયમ પંચ ઇહાં સંપન્ને, મનં નહીં કિરિયા ઉદ્દેગ, મનં જિજ્ઞાસા ગુણ તત્ત્વની, મનં પણ નહીં નિજ હઠ ટેગ, મનં ॥ ૨ ॥ એ દષ્ટે હોય વરતતાં, મનં યોગ કથા ખડુ પ્રેમ મનં અનુચિત તેહ ન આચરે, મનં વાળ્યો વળે જેમ હેમ. મન ॥ ૩ ॥ વિનય અધિક ગુણીનો કરે, મનં દેખે નિજ ગુણ હાણ; મનં ત્રાસ ધરે ભવ ભય થકી, મનં ભવ માને દુઃખ ખાણ, મનં ॥ ૪ ॥ શાસ્ત્ર ઘણાં મતિ ઓડવી, મનં શિષ્ટ કહે તે પ્રમાણ; મનં સુયશ લહે એ ભાવથી, મનં ન કરે જુઠ ડકાણ. મનં ॥ ૫ ॥ ઇતિ ॥

ઢાલ ત્રીજી.

પ્રથમ ગોવાલે તણે ભવેજી ॥ એ—દેશી.

ત્રીજી દષ્ટિ બલા કહીજી, કાંઈ અગ્નિ સમ બોધ, ક્ષેપ નહીં આસન સધેજી, શ્રવણ સમીહા સોધે રે; જિનજી ધન ધન તુમ ઉપદેશ. ॥ ૧ ॥ તરૂણ સુખી સ્ત્રી પરિવર્યોજી, જેમ આહે સુરગીત; સાંભલવા તેમ તત્ત્વનેજી, એ દષ્ટિ સુવિનીત રે. જિનં ધનં ॥ ૨ ॥ સરિ એ બોધ પ્રવાહ-નીજી, એ વિષ્ણુ શ્રુત થલ કુપ; શ્રવણ સમીહા તે કિસીજી શયિત ગુણે જેમ ભુપ રે. ॥ જિનં ધનં ॥ ૩ ॥ મન રીજે તનુ ઉલ્લસેજી, રીજે ખુજે એક તાન, તે ઇચ્છા

વિષ્ણુ ગુણ કથાજી, બહિરા આગલ ગાન રે. જિનં ધનં
 ॥ ૪ ॥ વિધન ઇહાં પ્રાયે નહિંજી, ધર્મ હેતુમાં કાચ,
 અનાચાર પરિહારથીજી, સુચશ મહોદય હોય રે, જિનં
 ધનં ॥ ૫ ॥ ઇતિ

ઠાલ ચોથી.

ઝાંઝરીયા મુનિવર ધન ધન તુમ અવતાર—એ દેશી

યોગદષ્ટી ચોથી કહિજી, દીપા તિહાં ન ઉચ્ચાન, પ્રાણુ-
 યામ તે ભાવથિજી, દીપ પ્રભાસમ જ્ઞાન, મન મોહન જિ-
 નજી, મીઠી તાહરી વાણુ. ॥ ૧ ॥ બાહ્ય ભાવ રેચક ઇહાં-
 જી, પૂરક અંતર ભાવ, કુંભક થીરતા ગુણે કરી જી,
 પ્રાણુયામ સ્વભાવ. મનં ॥ ૨ ॥ ધરમ અરથી ઇહાં પ્રાણુ-
 નેજી, છાંડે પણુ નહીં ધર્મ, પ્રાણુ અરથે સંકટ પડેજી,
 જીઓ એ દુષ્ટીનો મર્મ, મનં ॥ ૩ ॥ તત્ત્વ શ્રવણુ મધુ-
 રોહકેજી, ઇહાં હોએ બીજ પ્રરોહ, ખાર ઉઠક સમ ભવ
 ત્યજેજી, ગુરૂ ભક્તિ અપ્રોહ. મનં ॥ ૪ ॥ સુક્ષ્મ બોધતો
 પણુ ઇહાંજી, સમકેત વિણુ નવિ હોય, વેદ સંવેદ પદે
 કહિઓજી, તે ન અવેદેં જોય. મનં ॥ ૫ ॥ વેદ બંધ
 શિવ હેતુ છે જી, સંવેદન તસ નાણુ, નયનિક્ષેપે અતિભ-
 લુંજી, વેદ સંવેદ પ્રમાણુ. મનં ॥ ૬ ॥ તે પદ અંધિ
 વિભેદથીજી, છેહલી પાપ પ્રવૃત્તિ; તમ લોહ પદ ધૃતિ
 સમીજી, તિહાં હોય અંત નિવૃત્તિ, મનં ॥ ૭ ॥ એહ
 થકી વિપરીતે છેજી, પદ તે અવેદ સંવેદ, ભવ અભિનંદી
 જીવનેજી, તે હોય વજ્ર અભેદ. મનં ॥ ૮ ॥ લોભી
 કુપણુ કયામણુજી, માયી મચ્છર ઠાણુ, ભવ અભિનંદી ભવ-

ભય ભરયોજી, અફલ આરંભ અયાજી, મનં ॥ ૯ ॥
 એહવા અવગુણવંતનુંજી, પદ છે અવેધ કઠોર, સાધુ સંગ
 આગમ તણુજી, તે જીત્યો ધુરંદાર, મનં ॥ ૧૦ ॥
 તે જીતે સહજેં ટલેજી, વિષમ કુતર્ક પ્રકાર, દૂર નિકટ
 હાથી હણેજી, જેમ એ ખઠર વિચાર, મનં ॥ ૧૧ ॥
 હું પામ્યો સંશય નહીંજી, મૂરખ કરે એ વીચાર, આલસુ
 આ ગુરૂ શિષ્યનોજી, તેતો વચન પ્રકાર; મનં ॥ ૧૨ ॥
 દ્વીજે તે પત્તિ આવવુંજી, આપ મતે અનુમાન, આગમને
 અનુમાનથીજી, સાચું લહે સુજ્ઞાન, મનં ॥ ૧૩ ॥ નહિં
 સર્વજ્ઞ જીજીઆજી, તેહના જે વલી દાસ, ભગતિ દેવની
 પણુ કહીજી, ચિત્ર અચિત્ર પ્રકાશ, મનં ॥ ૧૪ ॥ દેવ
 સંસારી અનેક છેજી, તેહની ભક્તિ વિચિત્ર, એક રાગ
 પર દ્રેષજી, એક મુગતિની અચિત્ર. મનં ॥ ૧૫ ॥ ઇન્દ્રિ-
 યાર્થ ગત બુદ્ધિ છેજી, જ્ઞાન છે આગમ હેત, અસંમોહ
 શુભ કૃતિ ગુણેજી, તેણે ફલ લેહ સંકેત, મનં ॥ ૧૬ ॥
 આદર ક્રિયા રતિ ઘણીજી, વિધન ટલે મીલે લચ્છિ,
 જિજ્ઞાસા બુદ્ધ સેવનાજી, શુભ કૃતિ ચિન્હ પ્રત્યચ્છિ. મનં
 ॥ ૧૭ ॥ બુદ્ધિ ક્રિયા ભવ ફલ દીયેજી, જ્ઞાન ક્રિયા શિવ
 અંગ, અસંમોહ કિરિયા દીયેજી, શીઘ્ર મુગાત ફલ અંગ.
 મનં ॥ ૧૮ ॥ પુદ્ગલ રચના કારમીજી, તિહાં જશ ચિત્ત
 ન લીન, એક માર્ગ તે શિવ તણોજી, લેહ લહે જગદીન.
 મનં ॥ ૧૯ ॥ શિષ્ય ભણી જિન દેશનાજી, કહે જન
 પરિણતિ ભિન્ન, કહે મુનિની નય દેશનાજી, પરમાર્થથી
 અભિન્ન. મનં ॥ ૨૦ ॥ શબ્દ લેહ ઝગડો કિસ્યોજી,
 પરમારથ જો એક, કહો ગંગા કહો સુર નદીજી, વસ્તુ ફિરે

નહિ છેક. મનં ॥ ૨૧ ॥ ધર્મ ક્ષમાદિક પણ મિટેલ,
પ્રગટે ધર્મ સંન્યાસ, તો અગડા આંટા તેણેલ, મુનિને
કવણ અન્યાસ. મનં ॥ ૨૨ ॥ અભિનિવેશ સઘલો ત્ય-
જિલ, ચાર લાંહી જેણે ઢાળી, તે લેશે હવે પાંચમીલ,
સુયશ અમૃતધન વૃષ્ટિ મનં ॥ ૨૩ ॥ ઇતિ.

ઢાલ પાંચમી.

ધન ધન સંપ્રતિ સાચો રાજ—એ દશી.

ઢાળી ધિરા માંહે દર્શન નિત્યે, રતનપ્રભા સમ
જાણેલ, જાંતિ નહી વલી યોધ તે સુક્ષ્મ, પ્રત્યાહાર
વખાણે રે ॥ ૧ ॥ એ ગુણ વીર તણે ન વિસારે, સંભારે
દિનરાત રે, પશુ ટાલી સુરરૂપ કરે જે, સમકેતને અવકાત
રે. એ ગુણં ॥ ૨ ॥ બાલ ધુલિ ધર લીલા સરિખી, ભવ
ચેષ્ટા ઇલાં ભાસે રે, રિદ્ધિ સિદ્ધિ સવિ ઘટમાં પેસે, અષ્ટ
મહાસિદ્ધિ પાસે રે, એ ગુણં ॥ ૩ ॥ વિષય વિકારે ન
ઇદ્રિય જોડે, તે ઇલાં પ્રત્યાહારે રે, કેવલ જ્યોતિ તે તત્ત્વ
પ્રકાશે, શેષ ઉપાય અસારે રે. એ ગુણં ॥ ૪ ॥ શીતલ
ચંદનથી પણ ઉપનો, અગનિ હાંડે જેમ વનને રે, ધરમજ-
નિત પણ લોગ ઇલાં તેમ, લાગે અનિષ્ટ તે મનને રે, એ
ગુણં ॥ ૫ ॥ અંશે હોય ઇલાં અવિનાશી, પુકગલ જાલ
તમાસીરે, ચિદાનંદ ધન સુયશ વિલાસી, કેમ હોય જગનો
આસી રે. એ ગું ॥ ૬ ॥ ઇતિ.

ઢાલ છઠી.

લોલીડા હંસા રે વિષય ન રાચીએ—એ દશી

અચપદ રોગ રહિત નિકુર નહી, અદ્ય હોય દોય

નીતિ, ગંધ તે સારો રે કાંતિ પ્રસન્નતા, સુસ્વર પ્રથમ
 પ્રવૃત્તિ, ધન ધન શાસન શ્રી જિનવર તણું, આંકણીં
 ॥ ૧ ॥ ધીર પ્રભાવીરે, આગલેં યોગથી, મિત્રાદિક સુત
 ચિત્ત; લાભ ઇષ્ટનો રે દ્વંદ્વ અધૃષ્ટતા, જિન પ્રિયતા હોય
 નિત્ય. ધનં ॥ ૨ ॥ નાશ દોષનોરે તૃપતિ પરમ લહે, સમતા
 ઉચિત સંયોગ, નાશ વયરનો રે; ખુદ્ધિ શતંભરા, એ
 નિષ્પન્નહ યોગ, ધનં ॥ ૩ ॥ ચિન્હ યોગનો રે જે પર
 અંથમાં, યોગાચાર્ય દિકું, પંચમ ઇષ્ટી થકી તે જોડીયેં,
 એહવા તે ગરિકું. ધનં ॥ ૪ ॥ છઠી દિકી રે હવે કાંતા
 કહું, તિહાં તારાભ પ્રકાશ, તત્ત્વ મિમાંસા રે દઢ હોય
 ધારણા, નહી અન્ય શ્રુત વાસ. ॥ ધનં ॥ ૫ ॥ મન મહિ-
 લાનું રે વાહાલા ઉપરેં, ખીજા કામ કરંત; તેમ શ્રુત ધર્મે
 રે; એહમાં મન ધરે, જ્ઞાનાક્ષેપકવંત.. ॥ ધનં ॥ ૬ ॥
 એ હવે જ્ઞાને રે વિધન નિવારણા, ભોગ નહી ભવ હેત,
 નવિ ગુણ દોષ ન વિષય સ્વરૂપથી, મન ગુણ અવગુણ
 ખેત. ॥ ધનં ॥ ૭ ॥ માયા પાણી રે જાણી તેહને,
 લાંઘી જાય અડોલ, સાચું જાણી રે તે ખિહતો રહે; ન ચલે
 કામાડોલ. ધનં ॥ ૮ ॥ ભોગ તત્ત્વને રે એમ જાય નવિ
 દલે, જૂઠા જાણે રે ભોગ, તે એ ઇષ્ટી રે ભવ સાચરતરે,
 લહે વહી સુયશ સંયોગ. ॥ ધનં ॥ ૯ ॥ ઇતિ ॥

હાલ સાતમી.

એ છડી કિહાં રાખીએ ॥ એ દેશી ॥

અર્ક પ્રભા સમ યોધ પ્રભામાં; ધ્યાન પ્રીયા એ
 દીકી, તત્ત્વ તણી પ્રતિ પ્રત્તે ઇહાં વહી રોગ નહિ સુખ

પુકી રે, ભવિકા વીર વચન ચિત્ત ધરીયેં, ॥ એ આંકણી.
 ॥ ૧ ॥ સઘલું પરવશ તે દુઃખ લક્ષણ, નિજવશ તે સુખ
 લહિયે રે, એ-દષ્ટે આતમ ગુણ પ્રગટે, કહેા સુખ તે કુણ
 કહિયે રે, ॥ ભવિકા ॥ ૨ ॥ નાગર સુખ પામર નવિ
 જાણે, વલ્લભ સુખ ન કુમારી, અનુભવ વિણ તેમ ધ્યાન
 તણું સુખ, કુણ જાણે નર નારી રે. ॥ ભવિકા ॥ ૩ ॥
 એ દષ્ટીમાં નિર્મલ યોધેં, ધ્યાન સદા હોયે સાચું, દ્રવ્ય
 રાહત નિરંતર જ્યોતિ, રતન તે દીપે જાણું રે, ભવિકા ॥
 ૪ ॥ વિષ લાગ ક્ષય શાંત વાહિતા શિવ મારગ દ્રુવ
 નામ; કહે અસંગ ક્રિયા ઇહાં યોગી, વિમલ સુયશ પરિ-
 ણામ રે. ભવિકા ॥ ૫ ॥ ઇતિ.

દષ્ટી આઠમી.

તુજ સાથે નહીં યોલું મારા વાલાતેં મુજને વિસારીજી એ દેશી.

દષ્ટી આઠમી સાર સમાધિ, નામ પરા તસ જાણુંજી;
 આપ સ્વભાવેં પ્રવૃત્તિ પૂરણ, શશિ સમયોધ વખાણુંજી;
 નિરતિચાર પદ એહમાં યોગી, કહિયે નહીં અતિચારીજી;
 આરોહે આરૂઢે ગિરિને, તેમ એહની ગતિ ન્યારીજી. ॥૧॥
 ચંદન ગંધ સમાનખિમાં ઇહાં, વાસકને ન ગવેષેજી; આ-
 સંગે વર્જિત વદ્ધી એહમાં, કિરિયા નિજ ગુણ લેખેજી.
 શિક્ષાથી જેમ રતન નિયોજન, દષ્ટી લિન્ન તેમ એ હોજી;
 તાસ નિયોગેં કરણ અપૂરવ, લહે મુનિ કેવલ ગેહોજી. ॥૨॥
 ક્ષીણ દોષ સર્વજ મહામુનિ, સર્વ લખિ દલ લોગીજી; પર
 ઉપગાર કરી શિવ સુખ તે, પામે યોગ અયોગીજી; સર્વ
 શત્રુ ક્ષય સર્વ વ્યાધિ લય, પૂરણ સર્વ સમીહોજી; સર્વ

અરથ યોગેં સુખ તેહથી, અનંતગુણ નિરીહાળ. ॥ ૩ ॥
 એ અડદિટ્ટી કહી સંક્ષેપે, યોગ શાસ્ત્ર સંકેતેલ; કુલ યો-
 ગીને પ્રવૃત્ત ચક્ર જે, તેહ તણે હિત હેતેલ. યોગી કુલેં
 જાયા તસ ધર્મે, અનુગત તે કુલ યોગેલ, અદ્વેષી ગુર
 દેવ દ્વિજ પ્રિય, કયાવંત ઉપયોગેલ. ॥ ૪ ॥ શુશ્રુષાદિક
 અડગુણ સંપૂરણ, પ્રવૃત્ત ચક્ર તે કહિયેંલ; યમ ક્રય લાભી
 પરદ્રુગ અર્થી, આદ્ય અવંચક લહિયેંલ; ચાર અહિંસાદિક
 યમ ઇચ્છા, પ્રવૃત્તિ થિર સિદ્ધિ નામેલ; શુદ્ધિ રૂચેં પાલે
 અતિચારહ, ટાલે ફલ પરિણામેલ. ॥ ૫ ॥ કુલ યોગીને
 પ્રવૃત્તિ ચક્રને, શ્રવણ શુદ્ધિ પક્ષપાતલ; યોગ દૃષ્ટી અંથે
 હિત હોવે, તેણેં કહું એ વાતલ; શુદ્ધ ભાવને સુનિ
 કિરિયા, બેહુમાં અંતર કેતોલ; જલહલતો સૂરજને
 ખજુઓ, તાસ તેજમાં તેતોલ. ॥ ૬ ॥ શુદ્ધ ભાવ એ
 તેહને કહિયેં, જેહસું અંતર ભાંજેલ; જેહસું ચિત્ત પટ-
 તર હોવે, તેહસું શુદ્ધ ન છાજેલ. યોગ્ય અયોગ્ય વિભાગ
 અલહતો, કરશે મોટી વાતોલ; ખમશે તે પડિત પરખદમાં,
 મુદ્ધિ પ્રહાર ને લાતોલ. ॥ ૭ ॥ સભા ત્રણ શ્રાતા ગુણ
 અવગુણ, નંદી સૂત્રે લીયેલ; તે જાણી એ અંથ યોગ્યને,
 દેખે સુગુણ જગીયેલ, લોક પૂર્યો નિજ નિજ ઇચ્છા, યોગ
 ભાવ ગુણ રચણેલ, શ્રી નય વિજય વિબુદ્ધ પય સેવક,
 વાચક યશને વચણેલ. ॥ ૮ ॥ ઇતિ સંપૂર્ણ ॥ કુલ
 ગાથા ॥ ૭૬ ॥

શ્રી દેવચંદ્રજી પંડિત કૃત પંચ ભાવનાની

સજ્ઞાય,

॥ દુહો. ॥

સ્વસ્તિ સીમંધર પરમ, ધર્મ ધ્યાન સુખ ઠામ; સ્વા-
દ્વાદ પરિણામ ધર, પ્રણમું ચેતન રામ. ॥ ૧ ॥ મહાવીર
જિનવર નમું, ભદ્રબાહુ સુરિશ; વંદી શ્રી જિનભદ્રગણી,
શ્રી ક્ષેમેંદ્ર મુનીશ. ॥ ૨ ॥ સદ્ગુરૂ શાસન દેવ નમી,
બૃહતકદમ અનુસાર; શુદ્ધ ભાવના સાધુની, ભાવીશ પંચ
પ્રકાર. ॥ ૩ ॥ ઇન્દ્રિય યોગ કષાયને, જિપે મુનિ નિશંક;
ઇષ્ટ જીત્યે કુ ધ્યાન જય, જાએ ચિત્ત તરંગ. ॥ ૪ ॥
પ્રથમ ભાવના શ્રુત તણી, બીજી તપ તિય સત્ત્વ; તુરિય
એકત્વ ભાવના, પંચમ ભાવ સુતત્ત્વ. ॥ ૫ ॥ શ્રુત ભાવના
મન સ્થિર કરે, ટાલે ભવનો ખેદ; તપ ભાવના કાયા ઢમે,
વામે વેદ ઉમેદ. ॥ ૬ ॥ સત્ત્વ ભાવ નિર્ભય દશા, નિજ
લઘુતા એક ભાવ; તત્ત્વ ભાવના આત્મ ગુણ, સિદ્ધિ સાધના
દાવ. ॥ ૭ ॥ ઇતિ ॥

ઠાણ પહેલી.

લોક સ્વરૂપ વિચારે આત્મારે ॥ એ દેશી ॥

શ્રુત અભ્યાસ કરો મુનિવર સદારે, અતિચાર સહુ
ટાલિ; હીણ અધિક અક્ષર મત ઉચ્ચરોરે, શબ્દ અર્થ
સંભાલિ. ॥ ૧ ॥ સુક્ષ્મ અર્થ અગોચર દૃષ્ટીથીરે, રૂપી
રૂપ વિહીણ; જેહ અતીત અનાગત વર્તતારે, જાણે જ્ઞાની

લીન. ॥ ૨ ॥ નિત્ય અનિત્ય એક અનેકતારે, સહસ્રહ ભાવ
સ્વરૂપ; છ એ ભાવ એક દ્રવ્યે પરિણમ્યારે, એક સમયમાં
અનુપ. ॥ ૩ ॥ ઉત્સર્ગે અપવાદે પદે કરીરે, જાણે સહુ શ્રુત
ચાલ; વચન વિરોધ નિવારે યુક્તિથીરે, થાવે દ્વષણ ટાલ.
॥૪॥ દ્રવ્યાર્થિક પર્યાયાર્થિક ધરેરે, નયગમ ભંગ અનેક; નય
સામાન્ય વિશેષે બેહુ અહરે, લોકાલોક વિવેક. ॥ ૫ ॥
નંદી સૂત્રે ઉપગારી કહ્યોરે, વલી અશુભ્યા ઠામ; દ્રવ્ય
શ્રુતને વાંધો ગણધરેરે, ભગવદ્ અંગે નામ. ॥ ૬ ॥ શ્રુત
અભ્યાસે જિનપદ પામીયેરે, છઠ્ઠે અંગે સાખ, શ્રુતનાણી
કેવલનાણી સમોરે, પન્નવણિજે ભાખ, ॥ ૭ ॥ શ્રુતધારી
આરાધક સર્વનોરે, જાણે અર્થ સ્વભાવ; નિજ આતમ પર-
માતમ સમ અહરે, ધ્યાવે તે નય દાવ. ॥ ૮ ॥ સંયમ
હરથન તે જ્ઞાને વધેરે, ધ્યાને શીવ સાધંત; ભવસ્વરૂપ ચઉ
ગતિનો તે લેખેરે, તેણે સંસાર તજંત. ॥ ૯ ॥ ઇંદ્રિય
સુખ ચંચલ જાણી તજેરે, નવ નવ અર્થ તરંગ; જિમ
જિમ પામે તિમ મન ઉઠ્ઠસેરે, વસે ન ચિત્ત અનંગ.
॥ ૧૦ ॥ કાલ અસંખ્યાતા ભવ લખેરે, ઉપદેશક પણુ તેહ;
પરભવ સાથી આલંબન ખરોરે, ચરણ વિના શિવ ગેહ.
॥ ૧૧ ॥ પંચમકાલે શ્રુત બલ ઘટયોરે, તો પણુ એહ
આધાર; દેવચંદ જિનમતનો તત્ત્વ એરે, શ્રુતસ્થું ધરજો
ખ્યાર. ॥ ૧૨ ॥ ઇતિ. ॥

હાલ બીજી.

અનુભતિ દિધી માથે રોવતી ॥ એ દશી ॥

રચણાવલી કનકાવલી, મુકતાવલી ગુણુરચણુ; વજ્રજ-

મધ્યને જવ મધ્ય એ, તપ કરીને હો જીવો રિપુ મયણા
 ॥ ૧ ॥ ભવિયજી તપ ગુણ આદરો, તપ તેજેરે છીજે સહુ
 કર્મ, વિષય વિકાર સહુ ટલે, મન ગંજેરે ભંજે ભવ મર્મ.
 ભવિં ॥ ૨ ॥ જ્યેગ જય ઇન્દ્રિય તઢા, તપ જાણો હો કર્મ
 સૂંડણ સાર; ઉવહાણે યોગ દ્રહા કરી; શિવ સાધેરે શુદ્ધા
 અણુગાર. ભવિં ॥ ૩ ॥ જિમ જિમ પ્રતિજ્ઞા દૃઢ થકો,
 વૈરાગીઓ તપસી મુનિરાય; તિમ તિમ અશુભ ફલ છીજે,
 રવિ તેજેરે જિમ શીત વિલાય. ભવિં ॥ ૪ ॥ જે ભિક્ષુ
 પડિમા આદરે, આસન અકંપ સુધીર; અતિલીન સમતા
 ભાવમાં, તૃણની પડે હો જાણુંત શરીર. ભવિં ॥ ૫ ॥
 જિજ્ઞ સાધુ તપ તલવારથી, સૂંડયો છે હો અરિમોહ
 ગયંદ; તિજ્ઞ સાધુનો હું ઢાસ છુ, નિત્ય વંદુરે તસ પય
 અરવિંદ. ભવિં ॥ ૬ ॥ આચાર સૂચગડાંગમાં, તિમ કહ્યો
 ભગવર્ધ અંગ; ઉત્તરાધ્યયન ગુણ તીસમે, તપ સંગે હો સહુ
 કર્મનો ભંગ. ભવિં ॥ ૭ ॥ તે દુવિધ દુષ્કર તપ તપે,
 ભવ પાસ આસ વિરક્ત; ધન્ય સાધુ મુનિ ઢંઢણ સમા, રૂષિ
 ખંધકે હોતીસંગ કુરૂકત. ભવિં ॥ ૮ ॥ નિજ આતમ
 કંચન ભણી, તપ અગ્નિ કરી શોધંત; નવ નવી લખિધ
 બલ છતે, ઉપસર્ગે હોતે સહંત. ॥ ૯ ॥ ધન્ય તેહ જે ધન
 ગૃહ તણ, તન રનેહનો કરી છેહ; નિઃસંગ વનવાસે વસે,
 તપ ધારી હો અભિગ્રહ ગુણ ગેહ. ભવિં ॥ ૧૦ ॥ ધન્ય
 તેહ ગચ્છ ગુફા તણ, જિન કલ્પ ભાવ અફંદ. પરિહાર
 વિશુદ્ધિ તપ તપે, તે વંદે હો દેવચંદ્ર મુનિંદ. ભવિં
 ॥ ૧૧ ॥ ઇતિ. ॥

હાલ ત્રીજી.

હવે રાણી પદમાવતી, ॥ એ દશી ॥

રે જીવ સાહસ આહરો, મત થાઓ દીન; સુખ દુઃખ
 સંપદ આપદા, પૂરવ કરમ આધીન. રેજીવં ॥ ૧ ॥
 ક્રોધાદિક વસે રણ સમે, સદ્દા દુઃખ અનેક; તે જો સમતામાં
 સહે, તો તુજ ખરો વિવેક. રે જીવ ॥ ૨ ॥ સર્વ અનિત્ય
 અશાશ્વતો, જેહ દીસે એહ; ધન તન સયણ સગા સહું,
 તિણ્ણચું ર્યો નેહ; રે જીવં ॥ ૩ ॥ જિમ ખાલક વેલુ
 તણા, ઘર કરીય રમંત; તેહ છતે અથવા ઢહે નિજ નિજ
 બ્રહ્ જંત. રે જીવં ॥ ૪ ॥ પંથી જેમ સરાહમાં, નદી
 નાવની રીતી; તિમ એ પરિણ્ય તો મિલ્યો, તિણ્ણથી શી
 પ્રીતિ. રે જીવં ॥ ૫ ॥ જ્યાં સ્વાર્થ ત્યાં સહું સગા, વિણ
 સ્વાર્થ દ્રર; પર કાજે પાપે ભલે, તું કેમ હોએ સૂર. રે
 જીવં ॥ ૬ ॥ તજિ ખાહિર મેલાવડો, મિલિયો બહુ વાર;
 જે પૂરવ મિલિયો નહિ, તિણ્ણચું ધર ખ્યાર. રે જીવં
 ॥ ૭ ॥ ચક્રી હરિ બલ પ્રતિહારી, તસ વિભવ અમાન;
 તે પણ કાલે સંહ્યા, તુજ ધન ર્યે માન. રે જીવં
 ॥ ૮ ॥ હા હા હું તો તું ફિરે, પરિણ્ય નિચિંત; નરક
 પડ્યાં કહે તાહરી, કોણ કરશે ચિંત. રે જીવં ॥ ૯ ॥
 રોગાદિક દુખ ઉપને, મન અરતિ મ ધરેવ; પૂરવ નિજ
 કૃત કર્મનો, એ અનુભવ હેવ. રે જીવં ॥ ૧૦ ॥ એહ
 શરીર અશાશ્વતો, ખીણમે સીજંત; પ્રીતિ કિસિ તે ઉપરે,
 જે સ્વાર્થવંત. રે જીવં ॥ ૧૧ ॥ જ્યાં લગે તુજ ઈણ

દેહથી, છે પૂરવ સંગ; ત્યાં લગે કોટિ ઉપાયથી, નવિ થાય
 ભંગ. રે જીવં ॥ ૧૨ ॥ આગલ પાછલ ચિહ્નું દિને, જે
 વિણસી જાય; રોગાદિકથી નવિ રહે, કીધે કોટી ઉપાય. રે
 જીવં ॥ ૧૩ ॥ અંતે પણ એને તજ્યાં, થાયે શિવ સુખ;
 તે જે છુટે આપથી, તો તુજે રયો દુઃખ, રે જીવં ॥ ૧૪ ॥
 એ તન વિણસે તાહરે, નવિ કોઈ હાણુ; જે જ્ઞાનાદિક ગુણ
 તણે, તુજ આવે જાણુ, રે જીવં ॥ ૧૫ ॥ તું અજરામર
 આતમા, અવિચલ ગુણ ખાણુ; ક્ષણ ભંગુર આ દેહથી, તુજ
 કિંહાં પિછાણુ. રે જીવં ॥ ૧૬ ॥ છેદન ભેદન તાડના,
 વધ બંધન દાહ; પુરૂગલને પુરૂગલ કરે, તું તો અમર અ-
 ગાહ. રે જીવં ॥ ૧૭ ॥ પૂર્વ કર્મ ઉઠયે સહી, જે વેદના
 થાય; ધ્યાવે આતમ તિણુ સમે, તે ધ્યાની રાય. રે જીવં
 ॥ ૧૮ ॥ જ્ઞાન ધ્યાનની વાતડી, કરણી આસાન; અંત સમે
 આપદ પડ્યાં, વિરલા કરે ધ્યાન. રે જીવં ॥ ૧૯ ॥ અરતિ
 કરી દુઃખ ભોગવે, પરવશ જેમ કીર; તો તુજ જાણુપણા-
 તણે, ગુણ કેવો ધીર રે. જીવં ॥ ૨૦ ॥ શુદ્ધ નિરંજન
 નિરમલો, નિજ આતમ ભાવ; તે વિણસ્યે કહે દુઃખ કિસ્યો,
 જે મિલીયો આવ. રે જીવં ॥ ૨૧ ॥ દેહ ગેહ ભાડા
 તણે, એ આપણે નાહિં; તુજ ગૃહ આતમ જ્ઞાન એ, તિ-
 જીમાંહે સમાહિ. રે જીવં ॥ ૨૨ ॥ મેતારજ સુકોસલો,
 વલી ગજ સુકુમાલ; સનત કુમાર ચક્રી પરે, તન મમતા
 ટાલ. રે જીવં ॥ ૨૩ ॥ કષ્ટ પડ્યા સમતા રમે, નિજ
 આતમ ધ્યાન; દેવચંદ્ર તિણુ મુનિ તણા, નિત વંદુ યાય.
 રે જીવં ॥ ૨૪ ॥ ઇતિ. ॥

ઢાલ ચોથી.

પ્રાણી ધરીયે સવેગ વિચાર—એ દેશી.

જ્ઞાન ધ્યાન ચારિત્રને રે, જો કંઠ કરવા ચાહ, તો
એકાકી વિહારતા રે, જિનકલ્પાદિ સાય રે. પ્રાણી૦ એકલ
ભાવના ભાવો. શિવ મારગ સાધન કાવરે. પ્રાણી.૦ ॥ ૧ ॥
સાધુ ભણી ગૃહ વાસની રે, છુટી મમતા તેહ, તો પણ
ગચ્છવાસી પછો રે, ગણુ ગુરૂ પર છે નેહ રે. પ્રાણી૦
॥ ૨ ॥ વન મૃગની પરે તેહથી રે, છોડી સકલ પ્રતિબંધ
તું એકાકી અનાદી-નોરે. કિણથી તુજ સંબંધરે. પ્રાણી૦
॥ ૩ ॥ શત્રુ મિત્રતા સર્વથી રે, પામી વાર અનંત, કોણ
સજ્જન હુશ્મન કિસ્યો રે, કાલે સહુનો અંતરે. પ્રાણી૦
॥ ૪ ॥ બાંધે કરમ જીવ એકલો રે, ભોગવે પણ તે એક
કિણ ઉપર કિણ વાતની રે, રાગ દ્રેષની ટેક રે. પ્રાણી૦
॥ ૫ ॥ જો નિજ એકપણું ગ્રહે રે, છોડી સકલ પર
ભાવ, શુદ્ધાત્મ જ્ઞાનાદિશું રે એક સ્વરૂપે ભાવ રે; પ્રાણી૦
॥ ૬ ॥ આંચો છે તું એકલો રે, જાઈશ પણ તું એક,
તો એ સર્વ કુટુંબથી રે, પ્રીતિ કિસિ અવિવેક રે. પ્રાણી૦
॥ ૭ ॥ વનમાંહે ગજ સિંહાદિથી રે, વિહરતાં ન ટલે જેહ,
જિણુ આસન રવિ આથમે રે, તિણુ આસન નિશિ છેહરે,
પ્રાણી૦ ॥ ૮ ॥ આહાર ગ્રહે તપ પારણે રે, કરમાં લેખ
વિહીન, એકવાર પાણી પીવતા રે, વનચારી ચિત્ત અદીન
રે. પ્રાણી૦ ॥ ૯ ॥ એહ દોષ સવિ પરતણો રે, પરસંગે શુણુ
હાણુ, પર ધન ગ્રાહી ચોર તે રે, એકપણે સુખ ખાણુ રે,
પ્રાણી૦ ॥ ૧૦ ॥ પર સંયોગથી બંધ છે રે, પરવિયોમથી

મોક્ષ; તેણે તણ પર મેલાવડો દે, એકપણે નિજ પોષ
 દે. પ્રાણીં ॥ ૧૧ ॥ જન્મ ન પામ્યો સાથ કો દે, સાથ
 ન મરશે કોય, હુખ વહેંચવા કો નહીં દે, ક્ષણભંગુર
 સહુ લોય દે. પ્રાણીં ॥ ૧૨ ॥ પરિજન મરતો દેખીને
 દે, શોક કરે જન મૂઠ, અવસરે વારો આપણો દે, સહુ
 જનની એ રુઠ દે, ॥ ૧૩ ॥ સુરપતિ ચક્રી હરિ બલી દે,
 એકલા પરભવ જાય, તન ધન પરિજન સહુ મલિ દે, કોઈ
 સખાઈ ન થાય દે, પ્રાણીં ॥ ૧૪ ॥ એક આતમા માહરો
 દે, નાણુ દંસણુ ગુણવંત, બાહ્ય યોગ સહુ અવર છે દે,
 પામ્યો વાર અનંત દે. પ્રાણીં ॥ ૧૫ ॥ ॥ કરકંડુ નમી
 નહ ગઈ દે, હુમ્મહ પ્રમુખ ઋષિરાય, મૃગા પુત્ર હરિ
 કેશીના દે, વંડ હું નિત પાય દે. પ્રાણીં ॥ ૧૬ ॥
 સાધુ ચેલાતી સુત લલો દે, વલી અનાથી તેમ; એમ મુનિ
 ગુણ અનુમોહતા દે, દેવચંદ્ર સુખ ખેમરે. પ્રાણીં ॥ ૧૭ ॥
 ॥ ઈતિ ॥

ઢાલ પાંચમી

એણી પરે ચંચલ આઉખો ॥ એ દેશી ॥

ચેતન એ તન કારિમે તુમે ધ્યાવોરે; શુદ્ધ નિરંજન
 દેવ; ભવિક તુમેં શુદ્ધ સ્વરૂપ અનૂપ. ભવિક તુમેં ॥૧॥
 નર ભવ શ્રાવક કુલ લલો, તુમેં લાધો સમકિત સાર;
 ભવિં જિન આગમ રચિશું સુણો, તુમેં આલસ નિંદ
 નિવાર. ભવિં ॥ ૨ ॥ સમયાંતર સહુ ભાવનો, તુમેં
 હશન જ્ઞાન અનંત; ભવિં આતમ ભાવે ધિર સદા, તુમં
 ભક્ષય ચરણ મહંત. ભવિં ॥ ૩ ॥ તિન લોક ત્રિહું

કાલની, તુમેં પરિણતિ તિન પ્રકાર; ભવિં એક સમયે
 બાણે તિણે, તુમેં નાણુ અનંત અપાર. ભવિં ॥ ૪ ॥
 સકલ દોષહર શાશ્વનો, તુમેં વીરજ પરમ અદીન; ભવિં
 સુક્ષમ તનુ બંધન વિના, તુમેં અવગાહના સ્વાધીન. ભવિં
 ॥ ૫ ॥ પુણ્ડલ સકલ વિવેકથી, તુમેં શુદ્ધ અમુર્તિ રૂપ;
 ભવિં ઇંદ્રિય સુખ નિરપૃહ થઇ, તુમેં અકથ અખાહ સ્વરૂપ
 ભવિં ॥ ૬ ॥ દ્રવ્ય તણા પરિણામથી તુમેં અગુરૂ લઘુત્વ
 અનિત્ય; ભવિં સત્ય સ્વભાવમયી સદા, તુમેં છોડી ભાવ
 અસત્ય. ભવિં ॥ ૭ ॥ નિજ ગુણુ રમતો રામ એ, તુમેં
 સકલ અકલ ગુણુખાણુ; ભવિં પરમાત્મ પર જ્યોતિ એ
 તુમેં અલખ અલેખ વખાણુ. ભવિં ॥ ૮ ॥ પંચ પૂજ્યથી
 પૂજ્ય એ, તુમેં સર્વ ધ્યેયથી ધ્યેય; ભવિં ધ્યાતા ધ્યાનરૂ
 ધ્યેય એ તુમેં નિશ્ચે એક અભેય, ભવિં ॥ ૯ ॥ અનુભવ
 કરતાં એહનો, તુમેં થાએ પરમ પ્રભોહ; ભવિં એક સ્વરૂપ
 અભ્યાસ શું, તમેં શિવ સુખ છે તસ ગોહ. ભવિં ॥ ૧૦ ॥
 બંધ અબંધ એ આત્મા, તુમેં કરતા અકરતા એહ;
 ભવિં એહ ભોગતા અભોગતા, તુમેં સ્યાદ્વાહ ગુણુ ગેહ.
 ભવિં ॥ ૧૧ ॥ એક અનેક સ્વરૂપ એ, તુમેં નિત્ય અનિત્ય
 અનાદિ; ભવિં સહસ્રહાવે પરિણમ્યા, તુમેં મુક્ત સકલ
 ઉન્માદ. ભવિં ॥ ૧૨ ॥ તપ જપ કિરિયા ખપ થકી,
 તુમેં અષ્ટ કરમ ન વિલાય; ભવિં તે સહું આત્મ ધ્યા-
 નથી, તુમેં ક્ષિણમેં ખેરૂ થાય. ભવિં ॥ ૧૩ ॥ શુદ્ધાત્મ
 અનુભવ વિના, તુમેં બંધ હેતુ શુભ ચાલ; ભવિં આત્મ
 પરિણામે રમ્યા, તુમેં એહજ અસ્રવ પાલ. ભવિં ॥ ૧૪ ॥
 ઇમ બાણી નિજ આત્મા, તુમેં વરણ સકલ ઉપાધિ;

ભવિં ઉપાદેય અવલંબને તુમેં પરમ મહોદય સાધ
ભવિં ॥ ૧૫ ॥ ભરત ધંધાસુત તેતલી, તુમેં ઈત્યાદિક
મુનિવૃંદ; ભવિં આતમ ધ્યાનથી એ તર્યા, તુમેં પ્રણમે
તે દેવચંદ્ર ભવિ. ॥ ૧૬ ॥ ઇતિ.

ઢાલ છટ્ટી.

શેલગ શેત્રુંજે સિદ્ધ થયા, ॥ એ દેશી ॥

ભાવના મુક્તિ નિશાની જાણી, ભાવો આસક્તિ આણી-
જી; યોગ કષાય કપટની હાસી, થાયે નિર્મલ જાણીજી.
ભાવનાં ॥ ૧ ॥ પંચ ભાવના એ મુનિ મનને, સંવર
ખાણી વખાણીજી; બૃહત્કલ્પ સૂત્રની વાણી, ફીકી તેમ
કહાણીજી, ભાવં ॥ ૨ ॥ કર્મ કતરણી શિવ નિસરણી,
ધ્યાન ઠાણુ અનુસરણીજી; ચેતન રામતણી એ જીરણી, ભવ
સમુદ્ર દુઃખ હરણીજી. ભાવં ॥ ૩ ॥ જયવંતા પાઠક
ગુણ ધારી, રાજસાગર સુવિચારીજી; નિર્મલ જ્ઞાન ધર્મ
સંભાલી, પાઠક બહુ હિતકારીજી. ભાવં ॥ ૪ ॥ રાજહંસ
સહગુરુ સુપસાયે, દેવચંદ્ર ગુણ ગાયાજી; ભવિક જીવ જે
ભાવના ભાવે, તેહ અમિત સુખ પાયાજી, ભાવં ॥ ૫ ॥
જેસલ મેરી શાહ સુત્યાગી વદ્ધમાન વડલાગિજી; પુત્ર
કલત્ર સકલ સોભાગી, સાધુ ગુણના રાગીજી, ભાવં ॥ ૬ ॥
તત્ત્વ આગ્રહથી ભાવના ભાઈ ઢાલ બંધમાં ગાઈજી, લણુશે
ગણુશે જે એ જ્ઞાતા, લહેશે તે સુખ ચાતાજી. ભાવં
॥ ૭ ॥ મન શુદ્ધે પંચે ભાવના ભાવો, પાવન નિજ ગુણ
પાવોજી; મન મુનિવર ગુણ સંગ વસાવો, સુખ સંપત્તિ
મહ થાવોજી. ભાવં ॥ ૮ ॥

॥ ઇતિ પંચ ભાવના સંપૂર્ણ. કુલ ગાથા ॥ ૬૫ ॥

॥ શ્રી પ્રભંજનાની સજાય ॥

॥ દેશી નાટકીયાની ॥

ગિરિ વૈતાલ્યને ઉપરે, ચક્રાંકા નયરીરે લો, અહો
ચક્રાં ચક્રાચુષ રાજા તિહાં, જિત્યા સવી વયરીરે લો. અહો
॥ ૧ ॥ મહન લેતા તસ સુંદરી, ગુણશીલ અચંભારે લો.
અં પુત્રી તાસ પ્રભંજના, રૂપે રતિ રંભારે લો. અં
॥ ૨ ॥ વિદ્યાધર ભૂચર સુતા, બહુ મલી એક પંતેરે લો;
અં રાધાવેધ મંડાવીઓ, વર વરવા ખંતેરે લો. અં ॥ ૩ ॥
કન્યા એક હુબરથી, પ્રભંજના ચાલીરે લો; અં આર્ય
ખંડમાં આવતાં, વન ખંડ વીચાલીરે લો. અં ॥ ૪ ॥
નિગ્રંથી સુપ્રતિષ્ઠિતા, બહુ મુણ્ણી સંગેરે લો; અં સાધુ
વિહારે વિચરતા, વહે મન રંગેરે લો. અં ॥ ૫ ॥ આર્યા
પુછે એવડો, ઉમાહો ર્યો છે રે લો; અં વિનયે કન્યા
વિનવે, વર વરવા ધમ્મિરે લો. ॥ ૬ ॥ એ ર્યો હિત જાણો
તુમે, એહથી નવિ સિદ્ધિરે લો; અં વિષય હલાહલ વિષ
જહાં, શી અમૃત યુદ્ધિરે લો. અં ॥ ૭ ॥ લોગ સંગ કારમા
કદ્યા, જિનરાજ સદાધરે લો; અં રાગ દ્વેષ સંગે વધે, ભવ
ભ્રમણ સદાધરે લો. અં ॥ ૮ ॥ રાજ સુતા કહે સાચ
એ, જે ભાખો વાણીરે લો, અં જેં પણુ એ ભૂલ અના-
દિની, કિમ જાએ છંડાણીરે લો. અં ॥ ૯ ॥ જેહ તજે તે
ધન્ય છે, સેવક જિનજીનારે લો; અં સેં અમે જડ પુણ્ણલ
રસ રમ્યા, મોહે લયલીનારે લો. અં મોં ॥ ૧૦ ॥ અધ્યા-
તમ રસ પાનથી પીના મુનિરાયારે લો; અં પીં તે પર
પરિણતિ રતિ તણ, નિજ તત્ત્વ સમાયારે લો. અં ॥ ૧૧ ॥

અમને પણ કરવો ઘટે, કારણ સંયોગેરે લો; અં પણ ચેતનતા પરિણમે, જડ પુફ્ફલ લોગેરે લો, અં જં ॥૧૨॥
 અવર કન્યા પણ ઉચ્ચરે, ચિંતિત હવે કિનેરે લો; અં ચિંં પછી પરમ પદ સાધવા, ઉદ્યમ સાધીનેરે લો. અં ઉં ॥ ૧૩ ॥ પ્રભંજના કહે હે સખી, એ કાયર પ્રાણીરે લો; અં ધર્મ પ્રથમ કરવો સદા, દેવચંદ્રની વાણીરે અં દેં ॥ ૧૪ ॥ ઇતિ. ॥

દાલ બીજી.

હું વારો ધના તુજ જાણ ન દેસ—એ દેશી.

કહે સાહુણી સુણ કન્યકારે ધન્યા, એ સંસાર કલેશ,
 એહને જે હિતકારી ગણેરે, ધન્યા તે મિથ્યા આવેશરે; સુજા-
 ની, કન્યા સાંભલ હિત ઉપદેશ, જગ હિતકારી જિનેશ છેરે,
 કં કીજે તમુ આદેશરે. સુજાનીં સાં ॥ ૧ ॥ ખરડીને
 વલી ધાયવુંરે, કં તેહ ન શિષ્ટાચાર; રતનત્રયી સાધન કરોરે,
 કં મોહાધીનતા વારરે. ॥ ૨ ॥ જેહ પુરૂષ વરવા તણીરે, કં
 ઇચ્છે છે તે જીવ. રથો સંબંધ પણે ભણોરે, કં ધારી કાલ
 સદૈવરે. ॥ ૩ ॥ તવ પ્રભંજના ચિંતવેરે, અખ્યા, તું છે અનાદિ
 અનંત; તે પણ મુજ સત્તા સમોરે, અં સહજ અકૃત મહં-
 તરે. ॥ ૪ ॥ ભવ ભમતા સવી જીવથીરે, અં પામ્યો સર્વ
 સંબંધ, માત પિતા બ્રાતા સુતારે, અં પુત્ર વધૂ પ્રતિબં-
 ધરે. ॥ ૫ ॥ રથો સંબંધ કહું ઇહારે, અં શત્રુ મિત્ર પણ
 થાય, મિત્ર શત્રુતા વલી લહેરે, અં એમ સંસરણ સ્વભા-
 વરે. ॥ ૬ ॥ સત્તા સમ સવી જીવ છેરે, અં ભેતાં વસ્તુ
 સ્વભાવ; એ માહરો એહ પારકોરે, અં સર્વ આરોપિત

ભાવરે. ॥ ૭ ॥ ગુરૂણી આગલ એહવુંરે; અં બુદ્ધું કેમ
 ઠહેવાય, સ્વપર વિવેચન કીજતાંરે, અં માહરો કૈાઈ ન
 થાયરે. ॥ ૮ ॥ ભોગ્ય પણું પણુ ભૂલથીરે, અં માને પુદ્ગલ
 ખંધ; હું ભોગી નિજ ભાવનોરે, અં પરથી નહિ પ્રતિખં-
 ધરે. ॥ ૯ ॥ સમ્યક જ્ઞાને વહેંચતાંરે, અં હું અમુદ્ધર્ત
 ચિદ્રુપ; કર્તા ભોક્તા તત્ત્વનોરે, અં અક્ષય અક્રિય અનુપરે.
 ॥ ૧૦ ॥ બુદ્ધો સર્વ વિભાવથીરે, અં નિશ્ચય નિજ અનુભૂત;
 ચૂર્ણાનંદી પરમ એહરે, અં નહિ પર પરિણુતિ રીતરે.
 ॥ ૧૧ ॥ સિદ્ધિ સમો એ સંગ્રહેરે, અં પર રંગે પલટાય;
 સંગાંગી ભાવે કરીરે, અં અશુદ્ધ વિભાવ અપાયરે. ॥ ૧૨ ॥
 શુદ્ધ નિશ્ચયનયે કરીરે, અં આતમ ભાવ અનંત; તેહ અશુદ્ધ
 નયે કરીરે, અં દુષ્ટ વિભાવ મહંતરે. ॥ ૧૩ ॥ દ્રવ્ય કરમ કર્તા
 થયોરે, અં નય અશુદ્ધ વ્યવહાર; તેહ નીવારો સ્વપદેરે,
 અં રમતા શુદ્ધ વ્યવહારરે. ॥ ૧૪ ॥ વ્યવહારે સમરે થકીરે,
 અં સમરે નિશ્ચયાચાર, પ્રવૃત્તિ સમારે વિકલ્પનેરે, અં
 તેહ સ્થિર પરિણુતિ સારરે. ॥ ૧૫ ॥ પુદ્ગલને પર જીવથીરે,
 અં કીધો ભેદ વિજ્ઞાન; બાધકતા દૂરે ટલીરે, અં હવે કુણુ
 રોકે ધ્યાનરે. ॥ ૧૬ ॥ આલંબન ભાવન વસેરે, અં ધરમ
 ધ્યાન પ્રગટાય; દેવચંદ્ર પદ સાધવારે, અં એહજ શુદ્ધ
 ઉપાયરે. ॥ ૧૭ ॥ ઇતિ०

દાહ ત્રીજી.

॥ રાગ ધનાશી. ॥

આયો આયો રે અનુભવ આતમચો આયો, શુદ્ધ નિ-
 મિત્ત આલંબન ભજતાં, આત્માલંબન પાયો રે, આં ॥૧॥

આત્મ ક્ષેત્રે ગુણ પર્ચાય વિધિ, તિહાં ઉપયોગ રમાયો, પર
 પરિણુતિ પર રીતે જાણી, તાસ વિકલ્પ સમાયો રે, આં ॥ ૨ ॥
 પૃથક્ત્વ વિતર્ક, શુકલ આરોહી, ગુણ ગણી એક
 સમાયો, પરજય દ્રવ્ય વિતર્ક એકતા, દુરધર મોહ ખપાયો
 રે, આં ॥ ૩ ॥ અનંતાનુબંધી સુભટને કાઢી, દર્શન
 મોહ ગમાયો, તિરિ ગતિ હેતુ પ્રકૃતિ ક્ષય કીધી, થયો
 આત્મ રસ રાયો રે, આં ॥ ૪ ॥ દ્વિતીય તૃતીયચોકડી
 ખપાવી, વેદ યુગલ ક્ષય થાયો, હાસ્યાદિક સત્તાથી ધ્વંસી
 ઉદય વેદ મિટાયો રે, આં ॥ ૫ ॥ થઈ અવેહી ને
 અવિકારી, હણ્યો સંજલનો કષાયો, માર્યો મોહ ચરણ
 ક્ષાયક કરી, પૂરણ સમતા સમાયો રે, આં ॥ ૬ ॥ ઘન-
 ઘાતિ ત્રિક યોધા લડીયા, ધ્યાન એકત્વને ધ્યાયો, જ્ઞાનાવ-
 રણાદિક ભટ પડિયા, જિત નિશાન ધૂરાયો રે, આં ॥ ૭ ॥
 કેવલ જ્ઞાન દર્શન ગુણ પ્રગટયા, મહારાજ પદ પાયો,
 શેષ અઘાતિ કર્મ ક્ષિણ હલ, ઉદય અખાધ દિખાયારે,
 ॥ ૮ ॥ સયોગી કેવલી થયા પ્રભંજના, લોકાલોક જણાયો,
 તિન કાલની ત્રિવિધ વસ્તના, એક સમયે ઉલખાયારે. આં
 ॥ ૯ ॥ સર્વ સાધવીએ વંદના કીધી, ગુણી વિનય ઉપજા-
 યો, દેવ દેવી તવ સ્તવે ગુણ સ્તુતિ, જગ જય પડહ વ-
 જાયારે. આં ॥ ૧૦ ॥ સહસ્ર કન્યકાને દીક્ષા દીધી,
 આશ્રવ સર્વ તળાયો, જગ ઉપગારી દેશ વિહારે, શુદ્ધ
 ધર્મ દીપાયારે, આં ॥ ૧૧ ॥ કારણ યોગે કારજ સાધે
 તેહ ચતુર ગાઈજે, આત્મ સાધન નિરમલ સાધે; પરમાનંદ
 પાઈજેરે. આં ॥ ૧૨ ॥ એહ અધિકાર કહ્યો ગુણ રાજે,
 વૈરાગે મન ભાવી, વસ્તુદેવ હિંડતણે અનુસારે, અનિગુણ

ભાવના ભાવીરે. આ૦ ॥ ૧૩ ॥ મુનિગુણગાતા ભાવ
વિશુદ્ધે, ભાવ વિચ્છેદ ન થાવે, પૂર્ણાનંદ ધ્વજાંથી ઉલસે,
સાધન શક્તિ જમાવેરે, આ૦ ॥ ૧૪ ॥ મુનિ ગુણ ગાવો
ભાવના ભાવો, ધ્યાવો સહજ સમાધિ, રત્નત્રયી એકત્વે
ખેલો, મેટી અનાદિ ઉપાધિરે. આ૦ ॥ ૧૫ ॥ રાજસાગર
પાઠક ઉપગારી, જ્ઞાન ધર્મ ઢાતારી, દીપચંદ્ર પાઠક ખરતર
વર, દેવચંદ્ર સુખકારીરે. આ૦ ॥ ૧૬ ॥ નયર લિંબડી માંહે
રહીને, વાયંચમ સ્તુતિ ગાઇ, આતમ રસીક શ્રોતાજન
મનને, સાધન રૂચિ સમજાઈ રે. આ૦ ॥ ૧૭ ॥ ઈમ ઉત્તમ
ગુણ માલા ગાવો, પાવો હર્ષ વધાઈ, જૈનધર્મ મારગ રૂચિ
કરતાં, મંગલ લીલ સદાઈરે. આ૦ ॥ ૧૮ ॥

ઇતિ પ્રભંજનાની સઝાય સંપૂર્ણ ॥ કુલ ગાથા ॥ ૪૬ ॥

॥ અથ સમ્યક્ત્વના સડસઠ બોલની સઝાય પ્રારંભા ॥

॥ ઢોહા ॥

સુકૃત વહિલ કાઢંબિની, સમરી સરસતી માત સમ-
કિત સડસઠ બોલની, કહિશું મધુરી વાત. ॥ ૧ ॥ સમકિત
હાયક શુર તણો, પચ્યુવચાર ન થાય ॥ ભવ કોડા કોડે
કરી, કરતાં સર્વ ઉપાય. ॥ ૨ ॥ ઢાનાદિક કિરિયા ન દીયે,
સમકિત વિષુ શિવ મર્મ ॥ તે માટે સમકિત વડું,
જાણો પ્રવચન મર્મ ॥ ૩ ॥ દર્શન મોહ વિનાશથી, જે
નિર્મલ ગુણ ઠાણ ॥ તે નિશ્ચય સમકિત કહ્યો, તેહનાં એ
અહિઠાણ. ॥ ૪ ॥

॥ ઢાલ ॥

દેખ દેખ દરિસણુ આપણું ॥ એ દેશી ॥

ચઉ સદહણુ તિલિંગ છે દશવિધ વિનય વિચારોરે,
ત્રણ શુદ્ધિ પણુ દ્રવણુ આઠ પ્રભાવિક ધારોરે ॥ ૫ ॥
ત્રુટકં ॥ પ્રભાવિક અડ પંચ ભૂષણુ પંચ લક્ષણુ જાણીયેં
૫૬ જયણુ ૫૬ આગાર ભાવને; છવિયા મન આણીયે;
૫૬ ઠાણુ સમકિત તણુ સડસઠ, લેઠ એહ ઉદાર એ,
એહનું તત્ત્વ વિચાર કરતાં, લહીજેં ભવ પાર એ ॥ ૬ ॥
॥ ઢાલ ॥ ચઉ વિહ સદહણુ તિહાં જીવાદિક પરમત્યોરે.
પ્રવચનમાં જે ભાંખિયાં લીજે તેહનો અત્યોરે. ॥ ૭ ॥ ત્રુઠા
તેહનો અર્થ વિચાર કરીયેં પ્રથમ સદહણુ ખરી, ખીજી
સદહણુ તેહના જે જાણુ મુની ગુણુ ઝવહરી ॥ સંવેગ
રંગ તરંગ ઝીલે માર્ગ શુદ્ધ કહે યુધા ॥ તેહની સેવા
કીજીયેં જિમ પીજીયે સમતા સુધા. ॥ ૮ ॥ ઢાલ ॥
સમકેત જેણુ ગ્રહી વમિયું નિન્હવ ને અહાછંદારે ॥ પા-
સત્યાને કુસીલિયા વેષવિડંબક મંદારે ॥ ૯ ॥ ત્રુઠા ॥
મંદા અનાણી દૂર છંડે ત્રીજી સદહણુ ગ્રહી ॥ પરદર્શ-
નીનો સંગ તણીયેં ચોથી સદહણુ કહી ॥ હીણુ તણુ
જે સંગ ન તજે તેહનો ગુણુ નવિ રહે ॥ જયું જલધિ
જલમાં ભલ્યું ગંગાનીર લૂણપણું લહે ॥ ૧૦ ॥

॥ ઢાલ ॥

કપૂર હોવે અતિ ઉજલોરે ॥ એ દેશી. ॥

ત્રણ લિંગ સમકિત તણારે, પહિલો શ્રુત અભિલાષ ॥
જેહથી શ્રોતા રસ લહેરે, જેહવી સાકર દ્રાખરે ॥ પ્રાણી,

ધરિયે સમકિત રંગ, જિમ લહિયે સુખ અભંગરે ॥ પ્રાણીં
 ધં ॥ એ ટેકં ॥ ૧૧ ॥ તરુણ સી પરિવરયેરે, ચતુર
 સુણે સુરગીત ॥ તેહથી રાગે અતિ ઘણેરે, ધર્મ સુધ્યાની
 રીતરે. પ્રાણીં ॥ ૧૨ ॥ ભૂખ્યો અટવી ઉતર્યોરે, જિમ
 દિજ ગેવર ચંગ ॥ ઇચ્છે તિમ જે ધર્મનેરે, તેહિજ ખીલું
 લિંગરે ॥ પ્રાણીં ॥ ૧૩ ॥ વૈયાવચ્ચ ગુરૂ દેવતુરે, ત્રિલું
 લિંગ ઉઠાર ॥ વિદ્યા સાધક તણી પરેરે, આલસ નવિય
 લગારરે. ॥ પ્રાણીં ॥ ૧૪ ॥

॥ ઢાલ ॥

પ્રથમ ગોવાલા તણે ભવેંલ ॥ એ દેશી.

અરિહંત તે જિન વિચરતાલ, કર્મ ખપી હુઆ સિદ્ધ
 ચેઈય જિન પડિમા કહીલ, સૂત્ર સિદ્ધાંત પ્રસિદ્ધ; ચતુર
 નર, સમજે વિનય પ્રકાર, જિમ લહિયે સમકિત સાર ॥
 ચતુરં ॥ ૧૫ ॥ ધર્મ ખિમાદિક ભાંખિઓલ, સાધુ
 તેહનારે ગેહ, આચાર્ય આચારનાલ, કાયક નાયક જેહ
 ॥ ચતુરં ॥ ૧૬ ॥ ઉપાધ્યાય તે શિષ્યનેલ, સૂત્ર ભણા-
 વણુ હાર, પ્રવચન સંઘ વખાણીયેંલ, ફરિસણુ સમકિત
 સાર ॥ ચતુરં ॥ ૧૭ ॥ ભક્તિ બાદ્ય પ્રતિપત્તિથી લ,
 હૃદય પ્રેમ બહુમાન, ગુણુ થુતિ અવગુણુ ઢાંકવાલ, આશા-
 તનાની હાણુ ॥ ચતુરં ॥ ૧૮ ॥ પાંચ લેહ એ કથ તણેલ,
 વિનય કરે અનુકૂલ, સિંચે તેહ સુધારસેંલ, ધર્મ વૃક્ષનું
 મૂલ ॥ ચતુરં ૧૯ ॥

॥ ઢાલ ॥

ધોખીડા તું ધોજે મનનું ધોતીયુરે ॥ એ દેશી ॥

તણુ શુદ્ધિ સમકિત તણીરે, તિહાં પહેલી મન શુદ્ધિરે

॥ શ્રી જિનને જિનમત વિનારે, જૂઠું સકલ એ બુદ્ધિરે,
ચતુર વિચારે ચિત્તમારે. એ ટેક૦ ॥ ૨૦ ॥ જિન ભગતે
જે નવિ ચર્ચરે, તે બીજાથી નવ થાયરે, એવું જે મુખ
ભાંખિયે, તે વચન શુદ્ધિ કહેવાયરે ॥ ચતુર૦ ॥ ૨૧ ॥
છેલો લેલો વેઠનારે, જે સહતો અનેક પ્રકારરે, જિણુ વિણુ
પર સુર નવિ નમેરે, તેહની કાયા શુદ્ધ ઉદારરે ॥ ચતુર૦
॥ ૨૨ ॥

॥ ઢાલ ॥

॥ મુનિજન મારગની ॥ એ દેશી ॥

સમકિત દ્રવ્ય પરિહરો, તેમાં પહેલી છે શંકારે, તે
જિનવચનમાં મત કરો, જેહને સમ નૃપ રંકારે, સમકિત
દ્રવ્ય પરિહરો ॥ એ ટેક૦ ॥ ૨૩ ॥ કંખા કુમતની વાંછના,
બીજું દ્રવ્ય તજિયે, પામી સુરતરૂ પરગડો, કિમ ખાઉલ
ભજિયે ॥ સમકિત૦ ॥ ૨૪ ॥ સંશય ધર્મના ફલ તણો,
વિતિગિચ્છા નામે ॥ ત્રીજું દ્રવ્ય પરિહરો, નિજ શુભ
પરિણામે ॥ સમકિત૦ ॥ ૨૫ ॥ મિથ્યામતિ શુષ્કવર્ણનો,
ટાલો ચોથો દોષ, ઉન્મારગ શુષ્કતાં હુવે, ઉન્મારગ પોષ ॥
સમકિત૦ ॥ ૨૬ ॥ પાંચમો દોષ મિથ્યામતિ, પરિચય નવિ
કિજે, ઇમ શુભ મતિ અરવિંદની, ભદ્રી વાસના લીજે ॥
સમકિત૦ ॥ ૨૭ ॥

॥ ઢાલ ॥

॥ લોલીડા હંસારે વિષય ન રાચીયે ॥ એ દેશી. ॥

આઠ પ્રભાવિક પ્રવચનના કદાં, પાવયણી ધુર બણુ,
વર્તમાન શ્રુતના અર્થનો, જે પાર લહે ગુણ ખાણુ, ધન

ધન શાસન મંડન મુનિવરા ॥ એ ટેકં ॥ ૨૮ ॥ ધર્મ કથી
 તે બીજે બાણીયે, નંદિખેણુ પરિ જેહ, નિજ ઉપદેશેરે
 રંજે લોકને, ભંજે હુદય રનેહ ॥ ધન ધનં ॥ ૨૯ ॥
 બાદી ત્રીજેરે તર્ક નિપુણુ ભણ્યો, મહુવાદી પરિ જેહ; રાજ-
 દારેરે જયકમલા વરે, ગાજંતો જિમ મેહ. ધન ધનં
 ॥ ૩૦ ॥ ભદ્રબાહુ પરે જેહ નિમિત્ત કહે, પરમત ઝીપણુ
 કાજ; તેહ નિમિત્તિરે ચોથો બાણીયે, શ્રી જિનશાસન રાજ.
 ધન ધનં ॥ ૩૧ ॥ તપ ગુણુ ઓપેરે રોપે ધર્મને, ગોપે
 નવિ જિન આણુ, આશ્રવ લોપેરે નવિ કોપે કહા, પંચમ
 તપસી બાણુ, ધન ધનં ॥ ૩૨ ॥ છઠો વિદ્યારે મંત્ર તણો
 વલી, જિમ શ્રીવચર મુણિંદ; સિદ્ધ સાતમોરે અંજન ચો-
 ગથી, જિમ કાલિક મુનિયંદ. ધન ધનં ॥ ૩૩ ॥ ઠાવ્ય
 મુધારસ મધુર અરથ ભર્યા, ધર્મ હેતુ કરે જેહ; સિદ્ધસેન
 પરે નરપતિ રીઝવે, અઠમ વર કવિ તેહ, ધન ધનં
 ॥ ૩૪ ॥ જળ નવિ હોવે પ્રભાવિક એહવા, તવ વિધિ પૂર્વ
 અનેક; બાત્રા પૂજાદિક કરણી કરે, તેહ પ્રભાવિક છેક. ધન
 ધનં ॥ ૩૫ ॥

॥ હાલ ॥

સતીય મુભદ્રાની રેશી. ॥

સોહ સમકિત જેહથી, સખિ જિમ આભરણે દેહ;
 ભૂષણુ પાંચ તે મન વસ્ત્યાં, સખી તેહમાં નહિં સંદેહ. મુઝ
 સમકિત રંગ અચલ હોયો. એ ટેકં ॥ ૩૬ ॥ પહિંતું
 કુશલપણું તિહાં, સખી વંદનને પચ્ચખાણુ, કિરિયાનો વિધિ

અતિધણી, સખી આચરે તેહ સુખણ, મુઝં ॥ ૩૭ ॥
 ખીજું તીરથ સેવના, સખી તીરથ તારે જેહ; તે ગીતારથ
 મુનિવરા, સખી, તેહશું કીજે નેહ. મુઝં ॥ ૩૮ ॥ ભકિત
 કરે ગુરૂ દેવની, સખી, ત્રીજું ભૂષણ હોય; કિણહિ ચલાવ્યો
 નવિ ચલે, સખી, ચોથું ભૂષણ જોય. મુઝં ॥ ૩૯ ॥ જિન
 શાસન અનુમોહના, સખી, જેહથી બહુજન હુંત; કીજે
 તેહ પ્રભાવના, સખી, પાંચ ભૂષણની ખંત. મુઝં ॥ ૪૦ ॥

॥ ઢાલ ॥

ધમ નવિ કીજે હો ॥ એ દેશી ॥

લક્ષણ પાંચ કદ્યાં સમકિત તણાં, ધુર ઉપશમ અનુ-
 દ્વલ; સુગુણ નર, અપરાધિશું પણ નવિ ચિત્ત થકી, ચિંત-
 વીયે પ્રતિદ્વલ, સુગુણ નર શ્રીજિન ભાષિત વચન વિચારિયે.
 એ ટેકં ॥ ૪૧ ॥ સુર નર જે દુઃખ કરિ લેખવે, વંછે
 શિવ સુખ એક; સું ખીજું લક્ષણ તે અંગીકારે, ચાર
 સંવેગશું ટેક. સું શ્રી જિનં ॥ ૪૨ ॥ નારક ચારક
 સમભવ ઊભાગ્યો, તારક બાણિને ધર્મ સું ચાહે નિકલવું
 નિવેંદ છે, ત્રીજું લક્ષણ મર્મ. સું શ્રી જિનં ॥ ૪૩ ॥
 દ્રવ્ય થકી દુઃખીયાની જે દયા, ધર્મ હીણાની ભાવ; સું
 ચોથું લક્ષણ અનુકંપા કહી, નિજ શકતે મન લાવ, સું
 શ્રી જિનં ॥ ૪૪ ॥ જે જિન ભાંખ્યું તે નહી અન્યથા,
 એહવો જે દઢ રંગ. સું તે આસ્તિકતા લક્ષણ પાંચમું,
 કરે કુમતિનો એ ભંગ. સું શ્રી જિનં ॥ ૪૫ ॥

॥ ઢાલ ॥

જિન જિન પ્રતિ વંદન દીસે ॥ એ દેશી. ॥

પર તીર્થો પરના સુર તેણે, ચૈત્ય ગ્રંથાં વહી જેહ;

વંદન પ્રમુખ તિહાં નવિ કરવું, તે જયજ્ઞા પટ લેયરે,
ભવિકા સમકિત ચતના કીજે. ટેકાં ॥ ૪૬ ॥ વંદન તે
કરજોડને કહિયે, નમન તે શીશ નમાડે; દાન ઇષ્ટ અન્ના-
દિક દેવું, ગૌરવ ભગતિ દેખાડેરે. ભવિકાં ॥ ૪૭ ॥ અનુ-
પ્રદાન તે તેહને કહિયે, વાર વાર જે દાન; દોષ કુપાત્રે
પાત્ર મતિયે, નહિ અનુકંપા માનરે. ભવિકાં ॥ ૪૮ ॥
અણુ બોલાવે જેહ બાંખવું, તે કહિયે આલાપ; વારંવાર
આલાપ જે કરવો, તે કહિયે સંલાપરે. ભવિકાં ॥ ૪૯ ॥
એ જયજ્ઞાથી સમકિત દીપે, વલી દીપે વ્યવહાર; એમાં પણ
કારણથી જયજ્ઞા, તેના અનેક પ્રકારે. ભવિકાં ॥ ૫૦ ॥

॥ હાલ ॥

લલનાની દેશી. ॥

શુદ્ધ ધરમથી નવિ ચલે, અતિઠઠ ગુણુ આધાર; લલના;
તો પણુ જે નવિ તેહવા, તેહને એહ આગાર. લલનાં
॥ ૫૧ ॥ બોલ્યું તેહવું પાલિયે, હંતિહંત સમ બોલ; લલ-
નાં સજજનના ફુર્જન તણા, કચ્છપ કોટને તોલ; લલનાં
બો ॥ ૫૨ ॥ રાજ નગરાદિક ધણી, તસ શાસન અભિ-
યોગ; લલનાં તેહથી કાર્તિકની પરે, નહિ મિથ્યાત સંયોગ;
લલનાં બો ॥ ૫૩ ॥ મેલો જનનો ધણુ કલો, ખલ ચો-
રાદિક બણ; લલનાં ક્ષેત્ર પાલાદિક દેવતા, તાતાદિક શુદ્ધ
ઠાણુ. લલનાં બો ॥ ૫૪ ॥ વૃત્તિ ફુર્લભ આણવિકા, તે
સીખણુ કંતાર; લલનાં તે હેતે દ્રવણુ નહી, કરતાં અન્ય
આચાર. લલનાં બો ॥ ૫૫ ॥

॥ ઠાણ. ॥

॥ રાગ મહાર ॥

ભાવીજે'રે સમકિત જેહથી રૂપડું, તે ભાવનારે ભાવો
 મન કરી પરવડું; જો સમકિતરે તાજું સાજું મૂલરે, તે
 મતતરે દીધે શિવપદ અનુકૂલરે. ॥ ૫૬ ॥ ત્રુટક ॥ અનુકૂલ
 મૂલ રસાલ સમકિત, તેહ વિષ્ણુ મતિ અંધરે; કરે કિરિયા
 ગર્વ ભરિયા, તેહ જૂઠા ધંધરે; એ પ્રથમ ભાવના ગુણો
 રૂઝડી, સુણો ખીજ ભાવના; ભારણું સમકિત ધર્મ પૂરનું,
 એહવી તે પાવના. ॥ ૫૭ ॥ ઠાણ ॥ ત્રીજી ભાવનારે સમકિત
 પીઠ જો દઢ સહી, તે મોહોટોરે ધર્મ પ્રસાદ ડોળે નહી;
 પાછળે જોટેરે મોહોટું મંડાણ ન શોભીયે, તેહ કારણરે
 સમકિતશું ચિત્ત થોભીયે ॥ ૫૮ ॥ ત્રુટક ॥ થોભીયે ચિત્ત
 નિત એમ ભાવી થોથી ભાવના ભાવિયે; સમકિત નિધાન
 સમસ્ત ગુણનું, એહવું મન લાવિયે; તેહ વિષ્ણુ છુટા રત્ન
 સરિખા મુલ ઉત્તર ગુણ સવે; કિમ રહે તાકે જેહ હરખા
 ચોર જોર ભવે ભવે ॥ ૫૯ ॥ ઠાણ ॥ ભાવો પંચમીરે ભા-
 વના શમ હમ સારરે, પૃથિવી પરેરે સમકિત તમ આધારરે;
 છઠી ભાવનારે ભાજન સમકિત જો મલે, શ્રુત શીલનોરે તે
 રસ તેહમાં નવિ ઢલે. ॥ ૬૦ ॥ ત્રુટક ॥ નવિ ઢલે સમકિત
 ભાવના રસ અમિય સમ સંવર તણો; ૫૮ ભાવના એ કહી
 એહમાં કરે આહર અતિ ઘણો; ઈમ ભાવતાં પરમાર્થ
 જલનિધિ હોય નિનુઝક જોલ એ ॥ ઘન પવન પુણ્ય પ્રમાણ
 પ્રગટે ચિદાનંદ કલ્લોલ એ ॥ ૬૧ ॥

॥ હાલ. ॥

જે મુનિ વેષ શકે નવિ છાંડી ॥ એ દેશી ॥

ઠરે જિહાં સમકિત તે થાનક, તેહના પટ વિધ કહિ-
યે'રે; તિહાં પહેલું થાનક છે ચેતન, લક્ષણ આતમ લહિ-
યે'રે. ખીર નીર પરે' પુફ્ફલ મિશ્રિત, પણ એહથી છે
અલગોરે; અનુભવ હંસ ચંચળે લાગે, તો નવિ દીસે
વલગોરે. ॥ ૬૨ ॥ ખીણું થાનક નિત્ય આતમા, જે અનુ-
ભૂત સંભારેરે; બાલકને સ્તન પાન વાસના, પૂરવ ભવ
અનુસારે'રે. દેવ મનુજ નરકાદિક તેહનાં, છે અનિત પર્યા-
યરે; દ્રવ્ય થકી અવિચલિત અખડિત, નિજ ગુણ આતમ
રાયરે. ॥ ૬૩ ॥ ત્રીણું થાનક ચેતન કર્તા, કર્મ તણે છે
ચોખે'રે; કુંભ કાર જિમ કુંભ તણે જે, ઢંડાદિક સંયોગેરે;
નિશ્ચયથી નિજ ગુણનો કર્તા, અનુપચરિત વ્યવહારેરે; દ્રવ્ય
કમનો નગરાદિકનો, તે ઉપચાર પ્રકારેરે. ॥ ૬૪ ॥ ચોથું
થાનક છે તે લોકતા, પુણ્ય પાપ ફલ કેરોરે; વ્યવહારે
નિશ્ચય નય હથે, બુંજે નિજ ગુણ નેરોરે. પંચમ થાનક
છે પરમ પદ, અચલ અનંત સુખ વાસોરે; આધિ વ્યાધિ
તન મનથી લહિયે, તસુ અભાવે સુખ ખાસોરે. ॥ ૬૫ ॥
છઠું થાનક મોક્ષ તણું છે, સંયમ જ્ઞાન ઉપાયોરે; જો
સહિજે' લહિયે' તો સધલે, કારણ નિઃફલ થાયોરે. કહે
જ્ઞાન નય જ્ઞાનજ સાચું, તે વિષુ ગુઠી કિરિયારે; ન લહે
રુપું રુપ બાણી શીપ બાણી જે ફરિયારે. ॥ ૬૬ ॥ કહે
કિરિયા નય કિરિયા વિષુ જે, જ્ઞાન તેહ શું કરશેરે; જલ
પેસી કર પદ ન હલાવે, તાફ તે કિમ તરશેરે. દૂષણ બૂધણ

છે ઈહાં બહુલાં, નય એકેકને વાહેરે; સિદ્ધાંતી તે બહુ નય સાધે, જ્ઞાનવંત અપ્રમાદેરે. ॥ ૬૭ ॥ એણિપરે સડસઠ બોલ વિચારી, જે સમકિત આરાહેરે; રાગ દ્વેષ ટાલી મન વાલી, તે સમ સુખ અવગાહેરે. જેહનું મન સમકિતમાં નિશ્ચલ, કોઈ નહી તસ તોલેરે; શ્રીનય વિજય વિબુધ પય સેવક, વાચક જસ ઈમ બોલેરે. ॥ ૬૮ ॥

ઇતિ શ્રી સમ્યક્ત્વના સડસઠ બોલની સગાય સંપૂર્ણમ્.

॥ અથ વિશ અસમાધિની સજ્ઞાય ॥

રાગ મલ્હાર ॥ ચતુર ચોમાસો પડિકમી ॥ એ દેશી ॥

શ્રીજિન આગમ સાંભલી, ચિત્ત સમાધિ કરીજેરે; સ્થિર શુભ યોગે આતમા, સમતાયે વાસીજેરે. શ્રીં ॥ ૧ ॥ વિશ બોલ અસમાધિના, ચોથે અંગે ભાંખ્યારે; આવશ્યક નિયુક્તિમાં, ચોથે આવશ્યકે ઢાખ્યારે શ્રીં ॥ ૨ ॥ દ્રુત દ્રુત પંથે ચાલવું, અપ્રમાજિત સ્થાને રહેવુંરે; તિમદુપ્રમાજિત જાણીયે, પંથે ગમનનું કરવુંરે; શ્રીં ॥ ૩ ॥ અધિક સયાસન સિવતો, ઉપકરણાદિક લેવુંરે; રત્નાધિક મુનિ પરાભવે, સ્થવિરોપધાત ચિંતવવુંરે. ॥ શ્રીં ॥ ૪ ॥ ભૂત પ્રાણી ઉપધાતીયો, બોલા-બોલો બહુ કોપેરે; દીર્ઘ રોષ રાખે ઘણું, પીડી માંસ આ-રોપેરે. શ્રીં ॥ ૫ ॥ વાર વાર આકોશશું, નહુર કલંકાદિક બોલેરે; કોષાદિક જે ઉપશબ્દો, ફરિ અધિકરણને બોલેરે, શ્રીં ॥ ૬ ॥ કરે સગાય અકાલમાં, કર પદ શિર નવિ પૂજેરે; ગાઠ સ્વરે રાત્રે લવે, કલહ માંહે ચિત્ત રંજેરે. શ્રીં ॥ ૭ ॥ ગણુ લેહાદિક મોટકા, જંજ કરણનો રાગીરે;

સૂરજ ઉદયને આથમે, તિહાં અશનાદિક લોગીરે. શ્રી૦
 ॥ ૮ ॥ એષણાદિકે સમિતો નહિ, એ અસમાધે વરતેરે;
 ચિત્ત સમાધિ ન ઉપજે, દ્રવ્ય ક્રિયા બહુ કરતેરે. શ્રી૦
 ॥ ૯ ॥ નામ થકી એ ઠાખીયા, પણ એહમાં બહુ આવેરે;
 આર્તરૌદ્ર હોય ધ્યાનથી, ચિત્ત ચપલતા થાવેરે. શ્રી૦
 ॥ ૧૦ ॥ એહ પરિહરતાં મુનિ તણે, ચિત્ત સમાધિ સહુ-
 જેરે; ભાવ ક્રિયા સદૃઢી હુવે, જ્ઞાન વિમલ શુભ સુજેરે.
 શ્રી૦ ॥ ૧૧ ॥

ઇતિ વિશ અસમાધિની સજ્જાય સંપૂર્ણ.

॥ અથ સ્યાદ્રાદની સજ્જાય. ॥

આ ભવ રતન ચિંતામણિ સરિખો ॥ એ દેશી ॥

સ્યાદ્રવાહ મત શ્રી જિનવરનો, તે કેમ કહિયે એકાં-
 તણ; મત એકાંત કહે મિથ્યાત્વી, સાખી સકલ સિદ્ધાંતણ.
 સ્યાદ૦ ॥ ૧ ॥ સીયા રૂપ તિહાં ન રહે મુનિવર, સોલમે
 ઉત્તરાધ્યયને વિચારણ; સાધુ સાધવી વસે એકઠા, શ્રી
 ઠાણાંગ પાંચ પ્રકારણ. સ્યાદ૦ ॥ ૨ ॥ જીવ અસંખ્ય
 કહ્યાં જલ ટપકે, પત્રવણા સૂત્ર જિનરાજણ; કલ્પસૂત્રમાં
 નિત્ય નદીને લાંગે, મુનિવર વહોરણ કાજણ સ્યાદ૦ ॥ ૩ ॥
 શ્રી ઠાણાંગે ચોથે ઠાણે, માંસ આહારી નરકે જાયણ; મદ્ય
 માંસ મધુ પશુ આચરણો, આચારાંગે કહ્યો જિનરાજણ.
 સ્યાદ૦ ॥ ૪ ॥ પાંચમ અંગે ન કરે શ્રાવક, ત્રિવિધે પત્તર
 કર્માદાનણ; હલ નિર્વાહ તણા પશુ દીસે, સપ્તમ અંગે
 ક્રિયા પરિમાનણ. સ્યાદ૦ ॥ ૫ ॥ હિંસા ન કરે ત્રિવિધે

મુનિવર, પંચમે અંગે જીવો ધીરજ; જિનવર તેજી લેશ્યા
 ઉપરે, શીત લેશ્યા મુકી વીરજ. સ્થાહ૦ ॥ ૬ ॥ મહાવેદના
 હાથ લગાયા, વનસ્પતિને થાય અંગેજ; પડતો મુનિવર
 તેહ જ પકડે, એહ અર્થ છે આચારાંગેજ. સ્થાહ૦ ॥ ૭ ॥
 ઉત્તરાધ્યયને ભાખ્યો મુનિવર, સમય માત્ર ન કરે પ્રમાહજ;
 હથ વૈકાલિકે ત્રીજી પોરસી, નિદ્રા તણી કીધી મરજહજ.
 સ્થાહ૦ ॥ ૮ ॥ અંધ લણી પણ અંધ ન કહેવો, હથ
 વૈકાલિકે એ વિધિવાહજ; જ્ઞાતા અંગે યતિયે ભાખ્યા,
 નાગશ્રીના અવરજીવાહજ. સ્થાહ૦ ॥ ૯ ॥ સૂત્રે દેવ અવિ-
 રતિ જોલ્યા, હવે પંચમ ઠાણે મનરંગજ; પ્રજ્ઞચરિજ મત
 અતિ ઉતકૃષ્ટો, દેવ લણી જોલ્યા ઠાણાંગજ. સ્થાહ૦ ॥ ૧૦ ॥
 સૂત્ર ન વિઘટે પ્રકરણ વિઘટે, પ્રજ્ઞ પુછી તેહને એહજ;
 રૂપભ બાહુબલી શિવપુર પહોતા, એકજ દિન ભાખ્યા સં-
 દેહજ. સ્થાહ૦ ॥ ૧૧ ॥ સાત જણાશું મહિ દીક્ષા, સમમ
 ઠાણે શ્રીઠાણાંગજ; છઠે અંગે સાત સયાસું, કોણ જોટો
 કોણ સાચો અંગજ. સ્થાહ૦ ॥ ૧૨ ॥ નારી સહસ્ર બત્તીસે
 જ્ઞાતા, સુયગડાંગ સોલ હજારજ; કૃષ્ણ તણી અંતે ઉર
 ભાંખી, કિમ મેલી જે એહ પ્રકારજ. સ્થાહ૦ ॥ ૧૩ ॥
 કુલધર પનરે જંબુ પન્નતિ, સમવાયાંગે કુલધર સાતજ;
 હરિ ખારમાં જિન આઠમે અંગે, તેરમાં ચોથે અંગ કહાતજ
 સ્થાહ૦ ॥ ૧૪ ॥ ચારિત્ર વિરાધ્યું પાંચમે અંગે, ભવનપતિ
 માંહે સુર થાયજ, તો સુકુમાલિયા છઠે અંગે, કિમ ખીજે
 દેવલોકે કહાયજ. સ્થાહ૦ ॥ ૧૫ ॥ સૂત્ર ટીકા નિર્ચુક્તિ
 વખાણો, ચૂર્ણી ભાખ્ય એ મેલો પંચજ; પંચ કહે તો તે
 મત સાચો, તેણે અર્થે મ કરો ખલ ખંચજ. સ્થાહ૦

॥ ૧૬ ॥ જીવાલિગમે અસંઘયણી, ભાંખ્યા નારકી શ્રી
 ભગવંતજી; ઓગણીશમે શ્રી ઉત્તરાધ્યયને, માંસ પિંડ
 બોલ્યાં સિદ્ધાંતજી. સ્યાદ૦ ॥ ૧૭ ॥ વિષુ વ્યાકરણે અર્થ
 કરે જે, અર્થ નહિ પણ અનર્થ જાણજી; ભાંગી નાવે નદી
 કેમ તરીએ, દશમે અંગે કહ્યા જિન ભાણજી. સ્યાદ૦ ॥ ૧૮ ॥
 શ્રી જિન પ્રતિમાનું વૈયાવચ્ચ, કરે કર્મ નિર્જરા કાળેજી;
 દશમે અંગે સાધુ લણીયે, વિચાર કહ્યા જિનરાજેજી.
 સ્યાદ૦ ॥ ૧૯ ॥ જ્ઞેય હેય ઉપાદેય વખાણે, ઉત્સર્ગ અને
 અપવાદજી; વિધિ ચરિતાનુવાદ નય સંસ્થિત, નિશ્ચય નય
 વ્યવહાર મર્યાદજી. સ્યાદ૦ ॥ ૨૦ ॥ અનેકાંત નયવાદી
 જિનવર, આગમ માંહી વદા દશ બોલજી; કહે શ્રી સાર
 સમજી કે પરિજો, શ્રી સિદ્ધાંત રતન બહુ મૂલજી. સ્યા-
 દ૦ ॥ ૨૧ ॥

ઇતિ સ્યાદ્રાહની સજ્જાય સંપૂર્ણ.

॥ અથ એકવીશ સબલની સજ્જાય. ॥

ચતુર ચોમાસો પડિકમી ॥ એ દેશી ॥

કહું હવે સખલની વાર્તા, જે એકવીશે લણીયારે;
 ચોથે અંગે આવશ્યકે, ગુરુ મુખથી જે સુણીયારે. ॥ ૧ ॥
 ચારિત્ર સુધ્ધુ ચિત્ત ધરો. ॥ એ આંકણીં ॥ સખલ તે
 ચરિત્ર મલીનતા, અનિયતિકમ અતિચારેરે; સાલખને
 આરાધક કહ્યો વિરાધક અનાચારેરે. ચાં ॥ ૨ ॥ ઉત્તર
 ગુણની મલીનતા, તિહાં લગે ચરણનો સખલરે, મૂલ ગણે
 ધાતિજીકે, ચરણ તે જિમ હિમેં કમલરે. ચાં ॥ ૩ ॥ કર
 મુખ અંગ કુશીલતા, હસ્ત કર્મનો કારીરે; દિવ્ય

ઔદારિક લેહથી, મૈથુન સેવન ચારીરે. ચા૦ ॥ ૪ ॥ દિવસે
 ગ્રહું દિવસે જમ્યું, ઇત્યાદિક ચૌભંગીરે, સંનિધિ પ્રમુખના
 યોગથી, રચણી ભોજન સંગીરે. ચા૦ ॥ ૫ ॥ અથવા દિન
 રચણીયે કર્યું, ઇત્યાદિક ચૌભંગીરે; પ્રથમ વિના જે આહરે,
 તે પછી સખલનું લિંગીરે. ચા૦ ॥ ૬ ॥ ઇષ્ટી પરે આધા-
 કર્મનો, રાજપિંડ કૃતપિંડરે; પામી ચ પાલટી આપવું,
 અછિજ ઉલાલિ લિયે ચંડરે. ચા૦ ॥ ૭ ॥ સનમુખ આ-
 પ્યું અબ્યાકૃતે, એહવા પિંડને ઇચ્છેરે; વારંવાર પચખી
 જિમે, ગણથી ગણાંતરે ગચ્છેરે. ચા૦ ॥ ૮ ॥ માસ પટકમાં
 તે કરે, ત્રણ હગ લેપ એક માસે રે, જલ થલ પદ
 જલ જિહાં હુએ, તે હગ લેપ વિભાષેરે, ચા૦
 ॥ ૯ ॥ અર્ધજંધા જલ સંઘટ્ટે, નાલિ લગે જલ લેપરે;
 તેહથી અધિક લેપોપરે, જેહથી હોય વ્રત લેપરે, ચા૦
 ॥ ૧૦ ॥ માયા સ્થાનક સેવતો, માસ માંહિ ત્રણ મિત્તરે,
 આકૃષ્ટીયે કરી સેવતો, હિંસાદિક અદત્તરે. ચા૦ ॥ ૧૧ ॥
 સચિત્ત સખીજ જેહ ભૂમિકા, તિહાં સ્થાનાદિક કરતોરે,
 કંઠમૂલ ખીજ ભૂંજતો, દશ હગલેપ વર્ષે કરતોરે. ચા૦
 ॥ ૧૨ ॥ માયા સ્થાનક વરસમાં, સેવેજે દશવારરે, સ-
 ચિત્ત હગાઇ ભોજનાદિકે, દેતે લીયે આહારરે. ચા૦
 ॥ ૧૩ ॥ એ એકવીશ કહ્યા નામથી, ચરણ મલીનતા ઠામરે;
 એહ સખલ ટાલે છુકે, જે મુની શુદ્ધ પરિણામેરે. ચા૦
 ॥ ૧૪ ॥ એહમાં ગહુ વિધ નીપજે, આશય લેદે સખલારે;
 જ્ઞાનવિમલ ગુરૂથી લહ્યો, ચરણ કલા વિધુ વિમલારે. ચા૦
 ॥ ૧૫ ॥ ઇતિ.

શ્રી યશોવિજયજી કૃત

સાંઠા ત્રણસો ગાથાનું સ્તવન.

ઠાણ ૧ લી.

એ છડિ કિહાં રાખી-એ દેશી.

શ્રી સીમંદિર સાહિબ આગે, વિનતડી એક કીજે,
મારગ શુદ્ધ મયા કરી મુજને, મોહન મૂરતિ દીજે રે.
જિનજી વીનતડી અવધારે. ॥ ૧ ॥ ચાલે સૂત્ર વિરૂદ્ધા-
ચારે, લાપે સૂત્ર વિરૂદ્ધ, એક કહે અમે મારગ રાખું, તે
કેમ માનું શુદ્ધરે. ॥ જિં વીં ॥ ૨ ॥ આલંબન ફૂડા
દેખાડી, મુગધ લોકને પાડે, આણા ભંગ તિલક તે કાતું,
થાપે આપ નિહલાડેરે. ॥ જિં વીં ॥ ૩ ॥ વિધિ જોતાં
કલિયુગમાં હોવે, તિરથનો ઉચ્છેદ, જિમ ચાલે તિમ
ચલવે જઈયે, એહ ધરે મતિ લેહરે. ॥ જિં વીં ॥
॥ ૪ ॥ ઇમ લાપિ તે મારગ લોપે, સૂત્ર ક્રિયા સવિ
પીસી, આચરણ શુદ્ધિ આચરિયે, જોઇ યોગની વીસીરે.
॥ જિં વીં ॥ ૫ ॥ પંચમે આરે જિમ વિષમારે, અવધિ
દોષ તિમ લાગે, ઇમ ઉપદેશ પદ્માદિક દેખી, વિધિ રસિઓ
જન જાગેરે. ॥ જિં વીં ॥ ૬ ॥ કોઇ કહે જિમ બહુ
જન ચાલે, તિમ ચલિયે શી ચર્યા, મારગ મહાજન ચાલે
જાણ્યો, તેહમાં લહીયે અચારે. ॥ જિં વીં ॥ ૭ ॥ એ

પણ ખોલ મૂકા મન ધરીયેં, બહુ જન મત આહરતાં, છેલ્લું
 ન આવે બહુલ અનારય, મિથ્યા મતમાં ફિરતાંરે. ॥ જિં ૦
 વીં ૦ ॥ ૮ ॥ થોડા આર્ય અનારય જનથી, જૈન આર્યમાં
 થોડા, તેમાં પણ પરિણત જન થોડા, શ્રમણ અલ્પ બહુ
 મોડારે. ॥ જિં ૦ વીં ૦ ॥ ૯ ॥ ભદ્ર બાહુ ગુરૂ વદન વચન
 એ, આવશ્યકમાં લહિયેં, આણ્યા શુદ્ધ મહાજન બાળી, તે-
 હની સંગે રહિયેંરે. ॥ જિં ૦ વીં ૦ ॥ ૧૦ ॥ અજ્ઞાની નવિ
 હોવે મહાજન, જોપણ ચલવે ટોલું, ધર્મ દાસ ગણિ વચન
 વિચારી, મન નવિ કીજે લોલુંરે, ॥ જિં ૦ વીં ૦ ॥ ૧૧ ॥
 અજ્ઞાની નિજ છંદે ચાલે, તસનિશ્રાયેં વિહારી, અજ્ઞાની જો
 ગચ્છને ચલવે, તે તો અનંત સંસારીરે. ॥ જિં ૦ વીં ૦
 ॥ ૧૨ ॥ ખંડ ખંડ પંડિત જે હોવે, તે નવિ કહીયેં નાણી,
 નિશ્ચિત સમય લહે તે નાણી, સંમતિનિસહી નાણીરે.
 ॥ જિં ૦ વીં ૦ ॥ ૧૩ ॥ જિમ જિમ બહુશ્રુત બહુજન
 સંમત, બહુ શિષ્યેં પરવરિઓ, તિમ તિમ જિનશાસનનો
 વચરી, જો નવિ નિશ્ચય ફરીઓરે. ॥ જિં ૦ વીં ૦ ॥ ૧૪ ॥
 કેાઇ કહે લોચાદિક કળેં, મારગ ભિક્ષા વૃત્તિ, તે મિથ્યા
 નવિ મારગ હોવે, જન મનની અનુવૃત્તિરે. ॥ જિં ૦ વીં ૦ ॥
 ૧૫ ॥ જો કળે મુનિ મારગ પાવે, બલદ થાએ તો સારો,
 ભાર વહે જે તાવડે ભમતો, ખમતો ગાઢ પ્રહારોરે.
 ॥ જિં ૦ વીં ૦ ॥ ૧૬ ॥ લહે પાપ અનુબંધી પાપેં, બલહરણી
 જન ભિક્ષા, પૂરવ ભવ વ્રત ખંડન ફલ એ, પંચ વસ્તુની
 શિક્ષારે. ॥ જિં ૦ વીં ૦ ॥ ૧૭ ॥ કેાઈ કહે અમેં લિંગે
 તરશું, જૈનલિંગ છે વારૂ, તે મિથ્યા નવિ શુષ્ક વિષ્ણું તરિયેં,
 ભૂજવિષ્ણુ ન તરે તારૂરે. ॥ જિં ૦ વીં ૦ ॥ ૧૮ ॥ કુટ લિંગ

જિમ પ્રગટ વિડંબક, જાણી નમતાં દોષ, નિદ્ધંદ્રસ જાણીને
 નમતાં, તિમજ કહ્યો તસ પોષરે. ॥ જિં વીં ॥ ૧૯ ॥
 શિષ્ય કહે જિમ જિન પ્રતિમાને, જિનવર થાપી નમિયેં,
 સાધુવેશ થાપી અતિ સુંદર, તિમ અસાધુને નમિયેંરે. ॥
 જિં વીં ॥ ૨૦ ॥ ભદ્રબાહુ ગુરૂ બોલે પ્રતિમા, ગુણવંતિ
 નહીં દુષ્ટ, કિંગ માંહે બે વાના દીસે, તે તો માનિ અદુ-
 ષ્ટરે. ॥ જિં વીં ॥ ૨૧ ॥ કોઈ કહે જિન આગે માંગી,
 મુક્તિ મારગ અમેં લેશું, નિરગુણને પણ સાહેબ તારે, તસ
 ભક્તિ ગહ ગહિસુંર. ॥ જિં વીં ॥ ૨૨ ॥ પામી બોધ
 ન પાલે મૂરખ, માંગે બોધ વિચારે, લહિયેં તેહ કહો કુણ
 મૂલેં, બોધ્યું ઉપદેશમાલેંરે. ॥ જિં વીં ॥ ૨૩ ॥ આણા
 પાલે સાહેબ તુસે, સકલ આપદા કાપે, આણાકારી જે
 જન માંગે, તસ જસ લીલા આપેરે. ॥ જિં વીં ॥ ૨૪ ॥

ઠાણ ૨ જી.

આદર જીવ ક્ષમા ગુણ આદર. એ દેશી.

કોઈ કહે અમે ગુરૂથી તરસું, જિમ નાવાથી લોહારે;
 તે મિથ્યા ન લહે સહવાસેં, કાચપાચની સોહારે. ॥ ૧ ॥
 શ્રી સીમંદિર સાહેબ સુણજો. ભરત ખેત્રની વાતોરે; લહું
 દેવ કેવલ રતિ ઇણેયુગે, હુંતો તુંજ ગુણ રાતોરે. શ્રી સીં
 ॥ ૨ ॥ કોઈ કહે જે ગચ્છથી ન ટલ્યા, તે નિરગુણ પણ
 સાધારે; નાતિ માંહે નિરગુણ પણ ગણીયેં, જશ નહીં
 નાતિ બાધારે. શ્રી સીં ॥ ૩ ॥ ગુણ અવગુણ ઇમ સરિખા
 કરતો, તે જિન શાસન વૈરીરે; નિરગુણ જો નિજ છંદે ચાલે,
 તો ગચ્છ થાએ સ્વૈરીરે. શ્રી સીં ॥ ૪ ॥ નિરગુણનો ગુરૂ

પક્ષ કરે જે, તસ ગચ્છ ત્યજવો દાખ્યોરે; તે જિનવર
 મારગનો ધાતક, ગચ્છાચારેં લાખ્યોરે. શ્રી સીં ॥ ૫ ॥
 વિષમ કાલમાં નિરગુણ ગચ્છે, કારણથી જે વસીયે રે;
 દ્રવ્ય થકી વ્યવહારેં ચલીયેં, ભાવે નવિ ઉજ્જસીયેરે. શ્રી
 સીં ॥ ૬ ॥ જિમ કુવૃષ્ટિથી નગર લોકને, ઘડેલા દેખી
 રાજરે; મંત્રિ સહિત ઘડેલા હોઈ બેઠા, પણ મન માંહે
 તાજરે. શ્રી સીં ॥ ૭ ॥ ઈમ ઉપદેશપદે એ લાખ્યું,
 તિહાં મારગ અનુસારિરે; જાણીને ભાવે આદરીયેં, કલ્પ
 લાખ્ય નિરધારિરે. શ્રી સીં ॥ ૮ ॥ જ્ઞાનાદિક ગુણવંત પર-
 સ્પર, બિપગારેં આદરવોરે; પંચ વસ્તુમાં ગચ્છ સુગુણને,
 અવર કલ્પો છે ત્યજવોરે. શ્રી સીં ॥ ૯ ॥ જે નિરગુણ
 ગુણ રતનાકરને આપ સરિખા દાખેરે, સમકિત સાર રહિત
 તે જાણો, ધર્મદાસ ગણી લાખેરે. શ્રી સીં ॥ ૧૦ ॥ કોઈ
 કહેજે બકુસ કુશીલા, મૂલોત્તર પડિસેવીરે; ભગવંત અંગે
 લાખ્યા તેથી, અંતવાત નવિ લેવીરે. શ્રી સીં ॥ ૧૧ ॥ તે
 મિથ્યા નિ કારણ સેવા, ચરણ ધાતીની લાપીરે; મુનીને
 તેહને સંભવ માત્રે સત્તમ ઠાણું સાખીરે. શ્રી સીં ॥ ૧૨ ॥
 પડિ સેવા વચને તે જાણો, અતિચાર બહુ લાઇરે; ભાવ
 બહુલતાયેં તે ટાલે, પંચ વસ્તુ મુનિ ધ્યાઈરે. શ્રી સીં
 ॥ ૧૩ ॥ સહસા દોષ લગે તે છૂટે, સંયતને તતકાવેરે;
 પછિ તે આકુટિયેં કીધું, પ્રથમ અંગની લાલેરે. શ્રી સીં
 ॥ ૧૪ ॥ પાચચિત્તાદિક ભાવ ન રાખે, દોષ કરી નિ
 સૂકોરે; નિદ્ધંધસ સેલીથી હેઠો, તે મારગથી ચૂકોરે. શ્રી સીં
 ॥ ૧૫ ॥ કોઈ કહેજે પાતિક કીધાં, પડિકમતાં છુટીજેરે;
 તે મિથ્યા ફલ પડિકમણાનું અપુણ કરણથી લીજેરે. શ્રી

સીં ॥ ૧૬ ॥ મિથ્યા હુક્કડ દેઇ પાતિક, તે ભાવે જે
સેવેરે; આવશ્યક સાંખે તે પરગટ, માયા મોસને સેવેરે.
શ્રી સીં ॥ ૧૭ ॥ મૂલ પદે પડિકમણું લાખું, પાપ તણું
અણુ કરવુંરે; શક્તિ ભાવ તણે અભ્યાસે, તે જસ અર્થે
વરવુંરે. શ્રી સીં ॥ ૧૮ ॥ ઈતિ.

ઢાલ ૩ જી.

તુંગીયા ગિરિ શિખર સોહે ॥ એ દેશી ॥

દેવ તુજ સિદ્ધાંત મીઠો, એક મને ધરિએ, હુષ્ટ આ-
લંબન નિહાલી, કહો કેમ તરિએ. દેવ તુજં ॥ ૧ ॥ હુષ્ટ
આલંબન ધરેજે, ભક્ત પરિણામિ, તે આવશ્યકે લાખ્યા,
ત્યજે મુની નામિ, દેવ તુજં ॥ ૨ ॥ નિયત વાસ વિહાર
એઇય, ભક્તિનો ધંધો. મૂઢ અજ્ઞા લાભ થાપે, વિગય પડિ
ખંધો. દેવ તુજં ॥ ૩ ॥ કહે ઉચ્ચ વિહાર ભાગા સંગમ
આયરિઓ; નિયત વાસ ભજે બહુ શ્રુત, મુષ્ટિઓ ગુણ
હરિઓ. દેવ તુજં ॥ ૪ ॥ ન જાણે તે ખીણ જંઘા,
બલથિવિર તેહો; ગોચરીના ભાગ કદપી, બહુ રહો જેહો.
દેવ તુજં ॥ ૫ ॥ ચૈત્ય પૂજ મુક્તિ મારગ, સાધુને કરવી,
જિણે કીધી વયર મુનિવર, ચૈત્ય વાસ ઠવી. દેવ તુજં
॥ ૬ ॥ તીર્થ ઉન્નતિ અન્ય શાસન, મલિનતા ટાણે; પૂર્વ
અવિચિત પુષ્પ મહિમા, તેહ નવિ જાણે. દેવ તુજં ॥ ૭ ॥
ચૈત્ય પૂજ કરત સંયત, દેવ ભોઈ કહ્યો; શુભ મને પણ
માર્ગ નાશિ, મહાનિશીથે લહ્યો. દેવ તુજં ॥ ૮ ॥ પુષ્ટ
કારણ વિના મુનિ નવિ, દ્રવ્ય અધિકારી; ચૈત્ય પૂજયે ન
પામે, ફક્ત અનધિકારી. દેવ તુજં ॥ ૯ ॥ માર્ગ અજ્ઞિય

પુત્ર અન્નમ, લાભથી લાગા; કહે નિજ લાભે અતૃપ્તા,
 ગોચરી લાગા, દેવ તુજાં ॥ ૧૦ ॥ ન જાણે ગત શિષ્ય
 અવમે, થિવિર બલ હીણા, સુગુણ પરિચિત સંયતિકૃત,
 પિંડ વિધિ લીણા. દેવ તુજાં ॥ ૧૧ ॥ વિગય લેવી નિત્ય
 સૂજે, લષ્ટ પુષ્ટ ભણે; અન્યથા કિમ દોષ એહનો, ઊઠાયન
 ન ગણે. દેવ તુજાં ॥ ૧૨ ॥ ઊઠાયન રાજર્ષિ તનુ નવિ,
 સીત લુક્ષ સહે; તેહ મજમાં વિગય સેવે, શું તે ન લહે.
 દેવ તુજાં ॥ ૧૩ ॥ લોક આલંબને ભરિઓ, જન અસંય-
 તને, તેહ જગમાં કાંઈ દેખે, ધરે તેહ મને, દેવ તુજાં
 ॥ ૧૪ ॥ શિથિલ આલંબન ગહે મુની, મંદ સંવેગી; સંયતા
 લંબન સુજસ ગુણ, તીવ્ર સંવેગી, દેવ તુજાં ૧૫. ઇતિ.

હાલ ૪ થી.

પ્રભુ પાર્થિવું મુખડું જોતાં ભવ ભવના પાતિક ખોતાં-એ દેશી.

સુણજો સીમંદિર સ્વામી, વળી એક કહું શિરનામી,
 મારગ કરતાને પ્રેરે, દૂર્જન જે દૂષણ હેરે. ॥ ૧ ॥ કહે
 નિજ સાંખે વ્રત પાલો, પણ ધર્મ દેશના ટાલો, જન મે-
 લ્યાનું શું કામ, બહુ બોલ્યું નિંહા કામ. ॥ ૨ ॥ એમ
 કહેતાં મારગ ગોપે, બોલું દૂષણ આરોપે, જે નિર્ભય મારગ
 બોલે, તે કહ્યો દ્વીપને તોલે. ॥ ૩ ॥ અજ્ઞાની ગારવ રસિયા,
 જે જન છે કુમતેં અસીયા, તેહનો કુણ ટાલણહાર વણ
 ધર્મ દેશના સાર. ॥ ૪ ॥ ગીતારથ જયણાવંત, ભવ લીરૂ
 જેહ મહંત, તસ વયણે લોકે તરીયેં, જેમ પ્રવહણથી ભર
 હરીયેં. ॥ ૫ ॥ બીજા તો બોલી બોલે, શું કીજે નિર્ગુણ
 ટોલે, ભાષા કુશીલનો લેખો, જન મહાનીસીથેં દેખો. ॥ ૬ ॥
 જન મેલનની નહીં ઇહા, મુની ભાષે મારગ નીરીહા, જે

બહુ જન સુષ્ટુવા આવે, તો લાભ ધર્મનો પાવે. ॥ ૭ ॥
 તેહને જો મારગ ન લાપે, તો અંતરાય ક્ષેત્ર ચાપે, મુનિ
 શક્તિ છતી નવિ ગોપે, વારે તેહને શ્રુત કોપે. ॥ ૮ ॥
 નવિ નિંદા મારગ કહેતાં, સમપરિણામે ગહગહતાં, મુની
 અદ્ર ચરિત મન રંગે, જોધ લીજે બીજે અંગે. ॥ ૯ ॥
 કોઈ લાપેં નવી સમજવો, શ્રાવકને ગૂઢા ભાવો, તે જુઠ
 કદ્યા લલકા, શ્રાવક સૂત્રેં ગહિયકા. ॥ ૧૦ ॥ કહે કોઈ
 નવી સિ જોડી, શ્રુતમાં નહી કાંઈ ખોડી, તે મિથ્યા ઉદ્ધત
 ભાવા, દ્રુત જલધિ પ્રવેશે નાવા. ॥ ૧૧ ॥ પૂરવ સૂરીયેં
 કીધી, તેણે જો નવિ કરવી સિદ્ધી, તો સર્વે કીધો ધર્મ,
 નવી કરવો જોયો મર્મ. ॥ ૧૨ ॥ પૂરવ બુધને બહુ માને,
 નિજ શક્તિ મારગ જ્ઞાને, ગુરુકુલવાસીને જોડી, યુગતિ એ-
 હમાં નહી ખોડી. ॥ ૧૩ ॥ એમ શ્રુતનો નહી ઉચ્છેદ, એતો
 એક દેશનો લેહ, એ અર્થ સુષ્ટિ ઉલ્લાસે, ભવિ વરતે દ્રુત
 અભ્યાસે. ॥ ૧૪ ॥ ઈહાં દુષણ એક કહાય, જે ખલને
 પીડા થાય, તો પણ એ નવી છોડીજે, જો સજ્જનને સુખ
 દીજે. ॥ ૧૫ ॥ તે પુન્યે હોસે તોષ, તેહને પણ ઇમ નહી
 દોષ, જિજ્ઞાસતાં હીયડે હીસી, જોધ લીજે પહેલી વીસી.
 ॥ ૧૬ ॥ કહે કોઈક જુદી રીતે, મુનિ ભિક્ષા ભાંજે ભીતે,
 તે જુઠું શુભ મતિ ઇહે, મુનિ અંતરાયથી ખીડે. ॥ ૧૭ ॥
 જે જન છે અતિ પરણામી, વઘી જેહ નહી પરણામી; તે-
 હને નિતે સમજાવે, ગુરુ કલ્પ વચન મન ભાવે. ॥ ૧૮ ॥
 ખલ વચણ ગણે કુણ સૂરા, જે કાઠે પયમાં પૂરા; તુજ
 સેવામાં જો રહીયેં, તો પ્રભુ જથ લીલા લહીયેં. ॥ ૧૯ ॥
 ॥ ઇતિ. ॥

હાલ ૫ મી.

રાગ રામઘ્રી. મંત્રી કહે એક રાજસલામાં-એ દેશી.

વિષમ કાલને ભેરે' કેઇ, ઉઠ્યા જડમત્ર ધારીરે; ગુરૂ
ગચ્છ છોડી, મારગ લોપી, કહે અમે ભિત્ર વિહારીરે. ॥ ૧ ॥
શ્રી જિન તું આલંબન જગને, તુજ વિણ કવણુ આધારોરે,
ભગત લોકને કુમતિ જલધિથી, ખાંડિ અહિને તારોરે. શ્રી
જિન૦ ॥ ૨ ॥ ગીતારથ વિણ ભૂલા ભમતાં, કષ્ટ કરે
અભિમાનેરે; પ્રાચે' ગંઠી લગે' નવી આઠ્યા, તે ખૂતા
અજ્ઞાનેરે. શ્રી જિન૦ ॥ ૩ ॥ તેહ કહે ગુરૂ ગચ્છ ગીતા-
રથ, પ્રતિબંધે સુ' કીજેરે; દર્શન જ્ઞાન ચરિત આદરિયે',
આપે આપ તરીજેરે. શ્રી૦ ॥ ૪ ॥ નવી જાણે તે પ્રથમ
અંગમાં, આદિ ગુરૂ કુલ વાસોરે; કહ્યો ન તે વિણ ચરણુ
વિચારો, પંચાશક નય ખાસોરે શ્રી૦ ॥ ૫ ॥ નિત્યે ગુરૂકુલ
વાસે' વસતું, ઉત્તરાધ્યયને ભાખ્યુંરે; તેહને અપમાને વડી
તેહમાં, પાપ શ્રમણપણું' હાખ્યુંરે, શ્રી૦ ॥ ૬ ॥ દસવૈ-
કાલિક ગુરૂ શુશ્રુષા, તસ નિંહા ફલ હાખ્યારે; આવંતિમાં
દ્રહ સમ સહગુરૂ, મુની કુલ મચ્છ સમ ભાખ્યારે. શ્રી૦
॥ ૮ ॥ ગુરૂ દષ્ટિ અનુસારે' રહેતા, લહે પ્રવાહ પ્રવાહે'રે;
એ પણુ અર્થ તિહાં મન ધરિયે', ખડુ ગુણુ સુગુરૂ પ્રસાહે'રે.
શ્રી૦ ॥ ૮ ॥ વિનય વધે ગુરૂ પાસે વસતાં, જે જિનશાસન
મૂલોરે; દર્શન નિર્મલ ભયિત પ્રવૃત્તિ, સુભરાગે' અનુકૂલોરે.
શ્રી૦ ॥ ૯ ॥ વૈયાવચ્ચે' પાતિક ત્રુટે, ખંતાદિક ગુણુ શક-
તીરે; હિતોપદેશે' સુવિહિત સંગે, બ્રહ્મચર્યની ગુપ્તિરે. શ્રી૦
॥ ૧૦ ॥ મન વાધે મૃદુ બુદ્ધી કેરા, મારગ ભેદ ન હોવેરે;

બહુ ગુણ જાણે એ અધિકારે, ધર્મ રચણ જે જોવેરે. શ્રી૦
 ॥ ૧૧ ॥ નાણુ તણે સંભાગી હોવે, થિર મન દર્શન ચરિ-
 તેરે; ન ત્યજે ગુરુ કહિયે એ બુધ, લાભ્યું આવશ્યક
 નિર્યુકતેરે, શ્રી૦ ॥ ૧૨ ॥ ભૌત પ્રત્યે જેમ બાણે હણતા,
 પગ અણુ ફરસી સખરાયે; ગુરુ છાંડિ આહાર તણે ખપ,
 કરતા તેમ મુનિ નિવરારે. શ્રી૦ ॥ ૧૩ ॥ ગુરુ કુલ વાસે
 જ્ઞાનાદિક ગુણ, વાચ્યમને વાધેરે; તેા આહાર તણે પણ
 દૂષણ, ખપ કરતા નવિ બાધેરે. શ્રી૦ ॥ ૧૪ ॥ ધર્મ રતન
 ઊપદેશ પદ્ધતિક, બાળી ગુરુ આદરવોરે; ગચ્છ કહ્યો તેહનો
 પરિવારો, તે પણ નિત અનુસરવોરે. શ્રી૦ ॥ ૧૫ ॥ સા-
 રણા વારણ પ્રમુખ લહીને, મુક્તિ મારગ આરાધેરે, શુભ
 વીરય તિહાં સુવિહિત કિરિયા, દેખાદેખે વાધેરે. શ્રી૦
 ॥ ૧૬ ॥ જલધિ તણે સંજોલ અસહતા, જેમ નીકલતા
 મીનોરે; ગચ્છ સારણાદિક અણુસહતા તિમ મુની દુખિયા
 દીનોરે. શ્રી૦ ॥ ૧૭ ॥ કાક નર્મદા તટ જેમ મૂકી, મૃગ
 તૃષ્ણા જલે જાતારે; દુઃખ પામ્યા તેમ ગચ્છ તજીને, આપ
 મતિ મુની થાતારે. શ્રી૦ ॥ ૧૮ ॥ પાળ વિના જેમ પાણી
 ન રહે, જીવ વિના જેમ કાચારે; ગીતારથ વિણ તેમ મુની
 ન રહે, જુઠ કષ્ટની માચારે. શ્રી૦ ॥ ૧૯ ॥ અંધ પ્રતે જેમ
 નિર્મલ લોચન, મારગમાં લેઈ જાયરે; તેમ ગીતારથ મૂરખ
 મુનિને, દૃઢ આલંબન થાયરે. શ્રી૦ ॥ ૨૦ ॥ સમ લાખી
 ગીતારથ નાણી, આગમ માંહે લહિયેરે; આતમ અરથી
 શુભ મતિ સજ્જન, કહો તે વિણ કેમ રહિયેરે શ્રી૦
 ॥ ૨૧ ॥ લોચન આલંબન જિન શાસન, ગીતારથ છે મેદીરે;
 તે વિણ મુની ચઢતી સંયમની, આરોહે કેમ સેદીરે. શ્રી૦

॥ ૨૨ ॥ ગીતારથને મારગ પૂછી, છાંડીજે જિન્માદોરે;
પાલે કિરિયા તે તુજ લક્ષિત, પામે જગ જશ વાદોરે. શ્રી૦
॥ ૨૩ ॥ ઇતિ,

ટાલ ૬ ઠી.

. રાસડાની દેશી અથવા હિત શિક્ષા છત્રીશીની દેશી.

પ્રથમ જ્ઞાનને પછે અહિંસા, ઈશ વૈકલ્પિક સાંખીરે;
જ્ઞાનવંત તે કારણુ લજીયે; તુજ આણુ મન રાખીરે.
સાહેબ સુણીએ. ॥ ૧ ॥ દ્રવ્ય ક્ષેત્રને કાલ ન જાણે,
ભાવ પુરૂષ પડિસેવેરે; નવિ ઉત્સર્ગ લહે અપવાદહ, અ-
ગીતારથ નિત મેવરે. સાં ॥ ૨ ॥ સચિત્ત અચિત્ત મિશ્ર
નવી જાણે કદપ અકદપ વિચાર રે. યોગ્ય ન જાણે નિજ
નિજ ઠામે, દ્રવ્ય યથાસ્થિત સાર રે સાં ॥ ૩ ॥ ક્ષેત્ર ન
જાણે તેહ યથાસ્થિત, જન પદ અધ્વ વિશેષરે; સુબિલક્ષ
દુર્બિલક્ષ કદપ ન જાણે, કાલ વિચાર અશેષરે. સાં ॥ ૪ ॥
ભાવ હિંકગિલાણુ ન જાણે, ગાદ અગાદહ કદપરે; ખમતો
અખમતો જન ન લહે, વસ્તુ અવસ્તુ અનદપરે. સાં
॥ ૫ ॥ જે આકુટી પ્રમાદેં હપે, પડિસેવા વલિ કદપરે;
નવિ જાણે તે તાસ યથાસ્થિત, પાયચ્છિત્ત વિકદપરે. સા.
॥ ૬ ॥ નયણુ રહિત જેમ અનિપુણુ દેશે, પંથનકુ જેમ
સત્યરે; જાણે હું ઠામે પોચાવું, પણ નહી તેહ સમત્યરે.
સાં ॥ ૭ ॥ અગીતાર્થ તેમ જાણે ગરવે, હું ચલવું સ-
વિ ગચ્છરે. પણ તસ પાસે ગુણુ ગણુ આસે, હોઈ ગલાગલ
મચ્છરે. સાં ॥ ૮ ॥ પચ્છિત્તે અતિ માત્ર દીએ જે, અ-
પચ્છિત્તે પચ્છિત્તરે, આસાયણુ તસ સૂત્રે બોલી, આસાયણુ

મિચ્છત્તરે સાં ॥ ૯ ॥ તવસી અબહુશ્રુત વિચરંતો, કરિ
 દ્વાપની શ્રેષ્ઠિરે; નવિ જાણે તે કારણ તેહને કેમ વાધે ગુણ
 શ્રેષ્ઠિરે. સાં ॥ ૧૦ ॥ માર્ગ માત્ર જાણે જેમ પંથી,
 અલહી તાસ વિશેસરે; લિંગાચાર માત્ર તે જાણે, પામે
 મૂઠ કલેશરે; સાં ॥ ૧૧ ॥ લેહ લહ્યા વિષુ નાના પરિણતિ
 મુની મનની ગત બોધરે; ખીણ રાતા ખિણ તાતા થાતા,
 અંતે ઉપાધિ વિરોધરે. સાં ॥ ૧૨ ॥ પથ્થર સમ પામર
 આહરતાં, મણિ સમ બુધ જિન છોડીરે; લેહ લહ્યા વિષુ
 આગમ થિતિનો, તે પામેં અહુ બોડીરે. સાં ॥ ૧૩ ॥
 જ્ઞાન ભક્તિ ભાંજી અણુલહેતાં, જ્ઞાન તણે ઉપચારરે;
 આરાસારેં મારગ લોપે, ચરણ કરણનો સારરે, સાં ॥ ૧૪ ॥
 ઉત્કર્ષિં તેહને દે શિક્ષા ઉઠાસીન જે સારરે. પુરૂષ વચન
 તેહને તે બોલે, અંગ કહે આચારરે; સાં ॥ ૧૫ ॥ અમ
 સરિખા હોજે તુમે જાણે, નહીં તો સ્વાતુમ બોલરે; એમ
 ભાષી જાત્યાદિક દૂષણ, કાઠે તેહનિ ટોલરે, સાં ॥ ૧૬ ॥
 પાસત્યાદિક દૂષણ કાઠી; હિલે જ્ઞાની તેહરે; યથા છંદતા
 વિષુ ગુરૂઆણા નવિ જાણે નિજ રેહરે. સાં ॥ ૧૭ ॥ જ્ઞા-
 નીથી તેમ અલગા રહેતા, હંસ થકી જેમ કાકરે; લેહ
 વિનયના બાવન ભાખ્યા, ન લહે તસ પરિપાકરે. સાં ॥ ૧૮ ॥
 સર્વ ઉદ્યમેં પણ તસ બહુ ફલ, પડે કષ્ટ અજ્ઞાણરે; સૂત્ર
 અભિન્ન તણે અનુસારે, ઉપદેશ માલા વર્ણિ રે; સાં
 ॥ ૧૯ ॥ તે તો રૂણુ ભાવે એકાકી, ચાલે તેહને જીતરે
 વામ્ય કુવાસન જે અકુવાસન, દેશારાધક ઉત્તરે. સાં
 ॥ ૨૦ ॥ અજ્ઞાની ગુરૂ તણેં નિયોગેં, અથવા શુભ પરિણા-
 મરે; કમ્મ પયડી સાંખે સુદૃષ્ટિ કહિયે એહનો ઠામરે, સાં

॥ ૨૧ ॥ જે તો હકથી ગુરને છાંડિ, ભમ ચરણ પરિણામરે;
 સર્વ ઉદ્યમેં પણ તસ નિશ્ચય, કાંઈ ન આવે ઠામરે. સાં
 ॥ ૨૨ ॥ આશ્વા રૂચી વિષ્ણુ ચરણ નિષેધેં, પંચાશકે હરિ
 ભદ્રરે; વ્યવહારે તો થોડું લેખે, જેહ સમ્મારેં સદરે. સાં
 ॥ ૨૩ ॥ શિષ્ય કહે જો ગુર અજ્ઞાની, ભજતાં ગુણનિધિ
 જાણીરે; જો સુવાસના તો કિમ ત્યજતાં, તેને અવગુણ
 જાણીરે. સાં ॥ ૨૪ ॥ ગુર બોલે શુભ વાસન કહિયેં,
 પન્નવણિજ સુભાવરે, તે આયત્તપણે છે આદે, જશ મને
 ભદ્રક ભાવરે, સાં ॥ ૨૫ ॥ સૂધું માની સૂધું થાતાં, ચઉ-
 ભંગી આચારરે; ગુર કહણેં તેહમાં ફલ જાણી, લહીયે
 સુજશ અપારરે. સાં ॥ ૨૬ ॥ ઇતિ,

હાલ ૭ મી.

રાજગીતાની દેશી અથવા સુરતિ મહિનાની.

કોઈ કહે ગુર ગચ્છ ગીતારથ સારથ શુદ્ધ, માનું પણ
 નવિ દિસે જોતાં કોઈ વિપુદ્ધ; નિપુણ સહાય વિના કદ્યો
 સૂત્રેં એક વિહાર, તેહથી એકાકી રહેતાં નહી દોષ લગાર.
 ॥ ૧ ॥ અણુદેખતાં આપમાં તે સવિગુણનો યોગ,
 કિમ જાણે પરમાં વ્રત ગુણનો મૂલ વિયોગ, છેદ દોષ
 તાંઈ નવી કદ્યા પ્રવચને મુનિ હુઃશીલ, દોષ લવેં પણ
 થિર પરિણામી બકુશ કુશીલ. ॥ ૨ ॥ જ્ઞાનાદિક ગુણ પણ
 ગુરવાદિક માંહે જોય, સર્વ પ્રકારેં નિર્ગુણ નવિ આદરવો
 હોય; તે છાંડે ગીતારથ જે જાણે વિધિ સર્વ, ગ્લાનૌષધ
 દષ્ટાંતે મૂઠ ધરે મન ગર્વ ॥ ૩ ॥ તે કારણ ગીતારથને છે
 એક વિહાર, અગીતારથને સર્વ પ્રકારે તે નહી સાર;
 પાપ વરજતો કામ અસજતો ભાષ્યો જેહ, ઉત્તરાધ્યયને

ગીતારથ એકાકી તેહ. ॥ ૪ ॥ પાપ તણો પરિવર્જનને વલિ
કામ અસંગ, અજ્ઞાનીને નવી હુએ તે નવિ જાણે ભંગ,
અજ્ઞાની શું કરશે શું લેશે શુભ પાપ, કશ વૈકાલિક
વયણે પંચાશક આલાપ, ॥ ૫ ॥ એક વિહારે દેખો આ-
ચારે સંવાદ, બહુ કોષાદિક દ્રવણ વલી અજ્ઞાન પ્રમાદ; વલિય
વિશેષ વાર્યો છે અવ્યક્ત વિહાર, પંખી પોત દષ્ટાંતે જાણો
પ્રવચન સાર. ॥ ૬ ॥ એકાકિને સ્ત્રી રિપુસ્થા ન તણો ઉપધાત,
ભિક્ષાની નવિ શુદ્ધિ મહાવ્રતનો પણ ધાત; એકાકિ સછંદ
પણે નવિ પામે ધર્મ, નવિ પામે પૃથ્થાદિક વિણ તે પ્રવ-
ચન મર્મ ॥ ૭ ॥ સુમતિ ગુપતિ પણ ન ધરે એકાકી નિઃ-
શંક, ભાવ પરાવર્તે આલંબન ધરે સપંક, જુઠા જુઠા થાતાં
થવિર કલ્પનો લેહ, ડોલાએ મન લોકના થાએ ધર્મ
ઉચ્છેદ, ॥ ૮ ॥ ટાલે પણ જો લોલે અંધ પ્રવાહ નિપાંત,
આણાવિણ નવિ સંઘછે અસ્થિ તણો સંઘાત, તો ગીતારથ
ઉદ્ધરે જેમ હરી જલથી વેદ, અગીતારથ નવિ જાણે તે
સવિ વિધિનો લેહ. ॥ ૯ ॥ કારણથી એકાકીપણું પણ ભાળ્યું તાસ,
વિષમ કાલમાંતો પણ રૂડો લેલો વાસ, પંચકલ્પ ભાળ્યે ભણ્યું
આતમ રક્ષણ એમ, શાલિ એરંડતણે એમ ભાંગે લહિએ એમ.
॥ ૧૦ ॥ એકાકી પાસતથો સછંદો ગતયોગ, ઠાણવાસી
ઉસન્નો બહુ દ્રવણ સંયોગ, ગચ્છ વાસી અણુઓગી ગુર
સેવી વલિ હોય, અનિયતવાસી આઉતો બહુ ગુણ એમ
જેય ॥ ૧૧ ॥ દોષ હાણી ગુણ વૃદ્ધિ જયણા ભાષે સ્મરિ,
તે શુભ પરિવારે હુએ વિધન ટલે સવિ દ્વરિ, દેવ કલે જો
અંગણે તુઝ કરૂણા સુરવેલિ, શુભ પરિવારે લહિયે, તો
સુખ જસ રંગ રેલિ ॥ ૧૨ ॥ ધતિ.

ટાલ ૮ મી

॥ પ્રભુ ચિત્ત ધરીને અવધારે મુજ વાત-એ દેશી. ॥

કેઈ કહે સિદ્ધાંતમાંજ, ધર્મ અહિંસા સાર, આદ-
રિયેં તે એકલીજ, ત્યજ્યેં બહુ ઉપચાર, મન મોહન
જિનજી, તુજ વચણે મુજરંગ. ॥ ૧ ॥ નવિ જાણે તે
સર્વ ત્યજીને, એક અહિંસારંગ, કેવલ લૌકિક નીતિ હોવે,
લોકોત્તર પંથ ભંગ, મનઃ ॥ ૨ ॥ વનમાં વસતાં બાલ તપ-
સ્વી, ગુરુ નિશ્ચા વિષ્ણુ સાધ, એક અહિં સાચેં તે રાચે, ન
લહે મર્મ અગાધ. મનઃ ॥ ૩ ॥ જીવાદિક જેમ બાલ તપ-
સ્વી, અણબાણુંતો મૂઠ, ગુરુ લઘુ ભાવ તથા અણલહેતો,
ગુરુ વર્જિત મુનિ ગૂઢ. ॥ ૪ ॥ ભાવ મોચક પરિણામ સરિખો,
તેહનો શુભ ઉદ્દેશ, આણ્ણારહિતપણે બાણીજે, જોઈ પદ
ઉપદેશ. મનઃ ॥ ૫ ॥ એક વચન બલીને છાંડે, બીજા લૌ-
કિક નીતિ, સકલ વચન નિજ ઠામે જોડે, એ લોકોત્તર નીતિ.
મનઃ ॥ ૬ ॥ જિન શાસન છે એક ક્રિયામાં, અન્ય ક્રિયા
સંબંધ, જેમ ભાષી જે ત્રિવિધ અહિંસા, હેતુ સ્વરૂપ અનુ-
બંધ. મનઃ ॥ ૭ ॥ હેતુ અહિંસા જ્યણા રૂપેં, જંતુ અઘાત
સ્વરૂપ, ફલ રૂપ જે તેહ પરિણમે, તે અનુબંધ સ્વરૂપ.
મનઃ ॥ ૮ ॥ હેતુ સ્વરૂપ અહિંસા આપે, શુભ ફલવિષ્ણુ
અનુબંધ, હઠ અજ્ઞાન થકી તે આપે, હિંસાનો અનુબંધ.
મનઃ ॥ ૯ ॥ નિન્હવ પ્રમુખતણી જેમ કિરિયા, જેહ
અહિંસારૂપ, સુર દુરગતિ દેઈ તે પાડે, દુત્તર ભવજલ
રૂપ. મનઃ ॥ ૧૦ ॥ દુષ્કર્મલ નગન માસ ઉપવાસી, જો છે
માયા રંગ, તો પણુ ગરભ અનંતા લેશે, બોલે બીજુ અંગ
મનઃ ॥ ૧૧ ॥ નિર્હિત આચારેં જિનશાસન, જેહને હીલે

દોઠ, માયા પહેલી તસ અજ્ઞાને, સર્વ અહિંસા ફેાક. મન૦
 ॥ ૧૨ ॥ સ્વરૂપથી નિરવધ તથા જે, છે કિરિયા સાવધ,
 જ્ઞાન શક્તિથી તેહ અહિંસા, દિએ અનુબંધ સધ. મન૦
 ॥ ૧૩ ॥ જિન પૂજા અપવાદ પદ્ધતિક, શીલ વ્રતાદિક જેમ,
 પુન્ય અનુત્તર મુનીને આપી, દિએ શિવપદ બહુ જેમ,
 મન૦ ॥ ૧૪ ॥ એહ ભેદ વિષ્ણુ એક અહિંસા, નવિ હોવે
 ચિર થંભ, આવત યોગ ક્રિયા છે તાવત, બોલ્યો છે આરંભ,
 મન૦ ૧૫, લાગે પણ લગવે નહિ હિંસા, મુનીએ માયા-
 વાણિ, શુભ કિરિયા લાગી જે આવે, તેમાં તો નહી હાણિ,
 મન૦ ૧૬, હિંસા માત્ર વિના જે મુનીને, હોય અહિંસક-
 ભાવ, સૂક્ષ્મ એકેન્દ્રિયને હોવે, તો તે શુદ્ધ સ્વભાવ, મન૦
 ૧૭, ભાવે જેહ અહિંસા માને, તે સવિ જોડે ઠામ, ઉત્સર્ગે
 અપવાદે વાળી, જિનની જાણે જામ, મન૦ ૧૮, કોઈ કહે
 ઉત્સર્ગે આણા, છાંડો છે અપવાદ, તે મિથ્યા અણુપામે
 અર્થે, સાધારણુ વિધિવાદ. મન૦ ૧૯, મુખ્ય પણે જેમ ભાવે
 આણા, તેમ તસ કારણુ તેહ, કાર્ય ઇચ્છતો કારણુ ઇચ્છે,
 એ છે શુભ મતિ રેહ. મન૦ ॥ ૨૦ ॥ કલ્પે વચન કહ્યું
 અપવાદે, તે આણાનું મૂલ, મિશ્રપક્ષ તે મુનીને ન ઘટે, તેહ
 નહી અનુકૂલ. મન૦ ॥ ૨૧ ॥ અપુનર્બંધકથી માંડિને, જાવ
 ચરમ ગુણુઠાણુ, ભાવ અપેક્ષાયે જિન આણા, મારગ ભાષે
 જાણુ, મન૦ ॥ ૨૨ ॥ એક અહિંસામાં જે આણા, ભાષે
 પૂરવ સૂરિ, તે એકાંત મતિ નવિ શ્રદિયે, તિહાં નય વિધિ
 છે ભૂરિ. મન૦ ॥ ૨૩ ॥ આતમ ભાવ હિંસનથી હિંસા,
 સધલા એ પાપ સ્થાન, તેહ થકી વિપરીત અહિંસા, તાસ
 વિરહનું ધ્યાન. મન૦ ॥ ૨૪ ॥ તસ ઉપાય જે જે આગમમાં .

બહુ વિષ છે વ્યવહાર, તે નિઃશેષ અહિંસા કહિયે, કારણ
ફલ ઉપચાર. મન૦ ॥ ૨૫ ॥ જીવ અજીવ વિષય છે હિંસા,
નૈગમ નય મત્ત જુત્ત, સંગ્રહ વ્યવહારે પટકાયે, પ્રતિજીવે
રૂણુ સૂત્ત. મન૦ ॥ ૨૬ ॥ આત્મ રૂપ શબ્દ નયતિને, માને
એમ અહિંસ, ઓધવૃત્તિ જોધને લહિયે, સુખ જશ લીલ
પ્રશંસ. મન૦ ॥ ૨૭ ॥ ઇતિ.

ઢાલ ૯ મી.

ચૈત્રિ પુનમ અનુક્રમે—એ દેશી.

કોઇક સૂત્રજ આદરે, અર્થ ન માને સાર; જિનજી. આપ
મતિ અવલું કરે, ભૂલા તેહ ગમાર. જિનજી. તુજ વચણે
મન રાખીયે ॥ ૧ ॥ પ્રતિમા લોપે પાપીઆ, યોગ અને
ઉપધાન; જિ૦ ગુરૂનો વાસ ન શિર ધરે, માયાવી અજ્ઞાન.
જિ૦ તુજ૦ ॥ ૨ ॥ આચરણા તેહની નવી, કેતિ કહીયે
દેવ; જિ૦ નિત ત્રુટે છે સાંધતા, ગુરૂ વિષ્ણુ તેહની ટેવ.
જિ૦ તુ૦ ॥ ૩ ॥ વૃત્તિ પ્રમુખ જોધ કરી, ભાષે આગમ
આપ; જિ૦ તેહજ મૂઢા ઓલવે, જેમ કુપુત્ર નિજ ખાપ,
જિ૦ તુ૦ ॥ ૪ ॥ વૃત્યાદિક અણુમાનતા, સૂત્ર વિરાધે
હીન જિ૦ સૂત્ર અરથ તદ્ભય થકી, પ્રત્યનીક કહ્યા તીન.
જિ૦ તુ૦ ॥ ૫ ॥ અક્ષર અર્થજ એકલો, જો આદરતા
ખેમ; જિ૦ ભગવદ્ અંગે ભાષિઓ, ત્રિવિધ અર્થ તો કેમ
જિ૦ તુ૦ ॥ ૬ ॥ સૂત્ર અરથ પહેલો ખીજો; નિજજી-
તીયે મીસ; જિ૦ નિરવશેષ ત્રીજો વલી, ઇમ ભાષે જગ-
દીશ. જિ૦ તુ૦ ॥ ૭ ॥ છાયા નર આલેં ચલે, રહે ચિતિ
તસ જેમ, જિ૦ સૂત્ર અરથ આલે ચલે, રહે ચિત્તિ તસ

તેમ. ॥ જિં તું ॥ ૮ ॥ અર્થ કહે વિધિ વારણા, ઉભય
 સૂત્ર જેમ ઠાણુ; જિં તેમ પ્રમાણુ સામાન્યથી, નવિ પ્રમાણુ
 અપ્રમાણુ. જિં તું ॥ ૯ ॥ અંધ પંચુ જેમ બે મલે,
 ચાલે ઇચ્છિત ઠાણુ; જિં સૂત્ર અરથ તેમ જાણીયે, કલ્પ
 ભાષ્યની વાણુ; જિં તું ॥ ૧૦ ॥ વિધિ ઉદ્યમ ભય
 વર્ણના, ઉત્સર્ગહ અપવાહ; જિં તદુભય અર્થે જાણીયે,
 સૂત્ર લેહ અવિવાહ. જિં તું ॥ ૧૧ ॥ એહ લેહ જાણ્યા
 વિના, કંખા મોહ લહંત; જિં ભંગંતર પ્રમુખે કરી,
 ભાણું ભગવઈ તંત. જિં તું ॥ ૧૨ ॥ પરિવાસિત વારી
 કરી, લેપન અસન અશેષ; જિં કારણથી અતિ આહર્યા,
 પંચ કલ્પ ઉપદેશ. જિં તું ॥ ૧૩ ॥ વર્ષા ગમન નિવા-
 રીઓ, કારણે ભાણું તેહ જિં ઠાણુંગે શ્રમણી તણું, અવ-
 લંબાદિક જેહ. જિં તું ॥ ૧૪ ॥ આધાકર્માદિક નહી,
 ખંધ તણો એકંત; જિં સુયગડે તે કેમ ઘટે, વિષ્ણુ વૃત્ત્યા-
 દિક તંત જિં તું ॥ ૧૫ ॥ વિહરમાન ગણુધર પિતા,
 જિન જનકાદિક જેહ જિં કમ વલી આવશ્યક તણો, સૂત્ર
 માત્ર નહી તેહ. જિં તું ॥ ૧૬ ॥ અર્થ વિના કેમ
 પામિયે, ભાવ સકલ અનિબદ્ધ, જિં ગુરુ મુખ વાણી
 ધારતાં, હોવે સર્વ સુખુદ્ધ. જિં તું ॥ ૧૭ ॥ પુસ્તક અર્થ
 પરંપરા, સંબલી જેહને હાથ; જિં તે સુવિહિત અણુમા-
 નતાં, કેમ રહેસે નિજ આથ જિં તું ॥ ૧૮ ॥ સદ્ગુરુ
 પાસે શિખતાં, અર્થ જાહે નવિ રાધ; જિં હેતુ વાહ આ-
 ગમ પ્રતે જાણે જેહ સુખોધ. જિં તું ॥ ૧૯ ॥ અર્થે
 અત લેહાદિકે, જેહ વિરોધ ગણુંત જિં તે સૂત્રે પણુ દેખસે,
 એ બેથે એકંત. જિં તું ॥ ૨૦ ॥ સંહરતા જાણે નહી,

વીર કહે એમ કદપ; જિં સંહરતાં પણ નાણુનો, પ્રથમ
 અંગ છે જદપ. જિં તું ॥ ૨૧ ॥ ઋષભ કૂટ અડળેયણો,
 જાંબુ પન્નત્તિ સાર; જિં બાર વલી પાઠાંતરે, મૂલ કહે
 વિસ્તાર. જિં તું ॥ ૨૨ ॥ સત્તાવન સયમહિને, મણુ
 નાણી સમવાય જિં આઠ સયા જ્ઞાતા કહે, એ તો અવર
 ઉપાય જિં તું ॥ ૨૩ ॥ ઉત્તરાધ્યયને સ્થિતિ કહી,
 અંતર મુદ્ધર્ત જધન્ય; જિં વેદનીયની બાર તે, પન્નવણામાં
 અન્ય. જિં તું ॥ ૨૪ ॥ અનુભોગ દ્વારે કહ્યા,
 જધન નિક્ષેપા ચાર; જિં જીવાહિકતો નવી ઘટે, દ્રવ્ય લેક
 આધાર, જિં તું ॥ ૨૫ ॥ એમ બહુવચન નયંતરે, કોઈ
 વાચના લેક; જિં એમ અર્થે પણ જાણીયે, નવિ ધરીયે
 મન ખેલ. જિં તું ॥ ૨૬ ॥ અર્થકારથી આજના. અધિ-
 કા શુભમતિ કોણુ; જિં તોલે અમિય તણે નહિં, આવે
 કહિયે લુણ. જિં તું ॥ ૨૭ ॥ રાજ સરિખું સૂત્ર છે,
 મંત્રિ સરિખો અર્થ. જિં એમાં એકે હેલીઓ, દિયે સંસાર
 અનર્થ. જિં તું ॥ ૨૮ ॥ જે સમ તોલે આચરે, સૂત્ર
 અર્થ સુપ્રીતિ; જિં તે તુઝ કરણાયે વરે, સુખ જશ નિ-
 મલ નીતિ. જિં તું ॥ ૨૯ ॥ ઈતિ.

ઢાલ દશમી.

આપછે જાળીલા હલવરે એ દશી.

જ્ઞાન વિના જે જીવનેરે, ક્રિયામાં છે દોષરે; કર્મ બંધ
 છે તેહથીરે, નહી સમ સુખ સંતોષરે. ॥ ૧ ॥ પ્રભુ તુઝ
 વાળી મીઠવીરે, મુજ મન સહેજ સુહાયરે; અમીય સમી

મન ધારતારે, પાપ તાપસ વિજયરે, પ્રભુ તુઝ વાણી મીઠ-
 ળીરે. ॥ ૨ ॥ લોકપંતિ કિરિયા કરેરે, મન મેલે અન્ના-
 ણુરે; ભવ ઇચ્છાના ભેરથીરે, વિષ્ણુ શિવ સુખ વિન્નાણુરે,
 પ્રભું મુઝં ॥ ૩ ॥ કામકુંભ સમ ધર્મનુંરે, મૂલ કરી
 એમ તુચ્છરે, જન રંજન કેવલ લહેરે, ન લહે શિવતરૂ
 ગુચ્છરે, પ્રભું મુઝં ॥ ૪ ॥ કરૂણા ન કરે હીનનીરે, વિષ્ણુ
 પણિ હાણુ સનેહરે; દ્વેષ ધરતા તેહસુંરે, હેઠા આવે તેહરે.
 પ્રભું મુઝં ॥ ૫ ॥ એક કાજમાં નવિ ધરેરે, વિષ્ણુ પ્ર-
 વૃત્તિ ધિર ભાવરે; જિહાં તિહાં મોહોડું ધાલતાંરે, ધારે
 ઢોર સ્વભાવરે. પ્રભું મુઝં ॥ ૬ ॥ વિના વિધન જ્ય
 સાધુનેરે, નવિ અવિછિન્ન પ્રયાણુરે; કિરિયાથી શિવપુરી
 હોય રે, કેમ જાણે અન્નાણુરે. પ્રભું મુઝં ॥ ૭ ॥ શીત
 તાપ સુખ વિધન છેરે, બાહેર અંતર વ્યાધિરે; મિથ્યા
 દર્શન એહનીરે, માત્રા મૃદુ મધ્યાધિરે. પ્રભું મુઝં
 ॥ ૮ ॥ આશન અસન જ્યાહિકેરે, ગુરૂ યોગે જ્ય તાસરે;
 વિધન ભેર એ નવિ ટલેરે; વગર જ્ઞાન અભ્યાસરે, પ્રભું
 મુઝં ॥ ૯ ॥ વિનય અધિક ગુણ સાધુનોરે, મધ્યમનો
 ઉપગારરે; સિદ્ધિ વિના હોવે નહીરે, કૃપા હીનની સારરે.
 પ્રભું મુઝં ॥ ૧૦ ॥ વિષ્ણુ વિનિયોગ ન સંભવેરે, પરને
 ધર્મે યોગરે, તેહ વિના જનમાંતરેરે, નહિ સંતતિ સંયો-
 ગરે, પ્રભું મુઝં ॥ ૧૧ ॥ કિરિયામાં ખેદે કરીરે, હઠતા
 મનની નાહિરે; સુખ્ય હેતુ તે ધર્મનોરે, જેમ પાણી કૃષિ
 માંહિરે. પ્રભું મુઝં ॥ ૧૨ ॥ ભેઠા પણુ જે ઉપજેરે,
 કિરિયામાં ઉદ્વેગરે; યોગ દ્વેષથી તે ક્રિયારે, રાજ વેઠ
 સમવેગરે. પ્રભું મુઝં ॥ ૧૩ ॥ ભ્રમથી જેહ ન સાંભરેરે,

કાંઈ અકૃત કૃત કાજરે; તેહથી શુભ કિરિયા થકીરે, અર્થ
 વિરોધી અકાજરે. પ્રભું મુઝં ॥ ૧૪ ॥ શાંતવાહિતા
 વિષ્ણુ હોવેરે, જે યોગે ઉત્થાનરે, ત્યાગ યોગ છે તેહથીરે,
 અણુછંડાતું ધ્યાનરે, પ્રભું મુઝં ॥ ૧૫ ॥ વિચે વિચે
 ખીજા કાજમાંરે, જાએ મન તે ખેપરે; ઉખણતા જિમ
 અલિનુંરે, ફલ નહીં તિહાં નિર્લેપરે, પ્રભું મુઝં ॥ ૧૬ ॥
 એકજ કામે રંગથીરે, કિરિયામાં આસંગરે; તેહજ ગુણ
 કાણે ચિતિરે, તેહથી ફલ નહીં ચંગરે. પ્રભું મુઝં ॥ ૧૭ ॥
 માંડી કિરિયા અવગણીરે, ખીજે કામે હર્ષરે; ઇષ્ટ અર્થમાં
 જાણીયેરે, અંગારાનો વર્ષરે. પ્રભું મુઝં ॥ ૧૮ ॥ રોગ
 હોએ સમજણ વિનારે, પીડા ભંગ સુરૂપરે; શુદ્ધ કિરિયા
 ઉચ્છેદથીરે, તેહ વંધ્ય ફલ રૂપરે. પ્રભું મુઝં ॥ ૧૯ ॥
 માન હાનીથી દુઃખ દિએરે, અંગ વિના જેમ લોગરે; શાંતો
 હાત્ત પણા વિનારે, તેમ કિરિયાનો યોગરે. પ્રભું મુઝં
 ॥ ૨૦ ॥ શાંત તે કષાય અભાવથીરે, જે ઉદાત્ત તે ગંભી-
 રરે; કિરિયા દોષ તણ લહેરે, તે સુખ જશ ભર ધીરરે.
 પ્રભું મુઝં ॥ ૨૧ ॥ ઇતિ.

ઢાલ ૧૧ મી.

ઢાલની દશી.

એકવીસ ગુણ પરિણમે, જા સચિત્ત નિતમેવ; ધર્મ-
 રત્નની યોગ્યતા, તાસ કહે તું દેવ. ॥ ૧ ॥ ^૧ખુદ નહીં
 વલી ^૨રૂપનિધિ, ^૩સોમ્ય ^૪જનપ્રિયજ ધન્ય; ^૫કુર નહીં ભીરૂ
 વલી ^૬અશક ^૭સાર દખિત્ત. ॥ ૨ ॥ ^૮લજાલુઓ, ^૯દયાલુઓ,

૧૧સોમહિતિ મઝથ્ય; ૧૨ગુણરાગી ૧૩સતકથ ૧૪સુપખખ
 ૧૫દીરઘદરશિઅથ. ॥ ૩ ॥ ૧૧વિશેષસ ૧૭વૃદ્ધાનુગત,
 ૧૮વિનયવંત ૧૯કૃત જાણુ; ૨૦પરહિતકારી ૨૧લખ લખખ,
 ગુણ એકવીસ પ્રમાણુ. ॥ ૪ ॥ ખુદ નહી તે જેહ મને, અતિ
 ગંભીર ઉઠાર; ન કરે જન ઉતાવલો, નિજ પરનો ઉપગાર.
 ॥ ૫ ॥ શુભ સંઘયણી રૂપનિધિ, પુરણ અંગ ઉપંગ; તે
 સમરથ સેજે ધરે, ધર્મ પ્રભાવન અંગ. ॥ ૬ ॥ પાપ કર્મ
 વરતે નહી, પ્રકૃતિ સોમ્ય જગ મિત્ત; સેવનીક હોવે સુખે,
 પરને પ્રથમ નિમિત્ત. ॥ ૭ ॥ જન વિરૂદ્ધ સેવે નહીં, જન
 પ્રિય ધર્મે શર; મલિન ભાવ મનથી તણ, કરી શકે
 અકુર. ॥ ૮ ॥ ઇહ પરલોક અપાયથી, ણીહે ભીરૂક જેહ;
 અપયશથી વહી ધર્મનો, અધિકારી છે તેહ. ॥ ૯ ॥ અશક
 ન વંચે પરપ્રતે, લહે કિર્તિ વિશ્વાસ; ભાવ સાર ઉદમ
 કરે, ધર્મ કામ તે ખાસ. ॥ ૧૦ ॥ નિજ કારય છાંડી કરી,
 કરે અન્ય ઉપકાર; સુહખિન જન સર્વને ઉપાદેય વ્યવહાર.
 ॥ ૧૧ ॥ અંગીકૃત ન ત્યજે ત્યજે, લલજાલુઓ અકાજ;
 ધરે ઠયાલુ ધર્મની, ઠયામૂલની લાજ. ॥ ૧૩ ॥ ધર્મ મર્મ
 અવિતત્ય લહે, સોમહિતિ મઝથ્ય; ગુણ સંયોગ કરે સદા,
 વરજે દોષ અણુત્ય. ॥ ૧૩ ॥ ગુણરાગી ગુણ સંગ્રહે, ફ્રસે
 ન ગુણ અનંત; ઉવેજે નિર્ગુણ સદા, ખડુમાને ગુણવંત.
 ॥ ૧૪ ॥ અશુભ કથા કલુષિત મતિ, નાસે રતન વિવેક;
 ધર્મર્થિ સતકથા હુએ, ધર્મ નિહાન વિવેક. ॥ ૧૫ ॥
 ધર્મશીલ અનુકૂલ યથા, સદાચાર પરિવાર; ધર્મ સુપખખ
 વિધને રહિત, કરી શકે તે સાર. ॥ ૧૬ ॥ માંડે સવિ
 પરિણામ હિત, દીરઘદર્શી કામ; લહે દોષ ગુણ વસ્તુના,

વિશેષજ્ઞ ગુણધામ. ॥ ૧૭ ॥ વૃદ્ધાનુગત સુસંગતે, હોવે
પરિણત બુદ્ધિ; વિનયવંત નિયમા કરે, જ્ઞાનાદિકની શુદ્ધિ.
॥ ૧૮ ॥ શુભ જોડે ગુરૂઆદરે, તત્ત્વ બુદ્ધિ કૃત જાણ;
પરહિતકારી પરમતે, થાપે માર્ગ સુખાણ. ॥ ૧૯ ॥ શીખે
લખે સુખે સકલ, લખ્ખલક્ષ શુભ કાજ; એમ એકવીસ ગુણે
વર્યો, લહે ધર્મનું રાજ. ॥ ૨૦ ॥ પૂરણ ગુણ ઉત્તમ કહ્યો,
મધ્યમ પાદે હીન; અર્ધ હીન જઘન્ય જન, અપર દરિદ્રી
દીન. ॥ ૨૧ ॥ અરજે વરજ પાપને, એહ ધર્મ સામાન્ય;
પ્રભુ તુઝ ભક્તિ જશ લહે, તેહ હોએ જન માન્ય.
॥ ૨૨ ॥ ઇતિ.

ઠાણ ૧૨ મી.

ચોપાધની દશી.

એકવીસ ગુણ જેણે લદ્યા, જે નિજ મર્યાદામાં રદ્યા;
તેહ ભાવ શ્રાવકના લહે, તસ લક્ષણ એ તું પ્રભુ ઠહે.
॥ ૧ ॥ કૃત વ્રત કર્મા શીલાધાર, ગુણવંતો ને ઋણુ વ્યવહાર,
ગુરૂ સેવીને પ્રવચન દક્ષ, શ્રાવક ભાવે એ પ્રત્યક્ષ. ॥ ૨ ॥
શ્રવણ જાણણા અહણ ઉદાર, પડિસેવા એ ચાર પ્રકાર; પ્રથમ
લેહ નામ ન ધારીયે, અર્થ તાસ ઇમ અવતારીયે. ॥ ૩ ॥
બહુમાને નિસુણે ગિયથ્ય; પાસે ભંગાદિક બહુ અથ્ય;
જાણે ગુરૂ પાસે વ્રત અહે, પાલે ઉપસર્ગાદિક સહે. ॥ ૪ ॥
સેવે આયતણા ઉદેશ પરઅહ તજે અણુભાડ વેસ; વચન
વિકાર ત્યજે શિશુ લીલ, મધુર ભણે એ પટ વિધ શીલ.
॥ ૫ ॥ આય તને સેવે ગુણ પોષ, પરઅહ ગમને વાષે દોષ;
ઉદ્ભટ વેષ ન શોભા લાગ, વચન વિકારે જાગે રાગ. ॥ ૬ ॥

મોહ તણે શિશુ લીલા લિંગ, અનર્થ હંડ અછે એ ચંગ;
 કઠિણ વચનનું જલ્પ ન જોહ, ધર્મિને નહિં સમ્મત તેહ.
 ॥ ૭ ॥ ઉદમ કરે સદા સઝાય, કરણ વિનયમાં સર્વ ઉપાય;
 અનભિનિવેશી રૂચિ જિન આણુ, ધરે પંચ ગુણુ એહ
 પ્રમાણુ. ॥ ૮ ॥ સઝાયેં ધારે વૈરાગ, તપ નિયમાદિક કરણે
 રાગ; વિનય પ્રયુજે ગુણુનિધિ તણે, જેમ મન વાધે આ-
 દર ધણે. ॥ ૯ ॥ અનભિનિવેશી અવિતત્થ ગણે, ગીતારથ
 ભાષી તજે સુણે, સદહણુચે સુણુ વાચાહ, સમકિતનો મોટો
 ઉમ્છાહ, ॥ ૧૦ ॥ અવિતત્થ કથન અવંચક ક્રિયા. પાતિક
 પ્રકટ ન મત્રી પ્રિયા; યોધ ળીજ સદ્ભાવેં સાર. ચાર ભેદ
 એ ઋણુ વિવહાર. ॥ ૧૧ ॥ ગુરૂ સેવી અઉવિહ સેવના,
 કારણુ સંપાદન ભાવના; સેવે અવસરે ગુરૂને તેહ, ધ્યાન
 યોગનો ન કરે છેહ. ॥ ૧૨ ॥ તિહાં પ્રવર્ત્તાવે પરપ્રતેં, ગુરૂ
 ગુણુ ભાષે નિજ પર છતેં; સંપાદે ઔષધ મુખ વલી, ગુરૂ-
 ભાવે ચાલે અવિચલી. ॥ ૧૩ ॥ સૂત્ર અર્થ ઉત્સગ્ગવવાય,
 ભાવે વ્યવહારે સોપાય; નિપુણુ. પણું પામ્યો છે જોહ, પ્રવ-
 ચન દક્ષ કહિજે તેહ. ॥ ૧૪ ॥ ઉચિત સૂત્ર ગુરૂ પાસે
 ભણે, અર્થ સુ તીર્થે તેહનો સુણે; વિષય વિભાગ લહે અ-
 વિવાદ, વલી ઉત્સર્ગ તથા અપવાદ. ॥ ૧૫ ॥ પક્ષભાવ
 વિધિ માંહે ધરે, દેશ કાલ મુખ જેમ અનુસરે; જાણે ગી-
 તારથ વ્યવહાર, તેમ સવિ પ્રવચન કુશલ ઉદાર. ॥ ૧૬ ॥
 કિરિયાગત એ પદ વિધ લિંગ, ભાષે તું જિનરાજ અભંગ;
 એ વિધિ શ્રાવક જે આચરે, મુખ જશ લીલા તે આદરે.
 ॥ ૧૭ ॥ ઇતિ.

લાલ ૧૩ મી.

છઠી ભાવના મન ધરો—એ ૬૨ી.

ભાવ શ્રાવકના ભાખિયે, હવે સત્તર ભાવ ગત તેહોરે,
 નેહોરે, પ્રભુ તુઝ વચને અવિચલ હોજે એ. ॥ ૧ ॥ ઇન્દ્રિય
 અંચલ ચિત્તથી, જે વાટ નરકની મોટીરે, ખોટીરે; છાંડ એ
 ગુણુ ધુરેં ગુણુએ. ॥ ૨ ॥ ઇન્દ્રિય અપલ તુરંગને, જે રૂંધે
 સ્થાનની રાશિરે, પાસેરે; તે ખીજે ગુણુ શ્રાવક ધરે એ. ॥ ૩ ॥
 કલેશ તણું કારણુ ધણું જે અર્થ અસારજ નાણુરે; આણુરે;
 તે ત્રીજે ગુણુનિજ સંનિધિએ. ॥ ૪ ॥ ભવ વિડંબના મય
 અછે, વહી દુઃખ રૂપી દુઃખ હેતોરે, ચેતોરે; એમ ચોથો
 ગુણુ અંગીકરે એ. ॥ ૫ ॥ ખિણુ મુખ વિષય વિષોષમા,
 એમ જાણી નવી ખડુ ઇહરે, ખીહરે; તેથી પંચમ ગુણુ
 વર્યોએ. ॥ ૬ ॥ તીવ્રારંભ તજે સદા, ગુણુ છટ્ટાનો સંભા-
 ગીરે, રાગીરે; નિશારંભ જનનો ધણુએ. ॥ ૭ ॥ માને
 સત્તર ગુણુ વર્યો, જન પાસ સદૃશ ગૃહ વાસોરે, અધ્યા-
 સોરે; મોહ જિતવાનો કરે એ. ॥ ૮ ॥ અકૃમ કંસણુ ગુણુ
 ભર્યો, ખડુ ભાંતેક રે ગુરૂ ભક્તિરે, શક્તિરે; નિજ સદહણની
 ફારવે એ. ॥ ૯ ॥ લોક સન્નાહ વિ પરિહરે, જાણે ગાડરિઓ
 પરિવાહોરે, લાહોરે; એમ નવમાં ગુણુનો સંપન્ને એ. ॥ ૧૦ ॥
 આગમને આગલ કરે, તે વિણુ કુણુ મારગ સાખીરે, લાખીરે;
 એમ કિરિયા દશમા ગુણુ થકીએ ॥ ૧૧ ॥ આપ અખાધારે
 કરે, દાનાદિક ચાર શક્તિરે, વ્યક્તિરે; એમ આવે ગુણુ
 ઇગ્યારમોએ ॥ ૧૨ ॥ ચિંતામણી સરિખો લહી, નવિ મુગ્ધ
 હર્યો પણુ લાજેરે, ગાજેરે; નિજ ધર્મે એ ગુણુ બારમોએ.

॥ ૧૩ ॥ ધન ભવનાદિક ભાવમાં, જે નવિરાગી નવિદ્વેષીરે; સમપેષીરે; તે વિલસે ગુણ તેરમેંએ. ॥ ૧૪ ॥ રાગ દ્વેષ મધ્યસ્થનો, સમગુણ ચઉદમે ન આધેરે, સાધેરે; તે હઠ છાંડી મારગ ભલોએ. ॥ ૧૫ ॥ ક્ષણ ભંગુરતા ભાવતો, ગુણ પન્નરમે સેવંતોરે, સંતોરે; ન ધનાદિ સંગતિ કરેએ. ॥ ૧૬ ॥ ભાવ વિરતિ સેવે મનેં, ભોગાદિક પર અનુરોધેરે, યોધેરે; એમ ઉલ્લસે ગુણ સોલમેંએ. ॥ ૧૭ ॥ આજ કાલ એ છાંડિસું, એમ વેશ્યા પરેં નિસનેહોરે, ગેહોરે; પરમાને ગુણ સત્તરમેંએ. ॥ ૧૮ ॥ એ ગુણ વૃંદે જે ભયાં, તે શ્રાવક કહિયેં ભાવેરે. પાવેરે, સુજશપૂર તુઝ ભક્તિથીએ. ॥ ૧૯ ॥ ઇતિ.

કાલ ૧૪ મી.

તે ભાવ સાધુ પણું લહે, જે ભાવ શ્રાવક સાર, તેહના લક્ષણ સાત છે, સર્વિ જાણે હો. તું ગુણ ભંડાર, સાહેબજી સાચી તાહરી વાણી ॥૧॥ કિરિયા મારગ અનુસારણિ; શ્રદ્ધા પ્રવર અવિવાદ, રૂણુ ભાવે પન્નવણિજગત્તા, કિરિયામાં હો નિત્યે અપ્રમાદ. સાં ॥ ૨ ॥ નિજ શક્તિ સાફ કાજનો, આરંભ ગુણ અનુરાગ, આરાધના ગુરૂઆણની, જેહથી લહિયેં હો ભંવજલ તાગ. સાં ॥ ૩ ॥ માર્ગ સમયની ચિતિ તથા, સંવિજ્ઞ બુધની નીતિ, એ દોઈ અનુસારે ક્રિયા, જે પાલે હો તે ન લહે ભીતિ. સાં ॥ ૦ ॥ ૪ ॥ સૂત્રે ભણ્યું પણ અન્યથા જુઠું જ બહુગુણ બાણ, સંવિજ્ઞ વિબુધે આચર્યું, કાંઈ દિસે હો કાલાદિ પ્રમાણ. સાં ॥૫॥ કલ્પનું ધરવું ઝોલિકા, ભાજને દવરકદાન, તિથિ પજુસણની પાલટી, ભોજન વિધિ

હો ઇત્યાદિ પ્રમાણુ. સાં ॥ ૬ ॥ વ્યવહાર પાંચે ભાષીયા,
 અનુક્રમે જેહ પ્રધાન. આજતો તેમાં છત છે, તે તછએ
 હો કેમ વિગર નિહાન. સાં ॥ ૭ ॥ શ્રાવક મમત્વ અશુ-
 દ્ધ વલી, ઉપકરણ વસતિ આહાર, સુખશીલ જે જન આચરે,
 નવિ ધરિયેં હો તે ચિત્ત લગાર. સાં ॥ ૮ ॥ વિધિ સેવના
 અવિતૃપ્તિ શુભ, દેશના ખલિત વિશુદ્ધિ; શ્રદ્ધા ધર્મ ઇચ્છ
 ઘણી, ચઉભેદેં હો એમ જાણે સુખુદ્ધિ. ॥ સાં ॥ ૯ ॥ ૬૬
 રાગ છે શુભ લોભ્યમાં, જેમ સેવતાયેં વિરુદ્ધિ; આપદામાં
 રક્ષ જાણુને, તેમ મુનીને હો ચરણે તે શુદ્ધિ. સાં ॥ ૧૦ ॥
 જેમ તૃપ્તિ જગ પામે નહીં, ધન હીન લેતો રત્ન; તપ
 વિનય વેચાવચ પ્રમુખ, તેમ કરતો હો મુનિવર ખડુ યત્ન.
 ॥ ૧૧ ॥ ગુરૂની અનુજ્ઞા લેઇને, જાણુતો પાત્ર કુપાત્ર; તેમ
 દેશના શુદ્ધિ દિએ, જેમ દીપે હો નિજ સંયમ ગાત્ર. સાં
 ॥ ૧૨ ॥ જે કહાયિત લાગે મતેં, અતિચાર પંક કલંક;
 આલોચણેં તે શોધતાં, મુનિ ધરે હો શ્રદ્ધા નિઃશંક. સાં
 ॥ ૧૩ ॥ શ્રદ્ધા થકી જે સર્વ લહે, ગંભીર આગમ ભાવ;
 ગુરૂ વચન પત્રવણિજતે, આરાધક હો હોવે સરલ સ્વભાવ.
 સાં ॥ ૧૪ ॥ ષટકાય ઘાત પ્રમત્તને, પડિલેહણાદિક
 યોગ; જાણી પ્રમાદી નવિ હોએ, કિરિયામાં હો મુનિ શુભ
 સંયોગ. સાં ॥ ૧૫ ॥ જેમ ગુરૂ આર્ય મહાગિરી, તેમ
 ઉજમે ખલવંત; ખલ અવિષય નવી ઉજમે, શિવભૂતિ હો
 જેમ ગુરૂ હીલંત. સાં ॥ ૧૬ ॥ ગુણવંતની સંગતિ કરે,
 ચિત્ત ધરત ગુણ અનુરાગ; ગુણ લેશ પરનું થુણે, નિજ દેખે
 હો અવગુણ વડ ભાગ. સાં ॥ ૧૭ ॥ ગુરૂ ચરણ સેવા રત્ત
 હોઇ, આરાધતો ગુરૂ આણુ; આચાર સર્વનો મૂલ ગુરૂ,

તે બાણે હો ચતુર સુબાણુ. સાં ॥ ૧૮ ॥ એ સાત ગુણુ
લક્ષણુ વર્યો, જે ભાવ સાધુ ઉદાર, તે વરે સુખ જશ
સંપદા, તુજ ચરણે હો જશ ભક્તિ અપાર, સાં ॥ ૧૯ ॥
ધતિ. ॥

ઢાલ ૧૫ મી.

આજ મારે એકાદશીરે, નણુદલ મૌન કરી મુખ રહીયે-એ દેશી-

ધન્ય તે મુનિવરારે, જે ચાલે સમભાવેં; ભવસાયર
લીલાએ ઉતરે સંયમ કિરિયા નાવેં. ધન્યં ॥ ૧ ॥ લોગ
પંક તણુ ભિપર બેઠા, પંકજ પરેં જે ન્યારા; સિંહ પરેં
નિજ વિક્રમ શુરા, ત્રિભુવન જન આધારા. ધન્યં ॥ ૨ ॥
જ્ઞાનવંત જ્ઞાનીશુ મલતા, તન મન વચને સાચા; દ્રવ્ય
ભાવ સુધા જે ભાષે, સાચી જિનની વાચા. ધન્યં ॥ ૩ ॥
મૂલ ઉત્તર ગુણુ સંગ્રહ કરતા, ત્યજતા ભિક્ષા દોષો; પગ
પગ વ્રત દ્વષણુ પરિહરતા, કરતા સંયમ પોષો. ધન્યં
॥ ૪ ॥ મોહ પ્રતેં હણુતા નિત આગમ, ભણુતા સદ્ગુર
પાસેં, દ્વષમ કાલેં પણુ ગુણુવંતા, વરતે શુભ અભ્યાસેં ધન્યં
॥ ૫ ॥ છઠું ગુણુઠાણું ભવ અડવી, ઉલંઘણુ જેણે લહિઉં;
તસ સોભાગ સકલ મુખ એકે, કેમ કરિ જાએ કહિઉં.
ધન્યં ॥ ૬ ॥ ગુણુ ઠાણુની પરિણતિ જેહની, ન છીપે ભવ
જંબલે; રહેશેલડી ઢાંકી રાખી, કેતો કાલ પરાલેં.
ધન્યં ॥ ૭ ॥ તેહવા ગુણુ ધરવા અણુધીરા, જો પણુ સૂધું
ભાષી; જિનશાસન શોભાવે તે પણુ, સુધા સવેગ પાખી.
ધન્યં ॥ ૮ ॥ સદ્ગુણુ અનુમોહન કારણુ, ગુણુથી સંયમ
કિરિયા; વ્યવહારેં રહિયા તે ફરસે, જે નિશ્ચય નય ફરિ-

યા. ધન્ય૦ ॥ ૯ ॥ હુંકર કાર થકી પણ અધિકા, જ્ઞાન
 ગુણે ઇમ તેહો. ધર્મદાસ. ગણી વચને લહિયે, જેહને પ્ર-
 વચન નેહો. ધન્ય૦ ॥ ૧૦ ॥ સુવિહિત ગચ્છ કિરિયાનો
 ધોરી, શ્રી હરિભદ્ર કહાય; એહ ભાવ ધરતો તે કારણ,
 મુઝ મન તેહ સુહાય. ધન્ય૦ ॥ ૧૧ ॥ સંયમ ઠાણ
 વિચારી જોતાં, જો ન લહે નિજ સાજે; તો જુહું બોલીને
 દુરમતી, શું સાધે ગુણ પાજે. ધન્ય૦ ॥ ૧૨ ॥ નવિ
 માયા ધર્મે નવિ કહેવું, પરજનની અનુવૃત્તિ, ધર્મ વચન
 આગમમાં કહિયે, કપટ રહિત મન વૃત્તિ, ધન્ય૦ ॥ ૧૩ ॥
 સંયમ વિષુ સંયતતા થાપે, પાપશ્રમણ તે ભાખ્યો; ઉત્ત-
 રાધ્યયને સરલ સ્વભાવે, શુદ્ધ પરપક ઢાખ્યો, ધન્ય૦
 ॥ ૧૪ ॥ એક બાલ પણ કિરિયા નયે તે, જ્ઞાન નયે નવિ
 બાલા; સેવા યોગ્ય સુસંયતને તે, બોલે ઉપદેશ માલા,
 ધન્ય૦ ॥ ૧૫ ॥ કિરિયા નયે પણ એક બાલ તે, જે લિંગી
 મુનિરાગી; જ્ઞાનયોગમાં જસ મન વરતે, તે કિરિયા સો-
 ભાગી. ધન્ય૦ ॥ ૧૬ ॥ બાલાદિક અનુકૂલ ક્રિયાથી, આપે
 ઇચ્છા યોગી; અધ્યાતમ મુખ યોગ અભ્યાસે કેમ નવ
 કહિયે યોગી. ધન્ય૦ ॥ ૧૭ ॥ ઉચિત ક્રિયા નિજ શક્તિ
 છાંડિ, જે અતિ વેગે ચઢતો; તે ભવ થિતિ પરિપાક થયા
 વિણ, જગમાં ફિસે પડતો. ધન્ય૦ ॥ ૧૮ ॥ માચે મોટાઈ-
 માં જે મુની, ચલવે ડાકડમાલા; શુદ્ધ પરપણ ગુણ વિણ
 ન ઘટે, તસ ભવ અરહટ માલા. ધન્ય૦ ॥ ૧૯ ॥ નિજ
 ગણ સંચે મન નવિ ખંચે, ગ્રંથ ભણી જન વંચે, લુંચે
 કેશ ન મુંચે માયા, તો યત ન રહે પંચે. ધન્ય૦ ॥ ૨૦ ॥
 યોગગ્રંથના ભાવ ન બાણે, બાણે તો ન પ્રકાશે; ફેકટ

મોટાઈ મન રાખે, તસ ગુણ દૂરેં નાસે. ધન્ય૦ ॥ ૨૧ ॥
 મેલે વેશેં મહિયલ મ્હાલે, બક પરેં નીચો ચાલે; જ્ઞાન
 વિના જગ ધંધે ધાલે, તે કેમ મારગ ચાલે. ધન્ય૦ ॥ ૨૨ ॥
 પરપરિણતિ પોતાની માને, વરતે આરતધ્યાને, બંધ મોક્ષ
 કારણ ન પીછાને, તે પહિલે ગુણઠાણે ધન્ય૦ ॥ ૨૩ ॥
 મિરિયા લવ પણ જે જ્ઞાનીનો, દુષ્ટી ચિરાદિક લાગે; તેથી
 સુજશ લહિજેં સાહિબ, સીમંધર તુઝ રાગે ધન્ય૦
 ॥ ૨૪ ॥ ઈતિ.

દેવચંદ્રજી કૃત અષ્ટ પ્રવચન માતાની સજ્ઞાય

દોહા

સુકૃત કલ્પ તરૂં શ્રેણિની, વર ઉત્તર કુરૂં લોભિ,
 અધ્યાત્મ રસ શશિકંભા, શ્રી જિનવાણી નૌભિ. ॥ ૧ ॥
 દીપચંદ્ર પાઠક સુગુરુ, પય વંદી અવકાત, સાર શ્રમણ ગુણ
 ભાવના, ગાઈશું પ્રવચન માત, ॥ ૨ ॥ જનની પુત્ર હિત
 શુભ કરી, તિમ એ પવયણ માય, ચારિત્ર ગુણ ગણ
 વર્દિની, નિર્મલ શિવસુખદાય, ॥ ૩ ॥ ભાવ અયોગી
 કરણ રૂચિ, મુનિવર ગુપ્તિ ધરંત. ચહિ ગુપ્તિ જો ન રહિ
 શકે, તો સમિતિ વિચરંત. ॥ ૪ ॥ ગુપ્તિ એક સંવરમયી
 આછરંગિક પરિણામ, સંવર નિર્જર સમિતિથી, અપવાદે
 ગુણધામ ॥ ૫ ॥ દ્રવ્યે દ્રવ્યત ચરણતા, ભાવે ભાવ
 ચરિત, ભાવદૃષ્ટિ દ્રવ્યત ક્રિયા, કરતાં શિવ સંપત્ત. ॥ ૬ ॥

આતમ ગુણ પ્રાગ્ભાવથી જે સાધક પરિણામ, સમિતિ
ગુપ્તિ તે જિન કહે, સાધ્ય સિદ્ધિ શિવકામ. ॥ ૭ ॥ નિ-
શ્ચય કરણુ રૂચિ થઈ, સમિતિ ગુપ્તિધર સાધિ, પરમ અ-
હિંસક ભાવથી, આરાધે નિરૂપાધિ. ॥ ૮ ॥ પરમ મહોદય
સાધવા, જેહ થયા ઉજમાલ, શ્રમણુ બિશુ માહણુ યતિ,
ગાઉં તસ ગુણમાલ. ॥ ૯ ॥

પ્રથમ રિયા સમિતિની સજ્જાય.

પ્રથમ ગાવાલાતણે ભવેંછ—એ દેશી.

પ્રથમ અહિંસક વ્રત તણીછ, ઉત્તમ ભાવના એહ,
સંવર કારણુ ઉપદિશીછ, સમતારસ ગુણુગેહ, મુનીશ્વર
ધર્યા સમિતિ સંભાર, આશ્રવ કરતનુ યોગથીછ, દુષ્ટ અ-
પલતા વાર. મું ઇં એ આંકણી. ॥ ૧ ॥ કાય ગુપ્તિ
ઉત્સર્ગનોછ, પ્રથમ સમિતિ અપવાદ, ધર્યા તેજે ચાલવું-
છ, ધરિ આગમ વિધિ વાદ, મું ઇં ॥ ૨ ॥ જ્ઞાનધ્યાન
સઝાયમેંછ, સ્થિર ખેઠા મુનિરાજ, શાને અપલપણું કરેછ,
અનુભવ રસ સુખરાજ. મું ઇં ॥ ૩ ॥ મુનિ ઉઠે વસહી
થકીછ, પામી કારણુ ચાર, જિનવંદન આમાંતરેછ, કે
આહાર નિહાર. મું ઇં ॥ ૪ ॥ પરમ ચરણુ સંવર ધ-
રેછ, સર્વ જાણુ જિન કિંકુ, શુચિ સમતા રૂચિ ઉપજેછ,
તિણે મુનિને એ ઇંકુ. મું ઇં ॥ ૫ ॥ રાગ વધે સ્થિર
ભાવથીછ, જ્ઞાનવિના પરમાદ, વીતરાગતા ઇહતાછ, વિચરે
મુનિ સાહ્યાદ. મું ઇં ॥ ૬ ॥ એ શરીર ભવમૂલ છેછ,
તસુ પોષક આહાર, જાવ યોગી નવિ હુવેછ, તાં અનાદિ
આચાર, મું ઇં ॥ ૭ ॥ કવલાહારે નિહારછેછ, એહ

અંગ વ્યવહાર, ધન્ય અતનુ પરમાત્માજી, જિહ્વાં નિશ્ચ-
લતા સાર. મુ૦ ઈ૦ ॥ ૮ ॥ પરપરિણુતિ કૃત અપક્ષતાજી,
કેમ મૂકશે એહ, એમ વિચારી કારણેજી, કરે ગોચરી તેહ,
મુ૦ ઈ૦ ॥ ૯ ॥ ક્ષમાવંત હયાલુઆજી, નિઃસ્પૃહ તનુનીરાગ
નીર વિષે ગજ ગતિપરેજી, વિચરે મુનિ મહાભાગ. મુ૦ ઈ૦
॥ ૧૦ ॥ પરમાનંદ રસ અનુભવ્યાજી નિજ ગુણ રમતા
ધીર. દેવચંદ્ર મુનિ વંદતાંજી, લહીયે ભવજલ તીર મુ૦ ઈ૦
॥ ૧૧ ॥ ઇતિ.

બીજી ભાષા સમિતિની સજ્જાય

ભાવના માલતી ચુશીયે—એ દેશી.

સાધુજી સમિતિ બીજી આહરો, વચન નિર્દોષ પર-
કાસેરે, ગુપ્તિ ઉત્સર્ગનો સમિતિતે, માર્ગ અપવાદ સુવિદ્યાસ
રે. સા૦ એ આંકણી. ભાવના બીજી મહાવ્રત તણી, જિન-
ભણી સત્યતા મૂલ રે, જેહથી અહિંસકતા વધે, સર્વ સંવર
અનુકૂલ રે. સા૦ ॥ ૨ ॥ મૌનધારી મુનિ નવિ વહે, વચન
જે આશ્રવ ગેહરે; આચરણુ જ્ઞાનનેં ધ્યાનનો, સાધક ઉપ-
દિસે તેહરે સા૦ ॥ ૩ ॥ ઉદિત પર્યાપ્તિ જે વચનની, તે
કરિ શ્રુત અનુસારરે; યોધ પ્રાગ્ભાવ સજાયથી, વલિ કરે
જગત ઉપકારરે. સા૦ ॥ ૪ ॥ સાધુ નિજ વીર્યથી પરતણો,
નવિ કરે ગ્રહણુને ત્યાગરે; તે ભણી વચન ગુપ્તિ રહે,
એહ ઉત્સર્ગ મુનિ માર્ગરે. સા૦ ॥ ૫ ॥ યોગ જે આશ્રવ-
પદ હતો, તે કર્યો નિર્જરા રૂપરે; લેહથી કંચન મુનિ
કરે, સાધતા સાધ્ય ચિદ્રૂપરે. સા૦ ॥ ૬ ॥ આત્મહિત
પરહિત કારણે, આહરે ખાંચ સજાયરે; તે ભણી અશન

વસનાદિકા, આશ્રય સર્વ અવવાયરે. સાં ॥ ૭ ॥ જિન ગુણ
સ્તવન નિજ તત્ત્વને, જોઈ વા કરે અવિરોધરે; દેશના ભવ્ય
પ્રતિ જોધવા, વાયણા કરણ નિજ જોધરે. સાં ॥ ૮ ॥ નય
ગમ ભંગ નિક્ષેપથી, સ્વહિત સ્થાઈવાહ યુત વાણિરે; શોભ
કશ ચાર ગુણશું મલિ, કહે અનુયોગ સુપહાણરે. સાં
॥ ૯ ॥ સૂત્રને અર્થ અનુયોગ એ, ખીય નિયુક્તિ સંજુતરે;
તીય ભાષ્યે નયે ભાવિયો, મુનિ વહે વચન એમ તંતરે.
સાં ॥ ૧૦ ॥ જ્ઞાન સમુદ્ર સમતા ભર્યા, સંવરી કયા
ભંડારરે; તત્ત્વ આનંદ આસ્વાદતા, વંદિયે ચરણ ગુણધારરે.
સાં ॥ ૧૧ ॥ મોહ ઉદયે અમોહી એહવા, શુદ્ધ નિજ
સાધ્ય લયલીનરે; દેવચંદ તેહ મુનિ વંદિયે, જ્ઞાન અમૃત રસ
પીનરે. સાં ॥ ૧૨ ॥ ઇતિ.

ત્રીજી ઇષળા સમિતિની સજ્ઞાય.

ઝાંઝરીયા મુનિવર, ધન્ય. એ દેશી.

સમિતિ તીસરી એષણાળ, પાંચ મહાવ્રત મૂલ; અના-
હારી ઉત્સર્ગનોળ, એ અપવાદી અમૂલ. ॥ ૧ ॥ મન
મન મોહન મુનિવર, સમિતિ સદા ચિત્ત ધાર. એ આંકણીં
ચેતનતા ચેતનતણાળ, નવિ પરસંગી તેહ; તિણ પર સન-
મુખ નવિ કરેળ, આતમ રતિ વ્રતી જેહ. મં સં ॥ ૨ ॥
કાયયોગ પુદ્ગલ ગ્રહેળ, એહ ન આતમ ધર્મ; જાણુગ
કરતા ભોગતાળ, હું માહરો એ મર્મ. મં સં ॥ ૩ ॥
અનભિસંધિ ચલ વીર્યનોળ, રોધક શક્તિ અભાવ; પણ
અભિસંધી વીર્યથીળ, કેમ ગ્રહે પરભાવ. મં સં ॥ ૪ ॥
ઈમ પરત્યાગી સંવરીળ, ન ગ્રહે પુદ્ગલ ખંધ; સાધક

કારણ રાખવાજી, અશનાદિક સંબંધ. મં સં ॥ ૫ ॥
 આતમતત્ત્વ અનંતતાજી, જ્ઞાન વિના ન જણાય; તેહ પ્રગટ
 કરવા ભણીજી, શ્રુત સ્મૃતિય ઉપાય. મં સં ॥ ૬ ॥ તેહ
 જેહથી દેહ રહેજી, આહારેં બલવાન; સાધ્ય અધૂરે હેતુ-
 નેંજી, કેમ તજે ગુણવાન. મં સં ॥ ૭ ॥ તત્ત્વ અનુયાયી
 વીર્યનોજી, વર્તન અશન સંજોગ; વૃદ્ધ યષ્ટિ સમ જાણીનેજી;
 અશનાદિક ઉપજોગ. મં સં ॥ ૮ ॥ જ્યાં સાધકતા નવિ
 અડેજી, તો ન ગ્રહે આહાર; બાધક પરિણતિ વારવાજી,
 અશનાદિક ઉપચાર. મં સં ॥ ૯ ॥ સુડતાલીશે દ્રવ્યનાજી,
 દોષ તજી નીરાગ; અસંભાંતિ મૂર્છા વિનાજી, ભ્રમર પેરેં
 વડ ભાગ. મં સં ॥ ૧૦ ॥ તત્ત્વ રૂચિ તત્ત્વાશ્રયીજી,
 તત્ત્વ રસીક નિર્ગ્રંથ; કર્મ ઉદ્યે આહારતાજી, મુનિ માને
 પત્ની પંથ. મં સં ॥ ૧૧ ॥ લાભ થકી પણ ધન લહેજી,
 અતિ નિર્જરા કરંત, પામ્યે અણુવ્યાપક પણેજી, નિર્મલ
 સંત મહંત. મં સં ॥ ૧૨ ॥ અણુહારતા સાધતાજી,
 સમતા અમૃત કંઠ; ભિક્ષુ શ્રમણ વાચંયમીજી, તે વંદે દેવ-
 ચંદ. મં સં ॥ ૧૩ ॥ ઇતિ.

ચોથી આદાન નિશ્લેષણ સમિતિની સજ્ઞાય.

લોલીડા હંસારે વિષય ન રાચિયે—એ દેશી.

સમિતિ ચોથીરે ચઉગતિ વારણી, ભાખી શ્રીજિનરાજ;
 રાખી પરમ અહિંસક મુનિવરે, થાખી જ્ઞાન સમાજ,
 ॥ ૧ ॥ સહજ સંવેગીરે સમિતિ પરિણમે, એ આંકણીં
 સાધન આતમ કાજ, આરાધન એ સંવર ભાવનો ભવજલ
 તારણ જહાજ. સં ॥ ૨ ॥ અભિલાષી નિજ આતમ

તત્ત્વના, સાખી કરિ સિદ્ધાંત; નાખી સર્વ પરિગ્રહ સંગને,
 ધ્યાનાકાશીરે સંત. સં ॥ ૩ ॥ સંવર પંચ તણી એ
 ભાવના, નિરૂપાધિક અપ્રમાદ; સર્વ પરિગ્રહ ત્યાગ અસંગતા
 તેહનો એ અપવાદ, સં ॥ ૪ ॥ શાને મુનિવર ઉપકરણ
 સંગ્રહે, જે પરભાવ વિરત; દેહ અમોહીરે નવિ લોહી
 કહા રત્નત્રયી સંપત્ત. સં ॥ ૫ ॥ ભાવ અહિંસકતા કારણ
 ભણી, દ્રવ્ય અહિંસક સાધિ, રજોહરણ મુખ વસ્ત્રાદિક ધરે
 વરવાયોગ સમાધિ. સં ॥ ૬ ॥ શિવ સાધનનું મૂલ્ય તે
 જ્ઞાન છે, તેહનો હેતુ સગાય; તે આહારે તે વહિ પાત્રથી
 જયણાયેં ગ્રહવાય. સં ॥ ૭ ॥ બાલ તરણ નરનારી
 જંતુને, નમ્મ દુગંધાનો હેતુ, તિણ ચોલપટ ગ્રહી મુની
 ઉપકિસે, શુદ્ધ ધર્મ સંકેત. સં ॥ ૮ ॥ ડંસમસક શી-
 તાદિ પરિસહ સહે, ન રહે ધ્યાન સમાધિ; કલ્પક આદિક
 નિર્મોહિ પણે, ધારે મુનિ નિર્મોધ. સં ॥ ૯ ॥ લેપ
 અલેપ નદીના જ્ઞાનનો, કારણ કંડ ગ્રહંત; હથ વૈઘલિક
 લગવર્ધ સાખથી, તનુ સ્થિરતાને તાંત. સં ॥ ૧૦ ॥ લઘુ
 સજીવ સચિત્ત રજાકિનો, વારણ દુઃખ સંઘટ્ટ; દેખી પૂંજેરે
 મુનિવર તેહથી એ પૂરવ મુનિવટ્ટ. સં ॥ ૧૧ ॥ પુફ્ફલ
 ખંધ ગ્રહણ નિષેવણા, દ્રવ્યે જયણા તાસ; ભાવે આતમ
 પરિણતિ નવ નવી, ગ્રહતાં સમિતિ પ્રકાશ. સં ॥ ૧૨ ॥
 આધક ભાવ અદ્વેષપણે તજે; સાધક લે અતરાગ; પૂરવ
 શુણ્ણ રક્ષક પોષક પણે, નિપજતે શિવ માર્ગ. સં ॥ ૧૩ ॥
 સંયમ શ્રેણેરે સંચરતા મુનિ, હરે કર્મ કલંક; ધરતા
 સમતારસ એકત્વતા, તત્ત્વ રમણિ નિઃશંક સં ॥ ૧૪ ॥
 જગ ઉપગારીરે તારક ભવ્યના, લાયક પૂર્ણાનંદ; દેવ-

અંદ એહવા તે મુનિરાજના, વદે પય અરવિંદ સં ॥ ૧૫ ॥
ઈતિ.

પાંચમી પારિઠાવળીયા સમિતિની સજ્ઞાય.

ચેતન ચેતજેરે—એ દશી.

પંચમી સમિતિ કહિ અતિ મુંઢરે, પારિઠાવળીયા
નામ; પરમ અહિંસક ધર્મ વધારણી, મૃદુ કરૂણા પરિણામ.
મુનિવર સેવજેરે, સમિતિ સદા સુખદાય; ચિરતા ભાવે
સંયમ સોદાય, ધરે નિર્મળ સંવર થાય. મું એ આંકણી
॥ ૧ ॥ દેહ નેહથી અંચલતા વધેરે, વિકસે દુષ્ટ કષાય;
તિણુ તનુ રાગ ધ્યાને રમેછ, જ્ઞાન ચરણ સુપસાય. મું
॥ ૨ ॥ જિહાં શરીર તિહાં મલ જીપજેરે, તેહ તણા
પરિહાર; કરે જંતુ ચર સ્થિર અણુદુહંબારે, સકલ દુ-
ગંછા વાર. મું ॥ ૩ ॥ સંયમ બાધક આત્મ વિરાધનારે;
આણુ ઘાતક બાણિ; જીપધિ અશન શિખ્યાદિક પરઠવેરે,
આયતિ લાલ પિછાણિ; મું ॥ ૪ ॥ વધ્યા આહારે ત-
પીયા પરઠવેરે, નિજ કૌઠે અપ્રમાદ; દેહ અરાગી ભાવ
અન્યાપતારે, ધીરનો એહ અપવાદ, મું ॥ ૫ ॥ સંલો-
કાદિક દ્રવણ પરહરીરે, વર્ણ રાગ ને દ્રેષ; આગમ રીતે
પરઠવણી કરે, લાધવહેતુ વિશેષ. મું ॥ ૬ ॥ કલ્યાણીય
અહાલંદી ક્ષમીરે. જિન કલ્યાણિ મુનીશ; તેહને પરઠવણા
એક મલ તણીરે, તેહ અલપ વહી ડીસ, મું ॥ ૭ ॥
રાત્રે પ્રભવણાદિક પરઠવેરે, વિધિ કૃત મંઠલ ચામ; ચિ-
વિર કલ્પનો પ્રતિ અપવાદજેરે, ગ્લાનાદિક નહીં કામ. મું
॥ ૮ ॥ વલિ એહ દ્રવ્યથી ભાવેરે, બાધક જે પરિણામ;

દ્વેષ નિવારી માહકતા વિનારે, સર્વ વિભાવ વિરામ, મુ०
 ॥ ૬ ॥ આતમ પરિણતિ તત્ત્વમયી કરેરે, પરિહરતા પર-
 ભાવ; દ્રવ્ય સમિતિ પિણુ ભાવ ભણી ધરેરે, મુનિને એહ
 સ્વભાવ. મુ० ॥ ૧૦ ॥ પંચ સમિતિ સમતા પરિણામ-
 થીરે, ક્ષમા ક્રોધ ગતરોષ; ભાવન પાવન સંયમ સાધતારે,
 કરતા ગુણ ગણ પોષ. મુ० ॥ ૧૧ ॥ સાધ્યરસી નિજ
 તત્ત્વે તન્મયીરે, ઉછરંગી નિર્માય; યોગ ક્રિયા ફલ ભાવ
 અવંચતારે, શુચિ અનુભવ સુખ ઢાય. મુ० ॥ ૧૨ ॥ આ-
 ણ્યાયુત નાણી ઈર્ષનીરે, નિશ્ચય નિઝહવંત; દેવચંદ્ર એહવા
 નિર્ઐંચતેરે; મુજ ગુરૂ તત્ત્વ મહંત. મુ० ॥ ૧૩ ॥ ધતિ.

॥ છઠી મનોગુપ્તિ સન્નાય ॥

વૈરાગી થયારે—એ દેશી.

મુનિ મન વશ કરો રે, મન એ આશ્રવ ગેહો,
 મમતાને તો ઋષિ મજ્જથીરે, ટાલો ચતિ વર તેહો રે.
 ॥ મુ० ॥ ૧ ॥ પુષ્ટ તુરંગ ચિત્ત તે કહું રે, સો ગ્રોહ
 નૃપતિ પ્રધાન; આર્ત રૌદ્રનું ક્ષેત્ર એરે, રોકતું જ્ઞાન નિધા-
 નોરે. ॥ મુ० ॥ ૨ ॥ શુષ્પિત પ્રથમ એ સાધુનેરે,
 ધર્મ શુકલનો કંઠ; વસ્તુ ધર્મ ચિંતન રમ્યારે, સાધ્યે
 પુણ્યાનંદોરે. ॥ મુ० ॥ ૩ ॥ યોગતે પુદ્ગલ ભેગછેરે
 આંધે અભિનવ કર્મ, યોગ વર્તના કંપનારે; નવિ એ આતમ
 ધર્મ. ॥ મુ० ॥ ૪ ॥ વીર્ય ચપલ પરસંગમીરે, એહ ન
 સાધક પક્ષ; જ્ઞાન ચરણ સહ કારનારે; વરતાવે મુનિ
 હક્ષરે. ॥ મુ० ॥ ૫ ॥ સવિકલ્પક શુણુ સાધુનારે, ધ્યા-
 નીને ન સુહાય; નિર્વિકલ્પ અનુભવ રસીરે, આત્માનંદિ

ચાયોરે. ॥ મુ० ॥ ૬ ॥ રત્નત્રયની લેહતારે, એહ સમઠ
 વ્યવહાર; ત્રિગુણ વીર્ય એકત્વતારે; નિર્મલ આત્માચારોરે.
 ॥ મુ० ॥ ૭ ॥ શુકલ ધ્યાન શ્રુતલંગની રે, એ પણ
 સાધન ઠાવ; વસ્તુ ધર્મ ઉછરંજમે રે, ગુણ ગુણી એક
 સુભાવોરે. ॥ મુ० ॥ ૮ ॥ પર સહાય ગુણ વર્તનારે, વસ્તુ
 ધર્મ ન કહાય; સાધ્ય રસી તો કિમ ગ્રહેરે, સાધુ ચિત્ત
 સહાયોરે. ॥ મુ० ॥ ૯ ॥ આત્મરૂચિ આત્માલમ્બીરે, ધ્યાતા
 તત્ત્વ અનંત, સ્યાદ્વાદ જ્ઞાની મુની રે, તત્ત્વ રમણ ઉપશાં-
 તોરે. ॥ મુ० ॥ ૧૦ ॥ નવિ અપવાદ રૂચિ કહારે, શિવ
 રસીયા અણુગાર; શક્તિ યથાગમ સેવતારે, નિંદે કર્મ
 પ્રચારોરે. ॥ મુ० ॥ ૧૧ ॥ શુદ્ધ સિદ્ધ નિજ તત્ત્વતારે,
 પૂર્ણાનંદ સમાજ; દેવચંદ્ર પદ સાધતારે, નમિયે તે મુનિરાજો
 રે. ॥ મુ० ॥ ૧૨ ॥ ઇતિ

॥ સાતમી વચન ગુપ્તિની સમ્પ્રાય ॥

સમિતિ સદા એ દીક્ષમેં ધરો-એ દેશી. અથવા હમીશીયાની-રેશી

વચન ગુપ્તિ સુધી ધરો, વચન તે કર્મ સહાય; સહુણા,
 ઉદ્યાગ્રિત જે ચેતના, નિજે તેહ અપાય. સં વચન ગુપ્તિ
 સુધી ધરો. ॥ ૧ ॥ એ આંકણી, વચન અગોચર આત્મ,
 સિદ્ધ તે વચનાતીત; સં સત્તા અસ્તિ સ્વભાવમેં, ભાવક
 ભાવ અનિત. ॥ સં ॥ ૧૦ ॥ ૨ ॥ અનુભવ રસ આસ્વા-
 હતા, કરતા આત્મધ્યાન; સં વચન તે આધક ભાવ છે, ન
 વહે મુનિ અજ્ઞાન; ॥ સં ॥ ૧૦ ॥ ૩ ॥ વચનામવ પલટાવવા,
 મુનિ સાધે સ્વાધ્યાય; સં તેહ સર્વથા ગોપવો, પરમ મહા-

રસ થાય ॥ સં ॥ ૧૦ ॥ ૪ ॥ ભાષા પુરૂષેલ વર્જણા,
 બહુજા નિસર્ગ ઉપાધિ; સં કરવા આતમ વીર્યને, શાને
 પ્રેરે સાધિ ॥ સં ॥ ૧૦ ॥ ૫ ॥ યાવત્ વીરજ ચેતના,
 આતમ શુભ સંપત્ત; સં તાવત સર્વે નિર્જરા, આશ્રવ પર
 આચાત ॥ સં ॥ ૧૦ ॥ ૬ ॥ ઇમ બલિ સ્થિર સંયમી,
 ન કરે અપહી મંથ; સં આત્માનંદ આરાધતાં, આજ્ઞાથી
 નિર્ગથ ॥ સં ॥ ૧૦ ॥ ૭ ॥ સાધ્ય શુદ્ધ પરમાત્મા, તસુ સાધન
 ઉત્સર્ગ, સં બાર લેહે તપ દ્વિવિધે, સકલ શ્રેષ્ઠ વ્યુત્સર્ગ
 ॥ સં ॥ ૧૦ ॥ ૮ ॥ સમકિત શુભે ઠાણે કર્યો સાધ્ય
 અયોગી ભાવ. સં ઉપાદાનતા તેહની ગુપ્તિ રૂપ સ્થિર
 ભાવ. ॥ સં ॥ ૧૦ ॥ ૯ ॥ ગુપ્તિ રૂચિ ગુપ્તે રમ્યા,
 કારણ સમિતિ પ્રપંચ; સં કરતા સ્થિરતાઈ હતા, અહે તત્ત્વ
 શુભ સંચ, ॥ સં ॥ ૧૦ ॥ ૧૦ ॥ અપવાહે ઉત્સર્ગની, દષ્ટિ
 ન ચુકે જોહ, સં પ્રણમે નિત્ય પ્રત્યે ભાવશું, દેવચંદ મુનિ
 તેહ. ॥ સં ॥ ૧૦ ॥ ૧૧ ॥ ઇતિ.

॥ આઠમી કાય ગુપ્તિ સમ્પાદ ॥

કુલનાં ચોસર પ્રભુજીને શિર ચઢે—એ દરી,
 ગુપ્તિ સંભારોરે ત્રીજી મુનિવર, જોહથી પરમ આનં-
 દોજી; મોહ ટલે ધનધાતિ પરગલે, પ્રગટે જ્ઞાન અમદોજી.
 ॥ ગુ ॥ ૧ ॥ કરી શુભ અશુભે ભવ ભ્રમ જે છે તિજી
 તજી તન વ્યાપારોજી; અંચલ ભાવ તે આશ્રવ મૂલ છે,
 ભવ અચલ અવિકારોજી. ગુ ॥ ૨ ॥ ઈદ્રિય વિવચ
 સકલનું દાર એ, બંધ હેતુ દહ એહોજી, અભિનવ કમ
 અહે તનુ યોગથી, તિજી ચિર કરીયે દેહોજી. ગુ ॥ ૩ ॥

આતમ વીર્ય કુરે પરસંગ જે, તે કહીયે તનુ યોગેલ,
 ચેતન સત્તારે પરમ અયોગી છે, નિર્મલ સ્થિર ઉપયોગો-
 લ. ગુ. ॥ ૪ ॥ જાવત કંપન તાવત અંધ છે, ભાખ્યું
 ભગવંત અંગેલ, તે માટે ધ્રુવ તત્વ રસે રમે, માહણ્ય ધ્યાન
 પ્રસંગેલ. ગુ. ॥ ૫ ॥ વીર્ય સહાયીરે આતમ ધર્મનો,
 અચલ સહજ અપ્રયાસેલ, તે પર ભાવ સહાયા કિમ કરે,
 મુનિવર ગુણ આવાસેલ. ગુ. ॥ ૬ ॥ ખંતિ મુક્તિ મુક્તિ
 અકિંચની, શૌચ બ્રહ્મ ધર ધીરેલ, વિષય પરિસહ સૈન્ય
 વિહારવા, વીર પરમ સૌંદરેલ. ગુ. ॥ ૭ ॥ કર્મ પડલ
 ફલક્ષ્ય કરવા રસી, આતમરૂઢિ સમૃદ્ધેલ, દેવચંદ્ર બિન
 આજ્ઞા પાલતાં, વંદું ગુર ગુણ વૃદ્ધેલ. ગુ. ॥ ૮ ॥ ઇતિ

નવમી સાધુ સ્વરૂપ વર્ણન સમ્માય.

રસીયાની દેશી.

ધર્મ ધુરંધર મુનિવર મુલહી, નાણચરણ સંપન્ન; મુગુણ
 નર, ઇન્દ્રિય ભોગ તલ નિજ મુખ ભલ, ભવચારક ઉદ-
 વિષ્ણ. મુ. ॥ ૧ ॥ દ્રવ્ય ભાવ સાચી સરથા ધરી, પરિહરી
 શંકાદિ દોષ; મુ. ॥ ૨ ॥ કારણ કારણ સાધન આહરી, ધરી ધ્યાન
 સંતોષ. મુ. ॥ ૩ ॥ ગુણ પર્યાયે વસ્તુ પરખતાં,
 શીખ ઉભય ભંડાર; મુ. ॥ ૪ ॥ પરિણતિ શક્તિ સ્વરૂપમે પરિણ-
 તી, કરતા તમુ બેવહાર. મુ. ॥ ૫ ॥ લોકસન્ન
 વિતિજિજ્ઞા વારતા, કરતા સંયમ વૃદ્ધિ; મુ. ॥ ૬ ॥ ઉત્તર
 ગુણ સર્વ સંભારતા, ધરતા આતમ મુદ્ધિ. મુ. ॥ ૭ ॥
 મુલધારી મુલધર નિશારસી, વશ કર્યા ત્રિક યોગ; મુ.
 ॥ ૮ ॥ અભિનય મુલ ચારના, અવિનાશી ઉપયોગ. મુ.

ધ૦ ॥ ૫ ॥ દ્રવ્ય ભાવ આશ્રવ મલ ટાલતા, પાલતા સંયમ
 સાર; સુ૦ સાચી જૈન ક્રિયા સંભાલતા, ગાલતા કર્મ વિકાર.
 સુ૦ ધ૦ ॥ ૬ ॥ સામાયિક આદિક ગુણ શ્રેષ્ઠિમે, રમતા
 ચઠતેરે ભાવ; સુ૦ તીન લોકથી ભિન્ન ત્રિલોકમે, પૂજનીય
 જસુ પાવ. સુ૦ ધ૦ ॥ ૭ ॥ અધિક ગુણી નિજ તુલ્ય ગુણી
 થકી, મલતા તે મુનિરાજ સ૦ પરમ સમાધિ નિધિ ભવ-
 જલધિના, તારણ તરણ જહાજ. સુ૦ ધ૦ ॥ ૮ ॥ સમ-
 કિતવંત સંયમ ગુણ ઇહતા, તે ધરવા સમરથ; સુ૦ સંવેગ
 પક્ષી ભાવે શોભતા કહેતા સાચોરે અર્થ. સુ૦ ધ૦ ॥ ૯ ॥
 આપ પ્રથાંસાયેં નવિ માચતા, રાચતા મુનિ ગુણ રંગ; સુ૦
 અપ્રમત મુનિ શ્રુત તત્વ પૂછવા, સેવે ભસુ અભંગ. સુ૦
 ધ૦ ॥ ૧૦ ॥ સદ્ગુણા આગમ અનુમોહતા, ગુણુકર સંયમ
 ચાલ; સુ૦ વિવહારેં સાચી તે સાચવે, આચતિ લાભ સંભાલ.
 સુ૦ ધ૦ ॥ ૧૧ ॥ હુકમકારીથી અધિકા કહે, બૃહદ્દેવ
 વ્યવહાર; સુ૦ ઉપદેશમાલા ભગવર્ધ અંગને બીતારથ અધિ-
 કાર. સુ૦ ધ૦ ॥ ૧૨ ॥ ભાવ ચરણ સ્થાનક દ્રવ્ય વિના,
 ન હુવે સંયમ ધર્મ; સુ૦ તે ચાને જુઠ તે ઉચરે, જે બાણે
 પ્રવચન મર્મ. સુ૦ ધ૦ ॥ ૧૩ ॥ જસ લાલેં નિજ સમ્મત
 થાપવા, પરજન રંજન કાજ; સુ૦ જ્ઞાન ક્રિયા દ્રવ્યત વિધિ
 સાચવે, તેહ નહીં મુનિરાજ, સુ૦ ધ૦ ॥ ૧૪ ॥ બાહ્યકયા
 એકાંતે ઉપદિસે, શ્રુત આમ્નાય વિહીન; સુ૦ ભગપરેં ઠગતા
 મૂરખ લોકને, બહુ ભમશે તેહ દીન; સુ૦ ધ૦ ॥ ૧૫ ॥
 અધ્યાત્મ પરિણતિ સાધન ગ્રહી, ઉચિત વહે આચાર સુ૦
 જિન આણા અવિરાધક પુરૂષ જે, ધન્ય તેહનો અવતાર.
 સુ૦ ધ૦ ॥ ૧૬ ॥ દ્રવ્ય ક્રિયા નૈમિત્તિક હેતુ છે, ભાવ

ધર્મ લયલીન; સું નિરૂપાધિકતા જે નિજ અંશની, માને
લાલ નવીન. સું ધ૦ ॥ ૧૭ ॥ પરિણતિ દોષ ભણીને
નિંદતા, કહેતા પરિણતિ ધર્મ, સું યોગ અંથના ભાવ પ્રકા-
શતા, તેહ વિહારે હો કર્મ. સું ધ૦ ॥ ૧૮ ॥ અદ્ય ક્રિયા
પણ ઉપકારી પણે, જ્ઞાની સાધે હો સિદ્ધ; સું દેવચંદ્ર-
સુવિહિત મુનિવંદને, પ્રણમ્યાં સકલ સમૃદ્ધિ. ॥ ૧૯ ॥
ઈતિ.

કલરા.

રાગ ધન્યાશ્રી.

તે તરિયારે બાઈ તે તરિયા; જે જિન શાસન અનુસ-
રિયાલ, જેહ કરે સુવિહિત મુનિ કિરિયા, જ્ઞાનામૃતરસ
હરિયાલ. તેં એ આંકણીં વિષય કષાય સહુ પરહરિયા ઉત્તમ
સમતા વરિયાલ, શીલ સન્નાહ યજ્ઞી પાખરિયા, ભવ સમુદ્ર
જલ તરિયાલ. તેં ॥ ૨ ॥ સમિતિ ગુપ્તિ શું જે પરવરિયા,
આત્માનંદે ભરિયાલ; આશ્રવ દ્વાર સકલ આવરિયાં, વર
સંવર સંવરિયાલ. તેં ॥ ૩ ॥ ખરતર મુનિ આગરણા
ચરિયા, રાજ સાર ગુણગિરિયાલ; જ્ઞાન ધર્મ તપ ધ્યાને
વસિયા, શ્રુત રહસ્યના રસિયાલ. તેં ॥ ૪ ॥ દીપચંદ્ર
પાઠક પદ ધરિયા, વિનય રચણુ સાગરિયાલ; દેવચંદ્ર મુનિ
ગુણ ઉચ્ચરિયા, કર્મ અરિ નિબળરિયાલ. તેં ॥ ૫ ॥
સુરગિરિ મુંદર જિનવર મંદિર, શોભિત નગર સવાઈલ;
નવાનગર ચોમાસું કરીને, મુનિવર ગુણધૃતિ ગાઈલ. તેં
॥ ૬ ॥

(હરિગીત.)

અરિહંત યશ જગમેં વિચર્યો, વિસ્તરી જશ સંપદા;
નિર્ગ્રંથ વંદન સ્તવન કરંતા, પરમ મંગલ સુખ સદા. ઇતિ
સંપૂર્ણ.

અથ શ્રી વાર ભાવના.

॥ હોહા ॥

પાસ જિનેશ્વર પયનમી, સહગુરુને આધાર; ભવિ-
ચલ જનને હિત ભણી, ભણથું ભાવના ખાર ॥ ૧ ॥ પ્રથમ
અનિત્ય અશરણપણું, એહ સંસાર અસાર; એકલપણું
અન્યત્વ તિમ અશુચિ આશ્રવ સંભાર. ॥ ૨ ॥ સંવર નિ-
જર્જર ભાવના, લોક સ્વરૂપ સુખોધ; ફક્ત ભાવન જિન
ધરમ, એણીપરે કર છવ શુદ્ધિ. ॥ ૩ ॥ રસકુંપી રસ
વેધીયો, લોહ થકી હોય હેમ; જિમ ઇણ ભાવન શુદ્ધ
હુએ, પરમ રૂપ લહે તેમ. ॥ ૪ ॥ ભાવ વિના દાનાદિકા,
ભણે અલુણું ધાન; ભાવરસાંગ મહ્યા થકી, ત્રુટે કરમ
નિહાન. ॥ ૫ ॥

હાલ ૧ લી.

ભાવનાની રશી.

પહેલી ભાવના એણીપરે ભાવીયેંછ; અનિત્યપણું
સંસાર, હાલ અણી ઉપર જલખિંદુઓછ, ઈંદ્ર ધનુષ
અનુહાર. ॥૧॥ સહજ સવેંગી સુંદર આતમાછ, ધર જિન
ધર્મ સુંરંગ, ચંચલ ચપલાની પરે ચિંતવેછ, કૃત્રિમ
સવિહુ સંગ. સ૦ ॥ ૨ ॥ ઈંદ્ર બલ સુહણ શુભ અશુ-

શુંલ, ફડો તોષને રોષ; તિમ જમ ભૂલ્યો અથિર પહાર-
 થેંલ; રથો કીજે મન શોષ સં ॥ ૩ ॥ ઠાર ત્રેહ પામ-
 રનાં નેહ જયુંલ, એ યૌવન રંગ રોલ; ધન સંપદ પથુ
 દીશે કારમીલ, જેવા જલધી કલોલ. સં ॥ ૪ ॥ મુંજ
 સરિખે માંગી લીખડીલ, રામ રદ્ધા વનવાસ; ઈશુ સંસારે
 એ સુખ સંપદાલ, સંધ્યારાગ વિલાસ, સં ॥ ૫ ॥ સુંદર એ
 તનું શોભા કારમીલ, વિષ્ણુસંતા નહીં વાર. દેવતણે વચને પ્રતિ
 બૂલ્યોલ, ચક્રી સનતકુમાર. સં ॥ ૬ ॥ સૂરજ રાહુ ગ્રહણે
 સમજાઓલ, શ્રી કીર્તિધર રાય; કરકંડૂ પ્રતિબૂજ્યો દે-
 ખીનેલ, વૃષભ જરા કુલ કાય. સં ॥ ૭ ॥ કિહાં લગે
 ધૂઆ ધવલહરા રહેલ, જલ પરપોટો ભેય; આઉખું
 અથિર તિમ મનુષ્યનુંલ, ગર્વ મ કરશે કાય ॥ ૮ ॥
 અતુલિ બલસુર જિનવર સારિખાલ, ચક્રિ હરિબલ ભેડી;
 ન રહ્યો એણે જંગે કોઇ થિર થઈલ, સુરનર ભૂપતિ કોડી
 સં ॥ ૯ ॥ ઇતિ,

॥ દોહા ॥

પલ પલ છીજે આઉખું, અંજલિજલજયું એહ; ચક્ષતે
 સાથે સંખલો, લેઇ શકે તો લેહ. ॥ ૧ ॥ લે અચિંત્ય ગલ-
 થું ગ્રહી, સમય સીંચાણો આવી; શરણુ નહીં જિનવર
 વિષુ, તેણુ હવે અશરણુ ભાવી. ॥ ૨ ॥

દોહા ૨ છ.

રાગ રામગિરી, રામ ભણે હરિ ઊઠિયે, એ દેશી.

ખીલ અશરણુ ભાવના ભાવો હૃદય મઝારે, ધર્મ
 વિના પરભવ જતાં, પાપે ન લઇશ પારે, બાઈશ નરક

હુવારે, તિહાં તુઝ કવણુ આધારે, લાલ સુરંગારે પ્રાણીયા.
 ॥ ૧ ॥ મુકને મોહ જાંબલરે, મિથ્યામતિ સવિ ટાલરે;
 માયા આલપંપાલરે, લાલ ॥ ૨ ॥ માત પિતા સુત કા-
 મિની, ભાઈ ભગિની સહાય રે; બેં બેં કરતારે, અજપરે;
 કર્મેં ગ્રહો જીવ જાયરે, આડો કોઈ નવી યાયરે; હુઃખ
 ન લીયે વહેંચાયરે. લાલ ॥ ૩ ॥ નંદની સોવન ડુંગરી,
 આખર નાવી કો કાજરે, ચકી સુભૂમ તે જલધિમાં, હાર્યો
 છ ખંડ રાજરે, ખૂડ્યો ચરમ જહાજરે; દેવ ગયા સવિ
 ભાજરે, લોલો ન રહિ તસ લાજરે. લાલ ॥ ૪ ॥ ક્રીપા-
 ચન હહી દારિકા, બલવંત ગોવિંદ રામરે, રાખી ન શક-
 યારે રાજવી, માત પિતા સુત ધામરે; તિહાં રાખ્યાં જિન
 નામરે, શરણુ કિઓ નેમિ સ્વામરે, વ્રત લેઈ અભિરામરે,
 પહોતા શિવપુર ઠામરે. લાલ ॥ ૫ ॥ નિત્ય મિત્ર સમદે-
 હડી, સયણાં પર્વ સહાયરે, જિનવર ધર્મ ઉગારસે, જિમ
 તે વંદનિક જાયરે; રાખ્યો મંત્રી ઉપાયરે, સંતોખ્યો વઢી
 રાયરે, ટાલ્યા તેહના અપાયરે. લાલ ॥ ૬ ॥ જનમ
 જરા મરણાદિક, વયરી લાગા છે કેડરે, અરિહંત શરણુ
 તે આહરી, ભવ જામણુ હુઃખ ફેડરે; શિવ મુંદરી ધર
 તેડરે, નેહ નવલ રસ રેડરે, સીંચી સુકૃત વડ પેડરે.
 ॥ ૭ ॥ ઇતિ.

॥ હોહા ॥

થાવચ્ચા સુત થરહર્યો, જોર દેખી જમ ધાડ, સંચ-
 મ શરણુ સંગ્રહું, ધણુ કણુ કંચન છાંડ. ॥ ૧ ॥ ઇણુ શરણું
 સુખિયા થયા, શ્રી અનાથી અણુગાર, શરણુ લહ્યા વિણુ
 જીવડા, ઇણીપરેં રૂલે સંસાર ઇતિ ॥

॥ ઠાણ ૩ ૭ ॥

રાગ આરણી.

ત્રીજી ભાવના એણીપરે ભાવીયેરે, એહ સ્વરૂપ સં-
 સાર, કર્મવશેં જીવ નાચે નવનવ રંગશુરે, ઐ ઐ વિવિધ
 પ્રકાર. ॥ ૧ ॥ ચેતન ચેતીયેરે, લહી માનવ અવતાર.
 ચેતન૦ ભવ નાટકથી જો હુઓ ઉલગેરે, તો છાંડા વિષય
 વિકાર. ચેતન૦ ॥ ૨ ॥ કબહી ભૂજલ જલણુનિલ તર-
 માં વસ્યોરે, કબહી નરક નિગોહ, ખિતિ ચઉરિંદ્રિયમાંહે
 કેઇ દિન વસ્યોરે, કબહીંક દેવ વિનોહ. ચેતન૦ ॥ ૩ ॥
 કીડી પતંગ હરિ માતંગપણું બજેરે, કબહી સર્પ શી-
 ચાલ; પ્રાણણું ક્ષત્રિય વૈશ્ય કહાવતોરે, હોવે શુદ્ધ ચંડાલ
 ચેતન૦ ॥ ૪ ॥ લખ ચોરાસી ચઉટે રમતો રંગશુ રે,
 કરી કરી નવ નવ વેશ, રૂપ કરૂપ ધની નિદ્રાંચ, સો
 ભાજિયોરે દુરભાગી દુરવેષ. ચેતન૦ ॥ ૫ ॥ દ્રાવ્ય ક્ષેત્ર
 સૂક્ષ્મને બાહર લેહશુરે, કાલ ભાવ પણુ તેમ, અનંત અનં-
 તા પુફ્ફગલ પરાવર્તન કર્યાં રે, કહ્યો પન્નવણુ એમ. ચેતન૦
 ॥ ૬ ॥ બાઈ બહિન નારી તાતપણું બજેરે, માત-પિતા
 હોયે પુત્ર; તેહજ નારી વૈરીને વલિ વાલહોરે. એહ સં-
 સારહ સૂત્ર. ચેતન૦ ॥ ૭ ॥ ભૂવનભાનુ જિન ભાંખ્યા
 ચરિત્ર સુણી ઘણારે, સમજ્યા ચતુર સુબણુ, કર્મ વિવરવસે
 મૂઢી, મોહ વિટખનારે, મલ્યા સુકિત જિન ભાણુ. ચેતન૦
 ॥ ૮ ॥ ઇતિ.

॥ ઠોહા. ॥

કર્મ ભવ ભવ જે દુઃખ સહ્યા, તે ભણે જમનાય;
 ભવ ભંજણુ ભાવઠ હરણુ, ન મલ્યો અવિહર સાય. ॥ ૧ ॥

તિણુ કારણુ જીવ એકલો, છોડી રાગ ગલપાસ; સવિ સંસારી
જીવશું, ધરી ચિત્ત ભાવ ઉઠાસ. ધૃતિ.

હાલ ૪ થી.

રાગ ગોડી, પૂત ન કીજે હો સાધુ વિસાસડો. એ દેશી
ચોથી ભાવના ભવિયજી મન ધરો, ચેતન તું એકાકીરે,
આંચો તિમ બાઇથ પરભવ વઢી, ધંહાં મૂકી સવિ બાકીરે.
મમ કર મમતારે સમતા આહરો. ॥ ૧ ॥ આણો ચિત્ત
વિવેકોરે, સ્વારથિયાં સજ્જન સહુ એ મહ્યાં, સુખ દુઃખ
સહેશે એકોરે. મમં ॥ ૨ ॥ વિત્ત વહેંચણુ આવી સહુયે
મલે, વિપતિ સમય બાય નાશીરે; કવ બલતો દેખી કથ-
હિશે પુગે, જિમ પંખી તરવાસીરે. મમં ॥ ૩ ॥ ખટ-
ખંડ નવ નિધિ ચૌદ રચણુ ધણી, ચૌસઠ સહસ્ત્ર સુનારીરે;
છેહડે છોડી તે ચાલ્યો એકલા, હાર્યા જેમ જૂઝારીરે. મમં
॥ ૪ ॥ ત્રિભુવન કંટક બિરૂદ ધરાવતો, કરતો ગર્વ ગુમા-
નોરે; ત્રાગા વિણુ નાગા તે સહુ ચાલ્યા, રાવણુ સરિખા
રાખનોરે. મમં માલ રહે ધર સી વિશ્રામિતા; પ્રેતવના
લગેં લોકોરે; ચય લગેં કાચારે આપ્પર એકલો, પ્રાણી ચલે
પરલોકોરે. મમં ॥ ૬ ॥ નિત્ય કલહો બહુ મેલેં દેખીઓ,
બિહું પણ ખટપટ થાયરે; વલયાની પરેં વિહરિશ એકલો,
ધમ બુજ્યો નમીરાયરે. મમં ॥ ૭ ॥

॥ હોહા. ॥

ભવ સાયર બહુ જલધિ દુઃખ, જન્મ મરણુ તરંગ;
મમતા તંતુ તિણે ગ્રહો, ચેતન ચતુર માતંગ. ॥ ૧ ॥ આહે
જો છોડણુ ભણી, તો ભજ ભગવંત મહંત; દૂર કરે પર-
બંધને; જિમ જલથી સ્વલકંત. ॥ ૨ ॥

છાંદ ૫ મી.

રાગ કેદારી-ગાડી કપૂર હુવે અતિ ઉજલોરે—દરી.

પાંચમી ભાવના ભાવીયે રે, જુઓ અન્યત્વ વિચાર;
આપ સ્વારથી એ સહુરે, મલિઓ તુજ પરિવાર. ॥ ૧ ॥
સંવેગી સુંદર યુજમાં મૂંજ ગમાર, તાહરે કેા નહીં ઇજ
સંસાર; તુ કેહનો નહિ નિરધાર. સંવેં ॥ ૨ ॥ પંથ સિરે
પંથી મલ્યારે, કીજે કિમ સું પ્રેમ; રાતિ વસે પ્રહ ઉઠી
ચલેરે, નેહ નિવાહે કેમ સંં ॥ ૩ ॥ જિમ મેલો તીરથ
મલેરે, જન વણજની ચાહ. કેઈ ત્રોટો કેઈ કાયદોરે, લેઈ
લેઈ નિજ ઘર બાય. સંં ॥ ૪ ॥ જિહાં કારજ જેહનાં
સરેરે, તિહાં લગે હાજે નેહ; સૂરીકાંતા નારીપરેં રે, છટકી
દેખાડે છેહ. સંં ॥ ૫ ॥ સુલણી અંગજ ભારવારે, ફૂડું
કરી જતુ ગેહ; ભરત બાહુબલી જુલયારે, જો જો અંધવ
નેહ. સંં ॥ શ્રેષ્ઠિક પુત્રેં બાંધીઓરે, લીધું વહેંચી રાજ્ય;
હુઃબ લીધું બહુ તાતનેરે, દેખો સુતના કાજ. સંં ॥ ૭ ॥
ઇજ ભાવના, શિવપદ લહેરે, શ્રી મરૂદેવી માય; વીર શિષ્ય
કેવલ લજુરે, શ્રી ગૌતમ ગણરાય. સંં ॥ ૮ ॥ ઇતિ.

॥ દોહા. ॥

મોહ વસુ મન મંત્રવી, ઇદ્રિય મલ્યા કલાલ, પ્રમાદ
મહિરા પાયકે, બાંધ્યો લવ ભૂપાલ. ॥ ૧ ॥ કર્મે જંભર
જડી કરી, સુકૃત માલ સપિ લીધ; અશુભ નિરસ દુરમંધ
મય, તનગો તહરેં લીધ. ॥ ૨ ॥

ઢાલ ૬ ઠી.

રાગ સિંધુ સામેરી.

છઠી ભાવના મન ધરો જીવ અશુચિ ભરી એ કાચારે,
શીમાચારે; માંડે કાચા પિંડશું એ. ॥ ૧ ॥ નગર ખાલ પરે
નિત વહે, કદમલ મૂત્ર ભંડારે, તિમ દારોરે; નર નવ
દાહથ નારિનાં એ. ॥ ૨ ॥ દેખી દુરગંધ દૂરથી, તું મુઠ મચ-
કાઠે માણેરે, નવિ બાણેરે; તિજુ પુણ્નલ નિજ તનુ ભર્યું એ.
॥ ૩ ॥ માંસ રૂધિર મેહારસે, અસ્થિ મજ્જા નર ખીજેરે;
શું રીઝેરે; રૂપ દેખી દેખી આપણું એ. ॥ ૪ ॥ કૃમિ વાલા-
દિક કાચલી, મોહરાયની ચેટીરે; એ પેટીરે, ચર્મ જડી ઘણા
રોગની એ. ॥ ૫ ॥ ગર્ભવાસ નવ માસમાં, કૃમિ પરે મલમાં
વસિયોરે; તું રસિયોરે, ઉંધે માથે એમ રહ્યો એ. ॥ ૬ ॥
કનક કુમરી ભોજન ભરી, તિહાં દેખી દુરગંધ યુજ્યારે;
અતિબુજ્યારે, મલિલ મિત્ર નિજ કર્મશું એ. ॥ ૭ ॥ ઇતિ.

॥ ઢોહા. ॥

તન છિદ્ધર ઇંદ્રિ મચ્છા, વિષય કલણ જંખાલ; પાપ
કલુષ પાણી ભર્યું, આશ્રવ વહે ગડનાલ. ॥ ૧ ॥ નિર્મલ
પખ સહજે સુગતિ, નાણુ વિનાણુ રસાલ; શું બગની પરે
પંકજલ, ચૂંથે ચતુર મરાલ. ॥ ૨ ॥

ઢાલ ૭ મી.

રાગ ધોરણી.

આશ્રવ ભાવના સાતમીરે, સમજે સુગુર સમીપ; ક્રોધા-
દિક કાંઈ કરોરે, પામી શ્રી જિન દીપોરે. ॥ ૧ ॥ સુષુ સુષુ
પ્રાણીયા, પરિહર આશ્રવ પંચોરે; હશમે અંગે કહ્યા, જેહના

કુટ પ્રપંચોરે. સુષુ૦ ॥ ૨ ॥ હોંશેં જે હિંઆ કરેરે, તે
 લહે કટુક વિપાક; પરિહોસેં ગોત્રાસનીરે, ને ને અંગ
 વિપાકોરે. સુષુ૦ ॥ ૩ ॥ મિથ્યા વચણે વસુ નડયોરે,
 મંડિક પરધન લેઇ; ઇષ્ટ અપ્રહોં રોલ્યારે, ઇંદ્રાદિક સુર
 કેઇરે. સુષુ૦ ॥ ૪ ॥ મહા આરંભ પરિઘોરે, પ્રસક્ત નરક
 પહુત; સેવ્યાં યત્રુપણું ભજેરે, પાંચે દુરગતિ દૂતોરે. સુષુ૦
 ॥ ૫ ॥ છિદ્ર સહિત નાવા જલેરે, ખૂડે નીર ભરાય; તિમ
 હિંસાદિક આશ્રવેરે, પાપેં પિંડ ભરાયોરે. સુષુ૦ ॥ ૬ ॥
 અવિરતિ લાગે એકેંદ્રિયારે, પાપસ્થાન અદાર; લાગે પાંચેહી
 કીયારે, પંચમ અંગ વિચારોરે. સુષુ૦ ॥ ૭ ॥ કટુક ક્રિયા
 યાનક ફલેરે, યોગ્યા બીજેરે અંગ; કહેતાં હીયડું કમક-
 મેરે, વિરૂઓ તાસ પ્રસંગોરે. સુષુ૦ ॥ ૮ ॥ મૃગ પતંગ
 અલિ માછલોરે, કરી એક વિષય પ્રપંચ; દુખિયા તે કિમ
 સુખ લહેરે, જસ પરવશ એહ પંચોરે. સુષુ૦ ॥ ૯ ॥ હાસ્ય
 નિંદ વિકથા વસે રે, નરક નિગોદેરે જાત; પૂરવધર શ્રુત
 હારીનેરે, અવરાની શી વાતો રે. સુષુ૦ ॥ ૧૦ ॥ ઇતિ.

॥ હોહા ॥

શુભ માનસ માનસ કરી, ધ્યાન અમૃત રસ રેલિ,
 નવદલ શ્રી નવકાર પય, કરી કમલાસન કેલિ. ॥ ૧ ॥
 પાતક પંક પખાલીને, કરી સંવરની પાલ, પરમ હંસ
 પહવી ભજો, છોડી સકલ જંબલ. ॥ ૨ ॥

દાલ ૮ મી.

ઉલૂની-દેશી.

આઠમી સંવર ભાવનાળ, ધરી ચિત્ત શું એકતારે,
 સન્નિતિ ગુપ્તિ સૂધી ધરોળ, આપો આપ વિચાર. સૂક્ષ્મા,

શાંતિ સુધારસ આખ ॥ એ આંકણી ॥ વિરસ વિષય કલ
 કુલડેલ, અટતો મન અલિ રાખ. સં ॥ ૧ ॥ લાભ
 અલાલેં સુખ ફુજેંલ, જીવિત મરણ સમાન, શત્રુ મિત્ર
 સમ ભાવતો જ, માન અને અપમાન. સં ॥ ૨ ॥
 કહીયેં પરિગ્રહ છાંડશું જ, લેશું સંયમ ભાર, આવક
 ચિતે હું કદા જ; કરીશ સંચારો સાર. સં ॥ ૩ ॥ સાધુ
 આશંસા ઈમ કરેજી, સૂત્ર બળીશ ગુરૂ પાસ, એકલ મહા
 પ્રતિમા વહિજી, કરીશ સંલેખણ ખાસ. સં ॥ ૪ ॥ સર્વ
 જીવ હિત ચિંતવેજી, વૈર મ કર જગમિત, સત્ય વચણ
 સુખ ભાંખિયેંજી, પરિહર પરતું વિત. સં ॥ ૫ ॥ કામ
 કટક લેદણ બળીજી, ધર તું શીલ સનાહ, નવવિધ પરિ-
 ગ્રહ મૂકતાંજી, લહિયેં સુખ અથાહ. સં ॥ ૬ ॥ દેવ
 મણુઅ ઉપસર્ગ શુંજી, નિશ્ચલ હોઈ સધીર, બાવીશ પરિ-
 ગ્રહ જિતીયેંજી, જેમ જીત્યા શ્રી વીર. સં ૭ ઇતિ.

॥ દોહા ॥

દહ પ્રહારી દહ ધ્યાન ધરી, ગુણ નિધિગજ સુકુમાલ
 મેતારજ મહન બ્રમો, સુકોશલ સુકુમાલ ॥ ૧ ॥ એમ અનેક
 મુનિવર તયાં, ઉપશમ સંવર ભાવ, કકિન કર્મ સવિ નિ-
 જર્જયાં, તિણ નિજર્જર પ્રસ્તાવ ॥ ૨ ॥

ઠાલ ૯ મી.

રાગ ગાડી, મન ભમરાયે—એદશી.

નવમી નિજર્જર ભાવના, ચિત ચેતોરે, આકરે। વ્રત
 પચ્ચખખાણ, ચતુર ચિત ચેતોરે, પાપ આલોવો ગુરૂ કને
 ચિત ૦ ધરિયેં વિનય મુખણ ચતુ ૦ ॥ ૧ ॥ વેગ્યવચ્ચ

અહુવિધ કરો. ચિં દુર્બલ બાલ ગિજ્ઞાન. ચં આચારજ
વાચક તણો. ચિં શિષ્ય સાધર્મિક બાણ. ચતું ॥ ૨ ॥
તપસી કુલ ગણ સંધનો. ચિં ચિવિર પ્રવર્તક વૃદ્ધ. ચતું
ચૈત્ય ભક્તિ અહુ નિજર્જરા. ચિં હશમે અંગ પ્રસિદ્ધ.
ચતું ॥ ૩ ॥ ઉભયટંક આવશ્યક કરો. ચિં સુંદર કરી
સગાય. ચતું પોસહ સામાયિક કરો. ચિં નિત્ય પ્રત્યે
નિયમ મન ભાય. ચતું ॥ ૪ ॥ કર્મસૂડન કનકાવલી,
ચિં સિંહનિ કીડિત દોય, ચતું ॥ શ્રી ગુણ રયણ સંવ-
ત્સરે, ચિં સાધુ પઠિમા હશ દોય, ચતું ॥ ૫ ॥ શ્રુત
આરાધન આચરો. ચિં યોગ વહન ઉપધાન. ચતું શુકલ
ધ્યાન સૂધુ ધરો, ચિં શ્રી આંખિલ વર્દમાન. ચતું ॥ ૬ ॥
ચૌહ સહસ્ત્ર અણુગારમાં, ચિં ધન ધનો અણુગાર, ચતું
સ્વયંમુખ વીર પ્રશંસીઓ ચિલં અંધક મેધ કુમાર. ચતું
॥ ૭ ॥ ઇતિ.

૧૧ દેખડા ૧૧

મન હારે લન નાલિ કરો, ધ્યાનાબલ સલગાવિ, કર્મ
કટક લેહણ બણી, ગેલા જ્ઞાન ચલાવિ. ॥ ૧ ॥ મોહરાય
મારી કરી, ઉચો ચઢી અવદોય, ત્રિભુવન મંડપ માંડણી,
જેમ પરમાનંદ હોય. ॥ ૨ ॥

દાલ ૧૦ ચી.

રામ ગોડી, જંજુડીપ મઝાર—એ દશી.

હશમી લોક સ્વરૂપરે, ભાવન ભાવીયે, નિમુણિ ગુરૂ
ઉપદેશથી એ. ॥ ૧ ॥ ઉર્ધ્વ પુરૂષ આકારરે, યગ પહોલા
કરી, કર દોય કટિ રાખિયે એ. ॥ ૨ ॥ ઇણ આકાર

લોકરે, પુરૂગલ પૂરિઓ, જિમ કાજલની કૂપલી એ. ॥ ૩ ॥
 ધર્મા ધર્માકાશરે, દેશ-પ્રદેશ એ, જીવ અનંતે પૂરીઓ એ.
 ॥ ૪ ॥ સાત રાજ દેશોન રે, ઉર્ધ્વ તિરિય મલી, અધો-
 લોક સાત સાધિકું એ. ॥ ૫ ॥ ચોઠરાજ ત્રસનાડી રે,
 ત્રસજીવાલય, એક રજજૂ હીર્ધ વિસ્તર એ. ॥ ૬ ॥ ઉર્ધ્વ
 સુરાલય સારરે, નિરય ભૂવન નીચે, નાભિ નર તિરિ દો
 સુરા એ. ॥ ૭ ॥ દ્વીપ સમુદ્ર અસંખ્યરે, પ્રભુ મુખ સાંભલી,
 રાય ઋષિ શિવ સમજીઓ એ. ॥ ૮ ॥ લાંબી પહોલી પશુ
 ચાલ રે, લખ જોયણ લહી, સિદ્ધ શિલા શિર જીજલી એ.
 ॥ ૯ ॥ ઉંચા ધનુસય તિન્નરે, તેત્રીશ સાધિકે સિદ્ધ જોજ-
 નને છેહડે એ ॥ ૧૦ ॥ અજર અમર નિકલંકરે, નાણુ
 હંસણુ મય, તે જોવા મન ગહુગહેએ. ॥ ૧૧ ॥ ઇતિ૦

॥ દોહા ૧ ॥

વાર અનંતી ફરસીઓ, છાલી વાટક ન્યાય, નાણુ
 વિના નવિ સંભવેરે, લોક જમણુ ભડ વાય. ॥ ૧ ॥ રત્ન
 ત્રય ત્રિહું ભૂવનમે, દુલ્લહ બાણી ક્યાલ, જોધિ રયણુ
 કાજે અતુર, આગમ ખાણિ સંભાલ. ॥ ૨ ॥

દોહા ૧૧ મી.

રાગ—ખંભાતી.

દશ દષ્ટાંતે દોહિલોરે, લાધો મણુઅ જનમારો રે,
 દુલ્લહો ઉંખર ફૂલ જયુરે, આરજ કુલ અવતારોરે, મોરા
 જીવનરે, જોધિ ભાવના ઇચ્છારમીરે, ભાવો હૃદય મઝારોરે.
 મો૦ ॥ ૧ ॥ એ આંકણી૦ ॥ ઉત્તમકુલ તિહાં દોહિલોરે,
 સહયુરે ધર્મ સંયોગોરે, પાંચે ઇન્દ્રિય પરવહારે, દુલ્લહો

દેહ નિરોગોરે. મોં ॥ ૨ ॥ સાંભલવું સિદ્ધાંતનુંરે, દોહિલ
 તસ ચિત્ત ધરવુંરે, સૂધી સદહણા ધરીરે, દુઝર અંગે કર-
 વુંરે. મોં ॥ ૩ ॥ સામગ્રી સધલી લહીરે, મૂઠ મુધા મમ
 હારોરે, ચિંતામણિ દેવેં દીઓરે, હાર્યો જેમ ગમારોરે.
 મોં ॥ ૪ ॥ લોહ કીલકને કારણેરે, કુણુ યાન જલધિમાં
 ફાડેરે, ગુણુ કારણુ કોણુ નવલખોરે, હાર હીયાનો ત્રોડેરે.
 મોં ॥ ૫ ॥ બોધિ રચણુ ઉવેખીનેરે, કોણુ વિષયાર્થે
 દોડેરે, કાંકર મણિ સમોવડ કરેરે, ગજ વેચે ખર હોડેરે.
 મોં ॥ ૬ ॥ ગીત સુણી નટણી કનેરે, કુલલકેં ચિત્ત
 વિચાર્યુંરે, કુમારાદિક પણુ સમજ્યારે, બોધિ રચણુ સંભા-
 ર્યુંરે. મોં ॥ ૭ ॥ ઇતિ

॥ દોહા ॥

પરિહર હરિહર દેવ સવિ, સેવ સદા અરિહંત, દોષ
 રહિત શુદ્ધ ગણુધરા, સુવિહિત સાધુ મહંત. ॥ ૧ ॥ કુમતિ
 કઠાગ્રહ મૂકે તું, શ્રુત આદિત્ર વિચાર, ભવજલ તારણુ
 પોતસમ, ધર્મ હિયામાં ધાર. ॥ ૨ ॥

દોહા ૧૨ મી.

કંઝરીયાની રેશી.

ધન ધન ધર્મે જગહિત કરે, ભાંખ્યો ભલો જિન
 દેવરે, ઈહ પરભવ સુખદાયકો, જીવડા જનમ લગિ સેવરે.
 ॥ ૧ ॥ ભાવના સરસ સુર વેલડી, રોપિ તું હૃદય આરા-
 મરે, સુકૃત તરે લહિય બહુ પસરતી, સદેશ દેવશે અભિ-
 રામરે. જાવં ॥ ૨ ॥ ક્ષેત્ર શુદ્ધિ કરિય કરણુ રસે, કાઠિ
 મિથ્યાદિક સાલરે, શુભિ ત્રિહું બોપિ રૂપી પરેં નીક તું
 સુમતિની વાલરે. જાવં ॥ ૩ ॥ સીંચજે સુશુદ્ધ વચનામૃતે,

કુમતિ કથેર તણ સંગરે, કોધ માનાંદિક સૂકરા, વાનરો
 વારિ અનંગરે. ભા૦ ॥ ૪ ॥ સેવતાં એહને કેવલી, પન્ન-
 રસથ તીન અણગારે, ગૌતમ શિષ્ય શિવપુર ગયા, ભાવતાં
 હેવ ગુરુ સારરે. ભા૦ ॥ ૫ ॥ શુક પરિમાજક સીધલો,
 અર્જુનમાલી શિવવાસરે, રાય પરદેશી જે પાપિઓ,
 કાપિઓ તાસ દુઃખ પાસરે. ભા૦ ॥ ૬ ॥ દુસમ સમય
 દુપસહ લગે, અવિચલ શાસન એહરે, ભાવતું ભવિચલ
 જે ભજે, તેહ શુભમતિ ગુણ ગેહરે. ભા૦ ॥ ૭ ઇતિ ०

દાહ ૧૩ મી.

રાગ ધન્યાશી.

તુમેં ભાવોરે, ભવિ ઇણીપરેં ભાવના ભાવો, તન મન
 વચણુ ધર્મ લય લાવો, જિમ સુખ સંપદ પાવોરે. ભા૦
 ॥ ૧ ॥ લલના લોચન ચિત્ત ન ડોલાવો, ધન કારણ કાંઈ
 ધાવો, પ્રભુશું તારો તાર મિલાવો, જો હોય શિવપુર ભાવોરે,
 કાંઈ ગર્ભાવાસ ન આવોરે. ભ૦ ॥ ૨ ॥ જંબુની પરેં જીવ
 જગાવો, વિષય થકી વિરભાવો, એ હિત શીખ અમારી
 માની, જગ જશ પડહ વળવોરે. ભ૦ ॥ ૩ ॥ શ્રી જસ
 સોમ વિબુધ વૈરાગી, જગ જસ ચિહું ખંડ ચાવો, તાસ
 શિષ્ય કહે ભાવન ભણતાં, ઘરઘર હોયે વધાવોરે. ભ૦ ॥ ૪ ॥

॥ હોહા ॥

લોજન નલ ગુણ વરસ શુચિ, સિત તેરસ કુજવાર,
 ભક્તિ હેતુ ભાવન ભણી, જેસલમેર મઝાર. ભ૦ ॥ ૫ ॥

ઇતિ સંપૂર્ણ.

પુણ્યપ્રકાશનું સ્તવન ॥

(દુહા.)

સકળ સિદ્ધિદાયક સદા, ચોવીસે જનરાય;
સહગુરુ સ્વામિની સરસ્વતી, પ્રેમે પ્રણમું પાય. ૧
ત્રિભુવનપતિ ત્રિસદ્ગતજ્ઞો, નંદન ગુણ ગંભીર;
શાસન નાયક જગ જયો, વર્ધમાન વડવીર. ૨
એક દિન વીર જીવંદને, ચરણે કરી પ્રણામ;
ભવિક જીવના હિત ભણી, પૂછે ગૌતમ સ્વામ. ૩
મુક્તિ મારગ આરાધીએ, કહો કિણ પેરે અરિહંત;
સુધા સરસ તવ વચન રસ, ભાષે શ્રી ભગવંત. ૪
^૧અતિચાર આજોઈએ, ^૨શત ધારીએ ગુરુ શાખ;
^૩જીવ ખમાવો સયળ જે, ચોનિ ચોરાશી લાખ. ૫
^૪નિધિશું વળી વોસરાવિએ, પાપસ્થાનક અઢાર;
ચાર ^૫શરણ નિત્ય અનુસરી, ^૬નિદો દુરિત આચાર ૬
^૭શુભકરણી અનુમોહીએ, ^૮ભાવ ભલો મન આણુ;
^૯અણુસણ અવસર આહરી, ^{૧૦}નવપદ જયો મુખણુ; ૭
શુભ ગતિ આરાધન તણા, એ છે દસ અધિકાર;
ચિત્ત આણિને આહરી, જેમ પામો ભવ પાર. ૮

દાહ ૧ હી.

(કુમતીએ છેડી કીહાં રાખી. એ રશી.)

જ્ઞાન હરિસણ ચારિત્ર તપ વિરજ, એ પાંચે આચાર;
એક તણા એક ભવ પરભવના, આજોઈએ અતિચારે
પ્રાણી. જ્ઞાન ભણો ગુણુખાણી; વીર વદે એમ વાણીરે પ્રા. ૧

આંકણી. ગુરૂ જોળવીએ નહીં ગુરૂ વિનયે, કાળે ધરી
 બહુ માન; સુત્ર અરથ તદુભય કરી સુધાં, બાણીએ વહી
 ઉપધાનરે. પ્રાં શાં ૨ જ્ઞાનોપગરણ પાટી પોથી, ઠવણી
 નોકારવાલી, તેહ તણી કીધી આશાતના, જ્ઞાનભક્તિ ન
 સંભાલી રે. પ્રાં શાં ૩ ઇત્યાદિક વિપરીતપણાથી જ્ઞાન વિ-
 રાધ્યું જેહ, આ ભવ પરભવ વળીરે ભવોભવ, મિચ્છામિદુક્કડં
 તેહરે, પ્રાં શાં ૪ સમક્ષિત દ્યો. શુદ્ધ બાણી વીર વહે
 એમ વાણીરે, પ્રાં સં ૭ નવવચને શંકા નવિ કીજે, નવિ
 પરમત અભિલાખ; સાધુ તણી નિંદા પરિહરજો, કળ સંદેહ
 મ રાખરે. પ્રાં સં ૫ મૂઢપણું છંડો પરશંસા, ગુણવંતને
 આહરીએ; સામીને ધરમે કરી થીરતા, ભક્તિ પરભાવના
 કરીએરે, પ્રાં સં ૬ સંઘ ચૈત્ય પ્રાસાદ તણો જે, અવ-
 ર્ણવાહ મન લેખ્યો; દ્રવ્ય દેવઠો જે વિણસાડ્યો, વિણસંતાં
 ઉવેખ્યો રે. પ્રાં સં ૭ ઇત્યાદિક વિપરીતપણાથી, સમ-
 ક્ષિત ખંડ્યું જેહ; આ ભવ પરભવ વળીરે ભવોભવ;
 મિચ્છામિદુક્કડં તેહરે પ્રાં સં ૮ પ્રાણી ચારિત્ર દ્યો
 ચિત આણી ॥ પંચ સમિતિ ત્રણ શુભિ વિરાધી, આઠે
 પ્રવચન માય; સાધુ તણે ધરમે પરમાદે, અશુદ્ધ વચન
 મન કાયરે. પ્રાં આં ૬ આવકને ધર્મે સામાયક, પોસ-
 હમાં મન વાળી; જે જયણા પૂર્વક એ આઠે, પ્રવચન
 માય ન પાળીરે. પ્રાં આં ૧૦ ઇત્યાદિક વિપરીતપણાથી,
 ચારિત્ર ડોહોળ્યું જેહ; આ ભવ પરભવ વળીરે ભવોભવ,
 મિચ્છામિદુક્કડં તેહરે. પ્રાં આં ૧૧ બારે લેહે તપ નવિ
 કીધો, છતે જોગે નિજ શક્તિ છતે; ધર્મે મન વચ કાચ
 વિરજ, નવિ ફેરવીઉં ભગતેરે. પ્રાં આં ૧૨ તપ વિરજ

આચાર એણી પરે, વિવિધ વિરાધ્યાં જેહ, આ ભવ પર-
ભવ વળીરે ભવોભવ, મિચ્છામિદુક્કડં તેહરે, પ્રાં આં
૧૩ વળીય વિશેષે ચારિત્ર કેરા, અતિચાર આલોઈએ;
વીર છણેસર વયણ સુણીને, પાપ મેલ સવી ઘોઈએરે.
પ્રાં આં ૧૪.

ઢાલ ૨ છ.

(પામી સુગુર પસાય, એ દશી.)

પૃથ્વી પાણી તેહ, વાયુ વનસ્પતી; એ પાંચે થાવર
કહ્યાએ. ૧ કરી કરસણ આરંભ, ખેત્ર જે ખેડીયાં;
કુવા તળાવ ખણાવીયાએ, ૨ ઘર આરંભ અનેક, ટાંકાં
ભુઈરાં; મેડી માળ ચણાવીઆંએ. ૩ લીંપણ શુંપણ કાજ,
એણી પરે પરપરે; પૃથ્વીકાય વિરાધીયાએ. ૪ ધોયણ
નાહણ પાણી, ઝીલણ અપકાય, છોતિ ધોતિ કરી ફહ
વ્યાએ. ૫ ભાડીગર કુંભાર, લોહ સોવનગરા; ભાડભુંભ
લીહા લાગરાએ. ૬ તાપણ સેકણ કાજ, વસ નિખારણ,
રંગણ, રાંધન રસવતિએ. ૭ એણી પરે કર્માદાન, પરે પરે
કેલવી, તેહ વાયુ વિરાધીયાએ. ૮ વાડી વન આરામ,
વાવી વનસ્પતી, પાનપુલ ફળ ચુંટીયાંએ. ૯ પુહક પાપડી
શાક, સેકયાં મુકવ્યાં; છેલાં છુલાં આધીયાંએ. ૧૦ અ-
ળશીને એરંડા, ઘાણી ઘાલીને, ઘણા તિલાહિક પીલીયાએ.
૧૧ ઘાલી કેલુ માંહે, પીલી સેલડી; કંદમુળ ફળ વેચી-
યાંએ. ૧૨ એમ એકેંદ્રી ભવ હણ્યા હણાવીયા, હણતાં જે
અનુભોદિયાંએ. ૧૩ આ ભવ પરભવ જેહ, વળીય ભવો-
ભવ; તે મુજ મિચ્છામિદુક્કડં એ. ૧૪ કચી સરમીયા કીક,

ગાડર ગડોલા; ઇંબળ પુરા ને અલશીયાંએ. ૧૫ વાળા
જળો ચુડેલ, વિચલિત રસ તણા; વળી અથાણા પ્રમુખ-
નાંએ. ૧૬ એમ બેઇંદ્રી જીવ, જેહ મેં ફુહંયા; તે મુજ
મિછામિફુક્કડં એ. ૧૭ ઉષેહી, જું, લીખ, માંકડ મકોડા;
ચાંચડ કીડી કંથુઆએ. ૧૮ ગધીઆં, ઘીમેલ, કાનખજુરીઆ,
ગીંગોડા ધનેરીયાંએ. ૧૯ એમ તેઇંદ્રી જીવ, જેહ મેં ફુ-
હંયાં; તે મુજ મિછામિફુક્કડં એ. ૨૦ માંખી મચ્છર ડાંસ,
મસા પતંગીયા; કંસારી કોલિયાવડાએ. ૨૧ ઠીંકણુ વિષ્ટુ
તીડ, ભમરા ભમરીયો; કોતાંબગ ખડમાંકડીએ, એમ ચા-
રીંદ્રી જીવ જેહ મેં ફુહંયા; તે મુજ મિછામિફુક્કડં એ.
૨૩ જળમાં નાંખી બળરે, જળચળ ફુહંયા; વનમાં મુગ
સંતાપીયાએ. ૨૪ પીડ્યા પંખી જીવ; પાડી પાસમાં પોપટ
ઘાલ્યા પાંજરે એ. ૨૫ એમ પંચેંદ્રી જીવ જે મેં ફુહંયા;
તે મુજ મિછામિફુક્કડં એ. ૨૬.

ઢાલ ૩ જી.

(વાણી વાણી હિતકારીજી. એ દરશી.)

કોષ લોભ ભય હાંસથીજી, બોલ્યા વચન અસત્ય;
કુડ કરી ધન પારકાંજી, લીધાં જેહ અદત્તરે; જીનજી મિ-
છામિફુક્કડં આજ. તુમ સાખે માહારાજરે, જીનજી દેઇ
સાર કાજરે; જીનજી મિછામિફુક્કડં આજ. એ આંકણી.
દેવ મનુષ્ય તિર્યંચનાંજી, મૈથુન સેવ્યાં જેહ; વિપચારજી
લંપટપણેજી, ધણું વિટંબ્યો દેહરે, જીનજી. ૨. પરિગ્રહની
મમતા કરીજી, ભવે ભવે મેલી આથ; જે બિહાંની તે

તિહાં રહીલ, કોઈ ન આવે સાથરે. છનછ. ૩. રચણી-
લોજન જે કર્યાલ, ક્રીધાં ભક્ષ અભક્ષ; રસના રસની લા-
લચેલ, પાપ કર્યાં પ્રત્યક્ષરે. છનછ. ૪. મત લેઈ વિસા-
રીયાંલ, વળી ભાગ્યાં પચ્ચખાણુ; કપટ હેતુ કીરીયા
કરીલ, ક્રીધાં આપ વખાણુરે, છનછ. ૫. ત્રણ ઢાળે આઠે
કુહેલ, આલોચા અતિચાર; શિવ ગતિ આરાધન તણેલ,
એ પહેલો અધિકારરે, છનછ; મિછામિકુછડં આજ. ૬

ઢાલ ૪ થી.

(સાહેલડીલ—એ દરી.)

પંચ મહાવ્રત આદરે સાહેલડીરે, અથવા લ્યો વ્રત
બાર તો; યથાશક્તિ વ્રત આદરી સાહેલડીરે, પાળો નિર-
તિચાર તો. ૧. વ્રત લીધાં સંભારીએ સાં હેઠે ધરીએ
વિચાર તો શિવગતિ આરાધન તણે સાં એ ખીજે અધિ-
કાર તો. ૨. જીવ સવે ખમાવીએ સાં ચોનિ ચોરાશી
લાખ તો, મન શુદ્ધે કરી ખમણાં સાં કોઈશું રોષ ન
રાખ તો. ૩ સર્વ મિત્ર કરી ચિંતવો સાં કોઈ ન બણો
શત્રુ તો રાગ દ્વેષ એમ પરિહરો સાં કીજે જન્મ પવિત્ર
તો. ૪. સ્વામિ સંઘ ખમાવીએ સાં જે ઉપની અપ્રીતિ
તો; સંજન કુટુંબ કરો ખમણાં સાં એ છન શાસન
રીતી તો. ૫. ખમીએ ને ખમાવીએ સાં એહજ પર્મનું
સાર તો; શિવગતિ આરાધન તણે. સાં એ ત્રીજે અધિકાર
તો. ૬ મુખવાહ હિંસા ચોરી સાં ધન મુરછા મેથુન તેડ
કોષ માન માયા તૃષ્ણા સાં પ્રેમ દ્વેષ પેશુન્ય તો. ૭
નિંદા કલહ ન કીલએ સાં કુટો ન દીજે આજ તો;

રતિ અરતિ મિથ્યા તમે સાં માયા મોસ જાળળ તો. ૮
ત્રિવિધ ત્રિવિધ વોસરાવિએ સાં પાપસ્થાન અઠાર તો;
શિવગતિ આરાધન તણે સાં એ ચોથો અધિકાર તો. ૯

ઢાલ ૫ મી.

(હવે નિમુણો ઇહાં આવીયા. એ દશી.)

જનમ જરા મરણે કરી એ, આ સંસાર અસાર તો;
કર્યાં કર્મ સહુ અનુભવે એ, કોઇ ન રાખણહાર તો. ૧
શરણ એક અરિહંતનું એ, શરણ સિદ્ધ ભગવંત તો; શરણ
ધર્મ શ્રી જૈનનો એ, સાધુ શરણ ગુણવંત તો. ૨ અવર
મોહ સવિ પરિહરી એ, ચાર શરણ ચિત્ત ધાર તો; શિવ-
ગતિ આરાધનતણે એ, એ પાંચમો અધિકાર તો. ૩ આ
ભવ પરભવ જે કર્યા એ, પાપ કર્મ કૈઈ લાખ તો; આત્મા
સામે તે નિંદીએ એ, પડિછમિએ ગુરૂ સાખ તો. ૪ મિથ્યા
મતિ વર્તાવિયાં એ, જે ભાખ્યાં ઉત્સૂત્ર તો; કુમતિ કઢાગ્રહને
વશે એ, જે ઉથાખ્યાં સૂત્ર તો. ૫ ઘડયાં ઘડાવ્યાં જે
ઘણાંએ, ઘંટી હળ હથિઆર તો, ભવ ભવ મેલી મુકીયાંએ,
કરતાં જીવ સંહાર તો. ૬ પાપ કરીને પોપીયા એ, જનમ
જનમ પરિવાર તો; જનમાંતર પોહોત્યા પછી એ, કોણે
ન કીધી સાર તો. ૭ આ ભવ પરભવ જે કર્યા એ, એમ
અધિકરણ અનેક તો, ત્રિવિધે ત્રિવિધે વોસરાવીએ એ, આણિ
હૃદય વિવેક તો. ૮ કુમૃત નિંદા એમ કરીએ, પાપ કરો
પરિહાર તો; શિવગતિ આરાધનતણે એ, એ છઠો અ-
ધિકાર તો. ૯

ઢાલ ૬ ઠી.

(આધે ટું બેયને જીવડા, એ દેશી.)

ધન ધન તે દિન માહરો, જીહાં કીધો ધર્મ; દાન શીયજી તપ ભાવના, ટાળ્યાં કુષ્કૃત કર્મ. ધન ૧ શત્રુન્નિક તીર્થની, જે કીધી યાત્ર, જીગતે જિનવર પૂજ્યા, વળી ચોખ્યાં પાત્ર. ધન ૨ પુસ્તક જ્ઞાન લખાવીયાં, જીનહર જિન ચૈત્ય; સંધ ચતુર્વિંધ સાચબ્યા, એ સાતે ખેત્ર ધન ૩ પડિલ્લમણાં સુપરે કર્યા, અનુકંપા દાન, સાધુ સૂરિ ઉવઝાયને; દીધાં બહુ માન. ધન ૪ ધર્મ કાજ અનુમોદિએ, એમ વારંવાર; શિવગતિ આરાધન તણો, એ સાતમે અધિકાર. ધન ૫ ભાવ ભલો મન આણીએ, ચિત્ત આણી ઠામ; સમતા ભાવે ભાવિએ, એ આતમરામ ધન ૬ સુખ કુઃખ કારણ જીવને, કોઈ અવર ન હોય; કર્મ આપ જે આચર્યાં, ભોગવીએ સોચ. ધન ૭ સમતા વિણ જે અનુસરે પ્રાણી પુન્ય કામ; છાર ઉપર તે લોપણું, ઝાંખર ચિત્રામ. ધન ૮ ભાવ ભલો પરે ભાવીએ, એ ધર્મનો સાર; શિવગતિ આરાધન તણો, એ આઠમે અધિકાર. ધન ૯.

ઢાલ ૭ મી.

(રૈવતગીરી હુઆ, પ્રભુના ત્રણ કલ્યાણ એ દેશી.)

હવે અવસર બાણી, કરી સંલેખણ સાર; અણસણ આહરિયે, પરમખી ચારે આહાર, લલુતા સવિ સુકી, છાંડી મમતા અંજ; એ આતમ ખેત્રે, સમતા જ્ઞાન તરંગ. ૧ ગતિ ચારે કીધાં, આહાર અનંત નિશંક પણ તૃપ્તિ ન યાચ્યો, જીવ લાલચીઓ રંક; કુલહો એ વળી વળી અણ-

સજ્જનો પરિણામ; એહથી પામીજે, શિવ પદ સુરપદ ઠામ,
 ૨. ધન ધનાશાલિભદ્ર, ખંધો મેઘકુમાર; અણસણ આરાધી,
 પામ્યા ભવનો પાર; શિવ મંદિર જાયે, કરી એક અવતાર
 આરાધન કરો, એ નવમો અધિકાર. ૩. દશમે અધિકારે
 મહામંત્ર નવકાર; મનથી નવિ મુકો, શિવસુખ ફલ
 સહકાર; એહ જપતાં જાયે, દુર્ગતિ દોષ વિકાર; સુપરે
 એ સમરો, ચૌદ પુરવનું સાર. ૪ જનમાંતર જતાં,
 જો પામે નવકાર; તો પાતીક ગાળી, પામે સુર અવતાર;
 એ નવપદ સરિખો, મંત્ર ન કોઈ સાર; એહ ભવને પર-
 ભવે, સુખ સંપત્તિ હાતાર. ૫ જ્યુ બીલ બીલડી, રાજ
 રાણી થાય; નવપદ મહિમાથી, રાજસિંહ મહારાય; રાણી
 રતનવતી બેહુ, પામ્યાં છે સુરભોગ; એક ભવ પછી લેશે,
 શિવવધુ સંભોગ. ૬ શ્રીમતીને એ વઢી, મંત્ર ફલ્યો વતકાલ;
 ફણીધર શ્રીડીને, પ્રગટ થઈ કુલભાળ; શિવકુમરે જોગી,
 સોવન પુરીશે કીધ, એમ એણે મંત્રે, કાજ ધણાનાં સિદ્ધ.
 ૭. એ દશ અધિકારે, વીર જીણેસર ભાખ્યો; આરાધન કેરો
 વિધિ, જેણે ચિત્તમાંડી રાખ્યો; તેણે પાપ પખાળી, ભવ-
 ભય દુરે નાખ્યો, જીન વિનય કરતાં, સુમતી અમૃતરસ
 ચાખ્યો. ૮.

હાલ ૮ મી.

(નમે ભવિ ભાવશું—એ રશી.)

સિધારથ રાય કુળ તિલો એ, ત્રિસલા માત મહા-
 રતો; અવનિતલ તમે અવતર્યા એ, કરવા અમ ઉપકારતો,
 જયો જીનવીરજીએ. ૧ મેં અપરાધ કર્યા ઘણાંએ, કહેતા

ન લાહું પારતો; તુમ ચરણે આબ્યા લણી એ, જો તારે
તો તાર. જયો. ૨ આશ કરીને આવીયો એ, તુમ ચરણે
મહારાજ તો; આબ્યાને ઉવેખશે એ, તો કેમ રહેશે લાજતો.
જયો. ૩. કરમ અલુજણ આકરાં એ, જન્મ મરણ જંજા-
લતો; હું છું એહથી ઉભગો એ, છોડવો દેવ હયાળ તો.
જયો. ૪. આજ મનોરથ મુજ કૃપ્યા એ, નાકાં દુઃખ હંદો-
લતો; તુકયો જીન ચોવીસમો એ, પ્રગટ્યાં પુન્ય કલ્લોલ તો.
જયો. ૫. ભવો ભવે વિનય તુમારડો એ, ભાવ ભક્તિ તુમ
પાય તો; દેવ હયા કરી દીજીએ એ, બોધ બીજ સુપસા-
યતો. જયો. ૬.

કુળશ.

ઇહ તરણ તારણ સુગતિ કારણ, દુઃખ નિવારણ જગ
જયો; શ્રી વીર જીવવર ચરણ થુણતાં અધિક મન ઉલ્લટ
થયો. ૧ શ્રી વિજય દેવ સુરિંદ પટધર, તિરથ જંગમ
ઇણે જગે; તપગચ્છપતિ શ્રી વિજય પ્રભુસૂરિ, સૂરિ તેજે
ઝગમગે. ૨ શ્રી કિરવિજયસુરિ શિષ્ય વાચક, કીર્તિ વિજય
સુરગુરૂ સમો, તસ શિષ્ય વાચક વિનય વિજયે, થુણ્યો
જીન ચોવીસમો. ૩. સચસત્તર સંવત ઓગણત્રીશે, રહી રાંદેર
ચોમાસુંએ; વિજય હથમી વિજય કારણ, કીયો ગુણ અબ્યાસ
એ. ૪. નરભવ આરાધન સિદ્ધિ સાધન, સુકૃત લીલ વિલાસ
એ; નિર્જરા હેતે સ્તવન રચિયું, નામે પુન્ય પ્રકાશ એ. ૫

ઇતિ પુન્ય પ્રકાશનું સ્તવન સંપૂર્ણ.

અથ શ્રી ગોડી પાર્શ્વનાથજીનું પંચઢાલીયું પ્રારંભઃ

ઢાલ ૧ ઢી.

પાસ જિણુંદ પ્રસિદ્ધ સિદ્ધ, ગોડીપુર મંડણ ॥ મહિમા
મંદિર મોહ મયણ, મિથ્યાત વિહંડણ ॥ એકલ મદલ
અનેક રૂપ, અગણિત ગુણ આગર ॥ ત્રિભુવન બંધવ ધવલ
ધિંગ, કરૂણા રસ સાગર ॥ ૧ ॥ જિન તુમ અજળ સરૂપ
સકલ, કલ અકલ અગોચર ॥ નલહે અલહે ઉતપતિ થગતિ,
થિતિ ભટકે જો ચર ॥ વૃદ્ધ વચન જીરણ ત્રિખિત, અનુ-
સારે ભણી ॥ યુણુથું સ્વામી નિરીહપણે, સુણજો ભવિ પ્રાણી
॥૨॥ વિધિપક્ષ ગમ્મ મહેંદ્ર સૂરિ, ગમ્મથેશ નિદેશે ॥ શાખા
ચારજ અભયસિંહ, સૂરિ ઉપદેશે ॥ ગોત્ર મીડડીયા ઓસ
વંશ, પાટણ પુરવાસી ॥ સાહ મેઘો જેણે સાત ધાત, જિન
ધર્મે વાસી ॥ ૩ ॥ ચૌદ બત્રીસે કાગણ શુદ્ધિ, બીજને
ભગુવારે ॥ ખેતા નોડી તાત માત, નિજ સુકૃતસારે ॥
તેણે પછંઠો પાસ બિંબ, લેહવા નર ભવ કૂળ ॥ ચઉગ્વિહ
સંઘ હજૂર હરખે ॥ ખરચી ધન પરિગલ ॥ ૪ ॥ ભક્તિ
યુક્તિ અતિ થકિત ચિત્ત, નિત્ય નિર્મળ સારી ॥ પણ
પિસતાલે તુરક ભયે, પ્રતિમા ભંડારી ॥ મલક મહાબલ
હુસનખાન, કીધો ઉતારો ॥ પાંસઠે તેણે ઠામ જોર, ગુજ-
રાતી વારો ॥ ૫ ॥ તરલ તુરંગ કિશોર અસુર, કરતા હય
હણતા ॥ કેઈ એરાકી ઉછલંત, ખુરીયે ભુઈ ખણતા ॥
બાંધણ ત્યાંહિ ઘોડાર માંહિ, બીલી ખોશંતાં ॥ પ્રકટ થયા
તિહાં પાસ બિંબ, સુખઢાયક સંતા ॥ ૬ ॥ બિજમતગાર
નફર ફજર, નજરે ગુજરાવે ॥ હોઇ ખુશાલ નિહાલ મલક,

ચાકોણુ કહેલાવે ॥ જાન પડિલ કોઈ વણિક સુતા, તસુ હુરમ
 બણે ઇમ ॥ કીજે ઇસકું હંડવત, સહા તાજિમ હાજિમ
 ॥ ૭ ॥ ચહ મજબુત બહુત કૌત, હે ભૂત હિંદુકા ॥
 ધરિયે ઇસ શિર બકરાન, સિંહલકા ભુકા ॥ એણી પદે
 રહેતાં તેણે કામે, બોહોલ્યા દિન કેઈ ॥ સિતેરે જે વાત
 હુધ, હુણુને મન દેઈ ॥ ૮ ॥

હાલ ૨ જી.

ચુનડીની દેશીમાં.

ઇણે અવસરે પુર પારકરે, રાણો જેંગાર રાજનરે ॥
 તેહને હરબારે દીપતો, સંઘવી કાજલ પરધાનરે ॥ ઇણે ૦
 ॥ ૧ ॥ તસ બન્હેવી નિજ કુલનિહો, દેવાણું શાહ છે
 હયાળ રે ॥ મેલો ખેતા ઉત પાટણે, બ્યાપાર કરે ધૂતાલ
 રે ઇણે ૦ ॥ ૨ ॥ સુપનાંતર સુર કહે શાહને, છે મલેમ્મ
 મહોલ જિન ખિંબરે ॥ તસ હામ સવાસો દેઈને, લેલો મ
 કરલો વિલંબરે ॥ ઇણે ૦ ॥ ૩ ॥ પ્રતિમા લેઇ આવે ગુર
 કન્હે, ભેઇ કહે શ્રીમેરતુંગરે ॥ તુમ દેશે એ અતિ અતિ-
 સથી, તીરથ થાશે ઉત્તંગ રે ॥ ઇણે ૦ ॥ ૪ ॥ કરિયાણુ લઇ
 પોહોચે ઘરે, મૂરતી ઠવેર માંહેરે ॥ પથે કોઈ ન ગણે
 પોઠીઆ, વાધ્યો ઘણો મોહ ઉમ્માહે રે ॥ ઇણે ૦ ॥ ૫ ॥
 સમબલવે નામું શેઠને, જપે દેલો મુજ સસરે ॥ માંડો એ
 નામે માંહેરે, પ્રતિમા રહેશે અમ પાસરે ॥ ઇણે ૦ ॥ ૬ ॥
 મેલો કહે લેખો રાખશું, પણ તે સખલો તિણુ કામરે ॥
 ગાડું ભરી આલે થજ દિશે, વાસો વસે ગોડી ગામરે ॥
 ઇણે ૦ ॥ ૭ ॥ સુહણે સુર કહે ગડુંલી નિહા, માંડો આસાહ

મંડાણુરે ॥ નાણું તિહાં ધન શ્રીફળ તલે, મીઠું જળ પાહા-
ણી ખાણુરે ॥ ઇશ્વે ॥ ૮ ॥

લાલ-૩. ૭.

નિદ્રાડી વેરણુ હુધ રહી. દેશી.

હાંજી ઉદયપાલ ઠાકુર તિહાં, જોરાવર હો ખેતરી
હુણોતકે ॥ ઇહાં રહો નિરભય શાહજી, આઠરથું હો કહે
દેહ મહોતકે ॥ ધન ધન ગોડી જગ ધણી, પોહવી પાલે
હો પ્રાણે જસ પીઠ કે ॥ ધન ॥ ૧ ॥ આવે શિલાટ
દેશાતરી, ચક્ષ પ્રેર્યો હો કરે પ્રથમ તૈયાર કે ॥ ભૂમિ કંઈ
પ્રભુ બેસવા, રહે ચિહું દિશિ હો લશકર હુશિયાર કે ॥
ધન ॥ ૨ ॥ પુખતી બંધાવી પીઠિકા, વર દિવસે હો જાણે
અહિનાણુકે ॥ સખર ગંભારો શિખરથું, મધ્ય મંડપ હો
અવિ મોક્ષ મંડાણુ કે ॥ ધન ॥ ૩ ॥ પળાસણુ બેઠા પા-
સજી, ભરેઓ કરી હો પૂજે ભલે ભાવકે ॥ સજળ મધૂર
જળ લહકતી, વરદાયી હો બંધાવી વાવકે ॥ ધન ॥ ૪ ॥ એહવે
અઉહ ચોરાણુયે, આયુ યોગે હો કર્યો મેઘે કાલકે ॥ ભા-
ણેજો આણી ધરે, કાજલશા હો કરે ચૈત્યની ચાલકે ॥
ધન ॥ ૫ ॥ રંગ મંડપ રચના બની, અતિ ઉંચા હો
થંભ ઠામો ઠામ કે ॥ કોડે કરાવે કોરણી, વિત્ત વાવરી
હો ચિર કીધું છે નામ કે ॥ ધન ॥ ૬ ॥ વલીરે મહાજ-
નના સહાયથું, મેઘાના હો સુત ચલવે કામ કે ॥ સુખ્ય
મંડપ શુભ માંડણી, કરી જિનહર હો છોબંધ અભિરામ
કે ॥ ધન ॥ ૭ ॥ ચોવીશવટ્ટો પંચાણુએ, તેણે થાપ્યો હો આગળ
રહી જેહ કે ॥ ચોવીશ ગોત્રની દેહરી, મહાજનની હો,
ફરતી છે તેહકે ॥ ધન ॥ ૮ ॥

હાલ ૪ થી.

ધણુરા ઠાલા. રશી.

ઇથી પરે વતેં બેહુને રે, માંહે માંહે વિવાહ ॥ ગિ-
 ર્ગો ગોડી ॥ ગોડી ગાજેલુ જીણું, તેજે દીપેલુ દિણું,
 જગ મહિમા અગમ અપાર ॥ ગિરું પણુ સરખા રાખે
 પ્રભુરે, વધવા ન દીયે વિખવાહ ॥ ગિરું ॥ ૧ ॥ બનેવી
 મહોટો હશે રે, એ છે પૂજક પ્રાય ॥ ગિરું ॥ મેધાના
 સંતત હજારે, તેણે ગોડી કહેવાય ॥ ગિરું ॥ ૨ ॥ શિખર
 હંડ વડી ધ્વજરે, ચઢતાં કરે રે કલેશ ॥ ગિરું ॥ આજ
 લગે છે એહને રે, ઇમ બહુ વચન વિશેષ ॥ ગિરું ॥ ૩ ॥
 અંબુલી ખાંધી એકઠી રે, પૂજન લીજે કઢાવ ॥ ઠાકુર લે
 નહીં મુંડકું રે, એ બિહુનું અધ્યાપ ॥ ગિરું ॥ ૪ ॥
 હિલચલ અતિ ઉજળા રે, નિધિ પક્ષ આવક બેહ ॥ ગિરું ॥
 તેખદાર દિલ દોલતીરે, પ્રભુજીયું પૂરણુ સનેહ ॥ ગિરું
 ॥ ૫ ॥ સમકિત ધારી જાગતોરે, ધિંગ ધવલ ધરધીર ॥
 ગિરું ॥ સાદા કરી આગળ રહ્યો રે, ખગધર ખેતલ વીર ॥
 ગિરું ॥ ૬ ॥ અધિકું એણું જે કહું રે, તે ખમજે મહા-
 રાજ ॥ ગિરું ॥ ઠેકણાખંધ પણુ ખરી રે, વાત છે ગરીબ
 નિવાજ ॥ ગિરું ॥ ૭ ॥ પહેલાં સ્તવન ભવ્યા ધણું રે,
 તિહાં ગાગ્રા સંવાહ ॥ ગિરું સજ્જન સાચો સદહમે રે,
 શોરે જુઠામાં સવાહ ॥ ગિરું ॥ ૮ ॥

હાલ ૫ થી.

ધન્યાશ્રી રાગ

જયો જયો ગોડી શ્રી પાસ જિનેશ્વર ભક્ત વતસલ

ભગવાનરે ॥ દેવળ બાર ને બીજીરે પ્રતિમા, વિષમા થળ
 વિચ્ચ થાનરે ॥ જયો ॥ ૧ ॥ આયુધ ધારી નીલે ઘોડે, આપ
 થઈ અશ્વાર રે ॥ કિહાં રે બાળકઅવધૂત ભુજંગમ, દેખાડે
 હીહાર રે ॥ જયો ॥ ૨ ॥ આવે સંઘ અનેક વિદેશી, નિરૂ-
 પમ મહિમા માટરે ॥ ચોર ચરડનું કાંઈ ન ચાલે, વિધન
 નિવારે વાટરે ॥ જયો ॥ ૩ ॥ જંગલ ભૂલ્યા રાત્રે જાત્રુ,
 તતક્ષણ લેતા નામરે ॥ દીવી રે ધરી માર્ગ દેખાડે, મુકે
 ચિંતિત ઠામરે ॥ જયો ॥ ૪ ॥ હરિયા વિચ્ચ માંહે ંહાણુ
 ડોલંતા, સમરંતા દીયે સાહરે ॥ સયલ અસુર સુર નરવર
 સેવે, નવિ લોપે મરજાદરે. જયો. ॥ ૫ ॥ વિષહર વેરી
 વ્યાધિ વૈશ્વાનર, લય ભાંજે હરિ જ્ઞાંત રે ॥ પ્રાપ્તે કેહને
 અધિક ન રાજે, પંચ દિવસ ઉપરાંતરે ॥ જયો ॥ ૬ ॥
 આ ભવે વંછિત સકલ હોવે, પણુ કર્મ નિખિડ બંધ કોયરે ॥
 ધ્યાન શુદ્ધે સમકિત નિર્મલતા, સ્વર્ગ મુક્તિ ફળ હોયરે
 જયો ॥ ૭ ॥ દ્રવ્ય ભાવ વિધિ પૂજે પ્રણમો, નામ જપે
 નર નારરે, સ્તવન ગુણો મહ મત્સર મુકી; ઉત્પતિ સાચી
 મન ધારરે ॥ જયો ॥ ૮ ॥ કળશ ॥ ઈમ યુષ્યો ગોડી
 પાસ સ્વામી, હુક્રમ પામી જેહનો ॥ હથ હિથે પસરતો
 અરતિ હરતો, પ્રગટ પરતો જેહનો ॥ શ્રી અમર સાગર
 સૂરિ અચળ, ગચ્છપતિ રાહ પસાઉલે ॥ મય નમી લખ-
 મીચંદ્ર વાચક, શિષ્ય લાવણ્ય ઇમ ભણે ॥ ૯ ॥

અથ શ્રી મહાવીર સ્વામીનાં પાંચ કલ્યાણિકનું ચોઢાળીયું.

॥ ઢોહા ॥

પ્રેમે પ્રણમું સરસ્વતી, માગું અવિરલ વાણી ॥ વીર
તણા ગુણ ગાયથું, પંચ કલ્યાણિક જાણી ॥ ૧ ॥ ગુણ ગાતા
જિનજી તણા, લહીયે ભવનો પાર ॥ સુખ સમાધિ હોય
જીવને, સુણજે સહુ નર નાર. ॥ ૨ ॥

ટાલ ૧ લી.

જંભુ દીપના ભરતમાં જો, રૂડું મહાણુકુંડ છે ગામ-
જો ॥ રૂપભદ્ર માહણુ તિહાં વસેજો. તસ નારી દેવાનંદા
નામજો ॥ ૧ ॥ ચરિત્ર સુણો જિનજી તણો જો, જેમ સ-
મક્ષિત નિર્મલ થાય જો ॥ અષ્ટ મહાસિદ્ધિ સંપાડે જો,
વહી પાતક દૂર પહાયજો ॥ ચરિત્ર ૦ ॥ ૨ ॥ ઉજલી છઠ
અપાઠની જો યોગે ઉત્તરા કૃત્તિગુની સાર જો; પુષ્કોત્તર
સુવિમાનથી જો, ચવી કુંજે લીજો અવતાર જો, ચરિત્ર ૦
॥ ૩ ॥ દેવાનંદા તેણી રચણીયેજો, સુતાં સ્વપન લક્ષ્યાં
દશચાર જો ॥ કૃણ પુછે નિજ કંતને જો કહે રૂપભદ્ર
મન ધારજો ચરિત્ર ૦ ॥ ૪ ॥ લોગ અરથ સુખ પામશું જો
તમે લહેશે પુત્ર રતન જો ॥ દેવાનંદા તે સાંભળી જો,
ક્રીધું મનમાં તહુતિ વચન જો ॥ ચરિત્ર ૦ ॥ ૫ ॥ અંસા-
રિક સુખ લોગવે જો; સુણો અચરજ હુજો તેણી વાર
જો ॥ સુધર્મ ઈંદ્ર તિહાં કણે જો, જોઈ અવધિતણે અનુ-
ચારજો ॥ ચરિત્ર ૦ ॥ ૬ ॥ ચરમ જિણેચર ઉપના જો,

દેખી હરખ્યા ઇંદ્ર મહારાજ ને ॥ સાત આઠ પગ સામે
 જઈને, ઇંદ્ર વંદન કરે શુભ સાજ ને. ચરિત્ર ૦ ॥ ૭ ॥
 શક સ્તવ વિધિશું કરી ને; ફરી બેઠા સિંહાસન જામને
 મન વિમાસજીમાં પડયું ને, ચિત્ત ચિંતવે સુરપતિ તામને
 ॥ ચરિત્ર ૦ ॥ ૮ ॥ જિન ચક્રી હરીરામજી ને, અંત પંત
 માહણ્ય કુલે જોયને. ॥ આબ્યા નહી નહી આવસેને; એ
 તો ઉશ્ચોગરાજ કુલે હોયને ॥ ચરિત્ર ૦ ॥ ૯ ॥ અંતિમ
 જિજ્ઞેસર આવિયાને, એતો માહણ્યકુળમાં જોણને ॥ એતો
 અછેરાં ભૂત છે ને ॥ થયું હુંડા અવસર્પિણી તેણને ॥ ચરિ-
 ત્ર ૦ ॥ ૧૦ ॥ કાલ અનંત જાતે થકેને, એહવાં કશ અછેરાં
 થાય ને ॥ ઇંદ્ર અવસર્પિણીમાં થયા ને તે કહીને ચિત્ત
 લાય ને ॥ ચં ॥ ૧૧ ॥ ગર્ભ હરણ્ય ઉપસર્ગનો ને, મૂળ
 રૂપે આબ્યા રવિચંદ્ર ને ॥ નિષ્કળ દેશના જે થઈ ને,
 ગયો સૌધર્મ ચમરેંદ્રને ॥ ચં ॥ ૧૨ ॥ એ શ્રીવીરની
 વારમાં ને કૃષ્ણ અમર કંઠા ગયા જાણને ॥ નેમ જાણને
 વારે સહીને, સી તીર્થ મલ્લી ગુણ જાણને ॥ ચં ॥
 ॥ ૧૩ ॥ એકસો આઠ સિદ્ધા રૂપજાને ને, વારે સુવિધિને
 અસંયત્તિ ને ॥ શીતળનાથ વારે થઈ ને, કુળહરિવંશની
 ઉત્પત્તિને ॥ ચં ॥ ૧૪ ॥ એમ વિચાર કરી ઇંદ્રજીને, પ્રભુ
 નીચ કુલે અવતારને ॥ તેહનું કારણ શું અછેને, ઇંદ્ર ચિંતવે
 હૃદય મુઝારને ॥ ચં ॥ ૧૫ ॥ ઇતિ.

ઠાણ ૨ જી.

ભવ મોટા કહીએ પ્રભુના સત્તાવીશને, મરિચી
 ત્રીઠાંડી તે માંહે ત્રીજે ભવે રેને ॥ તિહાં ભરત ચક્રીસર

માંદે આવી બેયજો, કુળનો મદ કરી નીચ ગોત્ર ખાંધું
 તેહ વેરે જો ॥ ૧ ॥ એતો માહણ્ય કુળમાં આવ્યા જિન-
 વર દેવજો, અતિ અણબગતું એહથયું થાશે નહીરે જો ॥
 જે જિનવર ચઢી નીચ કુલ માંહેજો, છે માહરો આચાર
 મદ ઉત્તમ કુલે સહીરે જો ॥ ૨ ॥ એમ ચિંતવી તેહયો
 હરિણગમેષી દેવજો, કહે માહણ્ય કુંડે જઈને એ કારણ
 કરો રે જો ॥ છે દેવાનંદાની કુંજે ચરમ જીવુંદ જો ॥
 હર્ષ ધરીને પ્રભુને ત્યાંથી સંહરો રે જો ॥ ૩ ॥ નયર ક્ષત્રી
 કુંડ રાય સિદ્ધારથ ગેહજો, ત્રિશલા રાણી તેહની છે રૂપે
 ભલી રે જો ॥ તસ કુંજે જઈ સંકમાવો પ્રભુને આજજો,
 ત્રિશલાનો જે ગર્ભ અછે તે માહણ્ય કુલે રે જો ॥ ૪ ॥
 જેમ ઇંદ્રે કહ્યું તેમ કીધું તતક્ષણે તેણે જો, ખ્યાશી રાતને
 અંતરે પ્રભુને સંહર્યા રે જો ॥ માહણી સુપનાં જણે ત્રિશલા
 હરીને લીધજો, ત્રિશલા દેખી ચૌદ સુપન મનમાં ધર્યા રે
 જો ॥ ૫ ॥ ગજ, વૃષભ અને સિંહ, લક્ષ્મી કૂલની માલજો
 ચઢો, સૂરજ, ધ્વજ, કુંભ, પદ્મ સરોવર રે જો ॥ સાગરને
 દેવ વિમાનજ રત્નની રાશીજો, ચૌદમે સુપને દેખી અસિ
 મનોહર રે જો ॥ ૬ ॥ શુભ સુપનાં દેખી હરખી ત્રિશલા
 માત જો, પરભાતે ઉઠીને પીઠુ આગળ કહે રે જો ॥ તે
 સાંભળી દિલમાં રાય સિદ્ધારથ નેહજો, સુપન પાઠક તે-
 ઝીને પૂછી ફળ લહે રે જો ॥ ૭ ॥ તુમ હોયો રાજ અર-
 થને સુત સુખ ભોગ જો, સુણી ત્રિશલા દેવી સુજે ગર્ભ
 પોષણ કરે રે જો ॥ તવ માતા હેતે પ્રભુજી રહ્યા સંલી-
 નજો, તે અણીને ત્રિશલા દુઃખ દિલમાં ધરે રે જો ॥ ૮ ॥
 મેં લીધાં પાપ અવોર ભવોભવ જેહજો, દેવ અટારો દેખી

કેળી નવિ થકેરે જો, મુજ ગર્ભ હર્યો જે કેમ પામું-હવે
 તેહજો, રાંક તણે ધર રત્ન ચિંતામણિ કિમ ટકે રે જો ॥
 ૬ ॥ પ્રભુજીએ જાણી તતખિણુ દુઃખની-વાતજો, મોહ
 વિટંબન બલીમ જગમાં જે લહું રે જો ॥ જીઓ દીઠા વિ-
 ણુપણુ એવડો જાગે મોહ જો, નજરે ખાંધ્યા પ્રેમનું કારણ
 શું કહું રે જો ॥ ૧૦ ॥ પ્રભુ ગર્ભ થકી હવે અભિગ્રહ
 લીધો એહજો, માત પિતા જીવતાં સંયમ લેશું નહી રે
 જો ॥ એમ કરૂણા આણી તુરત હલાવ્યું અંગજો, માતાને
 મન ઉપન્યો હર્ષ ધણો સહીરે જો ॥ ૧૧ ॥ અહોભાગ્ય
 અમારું જાગ્યું સહિયર આજજો, ગર્ભ અમારો હાલ્યો સૌ
 ચિંતા ગઈરે જો ॥ એમ સુખભર રહેતાં પૂરણ હુઆ નવ
 માસજો, તે ઉપર વલી સાડી સાત રચણી થઈરે જો ॥ ૧૨
 ॥ તવ ચૈત્ર તણી શુદ્ધિ તેરસ ઉત્તરા રિખખ જો, જનમ્યા
 શ્રી જિન વીર હુઈ વધામણીરે જો ॥ સહુ ધરણી વિકસી
 જગમાં થયો પ્રકાશ જો, સુર નરપતિ ધર વૃદ્ધિ કરે સો-
 વન તણીરે જો ॥ ૧૩ ॥

ઢાલ ૩ જી.

જનમ સમય શ્રી વીરનો જાણી, આવી છપ્પન કુ-
 મારીરે ॥ જગજીવન જિનજી ॥ જનમ મહોત્સવ કરી
 ગીતજ ગાવે, પ્રભુજીની જાંઠ બલિહારી રે ॥ જગ ૧ ॥
 તતક્ષણ ઈંદ્ર સિંહાસન હાલ્યું, સુધોષ ઘંટા વજડાવીરે ॥
 જગ ૦ ॥ મલીયા કોડી સુરાસુર દેવા, મેરૂ પર્વતે આવી રે
 ॥ જગ ૦ ૨ ॥ ઈંદ્રો પંચ રૂપે પ્રભુજીને, સુરગિરિ ઉપર
 લાવે રે ॥ જગ ॥ ચત્ત કરી હિયડામાં રાજે, પ્રભુને શીશ

નમાવે રે ॥ જગ૦ ॥ ૩ ॥ એક કોડી સાઠ લાખ કળ-
 સલા, નિર્મલ નીરે ભરિયા રે ॥ જગ૦ ॥ નહાને બાળક
 એ કેમ સહેશે, ઇંદ્રે સંશય ધરિયારે ॥ જગ૦ ॥ ૪ ॥
 અતુલિ બળ જિન અવધે ભેધ, મેરૂ અંગુઠે ચંચોરે ॥
 જગ ॥ પૃથિવ હાલ કલ્લોલ થઇ તવ, ધરણીધર તિહાં
 ઠંચોરે ॥ જગ૦ ॥ ૫ ॥ જિનનું બળ દેખીને સુરપતિ,
 ભક્તિ કરીને ખમાવેરે ॥ જગ૦ ॥ ચાર વૃષભનાં રૂપ ધરીને,
 જિનવરને નવરાવે રે ॥ જગ૦ ॥ ૬ ॥ અમૃત અંગુઠે
 ચાપીને, માતા પાસે મેલે રે ॥ જગ ॥ દેવ સહુ નંદીસર ભયે,
 આવતાં પાતક ઠેલે રે ॥ જગ ॥ ૭ ॥ હવે પ્રભાતે સિ-
 દ્ધારથ રાજા, અતિ ઘણાં ઉચ્છવ મંડાવે રે ॥ જગ ॥ ચ-
 કલે ચકલે નાચ કરાવે, જગતના હાથુ છંડાવે રે ॥ જગ
 ॥ ૮ ॥ બારમે દિવસે સબજન સંતોષી, નામ હીધું મદ-
 માન રે ॥ જગ ॥ અનુક્રમે વધતા આઠ વરપના, હુઆ
 શ્રી ભગવાનરે ॥ જગ૦ ॥ એક દિન પ્રભુજી રમવા આજ્યા,
 તેવ તેવડા સંઘાતી રે ॥ જગ ॥ ઇંદ્ર મુખે પ્રશંસા નિસુણી,
 આગ્યે સુર મિઆતીરે ॥ જગ૦ ॥ ૧૦ ॥ પત્તગરૂપે ઝાડે
 વળગ્યે, પ્રભુજીએ નાંખ્યે ઝાલીરે ॥ જગ ॥ તાડ સમાન
 વળી રૂપજ હીધું, મુઠીએ નાંખ્યે ઉછાળીરે ॥ જગ૦ ॥
 ૧૧ ॥ અરણ્યે નચીને ખમાવે તે સુર, નામ ધરે મહાવીરરે
 ॥ જગ ॥ જેહવા લુમને ઇંદ્રે વખાણ્યા, તેહવા છો પ્રભુ
 મીર રે ॥ જગ૦ ॥ ૧૨ ॥ માત પિતા નિશાળે ભણવા
 મૂકે બાળક બાળી રે, જગ૦ ॥ ઇંદ્ર આવી તિહાં પ્રશ્નજ પૂછે,
 પ્રભુ કહે અર્થ વખાણીરે ॥ જગ૦ ॥ ૧૩ ॥ ભોવન વય
 બાળી પ્રભુ પરણ્યા, નારી જસોદા નામે રે ॥ જગ૦ ॥

અઠાવીશે વરષે પ્રભુનાં, માત પિતા સ્વર્ગ પામે રે ॥ જ-
ગ૦ ॥ ૧૪ ॥ લાઇજીનો આગ્રહ જાણી, દોય વરસ ધર
વાસી રે ॥ જગ૦ ॥ તે હવે લોકાંતિક સુર ખેલે, પ્રભુ
કહો ધર્મ પ્રકાશી રે ॥ જગ૦ ૧૫ ॥

ઠાણ ૪ થી.

પ્રભુ આપે વરસી દાન લલું રવિ ઉગતે ॥ જિનવરજી.
એક કૈાસીને આઠ લાખ સૌનૈયા, દિન પ્રત્યે ॥ જિન૦ ॥
માર્ગશીર્ષ વહિ દશમી ઉત્તરયોગે મન ધરી ॥ જિન ॥
લાઇજીની અનુમતિ માગીને દીક્ષા વરી ॥ જિન ॥ ૧ ॥
તેહ દિવસ થકી અઉનાણી, પ્રભુજી થયા ॥ જિન૦ ॥ સા-
ધિક એક વરસ તે ચીવરધારી પ્રભુ રહ્યા ॥ જિન ॥ ૫છી
દીધું બંભણુને જે વાર ખડો ખડે કરી ॥ જિન ॥ પ્રભુ
વિહાર કરે એકાકી અભિગ્રહ ચિત્ત ધરી ॥ જિન ॥ ૨ ॥
સાડા ખાર વર્ષમાં ઘોર પરિસહ જે સહ્યા ॥ જિન ॥
શૂલપાણિને સંગમ દેવ ગોશાળાના કહ્યા ॥ જિન૦ ॥ અંડ
કૈાસીને ગોવાળે ખીર રાંધી પગ ઉપરે ॥ જિન કાને ખીલા
ખોસ્તા તે દુષ્ટ સહુ પ્રભુ ઉદરે ॥ જિન૦ ૩ ॥ લેઇ અ-
ડહના ખાકળા, અંકન ખાળાને તારિયાં. જિન૦ પ્રભુ પર
ઉપકારી સુખ દુઃખ સમ ધારીયા. જિન૦ છ માસી જે ને
નવ ચોમાસી કહીયેરે. જિન૦ અઠી માસ ત્રિમાસ દોઢમાસ
એ જે જે લહીયે રે જિન૦ ॥ ૪ ॥ અટ કીધા જે જે
માસ પ્રભુ સોહામણા, જિન૦ ખાર માસને પખ ખડોતેર
તે રળીયામણા. જિન૦ છઠ ખસે એગણુત્રીશ, ખાર અઠમ
વખાણીયે. જિન૦ લક્ષ્મિક પ્રતિમા દિન જે ચૌદસિ

બાણીએ. જિન ॥ ૫ ॥ સાડાબાર વરસ તથ કીધાં વિષુ
 પાણીયે ॥ જિન૦ પારણાં ત્રણસે ઓગણ પંચાથ તે બા-
 ણીયે ॥ જિન ॥ તવ કર્મ ખપાવી ધ્યાન શુકલ મન ધ્યા-
 વતા. જિન૦ વૈશાખ શુદ્ધિ દશમી ઉત્તરાયોગે સોહાવતા
 જિન ॥ ૬ ॥ શાલિવૃક્ષ તલે પ્રભુ પામ્યા કેવળ જ્ઞાન રે,
 જિન૦ લોકાલોક તણાં પ્રકાશી થયા પ્રભુ બાણ રે. જિન૦
 દંદ્રભૂતિ પ્રમુખ પ્રતિબોધી ગણધર કીધરે; જિન૦ સંઘ
 સ્થાપના કરીને ધર્મની દેશના દીધરે. જિન ॥ ૭ ॥ ચૌદ સહસ
 ભલા અણગાર પ્રભુને શોભતા જિન૦ વહી સાધવી સહસ
 છત્રીશ કહી નિર્લોભતા જિન૦ ઓગણસાઠ સહસ એકલાખ
 તે આવક સંપદા, જિન૦ તિન લાખને સહસ અઠાર તે
 આવિકા સમુદા જિન૦ ॥ ૮ ॥ ચૌદ પૂર્વાધારી ત્રણશે
 સંખ્યા બાણીયે. જિન તેરશે ઓહિનાણી સાતશે કેવલી
 વખાણીયે. જિન૦ લખિધારી સાતશે વિપુલમતિ વહી
 પાંચશે, જિન૦ વળી ચારશે વાદી તે પ્રભુજી પાસે વસે.
 જિન ॥ ૯ ॥ શિષ્ય સાતસે ને વળી ચૌદશે સાધવી સિદ્ધ
 થયા. જિન૦ એ પ્રભુજીનો પરિવાર કહેતાં મન ગહગદ્યાં.
 જિન. પ્રભુજીયે ત્રીશ વરસ ધરવાસે લોગવ્યાં. જિન. છઠમસ્થ
 પણામાં બાર વરસ તે લોગવ્યાં જિન૦ ॥ ૧૦ ॥ ત્રીશ
 વરસ કેવળ, બેહેતાલીશ વરસ સંયમપણું, જિન૦ સંપૂરણું
 બહોંતેરે વરસ આમુ શ્રીવીરતણું. જિન૦ દીવાળી દિવસે
 સ્વાતી નક્ષત્ર સોહંકરૂં જિન૦ મધ્યરાત્રે મુક્તિ પહોતા
 પ્રભુજી મનોહરૂં, જિન ॥ ૧૧ ॥ એ પાંચ કલ્યાણિક
 ચોવીશમાં જિનવર તણા. જિન. તે બણતાં શુણતાં હરખ
 હોયે મનમાં ધણા જિન૦ જિનશાસન નાચક ત્રિશલા-

સુત ચિત્ત રંજણો જિનઃ ભવિષ્યને શિવસુખકારી ભવો-
ભય ભંજણો જિનઃ ॥ ૧૨ ॥ કળશ-જયશ્રી વિર જિનવર
સંઘ સુખકર, શુદ્ધો અતિ ઉત્સુક ધરી ॥ સંવત સત્તર
એકયાશીયે, સૂરત ચોમાસું કરી. શ્રી સહજ સુંદર તણો
સેવક, ભક્તિ શું એણીપરે ઠહે; પ્રભુજી શું પૂરણ પ્રેમ
પામ્યો, નિત્યલાભ વંછિત લહે ॥ ૧૩ ॥ ઇતિ.

અથ—મોટા આસંબીઆ (કચ્છ) ના દેરાસર જિન સ્તવન.

શ્રી સુપાર્થ જિજ્ઞંસનેરે લાલ, વંદન લહી શુભ ભાવ;
સર્જન આલોરે ! પરમાત્મ પદ્મીના ધણીરે લાલ, નાસે સર્વ
વિલાવ. સર્જન ૧ મુર્તિ મોહન મન વશેરે લાલ, ઉપશમ
ભાવ પ્રધાન સઠ સમપરિણામે સેવતારે લાલ, નાસે દુઃકૃત
ધ્યાન, સ. ૨. અરિહંત પૂજી આત્મારે લાલ, તેહીજ
પામે પાર; સ. અંતર ઘટજ્યોતિ જીવેરે લાલ, પાવે સિદ્ધિ
સિદ્ધિરૂપ. સ. ૩. મોટા આસંબીઆમાં સ્થુરચારે લાલ,
કચ્છ સુદેશ મુઝાર; સ. સપ્તમ જિનવર શોભતારે લાલ,
ઉતારે ભવપાર; સ. ૪. આકૃતિ જોતાં ઉપેશમેરે લાલ.
પાતકી ભાવ પ્રવાહ, સ. સ્મરણ કરતાં સાહેબારે લાલ,
શીતળ અંતર દાહ સ. ૫. અડસઠ સાલ ઓગણીસ
સેંરે લાલ, ત્યાંહિજ રહી ચઉમાસ. સ. જિનધર્મે ઉદ્ધોતમાં
રે લાલ, સૂર્યશશી શુભવાસ. સ. શ્રી સુપાર્થ જિજ્ઞંસને
વંદનારે લાલ. ૬. ઇતિ.

॥ અથ જીવા પાંત્રીશી. ॥

મોહ મિથ્યાતકી નિંદમેં, જીવા સુતો કાળ અનંત;
 ભવ ભવ માંહે ભટકીઓ, જીવા તે સાંભળ વરતાંત. જીવા
 તુંતો ભૂલોરે, પ્રાણી એમ રડીઓરે સંસાર૦ ॥ ૧ ॥ અ-
 નંતા જન હોવે કેવલી, જીવા ઉત્કૃષ્ટા જ્ઞાની અગાધ; ઇચ્છુ
 ભવમું લેજો લીએ, જીવા તારી ન કહે કે આહ. જીવા૦
 ૨. પૃથ્વી પાણી અમીમાં, જીવા અઉથી વાઉ કાય; એકેકી
 કાયા મધ્યે, જીવા કાલ અસંખ્યાતો જાય. જીવા. ૩. પાં-
 ચમી કાયે વિષ્ણુસર્પ, જીવા સાધારણ પ્રત્યેક; સાધારણમાં
 વસ્યો, જીવા તે વિવરો તું દેખ. જીવા૦ ૪. સોહી અમ્ર
 નીગોહમેં, જીવા શ્રેણી અસંખ્યાતી જાણુ; અસંખ્યાતા પ્રતર
 કહ્યા, જીવા ગોલા અસંખ્યાતા જાણુ. જીવા૦ ૫. એકૂકા
 ગોલા મધ્યે, જીવા અસંખ્યાતા શરીર; એક શરીરમાં
 જીવડા, જીવા અનંતા કહ્યા મહાવીર. જીવા૦ ૬. તિણ્ણ
 માંહેથી નીકળી, જીવા મોક્ષ જાએ નિરધાર; એક શરીર
 ખાલી ન હુઓ, જીવા ન હોશે અનંતે કાલ. જીવા૦ ૭.
 એક અભવીને સંજે, જીવા ભવી અનંતા હોય; વળી વિશેષે
 તેહના, જીવા જનમ મરણ તું જોય. જીવા. ૮. હોય ધડી કાચી
 મધ્યે, જીવા પાંચકું સહસસે પાંચ; છત્રીશ અધિકા જાણીએ,
 જીવા જનમ મરણની ખાંચ, જીવા૦ ૯. છેકન લેકન વેકના,
 જીવા નરકે સહી બહુવાર; તીણ યક્ષિ નિગોહમેં, જીવા અનંત
 ગુણી તું જાણુ. જીવા. ૧૦. એકેકી માંહેથી નીકળી, જીવા બે
 ઈંદ્રિ માંહે જાય; ત્રણ પુનાહી તેહની, જીવા અનંત ગુણી
 કહેવાય. જીવા૦ ૧૧. એમ ત્રેંદ્રી, ચૌરંદ્રી, જીવા દોએ દોએ

લાખ જાત; દુઃખ દીકાં સંસારમાં, જીવા મુષ્ણતાં અચરજ
 વાત. જીવાં ૧૨. જલચર થળચર ખેચર, જીવા ઉરપુરી
 ભુજપુરી જાણ; તાપ સીત તરવા સહી, જીવા દુઃખ મટા-
 વણ-કોણ. જીવાં ૧૩. ઇંમ રડવડતો જીવડો, જીવા
 પાત્રો નર અવતાર; ગિરલાવાસનાં દુઃખ સદાં, જીવા તે
 જાણુ જગનાથ ! જીવાં ૧૪. મસ્તક તો હેઠો હોવે, જીવા
 ઉપર હોવે પાય; આંખ આડી દોય મુઠીઓ, જીવા રહ્યો
 વિષ્ટા ઘરમાંહે. જીવાં ૧૫. બાપવીયં રૂદ્ર માતાનો, જીવા
 એ તેં લીધો આહાર; ભૂલી ગયો જનમ્યા પછી, જીવા
 સેવે વિષય વિકાર. જીવાં ૧૬. ઉઠું કોડ સોડી તાતી કરી,
 જીવા ચાંપે રૂર માંહે; આઠગુણી હોવે વેદના, જીવા ગીર-
 લાવાસે થાય. જીવાં ૧૭. જન્મ સમય કોડી ગણી, જીવા
 મરતાં કોડા કોડ; જન્મ મરણ દુઃખ દોયની, જીવાએ લાગી
 મોટી ખોડ. જીવાં ૧૮. દેશ અનાયે જે ઉપન્યો જીવા
 ઇંદ્રી હાણી થાય; આયુષ્ય ઓછા હોવે, જીવા ધર્મ કીધો
 કેમ જાય. જીવાં ૧૯ ॥ કલાચિત નરભવ પામીયો,
 જીવા ઉત્તમ કુળ અવતાર; દેહ નિરોગી પામીયો, જીવા
 એળે ગયો અવતાર. ॥ ૨૦ ॥ ઠગ કાંસીગર ચોરડા, જીવા
 ધીવર કંસાહી જાત; જન્મીને મુઝો નહીં, જીવા એ ન
 રહી કોઈ જાત. જીવાં ૨૧ ॥ ચૌહ રાજ લોકમેં, જીવા
 જન્મ મરણનો જોર; વાલાઝ માત્ર ભૂમિકા, જીવા ઠાલી ન
 રાખી ઠોર. જીવાં ૨૨ ॥ એહિજ જીવ રાજા હુવો,
 જીવા હસ્તી ખાંધ્યા ખાર; કબહીક કર્મને વશે, જીવા ન
 સળ્યો અન્ન આધાર. જીવા. ॥ ૨૩ ॥ એમ સંસાર ભળતાં
 થકાં, જીવા પાત્રો સામગ્રી સાર; આહર દે છકાયને, જીવા

જાએ જન્મારો હાર. જીવા. ૨૪ ખોટા દેવજ પૂજ-
 આ, જીવા લાગ્યો કુચર કે પાસ; ખોટો ધર્મ આકર્ષો,
 જીવા લાગી મિથ્યાત્વની વાસ. જીવા. ૨૫. કબહીક તો
 નરકે ગયો, જીવા કબહીક હુઓ દેવ; પુણ્ય પાપના ફળ થકી;
 જીવા ચિહ્ન ગતિ કીધો ફેર જીવા. ૨૬. ઓધાને વળી
 મોહપત્તી જીવા મેર સમા ઢગ કીધ, સાચી શ્રદ્ધા ખાહેરો,
 જીવા એકે ન કાર્ય સિદ્ધ. જીવા. ૨૭. ચાર જ્ઞાનથી
 પડયા પછી જીવા નરક સાતમી જાય; ચઉક પૂરવના બ-
 રયા જીવા પડે નિગોહમાંહે. જીવા. ૨૮. ભગવંત ધર્મે
 પામ્યા પછી જીવા કરણી ન જાએ ફેક; કહાચિત પડવાઈ
 હોયે જીવા અરધા પુણ્યમાં મોક્ષ. જીવા. ૨૯. સૂક્ષ્મને
 ખાકર પછે, જીવા મેલી વર્ગણા સાત; એક પુણ્ય પ્રાવ-
 તંનની, જીવા ઝીણી ગણી છે વાત. જીવા. ૩૦. પાપ
 આલોચણ આપણાં, જીવા આશ્રવ ખારાં રોક; જાએ અર-
 ધાં પુણ્ય મધ્યે, જીવા અનંત ચોવીશી મોક્ષ. જીવા. ૩૧
 અનંતા જીવ મોક્ષે ગયા, જીવા ટાલી આતમ દોષ; નવી
 ગયા નવી જાયસે, જીવા ભારી કર્મો મોક્ષ. જીવા. ૩૨
 એવા ભાવ સુણી કરી, જીવા શ્રદ્ધા આણી નાંચે; જિન
 આંચો તિમહિંજ ગયો; જીવા લાખ ચોરાશી માંહે.
 જીવા. ૩૩. કોઈક ઉત્તમ ચિંત્યો, જીવા જાણી અધિર
 સંસાર; સાચો મારગ સરધીને, જીવા પોતા મોક્ષ મોઝાર.
 જીવા. ૩૪. જ્ઞાન શીયળ તપ ભાવના, જીવા ઇચ્છું રાખો
 પ્રેમ; કોઈ કથાણુ છે તેહનાં, જીવા રૂપી જેમલ કહે એમ.
 જીવા. ૩૫. ઇતિ. ॥

અથ ગર્વની સફ્સાય.

ગરવ મ કરશેરે ગાત્રનું, આખર એહ અસારરે,
 રાખ્યો કોઈનોરે નવિ રહે, કર્મ કરે કીરતારરે. ગર્વં ૧.
 સડણુ પડન વિધ્વંસણિ, જેહવો માટીનો લંડરે; ખિણમાં
 વાજેરે જોખરો, તે કિમ રહેસે અખંડરે. ગર્વં ૨, મોને
 પૂછી પૂછી જીમતો, પાન ચૂટી ચૂટી ખીટરે; તે નર બંધા-
 ણ્યા જલમાં, કાગડા ચિરકે છે વિઠરે, ગર્વં ૩. મોં મરડે
 મોજો કરે, કામનીસું કરતો કલોલરે, તે નર પડયારે કષ્ટ-
 માં, મોહમાયા ને છોડરે, ગર્વં ૪. ચિહું દિશ જેલતો
 હેજમાં, નરનારી લાખ કોડરે; તે જઈ સૂતા રમસાનમાં,
 સઘળી માયાને છોડરે, ગર્વં ૫. કોડ ઉપાય સોં કીજીએ
 તોપણુ નવિ રખાયરે; સર્જન મેળાવોરે તેહનો, કીધો અ-
 ગ્નીસું ઢાહરે. ગર્વં ૬. જરા કુમર જંગળ વસે, વનમાં
 જેલે શિકારરે; હરિપગ પદ્મને પેખીને, મૃગની જાંતિ
 તેણી વારરે. ગર્વં ૭ કૃષ્ણ સરીખોરે રાજવી, બલ-
 ભદ્ર સરીખો ભાઈરે; જંગલમાં જઈતે જુઓ, તાકી નાંખ્યો
 છે તીરરે. ગર્વં ૮. સહસ્ર બત્રીસ અંતેઉરી, ગોપી સો-
 ણ હજારરે; તરસે તરફડે ત્રીકમો, નહી કોઈ ચાણી પાનાર
 રે. ગર્વં ૯. કોટી શલા ઉંચી કરી, ગિરધારી ધરાવતો
 નામરે; વેઠો નથાવાણો તીહાં થકી, જુઓ જુઓ કર્મના
 કામરે. ગર્વં ૧૦, જણુતાં કિણે નવી જાણીઓ, મરતાં
 નઈ કોઈ રોનારરે; મહા અટવીમાં એકલો, પડિયો પાડે
 ચોકારરે. ગર્વં ૧૧. ગજ ઉપરે બેસીને ગાજતો ઢેતો

નગારાની ઠારે; વાસુદેવ વનમાંરે એકલો, બાણીયેં વન
 ફેરો રાજરે. ગર્વં ૧૨. છબિલો છત્ર ધરાવતો, ફિરાવતો
 ચિહ્નું ફિસે ફેજરે; હો હર હોલા તીહાં છુધવે, સાવજ કરે
 છે સોરરે. ગર્વં ૧૩. તીર નાખ્યો તીહાં તાણીને, પગ
 તલે વલ ભારીરે; પગ લેદી તીર નીસર્યો, જઇ પડિઉં ને
 દ્વરરે, ગર્વં ૧૪. આપ બલે ઉઠી કહે, હું છું કૃષ્ણ નરેશ
 રે; કિણ મુઝ બાણેરે વીધીઉં, એવો કેણુ પાપીપરે, ગર્વં
 ૧૫. શબ્દ કૃષ્ણનો રે સાંભળી, વિલખાણો જરા કુમારરે;
 હું છું વસુદેવ બેટડો, રહું છું વન મુઝારરે. ગર્વં ૧૬.
 કૃષ્ણ રક્ષણને કારણે, વરસ ગયા મુઝ બારરે; પણુ નવી
 દીઠોરે. માનવી, આજ લગે નિરધારરે. ગર્વં ૧૭ દુષ્ટ કર્મ
 તણુ ઉઢ્યે, ઇહાં તમે આબ્યા વળી આજરે. મુઝને હ-
 ત્યારે આપવા, પણુ વળી લગાડવા લાજરે. ગર્વં ૧૮.
 કૃષ્ણ કહે ઉરો આવ બંધવા, જે કારણુ સેબ્યો છે વનરે;
 તે કૃષ્ણને તેં મારીઓ, ન મટે શ્રી નેમના વચનરે. ગર્વં
 ૧૯. આંખે આંમુડાં નાંખતાં, આબ્યો કૃષ્ણને પાસરે;
 તખ મોરારી ઇમ બોલીયા, લેઇ અંકુશ ઉલાસરે. ગર્વં ૨૦
 એ નીસાની પાંડવને આલજે, ઇહાથી ભાગીજા દ્વરરે; બળ-
 ભદ્ર આવસે તો મારશે, ઉપજશે બહુ ઉદ્ધવેગરે, ગર્વં
 ૨૧. આ સમયેં કેમ બાઉં વેગળો, જો તમે મોકલો
 મુરારીરે; ફરી ફરી મોં સામો ભેવતો, આંખે આંમુ
 જલધારરે. ગર્વં ૨૨. દુષ્ટ કર્મ જેણે કર્યા, એકથો ત્રેવી-
 સમી ઠાલરે; ઉદય રતન કહે એહની, આગળ વાત રસા-
 લરે. ગર્વં ૨૩ ॥ ઇતી.

અથ વૈરાગ્ય પચવીંશી.

માતાને ઉઠરે ઉપનો, નવ માસ રહ્યો ગુપ્ત છાંનો; પછે જનમ્યો ત્યારે માતા હુલારાવે, પૂણ્ય કરો ધર્મ જીવ સાથ આવે. ૧. પાલી પોત્તી મોટો કીધો, માત તાત જાણે કારજ સીધો; વય યોવન જાણી પરણાવે. પૂણ્ય ૦. ૨. જીવ જાણે છે રે મારી આથી પોથી, એતો પડ્યો રેસે તાં કોઈ નથી; કરણી વિના જીવ જોયા આવે, પૂણ્ય ૦. ૩. પૂણ્ય યોગે તું નરભવ પામ્યો, જ્યારે જનમ્યો ત્યારે તું શું લાગ્યો ? આગ્યો તું એક એકલો જાવે. પૂણ્ય ૦. ૪. પરદેશી પ્રદેશથી આગ્યો, મેરો ધન મેરો ધન કરીને ધાયો, અંત-કાળે તુજ સાથે કાંઈ નાવે. પૂણ્ય ૦. ૫. સંસારની માયા મમતા ખોટી, એક પ્રિત રાખો પ્રભુશું મોટી, જેમ ગર-ભાવાસમાં ફિર નાવે. પૂણ્ય ૦. ૬. કેઈ તરીયા જીવ કેઈ તરસે, સાલીભદ્ર ધનો મુનિ મોક્ષ વરસે, છતી રીઝી સિદ્ધિ ત્યાગી કહેતાં પાર નાવે. પૂણ્ય ૦. ૭. મદ આઠ છોડો તુમે અહંકારી, સુણી સમજો ધર્મના વેપારી, સોધી પૂણ્ય તણો કરો સફલાવે. પૂણ્ય ૦. ૮. કોડી ધ્વજ લખપતી કઈ થયા, રાણા રાજા કેઈ વઈ ગયા, રામ રાવણ રાજ સમ કોણ આવે. પૂણ્ય ૦. ૯. પરનારી પુરૂષ પ્રીત નવી કરીયે, વિષયા સુખ દુખ એ પરિહરીયે, શીયલ ચિંતામણી નરનારી યથ પાવે. પૂણ્ય ૦. ૧૦. માત તાત સગા બાંધવ બાઈ, સાસુ સસરો કોઈ ન સગાઈ, પછે પડીશ જીવ તું પસ્તાઈ. પૂણ્ય ૦. ૧૧. મેડી મંદિર મહોલને માળીયો, ઘરે ગરાસ ઘોડાને વાડીયો, આખર અસ્થિર એ કહાવે. પૂણ્ય ૦. ૧૨. ભય મરણ

તણો જીવને મોટો, બહુ બહુ સુબહુ સંસાર જોટો, આજી-
વિકાર્યે તું ધન કમાવે. પૂણ્ય ૧૩. માયાને વશ જોડું
ઓલે, પણ પૂણ્યની વાત કોઈ નવિ તોલે, સુબહુ હોય
તેને સમજ આવે. પૂણ્ય ૧૪. દીઠે મારગ ન્યાયે ચાલો,
બળવંત થઈ કોધને ટાળો, પંચ ઇંદ્રિને તું જીપાવે. પૂણ્ય ૧૫.
હાન દીજીયે ને શીલ પાલીજે, તપ આહરીયે ને
ભાવ ભાવીજે, જીવ હયા વળી નિત્ય પાળીજે. પૂણ્ય. ૧૬.
હસતાં હસતાં કર્મ બંધાયે તે તો રોવંતા નવી છુટાયે,
જોલ વિચારીને પછી જોલીજે. પૂણ્ય ૧૭. માફ માફ
કહેતાં સું હીંડો, એક પ્રીત પ્રભુજી સું માંડો, વાળી મીઠી
જેહને સુહાવે. પૂણ્ય ૧૮. દિન દિન તેડો આવે જોઈલો,
ચેત ચેત મૂંઠ તું કાં થયો દેલો, હધિ કંઠે વૃક્ષ કેતાં ઠેરાવે.
પૂણ્ય ૧૯ કાયા કુંભ તણી પરે એ કાયા, અસ્થિર બાજીને
ફૂટી માયા, બાહલ છાયા સ્થમ કહાવે. પૂણ્ય ૨૦. દેવ
અરિહંતને સુસાધ ગુરૂ, સ્મરણ કરો એહ નવકાર તણો,
મયણાં ધ્યાને હંબર રોગ બંધે. પૂણ્ય. ૨૧. દિન રાતની
સાઠ ઘડી બણો, તેમાં ચાર ઘડી ધરમની આણો, જીવન
ઘડી ધંધો કમાવો. પૂણ્ય ૨૨. અંતર આત્મા સૌ સૌ
સાંભળસે, જેહની પોષ તે તેવીજ હુણસે, બીજ ધર્મ તણાં
જો પોખાવે, પૂણ્ય. ૨૩. સંવત અઢાર ચમોત્તરે ચહી,
વૈરાગ્ય પચીસી (૬૪) હાલાપુર મેં કહી, જિહાં જેન
ધર્મ સૌ હીપાવે. પૂણ્ય ૨૪. તજ લાભનો શિષ્ય એણી
ચરે ભાજે, ભાઈ ધર્મની વાત જો ચિત્ત રાજે, મેધ લાભ
કહે હેતે ભાતે. પૂણ્ય ૨૫. ઇતિ.

ક્ષમા છત્રીશીની સજ્જાય.

આહરે જીવ ક્ષમા ગુણ આહરે, મ કરીશ રાગને દેખજી; સમતાયે શિવ સુખ પામીજે, કોષે કુગતિ વિશેષ-જી. આહરે ૧. સમતા સંયમ સાર સુખીજે, બૃહત્ કલ્પની શાખજી; કોષે કોડ પૂરવતું સંયમ, બાળીને કરે રાખજી. આં ૨. કોણ કોણ જીવ તર્યા ઉપશમથી, સાંભળ તું દ્રષ્ટાંતજી; કોણ કોણ જીવ ભમ્યા ભવ માંહે, કોષ તણે વિરતંતજી. આં ૩ સોમલ સસરે શીશ પ્રજાજી, બાંધી માટીની પાળજી; ગજસકુમાર ક્ષમા મન ધરતો, મુગ્ધી ગયો તતકાળજી. આં ૪. ફળવાળુઓ સાધુ કહાતો, કીધો કોષ અપારજી; કોણિકની ગણિકા વશ પડીઓ, રડવડિયો સંસારજી. આં ૫. સોવન કરી કરી અતિ વેદન, વાઘશું વિંટયું શીશજી; મેતારજ રૂપિ મુકતે પહોતા, ઉપશમ એહ જગીશજી. આ. ૬. કુરૂડ બુરૂડ જે સાધુ કહાતા, રક્ષા કુણાલા ખાળજી; કોષ કરી તે કુગતી પહોતા, જન્મ ગમાયો આળજી. આં ૭. કર્મ ખમાવી મુકતે પહોતા, ખંધક સૂરિના શિષ્યજી; પાલક પાપીયે ઘાણી પીડ્યા, નાણી મનમાં રીસજી. આં ૮. અન્યકારી નારી અતિચૂકી, તોડયો પીયુશું નેહજી; બળ્બર કુળ સદ્યાં દુઃખ બહોળાં, કોષ તણાં ફળ એહજી. આ. ૯ વાઘણે સર્વ શરીર વલુવું, તતક્ષણ છોડયા પ્રાણજી; સાધુ મુકોસળ શિવ સુખ પામ્યા, એહ ક્ષમા ગુણ ખાણજી. આં ૧૦. કુણ ચંડાળ કહીજે બિહુમે, નિરતિ નહી કહે દેવજી; રૂપિ ચંડાળ કહી જે વદતો; ટાળો વેદની ટેવજી. આં ૧૧. સાતમી નરક ગયો તે પ્રક્ષત, કાઢી પ્રક્ષણે આંખજી; કોષતણાં ફળ કડુઆં બાણી, રાગ દેષ ઘો નાંખજી. આં ૧૨. ખંધક

રૂપિની ખાલ ઉતારી, સહો પરિસહ જેણુ; ગર્ભવાસના
 દુઃખથી છૂટયો, સખળ ક્ષમા ગુણુ તેણુ. આં ૧૩.
 ક્રોધ કરી ખંધક આચારજ, હુઓ અગ્નિકુમારજ;
 ઠંડક નૃપનો દેશ પ્રજાજ્યો, ભમશે ભવ મઝારજ. આં ૧૪.
 ચાંડ રૂદ્ર આચારજ ચલતાં, મસ્તક કીધ પ્રહારજ; ક્ષમા
 કરતાં કેવળ પામ્યો, નવ દિક્ષીત અણુગારજ. આં ૧૫.
 પાંચ વાર રૂપિને સંતાપ્યો, આણી મનમાં દ્રેષજ; પંચ ભવ
 સીમ હઠો નંદનાદિક, ક્રોધ તણાં ફળ દેખજ. આં ૧૬.
 સાગરચંદ્રનું શીશ પ્રજાજ્યું, નિશિ નભસેન નરિંદજ; સમતા
 ભાવધરી સુર લોકે, પહોતો પરમાનંદજ. આં ૧૭. ચંદના
 ગુરૂણીયે ઘણું નિભાંછી, ધિમ ધિગ તુજ અવતારજ; મૃગા-
 વતી કેવળસિરિ પામી, એહ ક્ષમા અધિકારજ. આં ૧૮.
 શાંખ પ્રદુમ્ન કુમાર સંતાપ્યો, કૃષ્ણ દ્રેપાયન સાહજ;
 ક્રોધ કરી તપનું ફળ હાર્યો, કીધો કારિકા હાહજ, આં
 ૧૯. ભરતને મારણુ મૂઠી ઉપાડી, બાહુબળી બળવંતજ;
 ઉપશમ રસ મનમાહે આણી, સંયમ લે મતિમંદજ.
 આં ૨૦ કાઉસગમાં ચડ્યો અતિ ક્રોધે, પ્રસન્નચંદ્ર રૂપિ-
 રામજ; સાતમી નરક તણાં ફળ મેઝ્યાં, કડુઆ તેણુ કષા-
 ચજ. આં ૨૧. આહાર માંહે ક્રોધે રૂપિ ધૂક્યાં, આપ્યો
 અમૃત ભાવજ; દૂરગડુયે કેવળ પામ્યું, ક્ષમા તણે પર-
 ભાવજ. આં ૨૨. પાર્શ્વનાથને ઉપસર્ગ કીધા, કમઠ
 ભવાંકર ધીઠજ; નરક તિર્યચતણાં દુઃખ લાગ્યાં, ક્રોધ તણાં
 ફળ લીઠજ. આં ૨૩. ક્ષમાવંત કમઠંત મુનીશ્વર, વનમાં
 રહ્યા કાઉસગજ; કૌરવ કટક હણ્યો ઇટાળે, તોડયા કર્મના
 વગજ. આં ૨૪. સજ્યા પાળક કાને તરૂઓ, નાંખ્યો ક્રોધ

ઉઠારજી; બેહુ કાને ખીલા ઠોકાણા, નવી છૂટયા મહાવી-
 રજી. આં ૨૫ ચાર હત્યાનો કારક હુતો, દ્રઢમહારી
 અતિરેકજી; ક્ષમા કરીને મુગતે પહોતો, ઉપસર્ગ સદ્યા
 અનેકજી. આં ૨૬. પહોર માંહે ઉપજતો હાર્યો, ક્રોધ
 કેવળ નાણજી; દેખી શ્રી હમસાર મુનીસર, સૂત્ર ગુણ્યો
 ઉઠણજી. આં ૨૭. સીંહ ગુફાવાસી રૂપિ કીધો, સ્થુળભદ્ર
 ઉપર કોપજી; વેશ્યા વચન ગયો નેપાળે, કીધો સંયમ
 લોપજી. આં ૨૮. ચંદ્રાવતંસક કાઉસગ રહીયો, ક્ષમા
 તણો ભંડારજી; ઠાસી તેલ લયો નિશિ દીવો, સુર પદ્મી
 લહે સારજી. આં ૨૯. એમ અનેક તર્યા ત્રિભુવનમેં, ક્ષમા
 ગુણે ભવિ જીવજી; ક્રોધ કરી કુગતેં તે પહોતા, પાડંતા
 મુખ રીવજી. આં ૩૦. વિષ હળાહળ કહીયે વિરૂઓ,
 તે મારે એક વારજી; પણ કપાય અનંતી વેળા, આપે મરણ
 અપારજી. આં ક્રોધ કરંતાં તપ જપ કીધાં, ન પડે કાંઈ
 કામજી; આપ તપે પરને સંતાપે, ક્રોધ શું કેહો કામજી.
 આં ૩૨. ક્ષમા કરંતાં ખરચ ન લાગે, ભાંગે ક્રોડ કલે-
 શજી; અરિહંત દેવ આરાધક થાયે, બાપે મુજસ પ્રદેશજી.
 આં ૩૩. નગર માંહે નાગોર નગીનો, જિહાં જિનવર
 પ્રસાદજી; શ્રાવક લોક વસે અતિ સુખીયા, ધર્મ તણે પર-
 સાદજી. આં ૩૪. ક્ષમા છત્રીશી ખાંતે કીધી, આતમ પર
 ઉપગારજી; સાંભળતાં શ્રાવક પણ સમજ્યા, ઉપશમ ધર્યો
 અપારજી. આં ૩૫. જુગ પ્રધાન જિણ્યંદ્ર સૂરિશ્વર, સક-
 ળચંદ્ર તસુ શિષ્યજી; સમય સુંદર તસુ શિષ્ય ભણે એમ,
 અતુર્વિધ સંઘ જગીશજી. આ. ૩૬. ઇતિ.

અથ શ્રી ચંદનવાલાનું ત્રીઠાઠિયું.

ઢાલ ૧ લી.

શ્રી સરસ્વતિના રે પય પ્રણમી કરી, થુણથું ચંદન
ખાલાલ, જેણે વીરનો રે અભિગ્રહ પુરીઓ; લાધી મંગળ
માળાલ, કાન ઉલટધરી ભવિયથુ દીલોએ. ૧. જેમ લહિયે
જગ માનોલ, સ્વર્ગતથાં સુખ સહેજે પામીયે, નાસે દુર્ગતિ
થાનોલ. કાન૦ ૨ નયરી કોસળી રાજ્ય તિહાં કરે, નામે
સંતાનિક બણુંલ; મૃગાવતી રાણીરે સહિયર તેહની, નંદી
નામે વખાણુંલ. કાન૦ ૩. શેઠ ધનાવો રે તિથુ નગરી
વસે, ધનવંતમાં ચિરહારોલ; મુળા નામે ધરણી બણીએ,
ફૂપે રતિ અવતારોલ. કાન૦ ૪. એણે અવસર શ્રી વીર
જિણેશ્વર, કરતા ઉગ્ર વિહારોલ; પોસ વહ પડવેરે, અભિગ્રહ
મન ધરી, આબ્યા તિથુ પુર સારોલ. કાન૦ ૫. રાજમુતા હોય
મસ્તકે ક્ષુર કરી, કીધા ત્રણ ઉપવાસોલ; પગમાં બેડીરે રોવી
દુઃખભરે, રહેતી પર ધર વાસોલ. કાન૦ ૬ ખરે રે બપોરે
બેઠી ઉમરે, એક પગ બાહર એક માંહેલ; સુપડાને ખુણે રે
અડકના બાકળા, મુજને આપે ઉઘાંહેલ. કાન૦ ૭. એહવું
ધારીરે મનમાંહે પ્રભુ, ફરતા આહારને કાળેલ; એક દિન
આબ્યારે નંદીના ઘરે, ઈર્ષાસમિતિ બિરાબેલ, કાન૦ ૮.
તવ સા દેખી રે મન હર્ષિત થઇ, મોઢક લેઇ 'સારોલ;
વેહરાવે પણ પ્રભુલ નવિ લીયે, ફીરી ગયા તેણી વારોલ.
કાન૦ ૯. નંદી જઇનેરે સહિયરને કહે, શ્રી વીર જિનેશ્વર
આબ્યાલ; મિત્રા કાળે રે પણ લેતા નથી, મનમાં અભિ-

અહં લાંબાં. દાન૦ ૧૦ તેહનાં વચન સુણી નિજ નિયરમાં,
 ઘણારે ઉપાય કરાવેજ; એક નારી તિહાં મોઢક લેઇ કરી,
 એક જણી ગીતજ ગાવેજ. દાન૦ ૧૧. એક નારી શૃંગાર
 સોહામણા, એક જણી બાળક લેઇજ; એક જણી મુકે રે
 વેણજ મોઢલી, નાટક એક કરેઇજ. દાન૦ ૧૨. એણી પરે
 રામા રે રમણી રંગ ભરી. આણી હરખ અપારોજ; વોહ-
 રાવે બહુ ભાવ ભક્તિ કરી, તો પણ ન લીયે આહારોજ.
 દાન. ૧૩. ધન્ય ધન્ય પ્રભુજ વીર જિનેશ્વર, તુમ ગુણનાં
 નહી પારોજ; દુસ્કર પરિસહ ચિત્તમાં આહરિયો, એહ
 અભિગ્રહ સારોજ. દાન૦ ૧૪. એણી પરેં ફિરતાં રે માસ
 પંચજ થયા, ઉપર દિન પચવીશોજ; અભિગ્રહ સરિખારે
 ભોગ મળે નહીં, વિચરે શ્રી જગદીશોજ; દાન૦ ૧૫.

ઢાલ ૨ જી.

તેણે અવસર તિહાં બહિયે. રાય સંતાનિક આબ્યો
 રે; ચંપા નગરીની ઉપરે, સેના ચતુરંગ ફળ લાબ્યો રે.
 તેણે અવસર તિહાં બહિયે. ૧. હધિવાહન નખળો થયો,
 સેના સઘળી નાઠીરે; ધારણી ધુઆ વસુમતી, બાંધ પડયા
 થઈ માઠીરે, તેણે ૨. મારગમાં ભતાં થકાં; સુભ-
 ટને પુછે રાણીરે; શું કરશે અમને તમે, કરશું ધરણી
 ગુણ બાણીરે. તેણે ૩. તેહ વચન શ્રવણે સુણી, સતીય
 શિરોમણી તામરે; તતક્ષણ પ્રાણ તબયા સહી, ભેળ્યે
 કર્મના કામરે. તેણે. ૪. વસુમતી કુમરી લેઇ કરી; આબ્યો
 નિજ ઘરમાંહીરે, કોપ કરી ધરણી તિહાં, દેખી કુમરી ઉ-
 ત્સાહીરે. તેણે. ૫. પ્રાતઃ સમય ગયો વેચવા, કુમરિને

નિરધારોરે; વેશ્યા પૂછે મૂળ તેહનો, કહે શત પંચ દિનારોરે
 તેણે. ૬. એહવે તિહાં કણે આવિયો, શેઠ ધનાવો નામરે;
 તે કહે કુમરી લેશું અમે, ખાસાં આપીશ હામરે; તેણે.
 ૭. શેઠ વેશ્યા અગડે તિહાં, માંહે માંહે વિવાદોરે; ચક્ષે-
 શ્વરી સાન્નીધ કરી, વેશ્યા ઉતાર્યો નાદોરે. તેણે ૮. વેશ્યા-
 થી મુકાવીને, શેઠ તેડી ઘર આવેરે; મનમાં અતિ હર્ષિત
 થકો, પુત્રી કહીને બોલાવેરે. તેણે ૯. કુમરી રૂપે રૂયડી
 શેઠ તણું મન મોહરે; અભિનવ બણે સરસ્વતી, કળા
 ચોસઠ સોહરે. તેણે ૧૦ કામકાજ ધરનાં કરે, બોલે અમૃત
 વાણીરે; ચંદન બાલા તેહનું, નામ દીધું શુભ બણીરે. તેણે.
 ૧૧. ચંદનબાળા એક દિને, શેઠ તણા પગ ધોવે રે; વેણી
 ઉપાડી શેઠણ, મુળા બેઠી જાવેરે. તેણે ૧૨. તે ઢખીને
 ચિંતવે, મુળા મન સંદેહરે; શેઠણ રૂપે મોહિયા, કરશે
 ઘરણી એહરે. તેણે ૧૩. મનમાં કોષ કરી ઘણો, નાવીને
 તેડાવીરે; મસ્તક ભદ્ર કરાવું, પગમાં બેસી જડાવીરે.
 તેણે ૧૪. જોરડામાંહિ ઘાલીને તાણું કમને જાવેરે;
 મુળા મન હર્ષિત થઈ, બીજે દિને શેઠ આવેરે. તેણે. ૧૫.
 શેઠ પૂછે કુમરિ કિહાં, ઘરણીને તિણ કાળે રે; તે કહે હું
 બાણું નહીં, એમ તે ઉત્તર આલેરે. તેણે ૧૬. એમ ફરતાં
 દિન ત્રણ થયા, તોહી ન બાણે વાતરે; પાડોસણ એક
 ડોકરી, સઘણી કહી તેણે વાતરે. તેણે ૧૭. કાઠી બહાર
 ઉઘાડીને, ઉમરા વચ્ચે બેસારીરે; આખા અડકના બાકળા,
 મુપડામાંહે તિણ વારીરે. તેણે ૧૮. શેઠ બહાર તેડણ
 ગયો, કુમરી ભાવનાં ભાવેરે; ઇશુ અવસર વોહરાવિયે, બે
 કાંઈ સાધુણ આવેરે. તેણે ૧૯.

કાલ ૩ છ.

એણે અવસર શ્રી વીર જિનેશ્વર, જંગમ સુરતરૂ
 આયા; અતિ ભાવે તે ચંદન ખાળા, વહે શ્રી જિન સુખ
 કાયા, આઘા આમ પધારો પુજ્ય, અમ ઘર વોહરણુ વેળા.
 ૧. આજ અકાળે આંખો મોરયો, મેહ અમીરસ વુઠયા;
 કર્મ તણા ભય સર્વે નાઠા, અમને જિનવર તુઠયા; આઘા
 આમ પધારો વીર, મુજને પાવન કીજે. ૨. એમ કહીને
 અડહના ખાકળા, જિનજીને વોહરાવે, ચોગ્ય જાણીને પ્રભુજી
 વોહરે, અભિગ્રહ પુરણ થાવે; આઘા. ૩. બેડી ટળીને
 ઝાંઝર હુઆ, મસ્તક વેણી રૂડી; દેવ કરે તિહાં વૃષ્ટિ
 સોવનની, સાડી ખારહ કોડી. આઘા. ૪. વાત નગરમાં
 સઘળે વ્યાપી, ધન લેવા નૃપ આવે; મુળાને પણ ખખર થઈ
 છે, તે પણ તિહાં કણે જાવે. આઘા, ૫. શાસન દેવી સાનિ-
 ધ્ય કરવા, બોલે અમૃત વાણી; ચંદનખાલાનું છે એ ધન,
 સાંભળ ગુણમણિ ખાણી. આઘા. ૬. ચંદનખાળા સંયમ લેશે
 તવ એ ધન ખરચાસે; રાજાને એણીપરે સમજાવે, મનમાં
 ધરી ઉદ્ધાસે. આઘા. ૭. શેઠ ધનાવો કુમરી તેડી, ધન
 લઈ ઘર આવે; સુખ સમાધે તિહાં કણે રહેતાં, મનમાં
 હર્ષ ન માવે. આઘા. ૮. હવે તેણે કાળે વીરજીવંદજી,
 હુઆ કેવળ નાણી; ચંદનખાળા વાત સુણીને, હૈડામાં હર-
 ખાણી. આઘા. ૯. વીર કને જઈ દીક્ષા લીધી, તતક્ષણ
 કર્મ ખપાવ્યા, ચંદનખાળા ગુણહ વિશાળા; શિવમંદિર
 સ્થિધાવ્યા. આઘા. ૧૦ એહવું જાણી રૂડા પ્રાણી, કરજો શિ-
 ચળ જતના. શિચળ થકી શિવસંપદ લહીયે, શિચળે રૂપ

રતના. આધા. ૧૧ નયન વસુ સંયમને લેહે, સંવત સુરત
મઝારે, વહિ અપાઠ તણી છઠ દિવસે, ગુણુગાયા રવિવારે.
આધા. ૧૨. શ્રી વિદ્યાસાગર સુરિ શિરૌમણી, અચળ ગમ્મ
સોહાયા; મહિયલ મહિમા અધિક ખિરાળે, દિન દિન તેજ
સવાયા. આધા. ૧૩ વાચક સહજ સુંદરનો સેવક; હરખ
ધરી ચિત્ત આણી; શિળ ભલીપરે પાળો ભવિયણ, કહે.
નિત્ય લાભ એ વાણી. આધા. ૧૪. ઇતિ. સંપુર્ણ.

અથ નારકીનું છઠાઝિયું.

ઠાણ ૧ લી.

વર્દ્ધમાન જિમ વિનવું સાહિખ સાહસ ધીરોલ; તુમ.
હરિસણુ વિણુ હું ભમ્યો, ચઉમતિમાં વડવીરોલ. પ્રભુ નરક-
તણાં હુઃખ દોહિલાં. ૧. મેં સદ્યાં કાળ અનંતોલ, સોર કિયાં
નવ કો સુણે, એક વિના ભગવંતોલ પ્રભુ. ૨. પાપ કરીને
પ્રાણીયો, પહોતો નરક મઝારોલ. કઠિન કુભાષા સાંભળી
નયણુ શ્રવણુ હુઃખકારોલ. પ્રભુ ૩. શીતળ યોનીયે ઉપ-
જે, રહેવું વળી તે કામોલ; બનું પ્રમાણુ રૂધિરના, ક્રીય
કદ્યાં બહુ તામોલ. પ્રભુ ૪. તવ મન માંહિ ચિંતવે,
જહએ કિણી કિયિ નાસોલ; પરવશ પડીયો પ્રાણીઓ, કર-
તો કોહિ વિખાસોલ. પ્રભુ ૫. અંદ્ર નહી સૂરજ નહી,
ચોર ઘટા અંધારોલ. સ્થાનક અતિ અસુહામણો, દૂરસ જિયો
પુર ધારોલ. પ્રભુ ૬. નવો નરકમાં ઉપજે, બણે અસુર
વિવારોલ. કોપ કરે આવે તિકાં, હાથે ધરિ હથિયારોલ.

પ્રભુ ૭ કરે કતરણી દેહની, કરતા ખંડા ખંડજી; રીવ કરે
તિહાં કણે બહુ, પામે દુઃખ પ્રચંડજી. પ્રભુ ૮

ઢાલ ૨ જી.

ભાંજે કાયા ભાંજતોરે; મારે ફેંચા રે માંચ; ઉંધે
માથે અગનિ દિયેરે, ઉંચા ખાંધે પાયોરે. જનજી સાંભજો.
કડુઆં કર્મ વિપાકોરે, પ્રભુજી સાંભજો. ૧. આવે વેતરણી
તટે રે, જળમાં નાંખેરે પાસ; કરીએ કુહાડે તરૂપરે રે,
છેદે અધિક ઉફલાસોરે. જનજી ૨. ઉંચો ભોજન પાંચશેરે,
ઉછાળે આકાશ; શ્વાન રૂપે કરડે તિહાં રે, શૂન જિમ
પાડે પાસોરે. જનજી ૩. પંદરે ભેદે શૂળ મળીરે, કરવત
દિયેરે કપાળ; આરોપે શૂળી શિરેરે, ભાંજે જિમ તરૂડાજોરે.
જનજી ૪. જોળે તાતા તેલમાંરે, તળી કરી કાઢેરે તાન;
વળી ભોભરમાં ખેપવેરે, વિરૂઆ તાસ વિરામોરે. જનજી.
૫. ખાલ ઉતારે તેહનીરે, અભક્ષ સદા દે આહાર; બહુ
અરડાટો પાડતાંરે. તનુ વીચ ઘાલે ખારોરે. જનજી ૬.

ઢાલ ૩ જી.

તાપ કઠી તિહાં ભુમિકારે, વન સુશીતલ બહુ; આવી
ખેસે તરૂવર છાંયરે, પડતાં ભાંજે પ્રાણ. ચતુર મન રાચ
જે રે. ૧. વિરૂઆ વિપય વિલાસ; સુખ થોડાં દુઃખ ઘણું
જેહથીરે, લઇયે નરક નિવાસ. ચતુર ૨. કુંભીમાં પાક કરે
તસ દેહનોરે, તિલ જિમ ઘાણીમાંચ; પીલી પીલી રસ
કાઢે તેહનોરે, મહેર ના આવે ત્યાંચ. ચતુર ૩ નાહા બહુ
ત્રીજી નરક લગેરે, મન ધરતાં ભય જાંત; પુઠે પરમાધામી.

સુર પુલેરે, જેહવા કાળ કૃતાંત. ચતુરં કાંત વચ્ચે દિયે
 હથ આંગળીરે, ફરી ફરી લાગે પાય; વેદન સ્હેતાં કાળ
 ગયો ઘણો રે, હવે સુજ સદ્યો ન જાય. ચતુરં ૫. જ્યાં
 જાય ત્યાં ઉઠે મારવારે, કોઈ ન પૂછે સાર; દુઃખ ભર સોર
 કરે ઘણારે, નિપટ હેયે નિરધાર. ચતુરં ૬.

ઠાણ ૪ થી.

પરમાધામી સુક કહે, સાંભળો તુમે ભાઈ; કહેશે
 દોષ અમારડો, નિજ દેખો કમાઈ; પરમાધામી. ૧. પાપ
 તુમે કીધાં ઘણાં, બહુ જીવ વિણાયા; પીડ ન બાણી પર-
 તણી, કુડાં મુખે ભાંખ્યા. પરમાધામીં ૨. ચોરી લાંબ્યા
 ધન પારકાં, સેવી પરનારી; આરંભ કીધાં અતિ ઘણાં, પરી-
 ગ્રહ નવી મારી. પરમાધામીં ૩ માત પિતા ગુરૂ આજળ્યા,
 કીધો કોષ અપાર, માન માયા લોભ મન ધર્યો, મતિહીન
 ગમાર. પરમાધામીં ૪. નિશિ ભોજન કીધાં ઘણાં, બહુ જીવ
 દિયા માર; ભક્ષાભક્ષ ઘણાં ભાખ્યાં, પાતકનો નહીં પાર.
 પરમાધામીં ૫

ઠાણ ૫ થી.

એમ કહી સુર વેદનાએ, વર ૧ ઉઠીરે ત્યાંહિતો;
 શિલા કંટાળા વજ તણાએ, તિહાં પછાડે સાહિતો. ૧. સવ-
 જવદન કીડા ભરેએ, જીભ કરે શતખંડતો; એ ફળ નિશિ
 ભોજન તણાએ, બણો પાપ અખંડતો. ૨. તરસ વશે
 તરસો તાતો, મુખમાં રેડે તામતો; અગ્ની વરણી પુતળીએ,
 સ્પર્શ કરાવે બમતોં ૩ બિનુને અતિ આકર્ષે એ, આણે

તાતું નીર તો, તે ઘાલે તસ આંખમાંએ, કાંનમાં ભરેય
૨૬થીરતો ૦ ૪ કાળો અધિન બીહામણો એ, ગુંડક જે
સંસ્થાન તો; દીશે દીન હયામણો એ, વળીયે સંહારે પ્રાણ
તો ૦ ૫.

હાલ ૬ ઠી.

ઈણિપરે બહુ વેદન સહી, ચિત્ત ચેતોરે; વસતાં નરક
મઝારે, ચતુર ચિત્ત ચેતોરે; જ્ઞાન વિના બાણે નહિં, ચિત્ત ૦
કહેતાં ન આવે પાર. ચતુર ૦ ૧. કશ દ્રષ્ટાંતે ડોહોલો, ચિત્ત ૦
લાઘ્યો નરભવ સાર; પામી એળે મહારજો, ચિત્ત ૦ કરજો
એહ વિચાર. ચતુર ૦ ૨. સૂષો સંયમ આકરો, ચિત્ત ૦
ટાળો વિષયવિકાર. ચતુર. પાંચે ઈંદ્રિય વશ કરો. ચિત્ત ૦
જિમ હાથે છુટકબાર. ચતુર ૦ ૩. નિંદ્રા વિકથા પારહરો,
ચિત્ત ૦ આરાધા જિન ધર્મ; ચતુર ૦ સમકિત રત્ન હેયે ધરો.
ચિત્ત ૦ ભાંજે મિથ્યા ભર્મ, ચતુર ૦ ૪. વિર જિણુંદ પસા
ઊલે, ચિત્ત ૦ અહિપુર નગર મઝાર; ચતુર ૦ સ્તવન રચ્યું
રળીયામણું, ચિત્ત ૦ પરમ કૃપાળ ઉકાર. ચતુર ૦ ૫. ઈતિ.

અથ શ્રી ચિત્ત અને બ્રહ્મદત્તની સદ્ગાય.

ચિત્ત કહે બ્રહ્મરાયને, કહુ હિલમાં આણોલ, પુરવ
ભવની પ્રીતડી, તે તો મુજથી મ તોડો હો. બંધવ બોલ
માનો હો. કતિયારીનો સૂત્ર જ્યું, ત્રૂટે ત્યું બેડે હો.
બંધવ ૦ ૧. દેશ કશાર્થનો રાણો, ભવે પહેલે કાસોલ;
બીજે ભવ કાળિંજરે, આપણ મુજ વનવાસોલ હો. બં.

૨ હલકી ધાતુ. ૩ હલકી સ્થિતિનું સરીર.

૨. ત્રીજે ભવ ગંગા નદી, આપણે બેહુ હંસ હતાલ; ચોથે
 ભવ ચંડાળને ઘેર જન્મ્યા પૂતા હો. બં ૩. ચિત્ત સંભુતિ
 બેહુ જણા, સખહી ગુણ પુરાલ; જગ સહુ તિહાં મોહિ
 રહ્યું, ધરણીધર મુરા હો. બં ૪. વિપ્રો અણુખ કરે ધણી,
 રાખને ભરમાવેલ; દેશવટો તિહાંથી દિયો, ગયા મરવાને
 ભાવે હો. બં ૫ પર્વત ઉપર મુનિ મળ્યા, પગે પડ્યા
 ધાઇલ; અકામ મરણ મુનિ ભાંખ્યો, ધર્મ દેશના સુણાઈ
 હો. બં ૬. ધર્મ સુણી ધર છોડીયો, આપણે બેહુ સંયમ
 લીધો હો; નીચાણો તેં આહર્યો, કર્મ બુડો તેં કીધો હો.
 બં ૭. નારી રત્નને નિરખતાં; તપનો ફળ હાર્યોલ; મેં
 તુને વાર્યો ધણો, તેં કાંઈ ન વિચાર્યો. બં ૮. પાક્યો
 ક્ષેત્ર બચું વેચાયો, શીરામણ આટેલ; ખેતારીની પરેં જુર-
 ચો, કહું છું હું તે માટે હો. બં ૯ પદ્મગુદમ વિમાનમાં,
 ભવ પાંચમો કીધોલ; તિહાંથી ચવિને ઉપન્યો, કંપિલપુર
 પ્રસિદ્ધે હો. બં ૧૦ ચક્રવૃત્તિ પદવી તેં લહી, સખહી
 અહંકારલ; કીધાનાં ફળ પામીયો, ત્હારી કરણી સારી હો.
 બં ૧૧. પુરિમંતાળે હું ઉપન્યો, શ્રાવક તે આચારીલ;
 સંયમ મારગ આહર્યો, મેં નારી નિવારી હો. બં ૧૨.
 મેં પણ રિદ્ધિ લીધી, બહુ વિષ પ્રકારેલ; શુભ માનવ ભવ
 પામીને, કોણ મૂરખ હારે હો. બં ૧૩. ઇશુ સંસારમાં
 રાચીયા, વિષયા રસનાં લોભેલ; તારણ નાવ લણી પરેં,
 ધર્મ કોઈ ન તોલેં હો. બં ૧૪. ચિત્ત કહે પ્રજ્ઞાશયને,
 કહુ દિલમાં આણેલ; આ અવસર છે દોહિલો, ધર્મ મારગ
 બાણે હો. બં ૧૫ નિયાંણું કરી સુખ લલાં, માનવ ભવ
 કેસાંલ; ઇશુ કારણથી બાણે, ત્હારા નરકમાં ડેસા હો. બં

૧૬ છઠે ભવે ભુબ્ધુઆ, આપણુ બે ભાઈજી; હવે મળવું
 છે દોહલું, જિમ પર્વત રાઈ હો. બં ૦ ૧૭. સાધુ કહે સુણો
 રાયજી, અબ આ રીદિ ત્યાગોજી; આ અવસર છે પરવડો,
 સયંમ મારગ લાધો હો. બં ૦ ૧૮. રાય કહે સુણો સાધુજી,
 કષ્ટ અવર બતાવોજી; આ રિદિ તો છુટે નહીં, મુઝ હોવે
 પસ્તાવો, હો. બં. ૧૯ ચિત્ત કહે બ્રહ્મરાયને, ત્હારી ભવ
 સ્થિતિ નાઇજી; મારા વાર્યા નહિ વગો, ત્હારાં કર્મ સખા-
 ઇહો. બં ૦ ૨૦ ચિત્તે વચન કહ્યાં ઘણું, નિજ મનને રાગેજી;
 ભારે કરમી જીવડો, કહો કિણિ પરે જાગે હો. બં ૦ ૨૧
 ચિત્ત મુનિ તિહાંથી વળ્યા, કઠિણ કર્મને ધોતાજી; જ્ઞાન
 લહી મુગ્તે ગયા, ચક્રી સાતમે પ્હોતા હો. બં ૦ ૨૨ મન
 વચ કાચાયે કરી, જે કોઈ જૈન ધર્મ કરશેજી; ટાળી કર્મ
 પરંપરા, તે શિવપુરી વરશે હો. બં ૦ ૨૩ ઉત્તરાધ્યયનને તેરમે,
 એહી અર્થ વખાણ્યાજી; રૂપ મુનિ સુપસાયથી, જ્યેષ્ઠમલ્લ-
 જીયે જણ્યા હો. બં ૫૦ ૨૪. ઇતિ.

અથ શ્રી જીવદયાની સજાય.

ચતુર નર, જીવ દયા ધર્મ સાર; જેથી પામીએ
 ભવનો પાર. ચતુર નર, જીવ દયા ધર્મ સાર. ૧ ગજ ભવે
 સસલો ઉગાર્યો રે, કરૂણા આણી અપાર; શ્રેણિકને ઘેર
 ઉપન્યોરે, અંગજ મેઘ કુમાર. ચં ૨ વીર વાંઠી વાણી
 સુણીરે, લીધો સંયમ ભાર; વિજય વિમાને ઉપન્યોરે, સિંધશે
 મહા વિદેહ મઝાર. ચં ૩ નેમી પ્રભુ ગયા પરણવારે, સુણિ પશુ-
 ડાંનો પોકાર; પશુડાંની કરૂણા ઉપનીરે, તજ્યા રાજમતી નાર.

અં ૪. શરણે પારેવો ઉગારીયોરે, હયાનિધિ મેધરથ રાય;
 શાંતિનાથ ચક્રી થયારે, હયા તણે સુપસાય. અં ૫ માસ
 ખમણને પારણેરે, ધર્મ રૂચી અણુગાર; કીડીયોની કરણા
 ઉપનીરે, કીધો કડવા તુંબાનો આહાર. અં ૬ સર્વાર્થ
 સિદ્ધમાં ઉપન્યારે, સિધ્યા વિદેહ મોઝાર; ધર્મ ઘોષના શિખ્ય
 થયારે, શુભ હયા તણાજ પસાય. અં ૭ અર્જુન માત્રી બા-
 જીને રે, લીધો સંયમ ભાર; કર્મ છ માસે ક્ષય કરીરે;
 પહોતા મુગિત મઝાર. અં ૮ દેવકીનંદન સોદ્યામણારે, નામે
 તે ગજસુકુમાર; ધિખ ધિખતી સઘડી સહીરે, આણી હયારે
 અપાર. અં ૯. એ ધર્મ છે સુરતરૂ સમોરે, જેહની શીતળ
 છાંય; સેવક જન નિત સેવજેરે, એહ છે મુક્તિનો નાવ.
 અં ૧૦ ઇતિ. સંપૂર્ણ.

અથ શ્રી કર્મ પચીરીની સજ્જાય.

દેવ દાનવ તિર્યકર ગણધર, હરિ હર નર વર સખળા;
 કર્મ સંયોગે સુખદુઃખ પામ્યા, સખળા હુઆ મહાનિર્ભળારે
 પ્રાણી, કર્મ સમો નહીં કોય; કીધાં ધર્મ વિના લોગવિયાં,
 છટકભારો ન હોય રે પ્રાણી, કર્મસમો નહીં કોયં ૧.
 આદીશ્વરને અંતરાય વિટંખ્યો, વર્ષ દિવસ રહ્યા બુખે;
 વીરને બાર વરસ દુઃખ લીધું, ઉપન્યા પ્રાણી કુખે રે
 પ્રાણીં ૨. સાઠ સહસ્ર સુત સગયકીના, શૂરા એક લીન
 મૂઆ; સગર હુઓ વિષ્ણુપુત્રે દુઃખીયો, કર્મ તણાં કુળ
 એવાં રે પ્રાણીં ૩. બત્રીશ સહસ્ર દેશોનો રાણો, ચક્રી
 સનત કુમાર; સોળ રોગ શરીરે ઉપન્યા, કર્મ કિયો તણ

ખુવાર રે પ્રાણીં ૪. સુભુમ નામે આઠમે ચક્રી, કર્મે
 સાયરમાં નીખ્યો; સોળ સહસ્ર ઉભાં ચક્રે દીઠો, પશુ તિણ
 કોણે ન રાખ્યો રે પ્રાણીં ૫. બ્રહ્મદત્ત નામે બારમે ચક્રી,
 કર્મે કીધો તો અંધો; એમ જાંણી પ્રાણી વિણ કામે, કોઈ
 મત બાંધો કર્મ રે પ્રાણીં ૬. વીશ ભુજ દશ મસ્તક કહે-
 વાતા, રાવણને લક્ષમણે માર્યો; એકલ રાવણે જગ સૌ
 છુટ્યો, (પણ) કર્મથી તે પણ હાર્યો રે પ્રાણીં ૭ શ્રી
 રામ લક્ષમણ મહા બળવંતા, વળી સત્યવંતા શ્રી સીતા;
 બાર વરસ લગેં રહ્યાં વનવાસી; વીતક તસ બહુ વિત્યાં રે
 પ્રાણીં ૮ છપ્પનકોડ બદવનો રાણો, કૃષ્ણજી મહાબળી
 જાણી; અટવી કોશંબીમાં એકલડો હતો, વળવળતો વિણ
 પાણી રે પ્રાણીં ૯ પાંચે પાંડવો મહા ઝુઝારા, હારી સતી
 દ્રૌપતી રાણી; બાર બાર વરસ વન દુઃખ દીઠાં, ભમિયા
 દુઃખે ભારી રે પ્રાણીં ૧૦ સતીય શિરોમણી દ્રૌપતી કહીયે,
 પાંચે પાંડવની રાણી, સુકમાળિકા ભવે બાંધ્યું નિયાણું, પામી
 પાંચ ભરતાર રે પ્રાણીં ૧૧ કર્મે હલકો કીધો હરિશ્ચંદ્રને,
 બહેચાણી તારા મહારાણી; બાર વરસ લગેં માથે આણ્યું,
 ડુંભ (ચાંડાલ) તણે ઘર પાણી રે. પ્રાણી. ૧૨ દધિવાહન
 રાજની કુવરી, ચાવી (પ્રસિદ્ધ) ચંદન બાળા, ચૌપદની
 (પશુઓની) પરે ચૌટે વેચાણી, કર્મતણા એ ચાળા રે પ્રાણીં
 ૧૩ સમકિત ધારી શ્રેણિક રાજ, બેટે બાંધ્યો મુરકે; ધર્મી
 નરપતિ કર્મે કળાણા, કર્મથી જોર ન કિરકે રે પ્રાણીં ૧૪
 ધમિર દેવને પાર્વતી રાણી, કર્તા પુરુષ કહેવાયા; અહો-
 નિશ રમથાને વાસો, ભિક્ષા લોજન ખાયા રે પ્રાણીં ૧૫
 સહસ્ર કિરણ સૂરજ પ્રતાપી, રાત દિવસ રહે ભમતા, સોળ

કળા શશિ હરજગ ભાચો, દિન દિન ભય ઘટતો રે પ્રાણી૦
 ૧૬ નળરાભ પણુ ભુવટે રમતાં, અરથ ગરથ રાજ્ય હાર્યો;
 આર વરસ લગેં વન દુઃખ દીઠાં, તેને પણુ કર્મ ભમાડ્યો
 રે પ્રાણી૦ ૧૭ સુદર્શનને ચળીચે દીધા, મુંજરાચે માગી
 ભીખ; તમસ ગુફા મુખ કૈણિક બળિયો, માની કૈઈની ન
 શીખરે પ્રાણી૦ ૧૮ ગજમુનીના શિર ઉપર સઘડી, સાગરદત્ત
 બળ્યું શિશ; મેતારજ વાધરે વિંટાણા, કણુ ન આણી રીશ
 રે પ્રાણી૦ ૧૯ પાંચસે સાધુ ઘાણીમાં પીડ્યા, રોષ ન
 આણ્યો લગાર; પૂરવ કર્મે ઢંઢણુ રૂપિને, છ માસ ન મળ્યો
 આહાર રે પ્રાણી૦ ૨૦ ચૌદ પૂરવધર કર્મતણે વશ, પડ્યા
 નિગોઢ મઝાર; આર્દ્ર કુમાર અને નિંદિપણે, ફરિ વાશો ઘર-
 આર રે પ્રાણી૦ ૨૧ કળાવતીના કર છેદાણા, સુભદ્રા પામી
 કલંક; મહાબળ મુનિનું ગાત્ર પ્રભાળ્યું, કર્મતણા એ વંક
 રે પ્રાણી૦ ૨૨ દ્રૌપદી હેતે પદ્મનાભનું, ફેડ્યું કૃષ્ણે ઠામ;
 વીરને કાને ખીલા ઠોકાણા, પગે રાંધી ખીર તામ રે પ્રાણી૦
 ૨૩ કર્મથી નાઠા ભય પાતાળે, પેસે અગ્ની મઝાર; મેરૂ
 શિખર ઉપર ચઢે પણુ, કર્મ ન મૂકે લગાર રે પ્રાણી૦ ૨૪
 એવાં કર્મ છત્યાં નર નારી, તે પ્હોતાં શિવ ઠાય; પ્રભાતે
 ઉઠી નિત્ય નિત્ય વંદો, ભક્તિથી તેહના પાય રે પ્રાણી૦
 ૨૫ એમ અનેક નર ખંડ્યા કર્મે, ભલ ભલેરા જે સાજ;
 રૂપી હરપ કરભેડીને કહે, નમો નમો કર્મ મહારાજ રે
 પ્રાણી૦ ૨૬ ઇતિ સંપૂર્ણ.

અથ મન ભમરાની સજ્જાય.

ભૂદ્યો મન ભમરા તું કયાં ભમ્યો ? ભમ્યો દિવસને રાત; માયાનો બાંધ્યો પ્રાણીયો, ભમે પરિમળ બાત. ભૂદ્યો ૦ ૧ કુંભ કાચો કાચા કારમી, તેહનાં કરો રે જતન; વિષ્ણુસતાં વાર લાગે નહી, નિર્મલ રાખો આ મન્ન. ભૂદ્યો ૦ ૨. કોના છોડ કોના વાછડ, કોનાં માત ને બાપ; અંતે નહી જવું એકલું, સાથે પૂણ્યને પાપ.-(અથવા પ્રેમ, જ્ઞાન અને અનુભવ એ ત્રણે વસ્તુઓજ આ ભવમાં તથા પ્રત્યેક ભવમાં સ્થાયી સાથે રહે છે.) ભૂદ્યો ૦ ૩ જીવને આશા ડુંગર જેવડી, મરવું પગલાં હેઠ; ધન સંચી સંચી કાંઈ કરો, કરો ફવની વેઠ. ભૂદ્યો ૦ ૪ ધંધો કરી ધન મેળવ્યું, લાખો ને વળી કોડ, મરણની વેળા માનવી, લીધો દોરો પણ છોડ. ભૂદ્યો ૦ ૫ મૂરખ કહે ધન માહર, ધોખે ધાન્ય ન ખાય; વસ્ત્ર વિના ઢેહ પોઢશે, લખપતિ લાકડા માંચ. ભૂદ્યો ૦ ૬ ભવ સાગર દુઃખ જળ ભર્યો, તરવો છે પેલે પાર; વચમાં ભય સ્ખળો થયો, કર્મ લોભને મોહ. ભૂદ્યો ૦ ૭ લખપતિ કહેવાતા તે ગયા, ગયા અગણિત લાખ; ગર્વ કરી ગોખે ખેસતા, સર્વ થયા બળી રાખ. ભૂદ્યો ૦ ૮ ધમણ ધખંતી કચીની ચીહ જોઈ, બુજ ગઈ તે લાલ અંગાર; એરણનો હથોડો મટયો, ઉઠ ચાલ્યો જેમ લોહાર. ભૂદ્યો ૦ ૯ ઉવટ (હાથે માર્ગે) મારગ ચાલતાં, બહુ પેલે રે પાર; આગળ ત્યાં હાટ ન વાળીયો, સમજું લેજો એ સાર. ભૂદ્યો ૦ ૧૦ પરદેશી પરદેશમે, કુણ્ણું કરોરે સ્નેહ; આયા કાગળ ઉઠ ચલ્યા, ન ગણે આધીને મોહ. ભૂદ્યો ૦ ૧૧ કેઈ ચાલ્યા કેઈ ચાલ્યો,

કેઈ ચાલણુહાર; કેઈ બેટા બુઢા બાપડા, કેઈ જય નર્ક
મઝાર. ભૂદ્યો. ૧૨. જે ચેર નૌબત વાગતી, થતાં અનેક
રાગ; ખંડેર થઇ તે ખાલી થયાં, બેસવા લાગે ત્યાં કાગ.
ભૂદ્યો. ૧૩. ભમરો આંચો કમળમાં, લેવા પરિમળ કુંદ;
કમળની મુગંધે માંહિ રહ્યો, જિમ આથમતે સુર. ભૂદ્યો. ૧૪.
રાતનો ભૂદ્યોરે માનવી, તે દિવસ માર્ગે આય; પણ
દિવસનો ભૂદ્યો જે માનવી, તે ફીર ફીર ભવ ભટકાય ભુ-
દ્યો. ૧૫ સહયુગ્ કહે તે વસ્તુ ંહોરિયે', જે કંઈ આવે
સાથ; આપણો લાભ ઉગારીયે', લેખું પરમાત્મને હાથ.
ભૂદ્યો. ૧૬. ઇતિ સંપૂર્ણ.

અથ શ્રી સોઠ સતીઓની સજ્જાય.

સરસતિ માતા પ્રણયું સહા, તું તુઠી આપે સંપદા;
સોળ સતીજનાં લીજે નામ, જિમ મન વાંચિછત સ્ત્રીજે
કામ. ૧ બ્રાહ્મી સુંદરી મુળસા સતી, જપતાં પાતક ન રહે
રતી; કૌશલ્યા કુંતિ સતિ સાર, પ્રભાવતી નામે જય જય-
કાર. ૨ ભગવતી શીળવતી ભય હરે, મુખ સંપતિ પદ્મા-
વતી કરે; દ્રૌપદી પાંડવ ધરણી જેહ, શિયળ અખંડ વખા-
ણું તેહ. તુલા હમયંતિ દુઃખ હરે, શિવા દેવી નિત્ય સાનિધ્ય
કરે; અંદનબાળા ચઢતી કળા, વીરપાત્ર હીધા બાકુળા. ૪
રાણમતી નવી પરણ્યા નેમ, તોય રાખ્યો અખંડ પ્રેમ;
સ્ત્રીતાતલું શિયળ જજ જયો, અગ્નિ ટળીને પાણી થયો.
૫ ધન્ય ધન્ય સતી મુલદ્રા ધીર, કાચે તાંતણે ચાલણી નીર;
અંપાપોળ ઉઘાડી અંમ, મૃગાવતી પ્રણયું મનરંગ. ૬ પ્રભાત

હઠી સતી જપિયે સોળ, જેમ લહીયેં રીદિ સિદિ ધૃત
ગોળ; શ્રી વિનય વિજય વાચક સુપસાય, રૂપવિજય ભાવે
ગુણ ગાય. ૭ ઇતિ.

અથ સન્નકત્યા દેવલોકે ચૈત્ય વંદન.

સન્નકત્યા દેવલોકે રવિ શશિભવને વ્યંતરાણાં નિકાયે,
નક્ષત્રાણાં નિવાસે અહગણ પટલે તારકાણાં વિમાને; પાતાલે
પન્નગેન્દ્ર સ્પુટ મણિ કિરણ ધ્વસ્તસાંદ્રાધકારે, શ્રીમત્તીર્થ-
કરાણાં પ્રતિદિવસમહં તત્ર ચત્યાનિ વહેં ૧ વતાઠયે મેરૂ
શૃંગે રચક ગિરિવરે કુંડલે હસ્તિહંતે, વખખારે કૂટ નંદીશ્વર
કનકગિરૌ નૈષધે નીલવંતે; ચિત્રે શૈલે વિચિત્રે ચમક ગિરિવરે
ચક્રવાલે હિમાદ્રૌ. શ્રીમત્તીં ૨ શ્રી શૈલે વિધ્ય શૃંગે વિમલ
ગિરિવરે હ્યર્ધુદે પાવકે વા, સમ્મેતે તારકે વા કુલ ગિરિશિખ-
રેષ્ટાપદે સ્વર્ણશૈલે; સદ્માદ્રૌ વૈજયંતે વિપુલ ગિરિવરે શુર્જરે
રોહણાદ્રૌ. શ્રીમત્તીં ૩ આઘાટે મેઢપાટે ક્ષિતિતટમુકુટે
ચિત્રકૂટે ત્રિકૂટે, લાટે નાટે ચ ઘાટે વિટપિધનતટે દેવકૂટે
વિરાટે; કણ્ઠાટે હેમકૂટે વિકટ તરકટે ચક્રકૂટે ચ લોટે,
શ્રીમત્તીં ૪ શ્રીમાલે માલવે વા મલયિની નિષધે મેખલે
પિચ્છલેવા, નેપાલે નાહલે વા કુવલય તિલકે સિંહલે કેરલે વા;
ઠાહલે કોશલે વા વિગલિતસલિલે બંગલે વા તમાલે, શ્રીમત્તીં
૫. અંગે વંગે કલિંગે સુગત જન પદે સત્પ્રયોગે તિલગે,
ગૌડે ચૌડે મુરંડે વસ્તરદ્રવિડે ઉદ્રિયાણે ચ પુન્દ્રે; આદ્રે માદ્રે
પુલિન્દ્રે દ્રવિડ કુવલયે કાન્ય કુખ્જે મુરાખ્દ્રે. શ્રીમત્તીં ૬
અંપાયાં અંદ્રમુખ્યાં ગજપુર મથુરા પત્તને ચૌજ્ઞિન્યાં,

કૌશાંબ્યાં કૌશલાયાં કનકપુરવરે દેવગિર્યાં ચ કાશ્યાં; નાશિ-
કયે રાજગેહે હથપુર નગરે ભદિલે તામ્રલિપ્ત્યાં. શ્રીમત્તી૦
૭ સ્વર્ગે મર્ત્યેંતરિક્ષે ગિરિશિખરદ્રહે સ્વર્ણદીનીરતીરે, શેલાગ્રે
નાગલોકે જલનિધિપુલિને ભૂરૂહાણાં નિકુંજે; આમે રણ્યે વનેવા
સ્થલજલ વિષમે દુર્ગં મધ્યે ત્રિસંધ્યં, શ્રીમત્તી૦ ૮ શ્રીમ-
ન્મેરૌ કુલાદ્રૌ રૂચક નગવરે શાલ્મલૌ જંબુવૃક્ષે, ચોભન્થે
ચૈત્યનદે રતિ કર રૂચકે કૌંડલે માનુષાંકે; ઇન્દ્રુકારે જિનાદ્રૌ
હિમ્વજ્રે ચ ગિરૌ વ્યંતરે સ્વર્ગલોકે, જ્યોતિર્લોકે ભવંતિ
ત્રિભુવન વલયે ચાનિ ચૈત્યાલયાનિ. શ્રીમત્તી૦ ૯ ઇત્યં શ્રી
જૈન ચૈત્ય સ્તવનમનુહિનં ચે પઠંતિ પ્રવીણાઃ. પ્રોઘટકલ્યાણ
હેતુ કલિમલહરણં ભક્તિભાજસિસંધ્યં; તેષાં શ્રી તીર્થ-
યાત્રાફલમતુલમલ્લં જયતે માનવાનાં કાર્યાણાં સિદ્ધિ રૂચ્યૈઃ
પ્રમુદિતમનસાં ચિત્તમાનંદકારિ. શ્રીમત્તીર્થ૦ ૧૦ ઇતિ ॥

॥ શ્રી ગૌતમ સ્વામીનો રાસ ॥

“ પ્રથમ ભાષા ” વીર જિજ્ઞેસુર ચરણ કમલ, કમલા
કયવાસો, પદ્મમવિ પદ્મણિ સું સામિ સાલ, ગોચમ ગુરુ રાસો.
મણુ તણું વચણ એકંત કરવી, નિમુણે લો ભવિયાં, જિમ
નિવસે તુલ્ય દેહ ગેહ, ગુણ ગણ ગહગહિયા. ॥ ૧ ॥
જંબુદીવ સિરિ ભરહખિત્ત, ખોણીતલ મંડણ, મગધદેશ
સેણિય નરેશ, રિઉદલ જલ ખંડણ. ધણુવર ગુન્વર ગામ
નામ જિહાં ગુણ ગણસજ્જા, વિશ્વ વસે વસુભૂઈ તત્થ, જસુ
પુહવી ભજ્જા. ॥ ૨ ॥ તાણુપુત સિરિ ઈંદ્રભૂઈ, ભુવલય
પણિદો, ચઉદહ વિદ્યા વિવિહ રૂપ નારીરસ લુદો, વિનય

વિવેક વિચાર સાર, ગુણ ગણક મનોહાર, શ્વાત હાથ સુપ્ર-
 માણ દેહ, રૂપે રંભાવર. ॥ ૩ ॥ નયણ વયણ કર ચરણ
 જિણુવિ, પંકજ જલ પાડિય, તેજે તારાચંદ સૂર, આકાશ
 ભમાડિય. રૂપે મયણ અનંગ, કરવી મેલિહો નિરધારીય,
 ધીરમે મેરૂ ગંભીર સિંધુ, ચંગમ ચયચાપીય. ॥ ૪ ॥
 પેખવિ નિરૂવમ રૂવજસ, જિણુ જંપે કિંચિય; એકાકી કીલ
 ભીત ઇથ, ગુણ મેલહા સંચિય. અહવા નિશ્ચે પુલ્વજમ,
 જિણુવર ઇણ અંચિય, રંભા પઉમા ગઉરી ગંગા, રતિહા
 વિધિ વંચીય. ॥ ૫ ॥ નહિં ધુધ નહિં ગુરૂ કવિ ન કોઈ,
 જસુ આગલ રહિઓ, પંચસયા ગુણ પાત્ર છાત્ર, હિંદે
 પરવરિઓ, કરે નિરંતર યજ્ઞ કર્મ, મિથ્યામતિ મોહિય,
 ઇણ છલ હોસે ચરમ નાણુ, હંસણુ વિસોહિય. ॥ ૬ ॥
 “ વસ્તુછંદ ” જંખૂદીવહ જંખૂદીવહ ભરહ વાસંમિ,
 ખોણિતલ મંડણો, મગધ દેસ સેણીય નરેસર, ધણુવર ગુ-
 વ્વર ગામ તિહાં, વિપ્પ વસે વસુભૂઈ સુંદર, તસુ લજ્જા
 પુહવી સયલ, ગુણ ગણુ રૂવ નિહાણુ, તાણુ પુત્ત વિદ્યાનિ-
 લઓ, ગાયમ અતિહિ સુભાણુ. ॥ ૭ ॥ “ દ્વિતીય ભાષા ”
 ચરમ જિણુસર કેવલ નાણી, ચઉવિહ સંધ પઈઠા ભણી,
 પાવાપુરી સામી સંપત્તો, ચઉવિહ દેવ નિકાચે જુતો.
 ॥ ૮ ॥ દેવે સમવસરણુ તિહાં કીજે, જિણુ હીઠે મિથ્યા
 મતિ ખીજે; ત્રિભુવન ગુરૂ સિંહાસન બઈઠા, તતક્ષણ મોહ
 હિંગતે પઈઠા. ॥ ૯ ॥ ક્રોધ માન માયા મદ પૂરા, બાયે નાકા
 જિમ દિન ચોરા; દેવ હંદુહિ આકાશે વાણ, ધરમ નરેસર
 આવિઓ ગાણ, ॥ ૧૦ ॥ કુસુમવૃષ્ટિ વિરચે તિહાં દેવા,
 ચોસઠ ઈર્દ્ર જસુ માગે સેવા, ચામર છત્ર સિરોવરિ સોહ,

રૂપે જિણુવર જગ સહુ મોહે. ॥ ૧૧ ॥ ઉવસમ રસ
 ભર ભરી વસંતા, ભેજન વાણિ વખાણુ કરંતા; ભ-
 ણુવિ વર્દમાણુ જિણુ પાયા, સુરનર કિન્નર આવે
 રાયા. ॥ ૧૨ ॥ કાંતિ સમૂહે ઝલહલ કંતા, ગયણુ વિ-
 માણે રણુ રણુ કંતા; પેખવિ ઈંદ્રભૂઈ મન ચિંતે, સુર આવે
 અમ્હ જધન હોવતે. ॥ ૧૩ ॥ તીર તરંડક જેમ તે વહતા,
 સમવસરણુ પહોતા ગહગહતા; તો અભિમાને ગોયમ જંપે,
 ઇણુ અવસરે કોપે તણુ કંપે. ॥ ૧૪ ॥ મૂઠ લોક અભ-
 ણિઓ બોલે સુર ભણંતા ઇમ કાંઈ ડોલે; મૂ આગલ કોઈ
 ભણુ ભણિજે, મેરૂ અવર કેમ ઉપમા દીજે. ॥ ૧૫ ॥
 “વસ્તુઈંદ્ર” વીર જિણુવર વીર જિણુવર નાણુ સંપન્ન,
 પાવાપુરિ સુરમહિય પત્તનાહ અંસાર તારણુ, તિહિં દેવેહિં
 નિમ્મવિય સમવસરણુ ગહુ સુખખ કારણુ, જિણુવર જગ
 ઉભળેય કરે તેજે કરિ દિનકાર, ચિંહાસણુ સામિય ઠવિઓ,
 હુઓ સુજય જયકાર. ॥ ૧૬ ॥ “તૃતીય ભાષા” તવ અ-
 હિઓ ઘણુમાણુ ગજે, ઈંદ્રભૂઈ ભૂયદેવતો, હુંકારો કરી
 અંચરિઓ, કવણુ સુજિનવર દેવ તો. ॥ ૧૭ ॥ ભેજન
 ભૂમિ સમોસરણુ, પેખવી પ્રથમારંભ તો, હહહિસિ કેજે વિ-
 બુધ વધૂ, આવંતિ સુરરંભ તો. ॥ ૧૮ ॥ મણિમય તોરણુ
 હંડ ધજ, કોસીસેં નવ ઘાટ તો, વચર વિવર્જિત જંતુગણુ,
 પ્રાતિહારજ આઠ તો. ॥ ૧૯ ॥ સુરનર કિન્નર અસુરવર,
 ઇંદ્ર ઇંદ્રાણિ રાય તો; ચિત્ત અમલ્લિય ચિંતવે એ, સેવંતા
 પ્રણુપાય તો. ॥ ૨૦ ॥ સહસકીરણુ સમ વીર જિણુ, પેખવી
 રૂપ વિશાલતો, એહ અસંભવ સંભવ એ, સાચો એ ઇંદ્રભલ
 તો. ॥ ૨૧ ॥ તવ બોલાવે ત્રિજગ સુર, ઇંદ્રભૂઈ નામેણુ

તો, શ્રીમુખ સંશય સામી સવે, ફેડે વેદ પચણુ તો ॥૨૨॥
 માન મેલિ મદ ઠેલી કરે, ભકતે નામે શીસ તો, પંચસયાસું
 વ્રત લિયોએ, ગોયમ પહિલો શીસ તો ॥ ૨૩ ॥ અંધવ
 સંજમ સુણવિ કરે, અગ્નિભૂઈ આવેઈતો, નામ લેઈ આભાસ
 કરે તંપુણુ પ્રતિબોધેઈ તો. ॥ ૨૪ ॥ ઇષ્ટિ અનુક્રમે ગણ
 હરચણુ, થાપ્યા વીર ઇચ્છારતો, તો ઉપદેશે ભૂવન ગુરૂ,
 સંયમ શું વ્રત ખાર તો. ॥ ૨૫ ॥ ખિહું ઉપવાસે
 પારણું એ, આપણુપે વિહરંત તો, ગોયમ સંગમ જગ
 સયલ, જય જયકાર કરંતતો. ॥ ૨૬ ॥ “ વસ્તુ છંદ ”
 ઇંદ્રભૂઈ ઇંદ્રભૂઈ ચઢિય ખહુમાન, હુંકારો કરી સંચરીયો,
 સમવસરણુ પુહતો તુરંતતો, ઇંદ્ર સંશય સામી સવે, ચરમ
 નાહ ફેડે કુરંતતો, બોધ ખીજ સજ્જાચ મને, ગોયમ ભવહ
 વિરત, દિખ લેઈ સિખખાસહિય, ગણહર પય સંપત્ત ॥૨૭॥
 “ ચતુર્થ લાપા ” આજ હુઓ સુવિહાણુ, આજ પચેલિમાં
 પુન્ન ભરો, દીઠા ગોયમ સામિ, જો નિયનયણે અમિય ઝરો.
 ॥ ૨૮ ॥ સિરિ ગોયમ ગણધાર, પંચસયા મુનિ પરવરિય,
 ભૂમિય કરય વિહાર, ભવિયાં જન પડિખોહ કરે. ॥ ૨૯ ॥
 સમવસરણુ મઝાર, જે જે સંશય ઉપજે એ, તે તે પર ઉપ-
 કાર, કારણુ પૂછે મુનિ પવરો. ॥ ૩૦ ॥ જિહાં જિહાં દીજે
 દિખખ, તિહાં તિહાં કેવલ ઉપજે એ, આપ કન્હે અણ
 હુંત, ગોયમ દીજે દાન ઈમ. ॥ ૩૧ ॥ ગુરૂ ઉપર ગુરૂભત્તિ,
 સામિ ગોયમ ઉપનિય, ઇણુ છલ કેવલ નાણુ, રાગજ રાખે
 રંગ ભરે. ॥ ૩૨ ॥ જો અષ્ટાપદ શૈલ, વંદે ચઢિ ચઉવિસ
 જિણુ; આતમ લખિધ વસેણુ, ચરમ શરીરી સોઈ મુનિ.
 ॥ ૩૩ ॥ ઇઅ દેસણુ નિસુણેઈ, ગોયમ ગણહર સંચલિયો;

તાપસ પન્નરસ એણુ, તો મુનિ દીઠો આવતોએ. ॥ ૩૪ ॥
 તવ સોસિય નિય અંગ; અમ્હુ શક્તિ નવિ ઉપજેએ; કિમ.
 ચઢસે દઢકાય, ગજ જિમ દિસે ગાજતોએ. ॥ ૩૫ ॥ ગિર-
 ઓ એ અભિમાન, તાપસ જો મન ચિંતવે એ; તો મુનિ
 ચઢિઓ વેગ, આલંબવિ દિનકર કિરણુ. ॥ ૩૬ ॥ કંચણુ-
 મણિ નિષ્પન્ન, ઢંઢ કલસ ધજ વડ સહિય; પેખવી પરમા-
 નંદ, જિણુહર ભરહેસર મહિઅ. ॥ ૩૭ ॥ નિય નિય કાય
 પ્રમાણુ, ચિહું દિશિ સંક્રિઅ જિણુહખિંખ, પણુ મવિ મન
 ઉલ્લાસ ગોયમ ગણુહર તિહાં વસિય. ॥ ૩૮ ॥ વચર
 સામીનો જીવ, તિર્યક જલક દેવ તિહાં, પ્રતિખોધે પુંડરિક,
 કંડરીક અધ્યયન ભણી. ॥ ૩૯ ॥ વલતા ગોયમસામી,
 સવિ તાપસ પ્રતિખોધ કરે, લેઇ આપણે સાથ, ચાલે જિમ
 જીથાધિપતિ. ॥ ૪૦ ॥ ખીરખંડ ઘૂત આણી, અમિઅ વુઠ
 અંગુઠ ઠવે, ગોયમ એકણુ પાત્ર, કરાવે પારણું સવે. ॥ ૪૧ ॥
 પંચસયા શુભ ભાવ, ઉજ્જલ ભરીઓ ખીરમીસે, સાચા
 ગુરૂ સંજોગ, કવલ તે કેવલરૂપ હુઆ. ॥ ૪૨ ॥ પંચસયા
 જિણુનાહ, સમવસરણુ પ્રાકાર ત્રય, પેખવિ કેવલ નાણુ,
 ઉપન્નેા ઉજ્જોય કરે. ॥ ૪૩ ॥ જાણે જિણુહ પિયૂષ,
 ગાજંતિ ઘણુ મેઘ જિમ, જિનવાણી નિસુણેઇ, નાણી હુઆ
 પંચસયા. ॥ ૪૪ ॥ “વસ્તુછંદ” ઈણે અનુક્રમે ઈણે અ-
 નુક્રમે નાણુ સંપન્ન, પન્નરહસય પરવરિય હરિય દુરિય જિણુ-
 નાહ વંદે, જાણવિ જગગુરૂ વચણુ, તિહનાણુ અખાણુનિંદે,
 ચરમ જિણેસર ઇમ ભણે, ગોયમ મ કરિસ ખેઉ, છેહ
 જઈ આપણુ સહિ, હોતું તુલ્લા ખેઉ. ॥ ૪૫ ॥ “પંચમ
 ભાશા” સામીઓ એ વીર જિણુંદ, પુનિમચંદ જિમ

ઉદ્દસિય, વિહરિઓ એ ભરહવાસમિ, વરિસ બહુતર
 સંવસિય, ઠવતો એ કણુય પઉમેવ, પાય ઠમલ સંધે સહિય,
 આવિઓ એ નયણાનંદ, નયર પાવાપુરિ સુર મહિય. ॥૪૬॥
 પેખિઓ એ ગોયમ સામી, દેવસર્મા પ્રતિઓધ કરે, આપણુ
 એ ત્રિસલાદેવી, નંદન પહોતો પરમપએ, વલતો એ દેવ
 આકાસ, પેખવિ જાણિય જિણુ સમે એ, તો મુનિએ મન
 વિખવાહ, નાહ લોહ જિમ ઉપનો એ. ॥ ૪૭ ॥ ક્રુણુ સમે
 એ સામીય દોખ, આપ કન્હે હું ટાલિઓ એ, જાણુતો એ
 તિહુઅણુનાહ, લોક વિવહાર ન પાલિઓ એ, અતિ ભલું
 એ કીધલું સામિ, જાણીઉં કેવલ માગસે એ, ચિતવિઉં એ
 ખાલક જેમ, અહવા ફેડે લાગસે એ. ॥ ૪૮ ॥ હું કિમ
 એ વીર જિણુંદ, લકને લોલો લોલવિઓ એ, આપણો એ
 અવિહલ નેહ, નાહ ન સંધે સાચઓ એ, સાચો એ એહ
 વીતરાગ, નેહ ન જેણે લાલિઓ એ, ઈણુ સમે એ ગોયમ
 ચિત્ત, રાગ વૈરાગે વાલિઓ એ. ॥ ૪૯ ॥ આવતો એ જો
 ઉલટ, રહેતો રાગે સાહિઓ એ, કેવલ એ નાણુ ઉપન્ન,
 ગોયમ સેહેજે ઉમાહિઓએ, ત્રિભૂવન એ જય જયકાર,
 કેવલ મહિમા સુર કરે એ, ગણુધર એ કરય વખાણુ, ભવિ-
 યણુ ભવ ઇમ નિસ્તરે એ. ॥ ૫૦ ॥ “વસ્તુછંદ” પઠમ
 ગણુહર પઠમ ગણુહર વરસ પંચાસ, ગિહવાસે સંવસિય
 તીસ વરિસ સંજમ વિભૂસિય, સિરિકેવલ નાણુ પુણુ ખાર
 વરિસ તિહુયણુ નમંસિય, રાયગિહિ નયરિ ઠવિઅ ખાણુવઈ
 વરિસાઓ, સામિ ગોયમગુણુ નિલો, હોસે શિવપુર ઠાઓ.
 ॥ ૫૧ ॥ “પઠ લાપા” જિમ સહકારે કોયલ ટહુકે, જિમ
 કુસુમવને પરિમલ બહુકે, જિમ ચંદન સુગંધ નિધિ, જિમ

ગંગાજલ લહેરે હલકે, જિમ કણ્યાચલ તેજે ઝલકે, તિમ
 ગોયમ સૌભાગ્યનિધિ. ॥ ૫૨ ॥ જિમ માન સુરોવર નિ-
 વસે હંસા, જિમ સુરવર સિરિ કણ્યવતંસા, જિમ મહુયર
 રાણવવની, જિમ રચણાયર રચણે વિલસે, જિમ અંબર
 તારાગણુ વિકસે, તિમ ગોયમ ગુણુકેલિવની. ॥ ૫૩ ॥ પૂનિ-
 મનિસિ જિમ સસિહર સોહે, સુરતરૂ મહિમા જિમ જગ-
 મોહે, પૂરવ દિંસિ જિમ સહસ કરો, પંચાનન જિમ ગિ-
 રિવર રાજે, નરવઈ ઘર જિમ મયગલ ગાજે, તિમ જિન-
 શાસન મુનિપવરો. ॥ ૫૪ ॥ જિમ સુરતરૂવર સોહે શાખા,
 જિમ ઉત્તમ મુખ મધુરી લાખા, જિમ વન કેતકી મહમહે
 એ, જિમ ભૂમિપતિ ભૂયખલ ચમકે, જિમ જિનમંદિર
 ઘંટા રણુકે, તિમ ગોયમલખિહિ ગહગહે એ. ॥ ૫૫ ॥
 ચિંતામણિ કર ચઢિઓ આજ, સુરતરૂ સારે વંછિત કાજ,
 કામ કુંભ સવિ વશ ફૂઆએ, કામગવી પૂરે મનકામીય,
 અષ્ટ મહાસિદ્ધિ આવે ધામીય, સામીય ગોયમ અનુસરો
 એ. ॥ ૫૬ ॥ પણુવખખર પહેલો પભણી જે, માયા ખીજ
 શ્રવણુ નિમુણી જે, શ્રીમતી શોભા સંભવે એ, દેવહ ધુરિ
 અરિહંત નમી જે, વિનય પહુ ઉવજ્જનય શુણીજે, ઈશુ
 મંત્રે ગોયમ નમો એ. ॥ ૫૭ ॥ પુર પુરવસતાં કાંઈકરીજે,
 દેશ દેશાંતર કાંઈ લમી જે, કવણુ કાજ આયાસ કરો, પ્રહ
 ઉઠી ગોયમ સમરીજે, કાજ સુમંગલ તતખણુ સીજે, નવ-
 નિધિ વિલસે તાસ ઘરે. ॥ ૫૮ ॥ ચઉદહસય બારોત્તર
 વરસે, ગોયમ ગણુહર કેવલ દિવસે, “ખંભનયર સિરિ પાસ
 પસાયે” કિયું કવિત ઉપગાર કરો, આદે મંગલ એહ પભ-
 ણીજે, પરવ મહોચ્છવ પહેલો કીજે, રિદ્ધિ વૃદ્ધિ કલ્યાણુ

કરો. ॥ ૫૬ ॥ ધન્ય માતા જિણે ઉચરે ધરિયા. ધન્ય પિતા
 જિણે કુલ અવતરિયા, ધન્ય સહગુરૂ જિણે દિખિખયાએ,
 વિનય વંત વિદ્યા ભંડાર, જસગુણ પુહવી ન લાભે પાર,
 વડ જિમ શાખા વિસ્તરો એ. ॥ ૬૦ ॥ ગૌતમસામીનો
 રાસ ભણી જે, ચઉવિહ સંધ રલિયાત કીજે, સકલ સંધ
 આણુંદ કરો, કુંકુમચંદન છડો દેવરાવો, માણેક મોતીના
 ચોક પુરાવો, રચણ સિદ્ધાસણ બેસણોએ. ॥ ૬૧ ॥ તિહાં
 બેસી ગુરૂદેશના દેસે, લવિક જીવના કાજ સરેશે. ઉદયવંત
 મુનિ ઇમ ભણે એ ગૌતમસ્વામીતણે. એ રાસ, ભણતાં
 સુણતાં લીસ વિલાસ, સાસય સુખનિધિ સંપન્ને એ. ॥ ૬૨ ॥
 એહ રાસ જે ભણે ભણાવે, વર મંગલ લલિત ઘર આવે,
 મનવંચિત આશા ફલે એ. ॥ ૬૩ ॥

ધતિ સંપૂર્ણ.

વૃદ્ધિવિજયજી કૃત દશવૈકાલીકની

સજ્ઞાય.

પ્રથમ અધ્યયનની સજ્ઞાય.

સુગ્રીવ નયર સોહામણ્ય—એ દેશી.

શ્રી ગુરૂપદ પંકજ નમીજી, વલિ ધરી ધર્મની બુદ્ધિ,
સાધુ ક્રિયા ગુણ ભાંખશુંજી, કરવા સમક્ષિત શુદ્ધિ, મુની-
શ્વર ધર્મ સચલ સુખકાર, તુમ્હે પાલો નિરતિચાર મુની-
શ્વર, ધર્મ સચલ સુખકાર. ॥ ૧ ॥ એ આંકણીં ॥ જીવ-
હયા સંયમ તણોજી, ધર્મ એ મંગલ રૂપ, જેહના મનમાં
નિત્ય વસેજી, તસ નમે સુર નર ભૂપ. મું ધં ॥ ૨ ॥
ન કરે કુસુમ કિલામણ્યજી, વિચરતો જિમ તર વૃંદ,
સંતોષે વણિ આતમાજી, મધુકર અહિ મકરંદ. મું ધં
॥ ૩ ॥ તેણિ પરે મુનિ ધરધર ભમીજી, લેતો શુદ્ધ
આહાર, ન કરે બાધા કોઇનેજી કિયે પિંડને આધાર. મું
ધં ॥ ૪ ॥ પહિલે હથ વૈકાલિકેજી, અધ્યયને અધિકાર,
ભાંખ્યો તે આરાધતાંજી, વૃદ્ધિ વિજય જયકાર. મું ધં
॥ ૫ ॥ ઇતિં

બીજા અધ્યયનની સજ્ઞાય.

શીલ સોહામણ્ય પાલીયે—એ દેશી,

નમવા નેમિજિણ્યંદને, રાજુલ રૂડી નારરે, શીલ સુ-
રંગી સંચરે, ગોરી ગઠ ગિરનારરે. ॥ ૧ ॥ શીખ સુહા-
મણી મન ધરો—એ આંકણીં તુમેં નિરૂપમ નિર્ગથરે,
સવિ અભિલાષ તણ કરી, પાલો સંયમ પંથરે. શીં ॥ ૨ ॥

પાઉસ બીની પશ્ચિની, ગઈ તે શુદ્ધ માંહિ તેમ રે; ચતુરા
 ચીર નિચોવતી, દીઠી ઋષિ રહનેમરે. શીં ॥ ૩ ॥ ચિત્ત
 ચલે ચારિત્રિયો, વયણુ વહે તવ એમરે; સુખ ભોગવીયેં
 સુંદરી, આપણે પૂરણુ પ્રેમ રે; શીં ॥ ૪ ॥ તવ રાયબદી
 એમ બણે, ભૂંડા એમ શું ભાંખે રે; વયણુ વિરૂદ્ધ એ
 બોલતાં, કાંઈ કુલ લાજ ન રાખે રે. શીં ॥ ૫ ॥ હું
 પુત્રી ઉગ્રસેનની, અને તું યાદવ કુલ બાયો રે; એ નિર્મલ
 કુલ આપણાં, તો કેમ અકારજ થાયો રે. શીં ॥ ૬ ॥
 ચિત્ત ચલાવી એણિપરે, નિરખીશ જો તું નારીરે; તો
 પવનાહત તરૂંપરે, થાઈશ અથિર નિરધારી રે. શીં
 ॥ ૭ ॥ ભોગ બલા જે પરહર્યા, તે વલી વાંછે જેહ રે,
 વમન ભક્ષી ફૂતર સમે કહીયેં કુકર્મી તેહ રે. શીં
 ॥ ૮ ॥ સરપ અંધક કુલ તણા, કરે અગ્નિ પ્રવેશ રે;
 પણુ વમિયું વિષ નવિ લિયે, જુઓ જાતિ વિશેષ રે. શીં
 ॥ ૯ ॥ તિમ ઉત્તમ કુલ ઉપના, છોડી ભોગ સંભોગ રે;
 ફરિ તેહને વાંછે નહિં, હુવે જો પ્રાણુ વિયોગ રે. શીં
 ॥ ૧૦ ॥ ચારિત્ર કિમ પાલી શકે, જો નવિ જાયે અભિ-
 લાષ રે; સીદાતો સંકલપથી, પગ પગ ઇમ જિન ભાંખે
 રે. શીં ॥ ૧૧ ॥ જો કણુ કંચન કામિની, ઇચ્છતા અને
 ભોગવતા રે; ત્યાગી ન કહીયેં તેહને, જો મનમે શ્રી
 ભોગવતા રે. શીં ॥ ૧૨ ॥ ભોગ સંયોગ બલાલહિ, પર-
 હરે જેહ નિરીહ રે; ત્યાગી તેહજ ભાંખીયો, તસપદ નમું
 નિશદીહ રે. શીં ॥ ૧૩ ॥ એમ ઉપદેશને અકુંશે, મય-
 ગલ પરેં મુનિરાજે રે; સંયમ મારગ સ્થિર કર્યો, સા-
 મું-વંછિત કાજો રે. શીં ॥ ૧૪ ॥ એ બીજા અધ્યયનમાં

ચુરહિત શીખ પયાસે રે; લાભવિજય કવિરાયનો, વૃદ્ધિ
વિજય એમ જાસે રે શીં ॥ ૧૫ ॥ ઇતિ.

ત્રીજા અધ્યયનની સંખ્યા.

પંચ મહાવ્રત પાલીયે,—એ રશી.

આધાકર્મી આહાર ન લીજિયે, નિશિ ભોજન નવિ
કરીયે; રાજપિંડને સજાતરનો, પિંડ વહી પરહરિયે' કે.
॥ ૧ ॥ મુનિવર એ મારગ અનુસરિયે, જિમ ભવ જલ
નિધિ તરિયે; મુનિં એં એ આંકણીં સાહામે આણ્યો
આહાર ન લીજે, નિત્ય પિંડ નવિ આહરીયે; શી ઇચ્છા
એમ પૂછી આપે, તેહ નવિ અંગી કરિયે' કે. મું ॥ ૨ ॥
કંઠમૂલ ફલ ખીજ પ્રમુખવહી લવણાદિક સચિત્ત; વર્જે
તિમ વહી નવિ રાખીજે, તેહ સન્નિધિ નિમિત્ત કે. મું
॥ ૩ ॥ ઉવટણું પીઠી પરહરિયે, સ્નાન કઠા નવિ કરીયે;
ગંધ વિલેપન નવિ આચરિયે; અંગ કુસુમ નવિ ધરિયે' કે.
મું ॥ ૪ ॥ ગૃહસ્થનું ભાજન નવિ વાવરિયે, પરહરિયે
વહી આલણ; છાયા કારણ છત્ર ન ધરિયે, ધરે ન ઉપાનહ
ચરણ કે. મું ॥ ૫ ॥ હાતણુ ન કરે કપણુ ન ધરે, દેખે
નવિ નિજરૂપ; તેલ ચોપડીયેને કાકસી ન કીજે, લીજે ન
વસ્ત્રેં ધૂપ કે. મું ॥ ૬ ॥ માંચી પલંગ નવિ બેસીજે,
કિજે ન વિંજણે વાય; ગૃહસ્થ ગેહ નવિ બેસીજે, વિષુ
કારણ સમુદાય કે. મું ॥ ૭ ॥ વમન વિરેચન ચિકિત્સા,
અભિ આરંભ નવિ કીજે, સોગઠાં ચેત્રંજ પ્રમુખ જે કીડા,
તે પણુ સવિ વરણ જે. મું ॥ ૮ ॥ પાંચ ઇદ્રિય નિજ
વચ આણી, પંચામ્રવ પનચખીજે; પંચ સંમિતિ તણુ

ગુપ્તિ ધરીને, છક્કાય રક્ષા તે કીજે' કે. મુ૦ ॥ ૯ ॥ ઉનાલે
આતાપના લીજે, શીયાલે શીત સહીયે'; શાંત ઠાંત થઇ
પરિસહ સહેવા, સ્થિર વરસાલે રહીયે' કે. મુ૦ ॥ ૧૦ ॥
ઇમ દુક્કર કરણી બહુ કરતાં, ધરતાં ભાવ ઉઠાસી; કર્મ
ખપાવી કેઇ હુઆ, શિવરમણી શું વિલાસી કે. મુ૦ ॥ ૧૧ ॥
દશ વૈકાલિક ત્રીજે અધ્યયને', ભાંખ્યો એહ આચાર;
લાભવિજય ગુરૂ ચરણ પસાયે', વૃદ્ધિવિજય જયકાર કે.
મુ૦ ॥ ૧૨ ॥ ઇતિ.

ચોથા અધ્યયનની સંખ્યા.

સુણ સુણ પ્રાણી, વાણી જિન તણી.—એ દેશી.

સ્વામી સુધર્મારે કહે જંબુ પ્રત્યે, સુણ સુણ તું
ગુણબાણિ; સરસ સુધારસ હૂંતી મીઠડી, વીર જિજ્ઞેસર
વાણી. સ્વા૦ એ આંકણી૦ ॥ ૧ ॥ સૂક્ષ્મ બાહર ત્રસ થાવર
વલી, જીવ વિરાહજી ટાલ; મન વચ કાચારે, ત્રિવિધે સ્થિર
કરી, પહિલું વ્રત સુવિચાર. સ્વા૦ ॥ ૨ ॥ ક્રોધ લોભ
ભય હાસ્યે' કરી, મિથ્યા મ ભાંખોરે વચણ, ત્રિકરણ શુદ્ધે'
વ્રત આરાધજે, બીજું દીવસ ને રચણ. સ્વા૦ ॥ ૩ ॥
ગામ નગર વનમાંહે વિચરતાં, સચિત્ત અચિત્ત તૃણમાત્ર,
કાંઈ અદીધાં મત અંગીકરો, ત્રીજું વ્રત ગુણ પાત્ર. સ્વા૦
॥ ૪ ॥ સુર નર તિર્યચ ચોનિ સંખંધિયાં, મૈથુન કરી
પરિહાર; ત્રિવિધે ત્રિવિધે તું નિત્ય પાલજે, ચોથું વ્રત
સુખકાર. સ્વા૦ ॥ ૫ ॥ ધન કણ કંચન વસ્તુ પ્રમુખ વલી,
સર્વ અચિત્ત સચિત્ત, પરિગ્રહ મૂર્છા રે તેહની પરહરી,
ધરી વ્રત પંચમ ચિત્ત. સ્વા૦ ॥ ૬ ॥ પંચ મહાવ્રત એ-

છીપરેં પાલજે, ટાલજે લોજન રાતિ; પાપ સ્થાનક સધલાં
 પરહરિ, ધરજે સમતા સવિ ભાંતિ. સ્વાં ॥ ૭ ॥ પુઢવી પાણી
 વાયુ વનસ્પતિ, અગ્નિ એ થાવર પંચ; બિતિ ચઉ પંચિંદિ
 જલયર થલયરા, ખયરા ત્રસ એ પંચ. સ્વાં ॥ ૮ ॥ એ
 છક્કાય નીવારો વિરાધના, જયણા કરિ સવિ વાણિ; વિણુ
 જયણારે જીવ વિરાધના, ભાંખે તિહુઅણુ ભાણુ. સ્વાં
 ॥ ૯ ॥ જયણા પૂર્વકે બોલતાં, બેસતાં, કરતા આહાર
 વિહાર; પાપ કર્મ બંધ કહિયે નવિ હુવે, કહે જિન જગ-
 દાધાર. સ્વાં ॥ ૧૦ ॥ જીવ અજીવ પહિલાં બોલખી,
 જિમ જયણા તસ હોય; જ્ઞાન વિના નવિ જીવ કયા પલે,
 ટલે નવિ આરંભ કોય. સ્વાં ॥ ૧૧ ॥ જાણપણાથી સંવર
 સંપજે, સંવરે કર્મ ખપાય, કર્મ ક્ષયથી રે કેવલ ઉપજે,
 કેવલી મુક્તિ લહેય. સ્વાં ॥ ૧૨ ॥ દશવૈકાલિક ચઉથા-
 ધ્યયનમાં, અર્થ પ્રકાશ્યો રે એહ; શ્રી ગુરૂ લાભવિજય પદ
 સેવતાં, વૃદ્ધિવિજય લહે તેહ. સ્વાં ॥ ૧૩ ॥ ઇતિ.

પાંચમા અધ્યયનની સંખ્યા.

વીર વખાણી રાણી ચેલણા. એ દેશી.

સુઝતા આહરની ખપ કરોજી, સાધુજી સમય સંભાલ;
 સંયમ શુદ્ધ કરવા લાણી જી, એવણા દ્રવણ ટાલ. સુઝં
 ॥ ૧ ॥ પ્રથમ સંખ્યા પોરિસી કરી જી, અણુસરી વલી
 ઉપયોગ; પાત્ર પડિલેહણુ આચરોજી, આહરી ગુરૂ અણુ-
 યોગ. સું ॥ ૨ ॥ ઠાર ધૂંઅર વરસાતનાજી, જીવ વિરા-
 હણુ ટાલ; પગ પગ ઇયાં શોધતાંજી, હરિ કાયાદિક ભાલ.
 સું ॥ ૩ ॥ ગેહ ગણિકા તણાં પરિહરોજી. જિહાં ગયા

ચલ ચિત્ત હોય; હિંસક કુલ પશુ તેમ તને જી, પાપ
 તિહાં પ્રત્યક્ષ જોય. સુ૦ ॥ ૪ ॥ નિજ હાથે ખાર ઉઘાડીને
 જી, પેસીયે નવિ ઘર માંહિ; ખાલ પશુ લિલુક પ્રમુખને
 સંઘટે, જઈયે નહિં ઘરમાંહિ. સુ૦ ॥ ૫ ॥ જલ ક્ષલ જલજી
 કણ લૂણશું જી, ભેટતાં જે દિયે દાન; તે કલ્પે નહિં
 સાધુને જી, વરજવું અન્નને પાન. સુ૦ ॥ ૬ ॥ સ્તન
 અંતરાય ખાલક પ્રત્યે જી, કરીને રડતો કલેય; દાન દિયે
 તો ઉલટ ભરી જી, તોહિ પશુ સાધુ વરજેય. સુ૦ ॥ ૭ ॥
 ગર્ભવતી વહી જો દિયે જી, તેહ પશુ અકલ્પ હોય; માલ
 નિશરણી પ્રમુખે ચઢી જી, આણિ દીયે કલ્પે ન સોય. સુ૦
 ॥ ૮ ॥ મૂલ્ય આણ્યું પશુ મત લીયો જી, મત લીયો
 કરી અંતરાય; વિહરતાં થંભ ખંભાદિકે જી, ન અડો ધિર
 કલે પાય. સુ૦ ॥ ૯ ॥ એણીપરેં દોષ સર્વે છાંડતાં જી,
 પામીયે આહાર જો શુદ્ધ, તો લહિયેં દેહ ધારણ ભણી
 જી, અણુલહે તો તપ વૃદ્ધિ. સુ૦ ॥ ૧૦ ॥ વચણ લખખ.
 તૃષા ભક્ષના જી, પરિસહથી સ્થિર ચિત્ત; ગુરૂ પાંસે ધરિયા-
 વહી પડિછમી જી, નિમંત્રી સાધુને નિત્ય. સુ૦ ॥ ૧૧ ॥
 શુદ્ધ એકાંત કામે જઈ જી, પડિછમી ધરિયાવહી સાર;
 લોચણ દોષ સવિ છાંડિને જી, સ્થિર થઈ કરવો આહાર.
 સુ૦ ॥ ૧૨ ॥ કશવૈકાલિકે પાંચમે જી, અધ્યયને કહ્યો એ
 આચાર; તે ગુરૂ લાભવિજય સેવતાં જી, વૃદ્ધિવિજય જય-
 કાર. સુ૦ ॥ ૧૩ ॥ ઇતિ.

છઠા અધ્યયનની સંખ્યા.

મમ કરો માયા કાયા કારમી—એ દેશી.

ગણધર સુધર્મ એમ ઉપદિસે, સાંભલો મુનિવર વૃંદ

રે, સ્થનાક અઢાર એ ઓલખો, જેહ છે પાપના કંઠ રે.
 ગ૦ ॥ ૧ ॥ પ્રથમ હિંસા તિહાં છાંડિયેં, ગુઠ નવિ ભાં-
 ખિયેં વચણ રે, તૃણ પણ અહત નવિ લીજીયેં, તણયેં
 મેહુણ સયણ રે. ગ૦ ॥ ૨ ॥ પરિગ્રહ મૂઝાં પરિહરો,
 નવિ કરો ભોયણ રાતિ રે, છંડો છછાય વિરાધના, ભેઠ
 સમજ સહુ ભાંતિ રે. ગ૦ ॥ ૩ ॥ અકલ્પ આહાર નવિ
 લીજીયેં, ઉપજે દોષ જે માંહિ રે, ધાતુનાં પાત્ર મત વાવરો,
 ગૃહી તણા મુનિવર પ્રાહી રે. ગ૦ ॥ ૪ ॥ ગાદીયે માંચીયેં
 ન બેસીયેં, વારિયેં શબ્દા પલંગ રે, રાત રહિયેં નવિ તે
 સ્થલેં, જિહાં હોવે નારિ પ્રસંગ રે. ગ૦ ॥ ૫ ॥ સ્નાન
 મજજન નવિ કીજીયેં, જિણે હુવે મન તણો ક્ષોભ રે, તેહ
 શણગાર વલી પરિહરો, હંત નખ કેશ તણી શોભ રે. ગ૦
 ॥ ૬ ॥ છઠેં અધ્યયને એમ પ્રકાશીયો, હથ વૈકલિક એહ
 રે, લાભવિજય ગુરૂ સેવતાં, વૃદ્ધિવિજય લલ્લો તેહ રે. ગ૦
 ॥ ૭ ॥ ઇતિ.

સાતમા અધ્યયનની સમાપ્ત.

કપૂર હુવે અતિ ઉજલો રે—એ દશી.

સાચું વચણ જે ભાંખીયે રે, સાચી ભાષા તેહ,
 સમ્યામોસા તે કહિયેં રે, સાચું મૃષા હોય જેહરે. ॥ ૧ ॥
 સાધુજી કરજો ભાષા શુદ્ધ, કરી નિર્મલ નિજ ખુદ્ધિ રે. સાં
 કં એ આંકણી. કેવલ જુઠ જિહાં હોવે રે, તેહ અસમ્યા
 બણ, સાચું નહી જુઠું નહીં રે, અસત્યા અમૃષા ઠાણ રે.
 સાં કં ॥ ૨ ॥ એ ચારે માંહે કહી રે, પહેલી ભાષા
 હોય, સંયમધારી બોલવી રે, વચન વિચારી બોય રે. સાં

કં ॥ ૩ ॥ કઠિન વયણુ નવિ ભાંખિયેં રે, તુકારો રે કાર,
 કોઈના મર્મ ન બોલીયેં રે. સાચા પણુ નિધાર રે. સાં
 કં ॥ ૪ ॥ ચોરને ચોર ન ભાંખિયેં રે, કાણુને ન કહે
 કાણુ, કહીયેં ન અંધો અંધને રે, સાચું કઠિન એ જાણ
 રે. સાં કં ॥ ૫ ॥ જેહથી અનરથ ઉપજે રે, પરને
 પીડા થાય, સાચું વયણુ તે ભાંખતાં રે, લાભથી ત્રોટો જાય
 રે. સાં કં ॥ ૬ ॥ ધર્મ સહિત હિત કારીયા રે, ગર્વ
 રહિત સમતોલ, થોડલા તે પણુ મીઠડા રે, બોલ વિચારી
 બોલ રે. સાં કં ॥ ૭ ॥ એમ સવિ ગુણ અંગી કરી
 રે, પરહરિ દોષ અશેષ, બોલતાં સાધુનેં હુવે નહિં રે, કર્મનો
 ખંધ લવલેશ રે. સાં કં ॥ ૮ ॥ કશ વૈકલિક સાતમે
 રે, અધ્યયને એ વિચાર, લાભવિજય ગુરૂથી લહે રે, વૃદ્ધિ-
 વિજય જયકાર રે. સાં કં ॥ ૯ ॥

આઠમા અધ્યયનની સગાય.

રામ સીતાને ધીજ કરાવે—એ દેશી

કહે શ્રી ગુરૂ સાંભલો ચેલા રે, આચારજ એ પુન્યના
 વેલા રે, છછાય વિરાહણુ ટાલો રે, ચિત્ત ચોખે ચારિત્ર પાલો
 રે. ॥ ૧ ॥ પુઠવી પાપાણુ ન ભેદો રે, ક્ષણકુલ પત્રાદિ ન
 છેદો રે, ખીજ કુંપલ વન મત ફરજો રે, જીવ વિરાધનથી
 ડરજો રે. ॥ ૨ ॥ વલી અગ્નિ મ ભેટશે ભાઇરે, પીળે
 પાણી જિનું સહાઈ રે, મત વાવરો કાચું પાણી રે, એહવી
 છે શ્રી વીરની વાણીરે. ॥ હિમ ધૂઅર વડ ઉંખરાં રે, ફલ
 કુંથુઆ કીડી નગરાં રે, નીલ પુલહરી અંકુરા રે, ઇંડાલ
 એ આઠે પૂરા રે. ॥ ૪ ॥ સ્નેહાદિક ભેદેં જાણી રે, મત

હજીને મુક્ત પ્રાણી રે, પડિલેહી સવિ વાવરને રે, ઉપક-
 રણે પ્રમાદ મ કરને રે. ॥ ૫ ॥ જયણાયેં ડગલાં ભરને
 રે, વાટે ચાલતાં વાત મ કરને રે, મત જ્યોતિષ નિમિત્ત
 પ્રકાસો રે, નિરખો મત નાચ તમાસો રે. ॥ ૬ ॥ દીહું
 અણુદીહું કરને રે, પાપ વ્યસન ન શ્રવણે ધરને રે, અણુ-
 સૂજતો આહાર તજને રે, રાતે સન્નિધ સવિ વરને રે.
 ॥ ૭ ॥ બાવીસ પરિસહ સહેને રે, દેહ દુઃખે ફલ સહહને
 રે, અણુપામે કાર્પણ્ય મ કરને રે, તપ શ્રુતનો મદ નવિ
 ધરને રે. ॥ ૮ ॥ સ્તુતિ ગતિ સમતા ગ્રહેને રે, દેશકાલ
 જોઈને રહેને રે, ગૃહસ્થ શું જાતિ સગાઈ રે, મત કાઢને
 મુનિવર કાંઈ રે. ॥ ૯ ॥ ન રમાડો ગૃહસ્થના બાલ રે, કરો
 ક્રિયાની સંભાલ રે, યંત્ર મંત્ર ઔષધનો ભામો રે. મત
 કરને કુગતિ કામો રે. ॥ ૧૦ ॥ કોષે પ્રીતિ પૂરવલી જાય
 રે, વલી માને વિનય પલાય રે, માયા મિત્રાઈ નસાડે રે,
 સવિ ગુણ તે લોભ નસાડે રે. ॥ ૧૧ ॥ તે માટેં કષાય
 એ ચાર રે, અનુક્રમે હમને અણુગાર રે, ઉપશમ શું કેવલ
 જાવે રે, સરલાઈ સંતોષ સભાવેં રે. ॥ ૧૨ ॥ બ્રહ્મચારીને
 જાણને નારી રે, જેસી પોપટને માંજરી રે, તેણે પરિહરો
 તસ પરચંગ રે, નવવાડ ધરો વલિ ચંગ રે. ॥ ૧૩ ॥ રસ
 લોલુપ થઈ મત પોષોરે, નિજકાય તપ કરીને શોષો રે,
 જાણો અધિર પુણ્ડલ પિંડ રે, મત પાલને પંચ અખંડ
 રે. ॥ ૧૪ ॥ કહિયું કશવેકાલિકેં એમ રે, અધ્યયને આઠમે
 તેમ રે, ગુરૂ લાભવિજયથી જાણી રે, બુદ્ધ વૃદ્ધિવિજય મન
 આણી રે. ॥ ૧૫ ॥ ઇતિ.

નવમા અધ્યયનની સમગ્રાય.

શેત્રુંજે જધયે લાલન શેત્રુંજે જધયે, -એ દેશી.

વિનય કરે જો ચેલા, વિનય કરે જો, શ્રી ગુરૂ આણી
શિર ધરે જો. ચેલાં શીં એ આંકણીં કોધી માનીને પર-
માદી; વિનય ન શીખે વલી વિષવાદી. ચેં વં ॥ ૧ ॥
વિનય રહિત આશાતનાં કરતાં, બહુ ભવ ભટકે દુર્ગતિ
કરતાં; ચેં દું અગ્નિ સર્પ વિષ જિમ નવિ મારે, ગુરૂ
આસાયણ તેથી અધિક પ્રકારે. ચેં અં ॥ ૨ ॥ અવિનયે
દ્વસિયો બહુલ સંસારી, અવિનયી મુક્તિનો નહિં અધિ-
હારી; ચેં નં કોદ્યા ઠાનની કૂતરી જેમ, હાંકી કાઢે અવિનયી
તેમ. ચેં અં ॥ ૩ ॥ વિનય શ્રુત તપ વલી આચાર,
કહિયે સમાધિનાં ઠામ એ ચાર; ચેં ઠાં વલી ચાર ચાર
લેહ એકેક, સમજો ગુરૂ મુખથી સવિવેક; ચેં થીં ॥ ૪ ॥
તે ચારેમાં વિનય છે પહેલો, ધર્મ વિનય વિષુ ભાંખે તે
બેલો; ચેં ભાં મૂલ થકી જેમ શાખા કહિયે, ધર્મ ક્રિયા
તિમ વિનયથી લહિયે. ચેં વિં ॥ ૫ ॥ ગુરૂ માન વિન-
યથી લહે સો સાર; જ્ઞાન ક્રિયા તપ જે આચાર; ચેં જેં
ગરથ પખે જિમ ન હોયે હાટ, વિષુ ગુરૂ વિનય તેમ
ધર્મની વાટ. ચેં ધં ॥ ૬ ॥ ગુરૂ નાન્હો ગુરૂ મોટો કહિયે.
રાજા પરે તસ આણી વહિયે; ચેં આં અદ્વયશ્રુત પણ
બહુ શ્રુત જાણો, શાસ સિદ્ધાંતે તેહ મનાણો ચેં તેહં
॥ ૭ ॥ જેમ શશી ગ્રહ ગણે વિરાજે, મુનિ પરિવારમાં
તેમ ગુરૂ ગાજે; ચેં તેં ગુરૂથી અલગા મત રહો ભાઈ,
ગુરૂ સેવ્યે લહે શો ગૌરવાઈ. ચેં શોં ॥ ૮ ॥ ગુરૂ વિનયે
ગીતારથ થાશે, વંછિત સવિ મુખ લખમી કમાશે; ચેં

લ૦ શાંત હાંત વિનયી લજ્જાલુ, તપ જપ ક્રિયાવંત ઇચ્છું.
ચે૦ વં૦ ॥ ૬ ॥ ગુરુ કુલ વાસી વસતો શિષ્ય, પુજનીય
હોયે વિસવાવીશ; ચે૦ વિ૦ દશવૈકાલિક નવમેં અધ્યય-
નેં, અર્થ એ ભાંખ્યો કેવલી વયણેં. ચે૦ કે૦ ઇણીપરેં
લાભવિજય ગુરુ સેવી, વૃદ્ધિવિજય સ્થિર લખમી લહેવી.
ચે૦ લે૦ ॥ ૧૦ ॥ ઇતિ.

દશમા અધ્યયનની સંગ્રામ.

તે તરીયા ભાઈ તે તરીયા--એ દેશી.

તે મુનિવંદો તે મુનિવંદો, ઉપશમ રસનો કંદો રે,
નિર્મલ જ્ઞાનક્રિયાનો ચંદો, તપ તેજે જેહવો દિણ્દો રે. તે૦
॥૧॥ એ આંકણી. પંચાશ્રવનો કરિ પરિહાર, પંચ મહાવ્રત
ધારો રે, પદુ જીવ તણે આધાર, કરતો ઉગ્ર વિહારો રે.
તે૦ ॥ ૨ ॥ પંચ સમિતિ ત્રણ ગુપ્તિ આરાધે, ધર્મ ધ્યાન
નિરાખાધ રે; પંચમ ગતિનો મારગ કાધે, શુભ શુષ્ક તો
ઇંમ વાધે રે. ॥ ૩ ॥ કયવિકય ન કરે વ્યાપાર, નિર્મમ નિર-
હંકાર રે, ચારિત્ર પાલે નિરતિચારેં ચાલતો ખડ્ગની ધાર
રે. તે૦ ॥ ૪ ॥ ભોગ ને રોગ કરી જે ભણે, આપે પુન્ય
વખાણો રે, તપ શ્રુતનો મદ નવિ આણે, ગોપવી અંગ
ઠેકાણે રે. તે૦ ॥ ૫ ॥ છાંડી ધન કણ કંચન ગેહ, થઈ
નિઃસ્નેહી નિરીહરે, ખેહ સમાણી ભણી દેહ, નવિ પેસે
પાપે જેહ રે. તે૦ ॥ ૬ ॥ દોષ રહિત આહાર જે પામે,
જે લુપ્તે પરિણામે રે, લે તો દેહનું સુખ નવિ કામે, ભગતો
આઠેઘ ભમે રે. તે૦ ॥ ૭ ॥ રસના રસ રસીયો નવિ થાવે,
નિર્લોભી નિર્માય રે, સહે પરિસહ સ્થિર કરી કાયા, અવિ-

ચલ જિમ ગિરિરાય રે. તેં ॥ ૮ ॥ રાતે કાઉસ્સગ્ગ કરી
સમથાને, જો તિહાં પરિસહ જાણે રે, તો નવિ ચૂકે તે હવે
ટાણે, ભય મનમાં નવિ આણે રે. તેં ॥ ૯ ॥ કાંઈ ઉપર
ન ધરેં કોધ, દિયે સહુને પ્રતિજોધ રે, કર્મ આઠ ઝાપવા
જોધ, કરતો સંયમ શોધ રે. તેં ॥ ૧૦ ॥ દશવૈકાલિક
દશમાધ્યયને, એમ ભાંખ્યો આચાર રે, તે ગુરૂ લાલવિજ-
યથી પામે, વૃદ્ધિવિજય જયકાર રે. તેં ॥ ૧૧ ॥ ઇતિ.

ઇચ્છારમા અધ્યયનની સંજાય.

નમો રે નમો શ્રી શત્રુંજય ગિરિવર—એ દેશી.

સાધુજી સંયમ સૂધો પાલો, વ્રત દ્રવણ સવિ ટાલો
રે, દશ વૈકાલિક સૂત્ર સાંભલો, મુનિવરમારગ અનુવાલો
રે. સાં સં ॥ ૧ ॥ એ આંકણી. રોગાંતિક પરિસહ સંકટ
પરસંગે પણુ ધાર રે, ચારિત્રથી મત ચૂકો પ્રાણી, ઇમ
ભાંખે જિનસાર રે. સાં સં ॥ ૨ ॥ બ્રહ્માચારી મૂઠો
કહાવે, ઇહ ભવ પરભવ હાર રે, નરક નિગોહ તણાં દુઃખ
પામે, ભમતો બહુ સંસારે. સાં સં ॥ ૩ ॥ ચિત્ત ચોખે
ચારિત્ર આરાધે, ઉપશમ નીર અગાધ રે, ઝીંઝે સુંદર સમતા
દરિયે, તે સુખ સંપત્તિ સાધે રે. સાં સં ॥ ૪ ॥ કામ-
ધેનું ચિંતામણિ સરિખું, ચારિત્ર ચિત્તમે આણો રે, ઇહ-
ભવ પરભવ સુખ હાયક એ સમ, અવર ન કાંઈ જાણો રે.
સાં સં ॥ ૫ ॥ સિજંભવ સૂરિયેં રચીયાં, દશ અધ્યયન
રસાલાં રે, મનક પૂત્ર હોતેં તે ભણતાં, લહિયેં મંગલ મા-
લારે. સાં સં ॥ ૬ ॥ શ્રી વિજયપ્રભ સૂરિને રાજ્યેં, ખુદ
લાલવિજયને શિષ્યેં રે, વૃદ્ધિવિજય વિખુદ આચાર એ ગાયે.
સકલ જગીશેં રે. સાં સં ॥ ૭ ॥

ઇતિ દશ વૈકાલીક સંજાયો સંપૂર્ણ.

શ્રી ત્રિષષ્ઠિ શલાકા પુરુષનો છંદ.

ચોપાઠની દશી.

પ્રહસમે પ્રણમું સરસતી માય, વલી સફશરને લાગુ
પાય; ત્રેસઠ સલાકાના કહું નામ, જપંતા શીઝે કામ. ॥ ૧ ॥
પ્રથમ ચોવીશ તીર્થંકર જાણુ, તેહ તણાં હું કરીશ વખાણુ;
રિપભ, અજિતને સંભવ સ્વામ, ચોથા અભિનંદન અભિ-
રામ. ॥ ૨ ॥ સુમતિ પદ્મ પ્રભુ પૂરે આસ, સુપાર્શ્વ અંદ્ર
પ્રભ દે સુખવાસ; સુવિધિ શીતલને શ્રેયાંસનાથ, એહ છે
સાચા શિવપુર સાથ ॥ ૩ ॥ વાસુપુજ્ય જિન વિમલ
અનંત; ધર્મ શાંતિ કુંથું અરિહંત; અરમદ્વિલ મુનિ સુવ્રત
સ્વામ, એહથી લહિયેં મુક્તિ સુ કામ. ॥ ૪ ॥ નમીનાથને
નેમીસરદેવ, જસ સુરનર નિત સારે સેવ; પાર્શ્વનાથ મહા-
વીર પ્રસિદ્ધ, તૂઠા આપે અવિચલ રિધ, ॥ ૫ ॥ હવે નામ
ચક્રવર્તિ તણાં, બાર ચક્રી જે શાસ્ત્રે ભણ્યા; પહિલો
ચક્રી ભરત નરેશ, સુખે સાધ્યા જિણે પટ ખંડ દેસ.
॥ ૬ ॥ બીજો સાગર નામે ભૂપાલ, ત્રીજો મધવરાવ
સુવીસાલ; ચોથા કહિયેં સનત કુમાર; દેવ પદવી પામ્યા
છે સાર. ॥ ૭ ॥ શાંતિ કુંથું અર ત્રિને રાય, તીર્થંકર
પણ પદ કહિવાય; સુભૂમ આઠમો, ચક્રી થયો, અતી
લોભે તે નરકે ગયો. ॥ ૮ ॥ મહા પદ્મરાય બુદ્ધિ નિધાન,
હરીષેણુ કથમો રાજન; ઇંચારમો જય નામ નરેશ,
બારમો પ્રજ્ઞાકંત ચક્રેશ. ॥ ૯ ॥ એ બારે ચક્રીસર કહ્યા,
સૂત્ર ચિદાંત ચક્રી એ લહ્યા; હવે વાસુદેવ કહું નવનામ,
ત્રિન ખંડ જિણે છૂટ્યા કામ. ॥ ૧૦ ॥ વીર જીવ પ્રથમ

ત્રિપૃષ્ઠ, બીજો નૃપ બ્રહ્મા દ્વિપૃષ્ઠ; સ્વયંભૂ પુરૂષોત્તમ મહા-
 રાય, પુરૂષર્ષાદિ પુંડરીકરાય. ॥ ૧૧ ॥ ઇત્ત નારાયણ કૃષ્ણ
 નરેશ, એહ નવ હવે બલદેવ વિશેષ; અચલ વિજય ભદ્ર
 સુપ્રભભૂપ, સુહર્શન આનંદ નંદન રૂપ. ॥ ૧૨ ॥ પદ્મરામ એ
 નવ બલદેવ, પ્રતિ શત્રુ નવ પ્રતિ વાસુદેવ; અશ્વઘ્રીવ તારક
 રાજેન્દ્ર, મેરક મધુનિશુભ બલેન્દ્ર. ॥ ૧૩ ॥ પ્રલ્હાદને
 રાવણ જરાસંધ, જીત્યા ચક્ર બલે સત્ય સંધ; ત્રેસઠ સંખ્યા
 પહવી કહી, માતા ઇકસઠ ગ્રંથે લહી. ॥ ૧૪ ॥ પિતા
 બાવન નેં સાઠ શરીર, ઓગણ સાઠ જીવ મહાધીર; પંચ
 વર્ણ તીર્થંકર બાણ, ચક્રી સોવનવાન વખાણ. ॥ ૧૫ ॥
 વાસુદેવ નવ સામલવાંન, ઉજવલ તનુ બલદેવ પ્રધાન;
 તિર્થંકર મુક્તિ પદ વર્ચા, આ ચક્રી સાથે સંચર્યા.
 ॥ ૧૬ ॥ બલદેવ આઠ તેહને સાથ, શિવપદ લીધા હા-
 થોહાથ; મધવ સનત કુમાર સુરલોક, ત્રીજો સુર સેવે
 ગતસોક, ॥ ૧૭ ॥ નવમો બલદેવ બ્રહ્મ નિવાસ, વા-
 સુદેવ સહુ અધગતિ વાસ; અષ્ટમ ખારમ ચક્રી સાથ,
 પ્રતિ વાસુદેવ સમા નર નાથ. ॥ ૧૮ ॥ સુરવર સુખ-
 સાતા લોગવી, નરક દુઃખ વ્યથા અનુભવી; અનુકર્મે
 કર્મ સૈન્ય જયકરી, નર વર ચતુરંગી સુખવરી. ॥ ૧૯ ॥
 સદ્ગુરુ ભોગે ક્ષાયક ભાવ, દર્શન જ્ઞાન ભવોદધી નાવ,
 આરોહી શિવ મંદીર વસે, અનંત ચતુષ્ઠય તવ ઉલ્લસે.
 ॥ ૨૦ ॥ લહિ સે અક્ષય પદ નિરવાણ, સિદ્ધ સવે મુઝ
 દો કલ્યાણ, ઉત્તમ નામ જપો નરનાર, સરૂપચંદ્ર લહે જય
 જયકાર. ॥ ૨૧ ॥ ઇતિ.

॥ श्री बृहत्शान्ति स्तोत्रम् ॥

लो लो लव्याः ! शृणुत वचनं प्रस्तुतं सर्वमेतद्
ये यात्रायां त्रिभुवनगुरोराहता ! लङ्कितलाजः; तेषां शान्ति-
र्लवतु लवतामर्द्धद्विप्रलावा-द्वारोग्यश्रीधृतिभतिकरी कलेश-
विध्वंसहेतुः ॥ १ ॥

लो ! लो ! लव्यलौका ! धृष्ट हि लरतैरावतविदेह-
संलवानां समस्ततीर्थकृतां जन्मन्यासनप्रकम्पानन्तरभवधिना
विज्ञाय, सौधर्माधिपतिः सुधोषाधष्टायालनानन्तरं सकलसु-
रासुरेन्द्रैः सह समागत्य, क्षविनयमर्द्धइलद्वारकं गृहीत्वा, गत्वा
कनकाद्रिशृंगे, विहितजन्माभिषेकः शान्तिमुद्घोषयति यथा,
ततोऽहं कृतानुकारमिति कृत्वा, महाजनो येन गतः स
पन्था एति लव्यजनैः सह समेत्य, स्नात्रपीठे स्नात्रं
विधाय, शान्तिमुद्घोषयामि, तत्पूजयात्रास्नात्रादिमहोत्स-
वानन्तरमिति कृत्वा कर्ण्यदत्त्वा निशम्यतां निशम्यतां स्वाहा ॥

ॐ पुण्याहं पुण्याहं प्रीयतां प्रीयतां भगवन्तोऽहं-
न्तः सर्वज्ञाः सर्वदर्शिनस्त्रिलोकनाथास्त्रिलोकमहितास्त्रिलोक-
पूज्यास्त्रिलोकेश्वरास्त्रिलोकोद्योतकराः ॥

ॐ ऋषय-अजित-संलव-अभिनन्दन-सुमति-पद्म-
प्रभ-सुपार्थ-अ-द्रुप्रभ-सुविधि-शीतल-श्रेयांस-वासुपूज्य-
विमल-अनन्त-धर्म-शान्ति-कुंथु-अर-मद्विल-मुनिसुव्रत-नभि-
-नेमि-पार्थ-वर्द्धमानान्ता जिनाः शान्ताः शान्तिकरा लवतु

સ્વાહા ॥ ઐ મુનયો મુનિપ્રવરા રિપુવિજયદુર્ભિક્ષકાન્તારેષુ
દુર્ગભાર્ગેષુ રક્ષન્તુ વો નિત્યં સ્વાહા ॥

ૐ હ્રીં શ્રી ધૃતિ-મતિ-કીર્તિ-કાંતિ-બુદ્ધિ-લક્ષ્મી-
મેધા-વિદ્યાસાધન-પ્રવેશ-નિવેશનેષુ સુગૃહીતનામાનો જયંતુ
તે જિનેન્દ્રાઃ ॥

ૐ શહિણી-પ્રજ્ઞસિ-વજ્રશૃંખલા-વજ્રાંકુશી-અપ્રતિ-
ચક્રા-પુરૂષહતા-કાલી-મહાકાલી-ગૌરી-ગાંધારી-સર્વાત્મા મ-
હાજવાલા-માનવી-વૈરટયા-અમ્બુમા-માનસી-મહામાનસી
પોડશ વિદ્યાદેવ્યો રક્ષંતુ વો નિત્યં સ્વાહા ॥

ૐ આચાર્યોપાધ્યાયપ્રભૃતિચાતુર્વર્ણ્યસ્ય શ્રી શ્રમણ્યસં-
ઘસ્ય શાન્તિર્ભવતુ તુષ્ટિર્ભવતુ તુષ્ટિર્ભવતુ ॥

ૐ ગ્રહાશ્ચન્દ્રસૂર્યાગારકબુધબૃહસ્પતિશુક્રશનૈશ્વરરાહુકેતુ-
સહિતાઃ સલોકપાલાઃ સોમયમવરૂણકુબેરવાસવાહિત્યસ્કંઢવિ-
નાયકોપેતા યે આન્યેઽપિ આમનગરક્ષેત્રદેવતાદયસ્તે સર્વે
પ્રીયંતાં પ્રીયંતાં અક્ષીણકોશકોષાગારા નરપતયશ્ચ ભવન્તુ
સ્વાહા ॥

ૐ પુત્ર-મિત્ર-જાતૃ-ઠલત્ર-સુહૃત-સ્વજન-સંબન્ધિ-
બંધુવર્ગસહિતા નિત્યં આમોહપ્રમોહકારિણઃ, અસ્મિન્નૈશ્ચ ભૂમ-
ણ્ડલાયતનનિવાસિ-સાધુસાધ્વીશ્રાવકશ્રાવિકાણાં રોગોપસર્ગ-
વ્યાધિદુઃખદુર્ભિક્ષઘૌર્મનસ્યોપશમનાય શાન્તિર્ભવતુ ॥

ૐ તુષ્ટિપુષ્ટિઋદ્ધિવૃદ્ધિમાંગદ્યોત્સવાઃ ॥ સદા પ્રાદુર્ભૂ-
તાનિ પાપાનિ શામ્યન્તુ દુરિતાનિ, શત્રવઃ પરાશ્ચુખા
ભવન્તુ સ્વાહા ॥

શ્રીમતે શાન્તિનાથાય, નમઃ શાન્તિવિધાયિને, ત્રૈલોક્ય-
સ્થામરાધીશ-મુકુટાભ્યર્ચિતાંબ્રયે ॥ ૧ ॥

શાન્તિઃ શાન્તિકરઃ શ્રીમાન્ શાન્તિં દિશતુ મે શુરઃ;
શાન્તિરેવ સદા તેષાં યેષાં શાન્તિર્ગૃહે ગૃહે ॥૨॥

ઉન્મૃષ્ટરિષ્ટ દુષ્ટઅહગતિદુઃસ્વપ્નદુર્નિમિત્તાદિ સમ્પા-
દિતહિતસંપન્નામઅહણું જયતિ શાન્તેઃ ॥૩॥

શ્રીસંઘજગજ્જનપદ રાજધિપરાજસન્નિવેશાનાં; ગો-
ષ્ટિકપુરમુખ્યાણાં, વ્યાહરણૈર્ચાહરેચ્છાન્તિમ્ ॥ ૪ ॥

શ્રીશ્રમણસંઘસ્ય શાન્તિર્ભવતુ, શ્રી જનપદાનાં શાન્તિ-
ર્ભવતુ, શ્રીરાજધિપાનાં શાન્તિર્ભવતુ, શ્રીરાજસન્નિવેશાનાં
શાન્તિર્ભવતુ, શ્રીગોષ્ટિકાનાં શાન્તિર્ભવતુ, શ્રીપૌરમુખ્યાણાં
શાન્તિર્ભવતુ, શ્રીપૌરજનસ્ય શાન્તિર્ભવતુ.

શ્રીબ્રહ્મલોકસ્ય શાન્તિર્ભવતુ, ઐ સ્વાહા ઐ સ્વાહા
ૐ શ્રીપાર્શ્વનાથાય સ્વાહા ॥

એષા શાન્તિઃ પ્રતિષ્ઠાયાત્રાસ્નાત્રાધવસાનેષુ શાન્તિ-
કલશં ગૃહીત્વા, કુંકુમચન્દનકર્પૂરાગુરૂધૂપવાસકુસુમાંજલિસ-
મેતઃ, સ્નાત્રત્યતુષ્ઠિકાયાં શ્રીસંઘસમેતઃ, શુચિશુચિવપુઃ પુ-
ષ્પવત્રચન્દનાભરણ્ણાલંકૃતઃ, પુષ્પમાલાં કણ્ઠે કૃત્વા, શાન્તિમુ-
દ્ધોષયિત્વા શાન્તિપાત્રીયં મસ્તકે હાતવ્યમિતિ ॥

નૃત્યન્તિ નૃત્યં મણિપુષ્પવર્ષં, સ્મરન્તિ ગાયન્તિ ચ
મંગલમ્નિ; સ્તોત્રાણિ ગોત્રાણિ પઠન્તિ મન્ત્રાન્, કલ્યાણ-
લાભે હિ જિનાભિષેકે ॥ ૧ ॥

શિવમસ્તુ સર્વજગતઃ, પરહિતનિરતા ભવન્તુ ભૂત-
ગણાઃ; દોષાઃ પ્રયાન્તુ નાશં, સર્વં ત્ર સુખીભવંતુ લોકાઃ ॥૨॥

અહં તિત્થયરમાયા, સિવાદેવી તુમ્હ નયરનિવાસિની
અમ્હ સિવં તુમ્હ સિવં, અસિવોવસમં સિવં ભવતુ
સ્વાહા ॥ ૩ ॥

ઉપસર્ગાઃ ક્ષયં યાન્તિ, મિથ્યન્તે વિધ્નવદ્ભયઃ; મન
પ્રસન્નતામેતિ, પૂજ્યમાને જિનેશ્વરે ॥ ૪ ॥

સર્વમંગલમાંગલ્યં, સર્વકલ્યાણકારણં; પ્રધાનં સર્વ
ધર્માણાં, જૈનં જયતિ શાસનમ્ ॥ ૫ ॥

ધતિ શ્રીબૃહસ્પતિસ્તવઃ સંમ્પૂર્ણઃ

श्री जीव विचारादि प्रकरणो

तथा

ध्यान स्वरूप

॥ अथ श्री जीवविचार. ॥

(अर्थ सहित.)

॥ मूळ गाथाओ ॥

भुवणपईवं वीरं, नमिऊण भणामि अबुहबोहथं ॥
 जीवसरूवं किंचि वि, जह भणियं पुव्वसूरीहिं ॥ १ ॥
 जीवा मुत्तां संसा, रिणो य तस थावरा य संसारी ॥
 पुढवी जल जलण वाऊ, वणस्सई थावरा नेया ॥ २ ॥
 फलिह मणि रयण विदुम, हिंसुल हरियाळ मणसिल रसिंदा ॥
 कणगाइ धाउं सेढी, वन्निय अरणेहय पलेवा ॥ ३ ॥
 अप्पय तूरी ऊसं, मट्टी पाहाण जाइओ नेगा ॥
 सोवीरंजण लूणा इ, पुढवि भेयाइ इच्चाई ॥ ४ ॥
 भोमंतरिख्खमुदगं, ओसाहिमकरग हरितणू महिया ॥
 हुंति घणोदहिमाइ, भेआ नेगाय आउस्स ॥ ५ ॥
 इंगाल जाल मुम्मुर, उक्कासणि कणग विज्जुमाईया ॥
 अगणिजियाणं भेया, नायव्या निउणबुद्धीए ॥ ६ ॥

ભુવણ પદ્યં વીરં--ત્રણ ભુવનમાં દીવાસમાન શ્રી વીરપ્રભુને.

નભિઝિણ ભણામિ અબુહ ખોહથ્ય—નમસ્કાર કરીને કહું છું. અ-
ચ્છની જીવેને બોધ (જાણવા) ને અર્થે (થું ?)

ಅವಸರ್ವಕಿಂಚಿವಿ,—ಅವನು ಕಿಂಚಿತ್ ಸ್ವರೂಪ.

જહ લણિયં પૂવ્વ સૂરીહિ ॥ ૧ ॥—જેમ પૂર્વના આચાર્યોએ કહ્યું છે તેમ.
જીવા 'મૃતા સંસાર',—જીવો મુક્તિના અને સંસારીના એ બે પ્રકારે છે.

રિણૈય તસ થાવરાય સંસારી—તસ અને થાવર એ બે સંસારીના ભેદ છે.
પુઠવી જલ જલણ વાઉ,—પૃથ્વીકાય, અપ્કાય, તેઉકાય, વાઉકાય,
વણુસ્સઈ થાવર નેયા ॥ ૨ ॥ (અને) વનસ્પતિકાય, એ પાંચ થાવર જાણવા.
ફલિહ મણિ રચણ વિદૂમ—સ્ફટિકરત્ન, મણિ, રત્ન, પરવાળાં,
હિંગુલ હરિયાલ મણુસીલ રસિદા—હિંગલોક, હડતાલ, મનશીળ, પારો,
કણુગાઈ ધાઉસેઢી—સોનું આદિ સાત (સોનું, રૂપ, તાંબુ, સીસું, કલ્ક, જસત, લોહું) ધાતુ, ખડી,
વનિય અરણેટ્ટય પલેવા ॥ ૩ ॥—રમચી, અરણેટ્ટો અને પારેવો પાપાણુ.
અપ્લય તૂરીડિસં,—અખરખ, તેજંતુરી (લોહાની અંદર નાંખવાથી
(સોનું થાય) ઉસ.

મટ્ટી પાહાણુ જાધઓ જુગા—માટી અને પથ્થરની અનેક જાતિઓ.
સોવીરજણુ લૂણાઈ—આંજવાનો સુરમો, મીઠું, સીંધવ, વગેરે.
પુઠવી ભેયાઈ ઇચ્ચાઈ ॥ ૪ ॥—ઇત્યાદિ પૃથ્વીકાયના ભેદો.
ભોમંતરિખખમુદગં,—પૃથ્વીનું (કુવા વગેરેનું) આકાશનું (વરસાદનું) પાણી,
ઓસાહિમ કરંગ હરિતણુ મહિઆ—ઠારનું, ખરફનું, કરાનું, લીલા
ધાસપરનું, તથા ધુવરનું,

હુંતિ ઘણોદહિમાઈ, ભેયા જુગાય આઉસ્સ ॥ ૫ ॥—ધનોદધિ,
વિગેરેનું પાણી; ઇત્યાદિ અપકાયના અનેક ભેદો છે.

ઇંગાલ જલ મુમ્મુર,—અંગારાનો અગ્નિ, જ્વાલાનો, ભરસાડ (ઉની
રાખોડી) નો.

ઉક્કાસણિ કણુગ વિજળુમાઈયા—ઉલ્કાપાતનો, વજનો કણીઆનો,
વિજળાનો, વગેરે.

અગણિ જિયાણું ભેયા,—અગ્નિકાય જીવોના ભેદ.

નાયવ્વા નિઉણુ બુદ્ધિએ ॥ ૬ ॥—નિપુણ (ડાહી) બુદ્ધિએ જાણવા.

॥ મૂળ ગાથાઓ ॥

ઉપ્પામમા ઉક્કલિઆ, મંડલિમહ (મુદ) મુદ્દ ગુંજવાયા, ય ॥

ચળ તળુ વાયાઈવા, મેયા સ્વલ્લુ વાચકામ્મસ ॥ ૭ ॥

સાહારણ પત્તેઆ, વળસડજીવા દુહાસુણ મળિયા ॥

જેસિમળંતાળં તળુ, પળા સાહારળા તેજ ॥ ૮ ॥

કંદા અંકુર કિસલય, પળગા સેવાલ ભૂમિફોડા ય ॥

અલ્લયતિય ગજ્જર મો, ધ્ય વચ્ચુલા થેગ પલ્લંકા ॥ ૯ ॥

કોમલફલં ચ સવ્વં, ગૂદસિરાઈં સિળાડપત્તાઈં ॥

થોહરિ કુંઆરિ ગુગ્ગુલિ, ગલોયપમ્મહાય છિન્નરુહા ॥ ૧૦ ॥

ઈચ્છાઈળો અળેગે, હવંતિ મેયા અળંતકાયાળં ॥

તેસિં પરિજાળળથ્યં, લક્ષ્ણમેયં મુણ મળિયં ॥ ૧૧ ॥

ઉપ્પામગ ઉક્કલિઆ—ઉદ્ભ્રામક (ઉચો ચડે તે) વાયુ, ઉક્કલિઆ (નીચે પડે તે) ઉત્કળિત વાયુ.

મંડલિમહ મુદ્દ ગુંજવાયાય—મંડલિક (વંટેળીઓ) વાયુ, મહાવાયુ, શુદ્ધવાયુ, (ઝીણો ઝીણો વાયુ તે) ગુંજાવ કરતો વાયુ, વળી

ઘણ તણુ વાયાઈયા—ધનવાત અને તનવાત આદિ (જેને આધારે નરક દેવલોકાદિ રહ્યા છે તે.)

મેયા ખલુ વાઉકાયરસ ॥ ૭ ॥—એ પ્રમાણે નિશ્ચે વાઉકાયના બેદો છે.

સાહારણ પત્તેઆ—સાધારણ, (એક શરીરમાં અનંતા જીવવાળી) અને પ્રત્યેક. (એક શરીરમાં એક જીવવાળી.)

વણુસ્સઘ જીવા દુહા મુએ લણિયા—(એમ) વનસ્પતિકાય જીવો એ પ્રકારે સૂત્રને વિષે કહ્યા તે.

જેસિ મણ્ણંતાણ્ણંતણ્ણિ—જે અનંત જીવોનું શરીર.

એગા સાહારણા તેઉ ॥ ૮ ॥—એક હોય તેવો સાધારણ વનસ્પતિકાય-
કંઠા અંકુર કિસલય—કંદમૂળ, (મૂળા, બટાટા, વગેરે,) ફણુગા, કુંપલો,
પણુગા સેવાલ ભૂમિ ફેડાય—પાંચવર્ણની શેવાલ, બિલાડીના ટોપ વગેરે.
અદ્વયતિય ગળજર મોથ—આર્દ્રકત્રિક, (લીલી ફળદર, લીલુ આદુ લીલો
કચૂરો) ગાજર તથા મોથ (એક જાતનું શાક).

વથુલા થેગ પક્ષંકા ॥ ૯ ॥—વથુલો, થેગ, પક્ષંકા, (એ એક જાતનાં શાક છે.)
કામલ ફલંચ સંવ—સર્વજાતિના કામલ ફલ, જેમાં ખીજ ન થયાં હોય.
ગુઢ સિણુઈ સિરાઈ પત્તાઈ—જેનો કણસલો, નસો, વગેરે છાનું હોય તે,
તથા શણુ વિગેરેનાં પાંદડાં એ અનંતકાય જાણવાં.

થાહરિ કુંઆરિ ગુગુલિ—થોરની જાત, કુંવર, ગુગલીવૃક્ષ.

ગલોય પમૂહાય છિન્નરૂહા ॥ ૧૦ ॥—ગલો પ્રમુખ જે છેદીને વાવવાથી
ફરીને ઉગે તે.

ઈચ્ચાઈણુ એણુગે—ઈત્યાદિ અનેક પ્રકારે.

હવંતિ ભેયા અણુતકાયાણુ—અનંતકાયના ભેદો છે.

તેસિ પરિજાણુથથ—તેમને વિશેષ જાણવાને અર્થે.

લખખણુમેઅં મુએ લણિયં ॥ ૧૧ ॥—આ લક્ષણુ સૂત્રને વિષે કહ્યાં છે.

॥ મૂલ ગાથાઓ ॥

ગૂઢ સિરસંધિપન્નં, સમખંગમહીરુગં ચ છિન્નરૂહં ॥

સાહારણં શરીરં, તન્વિવરીયં ચ પત્તેયં ॥ ૧૨ ॥

અગસરીરે અગો, જીવો જેસિં તુ તેય પત્તેયા ॥

ફલ ફૂલ છાલિ કઢા, મૂલગ પત્તાણિ વીયાણિ ॥ ૧૩ ॥

પત્તેયં તરુમુતં, પંચવિં પુઢવાઈણો સયલલોષ ॥

મુહુમા હવંતિ નિયમા, અંતમુહુત્તાહ અદિસ્સા ॥ ૧૪ ॥

સંસ્થ કવઙ્ગય ગંડુલ, જલોય ચંદળગ અલસ છહગાઈ ॥

મેહરિ કિમિ પૂયરગા, બેઝંદિય માઝવાહાઈ ॥ ૧૫ ॥

ગોમી મંકળ જૂઆ, પિપીલિ ઉદેહિયા ય મકોઢા ॥

ઇલિય ઘયમિલીઓ, સાવય ગોર્કાઢ જાઈઓ ॥ ૧૬ ॥

ગદહય ચોર કીઢા, ગોમયકીઢા ય ધમ્મકીઢા ય ॥

કુંથુ ગોવાલિય ઇલિયા, તેઝંદિય ઇંદગોવાઈ ॥ ૧૭ ॥

ગૂઢસિર સંધિ પઠ્ઠવં—જેનાં (સીર) કણસલાં, સાંધા (નસો,) ગાંધા,
વગેરે છાનું હોય.

સમભંગ મહીરંગ ચ છિન્નરૂઢ—ભાંગવાથી જેના બે સરખા ભાગ થાય.
તથા જેમાં તાંતણા હોય નહીં, તથા જે છેદીને વાવીએ તો ફરીને ઉગે.

સાહારણુ શરીર—તેને સાધારણ વનસ્પતિકાયનાં શરીર કહીએ.

તવિવરીઅં ચ પત્તેયં ॥ ૧૨ ॥—તેથી વિપરીત લક્ષણવાળીને પ્રત્યેક
વનસ્પતિકાય કહીએ.

એગ શરીરે એગા—એક શરીરને વિષે એક.

અવો જેસિં તુ તેય પત્તેયા—અવ જે (વૃક્ષ) ને હોય તેને પ્રત્યેકવન-
સ્પતિકાય કહીએ.

ફલ ફૂલ છલ્લિ કઠ્ઠા—ફળ, ફૂલ, છાલ, લાકડું,

મૂગલપત્તાણિ બીયાણિ ॥ ૧૩ ॥—મૂળ, (નીચેનું થડ) પાંદડાં, બીજ,
એ પ્રત્યેકવનસ્પતિકાય છે.

પત્તેય તર મુત્તં—એ પ્રત્યેકવનસ્પતિકાય મુકીને,

પંચવિ પુઠવાઇણે સયલ લોએ—પાંચે પૃથ્વીકાયાદિ સકલ (ચૌદરાન્ય)
લોકને વિષે,

સુહુમા હવંતિ નિયમા—નિયંત્રે કરી સૂક્ષ્મ હોય છે.

અંતમુહુતાડિ અદિસા ॥ ૧૪ ॥—અંતર્મુહુર્તના આયુષ્યવાળા અને
અદ્રશ્ય હોય છે.

સંખ કવહુય ગંડુલ—શંખ, કોડા, ગંડોલા.

જલોય ચંદણુગ અલસ લહુગાધ—જલો, ચંદનક (અરિઆ), અલ-
શીઆ, લાળીઆજીવ, (વાશી રોટલા રોટલીમાં ઉત્પન્ન થાય છે તે).

મેહુરિ કિમિ પૂઅરગા—મેર, (લાકડાના) કીડા, ધૂમિ, પોરા,
એઇદિય માધવાહાઈ ॥ ૧૫ ॥—ચૂરેલ, વગેરે એઇદિય જીવ જાણવા.

ગામી મંકણુ જૂઆ—કાનખજુરા, માંકણુ, જૂઆ,
પિપીલી ઉદ્દેહિયાય મજ્જાડા—કીડીઓ, ઉધેઇ, તથા મંકાડા,
મલ્લિય ઘયમિલ્લિઓ—ધાન્યની ઇયત્ત તથા ઘીમેલો,
સાવય ગાકીડ જામઓ ॥ ૧૬ ॥—સવા, (વાળમાં ઉત્પન્ન થાય છે.)
ગાકીટક અથવા ચિચ્ચડી વગેરે.

ગદહુય ચોરકીડા—ઉત્તિંગા, વિષાના કીડા,
ગામય કીડાય ધનકીડાય—છાણુના કીડા, અનાજના કીડા, વળી
કુંથુ ગાવાલિય ધલિયા—કુંથુઆ, ગોપાલિકા, ચેલો,
તેઇદિય ઇદિગાવાઈ ॥ ૧૭ ॥—ઇદ્રગોપ, આદિ તેઇદ્રિ જીવો છે. ॥ ૧૭ ॥

॥ મૂઠ ગાથાઓ ॥

ચરિદિયા ય વિચ્છ, ટિંકુણ ભમરા ય ભમરિયા તિહા ॥

મચ્છિયં ડંસા મસગા, કંસારી કવિલડોલાઈ ॥ ૧૮ ॥

પંચિદિયા ય ચઢહા, નારય તિરિયા મણુસ્સ દેવા ય ॥

નેરડયા સત્તાવિહા, નાયબ્બા પુઠ્ઠાવિ મેણં ॥ ૧૯ ॥

જલયર યલયર સ્વયરા, તિવિહા પંચિદિયા તિરિહ્હા ય ॥

સુસુમાર મચ્છ કચ્છવ, ગાહા મગરા ય જલચારી ॥ ૨૦ ॥

ચડપય ડરપરિસપ્પા, મુયપરિસપ્પા ય ચલયરા તિવિહા ॥

મોસપ્પ નડલ વમુહા, ચોધઘ્વા તે સમાસેળં ॥ ૨૧ ॥

સયરા રોમયપરુલી, ચમ્મયપરુલી ય પાયડા ચેવ ॥

નરલોગાઓ વાહિં, સમુગપરુલી ચિયયપરુલી ॥ ૨૨ ॥

ચઉરિંદિયાય વિચ્છુ—ચાર ઇંદ્રિયાળાં જીવે આ છે, વિંછી.

ઠિંકુણુ ભમરાય ભમરિયા તિહા—અગાધ, ભમરા, ભમરી, તીડ.

મચ્છિય ડંસા મસગા—માખી, ડંસ, મચ્છર.

કંસારી કવિહ ડાલાધ ॥૧૮॥—કંસારી, કપિત્થ, તથા ખડમાંકડી.

પંચિદિયાય ચઉહા—પાંચ ઇંદ્રિયાળાં જીવે ચાર પ્રકારે છે.

નારય તિરિયા મણુસ્સ દેવા ચ—નારકી, તિર્યંચ, મનુષ્ય, અને દેવતા.

નેરધયા સત્તવિહા—નારકી જીવે સાત પ્રકારે છે.

નાયબ્વા પુઠવી ક્ષેએણુ ॥૧૯॥—રત્નપ્રભાદિ પૃથ્વીતે બેઠે જાણુવા.

જલચર થલચર ખયરા—જલચર, થલચર, અને ખેચર.

તિવિહા પંચિદિયા તિરિખ્ખા ચ—તિર્યંચ પંચેદ્રિય જીવે ત્રણ પ્રકારે છે.

સુસુમાર મચ્છ કચ્છવ—સુસુમાર જાતિના જીવ, માછલાં, અને કાચખા.

ગાહા મગરા ચ જલચારી ॥૨૦॥—જુડ, મગર, વગેરે જલચર જીવે છે.

ચઉપય ઉરપરિસખ્ખા—ચાર પગવાળાં, પેટે (છાતીએ) ચાલનારા સર્પ.

જુયપરિસખ્ખા ચ થલચરા તિવિહા—જુગપરિસર્પ, એમ થલચર જીવોના ત્રણ પ્રકાર છે.

ગા સપ્પ નઉલ પમુહા—ઘાય, સાપ, નોળ પ્રમુખ.

ખોધબ્વા તે સમાસેણુ ॥૨૧॥—તે સંક્ષેપથી જાણુવા.

ખયરા શેમય પખખી—ખેચર જીવે બે પ્રકારે છે. રૂવાંટાંની પાંખવાળાં.
(કાગડા, ચકલી, વગેરે)

ચમ્મય પખખીય પાયડા ચેવ—ચામડાની પાંખવાળાં. (વાગોળ, ચા-
માચીડીયાં, વગેરે) નિશ્ચ પ્રસિદ્ધ છે.

નરસોગ્ગમે બાહિં—તે શિવાય મનુષ્યલોકની બાહાર.

સમુગ્ગપજ્જી વિયયપજ્જી ॥ ૨૨ ॥—સંકાયેલી પાંખવાળાં, અને
વિસ્તારેલી પાંખવાળાં પક્ષી છે. ॥ ૨૨ ॥

॥ મૂલ ગાથાઓ ॥

સવ્વે જલ થલ સ્વયરા, સમુચ્છિમા ગપ્પયા દુહા હંતિ ॥
કમ્મા કમ્મગ (મહિયા) ભૂમી, અંતરદીવા મનુસ્સા ય ॥૨૩॥
દસહા ભવણાહિવર્હ, અદ્ધવિહા વાણમંતરા હંતિ ॥
જોડસિયા પંચવિહા દુવિહા વેમાણિયા દેવા ॥ ૨૪ ॥
સિદ્ધા પનરસ ભેયા, તિથ્યાતિથ્યાઈ સિદ્ધભેણં ॥
एएसंखेवेणं, जीषविगप्पा समख्खाया ॥ २५ ॥
एएसि जीवाणं, सरीर माउ द्विई सकायंमि ॥
पाणा जोणि पमाणं, जेसिं जं अथ्थि तं भणिमो ॥ २६ ॥
अंगुल असंखभागो, सरीरमेणिंदियाण सब्बेसिं ॥
जोयण सहस्स महियं, नवरं पत्तेयरुक्खाणं ॥ २७ ॥

સવ્વે જલ થલ ખચરા—સર્વ જલચર, થલચર, અને ખેચર.
સમુચ્છિમા ગપ્પયા દુહા હંતિ—સમુર્જિત અને ગર્ભજ એ પ્રકારે છે.
કમ્મા કમ્મગ ભૂમિ—કર્મભૂમિના, અકર્મભૂમિના.

અંતરદીવા મહુસ્સાય ॥૨૩॥—અને અંતરદ્વીપના એ મનુષ્યના ભેદ.
દસહા ભવણાહિવધ—દશપ્રકારે ભુવનપતિ દેવો છે.
અદ્ધવિહા વાણુમંતરા હંતિ—આઠ પ્રકારે વાણુવ્યંતર દેવો છે.
જોડસિયા પંચવિહા—જ્યોતિષી દેવો પાંચ પ્રકારે છે.
દુવિહા વેમાણિયા દેવા ॥૨૪॥—એ પ્રકારે વૈમાનિક દેવો છે. ॥૨૪॥
સિદ્ધા પનરસ ભેયા—સિદ્ધના પંદર ભેદ છે.
તિથ્યા તિથ્યાઈ સિદ્ધ ભેએણું—તીર્થસિદ્ધ તથા અતીર્થસિદ્ધનાભેદકરીને.

એએ સંખેવેણું—એ સર્વ સંક્ષેપથી,
 જીવવિગપ્પા સમખખાયા ॥૨૫॥—જીવના બેદ રૂંડે પ્રકારે કહ્યા.
 એએસિં જીવાણું—એ જીવોનું,
 શરીર માઉઠિઈ સકાયંભિ—શરીર, આયુષ, અને પોતાની કાયને
 વિષે સ્થિતિ.
 પાણાભેણિ પમાણું—પ્રાણ અને યોનીનું પ્રમાણ.
 જેસિં જ અધિય તંભણિમે ॥ ૨૬ ॥—જેમનું જેટલું છે તેટલું
 કહીશું. ॥ ૨૬ ॥
 અંગુલ અસંખ ભાગો—આંગળના અસંખ્યાતમાં ભાગનું.
 શરીર મેગિંદિયાણું સંવેસિં—સર્વે એકેંદ્રિ જીવોનું શરીર હોય છે.
 જોયણું સહસ્સ મહિયં—પરંતુ હજાર જેજનથી કાંઈક અધિક.
 નવરં પતેય રૂખ્યાણું ॥ ૨૭ ॥—પ્રત્યેક વનસ્પતિકાયનું શરીર હોય
 એટલી વિશેષતા છે. ॥ ૨૭ ॥

॥ મૂળગાથાઓ ॥

બારસ જોયણં તિન્નેવ, ગાઝઆ જોયણં ચ અણુકમસો ॥
 બેંદિય તેંદિય, ચઝરિંદિય દેહ મુષ્ણત્તં ॥ ૨૮ ॥
 ધણુસયપંચ પમાણા, નેરડયા સત્તમાઈ પુઢવીણ ॥
 તત્તો અદ્ધધૂણા, નેયા રયણપ્પહા જાવ ॥ ૨૯ ॥
 જોયણ સહસ્સ માણા, મજ્ઞા ઝરગા ય ગમ્મયા હુંતિ ॥
 ધણુહ પુહુત્તં પલ્લવીસુ, ધુઅચારી ગાઝઅ પુહુત્તં ॥ ૩૦ ॥
 સ્વયરા ધણુહપુહુત્તં, ધુયગા ઝરગા ય જોયણ પુહુત્તં ॥
 ગાઝઅ પુહુત્ત મિત્તા, સમ્મચ્છિમા ચડપયા મળિયા ॥ ૩૧ ॥
 છન્નેવ ગાઝઆં, ચડપ્પયા ગમ્મયા મુળેયવ્વા ॥
 થોસતિગં ચ મણુસ્સા, ડકોસ સરીરમાણેણં ॥ ૩૨ ॥

આરસ જોયણ તિન્નેવ—આર જોજન (તણ ગાઉ),
 ગાઉઆ જોયણ ચ અણુકમસા—અને એક જોજનનું શરીર અનુકમે
 બેઈદિય તેઈદિય—બેઈદિ, તેઈદિ.
 ચઉરિદિય દેહ મુચ્ચતં ॥ ૨૮ ॥—અને ચૌરિદિ જીવોનું દેહનું ઉંચ
 પાણું જાણવું. ॥ ૨૮ ॥

ધણુસય પંચ પ્રમાણા—પાંચસેં ધનુષનું પ્રમાણ.
 નેરઘ્યા સત્તમાઠ પુઠવીએ—સાતમી પૃથ્વિના નારકીઓનું હોય છે.
 તત્તો અદ્ધધૂણા—તેથી અરધા અરધા ઓછા,
 નેયા રયણપહા જવ ॥ ૨૯ ॥—યાવત રત્નપ્રભા પહેલી નારકી
 સુધી જાણવું. એટલે સાતમીનું ૫૦૦ ધનુષનું, છઠ્ઠીનું ૨૫૦, પાંચમી
 નું ૧૨૫, એ પ્રમાણે પહેલી સુધી જાણવું.

જોયણ સહસ્સમાણા—હજાર જોજનનું પ્રમાણ,
 મચ્છા ઉરગાય ગખલાહુંતિ—ગર્ભજ, મચ્છ અને ઉરપરિસર્પનું હોય છે.
 ધણુહ પુહુતં પખખીસુ—પક્ષીનું બેથી નવ ધનુષ્યનું શરીર પ્રમાણ
 ઉત્કૃષ્ટથી હોય છે.

ભુયચારી ગાઉઆ પુહુતં ॥ ૩૦ ॥—ભુજપરિસર્પના શરીરનું પ્રમાણ
 બેથી નવ ગાઉનું હોય છે.

ખચરા ધણુહ પુહુતં—(દેવે સમૃદ્ધિમ જીવોનું કહે છે.) ખેચરનું બેથી
 નવ ધનુષ્યનું.

ભુયગા ઉરગાય જોયણ પુહુતં—ભુજપરિસર્પનું બેથી નવ ધનુષ્યનું,
 અને ઉરપરિસર્પનું પ્રમાણ બેથી નવ જોજનનું હોય છે.

ગાઉઆ પુહુતમિત્તા—બેથી નવ ગાઉનું શરીર,
 સમુચ્છિમા ચઉપયા ભણિયા ॥૩૧॥—સમૃદ્ધિમ ચોપગાનું હોય છે;
 એવી રીતે કહ્યું છે.

છચેવ ગાઉ આઈ—છ ગાઉનું શરીર,
 ચઉપયા ગખલા મુણેચવા—ગર્ભજ ચોપગાનું મનાય છે.
 કોસ તિગં ચ મહુસા—મનુષ્યનું ત્રણ ગાઉનું,

ઉકોસ સરીરભાણેણું ॥ ૩૨ ॥—શરીરમાન ઉત્કૃષ્ટી જાણુવું.

॥ મૂલગાથાઓ ॥

ઇસાળંત સુરાણં, રચનીઓ સત્ત હુંતિ ઉચ્ચતં ॥

દુગ દુગ દુગ ચરગેવિ, જ્ઞ પુત્તરેઇકિકપરિહાણી ॥ ૩૩ ॥

બાવીસા પુઢવીણ, સત્ત ય આડસ્સ તિન્નિ વાડસ્સ ॥

વાસસહસ્સાદસ તરુ, ગણાણ તેજ તિરિત્તાઓ ॥ ૩૪ ॥

વાસાણિ વારસાજ, વેઇંદિયાણં તેઇંદિયાણં તુ ॥

અજ્ઞાપન્ન દિણાઇં, ચરરિંદીણં તુ હમ્માસા ॥ ૩૫ ॥

સુરનેરહયાણ ઠિર્ઠે, ઉકોસા સાગરાણિ તિત્તીસં ॥

ચરપય તિરિય મણુસ્સા, તિન્નિય પલિઓવમા હુંતિ ॥ ૩૬ ॥

જલયર રરમ્મઅગાણં, પરમાજ હોઇ પુવ્વકોઢીઓ ॥

પરસ્સવીણં પુણ મણિઓ, અસંસં ભાગો ય પલિયસ્સ ॥ ૩૭ ॥

ઇસાણુંત સુરાણું—ઇશાન દેવલોકના અંતસુધી (ભુવનપતિ, વ્યંતર, વા-
ણુવ્યંતર, જ્યોતિષી, સૌધર્મ અને ઇશાન) દેવતાઓનું,

રચણિઓ સત્તહુંતિ ઉચ્ચત્તં—ઉચ્ચપણું સાત હાથનું હોય છે.

દુગ દુગ દુગ ચઉ ગેવી—ત્યાર પછી ત્રણ દુગે, એક ચોક્કે ત્રૈવેયકે,

જ્ઞપુત્તરેઇકિક પરિહાણી ॥ ૩૩ ॥—અનુત્તર વિમાને એક એક હાથ
ઓછા કરતાં જવું. એટલે ત્રીજા ચોથાનું એક દુગ, તેમની ઉંચાઇ
છ હાથની, પાંચમા છઠ્ઠાનું એક દુગ, તેમની ઉંચાઇ પાંચ હાથની
સાતમા આઠમાનું એક દુગ, તેમની ઉંચાઇ ચાર હાથની, તથા
નવમા, દશમા, અગિઆરમા અને બારમાનું એ ચારનું ચતુષ્ક, તે
મની ઉંચાઇ ત્રણ હાથની ત્રૈવેયકે બે હાથની, અને અનુત્તર વિમાને
એક હાથનું શરીર જાણુવું.

આવીસા પુઠવીએ—પૃથ્વિકાય જીવોનું આયુષ આવીસહજાર વર્ષનું હોયછે.
સતત આઉરસ તિન્નિ વાઉરસ—અપ્કાયનું સાત હજાર વર્ષનું, તથા
વાઉકાયનું ત્રણ હજાર વર્ષનું.

વાસસહસ્સા દસતરૂ—પ્રત્યેક વનસ્પતિકાયનું દશ હજાર વર્ષનું.

ગણાણુ તેઉ તિરિતાઉ ॥ ૩૪ ॥—તથા તેઉકાયના સમુહનું આયુષ
ત્રણ અહોરાતનું હોય છે ॥ ૩૪ ॥

વાસાણિ ખારસાઉ—ખાર વરસનું આયુષ,
એઈદિયાણુ તેઈદિયાણુ તુ—એઈદ્રિ જીવોનું હોય છે, તથા તેઈદ્રિનું તો,
અઉણાપત્તદિણાઈ—ઓગણુપચાસ દિવસનું હોય છે.
ચઉરિંદિણુ તુ છમ્માસા ॥ ૩૫ ॥ ચઉરિંદ્રી જીવોનું આયુષ છ
માસનું હોય છે ॥ ૩૫ ॥

સુરનેરધયાણુ ઠિધ—દેવતા અને નારકાની આયુસ્થિતિ,
ઉકકોસા સાગરાણી તિત્તીસ—ઉત્કૃષ્ટી તેત્રીસ સાગરોપમની હોય છે.
ચઉપય તિરિય મણુસા—ચોપગાં તિર્યચ અને મનુષ્યનું
તિન્નિય પલિઓવમા હુંતિ ॥ ૩૬ ॥ આયુષ ત્રણ પલ્યોપમનું છે.
જલયર ઉર ભુયગાણુ—જલયર, ઉરપરિસર્પ, તથા ભુજપરિસર્પનું.
પરમાઉ હોધ પુવ્વ કોડિઓ—ઉત્કૃષ્ટ આયુષ કોડપૂર્વનું હોય છે.
પખખીણુ પુણુ ભણિઓ—તેવીજ રીતે પક્ષીઓનું.

અસંખભાગાય પલિયસ્સ ॥ ૩૭ ॥—પલ્યોપમના અસંખ્યાતમા
ભાગનું કહ્યું છે. ॥ ૩૭ ॥

॥ મૂલ ગાથાઓ ॥

સવ્વે સુહુમા સાહા, રણા ય સમ્મચ્છિમા મણુસ્સા ય ॥

ઉકોસ જહન્નેણં, અંતમુહુત્તં ચિયજિયંતિ ॥ ૩૮ ॥

ઓગાહણાઉ માણં, एवं संखेवओ समख्खायं ॥

જે પુણ હત્ય વિસેસા, વિસેસહુત્તાહ તે નેયા ॥ ૩૯ ॥
 ઈર્ગિદિયા ય સન્વે, અસંસ્વ ઉસ્સપિણી સકાયમ્મિ ॥
 ઉવવજ્જંતિ ચયંતિ ય, અણંતકાયા અણંતાઓ ॥ ૪૦ ॥
 સંખિજ્જ સમા વિગલા, સત્તદ્ધ ભવા પર્ણિદિ તિરિ મણુઆ ॥
 ઉવવજ્જંતિ સકાણ, નારયદેવા ય નો ચેવ ॥ ૪૧ ॥
 દસહા જિઆણ પાણા, ઈંદિ ઝસાસઆહ બલ રૂબા ॥
 ઈર્ગિદિપ્પસુ ચરો, વિગલેસુ છ સત્ત અદ્ધેવ ॥ ૪૨ ॥

સન્વે સુહુમા સાહા—સર્વ સુદ્ધમ, સાધારણ વનસ્પતિકાય,
 રણાય સમુચ્છિમા મહુસ્સયા—તથા સમુચ્છિમ મનુષ્ય,
 યઉક્કેસજહન્નેણુ—ઉત્કષ્ટ (વધારેમાં વધારે) અને જઘન્યથી (ઓછામાં ઓછું)
 અંતમુહુત્તં ચિયજિયંતિ ॥ ૩૯ ॥—અંતર્મુહુર્તમાત્ર જીવે છે. ॥ ૩૯ ॥
 ઓગાહણાઉ માણુ—અવગાહના (ઉંચાઈ) અને આયુષનું પ્રમાણ
 એવં સંખેવઓ સમખખાયં—એ પ્રકારે સંક્ષેપથી કહ્યું.
 જેપુણ ઇથ્થ વિશેષા—એમાં જે કાંઈ વિશેષ છે
 વિશેષ સુત્તાઉ તે નેયા ॥ ૩૯ ॥—તે વિશેષ સુત્રચક્રી જાણી લેવું.
 ઈર્ગિદિયાય સન્વે—સર્વ એકેદ્રિ જીવે
 અસંખ ઉસ્સપિણિ સકાયમ્મિ—અસંખ્યાત ઉત્સર્પિણી, અવસર્પિણી
 સુધી પોતાની કાયાને વિશે
 ઉવવજ્જંતિ ચયંતિ ય—ઉપજે છે, અને મરે છે.
 અણુતકાયા અણુતાઓ ॥ ૪૦ ॥—તથા અનંતકાય જીવે અનંતી.
 વખત ઉપજે છે અને મરે છે.
 સંખિજ્જ સમાવિગલા—સંખ્યાતા સમય (વર્ષ) સુધી વિકલેદ્રિ
 (એદ્રિ, તેદ્રિ, ચૌરેદ્રિ)

સત્ત્વ લવા પશ્ચિદિ તિરિ મહુઆ—તથા નિર્યયપદ્ધિ અને મનુષ્ય
સાત આઠ લવ સુધી

ઉવવજ્જંતિ સકાએ—પોતાની કાયામાં ઉપજે છે
નારય દેવાયં નો એવં ॥ ૪૧ ॥—નારકી અને દેવા મરીને ફરીથી
પોતાના કાયામાં ઉત્પન્ન થાય નહીં. એટલે નારકી મરીને નારકી
ન થાય, અને દેવતા મરીને દેવતા ન થાય; તેમ નારકી મરીને દેવતા ન
થાય અને દેવતા મરીને નારકી ન થાય.

દસહા જિયાણુ પાણુ—જ્યને દસ પ્રકારના પ્રાણુ છે:

ઇદિય ઉસાસ આઉ બલડવા—ઇદિઓ (પાંચ), શ્વાસોશ્વાસ, આઉખું,
ત્રણ બળ રૂપ. (મન, વચન, કાયા,) એમ દસ પ્રાણુ છે.

એગિદિએસુ ચઉરો—એકેદિયને ચાર.

વિગલેસુ છ સત્ત અકુવ ॥ ૪૨ ॥—વિકલેદિને છ, સાત, ને આઠ.

॥ મૂઠ ગાથાઓ ॥

અસન્નિસન્નીપંચિં દિણ્ણુ નવદસ કમેણ બોધવ્વા ॥

તેહિં સહ વિપ્પઓગો, જીવાણં મન્નણ મરણં ॥ ૪૩ ॥

एवं अणोरंपारे, संसारे सायरम्मि भीमंमि ॥

પત્તો અણંતચુત્તો, જીવેહિં અપત્તધમ્મેહિં ॥ ૪૪ ॥

તહ ચરરાસી લલ્લવા, સંસારા જોણીણ હોઈ જીવાણં ॥

પુઢવાઈણં ચરણં, પત્તેયં સત્ત સત્તેવ ॥ ૪૫ ॥

દસ પત્તેય તરુણં, ચરદસ લલ્લવા હવંતિ ઇયરેસુ ॥

વિગલિંદિણ્ણુ દો દો, ચરરો પંચિદિ તિરિયાણં ॥ ૪૬ ॥

ચરરો ચરરો નારય, સુરેસુ મણુઆણ ચરદસ હવંતિ ॥

સંપિડિઆડ સવ્વે, ચુલસી લલ્લવાડ જોણીણં ॥ ૪૭ ॥

અસન્નિસન્નિ પંચિ—અસન્નિપંચેદ્રિ તથા સન્નિપંચેદ્રિને,

દ્વિએસુ નવદસ કમેણુ યોધવા—અનુક્રમે નવ (અસન્નિને) અને દશ (સન્નિને) પ્રાણ હોય છે. (અસન્નિને મનખળ ખાંદ કરતાં નવ થાય).

તેહિં સહ વિખ્યઓગો—તેનો જે વિયોગ થાય છે,

જવાણુ ભનએ મરણુ ॥ ૪૩ ॥—તે જીવને મરણ કહેવાય છે.

એવં અણુરપારે—એમ અપારવાર,

સંસારે સાયરમ્મિ લીમંમિ—મહા ભયંકર સંસારસમુદ્રને વિષે,

પતા અણુંત ખુતો—અનંતવાર મરણ પ્રાપ્ત થાય છે.

જવેહિં અપત્તધમ્મેહિં ॥ ૪૪ ॥ (કોને ?) ધર્મ નહિ પામેલા જીવોને.

તહ ચઉરાસીલખ્યા—તથા ચોરાસી લાખ

સંખ્યા જોણીણુ હોઇ જવાણુ—યોનીની સંખ્યા જીવોને હોય છે.

પુઠવાઇણુ ચઉણુ—પૃથ્વીકાયાદિ ચારની (પૃથ્વી, અપ્, તેહિ, અને વાઉ),

પત્તેય સત્ત સત્તેવ ॥૪૫॥—પ્રત્યેક સાત લાખ યોની હોય છે.

દસ પત્તેય તરૂણુ—પ્રત્યેક વનસ્પતિકાયની દશ લાખ યોની,

અઉદસ લખ્યા હવંતિ ઇયરેસુ—ઇતરની (સાધારણ વનસ્પતિકાયની)

ચૌદ લાખ યોની હોય છે.

વિગલિંદ્વિએસુ દા દા—વિકલેદ્રિ પ્રત્યેકની બે બે લાખ હોય છે.

અઉરે પંચિંદિ તિરિયાણુ ॥ ૪૬ ॥—તિર્યચપંચેદ્રિની ચાર લાખ

અઉરે અઉરે નારય—ચાર લાખ નારકીની અને ચાર લાખ,

સુરેસુ મણુઆણુ અઉદશ હવંતિ—દેવતાને હોય છે. અને મનુષ્યની

ચૌદલાખ યોની હોય છે.

સંપિડિયાઉ સવે—તે સર્વે એકઠી કરતાં,

ચુલસી લખ્યાઉ જોણીણુ ॥૪૭॥—ચોરાસી લાખ યોની થાય.

॥ મૂળ ગાથાઓ ॥

સિદ્ધાણં નત્થિ દેહો, ન આહ કમ્મં ન પાણ જોણીઓ ।
 સાહ અણંતા તેસિં, ઠિઈ જિણંદાગમે ભણિયા ॥ ૪૮ ॥
 કાલે અણાહિનિહણે, જોણિ ગહણમ્મિ ખીસણે इत्य ॥
 ભમિયા ભમિહંતિ ચિરં, જીવા જિણવયણ મલહંતા ॥ ૪૯ ॥
 તા સંપદ સંપત્તે, મણુઅત્તે દૂલહે વિ સંમત્તે ॥
 સિરિ સંતિસૂરિ સિદ્ધે, કરેહ ભો ઉજ્જમં ધમ્મે ॥ ૫૦ ॥
 एसो जीवविचारो, संखेवरुईण जाणणाहेऊ ॥
 संखित्तो उद्धरिओ, रुदाओ सुयसमुदाओ ॥ ૫૧ ॥

સિદ્ધાણું નત્થિ દેહો—સિદ્ધને દેહ નથી.

ન આહિ કમ્મં ન પાણુ જોણીઓ—આયુષ નથી, કર્મ નથી, પ્રાણુ
 અને યોની પણ નથી

સાઈ અણુંતા તેસિં—તેમની સાદિ અનંત સ્થિતિ

ઠિઈ જિણુંદાગમે ભણિયા ॥૪૮॥ જિનેંદ્રના આગમને વિષે કહી છે.

કાલે અણાઈ નિહણુ—અનાદિ નિધન (જેનો આરંભ તથા નાશ નથી
 એવા) કાળને વિષે.

જોણિ ગહણુ મ્મિભીસણુ ઇત્થ—ચોરાશી ક્ષાપ્ત યોનીએ કરી ગહન
 અને પ્રિહામણુ એવા આ સંસારને વિષે

ભમિયા ભમિહંતિ ચિરં—ધણુ કાળ સુધી ભમ્યા અને ભમશે;

જીવા જીણવયણુ મલહંતા ॥ ૪૯ ॥—(કાણુ ?) જિનવચનને નહીં
 પામેલા જીવો.

વો સંપદ સંપત્તે—તે માટે હમણાં,

મણુઅતે દુહ્મહે વિ સમ્મતે—દુર્લા એક મનુષ્યપણું, તેમાં પણ દુર્લા
એવું સમ્યક્ત્વ તે પામે છે,

સિરિ સંતિસુરી સિદ્ધે—શ્રી શાંતિસુરી મહારાજે કહેલા અથવા જ્ઞાનાદિ
લક્ષિમ તથા શાંતિએ કરી પૂજ્ય એવા તીર્થંકર તથા ગણુધરોએ
કરેલા ઉપદેશરૂપ

કરેહુ ભો ઉજ્જમં ધરમે ॥ ૫૦ ॥—ધર્મને વિષે હે લવ્યપ્રાણિઓ !
ઉદ્ધમ કરો.

એસો જીવ વિચારો—એ જીવ વિચાર.

સંખેવ રૂઘણુ જાણુણુહુઉ—સંક્ષેપરૂપી એટલે થોડી બુદ્ધિવાળા જીવોને
જાણવાને અર્થે.

સંખિતો ઉદ્ધરિઓ—સંક્ષેપથી ઉધર્યો છે.

રૂદાઓ સુય સમુદાઓ ॥૫૧॥—ધણુ વિસ્તારવાળા એવા શ્રુતસાગર
વિષેથી.

॥ ઇતિ શ્રી જીવવિચાર મૂળ અને અર્થસહિત સમાપ્તમ્ ॥

॥ अथ श्री नवतत्त्व ॥

(अर्थ सहित)

॥ अथ जीवतत्त्वम् ॥

॥ मूळ गाथाओ ॥

जीवोऽजीवा पुण्णं, पावाऽसव संवरो य निज्जरणा ॥

बंधो मुख्खो य तहा, नव तत्ता हुंति नायव्वा ॥ १ ॥

चउदस चउदस बाया, लीसा बासीय हुंति बायाळा ॥

सत्तावन्नं बारस, चउ नव भेया कमेणोसिं ॥ २ ॥

एगविह दूविह ति विहा, चउव्विहा पंच छव्विहा जीवा ॥

चेयण तस इयरोहिं, वेय गई करण काएहिं ॥ ३ ॥

एगिंदिय सुहुमियरा, सन्नियर पणिंदिया य स बि ति चउ ॥

अपजत्ता पज्जत्ता, कमेण चउदस जियट्ठाणा ॥ ४ ॥

नाणं च दंसणं चेव, चरित्तं च तवो तहा ॥

वीरीयं उवओगो य, एयं जीवस्स लख्खणं ॥ ५ ॥

अथाऽअथा पुण्णं—(प्रथम नव तत्त्वोनां नाम उहे छे.) पेहेधुं अव-

तत्त्व, अणुं अवतत्त्व, त्रीणुं पुन्यतत्त्व.

પાપા સવ સંવરોય નિજજરણા—ચોથું પાપતત્ત્વ, પાંચમું આશ્રવ તત્ત્વ, છઠ્ઠું સંવરતત્ત્વ, સાતમું નિર્જરાતત્ત્વ.

અંધો મુખ્ખો ચ તહા—આઠમું અંધતત્ત્વ, તેમજ નવમું મોક્ષતત્ત્વ.

નવ તત્તા હુંતિ નાયબ્વા ॥૧૧॥ નવ તત્ત્વો જાણવાયોગ્ય છે.

ચઉદ્દસ ચઉદ્દસ બાયા—ચૌદ, ચૌદ, બેતાલીસ.

લીસા બાસીય હુંતિ બાયાલા—બ્યાશી, બેતાલીસ.

સત્તાવનં બારસ—સત્તાવન, બાર.

ચઉ નવ લેયા કમેલેસિં ॥૨૧॥—ચાર અને નવ ભેદ અનુક્રમે જાણવા. તેમાં કેટલાક રૂપી છે, અને કેટલાક અરૂપી છે. અને કેટલાક હેય એટલે છોડવાયોગ્ય છે, કેટલાક જેય એટલે જાણવા યોગ્ય છે. તથા કેટલાક ઉપાદેય એટલે આદરવાયોગ્ય છે. તે નિચે પ્રમાણે છે.

અંક	તત્ત્વ	રૂપિભેદ	અરૂપિભેદ	હેયજેયાદિ
૧	જીવ	૧૪	૦	જેય.
૨	અજીવ	૪	૧૦	જેય.
૩	પુણ્ય	૪૨	૦	ઉપાદેય.
૪	પાપ	૮૨	૦	હેય.
૫	આશ્રવ	૪૨	૦	હેય.
૬	સંવર	૦	૫૭	ઉપાદેય.
૭	નિજજરા	૦	૧૨	ઉપાદેય.
૮	અંધ	૪	૦	હેય.
૯	મોક્ષ	૦	૯	ઉપાદેય.

એગવિહા દુવિહા તિવિહા—એક વિધ, દ્વિવિધ, ત્રિવિધ.

ચઉવિહા પંચ છવિહા જીવા—ચતુર્વિધ, પંચવિધ, અને ષડ્વિધ એટલે છ પ્રકારે એમ સર્વ જીવો છે. તે દરેક પ્રકાર અનુક્રમે કહેછે.

ત્રિયણ તસ ઇયરેહિં—(એક વિધ તે) ચેતન, (એટલે સર્વે જીવો ચેતના લક્ષણવાન છે તે એક વિધ,) તેમ સર્વ જીવો ત્રસ અને ઇતર [એટલે થાવર એ બે પ્રકારમાં પણ વહેંચી શકાય એ દ્વિવિધઃ]

વેયગાઠ કરણ કાએહિં ॥૩૧॥—વેદ (ત્રી, પુરુષ, અને નપુંસકવેદ. એમ ત્રિવિધ), ગતિ (નારકી, તિર્થંચ, મનુષ્ય અને દેવતા, એમ ચાર ગતિએ ચતુર્વિધ) ઇન્દ્રિય પાંચ, (તે પંચવિધ) કાય છ, (પૃથ્વી, અપ, તેજ, વાઉ, વનસ્પતિ, ત્રસ, એમ) પદ્ધિ.

એગિંદિય સુહમિયરા—એકેન્દ્રિના સૂક્ષ્મ અને બાહર, એ બે ભેદ.

સત્રીયર પણિંદિયાય સખિ તિ ચઉ—સન્નિ અને અસન્નિપંચેન્દ્રિ, (એ બે ભેદ) તેની સાથે બેઇન્દ્રિ તેઇન્દ્રિ, ચૌરિન્દ્રિ મેળવતાં સાત ભેદ થયા, તે સાત.

અપજ્ઞતા પજ્ઞતા—અપર્યાપ્તા (સ્વયોઅપર્યાપ્તિ પૂરી કર્યાવિના મરણ પામે તે) અને પર્યાપ્તા (સ્વયોઅપર્યાપ્તિ પૂરી કર્યા પછી મરે તે).

કમેણુ ચઉદસ જિયદ્દાણુ ॥૪૧॥—એમ અનુક્રમે ચૌદ જીવનાં સ્થાન છે.

નાણું ચ દંસણું ચેવ—જ્ઞાન (આઠ પ્રકારનું) મતિ, શ્રુત, અવધિ, મનઃ પર્યવ, અને કેવલ, એ પાંચ સમ્યક્ત્વ આશ્રયીને કહ્યાં છે. અને મતિ અજ્ઞાન, શ્રુતઅજ્ઞાન, અને વિભંગજ્ઞાન, એ ત્રણ અજ્ઞાન મિથ્યાત્વાશ્રયી છે. વળી દર્શન (ચાર પ્રકારે. ચક્ષુ, અચક્ષુ, અવધિ અને કેવળ.) નિશ્ચે

ચરિત્તે ચ તવો તહા—ચારિત્ર (સામાયક, હેટોપસ્થાપનીય, પરિહાર વિશુદ્ધિ, સૂક્ષ્મ સંપરાય, યથાખ્યાત, દેશવિરતિ તથા અવિરતી એ સાત પ્રકારે) તપ (બે પ્રકારે દ્રવ્યથી અને ભાવથી) તેમજ.

વિરિયં ઉવઓગાય—વીર્ય (કરણ તથા લબ્ધિ એમ બે પ્રકારે) અને ઉપયોગ (પાંચ જ્ઞાન, ત્રણ અજ્ઞાન, અને ચાર દર્શન એમ બાર પ્રકારે)

એઅં જીવસ્સ લખખણું ॥ ૫ ॥—એ પ્રકારે જીવનું લક્ષણ બાજીવું.

॥ મૂઠ ગાથાઓ ॥

આહાર સરીરઈદિય, પજ્જત્તી આણ પાણ ભાસ મળે ॥
 ચડ પંચ પંચ છપ્પિય, ઇગ વિગલા સન્ની સન્ની ॥ ૬ ॥
 પણિદિય ત્તિબલૂ સા, સાઝ દસ પાણ ચડ છ સગ અદ્ધ ॥
 ઇગ દુ તિ ચડરિંદીણં, અસાન્નિ સન્નીણ નવ દસ ય ॥ ૭ ॥

॥ અથ અજીવતત્ત્વમ્ ॥

ધમ્મા ડધમ્મા ડગાસા, તિય તિય મેયા તહેવ અદ્ધા ય ॥
 સ્વંધા દેસ પપ્પસા, પરમાણુ અજીવ ચડદસહા ॥ ૮ ॥
 ધમ્માઢધમ્મા પુગ્ગલ, નહ કાલો પંચ હુંતિ અજ્જીવા ॥
 ચલણસહાવો ધમ્મો, થિરસંઠાણો અહમ્મો ય ॥ ૯ ॥
 અવગાહો આગાસં, પુગ્ગલ જીવાણ પુગ્ગલા ચડહા ॥
 સ્વંધા દેસ પપ્પસા, પરમાણુ ચેવ નાયવ્વા ॥ ૧૦ ॥

આહાર શરીર ઇદિય—આહાર (પર્યાપ્તિ) શરીર (પર્યાપ્તિ) ઇદિય [પર્યાપ્તિ]
 પજ્જત્તી આણપાણ ભાસમળે—શ્વાસોશ્વાસ (પર્યાપ્તિ) ભાષા(પર્યાપ્તિ)
 અને મન (પર્યાપ્તિ) એ બધાને પર્યાપ્તિ શબ્દ બોડવો. એ છ પર્યાપ્તિ છે.
 ચડિ પંચ પંચ છપ્પિય—તે ચાર, પાંચ, પાંચ અને છ અનુક્રમે.
 ઇગ વિગલા સન્નિ સન્નિણું—એકંદ્રિને ચાર વિગલેંદ્રિને, (એકંદ્રિ
 તેંદ્રિને, ચૌરિંદ્રિને) પાંચ અસન્નિને (પાંચ) ને સન્નિને (છ) હોય છે.
 પણિદિય ત્તિ બલૂસા—પાંચ ઇદિ, ત્રણ બળ, શ્વાસોશ્વાસ.
 સાઝ દસ પાણચડિ છ સગ અદ્ધ—આઠપ્રું એ દશ પ્રાણ છે. તે
 ચાર, છ, સાત ને આઠ અનુક્રમે.

છગ દુતિ ચઉરિંદીજુ—એકદિને (ચાર) બેઠદિને (૭) તેઠદિને (સાત)
ચૌરિંદિને (આઠ) હોય છે.

અસન્નિ સન્નીજુ નવ દસય ॥૬૦॥—અસન્નિને નવ અને સન્નિને દશ પ્રાણુછે.

॥ ધતિ જીવતત્ત્વ. ॥

ધમ્માડધમ્માડગાસા—ધર્માસ્તિકાય, અધર્માસ્તિકાય, અને આકાશસ્તિકાય.
તિય તિય ભેય તહેવ અદ્ધાય—તે દરેકના ત્રણત્રણ ભેદ ગણુતાં નવ
તથા કાળનો એક મળી દશ ભેદ થાય.

ખંધા દેશ પએસા—ખંધ, દેશ, પ્રદેશ અને

પરમાજુ અજીવ ચઉદસહા ॥૮૧॥—પરમાજુ, એ ચારને પ્રથમના દશ
સાથે મેળવતાં ચૌદ ભેદ થયા.

ધમ્માડધમ્મા પુગ્ગલ—ધર્માસ્તિકાય, અધર્માસ્તિકાય, ને પુદ્ગલાસ્તિકાય.
નહ કાલો પંચ હુંતિ અનજીવા—આકાશાસ્તિકાય, અને કાલ એ પાંચ
અજીવ છે, અને તેની સાથે જીવદ્રવ્ય ભેળવ્યાથી છ દ્રવ્ય કહેવાય છે.

ચલણ સહાવો ધમ્મો—ચલન સ્વભાવ ગુણુ તે ધર્માસ્તિકાય.

થિર સંઠાણો અહમ્મોય ॥૮૨॥—સ્થિર રાખવાના સહજ ગુણુવાળો
અધર્માસ્તિકાય.

અવગાહો આગાસં—અવકાશસ્વભાવગુણુ તે આકાશાસ્તિકાય.

પુગ્ગલ જીવાણુ પુગ્ગલા ચઉહા—(તે અવકાશ પુદ્ગલ અને જીવને
આપે છે) તે પુદ્ગલદ્રવ્ય ચાર પ્રકારે છે.

ખંધા દેશ પએસા—ખંધ, દેશ, અને પ્રદેશ.

પરમાજુ ચેવ નાયવ્વા ॥૧૦૧॥—તથા પરમાજુ, એ નિશ્ચય જાણુવા.

॥ મૂલ ગાથાઓ ॥

સંદંધયાર ઉજોયં, પમા છાયા ત્વેહિઆ ॥

વળ્ણ ગંધ રસા ફાસા, પુગ્ગલાણં તું હંધ્ધવ્ણં ॥ ૧૧ ॥

એગાકોડી સતસહિ, લખ્વા સંતહુતરી સહસ્તાં ય ॥
 દોયસયા સોલહિયા, આવલિયા ઇગ મુહુત્તમ્મિ ॥ ૧૨ ॥
 સમયાવલી મુહુત્તા, દીહા પખ્વા ય માસ વરિસા ય ॥
 મળિઓ પલિઆ સાગર, ઉસપ્પિની સપ્પિની કાલો ॥ ૧૩ ॥
 પરિણામિ જીવ મુત્તં, સપ્પસા એગ ચિત્ત કિરિઆય ॥
 નિચ્ચં કારણ કત્તા, સવ્વગય ઇયર અપ્પવેસે ॥ ૧૪ ॥

॥ અથ પુણ્યતત્ત્વમ્ ॥

સા ઉચ્ચગોય મણુ દુગ, સુર દુગ પંચિદિ જાઈ પળદેહા ॥
 આઈ તિ તણુ ણુ વંગા, આઈમ સંઘયણ સંઠાણા ॥ ૧૫ ॥

સદંધયાર ઉજ્જેઅ—શબ્દ, અંધકાર, પ્રકાશ.

પલાહાયા તવેહિઆ—જ્યોતિ, છાયા, આતપ.

વન્ના ગંધરસા ફાસા—વર્ણુ ગંધ, રસ, સ્પર્શ.

પુગ્ગલાણું લખખણું ॥૧૧॥—એ પુગ્ગલોનું નિશ્ચયપણે લક્ષણ છે.

એગા કોડી સતસહિ—એક કોડ સડસડ લાખ.

લખખાસતહુતરી સહસ્સાય—સત્યોત્તર હજાર.

દોયસયા સોલહિઆ—અસોને સોલ ઉપર.

આવલિયા ઇગમુહુત્તમિ ॥ ૧૨ ॥—એટલી આવલીઓ એક મુહુર્તને વિષે થાય છે.

સમયાવલી મુહુત્તા—સમય (અસંખ્યાતા સમયની) આવલી, (૧૬૭૭૭૨૧૬) આવલીનું મુહુર્ત.

દીહા પખખાય માસ વરિસાય—(ત્રીસમુહુર્તનો) દીવસ; (પંદરદીવસનું) પખવાડીયું, (એ પખવાડીયાનો) મહીનો (બાર મહીનાનું) વરસ.

પલિઆ પલિયા સાગર—(એમ કહ્યું છે) તેમજ (અસંખ્યાતાવર્ષે) એક પલ્લોપમ (દશ કોડાકોડી પલ્લોપમે) સાગરોપમ.

ઉત્સર્પિણી સર્પિણી કાલો ॥૧૩॥—(દશ કોડકોડી સાગરોપમે) એક ઉત્સર્પિણી. (દશ કોડકોડી સાગરોપમે) અવસર્પિણી, એવા અનંત કાલચક્રે એક પુદ્ગલપરાવર્તન થાય.

પરિણામિ જીવમુક્તાં—છ દ્રવ્ય છે. (ધર્માસ્તિકાય, અધર્માસ્તિકાય, આકાશાસ્તિકાય, પુદ્ગલાસ્તિકાય, કાલ) છ દ્રવ્યમાં જીવ અને પુદ્ગલ એ બે પરિણામિ છે. બાકીનાં અપરિણામિ છે. જીવદ્રવ્ય જીવ છે, બાકીનાં અજીવ છે. પુદ્ગલદ્રવ્ય મૂર્તિમંત (રૂપી) છે, બાકીના અરૂપી છે,

સપએસા એગખિત્તાકિરિઆય—કાલ સિવાય પાંચ દ્રવ્ય સપ્રદેશી છે, કાળ અપ્રદેશી છે. ધર્મ, અધર્મ, અને આકાશ, એ ત્રણ દ્રવ્ય એક છે. બીજા ત્રણ અનેક છે. આકાશ ક્ષેત્ર છે. બાકીના પાંચ ક્ષેત્રી છે. જીવ અને પુદ્ગલ સક્રિય છે, બાકીના ચાર અક્રિય છે.

જિવ્યં કારણકર્તા—છ દ્રવ્યમાં ધર્મ, અધર્મ, આકાશ, અને કાલ, એ ચાર નિત્ય છે, બાકી અનિત્ય છે. જીવ સિવાય પાંચ કારણ છે. જીવ અકારણ છે. જીવ કર્તા છે, બાકીનાં પાંચ અકર્તા છે.

સવગય ધ્યર અપ્પવેસે ॥૧૪॥—છમાં આકાશ સર્વગત (લોકલોકમાં) છે, બાકીના પાંચ લોકવ્યાપી છે. યદ્યપિ જીવે દ્રવ્ય પરસ્પર તો ખીરનીર પરે અવગાઢ છે. તથાપિ પ્રવેશરહિત એટલે કોઈપણ દ્રવ્ય બીજા દ્રવ્યમાં તદ્દુપપણે થતું નથી.

॥ ઇતિ અજીવતત્ત્વ ॥

સા ઉચ્ચગોચ્ર મહુ દુગ—(૧) શાતાવેદની, (૨) ઉચ્ચગોત્ર, (૩-૪) મનુષ્યદ્વિક (મનુષ્યની ગતિ તથા મનુષ્યની અનુપુર્વિ.)

સુરદુગ પંચેદિ બધ પણુ દેહા—(૫-૬) સુરદ્વિક, (૭) પંચેદ્રિગતિ (૮ થી ૧૨) પાંચદેહ, (ઔદારિક, વૈક્રિય, આહારક, તૈજસ, અને કામર્ણ્ય.)

આધિતિ તણુણ ઉવંગા—પ્રથમના તણુ શરીરને અંગોપાંગ હોય (૧૩ થી—
૧૫) ઔદારિક અંગોપાંગ, વૈક્રિય અંગોપાંગ, આહારક અંગોપાંગ.

આધિમ સંઘયણ સંઘાણા ॥૧૬॥—પહેલું સંઘયણ અને (૧૭) મું પહેલું
સંસ્થાન વળે રૂપભ નારાય સંઘયણ અને સમ ચતુરસ્ર સંસ્થાન.

॥ મૂળ ગાથાઓ ॥

વળ્ણચડકા ગુરુ લહુ, પરધા ઝસાસ આય વુજ્જોયં ॥
સુખગઈ નિમિણ તસ દસ, સુર નર તિરિયાડ તિથયરં ॥૧૬॥
તસ બાયર પજ્જતં, પત્તેયથિરં સુમં ચ સુમગં ચ ॥
સુસ્સર આઈજ્જ જસં, તસાઈ દસગં ઇમં હોઈ ॥ ૧૭ ॥

॥ અથ પાપતત્ત્વમ્ ॥

નાળંતરાય દસગં, નવવીયે નીય સાય મિચ્છતં ॥
થાવર દસ નરયતિગં કસાય પળવીસતિરિયદુગં ॥ ૧૮ ॥
ઈગ વિ તિ ચડ જાઈઓ, કુલ્લગઈ ઉવઘાય હુંતિ પાવસ્સ ॥
અપસત્થં વળ્ણ ચઝ, અપદમ સંઘયણ સંઠાણા ॥ ૧૯ ॥
થાવર સુહુમ અપજ્જં સાહારણ મથિર મસુમ દુમગાણિ ॥
દુસ્સર ણાઈજ્જ જસં, થાવરદસગં વિવજ્જત્થં ॥ ૨૦ ॥

વણુણચઉકાગુરુ સહુ—(૧૮ થી ૨૧) વણુ ચતુષ્ક, (વણુ, ગંધ, રસ
સ્પર્શ, એ ચાર સારાં હોય તે) (૨૨) અગુરુ લહુ નામ કર્મ.

પરધા ઝસાસ આયવુલ્લેઅ—(૨૩) પરાધાત નામ કર્મ, (૨૪)
શ્વાસોશ્વાસ નામ કર્મ, (૨૫) આતપ નામ કર્મ. (૨૬) ઉદ્ધોતનામકર્મ

સુલખગઢ નિમિષુ તસદસ—(૨૭) શુભ વિહાયોગતિ, (૨૮) નિર્માણુ
નામ કર્મ. (૨૯ થી ૩૮) ત્રણ દશક.

સુરનર તિરિઆઉ તિથ્યચરં ॥૧૬॥ (૩૯) સુરાયુષ્યરૂપ, (૪૦) નરા-
યુષ્ય રૂપ (૪૧) તિર્યયાયુષ્યરૂપ, (૪૨) તીર્થંકર નામ કર્મ. એ બે-
તાલીસ પ્રકારે પુન્ય ભોગવાય છે.

તસ ખાયર પજત્તં—દસ ત્રસદશક કહે છે (૧) ત્રસ નામ કર્મ, (૨)
ખાદર નામ કર્મ, (૩) પર્વાપ્તિ નામ કર્મ.

પત્તેઅ ચિરં સુલંઅ સુલગંઅ—(૪) પ્રત્યેક નામ કર્મ, (૫) સ્થિર
નામ કર્મ, (૬) શુભ નામ કર્મ, (૭) સૌભાગ્ય નામ કર્મ,

સુસ્સર આઈજજજસં (૮) સુસ્વર નામ કર્મ, (૯) આદ્રેય નામ કર્મ,
[૧૦] યશ નામ કર્મ

તસાઇ દસગં ઇમંહોઇ ॥૧૭॥—એમ ત્રસદશક. (એ પુણ્યના ભેદમાં છે)

॥ ઇતિ પુણ્યતત્ત્વં ॥

નાણુંતરાયદસગં—જ્ઞાનાંતરાય દશક. (૧) મતિ જ્ઞાનાવણીય, (૨) શ્રુત-
જ્ઞાનાવણીય, (૩) અવધિજ્ઞાનાવણીય, (૪) મનઃપર્યવજ્ઞાનાવણીય, (૫)
કેવળજ્ઞાનાવણીય, (૬) દાનાંત રાય, (૭) લાભાંતરાય, (૮) ભોગાંતરાય
(૯) ઉપભોગાંતરાય, (૧૦) વીર્યાંતરાય.

નવ ખીએ નીઅ સાય મિચ્છત્તં—ખીણું દર્શનાવણીય નવ પ્રકારે.
(૧) ચક્ષુ દર્શનાવણીય, (૨) અચક્ષુ દર્શનાવણીય, (૩) અવધિ
દર્શનાવણીય, (૪) કેવલ દર્શનાવણીય, (૫) નિદ્રારૂપ પાપકર્મ (૬)
નિદ્રા નિદ્રારૂપ પાપ કર્મ, (૭) પ્રયલારૂપ, (૮) પ્રયલા પ્રયલારૂપ,
(૯) થીણુદ્ધીરૂપ. એ પ્રથમ દશ જ્ઞાનાંતરાયની જોડે મેળવતાં
૧૯ થયા, (૨૦) નીચ ગોત્ર. (૨૧) અશાતા વેદની (૨૨) મિથ્યાત્વ
મોહનીય.

થાવર દસ નરયતિગં—(૨૩ થી ૩૨) થાવર દશકા. (૩૩ થી ૩૫) નર્કત્રીક.

કસાયપણ્ણવીસ તિરિયદુગં ॥૧૮૧॥—(૩૬ થી ૬૦) પચીસ કસાય-
(૬૧—૬૨) તિરિય દિક

ઇગ બિ તિ ચઉ બઇઓ—(૬૩) એકંદ્રિ જાતિ, (૬૪) બેઇંદ્રિ જાતિ.
(૬૫) તે ઇંદ્રિ જાતિ. (૬૬) ચૌરિંદ્રિ જાતિ.

કુબગઇ ઉવઘાય હુતિ પાવસ્સ—(૬૭) અશુભ વિહાયોગતિ. (૬૮)
ઉપધાત નામ કર્મ. એ પાપના ભેદ છે.

અપસથ્થં વન્નચઉ—(૬૯ થી ૭૨) અપ્રશસ્ત વર્ણ્યચતુષ્ક.

અપઠમ સંઘયણુ સંઠાણુ ॥૧૮૨॥—(૭૩ થી ૭૭) પેહેલા વિના પાંચ
સંઘયણુ. (૧) રૂપભનારાય સંઘયણુ (૨) નારાય સંઘયણુ, (૩)
અર્દ્ધનારાય સંઘયણુ, (૪) કીલિકા સંઘયણુ, (૫) છેવડું
સંઘયણુ, તથા (૭૮ થી ૮૨) પેહેલા વિના પાંચ સંસ્થાન, (૧)
ન્યઝોધ પરિમંડલ સંસ્થાન, (૨) આદિ સંસ્થાન, (૩) વામન
સંસ્થાન, (૪) કુબ્જ સંસ્થાન, (૫) હુંડક સંસ્થાન, એ પાપતત્ત્વના
૮૨ ભેદ છે.

થાવર મુહુમ અપબ્જં—હવે થાવર દશક કહે છે. (૧) સ્થાવર નામ
કર્મ, (૨) સૂક્ષ્મ નામકર્મ, (૩) અપર્યાપ્ત નામકર્મ.

સાહારણુ મથિરં મસુલ દુભગાણિ—(૪) સાધારણુ નામકર્મ. (૫)
અસ્થિર નામકર્મ, (૬) અશુભ નામકર્મ, (૭) દૌર્ભાગ્ય નામકર્મ.

દુસ્સરણુઇબ્જંજસં—(૮) દુઃસ્વર નામકર્મ, (૯) અનાદેય નામકર્મ,
(૧૦) અપયશ નામકર્મ.

થાવરદસગં વિવબ્જથ્થં ॥૨૦૧॥—એ સ્થાવર દશકો ત્રસ દશકથી વિષ-
રિત જાણવો. ॥ ૨૦ ॥

॥ ઇતિ પાપતત્ત્વં. ॥

॥ અથ આશ્રવતત્ત્વમ્

॥ મૂળ ગાથાઓ ॥

ઈંદિઅ કસાય અવ્વય, જોગા પંચ ચડ પંચ તિન્ની કમા ॥
કિરિઆઓ પળવીસં, ઇમાડ તાઓ અણુકમસો ॥ ૨૧ ॥

કાઈય અહિગરણીઆ, પાડસિઆ પારિતાવળી કિરિયા ॥
પાળાઈવાયારંભિઅ, પરિગ્ગહિયા માયવત્તીઅ ॥ ૨૨ ॥

મિચ્છા દંસળ વતી, અપચ્ચલાણાય દિઠ્ઠિ પુઠ્ઠિઅ ॥
પાઙ્ગુચ્ચિઅ સામંતો, વળીઅ નેસથિથ સાહથ્થી ॥ ૨૩ ॥

આળવાળી વિઆરણીઆ, અળભોગા અળવકંઠવપ્પહા ॥
અન્નાપઓગ સમુદા, ણપિજ્જ દોસે રિઆવહિઆ ॥ ૨૪ ॥

॥ અથ સંવરતત્ત્વમ્ ॥

સમિઈ ગુત્તિ પરીસહ, જઈધમ્મો ભાવણા ચરિત્તાણિ ॥
પળ તિ દુવીસ દસ બાર, સ પંચભેષ્ઠિં સગવન્ના ॥ ૨૫ ॥

ઈંદિઅ કસાય અવ્વય—(જે માર્ગે કરી કર્મ આવે છે તેને આશ્રવ કહે છે, તે ૪૨ પ્રકારે છે), ઈંદ્રિય, કષાય, અવ્રત.

જોગા પંચ ચડ પંચ તિન્નિકમા—જોગ, એ અનુક્રમે પાંચ (ઈંદ્રિય) ચાર (કષાય), પાંચ (અવ્રત), અને ત્રણ (જોગ), એમ સત્તર થાય.

કિરિઆઓ પળવીસં—પચીસ ક્રિયાઓ મળી એતાળીસ થયા.

ધમાઉ તાઓ અણુક્રમસો ॥ ૨૧ ॥—તે પચીશ ક્રિયાઓ હવે કહે-
વાશે એમ અનુક્રમે સમ્પન્ના નાણવી. ॥૨૧॥

કાધ્ય અહિગરણીયા—૧ કાયિકી, ૨ અધિકરણીકી,
પાઉસિયા પારિતાવણી કિરિયા—૩ પાદેષિકી, ૪ પારિતાપનિકીક્રિયા,
પાણાધ વાયા રંલીઅ—૫ પાણાતિપાતિકી, ૬ આરંભિકી,
પરિગાહિયા માયવત્તીય ॥૨૨॥—૭ પારિગ્રહીકી, ૮ માયાપ્રત્યયિકી,
મિચ્છા દંસણવત્તી—મિથ્યાદર્શન પ્રત્યયિકી,
અપચ્ચખ્ખાણુદિદ્ધિ પુટ્ટીઅ—૧૦ અપ્રત્યાખ્યાનિકી, ૧૧ દ્દષ્ટિકી, ૧૨
સ્પૃષ્ટિકી.

પાડુચ્ચિઅ સામંતો—૧૩ પ્રાતિત્યકી, ૧૪ સામંતોપનીપાતિકી.
વણુણીઅ નેસથિ સાહથિ ॥૨૩॥—૧૫ નૈશસ્ચિકી, ૧૬ સ્વહસ્તિકી,
આણુવિણુ વિઆરણિયા—૧૭ આનયનિકી, ૧૮ વિદારણિકી,
અણુભોગા અણુવ કંખ પચ્ચધઅ—૧૯ અનાભોગિકી, ૨૦ અનવ-
કાંક્ષ પ્રત્યયિકી,

અન્નાપઓગ સમુદ્ધા—ખીજી ૨૧ પ્રાયોગિકી, ૨૨ સમુદ્ધાનકી.

ણુ પિજ્જ, દોસેરિઆવહિઆ ॥૨૪॥—૨૫, પ્રેમિકી, ૨૪ દ્વેષિકી,
૨૫ ધર્મોપચિકી.

॥ ધૃતિ આશ્રવતત્ત્વં ॥

સમિધ ગુત્તિ પરિસહ—સમિતિ, ગુપ્તિ, પરિસહ,

જધ ધમ્મો ભાવણા ચરિતાણિ—ચતિધર્મ, ભાવના અને ચારિત્ર,

પણુ તિ દુવીસ દસ ખાર—પાંચ, ત્રણ, બાવીસ, દસ, ખાર,

પંચ ભેએહિં સગવન્ના ॥૨૫॥—અને પાંચ, એમ સત્તાવન ભેદે કરી
સંવરતત્ત્વ નાણવું.

॥ મૂળ ગાથઓ ॥

ઇરિયા ભાસેસળા દાણે, ઉચ્ચારે સમિઈ મુઅ ॥
 મળગુત્તિ વયગુત્તિ, કાયગુત્તિ તહેવે ય ॥ ૨૬ ॥
 સુહા પિવાસા સી ઉળ્હં, દંસા ચેલા રહ સ્થિઓ ॥
 ચરિઆ નિસિહિયા સિજ્જા, અક્કોસ વહ જાયળા ॥ ૨૭ ॥
 અલાભ રોમ તળ ફાસા, મલ સક્કાર પરીસહા ॥
 પન્નાઅન્નાળ સમ્મત્તં, ઇઅ વાવીસ પરીસહા ॥ ૨૮ ॥
 સંતી મદવ અજ્જવ, મુત્તી તવ સંજમે અ બોધવ્વે ॥
 સચ્ચં સોઅં આકિં, ચળં ચ વંખં ચ જહધમ્મો ॥ ૨૯ ॥
 પદમમણિચ્ચ મસરણં, સંસારો ઇગયા ય અન્નત્તં ॥
 અસુહત્તં આસવ સં, વરો અ તહ નિજ્જરા નવમી ॥ ૩૦ ॥

ઇરિયા ભાસેસળા દાણે—ધર્યાસમિતિ, ભાષાસમિતિ, એપણાસમિતિ,
 આદાનભંડનિસેપણાસમિતિ,

ઉચ્ચારે સમિઈ મુઅ—પારિશ્રાપનિકાસમિતિ, એ ભલી પરિવૃત્તિ લક્ષણુળાણવી

મળગુત્તિ વયગુત્તિ—હવે મનગુપ્તિ, વચનગુપ્તિ,

કાયગુત્તિ તહેવે ॥૨૬॥—તેમજ ત્રીજી કાયગુપ્તિ.

સુહા પીવાસાસીઉણ્હં—(હવે બાવીસ પરિસહ કહે છે.) (૧) ક્ષુધાપ-
 રિસહ, (૨) પીપાસાપરિસહ, (૩) શોત પરિસહ, (૪) ઉષ્ણપરિસહ,

દંસા ચેલા રહસ્થિઓ—(૫) ડંશપરિસહ, (૬) અગ્નિપરિસહ, (૭) અ-
 રતિપરિસહ, (૮) સ્ત્રી પરિસહ,

ચરિઆ નિસિહિયા સિજ્જા—(૯) ચર્યાપરિસહ, (૧૦) નૈષ્ઠેધિકીપરિસહ
 (૧૧) શય્યાપરિસહ,

અકકોસ વહુ જાયણા ॥૨૭॥—(૧૨) આકોશપરિસહ, (૧૩) વધ પરિ-
સહ, ૧૪ યાયના પરિસહ.

અલાલ રોગતણા કાસા—(૧૫) અલાલપરિસહ, (૧૬) રોગપરિસહ.
(૧૭) તૃણકાસપરિસહ.

મલસકાર પરિસહા—(૧૮) મલપરિસહ, (૧૯) સત્કાર પરિસહ,
પત્તા અત્તાણુ સમ્મતં—(૨૦) પ્રત્તાપરિસહ, (૨૧) અજ્ઞાનપરિસહ. (૨૨)
સમ્યકત્વપરિસહ.

ધમ્મ ખાવીસ પરિસહા ॥૨૮॥—એ પ્રકારે ખાવીસ પરિસહ જાણવા.
ખંતી મદવ અજ્ઞવ—(૧) ક્ષમાધર્મ, (૨) માર્દવધર્મ, (૩) આર્જવધર્મ
મુત્તી તવ સંજમેઅ ધોધવે—(૪) મુક્તિધર્મ, (૫) તપોધર્મ, (૬) સંયમધર્મ,
સન્ન્યં સોઅં અકિં—(૭) સત્યધર્મ, (૮) શૌચધર્મ, (૯) અકિંચનધર્મ,
ચણ્ણં અંલંચ જઈ ધમ્મો ॥૨૯॥—(૧૦) પ્રહ્લયર્થધર્મ, એમ દશ
પ્રકારે ચતિધર્મ જાણવો.

પઠમ મણિચ્ચમસરણું—પહેલી અનિત્યભાવના, બીજી અશરણુભાવના,
સંસારો એગયાય અણુણત્તં—ત્રીજી સંસારભાવના, ચોથી એકત્વભાવના
પાંચમી અન્યત્વભાવના.

અસુઘત્તં આસવ સં—છઠ્ઠી અશુચિત્વભાવના, સાતમી આશ્રવભાવના,
વરોઅતહ નિજ્જરા નવમી ॥ ૩૦ ॥—આઠમી સંવરભાવના, તેમજ
નવમી નિર્જરાભાવના.

॥ મૂળ ગાથાઓ ॥

લોગસદ્ધાવો બોદી, દૂલ્લહા ધમ્મસ્સ સાદ્ધગા અરિહા ॥

एआओ भावणाओ भावेअव्वा पयत्तेणं ॥ ૩૧ ॥

सामाह अत्थ पढमं, छेओवट्ठावणं भवे बीअं ॥

परिहारविसुद्धीअं, सुहुमं तह संपरायं च ॥ ૩૨ ॥

તત્તોઅ અહરુત્વાયં, ર્વાયં સન્વમ્મિ જીવલોગમ્મિ ॥

જં ચરિઝ્ઞ મુવિહિઆ, વચ્ચંતિ અયરામરં ઠાળં ॥ ૩૩ ॥

॥ અથનિર્જરાતત્વમ્ ॥

અણસણ મૂળોઅરિઆ, વિત્તીસંસ્થેવણં રસન્નાઓ ॥

કાય કિલ્લેસો સંલી, ણઆય વજ્જોતવો હોઈ ॥ ૩૪ ॥

પાયચ્છિત્તં વિણઠો, વેયાવચ્ચં તહેવ સજ્ઞાઓ ॥

ઝાણં ઉસ્સમ્મો વિઅ, અર્પિતરઓ તવો હોઈ ॥ ૩૫ ॥

વારસાવિહં તવો નિ, જ્જરાય બંધો ચડવિગપ્પો અ ।

પયઈ ટિઈ અણુભાગ, પપ્પમ મેણ્ઠિં નાયવ્વો ॥ ૩૬ ॥

લોગસહાવો યોહિ—દશમી લોકસ્વભાવભાવના, અગીઆરમી બોધિદુર્લભ-ભાવના.

દુલ્લહા ધમ્મસ્સ સાહગા અરિહા—ધર્મના સાધક અરિહંતાદિ તે પામવા દુર્લભ છે, એવું જે ભાવવું તે ધર્મની ભાવના.

એઆઓ ભાવણાઓ—એ ઉપર કહેલી આર ભાવનાઓ

ભાવેઅવ્વા પયત્તેણું ॥૩૧॥—ઉઘમે કરીને (પ્રમાદરહિત) ભાવવી.

સામાધ અથ્થ પઠમં—અહીંયા પહેલું સામાયિક ચરિત્ર છે.

છેઓવહાવણું ભવે બીઅ—બીજું છેદોપસ્થાપનીય ચારિત્ર છે.

પરિહાર વિસુદ્ધિઅ—ત્રીજું પરિહારવિશુદ્ધિ ચારિત્ર,

સુહુમં તહ સંપરાયઅ ॥૩૨॥—ચોથું સૂક્ષ્મસંપરાય ચારિત્ર.

તત્તો અ અહુખ્ખાયં—તે પછી પાંચમું યથાખ્યાત ચારિત્ર,

ખાયં સન્વમ્મિ જીવ લોગમ્મિ—એ ચારિત્ર સર્વ જીવલોકને વિષે પ્રખ્યાત છે.

જં ચરિત્રીજી સુવિહિઆ—(શાથી ?) જે આચરીને સુવિહિત સાધુઓ
વચ્ચંતિ અચરામરં ઠાણું ॥૩૩॥—અજરામર સ્થાનકપ્રત્યે પામે છે.

॥ ઇતિ સંવરતત્ત્વં. ॥

અણુસણુ મૂલોઅરિયા, વિત્તિ સંખેવણું રસચ્ચાઓ ॥ કાય કિ-
લેસો સલી, જુયાય બજ્જેતવો હોધ ॥૩૪॥ પાયચ્છિત્તં
વિણુઓ, વેયાવચ્ચં તહેવ સજ્જઓ ॥ ઝાણું ઉરસગ્ગાવિચ્ચ,
અપ્પિલંતરઓ તવો હોધ ॥ ૩૫ ॥

(આ ગાથાના અર્થ પાછળ આવી ગયા છે.)

બારસ વિહું તવો નિ—બાર પ્રકારનું તપ નિર્જરાને અર્થે છે, અથવા
નિર્જરાતત્ત્વ બાર પ્રકારના તપના ભેદે કરીને કહ્યું છે.

જ્જરાય બંધો ચઉ વિગપ્પોચ્ચ—બધતત્ત્વ ચાર ભેદે છે.

પચધઠિધ અણુભાગો—પ્રકૃતિ, સ્થિતિ, અનુભાગ (રસ),

પચ્ચેસ લેએહિ નાયવો ॥૩૩॥—અને પ્રદેશના ભેદે કરી જાણવું.

॥ ઇતિ નિજ્જરાતત્ત્વં. ॥

॥ અથ બંધતત્ત્વમ્. ॥

॥ મૂલ ગાથાઓ ॥

પયઇ સહાવોવુત્તો, ઠિઈ કાલાવહારણં ॥

અણુભાગો રસો જેઓ, પણ્ણો દલસંચઓ ॥ ૩૭ ॥

પહ પહિહાર સિ મજ્જ, હઠચિત્તકુલાલ મંઠગારીણં ॥

જહ ણ્ણસિં ભાવા, કમ્માણવિજ્જાણ તહ ભાવા ॥ ૩૮ ॥

હહ નાણ દંસણાવર, ણ વેય મોહાહ નામ ગોઆણિ ॥

વિગ્ધં ચ પણ નવદુ અઢ્ઢવીસચઉ તિસય દૂ પણ વિહં ॥ ૩૯ ॥

નાળે અ દંસળાવરણે, વેઅણિણ ચેવ અંતરાણ ॥
 તીસં કોઢાકોઢી, અયરાણં ઠિઈ અ ઉકોસા ॥ ૪૦ ॥
 સિત્તરિ કોઢાકોઢી, મોહણિણ વીજ્ઞ નામ ગોણસુ ॥
 તિત્તીસં અયરાઈ, આહ ક્કિઈ બંધ ઉકોસા ॥ ૪૧ ॥

પયઘ સહાવો વુત્તો—(અંધતત્ત્વ કહે છે.) અંધના ચાર ભેદ છે. (૧)
 પ્રકૃતિ તે કર્મનો સ્વભાવ.

ઠિંધ કાલાવહારણુ—(૨) સ્થિતિ એટલે કાલનું માન.

અણુભાગો રસો નેઓ—(૩) અનુભાગ તે રસ જાણવો.

પએસો દલસંચઓ ॥ ૩૭ ॥—(૪) પ્રદેશ તે દલનો સંચય.

ઉપરના ભેદ દષ્ટાંત આપી સમજાવે છે.

જેમ એક લાકુ સુંઠ પ્રમુખ પદાર્થ નાંખીને બનાવ્યો છે, તો તે વાયુનું હરણુ કરે; તેમ કોઈ કર્મનો સ્વભાવ જ્ઞાનનું આવરણુ કરે, કોઈ દર્શનનું આવરણુ કરે, તે કર્મનો પ્રકૃતિબંધ કહેવાય. હવે તે લાકુ દશ દિવસ સુધી પંદર દિવસ સુધી રહે અને પછી બગડી જાય, તેમ કોઈ કર્મ અમુક મુદત સુધી રહે તે સ્થિતિબંધ કહેવાય. વળી લાકુમાં કોઈ કડવો હોય છે, કોઈ તીખો હોય છે, કોઈ એક ઠાણીઓ હોય છે, તેમ કોઈ કર્મનું સાઈ ક્ષણ હોય, કોઈનું અશુભ હોય, કોઈનું તિવ્ર હોય, તેમ અનુભાગબંધ તે કર્મના રસરૂપ જાણવો. તથા કોઈ લાકુમાં પ્રદેશ થોડા હોય, કોઈમાં વધારે હોય, એટલે કોઈ મોટો હોય, કોઈ નાનો હોય, તેમ કોઈ કર્મનાં પુદ્ગલ થોડાં હોય, કોઈનાં વધારે હોય, તે પ્રદેશબંધ જાણવો.

પડ પડિહાર સિ મજ્જ—પાટા જેવું (જ્ઞાનાવરણીય કર્મ છે.) એટલે જેમ આંખે પાટો હોય તેથી કાંઈ જોઈ શકાય નહીં, તેમ જ્ઞાનાવરણીયના ઉદયથી જ્ઞાન થાય નહીં. પોણિયા જેવું (દર્શનાવરણીય કર્મ છે.) એટલે કોઈને રાગનું દર્શન કરવું હોય, પણ પોણિયો

જવા ન દે, તેમ જીવનો સ્વભાવ સર્વ વસ્તુ દેખવાનો છે છતાં, દર્શનાવરણી કર્મના ઉદયથી તે ન દેખે. તરવારની ધાર જેવું (વેદનીયકર્મ છે) એટલે મદ્યથી લેપાયેલી તરવારની ધાર ચાટતાં પ્રથમ મધને લીધે મીઠાશ ઉપજે, પરંતુ જ્યારે જીભ કપાય ત્યારે દુઃખ થાય; તેમ શાતાવેદનીયનો ઉદય મધ ચાટવા જેવો છે, અને અશાતા વેદનીયનો ઉદય તરવારની ધાર ચાટવા જેવો છે. મદિરાની છાકસમાન (મોહનીયકર્મ છે.) એટલે મદિરા પીનારા માણસને પોતાના હિત અહિતની માલમ ન પડે, તેમ મોહનીયકર્મના વશથી જીવ ધર્માધર્મને ન જાણે.

હુડચિત્ત કુલાલ ભંડારીણું—હેડ આયુકર્મ છે. સમાન (હેડમાં પડેલો પ્રાણિ રાજના હુકમવિના નિકળી શકે નહીં, તેમ આયુકર્મથી જીવ તે ગતિમાંથી નિકળી શકે નહીં.) ચિતારા સમાન નામકર્મ છે. (ચિતારે જેમ નાના પ્રકારનાં ચિત્ર ચિતરે, તેમ નામકર્મથી જીવ પણ અનેક પ્રકારનાં રૂપ કરે). કુંભાર સમાન ગોત્રકર્મ છે (કુંભાર જેમ ઘીનો ઘડો બનાવે તે પૂજનીય કહેવાય અને મદિરાદિકનો બનાવ તે નિંદનીય થાય, તેમ જીવપણુ તે કર્મના ઉદયથી ઉચ્ચ ગોત્રમાં ઉપજે, નીચ ગોત્રમાં ઉપજે. ભંડારી સમાન અંતરાયકર્મ છે. (એટલે રાજ ક્રોધને દાન દેવાવે, પણ ભંડારી વિપરીત થકો ન આપે,) તેમ તે કર્મના ઉદયથી જીવ દાન વગેરે કરી શકે નહીં.

જહ એએસિલાવા—જેમ એ આઠ વસ્તુનો સ્વભાવ છે.

કમ્બાણુવિજ્ઞાણુ તહ ભાવા ॥ ૩૮ ॥—તેમ એ આઠે કર્મની પણ સમજ તથા સ્વભાવ છે.

ધહ નાણુ ઈંસણુ વરણુ—એમ, જ્ઞાનવરણી, દર્શનાવરણી.

વેય મોહાઉ નામ ગોખાણુ—વેદનીય, મોહનીય, આયુ, નામ, તથા ગોત્ર.

વિગ્ધં ચ પણુ નવહુ—અને અંતરાય; એ આઠે કર્મની પ્રકૃતિ અનુક્રમે પાંચ નવ, એ.

અકુવીસ ચઉ તિસય દુપણવિહ' ॥ ૩૯ ॥—અકુવીસ, ચાર, એકસો

ત્રણ, બે, અને પાંચ, એમ કર્મની પ્રકૃતિ ૧૫૮ પ્રકારે જાણવી.

નાણેઅ ઠંસણાવરણે—જ્ઞાનાવર્ણીય, દર્શનાવર્ણીય.

વેઅણિએ એવ અંતરાએઅ—વેદનીય, અને નિશ્ચે અંતરાયની

તીસં કોડાકોડી—ત્રીસ કોડાકોડી

અચરાણું ઠિધઅ ઉકકોસા ॥ ૪૦ ॥—સાગરોપમની ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ જાણવી.

સિત્તરિ કોડાકોડી—સીત્તેર કોડાકોડી સાગરોપમ.

મોહણીએ વીસ નામ ગોએસુ—મોહનીકર્મની સ્થિતિ જાણવી. તથા

નામકર્મની અને ગોત્રકર્મની વીસ કોડાકોડી સાગરોપમ સ્થિતિ છે.

તિત્તીસં અચરાધં—તેત્રીસ સાગરોપમ.

આઉઠિધઅંધ ઉકોસા ॥ ૪૧ ॥—આયુઃકર્મની સ્થિતિનો અંધ ઉત્કૃષ્ટો જાણવો. ॥ ૪૧ ॥

॥ મૂળ ગાથાઓ ॥

બારસ મુહુત્તં જહન્ના, વેયણિ અઠ નામ ગોએસુ ॥

સેસાણંતમુહુત્તં, એયં બંધ ઠિઈ માણં ॥ ૪૨ ॥

॥ અથ મોક્ષતત્ત્વમ્ ॥

સંતપય પરુવણયા, દવ્વપમાણં ચ ચિત્તફુસણાય ॥

કાલો અ અંતર ભાગો, ભાવેઅપ્પા બહુ ચેવ ॥ ૪૩ ॥

સંતં સુદ્ધ પયત્તા, વિજ્ઞંતં ચકુસુમં વ ન અસંતં ॥

મુલ્લચિત્તિ પર્યં તસ્સડ, પરુવણા મગ્ગણાઈર્હિં ॥ ૪૪ ॥

गइ इंदीअ काये, जोए वेए कसाय नाणे य ॥

संजम दंसण लेसा, भव सम्मे सन्नि आहारे ॥ ४५ ॥

नरगइ पणिंदि तसभव, सभि अहख्वाय खइअसम्मत्ते ॥

मुख्योणाहार केवल, दंसण नाणे न सेसेषु ॥ ४६ ॥

ખારસ મુહુર્ત જહાના—ખાર મુહુર્તની જઘન્ય સ્થિતિ
 વેથણિએ અકુનામ ગોએસુ—વેદની કર્મની છે. અને નામ તથા ગોત્ર
 કર્મની આઠ મુહુર્તની જઘન્ય સ્થિતિ.

સેસાણં તમુહુત્તં—આકીનાની (પાંચ કર્મની બંધન્ય સ્થિતિ) અંતર્મુહુત્તની.
 એયં બંધ ક્ષિપ્ત માણં ॥ ૪૨ ॥—એ કર્મબંધની સ્થિતિનું માન કલ્પું.

॥ ઇતિ અંધતત્ત્વં. ॥

संतपथ पञ्चश्रुत्या—छता पद्मिनी प्रश्रुत्याद्वार

६०५ प्रमाणं य भित्तु सञ्ज्ञाय—द्रव्य प्रमाणद्वाराणां क्षेत्रद्वार,
 स्पर्शना द्वार.

કાલોઅમ અંતરભાગો—કાલનું દ્વાર, અંતરદ્વાર, ભાગદ્વાર,

ભાવે અમ્મા બહુ થેવ ॥ ૪૩ ॥—ભાવદ્વાર, અલ્પ બહુત્વદ્વાર, નિઃચે
એ નવ દ્વાર મોક્ષતત્ત્વના જાણવા.

સંત' સુદ્ધ પયતા—શુદ્ધપદપણા માટે મોક્ષપદ છતું છે.

વિભજન તં ખં કુસુમં વ્વ ન અસંતં—વિદ્યમાન છે, પણ આકાશના
પ્રકાશની પેઠે અછતું નથી.

શ્રુજ્ઞપ્તિ પયં તસઉ—“ ભોક્ષ ઇતિ પદં ” તે ભોક્ષપદ તેની

પરવણા મગ્ગણાધિ ॥ ૪૪ ॥—પરવણા તે માર્ગણાદ્વારે કરી જાયવી.
એ નવ દ્વારમાં પહેલા સત્પદ પરવણાદ્વારની મૂળ યૌદ માર્ગણા
છે, અને ઉત્તર માર્ગણા બાસઠ છે. તે કહે છે.

ગદ્ય ઇંદ્રીઅ કાએ—ગતિ માર્ગણા, (તે ચાર ગતિ.) ઇંદ્રિય માર્ગણા, (તે એકેંદ્રિ વગેરે પાંચ,) અને કાય માર્ગણા, (પૃથ્વી અપ્, તેહ, વાહિ, વનરૂપતિ અને ત્રસ, એ છ.)

જેએ વેચે કસાય નાણુય—યોગ માર્ગણા, (તે મન, વચન, કાયા, એ ત્રણ પ્રકારે.) વેદ માર્ગણા, (તે સ્ત્રી, પુરૂષ, નપુંશક, એ ત્રણ પ્રકારે.) કપાય માર્ગણા, (તે ચાર કપાય.) જ્ઞાન માર્ગણા, (તે આદ. પાંચ જ્ઞાન અને ત્રણ અજ્ઞાન.)

સંજમ દંસણ લેસા—સંયમ માર્ગણા, (તે સામાયક, છેદોપસ્થાપનીય, યથાખ્યાત, સૂક્ષ્મસંપરાય, પરિહારવિશુદ્ધિ, દેશવિરતિ અને અવિરતિ. એમ સાત પ્રકારે.) દર્શન માર્ગણા, (ચાર દર્શન.) લેસ્યા માર્ગણા, (તે કૃષ્ણ, નીલ, કાપોત, તેજો, પદ્મ, શુક્લ, એ છ પ્રકારે.)

લવસમ્ભેસનિ આહારે ॥ ૪૫ ॥—લવસિદ્ધાદિ માર્ગણા, (લવસિદ્ધિ એ પ્રકારે.) સમ્યક્ત્વમાર્ગણા, (ઔપશમિક, સાસ્વાદન, ક્ષાયોપશમિક, ક્ષાયિક, મિશ્ર અને મિથ્યાત્વ.) મંનિ માર્ગણા, (તે સન્નિ અને અસન્નિ એ પ્રકારે.) ચૌદમી આહારમાર્ગણા, (આહારી અને અણાહારી.) એ ચૌદ માર્ગણાની ઉત્તર વાસક માર્ગણા જાણવી.

નરગદ્ય પણિદિ તસ લવ—એ માર્ગણામાંથી જે માર્ગણાના જે ભેદમાંથી મોક્ષે ગયા છે તે કહે છે. (ગતિ માર્ગણામાંથી) મનુષ્ય ગતિવાળા, (ઇંદ્રિય માર્ગણામાંથી) પંચેંદ્રિ જીવો, (કાય માર્ગણામાંથી) ત્રસકાય જીવો, (લવ માર્ગણામાંથી) લવસિદ્ધિક જીવો.

સન્નિ અહુખ્યાય ખપ્રયસમ્ભેતે—(સન્નિ માર્ગણામાંથી) સન્નિ, (ચારિત્ર માર્ગણામાંથી) યથાખ્યાત ચારિત્રવાળા, (સમ્યક્ત્વ માર્ગણામાંથી) ક્ષાયિક સમ્યક્ત્વવાળા.

મુખખોણાહાર કેવળ—(આહાર માર્ગણામાંથી) અણાહારી, (જ્ઞાન માર્ગણામાંથી) કેવળજ્ઞાનવાળા.

દસજીનાણેન સેસેસુ ॥ ૪૬ ॥—(દર્શન માર્ગજ્ઞામાંથી) કેવળદર્શનવાળા
 મોક્ષે ગયા છે, અને બાકીની ચાર માર્ગજ્ઞામાંથી (એટલે કષાય,
 વેદ, યોગ અને લેસ્થા) કાઢી મોક્ષે ગયા નથી.

॥ મૂળ ગાથાઓ ॥

દૃવ્યપમાણે સિદ્ધા, જીવ દૃવ્યાણિ હંતિ ણંતાણિ ॥
 લોગસ્સ અસંખિજ્જે, માગે ઇક્કો ય સવ્વે વિ ॥ ૪૭ ॥
 ફુસણા અહિઆ કાલો, ઇગસિદ્ધ પહુચ્ચ સાહઓણંતો ॥
 પહિવાયા માવાઓ, સિદ્ધાણં અંતરં નથિય ॥ ૪૮ ॥
 સવ્વ જિયાણ મણંતે, માગે તેતેસિં દંસણં નાણં ॥
 સ્વઇય માવે પરિણા, મિ ઇઅ પુણ હોઈ જીવત્તં ॥ ૪૯ ॥
 થોવા નપુંસ સિદ્ધા, થી નર સિદ્ધા કમેણ સંઘગુણા ॥
 ઇઅ મુલ્લસ તત્તમેઅં, નવ તત્તા લેસઓ મણિઆ ॥ ૫૦ ॥
 જીવાઈ નવ પયથ્થે, જો જાણઈ તસ્સ હોઈ સમ્મત્તં ॥
 માવેણ સદ્દંતો, અયા ણમાણોવિ સમ્મત્તં ॥ ૫૧ ॥

દૃવ્યપમાણે સિદ્ધા—દ્રવ્ય પ્રમાણદ્વારે વિચરતાં સિદ્ધના જીવો.

જીવદૃવ્યાણિ હંતિજીવંતાણી—જીવદ્રવ્ય છે. એટલે સિદ્ધના અનંત દ્રવ્ય છે.

લોગસ્સ અસંખિજ્જે—(હવે ત્રીજું ક્ષેત્રદ્વાર તેની અપેક્ષાએ) ચૌદ

રાજ્યલોકના અસંખ્યાતમા ભાગે,

ભાગે ઇકકોય સવ્વેવિ ॥ ૪૭ ॥—એક સિદ્ધ પણ ત્યાં રહે છે, અને
 સર્વ સિદ્ધ પણ ત્યાં રહે છે.

કુસણા અહિઆ કાલો—(સ્પર્શના દ્વારની અપેક્ષાએ) સિદ્ધના જીવોની
 સ્પર્શના અધિક છે, (અને કાલદ્વારની અપેક્ષાએ) કાળ કેટલો
 હોય તે કહે છે.

ધગસિદ્ધ પદુમ્ય સાધ્યોષ્ટોતો—એક સિદ્ધને આશ્રિ સાદિ અનંતો
કાલ હોય, એટલે જીવ મોક્ષે ગયો તેવારે તેની આદિ થઇ, અને
પડિવાયાલાવાઓ—ફરી ત્યાંથી પડવાનો અભાવ છે, માટે અનંત છે.

સિદ્ધાણું અંતરં નથિ ॥ ૪૮ ॥—(હવે અંતરદ્વાર કહે છે.) એટલે
સિદ્ધના જીવાને ત્યાંથી પાછું પડવાનો અભાવ છે; માટે સિદ્ધના
જીવાને અંતર નથી. એટલે એક પદવી પામ્યા પછી જતી રહે,
અને પાછી ફરીને પ્રાપ્ત થાય તેને અંતર કહે છે, તે અંતર
સિદ્ધના જીવાને નથી; કારણ કે ફરી તેમને ત્યાંથી ચલવું નથી.

સવ્ય જિયાણુમણુંતે—સર્વ (મંસારી) જીવાને અનંતમે ભાગે,
ભાવે તે તેસિં દંસણું નાણું—તે સિદ્ધના જીવ છે, એ ભાગદ્વાર કહ્યું.
હવે ભાવદ્વાર કહે છે. તે સિદ્ધના જીવાનાં કેવલદર્શન અને કેવલજ્ઞાન

ખમ્મએ ભાવે પરિણા—ક્ષાયિકભાવે વર્તે છે, અને પારિણામિકભાવે એ વલી
મિ એમ પુણું હોઇ જીવતં ॥ ૪૯ ॥—જીવિતપણું હોય.

થોવા નપુંસસિદ્ધા—સૌથી થોડા નપુંસક સિદ્ધ થયા છે જન્મથી નપું-
સકને તો ચારિત્ર પ્રાપ્ત ન થાય, પરંતુ જે પાછળથી નપુંસક થયા
હોય તેવા ઉત્કૃષ્ટ એક સમયમાં દશ મોક્ષ જાય. તેનાથી
થથી નર સિદ્ધાકમેણુ સંખગુણા—ત્રી, પુરૂષ મોક્ષે ગયા, તે અનુક્રમે
સંખ્યાતગુણા જાણવા.

ધ્વમ્ મુખમ્ તત્ત મેમ્—એ નવમું મોક્ષતત્ત્વ કહ્યું. એ જીવાદિક
નવ તત્તા લેસઓ ભણિઆ ॥ ૫૦ ॥ નવતત્ત્વ સંક્ષેપે કરી કહ્યા.

જીવાઇ નવ પયથથે—એ જીવાદિક નવ પદાર્થ
જે જાણુઈ તત્ત્સ હોઈ સમ્મત્તં—તેને જે પ્રાણી જાણે છે, તે પ્રાણિને
સમ્યક્ત્વ હોય.

ભાવેણુ સદ્દહંતો—તે નવતત્ત્વને વિષે ભાવે કરીને જે સદ્દહણા (શ્રદ્ધા) રાખે,
અયાણુ માણેવિ સમ્મત્તં ॥ ૫૧ ॥—તે (નવતત્ત્વથી) અજાણુ હોય
તોપણુ તેને સમ્યક્ત્વ છે એમ જાણવું.

॥ मूळ गाथाओ ॥

सच्चाई जिणेसर भा, सिआई वयणाई नमहा हुंति ॥

इअ बुद्धी जस्स मणे, सम्मत्त निच्चळं तस्स ॥ ५२ ॥

अंतो मुहुत्तमित्तं, पि फासिअं हुज्ज जेहिं सम्मत्तं ॥

तेसिं अवट्टपुग्गळ, परिअट्टो चेव संसारो ॥ ५३ ॥

उस्सप्पिणी अणंता, पुग्गळ परिअट्टओ मुणेअव्वो ॥

तेणंताती अट्टा, अणागयट्टा अणंतगुणा ॥ ५४ ॥

जिण अजिण तिथ्य तिथ्या, गिहि अन्नसलिंग थी नर नपुंसा ॥

पत्तेअ सयंबुद्धा, बुद्धबोहिय सिद्धणिक्काय ॥ ५५ ॥

जिणसिद्धा अरिहंता, अजिण सिद्धा य पुंडरिया पमुहा ॥

गणहारि तिथ्य सिद्धा, अतिथ्यसिद्धा य मरुदेवी ॥ ५६ ॥

गिहिलिंग सिद्ध भरहो, बल्कळचीरीय अन्न लिंगम्मि ॥

साहु सलिंग सिद्धा, बी सिद्धा चंदणा पमुहा ॥ ५७ ॥

पुं सिद्धा गोयमाई, गांगेयपमुहा नपुंसया सिद्धा ॥

पत्तेअ सयंबुद्धा, भणिया करकंडु कविलाइ ॥ ५८ ॥

तह बुद्धबोहिगुरुबो, हिया इग समय एण सिद्धा य ॥

इग समएवि अणेगा, सिद्धा ते नेगसिद्धाय ॥ ५९ ॥

जइआइ होइ पुच्छा, जिणाण मग्गंमि उत्तरं तइया ॥

इक्कस निग्गोयस्स, अणंत भागो य सिद्धिगओ ॥ ६० ॥

સવ્વાધ જિણેસર ભા—સર્વે જિનેશ્વર દેવે

સિઆધ વચણાઈ નતહા હુંતિ—ભાખ્યાં જે વચનો તે અન્યથા ન હોય.

ધમ્મ બુદ્ધિ જસસ મણે—એવી બુદ્ધિ જેના મનને વિષે હોય,

સમ્મતં નિચ્ચલં તસસ ॥ ૫૨ ॥—તેને સમ્યક્ત્વ નિશ્ચલ છે એમ જાણવું.

અંતો મુહુત્ત મિત્તં—એક અંતર્મુહુર્ત માત્ર પણ

પિ કાસિઅં હુજજ જેહિ સમ્મતં—જેને સમકિત ફરસ્યું હોય,

તેસિ અવઠુ પુગ્ગલ—તે જીવોને અર્ધ પુદ્ગલપરાવર્ત.

પરિઅટ્ટો થેવ સંસારો ॥ ૫૩ ॥—સંસાર નિશ્ચે બાકી રહે છે.

ઉસસપિણ્ણી અણુંતા—અનંતી ઉત્સર્પિણી કાલ ન્યારે જાય ત્યારે

પુગ્ગલ પરિઅટ્ટઓ મુણેઅવ્વો—એક પુદ્ગલપરાવર્ત જાણવો;

તેણું તાતીઅદ્ધા—તેવા અનંતા પુદ્ગલપરાવર્ત અતીતકાલે ગયા,

અણાગયદ્ધા અણુંતગુણા ॥ ૫૪ ॥—અને અનંતગુણા અનાગતકાલે જશે.

જિણુ અજિણુતિથ્થ તિથ્થા—જિન સિદ્ધ, અજિન સિદ્ધ, તિર્થ સિદ્ધ,
અતિર્થ સિદ્ધ.

ગિહિ અન્ન સલિંગ થી નર નપુંસા—ગૃહસ્થલિંગ સિદ્ધ, અન્યલિંગ

સિદ્ધ, સ્વલિંગ સિદ્ધ, સ્ત્રીલિંગસિદ્ધ, પુરૂષલિંગ સિદ્ધ, નપુસકલિંગ સિદ્ધ.

પત્તેય સયંબુદ્ધા—પ્રત્યેક બુદ્ધ સિદ્ધ, સ્વયંબુદ્ધ સિદ્ધ.

બુદ્ધ બોહિય સિદ્ધણિકાય ॥ ૫૫ ॥—બુદ્ધબોધિત સિદ્ધ, એક સિદ્ધ,

અને અનેક સિદ્ધ, એમ સિદ્ધના પંદર ભેદ જાણવા.

જિણુસિદ્ધા અરિહંતા—જિન સિદ્ધ તે અરિહંત ભગવાન જાણવા.

અજિણુ સિદ્ધાય પુંડરિઆ પમુહા—અજિન સિદ્ધ તે પુંડરીક ગણધર

પ્રમુખ જાણવા.

ગણુહારિ તિથ્થસિદ્ધા—સામાન્ય કેવલી એવા ગણધર તે તિર્થસિદ્ધ જાણવા.

અતિથ્થ સિદ્ધાય મરૂદેવિ ॥ ૫૬ ॥—અતિર્થ સિદ્ધ તે મરૂદેવી માતા

પ્રમુખ જાણવા.

ગિહિલિંગ સિદ્ધા ભરહો—ગૃહલિંગે સિદ્ધ થયા તે ભરત પ્રમુખ જાણવા.
વલ્કલચીરીય અન્નલિંગમ્—વલ્કલચીરીય આદિ તાપસને વેષે સિદ્ધ
થયા તે અન્યલિંગે સિદ્ધ જાણવા.

સાહુ સાલગ સિદ્ધા—સાધુને વેષે જે સિદ્ધ થયા તે સ્વલિંગે સિદ્ધ જાણવા.
થી સિદ્ધા ચંદણપ્રમુહા ॥ ૫૭ ॥—સ્ત્રીલિંગે સિદ્ધ થયા તે ચંદનબાલા
પ્રમુખ જાણવા.

પું સિદ્ધા ગાયમાધ—જે પુરૂષલિંગે સિદ્ધ થયા તે ગૌતમાદિ જાણવા.
ગાંગેય પ્રમુહ નપુંસયા સિદ્ધા—ગાંગેય પ્રમુખ જે સિદ્ધ થયા તે નપું-
સક લિંગે સિદ્ધ જાણવા.

પત્યેય સયંબુદ્ધા—પ્રત્યેકબુદ્ધ સિદ્ધ અને સ્વયંબુદ્ધ સિદ્ધ તે અનુક્રમે
જાણવા કરકંડ કવિલાઇ ॥ ૫૮ ॥—કરકંડુ તથા કપિલ આદિ કહ્યા છે.

તહ બુદ્ધ બોહિ ગુરૂબો—તેમજ બુદ્ધબોધિત સિદ્ધ તે ગુરૂના

હિયા એગ સમય ઇગ સિદ્ધાય—ઉપદેશથી બોધ પામીને જે મોક્ષ ગયા
તે, અને એક સમયને વિષે મહાવીરસ્વામિની પરે જે એકજ મોક્ષે
જાય તેને એક સિદ્ધ કહીએ.

ઇગ સમએવિ અણુગા—એક સમયમાં જે અનેક
સિદ્ધા તેણેગ સિદ્ધાય ॥ ૫૯ ॥—સિધ્ધ થયા તે અનેક સિધ્ધ જાણવા.

જઘ આઈ હોઈ પુચ્છા—જ્યારે જ્યારે (જિનેશ્વર ભગવાનને) પૂછવામાં આવે છે.
જિણાણ મગ્ગાંમિ ઉત્તરં તઠયા—ત્યારે ત્યારે જિનેશ્વરના માર્ગને વિષે,
એજ ઉત્તર હોય છે કે,

ઈક્કસ નિગ્ગાયસ્સ—એક નિગોદનો

અણુંત ભાગાય સિદ્ધિ ગયો ॥ ૬૦ ॥—અનંતમો ભાગ સિદ્ધિ ગયો છે.

॥ ઇતિ મોક્ષતત્વ. ॥

॥ ઇતિ શ્રી નવતત્ત્વ મૂળ અને અર્થસહિત સંમાપ્તમ્ ॥

॥ अथ श्री दंडक ॥

[अर्थ सहित]

॥ मूळ गाथाओ ॥

नमिउं चउवीसजिणे, तस्सुत्तवियारलेसदेसणओ ॥
दंडगणएहिं तेखिय, थोसामि सुणेह भो भव्वा ॥ १ ॥

नेरइआ असुराई, पुढवाइ बेइंदियादओ चेव ॥
गप्पय तिरिय मणुस्सा, वंतर जोइसिय बेमाणी ॥ २ ॥

संखित्तयरीउ इमा, सरिरमोगाहणा य संघयणा ॥
सन्ना संठाण कसाय, लेस इंदिय दु समुघाया ॥ ३ ॥

दिट्ठी दंसण नाणे, जोगुवओगो व्वाय चवण ठिई ॥
पज्जत्ति किमाहारे, सन्नि गई आगई वेए ॥ ४ ॥

चउ गप्प तिरिय वाउसु, मणुआणं पंच सेस ति सरीरा ॥
थावर चउगे दुहओ, अंगुलअसंखभाग तणु ॥ ५ ॥

नमिउं चउवीसजिणे—मेवीश जिनेश्वराने नमस्कार करीने.

तस्सुत्त वियार लेस देसणुओ—तेमना सूत्रना वियारने देशमात्र उळेवाथी

इंडग पअहिं ते खिय—दंडकना पदे करीने ते जिनेश्वराने निश्चे

थोसामि सुणेह बो लव्वा ॥ १ ॥—हुं स्तवुं धुं. ते हे लव्यज्जनो !

तमे सांलजो.

હવે ચોવીસ દંડક કહે છે.

નેરમ્બા અમુરાધ—સાત નારકીનો એક, અસુરકુમારાદિ દશ ભુવનપતિના દશ મળી અગિયાર દંડક.

પુઠવાધ બેઇદિયાદ્યોચેત—પૃથ્વિકાયાદિ પાંચ સ્થાવરના પાંચ તથા બેઇદ્રિ આદિ વિકલેદ્રિના ત્રણ મળી. ૧૯.

ગરભય તિરિય મણુસ્સા—ગર્ભજ તિર્યચનો એક, તથા મનુષ્યનો એક.

વાંતર બેઇસિય વેમાણી—અંતરનો, જ્યોતીષિનો, તથા વૈમાનિકનો, એમ બધા મળી ચોવીસ દંડક.

હવે ચોવીસ દ્વાર કહે છે.

સંખિયત્તરીકિ ઇમા—આ સંઘયણી સંક્ષેપમાત્ર છે.

સરીર મોગાહુણાય સંઘયણા—(૧) શરીરદ્વાર. (૨) અવગાહના દ્વાર, (૩) સંઘયણુદ્વાર.

સંજ્ઞા સંઠાણુ કસાય—(૪) સંજ્ઞાદ્વાર, (૫) સંસ્થાનદ્વાર, (૬) કપાયદ્વાર.

લેસઇંદ્રિય દુસમુઘાયા ॥ ૨ ॥—(૭) લેશ્યાદ્વાર, (૮) ઇંદ્રિયદ્વાર, (૯) તથા બે ભેદે સમુદ્ધાતદ્વાર.

હિઠ્ઠીદંસણુનાણુ—(૧૦) દષ્ટિદ્વાર (૧૧) દર્શનદ્વાર (૧૨) જ્ઞાનદ્વાર (૧૩) અજ્ઞાનદ્વાર

બેગુ વઝોગોવવાય અવણુકિધ—(૧૪) યોગદ્વાર, (૧૫) ઉપયોગદ્વાર. (૧૬) ઉપપાતદ્વાર, (૧૭) વ્યવનદ્વાર, (૧૮) સ્થિતિદ્વાર.

પન્નજતિ કિમાહારે—(૧૯) પર્યાપ્તિદ્વાર, (૨૦) કિમાહારદ્વાર.

સન્નિગઈ આગઈ વેચે—(૨૧) સંસીદ્વાર, (૨૨) ગતિદ્વાર, (૨૩) આગતિદ્વાર, (૨૪) વેદદ્વાર.

હવે એ ચોવીશદંડકમાં કયા કયા દંડકે કયું કયું

દ્વાર હોય તે કહે છે.

ચઉગમ્ભ તિરિય વાઉમ્—ગર્ભજ, તિર્યચ, અને વાઉકાયને (ઔદારિક, વૈક્રિય, તેજસ અને કાર્મણુ) એ ચાર શરીર હોય છે.

મહુઆણુ પંચમેસ તિસરીરા—(આહારક વધારતાં) મનુષ્યને પાંચ શરીર હોય છે, અને બાકીના દંડકે ત્રણ શરીર હોય છે, તે આવી રીતે. નારકીનો ૧, તથા દેવતાના તેર દંડક મળી ચૌદ દંડકે વૈક્રિય, તેજસ, અને કાર્મણુ એ ત્રણ, અને વાઉકાય વિના ચાર સ્થાવર તથા વિકલેદ્રિ એમ સાત દંડકે ઔદારિક, તેજસ, અને કાર્મણુ, એ ત્રણ શરીર.

થાવર ચઉગે દુહુઓ—(હવે બીજું અવગાહના દ્વાર કહે છે.) વનસ્પતિકાય વિના ચાર સ્થાવરને (જઘન્ય તથા ઉત્કૃષ્ટી એમ) બે પ્રકારે અંગુલ અસંખ ભાગતણુ ॥ ૫ ॥—આંગળના અસંખ્યાતમા ભાગનું શરીર હોય છે.

॥ મૂઠ ગાથાઓ ॥

સન્વેસિં પિ જહન્ના, સાહાવિય અંગુલસ્સં અસંખં સો ॥

उक्कोस पणसय धणु, नेरइया सत्त इथ्य सुरा ॥ ६ ॥

गण्भतिरि सहस्स जोयण, वणस्सई अहिय जोयण सहस्सं ॥

नर तेइंदि तिगाऊ, बेइंदिय जोयणे बार ॥ ७ ॥

जोयणमेगं चउरिं, दि देह मुच्चत्तणं सुए भणियं ॥

वेउव्विय देहं पुणं, અંગુલસંખં સમારંભે ॥ ૮ ॥

દેવ નર અહિય લલ્લસં, તિરિયાણં નવય જોયણ સયાઈ ॥

દુગુણં તુ નારયાણં, મણિયં વેડવિય સરીરં ॥ ૯ ॥

અંત મુહુત્તં નિરયે, મુહુત્ત ચત્તારિ તિરિય મણુપ્પસુ ॥

દેવેસુ અદ્દમાસો, ઉકોસ વિડવ્વણા કાલો ॥ ૧૦ ॥

સવ્વેસિંપિ જહન્ના—(ચાર સ્થાવર વિના) બાકીના સર્વ દંકકે જઘન્યથી
સાહાવિય અંગુલસ્સ અસંખંસો—સ્વાભાવિક આંગળના અસંખ્યા-
તમા લાગનું શરીર હોય છે.

ઉક્કોસય પણ્ણસય ઘણ્ણ—ઉત્કૃષ્ટથી પાંચસેં ધનુષ્યનું શરીર.

નેરધયા સત્તહથ્થ સુરા ॥ ૬ ॥—નારકીનું હોય છે, અને દેવતાનું
સાત હાથનું હોય છે.

ગાલ્લતિરિ સહસ્સ જોયણ્ણ—ગર્ભજતિર્ય્યનું શરીર એક હજાર જોજન.
વણ્ણસ્સઘ અહિય જોયણ્ણ સહસ્સ—વનસ્પતિકાયનું શરીર એક હજાર
જોજનથી અધિક હોય છે.

નર તેઘંદિ તિ ગાઉ—મનુષ્ય અને તેઘંદ્રિનું શરીર ત્રણ ગાઉનું હોય છે,
ખેઘંદિય જોયણ્ણ બાર ॥ ૭ ॥—ખેઘંદ્રિનું શરીર બાર જોજનનું હોય છે.
જોયણ્ણમેગંચઉરિં દિ—એક જોજન ચઉરિંદ્રિના

દેહમુચ્ચત્તણ્ણં સુએ લણ્ણીઅં—શરીરનું ઉચ્ચપાણું સૂત્રને વિષે કહ્યું છે.
વેડિવિય દેહંપુણ્ણ—વળી વૈક્રિય શરીર

અંગુલસખં સમારંભે ॥ ૮ ॥—હમેશાં આરંભતી વખતે આગળનો
સંખ્યાતમો લાગ હોય છે.

દેવનર અહિયલખખં—દેવતાનું વૈક્રિયશરીર લાખ જોજન, અને *મનુ-
ષ્યનું લાખ જોજનથી કાંઈક અધિક હોય છે.

* દેવતાના પગ ભોંય અડકતા નથી, તેથી મનુષ્યનું વૈક્રિયશરીર
ચાર આંગળ વધારે હોય છે.

તિરિયાણું નવય બેયણ સયાર્થ—તિર્યચનું વૈક્રિયશરીર નવસે
 દુગુણું નારયાણું—નારકીનું પોતાના શરીરથી અમણું
 બહિયં વેઉવિવય સરીરં ॥ ૯ ॥—વૈક્રિયશરીર કહ્યું છે. તે વ
 શરીર ફેટલો કાળ રહે તે કહે છે.

અંતમુહુતં નિરયે—નારકીમાં અંતર્મુહુતં
 મુહુતત્યતારિ તિરિય મહુએસુ—મનુષ્ય અને તિર્યચમાં ચાર મુહુર્ત
 દેવેસુ અદ્વમાસો—દેવતામાં અર્ધો માસ.

ઉક્રોસ વિઉવ્વણા કાલો ॥૧૦॥—ઉત્કૃષ્ટથી વૈક્રિયશરીરનો કાળ ૯

॥ મૂલ ગાથાઓ ॥

થાવર સુર નેરહયા, અસંઘયણા ય વિગલ છેવટ્ટા ॥
 સંઘયણ છગ્ગં ગમ્મય, નર તિરિપ્પુવિ મુણેયવ્વં ॥ ૧૧ ॥
 સવ્વેસિં ચડ દહ વા, સન્ના સવ્વે સુરા ય ચડરંસા ॥
 નર તિરિય છ સંઠાણા, હુંડા વિગલિંદિ નેરહયા ॥ ૧૨ ॥
 નાણાવિહ ધય સૂઈ, બુબ્બુહ વણ વાડ તેડ અપ્પાયા ॥
 પુઢવી મમ્મર ચંદા, કારા સંઠાણઓ મળિયા ॥ ૧૩ ॥
 સવ્વે વિ ચડ કસાયા, લેસ છગ્ગં ગમ્મ તિરિય મણુપ્પુ ॥
 નારય તેઝ વાઝ, વિગલા વેમાણિય તિલેસા ॥ ૧૪ ॥
 જોહસિય તેડ લેસા, સેસા સવ્વે વિ હુંતિ ચડલેસા ॥
 હંદિયદારં મુગમં, મણુઆણં સત્ત સમુગ્ધાયા ॥ ૧૫ ॥

થાવર સુર નેરઘ્યા—(હવે ૩ સંધયણુદ્વાર કહે છે.) પાંચે સ્થાવર, દેવતા, અને નારકી, એ સર્વે.

અસંધયણુાય વિગલ છેવટું—સંધયણુરહિત છે. વિકલેદ્રિને છેવટું (સેવાર્ત) સંધયણુ હોય છે.

સંધયણુ છગ્ગાં ગલ્લય—છએ સંધયણુ*

નરતિરિએમુવી મુણેયવ્વં ॥૧૧॥—ગર્ભજ મનુષ્ય, અને તિર્યચને જાણુવાં.

સવ્વેસિં ચઉદ્ધવા—(હવે ૪ સંજ્ઞા દ્વાર કહે છે.) સર્વે દંડકોને આર અથવા દશસંજ્ઞા હોય છે.

સત્તા સવ્વે સુરાય ચઉરંસા—(હવે ૫ મું સંસ્થાનદ્વાર કહે છે.) સર્વે દેવતાઓને સમચતુરસ સંસ્થાન હોય છે.

નરતિરિય છ સંઠાણુ—મનુષ્ય અને તિર્યચ છ સંસ્થાનવાળા છે.

હુંડાવિગલિંદિ નેરઘ્યા ॥ ૧૨ ॥—વિકલેદ્રિ અને નારકી હુંડક સંસ્થાનવાળા છે.

નાણુાવિહ ધય સૂધ—નાના પ્રકારના સંસ્થાનવાળા ધળના, સોયના.

અુખ્ખુય વણુવાઉ તેઉ અપ્પકાયા—અને પરપોટાના સંસ્થાનવાળા અનુક્રમે વનસ્પતિકાય, વાહિકાય, તેહિકાય, અને અપકાય હોય છે.

પુઠવી મસુરચંદા—પૃથ્વીકાય મસુરની દાળ અને ચંદ્રમાના.

કારા સંઠાણુઓ લણિયા ॥૧૩॥—આકાર સંસ્થાનવાળા હોય છે.

સવ્વેવિ ચઉકસાયા—(હવે ૬ ટું કષાયદ્વાર કહે છે.) સર્વે જીવો ક્રોધ, માન, માયા, લોભવાળા હોય છે.

* (૧) વજ્રઋષભનારાય, (૨) ઋષભનારાય, (૩) નારાય, (૪) અર્ધનારાય, (૫) કીલિકા, (૬) છેવટું. કૃષ્ણ, નીલ, કાપોત, તેજો, પદ્મ, શુક્લ, (૧) આહાર, (૨) લય, (૩) મૈથુન, (૪) પરિગ્રહ, (૫) કામ, (૬) ક્રોધ, (૭) માન, (૮) માયા. (૯) લોભ, (૧૦) આદિ.

લેસ છગ્ગં ગમ્પ તિરિયં મહુએમુ—(હવે સાતમું લેશ્યાદ્વાર કહે છે.)
ગર્ભજં, તિરિયં, અને મનુષ્યને છએ લેશ્યા હોય છે.

નારય તેઉવાઉ—નારકી, તેઉકાય. અને વાઉકાય.

વિગલા વેમાણિયતિ લેસા ॥ ૧૪ ॥—તથા વિકલેદ્રિ, અને વૈમાનિક
ત્રણ લેશ્યાવાળા હોય છે. તેમાં વૈમાનિકને તેજે, પદ્મ, અને શુક્લ
લેશ્યા હોય છે. અને નારકી, તેઉકાય, વાઉકાય, અને વિગલેદ્રિને
કૃષ્ણ, નીલ, અને કાપોતલેશ્યા હોય છે.

જોધસિય તેઉ લેસા—જ્યોતિષીને તેજેલેશ્યા હોય છે.

સેસા સવ્વેવિ હુંતિ ચઉલેસા—આકીના સધળા દંડક ચાર લેશ્યાવાળા
હોય છે.

ઇન્દ્રિયદારં સુગમં—ઇન્દ્રિયદાર સુગમ છે (૮ મું ઇન્દ્રિયદાર કહે છે.)

મહુઆણું સત્તસમુઘાયા ॥૧૫॥—(હવે ૯ મું સમુદ્ધાતદ્વાર કહે છે)
મનુષ્યને સાતે સમુદ્ધાત હોય છે.

॥ મૂલ ગાથાઓ ॥

વેયણ કસાય મરણે, વેડવ્વિય તેય ણ્ય આહારે ॥

કેવલિય સમુઘાયા, સત્ત ઇમેં હુંતિ સન્નીણં ॥ ૧૬ ॥

ણિંદિયાણ કેવલિ, તેડઆહારગ ષિણા ઉ ચત્તારિ ॥

તે વેડવ્વિય વજ્જા, વિગલા સન્નીણ તે ચેવ ॥ ૧૭ ॥

પણ ગમ્પ તિરિ સુરેસુ, નારય વાઝસુ ચરર તિય સેસે ॥

વિગલ દુદિઠી થાવર, મિચ્છત્તી સેસ તિય દિઠી ॥ ૧૮ ॥

થાવર વિ તિ સુ અચરસુ, ચરરિંદિસુ તહુગં સુણ મણિયં ॥

મણુઆ ચંડ દંસણિણો, સેસેસુ તિગં તિગં મણિયં ॥ ૧૯ ॥

અક્ષાણ નાણ તિય તિય, સુર તિરિ નિરણ થિરે અનાણ દુગં ॥
નાણાન્નાણ દુ વિગણે, મણુણ પળ નાણ તિઅનાણા ॥ ૧૦ ॥

વેયણ કસાય મરણે—વેદના, કપાય, મરણ.

વેઉવિવય તેય એય આહારે—વૈક્રિય, તેજસ, આહારક.

કેવલિય સમુદ્ધાયા—અને કેવળી સમુદ્ધાત.

સત્ત ધમે હુંતિ સન્નીણું ॥ ૧૬ ॥—એમ સાતે સમુદ્ધાત સન્નિમનુ-
બ્બને હોય છે,

એગિંદિયાણ કેવલિ—એકેંદ્રિને કેવલી,

તેઉ આહારગ વિણુઓ ચત્તારિ—તેજસ, અને આહારક, એ ત્રણ વિના
ચાર સમુદ્ધાત (એકેંદ્રિને) હોય છે.

તે વેઉવિવય વજ્જ—તે ત્રણ તથા વૈક્રિય એ ચાર વર્ણને.

વિગલા સન્નીણુ તે ચેવ ॥ ૧૭ ॥—ત્રણ સમુદ્ધાત વિગલેંદ્રિ અને
અસન્નીને હોય છે.

પણ ગણ તિરિસુરેસુ—ગર્ભજ, તિર્યચ, અને દેવતાને પાંચ.

નારયવાઉસુ ચઉર તિયસેસે—નારકી અને વાઉકાયને વિષે ચાર, અને
બ્રાહ્મીના દંડકે ત્રણ સમુદ્ધાત હોય છે.

વિગલદુ દિહી થાવર—(હવે ૧૦ મું દષ્ટિદ્વાર કહે છે.) વિકલેંદ્રિ એ
*દષ્ટિવાળા હોય છે, અને સ્થાવરને.

મિચ્છત્તિસેસ તિયદિહિ ॥ ૧૮ ॥—મિથ્યાદષ્ટિ હોય છે. બ્રાહ્મીના દંડકે
સમક્ષિત, મિશ્ર અને મિથ્યાદષ્ટિ હોય છે.

* વિકલેંદ્રિ કેટલાક અપર્યાપ્ત અવસ્થાએ સમ્યક્દષ્ટિ હોય છે, તેથી
સમક્ષિત અને મિથ્યા એ બે દષ્ટિ વિકલેંદ્રિને હોય છે.

થાવર યિ તિસુ અચખખુ—(હવે ૧૧ મું દર્શનદ્વાર કહે છે.) સ્થાવર, બેદંદ્રિ, અને તેદંદ્રિને અચક્ષુદર્શન હોય છે.

ચઉરિંદિસુ તદ્દુગં સુએ ભણિઅં—ચઉરિંદ્રિને તે એ (ચક્ષુ તથા અચક્ષુ) દર્શન સૂત્રને વિષે કહ્યું છે.

મણુઆ ચઉ દંસણિણો—મનુષ્યને (ચક્ષુ, અચક્ષુ, અવધિ, અને કેવલ.) એ ચાર દર્શન હોય છે.

સેસેસુ તિગં તિગં ભણિયં ॥ ૧૯ ॥ આકીનાને વિષે ત્રણ ત્રણ દર્શન કહ્યાં છે.

અત્રાણુ નાણુતિય તિય—(હવે ૧૨ તથા ૧૩ મું જ્ઞાન તથા અજ્ઞાન-દ્વાર કહે છે.) ત્રણ અજ્ઞાન અને ત્રણ જ્ઞાન.

સુર તિરિ નિરયે થિરે અત્રાણુ દુગં—દેવતા, તિર્યચ, અને નારકીને હોય છે. સ્થાવરને (મતિ તથા શ્રુત) એ અજ્ઞાન હોય છે.

નાણુત્રાણુ દુવિગલે—એ જ્ઞાન તથા એ અજ્ઞાન વિકલેદ્રિને હોય છે.

મણુએ પણુનાણુ તિ અત્રાણુ ॥ ૨૦ ॥—મનુષ્યને પાંચ જ્ઞાન, તથા ત્રણ અજ્ઞાન હોય છે.

॥ મૂલ ગાથાઓ ॥

इकारस सुर निरए, तिरिएसु तेर पन्नर मणुएसु ॥

विगले चउ पण वाए, जोगतियं थावरे होइ ॥ २१ ॥

उवओगा मणुएसु, बारस नव निरय तिरिय देवेसु ॥

विगलदुगे पण छकं, चउरिंदिसु थावरे तियगं ॥ २२ ॥

* (૧) મતિઅજ્ઞાન, (૨) શ્રુતઅજ્ઞાન, (૩) વિભંગઅજ્ઞાન. (૧) મતિ જ્ઞાન, (૨) શ્રુતજ્ઞાન, (૩) અવધિજ્ઞાન, (૪) મનઃપર્યાવજ્ઞાન, (૫) કેવલજ્ઞાન.

સંસ્વમસંસ્વા સમણ, ગમ્ભય તિરિ વિગલ નારય સુરાય ॥

મણુઆ નિયમા સંસ્વા, વણડળંતા થાવર અસંસ્વા ॥ ૨૩ ॥

અસન્નિ નર અસંસ્વા, જહ ઉવવાણ તહેવ ચવણેવિ ॥

વાવીસ સગ તિ દસ વા, સસહસ્સ ઉકિટ્ટ પુઢવાઈ ॥ ૨૪ ॥

તિદિણગિ તિપલ્લાઝ, નર તિરિ સુર નિરય સાગરતિતીસા ॥

વંતર પલ્લં જોડસ, વરિસ લલ્લવાહિઅં પલ્લિઅં ॥ ૨૬ ॥

ધક્કાર સુર નિરયે—(હવે ૧૪ મું યોગદ્વાર કહે છે.) દેવતા અને નારકીને અગિયાર યોગ હોય છે.

તિરિએસુ તેર પત્તર મહુએસુ—તિર્યચને તેર, અને મનુષ્યને પંદર યોગ હોય છે.

વિગલે ચઉ પણુવાએ—વિગલેદ્રિને ચાર, વાઉકાયને પાંચ, જોગ તિયં થાવરે હોઈ ॥ ૨૧ ॥—અને થાવરને ત્રણ યોગ હોય છે.

ઉવએગા મહુએસુ—(હવે ૧૫ મું ઉપયોગદ્વાર કહે છે) મનુષ્યને વિષે ચાર ઉપયોગ.

બારસ નવ નિરય તિરય દેવેસુ—નારકી, તિર્યચને, અને દેવતાને વિષે નવ, વિગલ દુગે પણુ છક્ક—એ વિકલેદ્રિને પાંચ, અને ચઉરિદ્રિને છ, ચઉરિરિદિસુ થાવરે તિયગં ॥ ૨૨ ॥—અને થાવરને ત્રણ ઉપયોગ હોય છે.

સંખમસંખા સમયે—(હવે ૧૬ મું તથા ૧૭ મું ઉત્પત્તિ અને વ્યવનદ્વાર કહે છે.) એક સમયને વિષે સંખ્યાતા અને અસંખ્યાતા,

ગમ્ભયતિરિ વિગલ નારય સુરાય—ગર્ભજ, તિર્યચ, વિકલેદ્રિ, નારકી, અને દેવતા ઉત્પન્ન થાય છે.

મહુઆ નિયમા સંખા—મનુષ્યો નિશ્ચે સંખ્યાતા ઉત્પન્ન થાય છે.

વજ્રુક્ષુતા થાવર અસંખ્યા ॥ ૨૩ ॥—વનસ્પતિકાય અનંતા, અને
સ્થાવર અસંખ્યાતા ઉત્પન્ન થાય છે.

અસત્રી નર અસંખ્યા—અસત્રિ મનુષ્યો અસંખ્યાતા ઉત્પન્ન થાય છે.
જહુ ઉવવાએ તહેવ ચવણેવિ—જેમ ઉપપાતદ્વાર તેમજ અવનદ્વાર
પણ જળ્યું.

બાવીસ સગતિ દસ વા—(હવે આયુષ્યદ્વાર કહે છે.) બાવીસ હજાર,
સાતહજાર, ત્રણ હજાર અને દસહજાર,

સ સહસ્ત્ર ઉક્ષિટ પુઠવાઇ ॥ ૨૪ ॥—વરસનું આયુષ્ય ઉત્કૃષ્ટ પૃથ્વી-
કાયાદિ એટલે પૃથ્વીકાય, અપકાય, વાઉકાય, અને વનસ્પતિકાયનું
અનુક્રમે હોય છે.

તિ દિશુગિ તિ પદ્માઉ—ત્રણ દિવસ અગ્નિકાયનું આયુષ્ય હોય છે,
અને ત્રણ પલ્લોપમનું

નર તિરિ સુર નિરય સાગર તિત્રીસા—મનુષ્ય અને તિર્યચનું હોય છે,
દેવતા અને નારકીનું ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય તેત્રીસ સાગરોપમનું હોય છે.

વંતર પદ્મ જોઇસ—વ્યંતરનું એક પલ્લોપમ, અને જ્યોતિષીનું

વરિસ લખખાહિયં પલિયં ॥ ૨૫ ॥—એક લાખ વર્ષ અધિક એક
પલ્લોપમનું હોય છે.

॥ મૂળ ગાથાઓ ॥

અસુરાણ અહિય અયરં, દેસૂણ દુ પલ્લયં નવનિકાણ ॥

બારસ વાસુણ પળ દિણ, છમ્માસ ડકિટ્ટ વિગલાઝ ॥૧૬॥

પુઠવાઈ દસ પયાણં, અંત મુહુત્તં જહન્ન આઝઠિઈ ॥

દસ સહસ વરિસ ઠિઠિઆ, ભવણાહિવ નિરય વંતરિયા ॥૨૭॥

વેમાણિય જોડસિયા, પલ્લ તથદ્વંસ આડઆ હુંતિ ॥

સુર નર તિરિ નિરણ્ણુ, છ પજ્જત્તી થાવરે ચડગં ॥ ૨૮ ॥

વિગલે પંચ પજ્જત્તિ, છદ્દિસિ આહાર હોડ સવ્વેર્મિ ॥

પળગાઈ પળ ભયળા, અહ સણ્ણિ તિયં મળિસ્સામિ ॥ ૨૯ ॥

ચડવિહ સુર તિરિણ્ણુ, નિરણ્ણુ ય દીહકાલિગી સળ્ણા ॥

વિગલે હેડવણ્ણા, સન્નારાહિયા યિરા સવ્વે ॥ ૩૦ ॥

અસુરાણ્ણુ અણ્ણિય અચરં—અસુરકુમારનિકાયનું આયુષ્ય એક સાગરો-
પમથી કાંઇક અધિક હોય છે.

દેસુણ્ણુ દુપલ્લયં નવનિકાયે—આક્રીના નવનિકાયનું આયુષ્ય દેસેહિણ્ણુ એ
પલ્લોપમનું હોય છે.

બારસ વાસુણ્ણુપણ્ણિણ્ણુ—બાર વરસ, ઓગણપચાસ દિવસ,

છમાસ ઉક્કિઠ વિગલાઉ ॥ ૨૬ ॥—અને છ માસનું ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય
અનુક્રમે વિકલેદ્રિનું હોય છે.

પુઠવાઇ દસપચાણ્ણુ—પૃથ્વીકાયાદિ દશપદોની (પાંચ સ્થાવર, ત્રણ વિકલેદ્રિ,
તિર્યચ, અને મનુષ્ય.)

અંતમુહુત્તં જહુત્ત આઉઠિઈ—જઘન્યથી આયુષ્યની સ્થીતિ અંતર્મુ-
હુત્તની હોય છે.

દસ સહસ વરસઠિઈઆ—દસહજાર વરસની આયુષ્યની સ્થીતિ જઘન્યથી
ભવણ્ણુહિવ નિરચ વંતરીઆ ॥ ૨૭ ॥—ભવનપતિ, નારકી, અને
વ્યંતરની હોય છે.

વંમાણિય બેઘસિયા—વૈમાનિક અને જ્યોતિષિનું જઘન્ય આયુષ્ય

પલ્લ તથદ્વંસ આઉઆ હુંતિ—અનુક્રમે એક પલ્લોપમ તથા એક પલ્લો-
પમનો આઠમો ભાગ હોય છે.

સુરનર તિરિ નિરએસુ—(હવે પર્યાપ્તિદાર કહે છે.) દેવતા, મનુષ્ય તિર્યચ અને નારકીને વિષે.

છપજ્જતિ થાવરે ચઉગં ॥ ૨૮ ॥—છ પર્યાપ્તિ હોય છે, તથા થાવરને ચાર પર્યાપ્તિ હોય છે.

વિગલે પંચ પજ્જતિ—વિકલેદ્રિને પાંચ પર્યાપ્તિ હોય છે.

છદ્ધિસિ આહાર હોઇ સંવેસિ—(હવે કિમાહાર દ્વાર કહે છે.) સર્વ જીવોને છ દિશાનો આહાર હોય છે.

પણુગાઈ પયે ભયણુ—પૃથ્વીકાયાદિ પાંચ સ્થાવરના પદને વિષે ભજના છે, એટલે છએ દિશાનો આહાર હોયે ખરો અને ન પણુ હોય.

અહસન્નિતયં ભણિરસામિ ॥ ૨૯ ॥ હવે ત્રણ સંઝા કહીશ.

ચઉવિહ સુરતિરિએસુ—ચારે પ્રકારના દેવતા અને તિર્યચને વિષે.

નિરએસુ દીહ કલિગીસન્ના—તથા નારકીને વિષે દીર્ઘકાલીકી સંઝા હોય છે.

વિગલે હેઉવએસા—વિકલેદ્રિને હિતોપદેશાકી સંઝા હોય છે.

સન્નારહિયા થિરા સંવે ॥ ૩૦ ॥—સર્વે સ્થાવરો સંઝારહિત હોય છે.

॥ મૂલ ગાથાઓ ॥

મણુઆણ દીહ કાલિય, દિટ્ટીવાઓવણસિઆ કેવિ ॥

પજ્જ પણ તિરિ મણુઅ ચ્ચિય, ચડવિહ દેવેસુ ગચ્છંતિ ॥ ૩૧ ॥

સંઘાઉ પજ્જ પણિંદિ, તિરિય નરેસુ તહેવ પજ્જત્તે ॥

ભૂ દગ પત્તેયવણે, ણણુ સુરાગમણં ॥ ૩૨ ॥

ષજ્જત્ત સંઘ ગમ્મય, તિરિય નરા નિરય સત્તગે જંતિ ॥

નિરવવટ્ટા ણણુ, ઉવવજ્જંતિ ન સેસેસુ ॥ ૩૩ ॥

પુઢવી આઝ વળસ્સઈ, મજ્જે નારય વિવજ્જિયા જીવા ॥

સવ્વે ઉવવજ્જંતિ, નિયાનિય કમ્માણુમાણેણં ॥ ૩૪ ॥

પુઢવાઈ દસ પણસુ પુઢવી આઝ વળસ્સઈ જંતિ ॥

પુઢવાઈ દસ પણહિય, તેજ વાઝસુ ઉવવાઓ ॥ ૩૫ ॥

મહુઆણુ દીહુકાલિય—મનુષ્યને દીર્ઘકાલીકી સંજ્ઞા હોય છે.

દિહીવાઓ વએસિયા કેવિ—કેટલાક મનુષ્યને દષ્ટિવાદોપદેશીકી સંજ્ઞા પણ હોય છે.

(હવે ગતિ આગતિદ્વાર કહે છે.)

પળ્લપણુ તિરિમહુઅચ્ચિય—પર્યાપ્તા, પંચેન્દ્રિ, તિર્યચ, અને મનુષ્ય, નિશ્ચે, ચઉવિહુ દેવેસુ ગચ્છંતિ ॥ ૩૧ ॥—ચાર પ્રકારના દેવતાને વિષે જાય છે.

સંખાઉ પળ્લ પણ્ણિદિ—સંખ્યાતા આયુષ્યવાળા પર્યાપ્તા પંચેન્દ્રિ.

તિરિય નરેસુ તહુવે પળ્લત્તે—તિર્યચ, અને મનુષ્યને વિષે, તેમજ પર્યાપ્તા

જુ દગ પત્તેયવણુ—પૃથ્વીકાય, અપ્કાય, અને પ્રત્યેક વનસ્પતિકાય.

એએસુ ચ્ચિય સુરાગમણું ॥ ૩૨ ॥—એ પાંચને વિષે નિશ્ચે દેવતાનું આવવું (ઉપજવું) થાય છે.

પળ્લત્ત સંખ ગપ્પેય—પર્યાપ્તા સંખ્યાતા વર્ષના આયુષ્યવાળા ગર્ભજ તિર્યચ

તિરિયનરા નિરય સત્તગે જંતિ—તથા મનુષ્ય સાતે નરકને વિષે ઉત્પન્ન થાય છે.

નિરયઉવદ્દા એએસુ—અને એ નારકીને વિષેથી નિકળેલાં જીવો.

ઉવજ્જતિ ન સેસેસુ ॥ ૩૩ ॥—એ બે શિવાય બાકીના દંડકને વિષે ઉપજતા નથી.

પુઢવી આઝિવણુસ્સધ—પૃથ્વીકાય. અપ્કાય અને વનસ્પતિકાય.

મજ્જે નારય વિવલ્લિજ્યા જીવા—મધ્યે નારકી વર્જને

સન્વે ઉવવજ્જંતિ—બાકીના સર્વ જીવો ઉપજે છે.

નિય નિય કમ્માણુ માણેણુ ॥ ૩૪ ॥—પોતપોતાના કર્મના અનુમાને
પુઠવાઈ દસપએસુ—*પૃથ્વિકાયાદિ દશ પદને વિષે.

પુઠવી આઉવણુસસઠ જંતિ—પૃથ્વિકાય, અપકાય અને વનસ્પતિકાયના
જીવો ઉપજે છે.

પુઠવાઈ દસપએહિય—અને પૃથ્વિકાયાદિ દશ પદને વિષેથી નિકળેલા જીવો
તેઉ વાહિસુ ઉવવાઓ ॥ ૩૫ ॥—તેઉકાય અને વાહિકાયને વિષે ઉત્પન્ન
થાય છે.

॥ મૂલ ગાથાઓ ॥

તેજ વાજ ગમણં, પુઠવી પમ્મહમ્મિ હોઈ પય નવગે ॥

પુઠવાઈ ઠાણદસગા, વિગલાઈંતિય તર્હિં જંતિ ॥ ૩૬ ॥

ગમણા ગમણં ગમ્મય, તિરિઆણં સયલ જીવ ઠાણેસુ ॥

સન્વથ્થ જંતિ મણુઆ, તેજ વાજર્હિં નો જંતિ ॥ ૩૭ ॥

વેય તિય તિરિ નરેસુ, હથ્થી પુરિસો ય ચઝવિહ સુરેસુ ॥

થિર વિગલ નારણસુ, નપુંસ વેઓ હવડ ઇગો ॥ ૩૮ ॥

પજ્જમણુ બાયરગ્ગી, વેમાણિય ભવણ નિરય વંતરિયા ॥

જોઈસ ચઝ પળ તિરિયા, બેઈંદિ તેઈંદિ મૂઆજ ॥ ૩૯ ॥

* પૃથ્વિકાય, અપકાય, તેઉકાય, વનસ્પતિકાય, બેઈંદ્રિ, તેઈંદ્રિ, ચૌ-
ઈંદ્રિ, મનુષ્ય, એ દશ પદ તેમાંથી મનુષ્ય બાદ કરતાં નવ.

વાઝ વળસ્સઈ ચિય, અહિયા અહિયા કમેળમેહુંતિ ॥
 સચ્ચેવિ ઇમે ભાવા, જિણા મણ્ણંતસો પત્તા ॥ ૪૦ ॥
 સંપદ્દ તુલ્લ ભત્તસ્સ, દંડગ પય ભમણ ભગ્ગ હિયયસ્સ ॥
 દંદ તિયવિરયસુલહં, લહુ મમ દિંતુ મુલ્લવપયં ॥ ૪૧ ॥
 સિરિ જિણંદંસ મુળીસર, રજ્જે સિરિ ધવલ્લવંદસીસેણ ॥
 ગજસારેણ છિહિયા, એસા વિણ્ણતી અપ્પહિયા ॥ ૪૨ ॥

તેઉ વાઉ ગમણુ—તેઉકાય અને વાઉકાયનું જવું

પુઠવી પમુહુમિ હોઈ પયનવગે—પૃથ્વીકાય પ્રમુખ નવપદને વિષે હોય છે.

પુઠવાઈ ઠણ્ણ દસગો—પૃથ્વીકાયાદિ દસ ચાનકના જીવો.

વિગલાઈં તિય તહિંજાંતિ ॥ ૩૬ ॥—ત્રણ વિક્કેદ્રિમાં ઉપજે છે. અને
 વિક્કેદ્રિના જીવો પૃથ્વીકાયાદિ દસ પદમાં જાય છે.

ગમણાગમણું ગમ્મય, તિરિયાણું સયલ જીવ ઠાણુસુ—ગર્ભજ
 તિર્યચનું જવું આવવું સર્વ દંડકોને વિષે જાય છે.

સચ્ચથ્થ જાંતિ મણ્ણ્યા—મનુષ્યો સર્વ દંડકોને વિષે જાય છે.

તેઉ વાઉહિં નો જાંતિ ॥ ૩૭ ॥—પણ તેઉકાય અને વાઉકાયને વિષેથી
 મનુષ્યો ના થાય.

વેયતિય તિરિ નરેસુ—ત્રણ વેદ તિર્યચ અને મનુષ્યને હોય.

ધુથ્થી પુરિસોય ચઉવિહુ સુરેસુ—ચારે પ્રકારના દેવતાને વિષે સ્ત્રીવેદ
 અને પુરુષવેદ હોય છે.

થિરવિગલ નારએસુ—પાંચ સ્થાવર વિક્કેદ્રિ, અને નારકોને વિષે,

નપુંસવેઓ હુવધ એગો ॥ ૩૮ ॥—એક નપુંસકવેદ હોય છે.

પન્નમહુ આશિગ્ગિ—પર્યાપ્તા મનુષ્ય, આદર, અમિકાય.

વેમાણિય ભવણુ નિરયા વંતરિય—વૈમાનિકા, ભવનપતિ, નારકી, વ્યંતર.

ભેઠસ ચઉપણુ તિરિયા—જ્યોતિષિ, ચઉરિદ્રિ, પંચેદ્રિ તિર્યચ.

બેઠંદિ તેઠંદિ ભૂ આહી ॥ ૩૮ ॥—બેઠંદ્રિ, તેઠંદ્રિ, પૃથ્વીકાય, અપ્કાય,

વાઉ વણુસ્સઘ ચિય—વાઉકાય, અને વનસ્પતિ, એ સર્વે નિશ્ચે

અહિયા અહિયા કમેણુમે હુતિ—અનુક્રમે એકથી અધિક હોય છે

સવેવિ ઇમોભાવા—એ સર્વે પણુ ભાવો.

જિણામએણુંતસો પત્તા ॥ ૪૦ ॥—હે જિનેશ્વર ! મેં અનાંતિવાર
પ્રાપ્ત કર્યા છે.

સંપદ તમેહ ભત્તસ્સ, દંડગ પયભમણુ ભગ્ગ હિયયસ્સ—હમણું
ચોવીસે દંડકના સ્થાનને વિશે ભમવાથી નિવૃત્ત થયું છે મન જેનું
એવા તમારા ભક્ત એવા મને

દંડતિય વિરય સુલહું—મન, વચન, અને કાય, એ ત્રણ દંડના વિરા-
મથી સુલભ એવું

લહુ મમ દિંતુ મુખ્ખપયં ॥ ૪૧ ॥—મોક્ષ પદ ઝટ આપો.

સિરિ જિણહુંસ મુણ્ણિસર—શ્રી જિનહંસ મુનિશ્વરના

રજ્જે સિરિ ધવલચંદ સીસેણુ—રાજ્યને વિશે શ્રી ધવલચંદ મુનિના શિષ્ય

ગણસારેણુ લિહિયા એસા વિન્નતિ અપ્પહિયા ॥ ૪૨ ॥—ગજસાર
મુનિએ આ વિસ્તૃતિ પોતાના આત્માના હિતને અર્થે લખી.

જવના ૫૬૩ ભેદ.

૧૪ નારકીના ભેદ.

૭ પર્યાપ્તા ૭ અપર્યાપ્તા.

૪૮ તિર્યચના ભેદ.

૨૮ પૃથ્વીકાય, અપકાય, તેહિકાય, અને વાહિકાય. એ ચાર સૂક્ષ્મ અને ચાર બાદર=૮ તથા પ્રત્યેક વનસ્પતિકાય, સાધારણ વનસ્પતિકાય, અને સુક્ષ્મ વનસ્પતિકાય=૩ તથા ખેઇદ્રિ, તેઇદ્રિ, અને ચૌરેદ્રિ, એ ત્રણ મળી કુલ ૧૪ ચૌદ પર્યાપ્તા, અને અપર્યાપ્તા મળી ૨૮.

૨૦ જલચર, થલચર, ખેચર, ઉરપરિસર્પ, અને ભૂજપરિસર્પ, એ પાંચ ગર્ભજ અને પાંચ સંમૂર્છિમ મળી દસ, એ દસ પર્યાપ્તા, અને દસ અપર્યાપ્તા=૨૦. એ રીતે અડતાલીશ ભેદ તિર્યચના.

૩૦૩ મનુષ્યના ભેદ.

૧૫ કર્મભૂમિ, ૩૦ અકર્મભૂમિ, ૫૬ અંતરદ્વિપના મળી ૧૦૧, એ એકસો એક ગર્ભજ પર્યાપ્તા. એકસો એક ગર્ભજ અપર્યાપ્તા, અને એકસો એક સંમૂર્છિમ અપર્યાપ્તા મળી કુલ ૩૦૩.

૧૯૮ દેવતાના ભેદ.

૧૫ પરમાધામી.

૧ અંબ. ૨ અંબરસી. ૩ શ્યામ. ૪ સંમળ ૫ રૂદ્ર. ૬ ઉપરૂદ્ર. ૭ કાળ. ૮ મહાકાળ. ૯ અસિપત્ર. ૧૦ ધનુષ્ય. ૧૧ કુંભી. ૧૨ કાલુ. ૧૩ વૈતરણી. ૧૪ ખરસ્વર. ૧૫ મહાધોષ.

૮ વ્યંતર. (નામ આગળ આવી ગયાં છે.)

૮ વાણ્યંતર. (નામ આગળ આવી ગયાં છે.)

૧૦ ભુવનપતિ. (નામ આગળ આવી ગયાં છે.)

૧૦ તિર્થગૃન્મુલક.

૧ અન્નગૃન્મુલક ૨ પાનગૃન્મુલક ૩ વસ્ત્રગૃન્મુલક ૪ લેણુગૃન્મુલક

૫ પુષ્પગૃન્મુલક ૬ ફલગૃન્મુલક ૭ પુષ્પગૃન્મુલક ૮ સમણુગૃન્મુલક

૯ વિદ્યાગૃન્મુલક ૧૦ અવિયતગૃન્મુલક.

૧૦ જ્યોતિષી.

૧ ચંદ્ર ૨ સૂર્ય ૩ ગ્રહ ૪ નક્ષત્ર ૫ તારા, એ પાંચ સ્થિર અને પાંચ ચર. જ્યોતિષી અઢી દ્વિપમાં જે છે તે ચર એટલે ફરતા છે અને અઢી દ્વિપ બહાર જે તે સ્થિર છે.

૯ લોકાંતિક.

૧ મારસ્વત ૨ આદિત્ય ૩ વન્હિ ૪ અશ્વિ ૫ ગદતોય ૬ તુષિત ૭ અવ્યાબાધ ૮ આગ્નેય ૯ અરિષ્ટ.

૩ કિલિઅપિયા.

૧ પહેલા અને બીજા દેવલોક નીચે. ૨ ત્રીજા અને ચોથા દેવલોક નીચે. ૩ પાંચમા અને છઠા દેવલોક નીચે.

૧૨ કલ્પદેવલોક (નામ આગળ આવી ગયાં છે.)

૯ ઐવેયક. (નામ આગળ આવી ગયાં છે.)

૫ અનુત્તરવિમાન (નામ આગળ આવી ગયાં છે.)

એ રીતે દેવતાના ૯૯ ભેદ પર્યાપ્તા, અને ૯૯ અપર્યાપ્તા મળી કુલ ૧૯૮ ભેદ.

નારકીના ૧૪, તિર્યચના ૪૮, મનુષ્યના ૩૦૩, દેવતાના ૧૯૮, મળી કુલ ૫૬૩ ભેદ જીવના થાય.

કયો જીવ કઈ નરકે જાય તે કહે છે.

સમૂર્જિમ તિર્યચપચ્ચેદ્રિ પહેલી નારકી સુધી જાય, જુજપરિસર્પ બીજી નારકી સુધી, ખેચર ત્રીજી નારકી સુધી, સિંહ પ્રમુખ ચોથી નારકી સુધી, ઉરપરિસર્પ પાંચમી નારકી સુધી, સ્ત્રી છઠી નારકી સુધી મનુષ્ય તથા મચ્છ સાતમી નારકી સુધી.

કઈ નારકીનો જીવ કયાં આવી ઉપજે.

સાતમી નારકીનો નીકળ્યો જીવ ગર્ભજતિર્યચમાં આવે, અને સમ-કિત પણ પામે. છઠી નારકીનો નીકળ્યો જીવ ગર્ભજતિર્યચ અને ગર્ભજ-મનુષ્યમાં આવે, અને દેશવિરતિપણું પામે. પાંચમી નારકીનો નીકળ્યો જીવ ગર્ભજમનુષ્ય થાય અને સર્વવિરતીપણું પામે, પણ કેવળજ્ઞાન ન પામે. ચોથી નારકીનો નીકળ્યો જીવ ગર્ભજ મનુષ્ય થાય અને કેવળજ્ઞાન પામે, તે પામે, પરંતુ તિર્યકર ન થાય. ત્રીજી નારકીનો નીકળ્યો જીવ ગર્ભજ મનુષ્ય થાય અને તિર્યકર પણ થાય. બીજી નારકીનો નીકળ્યો જીવ મનુષ્ય થાય, તેમજ વાસુદેવ તથા બળદેવ પણ થાય. પણ ચક્રવર્તિ ન થાય. પહેલી નારકીનો નીકળ્યો જીવ ચક્રવર્ત્યાદિક સમસ્ત પદવી પામે.

॥ ઇતિ શ્રી દંડક મુળ અર્થ સહિત સમાપ્ત. ॥

॥ અથ શ્રી લઘુસંઘયણી ॥

(અર્થ સહિત)

॥ મૂળ ગાથાઓ ॥

નમિય જિણં સવ્વન્નં, જપપુજ્જં જગગુરં મહાવીરં ॥
 જંબુદ્વીપ પયથ્થે, વુચ્છં સુત્તા સપરહેજ્ઞં ॥ ૧ ॥
 ચંડા જોયણ વાસા, પવ્વય કૂડા ય તિથ્થ સેઢીઓ ॥
 વિજય દહ સલિલાઓ, પિંડેસિં હોઈ સંઘયણી ॥ ૨ ॥
 નહાસયં ચંડાણં, ભરહપમાણેણ ભાઈણ લલ્લુચ્ચે ॥
 અહવા નહાસયં ગુણં, ભરહ પમાણં હવ્વઈ લલ્લુચ્ચં ॥ ૩ ॥
 અહવિગ ચંડે ભરહે, દો હિમવંતે અ હેમવઈ ચરો ॥
 અહમહા હિમવંતે, સોલસ ચંડાઈ હરિવાસે ॥ ૪ ॥
 વત્તીસં પુણ નિસદ્ધે, મિલિયા તેસદ્ધિ વીયપાસે વિ ॥
 ચરસદ્ધિઓ વિદેહે, તિરાસિ પિંડેઈ નહાસયં ॥ ૫ ॥

નમિય જિણં સવ્વન્નં, જગપૂજ્જં જગગુરં મહાવીરં—સર્વેષુ ત્રણુ
 જગતને પૂજ્ય, અને ત્રણુ જગતના ગુરુ, એવા શ્રી મહાવીર સ્વામીને
 નમસ્કાર કરીને.

જંબુદ્વીપ પયથ્થે—જંબુદ્વિપના શાશ્વતા પદાર્થોને,

વુચ્છં સુતા સપરહેઉ ॥ ૧ ॥—સૂત્રના અનુસારે પોતાના અને પરના માટે કહીયું.

ખંડા જોયણ વાસા—(૧) ખાંડવા, (૨) જોજન, (૩) ક્ષેત્ર.

પવ્વય કુડાય તિત્થ સેદીઓ—(૪) પર્વત, (૫) કુટ, (શિખર) (૬) તીર્થ, (૭) શ્રેણીઓ.

વિજય દહ સલિલાઓ—(૮) વિજય, (૯) દ્રહ, અને (૧૦) નદીઓ.

પિંડેસિં હોમ સંઘયણી ॥ ૨ ॥—એ દસ દ્વારના સમૂહથી સંગ્રહણી થાય છે.

હુઉચ્ચ સયં ખંડાણું—એકશો નેતું ખાંડવા (એક ખાંડવું પરફ જોજન ૬ કલાનું)

ભરહ પમાણેણ ભામએ લખખે—ભરતક્ષેત્રના પ્રમાણે લખ જોજનને ભાગીએ તો થાય.

અહવા હુઉચ્ચસય ગુણું, ભરહ પમાણું હવમ લખખં ॥ ૩ ॥—
અથવા ભરતક્ષેત્રના પ્રમાણને (પરફ જોજન ૬ કલાને) એકસો નેતું ગણા કરીએ તો પણ લખ જોજન થાય.

અહવિગ ખંડે ભરહે—અથવા એક ખાંડવાનું ભરતક્ષેત્ર.

દા હિમવંતે અ હિમવર્ધ ચઉરે—એ ખાંડવાનો હિમવંત પર્વત, અને ચાર ખાંડવાનું હિમવંત ક્ષેત્ર.

અહ મહા હિમવંતે—આઠ ખાંડવાનો મહા હિમવંત પર્વત.

સોલસ ખંડાઈ હરિવાસે ॥ ૪ ॥ સોળ ખાંડવાનું હરિવર્ષ ક્ષેત્ર છે.

ખત્તીસં પુણ નિસદ્દે—વળી ખત્તીસ ખાંડવાનો નિષધ પર્વત.

ત્રિલિયા તેસદ્દિ બીય પાસેવિ—એ સર્વ મળીને ત્રેસઠ ખાંડવા થાય.

એવા બીજા પાસાને વિષે પણ *ત્રેસઠ ખાંડવા બાલુવા.

અઉસકિઓ વિદેહે—તેમજ મહાવિદેહ ક્ષેત્રને વિષે ચોસઠ ખાંડવા છે.

તિરાસિ પિંડે ષ્ઠઉચસય ॥ ૫ ॥—એ ત્રણે એકકા કરતાં એકસો નેવું ખાંડવા થાય.

॥ મૂળ ગાથાઓ ॥

જોયળ પરિમાણાઈ, સમ ચડરંસાઈ ઇથ્થ સ્વંડાઈ ॥

છલ્લવસ્સ ય પરિહીણ, તપ્પાય ગુણેય હુંતેવ ॥ ૬ ॥

વિલ્લવંભ વગ્ગ દહગુણ, કરણી વટ્ટસ્સ પરિરઓ હોઈ ॥

વિલ્લવંભ પાય ગુણિઓ, પરિરઓ તસ્સ ગણિયપયં ॥ ૭ ॥

પરિહી તિલલ્લવ સોલસ, સહસ્સ દોયસય સત્તવીસ હિયા ॥

કોસ તિગ અઢાવીસં, ઘણુ સય તેરંગુલદ્ધ હિયં ॥ ૮ ॥

સત્તેવયકોહિસયા, ણહઆ છપ્પક સય સહસ્સાઈ ॥

ચહણહયં ચ સહસ્સા, સયંદિવદું ચ સાહિયં ॥ ૯ ॥

ગાહઅ મેગં પનરસ, ઘણુસયા તહ ઘણૂણિ પનરસ્સ ॥

સઠ્ઠિં ચ અંગુલાઈ, જંબુદ્ધીવસ્સ ગણિયપયં ॥ ૧૦ ॥

જોયણ પરિમાણાઈ, સમચડરંસાઈ ઇથ્થ ખંડાઈ—અહીંઆં સમચતુ

રસ્સ જોજનનાં પરિમાણે ખાંડવાં કરવાં, તે કેટલાં થાય તે કહે છે.

લાખઅરસ ય પરિહીએ—એક લાખ જોજનના પરિધિને.

* ઐરવત ક્ષેત્રનો ૧. શિખરીપર્વતના ૨. હિરણ્યવંતના ૪. રૂપી-પર્વતના ૮. રમ્યક ક્ષેત્રના ૧૬. નીલવંત પર્વતના ૩૨. એ રીતે ત્રેસઠ ખાંડવા બાલુવા.

તપ્પાય ગુણેય હુંતેવ ॥૬॥—તેના ચોથા ભાગે ગુણવાથી ગણિતપદ થાય.
 વિખખંભ વગ્ગ દહુ ગુણુ—પોહોળાધના વર્ગને દશગુણા કરીને.
 કરણી વદ્દસ્સ પરિરઓ હોઈ—વર્ગમૂળ કાઢવાથી ગોળ પરિધિ થાય.
 વિખખંભપાય ગુણિઓ—પછી (પરિધિને) વિષ્કંભના ચોથા ભાગે
 ગુણીએ તો.

પરિરઓ તસ્સગણિય પયં ॥ ૭ ॥—તેનું ક્ષેત્રફળ થાય.
 પરિહા તિલખ્ખ સોલસ—ત્રણ લાખ સોલસ હજાર.
 સહસ્સ દોય સય સત્તવીસહિયા—બસે સત્તવીસ જોજન.
 કોસ તિગ અદ્દાવીસં—ત્રણ ગાઉ, એકસો અઢાવીસ.
 ધણુસય તેરંગુલદ્દહિઅં ॥ ૮ ॥—ધનુષ્ય અને સાડાતેર આંગળ. એ-
 ટલી જંબુદ્વીપની સર્વ પરિધિ થાય.
 સત્તેવય કોહિસયા—સાતસો ને નેવું કોડ.
 હુઉઆ છપ્પત્તસય સહસ્સાઈ—છપ્પત્તસો હજાર. એટલે છપ્પન લાખ
 ચઉહુઉયંચ સહસ્સા—ચોરાણું હજાર.
 સયદિવદ્દંચ સાહિયં—એકસો પચાસ જોજન.
 ગાઉઅ મેગં પનરસ ॥ ૯ ॥—એક ગાઉ.
 ધણુ સયા તહુ ધણુણિ પનરસ્સ—પંદરસો પંદર ધનુષ્ય.
 સહિય અંગુલાધ—સાઠ આંગળ.
 જંબુદ્વીવસ્સ ગણિય. પયં ॥૧૦॥—એટલું જંબુદ્વીપનું ગણિત જાણવું.

॥ મૂઠ ગાથાઓ ॥

મરહાઈ સત્ત વાસા, વિયદ્દુ ચડ ચડરતિસ વઢિયરે ॥

સોલસ વરુસ્વાર ગિરિ, દો ચિત્ત વિચિત્ત દો જમગા ॥ ૧૧ ॥

દોસય કળય ગિરીણં, ચડ ગયદંતા ય તહ સુમેરુ ય ॥
 છ વાસહરા પિંડે, ઇગુણસત્તરિ સયા દુન્ની ॥ ૧૨ ॥
 સોલસ વરુલારેસુ, ચડ ચડ કૂડા ય હુંતિ પત્તેયં ॥
 સોમણસ ગંધમાયણ, સત્ત ઢય રુપિ મહાહિમવે ॥ ૧૩ ॥
 ચડતીસ વિયદ્દેસુ, વિજ્જુપ્પહ નિસદ્ધ નિલવંતેસુ ॥
 તદ્દ માલવંત સુરગિરિ, નવ નવ કૂડાઈ પત્તેયં ॥ ૧૪ ॥
 હિમ સિહરિસુ ઇક્કારસ, ઇય ઇગસદ્દીગિરીસુ કૂડાણં ॥
 ઇગત્તે સન્વધણં, સયચરો સત્તસદ્દીયં ॥ ૧૫ ॥

ભરહાઇ સત્તવાસા—*ભરતઆદિ સાત ક્ષેત્ર છે.

વિયદ્દ ચઉ ચઉરિતિંસ વદ્ધિયરે—ચાર વૈતાલ્ય વાટલા ગોળ છે, અને ચોત્રીસ લાંબા છે.

સોલસ વખખારગિરિ—સોલ વખખારા પર્વત છે.

દો ચિત્ત વિચિત્ત દો જમગા ॥ ૧૧ ॥—એક ચિત્ર, અને બીજો વિ-
ચિત્ર, એ બે, તથા એક જમગ, અને બીજો સમગ, એ બે પર્વત છે.

દોસય કલુય ગિરીણુ—બસે કંચનગિરિ છે.

ચઉગય દંતાય તહ સુમેરુય—ચાર ગજદંતા પર્વત તેમજ એક સુમેરુ.

છ વાસહરા પિંડે—છ વર્ષધર પર્વત છે. એ સર્વ એકઠા કરતાં

એગુણસત્તરિ સયાદુન્નિ ॥ ૧૨ ॥—બસોને અગંનોતેર થાય છે.

સોલસ વખખારેસુ—સોલ વખખારા પર્વતને વિષે.

* (૧) ભરત, (૨) હિમવંત (૩) હરિવર્ષ, (૪) મહાવિદેહ, (૫) રમ્યક, (૬) હિરણ્યવંત, (૭) ઐરવત.

ચઉ ચઉ કૂડાય હુન્તિ પત્તયં—દરેક ઉપર ચાર ચાર શિખર છે.

સોમણસ ગંધમાયણુ—સોમનસ અને ગંધમાદન ઉપર સાતસાત શિખર છે.

સત્તકૃય રૂપિ મહાહિમવે ॥ ૧૩ ॥—અને રૂપી, તથા મહા હિમવંત,
એ એ ઉપર આઠ આઠ શિખરો છે.

ચઉતીસ વિચક્રેસુ—ચોતીસ વૈતાલ્ય પર્વત ઉપર.

વિજ્ઞાપ્યહ નિસઠ નીલવંતેસુ—વિજ્ઞાપ્યહ, તથા નિષધ, તથા નીલવંત,
તહ માલવંત સુરગિરિ—તથા માલવંત. એ ચાર ગજદંત ઉપર, તથા
મેરૂ પર્વત;

નવ નવ કુડાર્ધ પત્તયં ॥ ૧૪ ॥—એ દરેક ઉપર નવ નવ શિખરો છે.

હિમ સિહરિસુ ઇક્કારસ—હિમવંત અને શિખરીપર્વત ઉપર અગિઆર
અગિઆર શિખરો છે.

ઇય ઇગસકી ગિરીસુકૂડાણુ—એ એકસઠ પર્વત ઉપર શિખરો,

એગત્તે સવ્વધણુ—એકત્ર સર્વ મળીને,

સય ચઉરે સત્તસકીય ॥ ૧૫ ॥—ચારસો સડસઠ શિખરો થાય છે.

॥ મૂલ ગાથાઓ ॥

ચઉ સત્ત અઠ નવગે, ગારસકૂડેહિં ગુણહ જહસંવં ।

સોલસ દુ દુ ગુણયાલં, દુવેય સગસાઢિ સયચરો ॥ ૧૬ ॥

ચઉતીસં વિજણ્ણુ, ઉસહકૂડા અઠ મેરુ જંબુંમિ ॥

અઢ્ય દેવકુરાઈં, હરિકૂડ હરિસ્સયે સઢી ॥ ૧૭ ॥

માગહ વરદામ પમા, સં તિથ્થ વિજયેસુ ઇરવય ભરહે ॥

ચઉતીસા તિહિં ગુણિયા, દુરુત્તરસયં તુ તિથ્થાણં ॥ ૧૮ ॥

વિજ્ઞાહર અભિઓગિય, સેઢીઓ દુભિ દુભિ વેઅઢે ॥
 ઇય ચડગુણ ચડતીસા, છત્તીસ સયં તુ સેઢીણં ॥ ૧૯ ॥
 ચક્કી જેઅઘાઈં, વિજયાઈં ઇથ્થ કુંતિ ચડતીસા ॥
 મહ દહ છપ્પડમાઈં, કુરુસુ દસગંતિ સોલસગં ॥ ૨૦ ॥

ચઉસત્ત અઠ્ઠ નવગે—ચાર, સાત, આઠ, નવ, અને

ગારસ કુડેહિં ગુણુહ જહસંખં—અગિઆર, એટલા શિખરોની સંખ્યા
 કરીને અનુક્રમે.

સોલસ હુ હુ ગુણુયાલં—સાત, બે, બે, આગણુચાલીસ, તથા

દુવેય સગસાઈં સય ચઉરો ॥ ૧૬ ॥—બે. એટલા પર્વતોને ગુણુતાં
 સર્વ મળીને ચારસો સડસઃ શિખરો થાય છે. $૧૬ \times ૪ = ૬૪$, ૨×૭
 $= ૧૪$, $૨ \times ૮ = ૧૬$, $૩૬ \times ૬ = ૩૫૧$, $૨ \times ૧૧ = ૨૨$ એ સર્વ મળી
 $૬૪ + ૧૪ + ૧૬ + ૩૫૧ + ૨૨ = ૪૬૭$ શિખરો થયા.

ચઉતીસં વિજએસુ—ચોત્રીસ વિજયને વિષે.

ઉસહ કૂડા અઠ્ઠ મેરૂ જંબુમ્મિ—ઋષભ શિખર ચોત્રીસ છે. તથા મેરૂ
 અને જંબુવૃક્ષ ઉપર આઠ આઠ શીખરો હોય છે.

અઠ્ઠેય દેવ કુરાઈં—અને દેવકુરને વિષે આઠ શિખર છે.

હરિકૂટ હરિસ્સયે સઠ્ઠી ॥ ૧૭ ॥—તથા શાળિવૃક્ષ મધ્યેના હરિકૂટ અને
 હરિસહકૂટ એ બે મળી કુલ સાઠ ભૂમિ શિખર છે. એ પાંચમું
 કૂટદાર કલ્પું.

માગહ વરદામ પલા—માગધ, વરદામ, અને પ્રલાસ.

સંતિથ્થ વિજયેસુ એરવય ભરહે—એ ત્રણ ત્રણ તીર્થ બત્રીસવિજય
 તથા ભરત અને ઐરવત એ ચોત્રીસને વિષે છે.

ચઉતીસા તિહિં ગુણિયા—તેથી ચોત્રીસને ત્રણે ગુણતાં.

કુરુતર સચંતુ તિથ્યાણું ॥ ૧૮ ॥—સર્વ મળી એકસો બે તીર્થ થાય.

વિજગહર અભિઓગીય—વિદ્યાધર અને અભિયોગીક દેવતાઓની.

સેઠીયો દુનિ દુનિ વેઅફે—અમે શ્રેણીઓ વૈતાલ્ય પર્વત ઉપર છે.

ધય ચઉગુણ ચઉતિસા—એટલે ચોત્રીસ વૈતાલ્ય ઉપર ચોત્રીસને ચાર ગુણ કરતાં.

છતીસ સચંતુ સેઠીણું ॥ ૧૯ ॥—એકસો છત્રીસ શ્રેણીઓ થાય છે.

અક્ષી જ્યેવ્વાઈ—અક્ષવર્તિનિ જીતવાયોગ્ય.

વિજયાર્ધ ઇત્ય હુતિ ચઉતીસા—અહીં ચોત્રીસ વિજયો છે.

મહદહ છ પ્પઉમાઈ—તથા પદ્મ આદિ છ મોટા દ્રવ્ય છે.

કુરુસુ દસગંતિ સોલસગં ॥ ૨૦ ॥—કુરુક્ષેત્રમાં દસ દ્રવ્ય છે. એમ સર્વ સોળ દ્રવ્ય છે. ॥ ૨૦ ॥

॥ મૂલ ગાથાઓ ॥

ગંગા સિંધૂ રક્તા, રક્ત વર્ષ ચડ નઈઓ પત્તેયં ॥

ચડદસર્હિં, સહસ્તેર્હિં, સમગ્ગ વચ્ચંતિ જલર્હિમિ ॥ ૨૧ ॥

एवं अर्धितरिया, चउरो पुण अट्टवीस सहस्सेर्हिं ॥

पुणरवि छप्पन्नेहि, सहस्सेर्हिं जंति चउ सलिला ॥ ૨૨ ॥

કુરુમજ્જે ચડરાસી, સહસ્સાઈ તહય વિજય સોલસેસુ ॥

बत्तीसाणं नईणं, चउदस सहस्साइं पत्तेयं ॥ ૨૩ ॥

ચડદસ સહસ્સ ગુણિયા, અઢતિસ નઈઓ વિજય મજ્જિલ્લા ॥

सीओयाए निवढंति, तहय सीयाइ एमेव ॥ ૨૪ ॥

સીયા સીઓયા વિ ય, બત્તીસ સહસ્સ પંચ લલ્લેર્વેર્હિ ॥

સલ્લે ચડદસ લલ્લવા, છપ્પન્ન સહસ્સ મેલવિયા ॥ ૨૫ ॥

ગંગા સિંધુ રક્તા—ગંગા, સિંધુ, અને રક્તા તથા

રક્તવર્ધ ચઉનન્નઓ પત્તેયં—રક્તવતી, એ ચાર નદીઓ છે. તે પ્રત્યેક નદી ચઉદસહિં સહસ્સેહિં—ચૌદ હજાર નદીઓના પરિવારે છે.

સમગ્ગ વચ્ચંતિ જલહિંભિ ॥ ૨૬ ॥—એમ સમગ્ર છપ્પન્ન હજાર નદીઓ સમુદ્રમાં જાય છે.

એવં અપિભંતરિયા—એવી રીતે અબ્યંતર (હિમવંત અને ઐરણ્યવંત) એ ક્ષેત્રની.

ચઉરોપુણુ અકૃવીસ સહસ્સેહિં—(રોહિતા, રોહિતાંશા, રૂપકુલા અને સુવર્ણકુલા.) એ ચાર નદીઓ વળી પ્રત્યેક અકૃવીસ હજારના પરિવાર સાથે સમુદ્રમાં જાય છે.

પુણુરવિ છપ્પન્નેહિં, સહસ્સેહિં જંતિ ચઉ સદીલા ॥ ૨૭ ॥—વળી પણ હરિવર્ધ અને રમ્યક ક્ષેત્રની (હરિકાન્તા, હરિસલિલા, નરકાન્તા અને નારિકાન્તા.) એ ચાર નદીઓ પ્રત્યેક છપ્પન્નહજારના પરિવાર સાથે સમુદ્રમાં જાય છે.

કૃદ્મજ્જે ચઉરાસી—દેવકુરૂ, ઉત્તરકુરૂમાં છ નદીઓનો સર્વ પરિવાર ચોરાશી હજારનો છે.

સહસ્સાર્ધં તલ્લવ વિજય સોલસેસુ—તેમજ પશ્ચિમ મહાવિદ્વેહના સોલ્લ વિજય છે, તેમાં

મત્તિસાણુ નમ્મણું—અત્રીસ નદીઓનો પરિવાર છે.

ચઉદસ સહસ્સાર્ધં પત્તેય ॥ ૨૮ ॥—તે દરેકને ચૌદહજાર નદીઓનો પરિવાર છે.

ચઉદસ સહસ્સ ગુણિયા, અડતીસ નમ્મઓ વિજય મન્નિજલ્લા—સોળ વિજય માંહેલી અડતીસ નદીઓને ચૌદહજારે ગુણતાં, ૫૩૨૦૦૦ નદીઓ થાય

સીઓયાએ નિવડંતિ તહય સીયાઇ એમેવ ॥ ૨૪ ॥—એટલી

નદીઓ સીતા અને સીતાદાંમાં મળે છે.

સીયા સીઓયાવિય—સીતા અને સીતાદા એ બે નદીઓ પ્રત્યેક,
અત્તીસ સહસ્સ પંચ લખખેહિં—પાંચ લાખ અત્તીસહજનના પરિવાર
વાળી છે.

સવે ચઉદસ લખખા, છપ્પત્ર સહસ્સ મેલવિયા ॥ ૨૫ ॥—તે

સર્વ એકઠી કરતાં ચૌદલાખ છપ્પત્ર હજાર નદીઓ થાય.

॥ મૂલ ગાથાઓ ॥

છજોયણ સકોસે, ગંગા સિંધૂણ વિથ્થરો મૂલે ॥

દસગુણિઓ પજ્જંતે, ઇય દુ દુ ગુણેણ સેસાણં ॥ ૨૬ ॥

જોયણ સયમ્મુચ્છિઠ્ઠા, કણયમયા સિહરિચુલ્લ હિમવંતા ॥

રુપ્પિ મહાહિમવંતા, દુસુઝ્ઞા રૂપ્પ કણયમયા ॥ ૨૭ ॥

ચત્તારિ જોયણ સણ, ઉચ્છિઠ્ઠો નિસઢ નીલવંતો ય ॥

નિસઢો તવણિજ્જમઓ, વેરુલિઓ નીલવંતો ય ॥ ૨૮ ॥

મન્હેવિ પન્વયરા, સમયચિત્તમ્મિ મંદર વિહુણા ॥

ધરણિતલે મુવગાઢા, ઉસ્સેય ચલ્લથ્થ માયમ્મિ ॥ ૨૯ ॥

સ્વંડાઈ ગાહાહિં, દસહિ દારેહિં જંબુદીવસ્સ ॥

સંઘયણી સમ્મત્તા, રહ્યા હરિમહસૂરીહિં ॥ ૩૦ ॥

છજોયણ સકોએ—છ જોજન અને એક કોસનો એટલે સવા છ જોજનનો

ગંગા સિંધૂણ વિથ્થરો મૂલે—ગંગા અને સિંધુનો મૂળમાં વિસ્તાર છે

દસગુણીઓ પજ્જંતે—તેથી દશગણો વિસ્તાર (૬૨૧ જોજન) છેડે છે

ઈય દુદ્ધ ગુણુણુસેસાણું ॥ ૨૬ ॥—એ પ્રમાણે બીજી નદીઓનો તેથી

અમણો અમણો વિસ્તાર બાણવો

જોયણ સયમ્મુચ્છિઠ્ઠા—સો જોજન ઉંચા,

કણ્ણયમયા સિહુરિ ચુક્ષ હિમવંતા—સુવર્ણમય—શિખરિ અને લઘુ
હિમવંત એ એ પર્વત (૧૦૦ જોજન) ઉંચા છે.

રૂપિ મહા હિમવંતા—(રૂપાનો) રૂપી અને (સુવર્ણનો) મહા હિમવંત પર્વત
દુસુ ઉંચા રૂપ કણ્ણયમયા ॥ ૨૭ ॥—અસો જોજન ઉંચા છે, તેમાં
રૂપી રૂપાનો છે અને મહા હિમવંત સોનાનો છે.

ચત્તારિ જોયણસએ—ચારસો જોજન.

ઉચ્ચિટ્ટો નિસઠ નીલવંતો ય—નૈપથ અને નીલવંત એ એ પર્વત (૪૦૦
જોજન) ઉંચા છે.

નિસઠો તવણિજમએ—તેમાં નૈપથ તપાવેલા સોના સરખો.

વેરૂલિઓ નિલવંતોય ॥ ૨૮ ॥—અને નીલવંત લીલા રત્નના વર્ણના
સરખો છે.

સવેવિ પવયરા—અઢી દ્વીપના પાંચ મેરૂ સિવાય જેટલા શાશ્વતા
પર્વત છે.

સમય ખિત્તંમિ મંદર વિહુણા—તે સર્વે પર્વત સમયકાળક્ષેત્રને વિષે.

ધરણિતલે મુવગાઠા—પોતાના ઉંચપણાથી ચોથા ભાગ જેટલા પૃથ્વીતળમાં

ઉરસેહુ ચઉથસ લાયંમિ ॥ ૨૯ ॥—(ભૂમિમાં) અવગાઠ્યા છે અને
પાંચ મેરૂ જે છે તેમાંનો જંબુદ્વિપનો મધ્ય મેરૂ ૧૦૦૦ જોજન
જમીનમાં અને નવાણું દળર જોજન ઉપર મળી એક લાખ જોજન
છે અને ખીજા ચાર મેરૂ એકદળર જોજન ભૂમિમાં અને ત્યાશી
દળર જોજન ઉંચા છે.

ખંડાધ ગાહાહિં—ખાંડવાદિકની ગાથાઓ કરીને.

દસહિંદારેહિં જંબુદીવસ્સ—દસ દારથી જંબુદ્વિપની

સંઘયણી સમ્મત્તા—સંગ્રહણી સમાપ્ત થઈ.

રઘયા હરિભદ્ર સુરીહિં ॥ ૩૦ ॥—તેની શ્રી હરિભદ્ર સૂરીયે રચના કરી.

ધતિ શ્રી સંગ્રહણી સૂત્ર સમાપ્ત.

॥ અથ શ્રી જીવવિચારના છૂટા બોલ ॥

૧ જીવના બે ભેદ છે.

૧ સંસારી, તે કર્મસંહિત. ૨ ભોક્ષના, તે કર્મરહિત.

૨ સંસારી જીવના બે ભેદ છે.

૧ થાવર, તે સ્થિર રહે તે. ૨ ત્રસ, તે હાલે ચાલે તે.

૩ થાવર જીવના પાંચ ભેદ છે.

૧ પૃથ્વીકાય, તે માટી પાપાણાદિક. ૨ અપકાય, તે પાણીના જીવ. ૩ તેડિકાય, તે અગ્નિના જીવ. ૪ વાઉકાય, તે વાયરાના જીવ. ૫ વનસ્પતિકાય, તે ઝાડપાલાદિકના જીવ.

૪ વનસ્પતિકાય જીવના બે ભેદ છે.

૧ પ્રત્યેક, તે એક શરીરને વિષે એક જીવ હોય તે. ૨ સાધારણ, તે એક શરીરને વિષે અનંતા જીવ હોય તે.

૫ ત્રસકાયના ચાર ભેદ છે.

૧ બેઇંદ્રીના. તે શરીર અને જીભવાળા. ૨ તેઇંદ્રીના, તે શરીર, જીભ, અને નાસીકાવાળા. ૩ ચૌરેંદ્રીના, તે શરીર, જીભ, નાસીકા અને ચક્ષુવાળા. ૪ પંચેંદ્રીના, તે શરીર, જીભ, નાસીકા, ચક્ષુ, અને કાનવાળા.

૬ પચેંદ્રિ જીવના ચાર ભેદ છે.

૧ નારકી, ૨ તિર્યંચ, ૩ મનુષ્ય, ૪ દેવતા.

૭ નારકી સાત છે. તેના નામ તથા ગોત્ર.

૧ ધમા—રત્નપ્રભા. ૨ વંશા—શકંશપ્રભા. ૩ સેલા—વાલુકા.

પ્રભા ૪ અંજલુ—પંકપ્રભા. ૫ રિક્ષા—ધ્રુમપ્રભા. ૬ મધા—તમ પ્રભા. ૭ માઘવતી—તમતમાપ્રભા.

૮ તિર્યચપંચેદ્રીના ત્રણ ભેદ છે.

૧ જલચર—તે પાણીમાં રહેનારા પ્રાણીઓ. ૨ થલચર—તે. જમીન ઉપર ચાલનારા પ્રાણીઓ. ૩ ઘેચર—તે આકાશમાં ઉડનારા પ્રાણીઓ.

૯ મનુષ્યના ત્રણ ભેદ છે.

૧ કર્મભૂમિક્ષેત્રના. ૨ અકર્મભૂમિક્ષેત્રના. ૩ અંતરદ્વિપક્ષેત્રના.

૧૦ કર્મભૂમિનાં ક્ષેત્ર ૧૫ છે, તેનાં નામ.

૫ ભરતક્ષેત્ર, ૫ ઔરવ્રતક્ષેત્ર, ૫ મહાવિદેહક્ષેત્ર.

૧૧ અકર્મભૂમિનાં ૩૦ ક્ષેત્ર છે, તેનાં નામ.

૫ હેમવંત, ૫ હિરણ્યવ્રત, ૫ રમ્યક, ૫ દેવકુરૂ, ૫ હરિવર્ષ, ૫ ઉત્તરકુરૂ.

૧૨ અંતરદ્વિપના ૫૬ ક્ષેત્ર છે, તે આ જંતુદ્વિપ મધ્યે હિમવંત અને શિખરિ એવા બે પર્વત છે, એ પર્વતો મધ્યેથી પૂર્વ અને પશ્ચિમે લવણસમુદ્રમાં આઠ ગજદંતા (દાદા) નિકળ્યા છે, તે એક એક ગજદંતા ઉપર સાત સાત ક્ષેત્રો છે.

૧૩ દેવતાના ચાર ભેદ છે.

૧ ભુવનપતિના, ૨ વ્યંતરના, ૨ જ્યોતિષિના, ૪ વૈમાનિકના.

૧૪ ભુવનપતિ દેવતાના ૧૦ ભેદ છે.

૧ અસુરકુમાર નિકાય સ્થાનક, ૨ નાગકુમાર નિકાય, ૩ સુવર્ણકુમાર નિકાય. ૪ વિદ્યુતકુમાર નિકાય, ૫ અગ્નિકુમાર નિકાય, ૬ દ્વિપકુમાર નિકાય, ૭ ઉદધિકુમાર નિકાય. ૭ દિશિકુમાર નિકાય, ૯ પવનકુમાર નિકાય, ૧૦ સ્તનિતકુમાર નિકાય.

૧૫ વ્યંતર દેવતાના બે ભેદ છે,

૧ વ્યંતરના, ૨ વાણુવ્યંતરના

૧૬ વ્યંતર દેવતાના આઠ ભેદ છે.

૧ પિશાચ. ૧ ભૂત. ૩ યક્ષ. ૪ રાક્ષસ. ૫ કિન્નર. ૬ કિંપુરુષ.
૭ મહોરગ ૮ ગંધર્વ.

૧૭ વાણુવ્યંતરના આઠ ભેદ છે.

૧ અણુપત્રી નિકાય. (સ્થાનક). ૨ પણુ પત્રી નિકાય. ૩ એસી-
વાદી નિકાય ૪ ભૂતવાદી નિકાય ૫ કંદિત નિકાય ૬ મહા-
કંદિત નિકાય. ૭ કોહુડ નિકાય. ૮ પતંગ નિકાય.

૧૮ જ્યોતિષી દેવતાના પાંચ ભેદ છે,

૧ ચંદ્ર. ૨ સૂર્ય. ૩ શુક્ર ૪ નક્ષત્ર. ૫ તારા.

૧૯ વૈમાનિક દેવતાના બે ભેદ છે.

૧ કલ્પ, તે આચારવાળા. ૨ કલ્પાતીત, તે પોતે સ્વામિ છે.

૨૦ કલ્પ, તે બાર દેવલોકવાળા. તે દેવલોકનાં નામ.

૧ સુધર્મ દેવલોક. ૨ ઇશાન દેવલોક. ૩ સનતકુમાર દેવલોક.
૪ માહેન્દ્ર દેવલોક. ૫ બ્રહ્મા દેવલોક ૬ લાંતક દેવલોક
૭ મહાશુક દેવલોક. ૮ સહસાર દેવલોક. ૯ આનંત દેવલોક.
૧૦ પ્રાણુતદેવલોક. ૧૧ આરણુ દેવલોક. ૧૨ અમ્યુત દેવલોક.

૨૧ કલ્પાતીતના બે ભેદ.

૧ નવ ઐવેયકના ૨ પાંચ અનુત્તર વિમાનના

૨૨ નવ ઐવેયકનાં નામ.

૧ સુદર્શન. ૨ સુપ્રતિબંધ. ૩ મનોરમ. ૪ સર્વભદ્ર. ૫ વિશાળ.
૬ સુમનસ. ૭ સુમહાસ. ૮ પ્રિયંકર. ૯ આદિત્ય.

૨૩ પાંચ અનુત્તર વિમાનનાં નામ.

૧ વિજય. ૨ વિજયંત ૩ જયંત. ૪ અપરાજિત. ૫ સર્વાર્થસિદ્ધ.

૨૪ મોક્ષના છવના ૧૫ શ્લોક છે.

૧ જિજ્ઞ સિદ્ધા. ૨ અજિજ્ઞ સિદ્ધા. ૩ તીર્થ સિદ્ધા ૪ અતીર્થ સિદ્ધા. ૫ ગૃહલિંગે સિદ્ધા. ૭ અન્યલિંગે સિદ્ધા. ૭ સ્વલિંગે સિદ્ધા. ૮ સ્ત્રીલિંગે સિદ્ધા. ૯ પુરુષલિંગે સિદ્ધા. ૧૦ નપુંસકલિંગે સિદ્ધા. ૧૧ પ્રત્યેકબુદ્ધ સિદ્ધા. ૧૨ સ્વયંબુદ્ધસિદ્ધા. ૧૩ બોધ બોધિત સિદ્ધા. ૧૪ એક સિદ્ધા. ૧૫ અનેક સિદ્ધા.

એ પ્રકારે છવનો વિચાર સંક્ષેપે જાણવો. હવે એ છવોનું ઉત્કૃષ્ટ દેહમાન તથા ઉત્કૃષ્ટ આયુમાન નિચે પ્રમાણે ગણવું:—

૨૫ પૃથ્વિકાયનું.

શરીરનું ઉચ્ચપણું—અંગુળના અસંખ્યાતમા ભાગનું.
આયુષ—બાવીસ હજાર વરસનું.

૨૬ અપકાયનું.

શરીરનું ઉચ્ચપણું—અંગુળના અસંખ્યાતમા ભાગનું.
આયુષ—સાત હજાર વરસનું.

૨૭ તેઉકાયનું.

શરીરનું ઉચ્ચપણું—અંગુળના અસંખ્યાતમા ભાગનું.
આયુષ ત્રણ અહોરાત્રનું.

૨૮ વાઉકાયનું.

શરીરનું ઉચ્ચપણું—અંગુળના અસંખ્યાતમા ભાગનું.
આયુષ—ત્રણ હજાર વરસનું.

૨૯ સાધરણ વનસ્પતિકાયનું.

શરીર—અંગુળના અસંખ્યાતમા ભાગનું.

આયુષ—અંતરમુહૂર્તનું.

૩૦ પ્રત્યેક વનસ્પતિકાયનું.

શરીર—એક હજાર જોજન અધિક.

આયુષ—દશહજાર વરસનું.

૩૧ બેઇદ્રી જીવનું.

શરીર—બાર જોજનનું.

આયુષ—બાર વરસનું.

૩૨ તેઇદ્રી જીવનું.

શરીર—ત્રણ ગાઉનું.

આયુષ ૪૯ દિવસનું.

૩૩ ચૌરિદ્રી જીવનું.

શરીર—ચાર ગાઉનું

આયુષ—૭ માસનું.

૩૪ પહેલી નારકીના જીવોનું.

શરીર—૭૧૧ ધનુષ્ય ને ૬ અંગુલનું.

આયુષ—એક સાગરોપમનું.

૩૫ બીજી નારકીના જીવોનું.

શરીર—૧૫૧૧ ધનુષ્ય અને ૧૨ અંગુલનું.

આયુષ—૩ સાગરોપમનું.

૩૬ ત્રીજી નારકીના જીવોનું.

શરીર—૩૧૧ ધનુષ્યનું.

આયુષ—૭ સાગરોપમનું.

૩૭ ચોથી નારકીના જીવોનું.

શરીર—૬૨૧૧ ધનુષ્યનું

આયુષ—૧૦ સાગરોપમનું.

- ૩૮ પાંચમી નારકીના જીવોનું.
શરીર—૧૨૫ ધનુષ્યનું. આયુષ—૧૭ સાગરોપમનું.
- ૩૯ છઠ્ઠી નારકીના જીવોનું
શરીર—૨૫૦ ધનુષ્યનું. આયુષ—૨૨ સાગરોપમનું.
- ૪૦ સાતમી નારકીના જીવોનું.
શરીર—૫૦૦ ધનુષ્યનું. આયુષ—૩૩ સાગરોપમનું.
- ૪૧ સમુદ્ધિમ જલચરનું.
શરીર—એક હજાર જોજનનું. આયુષ—કોડ પૂરવનું.
- ૪૨ સમુદ્ધિમ થલચરનું.
શરીર—૨ થી ૯ જોજનનું. આયુષ—૮૪૦૦૦ વરસનું.
- ૪૩ સમુદ્ધિમ ખેચરનું.
શરીર—૨ થી ૯ ધનુષ્યનું. આયુષ—૭૨૦૦૦ વર્ષનું.
- ૪૪ ગર્ભજ જલચરનું.
શરીર—૧૦૦૦ જોજનનું. આયુષ—કોડ પૂરવનું.
- ૪૫ ગર્ભજ થલચરનું.
શરીર—૧૦૦૦ જોજનનું. આયુષ ૩ પદ્યોપમનું.
- ૪૬ ગર્ભજ ખેચરનું.
શરીર—૨ થી ૯ ધનુષ્યનું.
આયુષ—પદ્યોપમનો અસંખ્યાતમા ભાગ.
- ૪૭ ગર્ભજ મનુષ્યનું.
શરીર—૩ ગાઉનું. આયુષ—૩ પદ્યોપમનું.
- ૪૮ સમુદ્ધિમ મનુષ્યનું.
શરીર—અંગુળના અસંખ્યાતમા ભાગનું. આયુષ—અંતર્મુદ્ગર્તનું.
- ૪૯ ભુવનપતિના દેવતાઓનું.
શરીર—સાત હાથનું. આયુષ—દશે ઉછૂળે પદ્યોપમનું.

(નવનિકાયનું) અને અસુરકુમારનું એક સાગરોપમ અધિક.

૫૦ વ્યંતર દેવતાઓનું.

શરીર—સાત હાથનું. આયુષ—૨ પદ્યોપમનું.

૫૧ જ્યોતિષી દેવતાઓનું.

શરીર—૭ હાથનું આયુષની વિગત નિચે પ્રમાણે.

૧ ચંદ્રમાનું—એક પદ્યોપમ ને એક લાખ વરસ.

૨ સૂર્યનું—એક પદ્યોપમ ને એક હજાર વરસ.

૩ મહુનું—એક પદ્યોપમ.

૪ નક્ષત્રનું—અર્ધ પદ્યોપમ.

૫ તારાનું—પદ્યોપમનો ચોથો ભાગ.

૫૨ સુવર્મ દેવલોકના દેવતાનું

શરીર—સાત હાથનું. આયુષ—પ્રે સાગરોપમનું.

૫૩ ઇશાન દેવલોકના દેવતાનું.

શરીર—સાત હાથનું. આયુષ—એ સાગરોપમ અધિક.

૫૪ સનતકુમાર દેવલોકના દેવતાઓનું.

શરીર—૬ હાથનું, આયુષ—૭ સાગરોપમનું.

૫૫ માહેન્દ્ર દેવલોકના દેવતાઓનું.

શરીર—૬ હાથનું. આયુષ—૭ સાગરોપમ અધિકનું

૫૬ બ્રહ્મ દેવલોકના દેવતાઓનું.

શરીર—૫ હાથનું. આયુષ—૧૦ સાગરોપમનું.

૫૭ લાંતક દેવલોકના દેવતાઓનું

શરીર—૫ હાથનું. આયુષ—૧૪ સાગરોપમનું.

૫૮ મહાશુક દેવલોકના દેવતાઓનું,

શરીર—૪ હાથનું આયુષ—૧૭ સાગરોપમનું.

૯ સહસાર દેવલોકના દેવતાઓનું.

શરીર—૪ હાથનું. આયુષ—૧૮ સાગરોપમનું.

૦ આણુંદ દેવલોકના દેવતાઓનું.

શરીર—૩ હાથનું. આયુષ—૧૯ સાગરોપમનું,

૧ પ્રાણુંત દેવલોકના દેવતાઓનું.

શરીર—૩ હાથનું. આયુષ—૨૦ સાગરોપમનું.

૨ આરણુ દેવલોકના દેવતાઓનું.

શરીર—૩ હાથનું. આયુષ—૨૧ સાગરોપમનું.

૩ અચ્યૂત દેવલોકના દેવતાઓનું.

શરીર—૩ હાથનું. આયુષ—૨૨ સાગરોપમનું.

૪ નવમૈવેયકના દેવતાઓનું.

શરીર—૨ હાથનું. આયુષ નિચે પ્રમાણે છે.

૧. લીનું—૨૩ સાગરોપમનું ૨ જનું—૨૪ સાગરોપમનું.

૩ જનું—૨૫ સાગરોપમનું. ૪ થીનું—૨૬ સાગરોપમનું.

૫ મીનું—૨૭ સાગરોપમનું. ૬ ક્ષીનું—૨૮ સાગરોપમનું.

૭ મીનું—૨૯ સાગરોપમનું. ૮ મીનું—૩૦ સાગરોપમનું.

૯ મીનું—૩૧ સાગરોપમનું.

૫ પાંચ અનુત્તર વિમાનના દેવતાઓનું,

શરીર—એક હાથનું. આયુષ—નિચે પ્રમાણે

પહેલા ચારેમાં ૩૧ થી ૩૩ સાગરોપમનું.

સર્વાર્થસિદ્ધમાં ૩૩ સાગરોપમનું.

૬ શ્રી મોક્ષના જીવને.

શરીર પણ નથી, અને આયુષ પણ નથી.

ઇતિ શ્રી જીવવિચારના છૂટા બોલ.

॥ અથ શ્રી નવતત્વના છૂટા ખોલ. ॥

૧ જીવતત્વ. ૨ અજીવતત્વ. ૩ પુન્યતત્વ.
 ૪ પાપતત્વ. ૫ આશ્રવતત્વ ૬ સંવરતત્વ.
 ૭ નિર્જરાતત્વ. ૮ બંધતત્વ. ૯ મોક્ષતત્વ.

૧ પ્રાણને ધારે તે જીવ કહિએ, અથવા જ્ઞાનાદિક ચેતના લક્ષણસહિત તે જીવ. ૨ જ્ઞાનાદિક ચેતના લક્ષણરહિત તે અજીવ. ૩ કર્મની શુભ પ્રકૃતિ તે પુન્ય. ૪ કર્મની અશુભ પ્રકૃતિ તે પાપ. ૫ જે થકી કર્મ આવે તે આશ્રવ. ૬ જે થકી આવતાં કર્મ રોકાય તે સંવર. ૭ દશથી કર્મનો ક્ષય તે નિર્જરા. ૮ જીવનાં કર્મ સાથે નવાં કર્મનું મળવું તે બંધ. ૯ સર્વ કર્મનો ક્ષય તે મોક્ષ.

૧ જીવતત્વના ૧૪ ભેદ. ૨ જી અજીવતત્વના ૧૪ ભેદ. ત્રીજાપુન્યતત્વના ૪૨ ભેદ. ૪ થા પાપતત્વના ૮૨ ભેદ. ૫ મા આશ્રવ તત્વના ૪૨ ભેદ ભેદ. ૬ ઠા સંવરતત્વના ૫૭ ભેદ. ૭ મા નિર્જરાતત્વના ૧૨ ભેદ. ૮ મા બંધતત્વના ૪ ભેદ. ૯ મા મોક્ષ તત્વના ૯ ભેદ.

તે બધા નવે તત્વના સર્વે ભેદ ૨૭૬ થયા. તેમાં ૮૮ અરૂપી છે અને ૧૮ ભેદ રૂપી છે તેની વિગત નીચે પ્રમાણે:—

અંક.	નામ.	રૂપીભેદ.	અરૂપીભેદ.	*હેય જોયાદિ
૧	જીવ	૧૪	૦	જોય
૨	અજીવ	૪	૧૦	જોય
૩	પુન્ય	૪૨	૦	ઉપાદેય
૪	પાપ	૮૨	૦	હેય
૫	આશ્રવ	૪૨	૦	હેય
૬	સંવર	૦	૫૭	ઉપાદેય
૭	નિર્જરા	૦	૧૨	ઉપાદેય
૮	બંધ	૪	૦	હેય
૯	મોક્ષ	૦	૯	ઉપાદેય

*હેય=છાડવાયોગ્ય.

જોય=ભણવાયોગ્ય.

ઉપાદેય=આદરવાયોગ્ય.

જીવની છ જાતિઓ છે.

એકવિધ—સર્વ જીવનો જ્ઞાતજ્ઞાનનો અનંતમો ભાગ ઉઘાડો છે, તેથી સચેતન એટલે ચેતના લક્ષણવાન છે; મારે એકવિધ જાણવો.

દ્વિવિધ—ત્રસ અને થાવર—ત્રસ એટલે ચલન શક્તિમાન હોય. તડકેથી છાયાએ આવે અને છાયાથી તડકે જાય, તથા ભય દેખી ત્રાસ પામે તેને ત્રસ કહીએ. સ્થાવર એટલે સ્થિરતાવાન જાણવા. એમ સર્વ જીવ દ્વિવિધ જાણવા.

ત્રિવિધ—વેદ ત્રણ છે. સ્ત્રીવેદ, પુરુષવેદ, ને નપુંસકવેદ. એમ સર્વ જીવ ત્રિવિધ જાણવા.

ચતુર્વિધ—ગતિ ચાર છે. દેવતા, મનુષ્ય, નારકી, ને તિર્યચ. એમ સર્વ જીવ ચતુર્વિધ.

પંચવિધ—ઇન્દ્રિય પાંચ છે; એકેન્દ્રિય, બેરેન્દ્રિય, ત્રેરેન્દ્રિય, ચૌરેન્દ્રિય, પંચેન્દ્રિય. એમ સર્વ જીવ પંચવિધ જાણવા.

ષડ્વિધ—કાય છ છે. પૃથ્વીકાય, અપ્કાય, તેઉકાય, વાઉકાય, વનસ્પતિકાય, ને ત્રસકાય. એમ સર્વ જીવ ષડ્વિધ જાણવા. એકેન્દ્રિયના બે ભેદ સૂક્ષ્મ અને બાહ્ય. પાંચ સ્થાવર એકેન્દ્રિય છે.

સૂક્ષ્મ—એટલે ચૈદ્ર રાજલોકમાં જે વ્યાપી રહ્યા છે, જે પર્વત પ્રમુખને ભેદીને જાય આવે, કેઇ વસ્તુથી છદાય ભેદાય નહી, અગ્નિથી બળે નહીં એવા, ચર્મદશ્વિથી અદૃશ્ય, મનુષ્યના ઉપયોગમાં ન આવે એવા, નિરતિશયી સૂક્ષ્મ, નામ કર્મેન્દ્રિયવંતને સૂક્ષ્મ કહે છે.

આદર—જે નિયત સ્થાનવર્તી છે, પરંતુ કોઈ વસ્તુને છદી ભેદી શકે નહીં; જે બીજી વસ્તુથી છદાય ભેદાય, જેને અગ્નિ બાળી શકે, ચર્મદૃષ્ટીથી જોઈ શકાય, મનુષ્યાદિક સર્વ પ્રાણિના ઉપયોગમાં આવી શકે, એવા દૃશ્ય, સાતિશયી આદર નામ કર્મેદ્રિયવંતને શાદર કહે છે.

હવે પંચેદ્રિય (ત્વચા, શ્રોત્ર, નાક, ચક્ષુ, ને કાનવાળા.) ના બે ભેદ છે, સન્નિ ને અસન્નિ.

સન્નિ તે મનસંજ્ઞાસહિત. અસન્નિ તે મનસંજ્ઞારહિત. બેરેં-દ્રિયનો એક, તેરેંદ્રિયનો એક, ચૈરેંદ્રિયનો એક, એ પ્રમાણે બધા મળી સાત ભેદ નિચે પ્રમાણે થયા.

૧ સૂક્ષ્મ એકેંદ્રિય. ૨ આદર એકેંદ્રિય, ૩ બેરેંદ્રિય. ૪ તેરેં-દ્રિય. ૫ ચૈરેંદ્રિય ૬ સન્નિ પંચેદ્રિય. ૭ અસન્નિ પંચેદ્રિય.

ઉપલા સાતે ભેદના જીવો બે પ્રકારે છે—

૭ પર્યાપ્તિ, ૭ અપર્યાપ્તિ, મળી જીવના ૧૪ ભેદ,

૧ પર્યાપ્તિ—જેને કેટલી પર્યાપ્તિ કહી છે, તેટલી પૂરી કીધા પછી મરણ પામે તે.

(પર્યાપ્તિ=આહારાદિક પુરૂગલનો મેળાપ.)

૨ અપર્યાપ્તિ—જેને જેટલી પર્યાપ્તિ કહી છે, તેટલી પૂરી કીધાવિના મરણ પામે તે.

આ ચૌદ ભેદ જીવતત્વના જાણવા.

હવે જીવનું લક્ષણ કહે છે.

જ્ઞાન—મતિજ્ઞાન, શ્રુતજ્ઞાન, અવધિજ્ઞાન, મનઃપર્યવજ્ઞાન, કેવળ-જ્ઞાન. એપાંચ જ્ઞાન સમ્યક્ત્વ આમચીને કહ્યાં છે. એની

સાથે મતિઅજ્ઞાન, શ્રુતઅજ્ઞાન, વિભંગઅજ્ઞાન, તે ત્રણ અજ્ઞાન મિથ્યાત્વ આશ્રયી છે. એ બધાં મળી આઠમાંનું ગમે તે એક અથવા અધિક જ્ઞાન જેને હોય.

દર્શન—અસ્તુ, અચસ્તુ, અવાધ, અને કેવળ. એ ચાર દર્શનમાંનું એક અથવા આધક જેને હોય.

ચારિત્ર—સામાયિક, ઉદાપરસ્થાપનીય, પરિહારવિશુદ્ધ, સૂક્ષ્મ-સંપરાય, યથાખ્યાત, દેશવિરતિ, અને અવિરતિ, એ સાત પ્રકારના ચારિત્રમાંનું કોઇ હોય,

તપ—બે પ્રકારે દ્રવ્ય અને ભાવ. તેમાંથી એક અથવા અધિક હોય.
વીર્ય—કારણ તથા બળ પરાક્રમરૂપ. એ બેમાંનું એક કે વધારે જેમાં હોય,

ઉપયોગ—પાંચ જ્ઞાન, ત્રણ અજ્ઞાન, ને ચાર દર્શન; એ બાર પ્રકારના સાકાર નિરાકારરૂપ ઉપયોગમાંનો કોઇપણ એક કે વધારે જેને હોય તેને જીવ કહીયે.

એ ગુણ જીવવિના બીજામાં હોય નહીં. એ પ્રમાણે જીવનું લક્ષણ બાળુવું.

હવે પર્યાપ્તિ જીવોનું વર્ણન કરતાં છ પર્યાપ્તિનું સ્વરૂપ બતાવે છે.
પર્યાપ્તિ—પુદ્ગલના ઉપચયથી થયો જે પુદ્ગલ પરિણમન હેતુ શક્તિ વિશેષ તેને પર્યાપ્તિ કહે છે.

પર્યાપ્તિના છ ભેદ.

૧ આહાર પર્યાપ્તિ—હરેક જીવને ભવાન્તરની ઉત્પત્તિ સમયે જે શક્તિવડે આહાર લેઇને તેને રસપણે પરિણમાવાની જે શક્તિ વિશેષ તે.

- ૨ શરીર પર્યાપ્તિ—પછી રસરૂપ પરિણામને રસ, રૂચિર, માંસ, મેદ, અસ્થિ, મજ્જા તથા વોર્ય એ સાત ધાતુપણે પરિણામની શરીર બાંધવાની જે શક્તિ વિશેષ તે.
- ૩ ઇન્દ્રિય પર્યાપ્તિ—સાત ધાતુપણે પરિણામગ્રાહી જે રસ, તે જેને જેટલાં દ્રવ્ય ઇન્દ્રિય જોઈએ, તેને તેટલા ઇન્દ્રિયપણે પરિણામવાની જે શક્તિ વિશેષ તે. ઉપરની ત્રણ પર્યાપ્તિ પૂરી કર્યા વિના કોઈ જીવ મરે નહીં.
- ૪ શ્વાસોશ્વાસ પર્યાપ્તિ—ઉપરની ત્રણ પર્યાપ્તિ બાંધીને પછી શ્વાસોશ્વાસ યોગ્ય વર્ગજ્ઞાનાં દલિક લઈ શ્વાસોશ્વાસપણે પરિણામની અવલંબી મુકવાની જે શક્તિ વિશેષ તે.
- ૫ ભાષા પર્યાપ્તિ—ભાષા યોગ્ય પુદ્ગલ લઈ, ભાષાપણે પરિણામની અવલંબી મુકવાની જે શક્તિ વિશેષ તે.
- ૬ મનપર્યાપ્તિ—મનોવર્ગજ્ઞા યોગ્ય પુદ્ગલ લઈ, મનપણે પરિણામની અવલંબી મુકવાની જે શક્તિ વિશેષ તે.

અથ અજીવતત્વ.

અરૂપી અજીવના ૧૦ ભેદ. તે રૂપી અજીવના ૪ ભેદ. તેમાં અરૂપી અજીવના ૧૦ ભેદની વિગત:—

- ૧ અસ્થિતકાય—ચલનસ્વભાવ ગુણવાળો. અસ્થિતકાય—પ્રદેશનો સમૂહ. તેના ત્રણ ભેદ.
 - ૧ અંધ—આખો પદાર્થ.
 - ૨ દેશ—અંધની સાથે સંબંધવાળો તેનો કેટલોક ભાગ.
 - ૩ પ્રદેશ—ભાગવાથી બીજો ભાગ થઈ શકે નહીં તે.
- ૨ અવ્યસ્થિતકાય—સ્થિર રાખવાના સહજ ગુણવાળો તેના ત્રણ ભેદ—૧ અંધ, ૨ દેશ, ૩ પ્રદેશ.

૩ આકાશાસ્તિકાય—એક જગ્યાથી બીજી જગ્યામાં જતાં જે અવકાશ આપે તે. તેના ત્રણ ભેદ.—૧ ખંધ, ૨ દેશ, ૩ પ્રદેશ.

૪ કાળનો ભેદ કાળ અથવા અદ્ધા એટલે કાળ કહીએ, એ દશ. ૩પી એ જીવના ૪ ભેદની વિગત:—

૧ પુદ્ગલ ખંધ, ૨ દેશ, ૩ પ્રદેશ, ૪ પરમાણુ, (ખંધથી ભિન્ન થએલો નિર્વિભાજ્ય ભાગ).

ધર્માસ્તિકાય અને અધર્માસ્તિકાય બન્ને વર્ણ, ગંધ, રસ, સ્પર્શ, શબ્દ ને રૂપરહિત અસંખ્યાત પ્રદેશી ચૌદરાજલોક વ્યાપી છે, ને આકાશાસ્તિકાય લોકાલોકવ્યાપી, વર્ણ, ગંધ, રસ, સ્પર્શ, શબ્દ ને રૂપરહિત અનંતપ્રદેશી છે; પણ પુદ્ગલાસ્તિકાય વર્ણ, ગંધ રસ, સ્પર્શ શબ્દ, ને રૂપરહિત, સચિત, અચિત, ને મિશ્ર, ગમે તેવો શબ્દ, અધિકાર, પ્રકાશ, ચંદ્રમાની જ્યોતિ, છાયા, સૂર્યનો આતાપ, ઈત્યાદિ ગુણવાળો ચૌદરાજલોક વ્યાપક સંખ્યાત, અસંખ્યાત, ને અનંતપ્રદેશી પૂરણ ગણન છે.

ઇતિ અજીવતત્ત્વ.

અથ પુણ્યતત્ત્વ.

પુણ્ય નવ પ્રકારે ખંધાય છે, ને બેતાલીસ પ્રકારે ભોગવાય છે. તે કહે છે.

૧ સાધુ પ્રમુખને અન્ન દીધાથી, ૨ પાણી દીધાથી, ૩ રહેવાને સ્થાનક દેવાથી, ૪ સુવાને પાટ પ્રમુખ દેવાથી, ૫ પહેરવા અથવા ઓઢવાને વસ્ત્ર દીધાથી, ૬ તે વિશે મને કરી શુભ સંકલ્પ કર્યાથી, ૭ વચને કરી સ્તુત્યાદિક કર્યાથી, ૮ કાયાએ કરી સેવા કર્યાથી, ૯ હાથે કરી નમસ્કાર કર્યાથી.

(એ નવ પ્રકારે પુણ્ય બંધાય છે.)

હવે બેતાલીશ પ્રકારે જીવ પુણ્ય ભોગવે તે કહે છે,

- ૧ શાતાવેદની—જેના ઉદ્યે જીવ સુખ અનુભવે અથવા શાતા પામે તે,
- ૨ ઉચ્ચગોત્ર—ઉચ્ચ કુળમાં જન્મ ધારણ કરી લોકમાં પૂજા પ્રતિષ્ઠાદિક પામે તે.
- ૩ મનુષ્યની ગતિ—જેના ઉદ્યે મનુષ્યની ગતિ પામે તે,
- ૪ મનુષ્યની અનુપૂર્વી—જેના ઉદ્યે મનુષ્યની અનુપૂર્વી પામે તે. ત્રીજો ને ચોથો બે મનુષ્યદિક કહીએ. અનુપૂર્વી તે ગત્યંતરમાં વાંદા જતા બળદના નાથની પેરે સીધો લેઈ જનાર.
- ૫ દેવગતિ
૬ દેવની અનુપૂર્વી } —આ બે જેના ઉદ્યે પામે તેને મુર-
દ્વિક કહીએ.
- ૭ પંચેદ્રિ જાતિ—પંચેદ્રિયપણું જેના ઉદ્યે પામીએ તે.
- ૮ આદારિક નામકર્મ—જેથી આદારિક શરીર યોગ્ય પુદ્ગલ ગ્રહણ કરીને તથા તેને શરીરપણે પરિણુમાવીને જીવ પોતાના પ્રદેશની સાથે મેળવે તે. તે પ્રમાણે સર્વ શરીરને સમજવું.
- ૯ વૈક્રિય શરીર—જેથી વૈક્રિય શરીર યોગ્ય પુદ્ગલ ગ્રહણ કરી તથા તેને શરીરપણે પરિણુમાવીને જીવ પોતાના પ્રદેશની સાથે મેળવે તે.

વૈક્રિય શરીરના બે ભેદ છે.

- ૧ આપપાતિક—દેવતાને તથા નારકીને હોય છે,

૨ લઙ્ગિવ્રત્યચીક—તિર્થંચ તથા મનુષ્ય લઙ્ગિવ્રતને હોય છે તે.

૧૦ આહારક શરીર—આદિ પૂર્વધર મુનિરાજ તીર્થંકરની રિદ્ધિ પ્રમુખ જોવાને અર્થે એક હાથ પ્રમાણ દેહ ધારણ કરે છે તે.

૧૧ તેજસ શરીર—આહારનું પચાવનાર તથા તેજોલેશ્યાનો હેતુ.

૧૨ કાર્મણ શરીર—કર્મના પરમાણુ આત્મપ્રદેશની સાથે મળ્યા છે તે.

૧૩ આદારિક અંગોપાંગ—શરીરના બે હાથ, બે ખભા, એક પીઠ, એક માથું, એક ઉદર, એક હૃદય, એ આઠ અંગ, અને આંગળાં પ્રમુખ ઉપાંગ.

૧૪ વૈકિંચ અંગોપાંગ.

૧૫ આહારક અંગોપાંગ—તેજસ અને કાર્મણ શરીરને અંગોપાંગ નથી.

૧૬ વજ્રઋપભ નારાય સંઘયણ—વજ્ર=ખીલી, રિપભ=પાટો નારાય=બે પાસા મર્કટખંઘ, તેનાપર પાટો ને તે ઉપર ખીલી.

૧૭ સમચતુરસ સંસ્થાન—જેના ઉદયથી પર્યંકાસન કરી બેઠા છતાં ચારે બાજુ સરખી આકૃતિ થાય, અને પોતાના એકસો આઠ અંગુલ પ્રમાણ દેહ ભરાય, તેની પ્રાપ્તિ તે સમચતુરસ સંસ્થાન કહીએ.

૧૮ શુભવર્ણુ—શ્વેત, રક્ત, પીતરૂપ.

૧૯ શુભગંધ—સારી ગંધરૂપ.

૨૦ શુભરસ—મીઠા કષાએલા રૂપ.

૨૧ શુભ સ્પર્શ—હળવો, મુવાળો, ઉત્તો, ચોપડો.

- ૨૨ અગુરુલ્લુ નામકર્મ—જેના ઉદયથી મધ્યસ્થ વજનદાર શરીરની પ્રાપ્તિ થાય તે.
- ૨૩ પરાઘાત નામકર્મ—જેના ઉદયથી ગમે તેવા બળવાનને જીતવા સમર્થ થાય તે.
- ૨૪ ધાસોધાસ નામકર્મ—જેના ઉદયથી સુખપૂર્વક ધાસોધાસ લેઈ શકાય તે.
- ૨૫ આતાપ નામકર્મ—જેના ઉદયથી સૂર્યના બિંબની પેઠે પડે તાપ ઉત્પન્ન કરવાના હેતુરૂપ તેજ્યુક્ત શરીરની પ્રાપ્તિ થાય તે.
- ૨૬ ઉઘોત નામકર્મ—જેના ઉદયથી ચંદ્રબિંબની પેઠે શીતળતાને ઉત્પન્ન કરવાના હેતુરૂપ તેજ્યુક્ત શરીરની પ્રાપ્તિ થાય તે.
- ૨૭ શુભબગતિ—જેના ઉદયથી વૃષભ તથા હંસની પેઠે સારી ચલનશક્તિ પ્રાપ્તિ થાય તે.
- ૨૮ નિર્માણ નામકર્મ—જેના ઉદયથી સુધારની પેઠે પોતાના અંગના સર્વ અવયવ યોગ્યસ્થળે ગોઠવવાની શક્તિ હોય તે.
- ૨૯ ૩૮ ત્રશદસક નામકર્મ—જેના ઉદયથી ત્રસાદિ દશ પ્રકૃતિની પ્રાપ્તિ થાય તે ત્રસાદિ દશ નિચે પ્રમાણે:-
- ૨૯ ત્રસ નામકર્મ—જેના ઉદયથી જીવને બેઈંદ્રિયાદિ શરીરની પ્રાપ્તિ થાય તે.
- ૩૦ બાદર નામકર્મ—જેના ઉદયથી બાદર દેખાય તેવા શરીરની પ્રાપ્તિ થાય તે.

- ૩૧ પર્યામિ નામકર્મ—જેના ઉદયથી આપ આપણી પર્યામિ પૂરી કરે તે.
- ૩૨ પ્રત્યેક નામકર્મ—જેના ઉદયથી ઐત્દારિક વૈક્રિય પ્રમુખ ભિન્ન ભિન્ન શરીરની પ્રાપ્તિ થાય, પણ અનંતા જીવ વચ્ચે એક શરીર ન પામે.
- ૩૩ સ્થિર નામકર્મ—જેના ઉદયથી શરીરના દંતાદિક અવયવોને સ્થિરતાની પ્રાપ્તિ થાય તે.
- ૩૪ શુભ નામકર્મ—જેના ઉદયથી શરીરના સર્વ અવયવ સારા હોય અથવા નાભિના ઉપરનું શરીર સાફ હોય તે.
- ૩૫ સૌભાગ્ય નામકર્મ—જેના ઉદયથી સર્વ લોકને પ્રિય થાય તે.
- ૩૬ સુસ્વર નામકર્મ—જેના ઉદયથી વાણીમાં કોયલના જેવી મધુરતા આવે તે.
- ૩૭ આદેય નામકર્મ—જેના ઉદયથી લોકને વિષે માનનીય વચન થાય તે.
- ૩૮ યશો નામકર્મ—જેના ઉદયથી લોકને વિષે જશ કીર્તિ થાય તે.
- ૩૯ સુરાયુષ્યરૂપ—જેના ઉદયથી દેવતાના આયુષ્યની પ્રાપ્તિ થાય તે.
- ૪૦ નરાયુષ્યરૂપ—જેના ઉદયથી મનુષ્યના આયુષ્યની પ્રાપ્તિ થાય તે.
- ૪૧ તિર્યંચાયુષ્યરૂપ—જેના ઉદયથી તિર્યંચના આયુષ્યની પ્રાપ્તિ થાય તે.
- ૪૨ તીર્થંકર નામ કર્મ—જેના ઉદયથી ત્રિભુવનને પૂજ્યપણું પ્રાપ્ત થાય તે.

અથ પાપતત્ત્વ

પાપતત્ત્વનું વર્ણન કરતાં અઢાર પ્રકારે પાપ બંધાય છે, તથા બ્યાશી પ્રકારે ભોગવાય; તે કહે છે:—

પ્રાણાતિપાત, મૃષાવાદ, અદત્તાદાન, મૈથુન, પરિગ્રહ, ક્રોધ, માન, માયા, લોભ, રાગ, દ્વેષ, કલહ, અભ્યાખ્યાન, પૈશુન્ય, રતિ, અરતિ, પરપરિવાદ, માયામૃષાવાદ, મિથ્યાત્વશબ્દ. એ અઢાર પ્રકારે પાપ બંધાય.

હવે બ્યાશી પ્રકારે પાપકર્મ ભોગવાય તે કહે છે.

- ૧ મતિજ્ઞાનાવરણીય—જેના ઉદયથી, પાંચ ઇન્દ્રિય તથા મનોદ્વારાએ નિયત વસ્તુનું જ્ઞાન થાય છે એવા મતિજ્ઞાનનું જે આચ્છાદન થાય તે.
- ૨ શ્રુતજ્ઞાનાવરણીય—જેના ઉદયથી, શાસ્ત્રાનુસારે જે જ્ઞાન થાય છે એવા શ્રુતજ્ઞાનનું જે આચ્છાદન થાય તે.
- ૩ અવધિજ્ઞાનાવરણીય—ઇન્દ્રિયાદિકની અપેક્ષાવિના આત્મદ્રવ્યને જે સાક્ષાત્ રૂપીદ્રવ્યને મર્યાદિત જાણવાનું જે જ્ઞાન તેવા અવધિજ્ઞાનનું જેના ઉદયથી આચ્છાદન થાય તે.
- ૪ મનઃપર્યવ જ્ઞાનાવરણીય—જેના ઉદયથી, સન્નિ પાંચેન્દ્રિયના મનોગતભાવ જાણવાનું જે જ્ઞાન થાય છે એવા મનઃપર્યવ જ્ઞાનનું જે આચ્છાદન થાય તે.
- ૫ કેવળજ્ઞાનાવરણીય—જેના ઉદયથી, પૂર્વોક્ત ચાર જ્ઞાનરહિત જે એકલું નિરાવરણ જ્ઞાન હોય એવા કેવળજ્ઞાનનું જે આચ્છાદન થાય તે.

(એ રીતે પાંચ પ્રકારના જ્ઞાનને જે આચ્છાદન કરે તે જ્ઞાનાવરણીય પાપકર્મ કહીએ.)

- ૬ દાનાંતરાય—જેના ઉદયથી પોતાના ઘરમાં દેવાયોગ્ય વસ્તુ છતાં તથા દાનનું ફળ જાણતાં છતાં પણ આપી શકાય નહીં તે.
- ૭ લાભાંતરાય—જેના ઉદયથી દાતાર છતાં, દાતારના ઘરમાં વસ્તુ છતાં, માગનાર ડાહ્યો છતાં પણ જે માગેલી વસ્તુ ન મળે તે.
- ૮-૯ ભોગોપભોગાંતરાય—જેના ઉદયથી, પોતે જીવાન છતાં, સુરૂપ છતાં તથા ભોગોપભોગ વસ્તુની પ્રાપ્તિ થયા છતાં પણ તે ભોગવાઈ ન શકાય તે.
- ૧૦ વીર્યાંતરાય—જેના ઉદયથી, પોતે જીવાન, રોગરહિત, તથા બળવાન છતાં પણ જેથી પોતાની શક્તિ ફેરવાઈ શકાય નહીં તે.
(એવી રીતે પાંચ પ્રકારે જે આડું આવે તેને અંતરાય કહી કહીએ.)
હુવે દર્શનાવરણીય કર્મના નવ ભેદ છે. તેમાં ચાર ભેદ દર્શનના (સામાન્ય ઉપયોગના) છે, ને પાંચ નિદ્રાના છે. તે કહે છે.
- ૧૧ ચક્ષુ દર્શનાવરણીય—જેના ઉદયથી, આંખે કરી જે રૂપનું સામાન્ય પણે ગ્રહણ થાય એવા ચક્ષુદર્શનનું જે આચ્છાદન થાય તે.
- ૧૨ અચક્ષુ દર્શનાવરણીય—જેના ઉદયથી, ચક્ષુવિના ચાર ઇન્દ્રિય તથા મને કરી પોતપોતાના વિષયનું જે સામાન્યપણે ગ્રહણ થાય એવા અચક્ષુદર્શનનું જે આચ્છાદન થાય તે.
- ૧૩ અવધિ દર્શનાવરણીય—જેના ઉદયથી, સામાન્યપણે જે રૂપી દ્રવ્યનું મર્યાદાપણે ગ્રહણ થાય છે એવા અવધિદર્શનનું જે આચ્છાદન થાય તે.

- ૧૪ કેવળ દર્શનાવરણીય-જેના ઉદયથી, સમસ્ત વસ્તુનું જે સામાન્યપણે દેખવું થાય છે, એવા કેવળદર્શનનું જે આ-
ચ્છાદન થાય તે.
- ૧૫ નિદ્રારૂપ-જેના ઉદયથી, નિદ્રાવસ્થા થઈ પછી સુખ પૂર્વક
જાગૃત અવસ્થાની પ્રાપ્તિ થાય તે.
- ૧૬ નિદ્રા, નિદ્રારૂપ-જેના ઉદયથી, નિદ્રાવસ્થા થઈ ગયા પછી
દુઃખરૂપ જાગૃત અવસ્થાની પ્રાપ્તિ થાય તે.
- ૧૭ પ્રચલારૂપ-જેના ઉદયથી બેસતાં તથા ઉઠતાં નિદ્રા આવ્યા
કરે તે.
- ૧૮ પ્રચલા પ્રચલારૂપ-જેના ઉદયથી હુરતાં ફરતાં પણ નિદ્રા
આવે તે.
- ૧૯ થીજુધીરૂપ-જેના ઉદયથી દિવસનું ચિંતવેલું કામ રાત્રિને
વિષે નિદ્રાસમયે તે જાગૃતની પેઠે થાય તે. (નિદ્રા સમયે
પ્રાણી વાસુદેવના અર્ધબળયુક્ત હોય છે, તે જીવ નરક
ગામી જાણવો.)
- ૨૦ નિત્ય ગોત્રરૂપ-જેના ઉદયથી પોતે રૂપવાન તથા ધનવાન
છતાં નિત્યકુળને વિષે ઉત્પન્ન થાય તે.
- ૨૧ અશાતા વેદની-જેના ઉદયથી દુઃખનો અનુભવ થાય તે.
- ૨૨ મિથ્યાત્વ મોહનીય-જેના ઉદયથી વીતરાગના વચનની
વિપરીત સદહુણા થાય તે.
- ૨૩ થી ૩૨ સ્થાવરદશક-જેના ઉદયથી સ્થાવરદશકની પ્રાપ્તિ
થાય તે.
- સ્થાવરદશકની વિગત:—
- ૨૩ સ્થાવર નામ-જેના ઉદયથી સ્થાવરપણું પ્રાપ્ત થાય,

તેથી જો તાપાદિકે પીડાય તો પણ ત્યાંથી ખસી શકાય નહીં તે.

૨૪ સૂક્ષ્મનામ—જેના ઉદયે અદૃશ્ય એવા સર્વ લોકમાં વ્યાપી રહેલા સૂક્ષ્મપણાની પ્રાપ્તિ થાય તે, પૃથિવ્યા-દિક પાંચજ જાણવા.

૨૫ અપર્યાપ્તનામ—જેના ઉદયથી સ્વયોગ પર્યાપ્તિ પૂરી કર્યા વિના જે મરણ પામે તે.

૨૬ સાધારણ નામ—જેના ઉદયથી અનંત જીવ વચ્ચે એક ઔદારિક શરીરની પ્રાપ્તિ થાય એવી નિગોદઅવસ્થા તે.

૨૭ અસ્થિર નામ—જેના ઉદયથી શરીરમાં દંતાદિક અવ-યવ અસ્થિર હોય તે.

૨૮ અશુભનામ—જેના ઉદયથી નાભિની નીચેના અંગ-નો ભાગ સારો ન હોય, પાદાદિકના સ્પર્શે આગલો રોષ કરે તે.

૨૯ દૌર્ભાગ્યનામ—જેના ઉદયથી સર્વ લોકને અળખામણો લાગે તે.

૩૦ દુઃસ્વરનામ—જેના ઉદયથી કાનને અપ્રિય લાગે એવો કાગડાના સ્વર જેવો સ્વર આવે તે.

૩૧ અનાદેય નામ—જેના ઉદયથી લોકને વિષે તેનું બોલવું કોઈ માન્ય કરે નહીં તે.

૩૨ અયશનામ—જેના ઉદયથી લોકમાં અપકીર્તિ થાય પણ કોઈ યશ બોલે નહીં તે. (એ સ્થાવરદશક થયું, તે પુણ્યતત્ત્વના ત્રસદશકથી વિપરીતાર્થ જાણી લેવું.)

૩૩ થી ૩૫ નરકત્રિક—જેના ઉદયથી નરકનું આઉંખું, નરકની ગતિ, અને નરકની અનુપૂર્ણ પામીએ તે. સામાન્યથી ૧૬ કપાય, નવ નોકપાય, એમ પચ્ચીસ કપાય છે. તે નિચે પ્રમાણે.

અનંતાનુબંધિના ચાર ભેદ.

૩૬ થી ૩૮ જેના ઉદયથી અનંત સંસાર બંધાય તેવા ક્રોધ, માન, માયા, અને લોભ. એ ચાર જાવજીવલગી કાયમ રહે, સમ્યક્ત્વ આવવા ન દે, ને છેવટે નરકમાં પહોંચાડે. તેમાં ક્રોધ પર્વતની લીંટી જેવો છે, માન પાપાણના થાંભલા જેવું છે, માયા વંશના મૂળ જેવી છે, લોભ કીર્મીજના રંગ જેવો છે.

અપ્રત્યાખ્યાનીયના ચાર ભેદ.

૪૦ થી ૪૩ જેના ઉદયથી થોડું પ્રત્યાખ્યાન પણ ન પામે તેવા ક્રોધ, માન, માયા, લોભ, એક વર્ષ સુધી કાયમ રહે છે. દેશવિરતિપણું આવવા ન દે, અંતે તિર્યચની ગતિ આપે. તે ક્રોધ સુકાએલા તળાવની રેખા જેવો છે, માન હાડકાના થાંભલા જેવું છે, માયા મેઢાના શીંગડા જેવી છે, લોભ નગરના ખાળના કાદવના રંગ જેવો છે.

૪૪ થી ૪૭ પ્રત્યાખ્યાનીય—જેના ઉદયથી સર્વવિરતિરૂપ પ્રત્યાખ્યાનને આશ્ચાદન થાય, તેના ચાર ભેદ. ક્રોધ, માન, માયા, લોભ, એ ચાર માસ ટકે. સર્વ વિરતિરૂપ ચારિત્રનો માત કરે. અંતે મનુષ્યની ગતિ અપાવે. એ ક્રોધ રેતીની લીંટી જેવો છે, માન કાષ્ટના થાંભલા જેવું છે, માયા બળદના મૂત્રની રેખા જેવી છે, અને લોભ ગાડાની મળીના રંગ જેવો છે.

- ૪૮ થી ૫૧ સંજ્વલન—જેના ઉદયથી ચારિત્ર ધારણ કરનાર થા-
કુંક દીપે. એના ક્રોધ, માન, માયા, ને લોભ; એ ચાર ભેદ છે.
એ પંદર દીવસ રહે. યથાખ્યાત ચારિત્રને આવરણ કરે, ને
દેવગતિ આપે છે. એ ક્રોધ પાણીની રેખા જેવો છે. માન
નેતરના થાંભલા જેવું છે, માયા વાંસની છાલ જેવી છે, ને
લોભ હળદરના રંગ જેવો છે. એવી રીતે ચાર ચાર ભેદ
૧૬ કપાયનું વર્ણન કર્યું. હવે નવ નોકપાયનું વર્ણન કરે છે.
નોકપાય=જે કપાયને સહચારી હોય તે.
- ૫૨ થી ૫૭ હાસ્યપદ્ધત્—જેના ઉદયથી એક વસ્તુ નિમિત્તે, અને
બીજી નિમિત્ત વિના, એમ બે પ્રકારે હાસ્ય, રતિ, અરતિ,
શોક, ભય તથા દુઃખની ઉત્પત્તિ થાય તે.
- ૫૮ પુરૂષવેદ—જેથી સ્ત્રી ભોગવવાની ઇચ્છા થાય તે. તૃણની
અગ્નિ જેવો.
- ૫૯ સ્ત્રી વેદ—જેના ઉદયથી પુરૂષ ભોગવવાની ઇચ્છા થાય તે.
ખરૂંની લીંડીઓના અગ્નિ જેવો.
- ૬૦ નપુંસક વેદ—જેના ઉદયથી સ્ત્રી, પુરૂષ, બન્ને ભોગવવાની
ઇચ્છા થાય તે, નગરદાહ જેવો છે.
- ૬૧ થી ૬૨ તિર્થંચની ગતિ અને તિર્થંચની અનુપૂર્વો જેના
ઉદયથી મળે તે.
- ૬૩ એકેન્દ્રિય જાતિ—જેના ઉદયથી એકેન્દ્રિય શરીરની પ્રાપ્તિ
થાય તે.
- ૬૪ બેઇન્દ્રિય જાતિ—જેના ઉદયથી બેઇન્દ્રિયનું શરીર મળે તે.
- ૬૫ તેઇન્દ્રિય જાતિ—જેના ઉદયથી બે, માકણ, આદિક જાતિનું
શરીર મળે તે.

૬૬ ચક્રિરેન્દ્રિય જાતિ—જેના ઉદયે ચૌરેન્દ્રિયજાતિનું શરીર મળે તે.

૬૭ અશુભ વિહાયોગતિ—જેના ઉદયથી ઉંટ અથવા ગધેડાની પેઠે નરસી ગતિ મળે તે.

૬૮ ઉપઘાત નામ—જેના ઉદયથી પોતાના જીભ, દાંત, હરસ, રસોળી, પ્રમુખ અવયવે ફરી પોતેજ હુણાય તે.

૬૯ થી ૭૨ અપ્રશસ્તવર્ણુ ચતુષ્ક—અશુભવર્ણુ=કાળો રંગ, નીલો રંગ, અશુભગંધ=ખરાબ ગંધ, અશુભરસ=તીખો, કડવો, અશુભફરસ=ભારે, ખરસટ, શીત, લુખો, જેવડે મળે તે.

૭૩ થી ૭૭ અપ્રથમ સંઘયણ—પહેલા વિના પાંચ સંઘયણની પ્રાપ્તિ હોય તે.

૭૩ રિપભનારાચ સંઘયણ—જેના બે પાસે મર્કટખંધ ઉપર પારો હોય તે.

૭૪ નારાચ સંઘયણ—જેના બે પાસે કેવળ મર્કટખંધ હોય તે.

૭૫ અર્ધનારાચ સંઘયણ—જેને એક પાસે કેવળ મર્કટખંધ હોય તે.

૭૬ કીલિકા સંઘયણ—જ્યાં માંહોમાંહે હાડકાને એક ખીલીના ખંધ હોય તે.

૭૭ છેવટું સંઘયણ—ખીલીવિના માંહોમાંહો અમરતાં અડકી રહ્યાં હોય તે.

૭૮ થી ૮૨ અપ્રથમ સંસ્થાન—જેના ઉદયથી પહેલા વિના નિચેનાં પાંચ સંસ્થાનની પ્રાપ્તિ થાય તે.

૭૮ ન્યગ્રોધ પરિમંડળ સંસ્થાન—વડની માફક નાભિઉપર મુલક્ષણયુક્ત ને નાભિ નિચે નિર્લક્ષણવંત હોય તે.

૭૯ સાદિ સંસ્થાન—નાભિ નિચેનું અંગ સાડું, પણ નાભિ ઉપરનું નરસું તે.

૮૦ વામન સંસ્થાન—ઉદર પ્રમુખ લક્ષણોપેત, ને હાથ, પગ, માથું, કટિ પ્રમુખ પ્રમાણરહિત હોય તે.

૮૧ કુબ્જ સંસ્થાન—હાથ, પગ, માથું, કટી, પ્રમુખ પ્રમાણોપેત અને ઉદર પ્રમુખ હીન હોય તે.

૮૨ હુંડક સંસ્થાન—સર્વ અવયવ અશુભ હોય તે.

(આ પ્રમાણે સર્વ મળી પાપતત્ત્વના બ્યાશી ભેદ થયા.)

ઇતિ પાપતત્ત્વ.

અથ આશ્રવતત્ત્વ.

આશ્રવતત્ત્વના ૪૨ ભેદ છે, તે કહે છે. જેણે કરીને આત્માને વિષે કર્મોનું આવડું થાય તેને આશ્રવ કહીએ.

૧ થી ૫ પાંચ ઇંદ્રિ—૧ કંચ ઇંદ્રિ, ૨ રસ ઇંદ્રિ, ૩ કાણેંદ્રિ, ૪ ચક્ષુ ઇંદ્રિ, ૫ શ્રોત ઇંદ્રિ.

૬ થી ૯ ચાર કપાય—૬ ક્રોધ, ૭ માન, ૮ માયા, ૯ લોભ.

૧૦ થી ૧૪ પાંચ અમત—૧૦ પ્રાણાતિપાત (પ્રાણનો નાશ), ૧૧ મૃષાવાદ (જુઠું), ૧૨ અહતાદાન (ચોરી), ૧૩ મૈથુન (સ્ત્રી સેવન), ૧૪ પરિગ્રહ (વસ્તુનો સંગ્રહ).

૧૫ થી ૧૭ ત્રણ યોગ.

૧૫ મનયોગ—શુભ અશુભની અંદર મનને જોડવું તે.

૧૬ વચનયોગ—શુભ અશુભની અંદર વચનને જોડવું તે.

૧૭ કાયયોગ—શુભ અશુભની અંદર કાયને જોડવી તે.

૧૮ થી ૪૨ પચીસ ક્રિયા.

૧૮ કાયિકીક્રિયા—કાયને અજ્યથાએ પ્રવર્તાવતાં લાગે તે.

૧૯ અધિકરણિકીક્રિયા—ઘરના ઉપગરણાદિ અધિકરણે કરી જે જીવોનું હનન કરવું તે.

૨૦ પ્રદ્વેષિકીક્રિયા—જીવ અજીવ ઉપર દ્વેષના વિચાર કરવો તે.

૨૧ પારિતાપનિકીયા—પોતાને તથા પરને જે પરિતાપ ઉપજાવવો તે.

૨૨ પ્રાણાતિપાતિકીક્રિયા—એકેદ્રિયાદિ જીવને હણવો, હણાવવો તે.

૨૩ આરંભિકીક્રિયા—ખેતી પ્રમુખની જે ઉત્પત્તિ કરવી, કરાવવી તે.

૨૪ પરિગ્રહિકીક્રિયા—ધનધાન્યાદિક નવવિધ પરિગ્રહ મેળવતાં તથા તેની ઉપર ગ્રાહ કરતાં જે ક્રિયા લાગે તે.

૨૫ માયા પ્રત્યયિકીક્રિયા—માયાએ કરી બીજને ઠગવું તે.

૨૬ મિથ્યાદર્શન પ્રત્યયિકીક્રિયા—જિનવચન અણુસદ્દહતો થકો જે વિપરિત પ્રદ્વેષણ કરતાં લાગે તે.

૨૭ અપ્રત્યાખ્યાનિકીક્રિયા—અવિરતિયે કરી પર્યાખ્યાણ કીધાવિના જે સર્વ વસ્તુની ક્રિયા લાગે તે.

૨૮ દૃષ્ટિકીક્રિયા—કૌતુકે કરી અર્થ પ્રમુખને જોવું તે.

૨૯ રૂપૃષ્ઠિ અથવાપૃષ્ઠીક્રિયા—રાગને વશે કરી ને પુરૂષ, સ્ત્રી, ગાય, બળદ, વસ્ત્ર, પ્રમુખ સુકુમાર વસ્તુને સ્પર્શ કરવું તેથી જે ક્રિયા લાગે તે.

- ૩૦ પ્રાતિત્યક્રીક્રિયા—ખીજને ઘેર હુરિત, ઘોડા, વસ્ત્ર ભૂષણ, પ્રમુખ દેખી દ્રેષ કરે, જે એ વસ્તુ એની પાસે કેમ, એવું ચિંતવી કર્મબંધ કરે તે.
- ૩૧ સામંતોપનિયાતિક્રીક્રિયા—પોતાના ઘોડા પ્રમુખને જોવા આવેલા લોકોને પ્રશંસા કરતા જોઇને જે હુષ્ આણુવો તે. અથવા દૂધ, દહીં, ઘી, તેલનાં વાસણ ઉઘાડા મુક્યા થકી તેમાં જે ત્રસજીવ આવી પડે તેથી જે લાગે તે.
- ૩૨ નૈસૃષ્ટિક્રીક્રિયા—જે પરોપદેશિત પાપમાં ઘણા કાળ પ્રવર્તે તે પાપની ભાવથી અનુમોદના કરે તે.
- ૩૩ સ્વહુરિતક્રીક્રિયા—પોતાના હાથથી જે કરે તે.
- ૩૪ આજ્ઞાપનિક્રીક્રિયા—શ્રી અરિહંત ભગવાનની આજ્ઞા ઉલ્લંઘન કરી પોતાની બુદ્ધિથી જીવાજીવાદિ પદાર્થની પ્રરૂપણાદ્વારાએ જે ક્રિયા લાગે તે.
- ૩૫ વૈદારણિક્રીક્રિયા—ખીજનાં અછતાં માણં આચરણને પ્રકાશ કરી તેની પૂજનો નાશ કરવો, તેથી ઉત્પન્ન થયેલી જે ક્રિયા તે. કાંઈ સચિત વા અચિત ફેલાદિક વિદારવાથી લાગે તે.
- ૩૬ અનાભોગિક્રીક્રિયા—આભોગ એટલે ઉપયોગ, તેથી જે વિપરીત તે અનાભોગ કહીએ; તેણે કરીને ઉપલક્ષિત જે ક્રિયા તે.
- ૩૭ અનવકાંક્ષા પ્રત્યયિક્રીક્રિયા—પોતાની તથા પરની જે અપેક્ષા કરવી તેનું નામ અવકાંક્ષા, તેથી જે વિપરીત તે અનવકાંક્ષા. તે જે છે પ્રત્યય કેં કારણ જેનું, એટલે

પરમેશ્વરે કહ્યેલી જે કરવા યોગ્ય વિધિયો તેમાંની કોઇ કોઇ પોતાને તથા કોઇ પરને હિતકારી છે, તે વિધિમાં પ્રમાદના વશથી અનાદર કરવો તે અનવકાંક્ષા પ્રત્ય યિકી ક્રિયા.

૩૮ પ્રયોગિકીક્રિયા—પ્રયોગ તે દોડવા ચાલવાદિ કાયાનો વ્યાપાર. હિંસાકારી કઠોર જૂઠાદિક બોલવું તે વચનનો વ્યાપાર, ત્રીજો પરાભિદ્રોહ, ઇર્ષ્યા, અભિમાનાદિ મનનો વ્યાપાર, તે ત્રણ કરવાં તે.

૩૯ સમુદાનક્રિયા—જેણે કરીને વિષય ગ્રહણ કરીએ તે સમાદાન ઇન્દ્રિય છે, તેનો જે દશથી અથવા સર્વથી ઉપઘાતરૂપ વ્યાપાર એટલે આદેશ દેખને નિજાડાદિક કરાવે તે.

૪૦ પ્રેમપ્રત્યયિક્રિયા—માયા તથા લોભે કરી જે થાય તે.

૪૧ દ્વેષપ્રત્યયિક્રિયા—ક્રોધ તથા માને કરી જે થાય તે.

૪૨ ઇર્ષ્યાપ્રત્યયિક્રિયા—ચાલવાથી જે ક્રિયા થાય તે.

એ માંહેલી કેટલીએક ક્રિયાઓ આપસમાં સરખી જણાય છે, તોપણ સરખી ન સમજવી.

ઇતિ આશ્રવતત્ત્વ.

અથ સંવરતત્ત્વ.

સંવરતત્ત્વના સત્તાવન ભેદ છે. તેની વિગત નિચે પ્રમાણે—

જેણે કરી નવાં કર્મો આવતાં રોકાય તે સંવર. તે બે ભેદ. એક દ્રવ્ય સંવર તે નવાં કર્મોનું રોકાવું, અને બીજું ભાવસંવર તે સમિતિ પ્રમુખપણે કરી પરિણામને પામ્યું જે શુદ્ધ ઉપયોગરૂપ દ્રવ્યપણું તેથી કર્મના રોકક આત્માના પરિણામ થાય તે. તેમાં પ્રથમ પાંચ સમિતિ.

- ૧ ધર્યાસામિતિ—જવા આવવાને વિષે જયણાસહિત ઉપયોગ રાખવો તે
- ૨ ભાષાસમિતિ—બોલવામાં સમ્યકપ્રકારે ઉપયોગ રાખવો તે.
- ૩ એષણાસમિતિ—એતાલીશ દોષરહિત આહારાદિકની ગવે-પણા કરવી તે.
- ૪ આદાનનિક્ષેપણસમિતિ—એસતાં, ઉઠતાં, લેતાં, ને મૂકતાં પુંજવા પ્રમાજવાનો ઉપયોગ રાખવો તે.
- ૫ પારિષ્ઠાપનિકાસમિતિ—મળમૂત્રાદિકને પરઠવતાં શુદ્ધ ભૂમિ જોવાનો ઉપયોગ કરવો તે.
- ૬ મનોગુપ્તિ—(ગુપ્તિ=ચોગને ગોપવવાં તે) મનને ગોપવવું તે.
- ૭ વચનગુપ્તિ—વચનને ગોપવવું તે.
- ૮ કાયગુપ્તિ—કાયાને ગોપવવી તે.

(આ આઠ બોલ ચારિત્રનો નિર્વાહ કરવાને માતા સમાન છે, માટે તેને પ્રવચનમાતા કહે છે)

બાવીસ પરિસહ—(પરિસહ સર્વ પ્રકારે કર્મ નિર્જરણને અર્થ જે દુઃખ સહન કરવું તે.)

- ૯ ક્ષુધા પરિસહ—ભૂખથી ઉત્પન્ન થતી વેદના સહન કરવી તે.
- ૧૦ પીપાસા પરિસહ—તરસથી થતી વેદના સહન કરવી તે.
- ૧૧ શીત પરિસહ—ઠાઠથી થતી વેદના સહન કરવી તે.
- ૧૨ ઉષ્ણ પરિસહ—તાપથી થતી આતાપના સહન કરવી તે.
- ૧૩ ડંસ પરિસહ—જી, માંકડાદિકનો ડંસ સમભાવે સહન કરવો તે.
- ૧૪ અચેલક પરિસહ—જીનાં વસ્ત્રથી ખેદ ને નવાંથી હર્ષ ન પામે તે.
- ૧૫ અરતિપરિસહ—શીતાદિકના સંભવે કરી ઉત્પન્ન થતી અરતિ સહન કરવી તે.

- ૧૬ સ્ત્રી પારસહ—સ્ત્રીઓનાં અંગોપાંગ તથા હાવભાવને દેખી પોતાના મનને સ્થિર રાખવું તે.
- ૧૭ ચર્યાપરિસહ—આળસરહિત થઈ ગામોગામ વિહાર કરવો તે.
- ૧૮ નિષિધકી પરિસહ—શુન્યઘર, સ્ત્રમશાનાદિકમાં કાઉરસગાદિ કરતાં સિંહાદિકનો ભય ઉપને ડરે નહિ તે.
- ૧૯ શય્યા પરિસહ—ચઢતાં ઉતરતાં ઉંચી, નિચી, શીત, ઉષ્ણ, સુકોમળ અથવા ઠંડા ભૂમિ અથવા આસન પામી ઉદ્વેગ કરે નહીં, પણ સમ્યક્પરિણામે દુઃખ સહન કરે તે.
- ૨૦ આકોશ પરિસહ—ક્રોધનાં વચન સાંભળીને સાંખી રહેવાં તે.
- ૨૧ વંધ પરિસહ—પાદુ, ચાબુક, તથા લાકડીના પ્રહારથી અથવા વધથી પણ લગારે રોષ ન આણતાં સમ પરિણામે સહન કરે તે.
- ૨૨ યાચના પરિસહ—ચકવત્યાદિ સંજમ લઈને નીચ ઉંચ કુળે ભિક્ષા લેવા જતાં લજ્જા ન આણે તે.
- ૨૩ અલાભ પરિસહ—કાંઈ પણ ચીજની યાચના કરતાં, ગૃહ-સ્થને ત્યાં હુએ છતે તે ન આપે તો તે ઉદ્વેગ ન ધરે, અનિષ્ટ ચિંતવે નહીં, બોલે નહીં, પણ નકાર સમતાભાવે સહન કરે તે.
- ૨૪ રોગ પરિસહ—રોગની ઉત્પત્તિ થયે છતે અત્યંત વેદના થાય તો પણ આર્તધ્યાન ન કરતાં સમ્યક્ પ્રકારે સહન કરે તે.
- ૨૫ તૃણકાંસ પરિસહ—ડાલની શય્યાએ સુતાં તૃણના અન્નભાગ ભોજવાથી વેદના થાય તે સમ્યક્ પ્રકારે સહેવી તે.
- ૨૬ મલ પરિસહ—તૃણના સ્પર્શે પરસેવાના સંજોગે મલ થાય ને દિલ ગંધાય તોપણ સ્નાનની ઇચ્છા ન કરે, અથવા હું આથી ક્યારે કુદીશ એવી ઇચ્છા ન કરે તે.
- ૨૭ સત્કાર પરિસહ—આદરસત્કાર મળવાથી ઉત્કર્ષ ન આણવો અને ન મળવાથી વિખવાદ ન પામવો તે.

૨૮ પ્રજ્ઞા પરિસહ—વિશેષે કરી શ્રુતનો જાણ હોય તેથી કોઈને પૂછ્યાનો ઉત્તર ઝટ દેવાની શક્તિ હોય તેથી બહુમાન થાય તે જય દેખી પોતે ગર્વ ન ધરે, અને તેના અભાવે ખેદ ન ધરે તે.

૨૯ અજ્ઞાન પરિસહ—શાસ્ત્રનું-વસ્તુનું તત્ત્વ શ્રુતજ્ઞાને જાણવું તે જેનામાં નથી તોપણ દીનતા ન દાખવતાં એમ વિચારે જે એતો મારે જ્ઞાનાવરણીયકર્મનો ઉદય છે તે ભોગવવાથી અથવા તપ અનુષ્ઠાનથી દુર થશે, એમ વિચારે પણ દ્વેગ ન ધરે તે.

૩૦ સમ્યક્ત્વ પરિસહ—પૂર્વોક્ત અજ્ઞાનને લીધે શાસ્ત્રની ઝીણી વાતોમાં તથા દેવ, ગુરુ, ધર્મની અસદ્દહણા કરવી નહીં તથા શાસ્ત્રમાં દેવતા ઈંદ્રાદિક સમ્યક્દ્રષ્ટિ સાંભળીએ છીએ પણ તે સાંનિધ્યકારી થતા નથી મારે હશે કે નહીં હોય તેવો બહેમ નહીં આણવો; તથા અન્યમતિઓની રિદ્ધિ વૃ-ધ્યાદિક ઉત્પત્તિ તથા તપશ્ચર્યાદિક કષ્ટ દેખી મૂઠ થવું નહીં તે.

(ઉપરના બાવીશ પરિસહ સમભાવે સહેવા તે સંવર.)

હવે દશ પ્રકારે યતિધર્મ કહે છે.

૩૧ ક્ષમાધર્મ—ક્રોધનો જે અભાવ તે.

૩૨ માદૈવધર્મ—માનનો જે ત્યાગ તે.

૩૩ આર્યવધર્મ—કપટરહિતપણું તે.

૩૪ મુક્તિધર્મ—નિર્લોભતા તે.

૩૫ તપધર્મ—ઈચ્છાનો જે નિરોધ તે.

૩૬ સંજમધર્મ—પ્રાણાતિપાતાદિક પાંચનું જે વિરમણ, પાંચ ઈંદ્રિયોનો નિગ્રહ, ચાર કપાયનો જય, ત્રણ દાંડની નિવૃત્તિ, એ સત્તર ભેદે સંજમધર્મ.

૩૭ સત્યધર્મ—સાચું બોલવું તે.

૩૮ સૌમ્યધર્મ—બેતાળીશ દોષરહિત ભાત પાણી પ્રમુખ આહાર લેવો તે સર્વ દ્રવ્યથી રાગ, અને આત્માના જે શુદ્ધ

અધ્યવસાય કષાયાદિકે રહિત શુદ્ધ પરિણામની વૃદ્ધિ તે ભાવ શૌચ; અથવા મન, વચ, અને કાયા શુદ્ધ રાખવાં, સંયમને વિષે નિરતિચારપણું; તથા જીવ અદત્ત, સ્વામિ અદત્ત, ગુરુ અદત્ત, અને તિર્થંકર અદત્ત, એ ચાર પ્રકારની ચોરીનો ત્યાગ કરવો તે.

૩૯ અર્કિચનધર્મ—સમસ્ત પરિબ્રહ્મ ત્યાગરૂપ મૂર્છારહિત થવું તે.

૪૦ બ્રહ્મચર્ય ધર્મ—નવ પ્રકારે આદારિક સંબંધી તથા નવ પ્રકારે વૈક્રિય સંબંધી મૈથુનનો ત્યાગ.

(ઉપર બતાવેલા દશ ગુણસહિત હોય તે યતિધર્મ જાણવો.)

હવે બાર ભાવનાનું વર્ણન ચાલે છે.

૪૧ અનિત્ય ભાવના—લક્ષ્મી, યૌવન, કુટુંબ, પરિવાર, તથા આઉખા પ્રમુખને વિષે જે અનિત્યતાની ભાવના ભાવવી એટલે સંસારના સર્વ પદાર્થ તે કુશળા અગ્રભાગ ઉપર રહેલા પાણીના બિંદુની માફક અસ્થિર જાણવા તે.

૪૨ અશરણ ભાવના—સંસારમાં જન્મ, જરા, મરણના ભયથી રાખવાને એક ધર્મવિના બીજું કોઈ શરણ નથી, એવું જે ભાવવું તે.

૪૩ સંસાર ભાવના—માતા તે સ્ત્રી થાય, સ્ત્રી તે માતા થાય, પિતા તે પુત્ર થાય, પુત્ર તે પિતા થાય, ઇત્યાદિ આ જીવે સંસારના વિષે સર્વ ભાવનો અનુભવ કર્યો છે એવું જે ભાવવું તે.

૪૪ એકત્વ ભાવના—આ જીવ સંસારમાં એકલો આન્યો છે ને એકલો જશે એવું ધારવું તે.

૪૫ અન્યત્વ ભાવના—આત્મા જ્ઞાનસ્વરૂપ છે, અને શરીર જડ છે; માટે પરસ્પર ભિન્ન છે. આત્મા શરીર નથી, અને શરીર આત્મા નથી. આત્માથી શરીર તેમજ ધન તથા સ્વજનાદિક અન્ય છે, એવું ભાવવું તે.

- ૪૬ અશુચિ ભાવના—રસ, રૂઢિર, માંસ, હાડકાં, વીર્ય પર. વિગેરેથી ભરેલું શરીર છે, તથા તેમાં પુરૂષ તથા સ્ત્રી આશ્રી નવ તથા બાર દ્વારો સદા વહાં કરે છે, ને તે કોઈ દહાડા પવિત્ર થતું નથી, એવું ભાવવું તે.
- ૪૭ આશ્રવ ભાવના—ઇન્દ્રિય પાંચ, કષાય ચાર, અપ્રત પાંચ પ્રાણાતિપાતાદિક, જોગ ત્રણ, ક્રિયા પચીસ, એ ભેદ કરીને કર્મ બંધાય છે; તથા દયા દાનાદિકે શુભ અને વિષય કષાયાદિકે અશુભ કર્મ બંધાય છે એવું જે ભાવવું તે.
- ૪૮ સંવર ભાવના—જે જે સંવર આદરવા થકી જે જે આશ્રવ રોકાય તે તે સંવરનું આદરવું અને આશ્રવનું રોકવું તે.
- ૪૯ નિર્જરા ભાવના—સંકીર્ણ સ્થાનકયોગે જેમ કેરી પાકે છે તે બાર પ્રકારના તપે કરી કર્મને પચાવવું. એટલે પૂર્વ-કૃત કર્મને નસાડવું તે રૂપ નિર્જરા સકામ તથા અકામ એ બે પ્રકારે છે, એવી જે ભાવના ભાવવી તે.
- ૫૦ લોકસ્વરૂપ ભાવના—કેડ ઉપર બે હાથ દબને બન્ને પગ પસારીને ઉભેલા પુરૂષના જેવો જેનો સમઆકાર પદ્મવ્ય આત્મક છે. પૂર્વ પર્યાય વિષ્ણુસે, નવા પર્યાય ઉત્પન્ન થાય, અને દ્રવ્યપણે નિશ્ચલ; એમ ઉત્પાદ, વ્યય, તથા ધ્રુવસ્વરૂપ ચાદરાબલોક છે, જેનું નિચેનું તળીયું ઉંધા વળેલા ચપ-ણિયા સરખું, મધ્યભાગ જાલર સરખો, ઉપરનો ભાગ મુદંગ સરખો, એવો શાશ્વત છે, એમ જે લોકસ્વરૂપની ભાવના કરવી તે.
- ૫૧ બોધિદુર્લભ ભાવના—જીવને સંસારમાં ભ્રમતા અનંતા પુદ્ગલપરાવર્તન થઇ ગયા, તેમાં અનંતતિવાર ચક્રવર્તી આ-દિની ઋદ્ધિ મળી તથા યથાપ્રવૃત્તિકરણને યોગે કરી અકા-મનિર્જરાવડે પુણ્યના પ્રયોગથી મનુષ્યભવ, આર્યદેશ,

નીરોગી શરીર, ધર્મ અવજ્ઞની જોગવાઈ પામ્યો તે પણ સમ્યક્ત્વ પામવું અતિ દુર્લભ છે, એવી જે ભાવના ભાવવી તે.

૫૨ ધર્મ ભાવના—આ દુસ્તર સંસાર સમુદ્રમાંથી તારવાને પ્રવહણ સમાન તે શ્રી જિનપ્રણીત દશ પ્રકારે ક્ષમાદિક શુદ્ધ ધર્મ તથા જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, એ રતનત્રયાત્મક ધર્મ પામવો દુર્લભ છે, તથા તે ધર્મના સાધક અરિહંતાદિક તે પણ આ સંસારમાં પામવા દુર્લભ છે, એવું ચિંતવવું તે.

(ઉપર કહેલી બાર ભાવના તથા દરેક વ્રતની પાંચ પાંચ એ વી પાંચ મહાવ્રતની પચીસ તથા મૈત્રી, પ્રમોદ, કારણ્ય, અને ઉપેક્ષા એ બધી ભાવના શુદ્ધ મને પ્રમાદરહિતપણે ભાવવી. પાંચ પ્રકારે ચારિત્ર.

૫૩ સામાયક ચારિત્ર—રાગ દ્વેષરહિતપણાને વાસ્તે જવું તે. અથવા જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રનો જ્યાં લાભ થાય તે તે બે ભેદ. ૧ દેશ વિરતિ, ૨ સર્વ વિરતિ. (સર્વ સાવધયોગ ત્યાગરૂપ અને નિરવધયોગ સેવનરૂપ.) દેશે કરી આવકને, અને સર્વ કરી સાધુ મુનિશબ્દને હોય.

૫૪ છેદાપસ્થાપનીય—પૂર્વ પર્યાયનો છેદ કરવો અને આચાર્ય આપેલું પંચ મહાવ્રતરૂપપણું જે મહાવ્રતને વિષે હોય. તે બે ભેદ.

૧ સાતિચાર—મૂળગુણ વ્રાતીને પ્રાયશ્ચિત રૂપ.

૨ નિરતિચાર—નવદિક્ષિત શિષ્યને છજ્જલપણીયા અધ્યયન ભણ્યા પછી હોય. અથવા બીજા તીર્થ આશ્રયી હોય, તે જેમ શ્રી પાર્શ્વનાથસ્વામિના તિર્થથી વીરસ્વામિના તિર્થે આવી પંચ મહાવ્રતરૂપ ધર્મ આદરે તેને હોય.

૫૫ પરિહાર વિશુદ્ધિ ચારિત્ર—વિશેષ તપ કરવાથી કર્મની નિર્જરા જે ચારિત્રને વિષે હોય તે. તેના બે ભેદ છે.

- ૧ નિર્વિશ માનસિક—ચાર જણુ વિવક્ષિત ચારિત્રના આ સેવક એ કલ્પમાં પ્રવર્તતા હોય તેનું ચારિત્ર હોય તે.
૨ નિર્વિષ્ટકાયિક—ચાર જણુ તેના અનુચારી હોય તેને હોય તે.

૫૬ સૂક્ષ્મ સંપરાય ચારિત્ર—સૂક્ષ્મ છે કપાય તે જેને વિષે તે. ઉપશમ શ્રેણીએ કર્મ ઉપશમાવતાં અને ક્ષપકશ્રેણીએ કર્મ અપાવતાં હોય, ત્યાં નવમે ગુણઠાણે લોભના સંખ્યાતા ખંડ કરી તેને ઉપશમશ્રેણિવાળો જે હોય તે ઉપશમાવે, તથા ક્ષપકશ્રેણિવાળો હોય તે અપાવે, તે સંખ્યાતા ખંડ-માંહેલો જે વારે છેલ્લો એક ખંડ રહે તેના અસંખ્યાતા સૂક્ષ્મ ખંડ કરીને, દશમે ગુણઠાણે ઉપશમાવે અથવા ક્ષપક હોય તે અપાવે. તે દશમા ગુણઠાણાનું નામ અને ચારિત્ર-નું નામ પણ સૂક્ષ્મ સંપરાય છે. તેના બે ભેદ. પહેલું વિશુદ્ધિ માનસિક, તે શ્રેણી ચઢતાને હોય. બીજું સંકલ્પ માનસિક, તે ઉપશમ શ્રેણીથી પડતાને હોય

૫૭ યથાખ્યાત ચારિત્ર—સર્વથા પ્રકારે કપાયરહિતપણું તે. તે બે ભેદ.

૧ છાન્નસ્થિક—તે છાન્નસ્થ ઉપશમિકને અગ્યારમે ગુણઠાણે અને ક્ષપકને બારમે ગુણઠાણે હોય.

૨ કેવલિક—તે કેવળીને તેરમે ને ચૌદમે ગુણઠાણે હોય. એ ચારિત્ર એવું છે જેથી મોક્ષસ્થાનક પામે. ॥ ઇતિ ॥

અથ નિર્જરાતત્વ.

નિર્જરા બાર પ્રકારના તપવડે થાય છે. છ પ્રકારે બાહ્યતપ, અને છ પ્રકારે અભ્યંતર તપ છે.

છ પ્રકારના બાહ્યતપ.

૧ અનશન—આહારનું ત્યાગ કરવું=ઉપવાસાદિક કરવું તે.

૨ ઉશ્વાદરી—આહાર, વસ્ત્ર તથા રાગ દ્વેષની ઓછાશ કરવી તે

- ૩ વૃત્તિસંક્ષેપ—આજીવિકાનો દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ, ભાવે સંક્ષેપ કરવો તે. તથા અભિગ્રહ કરવો, નિયમ ધારવા તે.
- ૪ રસત્યાગ—વિગયાદિકનો ત્યાગ કરવો.=આંખિલ, નિવી, પ્રમુખ કરવું તે.
- ૫ કાયકલેશ—લોચ, કાઉન્સગ તથા ઉત્કટ આસને કરી કષ્ટ સહ્યું તે.
- ૬ સંલિનતા—અંગાપાંગાદિકનું સંવરવું, ગોપન કરવું તે.
- ૭ હવે છ પ્રકારે અભ્યંતરતપ કહે છે.
- ૧ પ્રાયશ્ચિત—ક્રીધેલા અપરાધની શુદ્ધિ કરવી તે.
- ૨ વિનય—ગુણવંતની ભક્તિ કરવી તથા આશાતના ટાળવી તે.
- ૩ વૈયાવૃત્ય—આહારાદિક આણી આપવો. આચાર્યાદિકના કેડ પગાદિ ચાંપવા તે.
- ૪ સ્વાધ્યાય—ભણવું, ભણાવવું, સંદેહ દૂર કરવો, ભણેલું ફરી સંભારવું, અર્થ ચિંતવવો, ધર્મોપદેશ કરવો તે.
- ૫ ધ્યાન—આર્ત તથા રૌદ્રધ્યાનને નિવારવું, તથા ધર્મધ્યાન, તથા શુક્લધ્યાનનું ધ્યાવવું તે
- ૬ કાયોત્સર્ગ—પરવસ્તુનો ત્યાગ કરવો, તથા દર્મના ક્ષય નિમિત્તે કાયોત્સર્ગ કરવો તે.

ધૃતિ નિર્જરાતત્વ.

અથ બંધતત્વ.

બંધતત્વના ચાર ભેદ છે.

- ૧ પ્રકૃતિબંધ—કર્મનું સ્વભાવ પરિભ્રમરૂપ છે તે.
- ૨ સ્થિતિબંધ—કર્મનું કાળ પરિભ્રમરૂપ છે તે.
- ૩ અનુભાગબંધ—કર્મનું તીવ્ર મંદાદિ રસ પરિભ્રમરૂપ છે તે.
- ૪ પ્રદેશબંધ—કર્મનું પુદ્ગલના પ્રદેશ પરિભ્રમરૂપ છે તે.
- આ બાબત મોહકના દૃષ્ટાંતે કરી સમજવું. કર્મત્રયમાં જોવું.)

ધૃતિ બંધતત્વ.

અથ મોક્ષતત્ત્વ.

મોક્ષતત્ત્વના નવ ભેદ છે.

- ૧ સંતપદ પ્રરૂપણા દ્વાર—મોક્ષને વિષે છતાપદની પ્રરૂપણા તે.
 - ૨ દ્રવ્ય પ્રમાણ દ્વાર—સિદ્ધના જીવ દ્રવ્ય કહેલા છે તે વિચાર-રત્નું તે.
 - ૩ ક્ષેત્રદ્વાર—સિદ્ધને અવગાહના ક્ષેત્ર કેટલું છે તે વિચારવું તે.
 - ૪ સ્પર્શનાદ્વાર—કેટલા આકાશપ્રદેશને સિદ્ધના જીવ ફરસે એમ વિચારવું તે.
 - ૫ કાળદ્વાર—સિદ્ધનો કાળ આદિ અનંત છે એમ કહેવું તે.
 - ૬ અંતરદ્વાર—સિદ્ધને વિષે અંતર નથી એમ કહેવું તે.
 - ૭ ભાગદ્વાર—સિદ્ધના જીવ સંસારી જીવના કેટલામે ભાગે છે એમ વિચારવું તે.
 - ૮ ભાવદ્વાર—ક્ષાયિકાદિક પાંચ ભાવમાંથી સિદ્ધના જીવ કયા ભાવે છે એમ વિચારવું તે.
 - ૯ અદ્ય બહુત્વદ્વાર—સિદ્ધના પંદર ભેદમાંથી કયામાં થોડા જીવ અને કયામાં વધારે છે એમ વિચારવું તે.
- હવે જે પંદર ભેદ સિદ્ધ થાય છે તે કહે છે.
- ૧ જિજ્ઞસિદ્ધા—તિર્થંકર પદવી પામીને જે મોક્ષે ગયા તે.
 - ૨ અજિજ્ઞસિદ્ધા—સામાન્ય કેવળી થઇને મોક્ષે ગયા તે.
 - ૩ તિર્થસિદ્ધા—તિર્થંકરને કેવળજ્ઞાન ઉપન્યા પછાં જે મોક્ષે ગયા તે.
 - ૪ અતિર્થસિદ્ધા—તિર્થંકરને કેવળજ્ઞાન ઉપન્યા પહેલાં જે મોક્ષે ગયા તે.
 - ૫ શુદ્ધસ્થલિંગેસિદ્ધા—શુદ્ધસ્થના વેશે રહ્યા થકા મોક્ષે ગયા તે.
 - ૬ અન્યલિંગેસિદ્ધા—ઝોગી, સંન્યાસી, તાપસ, વિગેરેના વેશે મોક્ષે ગયા તે.
 - ૭ સ્વલિંગે સિદ્ધા—સાધુના વેશે મોક્ષે ગયા તે.

- ૮ સીલિંગે સિદ્ધા—સીવેદપણું પામીને મોક્ષે ગયા તે.
 ૯ પુરૂષલિંગે સિદ્ધા—પુરૂષવેદપણું પામી મોક્ષે ગયા તે.
 ૧૦ નપુંસકલિંગે સિદ્ધા—નપુંસકવેદપણું પામીને મોક્ષે ગયા તે.
 ૧૧ પ્રત્યેકબુદ્ધ સિદ્ધા—કોઈ પદાર્થે રૂપીને પ્રતિબોધાયા થકા
 ચારિત્ર લેધને મોક્ષે ગયા તે.
 ૧૨ સ્વયંબુદ્ધ સિદ્ધા—ગુરૂના ઉપદેશવિના પોતાની મેળે જાત્રી
 સ્મરણાદિકે પ્રતિબોધ પામીને મોક્ષે ગયા તે.
 ૧૩ બોદ્ધબોધિત સિદ્ધા—ગુરૂના ઉપદેશ સાંભળી વૈરાગ્ય પામી-
 ને મોક્ષે ગયા તે.
 ૧૪ એક સિદ્ધા—એક સમયને વિષે એકજ મોક્ષે ગયા તે.
 ૧૫ અનેક સિદ્ધા—એક સમયમાં ઘણા જીવ મોક્ષે ગયા તે.

ધૃતિ મોક્ષતત્ત્વ.

ઉપર કહેલાં નવતત્ત્વ જે પ્રાણિ જાણે તેને સમકિત હોય, અને અપવાદે જો કે જીવાદિ નવતત્ત્વનો અજાણ હોય પણ તેને વિષે આસ્થા રાખે તોપણ તેને સમ્યક્ત્વ છે એમ સમજવું. સર્વે તીર્થંકરપ્રણીત વચન અન્યથા ન હોય એવી મતિ જેના મનમાં રહેલી હોય, તેને નિશ્ચય સમકિત છે. એક અંતર મૂહુર્ત(આશરે બે ઘડી) જે પુરૂષને સમકિત ફરસ્તું હોય, તેને અર્ધ પુરૂષ પણ પરાવર્ત સંસાર નક્કી બાકી રહ્યો એમ સમજવું. એતો ઘણીજ આશાતનાવંતને સમજવું; પણ શુદ્ધ સમકિતી તો કોઈ તેજ ભાવે કોઈ ત્રિજે, કોઈ સાતમે, અને કોઈ તરતજ મોક્ષ પામે.

॥ ધૃતિ નવતત્ત્વના છુટા બોલ સમાપ્ત ॥

॥ ધૃતિ શ્રી જીવવિચાર, નવતત્ત્વ, હંડક, અને લઘુ-

સંમહાણી મૂળ અને અર્થસહિત સમાપ્ત. ॥

માર્ગાનુસારીના ૩૫ બોલ.

- ૧ ન્યાય સંપન્ન વિભવ—ન્યાયથી ધન મેળવવું—સ્વામિદ્રોહ, મિત્રદ્રોહ, વિશ્વાસીને ઠગવું, ચોરી કરવી, થાપણુ ઝાળવવી, વિગેરે નિંદવાયોગ્ય કામ ત્યાગ કરી ધન ઉપાર્જન કરવું.
- ૨ શિષ્ટાચાર પ્રશંસા—ઉત્તમ પુરૂષોના આચરણનાં વખાણુ કરવાં.
- ૩ સરખા કુળાચારવાળા પણ અન્યગોત્રી સાથે વિવાહ કરવો.
- ૪ પાપના કામથી ડરવું.
- ૫ પ્રસિદ્ધ દેશાચાર પ્રમાણે વર્તવું.
- ૬ કોઈનો અવર્ણવાદ બોલવો નહીં.
- ૭ જે ઘરમાં પેસવા નીકળવાના અનેક રસ્તા નથી, તથા જે ઘર અતિ ગુપ્ત અને અતિ પ્રગટ ન હોય અને પાડોશી સારા હોય તેવા ઘરમાં રહેવું.
- ૮ સારા આચરણવાળા પુરૂષોની સોખત કરવી.
- ૯ માતા તથા પિતાની પૂજા કરવી—તેમનો સર્વ રીતે વિનય સાચવવો, અને તેમને પ્રસન્ન રાખવાં.
- ૧૦ ઉપદ્રવવાળા સ્થાનકનો ત્યાગ કરવો—લડાઈ, દુકાળ, વિગેરે અડચણવાળાં ઠેકાણાં છોડવાં.
- ૧૧ નિંદિત કામમાં ન પ્રવર્તવું—નિંદવાયોગ્ય કાર્ય ન કરવાં.
- ૧૨ આવક પ્રમાણે ખરચ રાખવું.
- ૧૩ ધનને અનુસરતો વેષ રાખવો—પેદાશ પ્રમાણે પોશાકી રાખવી.
- ૧૪ આઠ પ્રકારના બુદ્ધિના ગુણને સેવવા, તે આઠ ગુણનાં નામ ૧ શાસ્ત્ર સાંભળવાની ઈચ્છા, ૨ શાસ્ત્ર સાંભળવું, ૩ તેના

અર્થ સમજવો, ૪ તે યાદ રાખવો. ૫ ઉહ તેમાં તર્ક કરવો તે સામાન્ય જ્ઞાન. ૬ અપોહ-વિશેષ જ્ઞાન, ૭ ઉહાપોહથી સંદેહ ન રાખવો, ૮ તત્ત્વજ્ઞાન આ વસ્તુ આમજ છે, એવો નિશ્ચય કરવો.

૧૫ નિત્ય ધર્મને સાંભળવો, જેથી બુદ્ધિ નિર્મળ થાય.

૧૬ પહેલાં જન્મેલું લોજન પચી જાય ત્યાર પછી નવું લોજન કરવું.

૧૭ જ્યારે ખરી ભૂખ લાગે ત્યારે ખાવું. પણ એકવાર ખાધા પછી તરતજ મીઠાઈ વિગેરે આવેલું જોઈ લાલચથી તે ઉપર ખાવું નહીં, કારણ કે અપચો થાય.

૧૮ ધર્મ, અર્થ, અને કામ એ ત્રણ વર્ગને સાધવા.

૧૯ અતિથી તથા ગરીબને અન્નપાનાદિ આપવું.

૨૦ નિરંતર અભિાનવેષરહિત રહેવું-કોઈને પરાભવ કરવાના પરિણામ કરી અનીતિથી કામનો આરંભ કરવો નહીં તે.

૨૧ ગુણિ પુરૂષોનો પક્ષપાત કરવો-તેમનું બહુમાન કરવું.

૨૨ નિષિદ્ધ દેશકાળનો ત્યાગ કરવો-રાજ તથા લોકોએ નિષેધ કરેલા દેશકાળમાં જવું નહિં.

૨૩ પોતાની શક્તિને અનુસરીને કામનો આરંભ કરવો.

૨૪ પોષણ કરવા યોગ્ય જેવાં માતા, પિતા, સ્ત્રી, પુત્રાદિકનું ભરણ પોષણ કરવું.

૨૫ ત્રતને વિષે રહેલા તથા જ્ઞાને કરી મોટા એવા પુરૂષોને પૂજવા.

- ૨૬ દીઘદર્શી-જે કોઇ કામ કરે તેમાં લાંબી દષ્ટી ફેરવી તેનાં શુભાશુભ ફળનો તપાસ કરી ચાલવું.
- ૨૭ વિશેષજ્ઞ-દરેક વસ્તુનો તફાવત સમજી પોતાના આત્માના ગુણ દોષોની તપાસ કરવી.
- ૨૮ કૃતજ્ઞ (કર્તા કામનો જાણુ)-કરેલા ઉપકારને તથા અપકારને સમજવો.
- ૨૯ લોકપ્રિય-વિનયાદિ ગુણે કરી લોકપ્રિય થવું.
- ૩૦ લઙ્ગળુ (લાજવાળો)-લાજભર્યાદામાં રહેવું.
- ૩૧ દયાળુ-દયાભાવ રાખવો.
- ૩૨ સુંદર આકૃતિવાન-કૂંર આકૃતિનો ત્યાગ કરી શરીરને સુંદર આકાર રાખવો.
- ૩૩ પરોપકાર-પરને ઉપકારી થવું.
- ૩૪ અંતરંગારિજિત-કામ, ક્રોધ, લોભ, માન, મદ, તથા હર્ષ, એ છ અંતરંગવેરીને જીતવા.
- ૩૫ વશીકૃતેન્દ્રિયગ્રામ-ઈન્દ્રિયોના સમૂહને વશ કરવા. (સર્વે ઇન્દ્રિયોને વશ કરવાનો અભ્યાસ કરવો.)

ખાળજીવોને મોઢે કરવા સુગમ પડે માટે ઉપરના માર્ગોનુ-સારીના પાંત્રીસ બોલ સંક્ષેપથી લખ્યા છે. વિવરણ અંતરમાંથી જોઈ લેવું. ઇતિ.

સમાપ્ત.

॥ શ્રી જિનેદ્રાય નમઃ ॥

લઘુ પ્રકરણ સંગ્રહ ખાલાવખોધ.

જીવ વિચાર ખાલાવખોધ.

જીવના બે લેદ—૧ સંસારી જીવ, ૨ મોક્ષના જીવ. સંસારી જીવના બે લેદ—૧ ત્રસ જીવ, ૨ સ્થાવર જીવ. ત્રસ જીવના ચાર લેદ—૧ બેઈદ્રિય, ૨ તેઈદ્રિય, ૩ ચૌરિદ્રિય, ૪ પંચેદ્રિય. સ્થાવરના પાંચ લેદ—૧ પૃથ્વીકાય, ૨ અપ્કાય, ૩ તેઉકાય, ૪ વાઉકાય, ૫ વનસ્પતિકાય.

૧ પૃથ્વીકાયના લેદ કહે છે. સ્ફટિકરત્ન, મણિરત્ન, પરવાલાં, હીંગલો, હરતાલ, મણ્ડસીલ, પારો, સોનું આદિ સાત ધાતુ તે—સોનું, રુપું, ત્રાંબું, લોહું, સીસું, જસત, કથીર, ખડી, માટી, હરમજી, પાષાણના કટકાની સાથે મળેલી ઘોળી માટી, પલ્લેવો પાષાણ, અખરખ, તુરી માટી, ખારો, માટીની જાત, પાષાણની જાત ઇત્યાદિ પૃથ્વીકાયના લેદ જાણવા,

૨ અપ્કાયના લેદ કહે છે. ભૂમિનું પાણી, વરસાદનું પાણી, ઠારનું પાણી, હિમનું પાણી, કરાનું પાણી, લીલી હરિકાયનું પાણી ઘનોદધિનું પાણી ઇત્યાદિ અપ્કાયના લેદ જાણવા.

૩ તેઉકાયના લેદ કહે છે. અંગારાનો અગ્નિ, જવાલાનો અગ્નિ, ભાઠાનો અગ્નિ, ઉલ્કાપાતનો અગ્નિ, વજનો અગ્નિ, વીજ-ળીનો અગ્નિ; ઇત્યાદિ તેઉકાયના લેદ જાણવા.

૪ વાઉકાયના લેદ કહે છે. ઉદ્બ્રામક વાયરો, ઉત્કલિક વાયરો, મંડલિક વાયરો, મોટો વાયરો, શુદ્ધ વાયરો, ગુંબરવ કરે તે વાયરો, ધનવાત તથા તનવાત ઇત્યાદિ વાયુકાયના લેદ જાણવા.

૫ વનસ્પતિકાયના લેદ કહે છે. ૧ સાધારણ વનસ્પતિકાય, ૨ પ્રત્યેક વનસ્પતિકાય. તેમાં ૧ સાધારણ વનસ્પતિકાયના લેદ કહે છે. સર્વ જાતના કંદ, સર્વ જાતના અંકુરા, સર્વ જાતના કુંપલ, પાંચ જાતની કુગી, સેવાલ, ભૂમિક્ષોડા, લીલું આદુ, લીલી હળદર ને લીલો કચુરો, ગાજર, મોથ, વથુલાની લાજી, થેગ, સર્વ જાતના પાલા, કોમળ ફળ, સર્વ ગુપ્ત સિરા, સંધિ અને પર્વ જેના હોય તે, થોર, કુંવાર, ગુગળ, ગળો પ્રમુખ છેદ્યા થકી ઉગે તેને સાધારણ વનસ્પતિ કહીએ.

૨ પ્રત્યેક વનસ્પતિકાયના લેદ કહે છે. એક શરીરમાં એક જીવ હોય તેને પ્રત્યેક વનસ્પતિ કહીએ. તે ફળ, ફૂલ, છાલ, કાષ્ઠ, મૂળ પાન અને ળીજ. એ સાત સ્થાનકે એક એક જીવ હોય, માટે પ્રત્યેક વનસ્પતિ કહીએ. એ પાંચ સ્થાવરના લેદ કહ્યા.

બેઈદ્રિયના લેદ કહે છે. શંખ, કોડીઓ, ગંડોલા, જળો, ચંદનક એટલે સ્થાપનાચાર્ય, અળસીઆ, લાલીઆ, લાકડાના કીડા, કીરમીઆ, પૂરા, ઇત્યાદિ બેઈદ્રિયના જીવ જાણવા.

તેઈદ્રિયના લેદ કહે છે. કાનખજુરા, માંકણ, જ્યૂ, કીડી, ઉદેઈ, મંકોડા, ઇળ, ધીમલ, સાવા, ગીંગોડા, ગધઈઆ, છાણાના કીડા, વિષ્ટાના કીડા, ધનેરીઆ, કુંથુઆ, ગોપાલિક (મેહના મામા) ઇત્યાદિ તેઈદ્રિયના લેદ જાણવા.

ચૌરિદ્રિયના લેદ કહે છે. વીંછુ, ઢીંકુણુ, ભમરા, ભમરી, તીડ, માખી, ડાંસ, મચ્છર, કંસારી, કરોળીઆ ઇત્યાદિ ચૌરિદ્રિયના લેદ જાણવા.

પંચેદ્રિયના ચાર લેદ કહે છે. ૧ નારકી, ૨ તિર્યચ, ૩ મનુષ્ય, ૪ દેવતા.

નારકીના સાત લેદ અને સાત ગોત્ર. તેનાં નામ કહે છે, રત્નપ્રભા, શર્કરાપ્રભા, વાલુકાપ્રભા, પંકપ્રભા, ધુમપ્રભા, તમઃપ્રભા, તમરતમઃપ્રભા.

નારકીના સાત નામ. ધમા, વંસા, સેલા, અંજણા, રિક્ષા, મધા, માધવતી.

તિર્યચના ત્રણ લેદ. ૧ જલચર, ૨ થલચર, ૩ ખેચર.

૧ જલચરના પાંચ લેદ કહે છે. ૧ સુસુમાર, ૨ મચ્છ, ૩ કાચળા, ૪ જલતંતુ, ૫ મગરમચ્છ.

૨ થલચરના ત્રણ લેદ. ઉરઃપરિસર્પ તે સર્પની જાત; ભુજ પરિસર્પ તે નોળીયા, ઉંદર પ્રમુખ; ચતુષ્પદ તે ગાયલેંસ પ્રમુખ.

૩ ખેચરના બે લેદ, રોમજ પંખી, ચર્મજ પંખી તથા મનુષ્ય લોકની બહાર સમુર્જ પંખી અને વિતત પંખી.

મનુષ્યની મુખ્ય ત્રણ જાતિ છે, તે કર્મભૂમિ, અકર્મભૂમિ અને અંતરદ્વીપ; તેની ઉત્તરજાતિ (૧૦૧) તે એકસો ને એક મનુષ્ય ક્ષેત્ર જાણવાં, (૧૫) પંદર કર્મ ભૂમિ, (૩૦) ત્રીશઅકર્મ ભૂમિ, (૫૬) છપ્પન અંતર દ્વીપ.

પંદર કર્મ ભૂમિ કહે છે—પાંચ ભરત, પાંચ ઔરાવત, પાંચ મહાવિદ્ધ.

ત્રીશ અકર્મ ભૂમિ કહે છે— પાંચ હેમવંત ક્ષેત્ર, પાંચ હિરણ્યવંત, પાંચ હરિવર્ષ, પાંચ રમ્યક, પાંચ દેવકુરુ ક્ષેત્ર અને પાંચ ઉત્તરકુરુ ક્ષેત્ર.

છપ્પન અંતરદ્વીપ કહે છે—ચૃલહેમવંત પર્વત અને શિખરી પર્વત એ બે પર્વતની પૂર્વે અને પશ્ચિમે લવણસમુદ્રમાં બે બે દાઢાઓ નીકળી છે એટલે બંને પર્વતની બંને દશિની આઠ દાઢાઓ થઇ તે એક એક દાઢા ઉપર સાત સાત દ્વિપ છે, એટલે આઠ દાઢાં ઉપર છપ્પન અંતરદ્વીપ થયા. એ પ્રમાણે મનુષ્યના (૧૦૧) એકસો એક લેહ જાણવા.

દેવતાના ચાર લેહ કહે છે—૧ દસ ભવનપતિ, ૨ આઠ વ્યંતર તથા આઠ વાણવ્યંતર, ૩ પાંચ જ્યોતિષી, ૪ બે વૈમાનિક.

દશ ભવનપતિનાં નામ કહે છે—૧ અસુરકુમાર, ૨ નાગકુમાર, ૩ સુવર્ણકુમાર, ૪ વિદ્યુતકુમાર, ૫ અગ્નિકુમાર, ૬ દ્વીપકુમાર, ૭ ઉદધિકુમાર, ૮ દિશિકુમાર, ૯ વાયુકુમાર, ૧૦ સ્તનિતકુમાર.

આઠ વ્યંતરના લેહ કહે છે—૧ પિશાચ, ૨ ભૂત, ૩ યક્ષ, ૪ રાક્ષસ, ૫ કિન્નર, ૬ કિંપુરુષ, ૭ મહોરગ, ૮ ગંધર્વ.

આઠ વાણવ્યંતરના લેહ—૧ અણુપન્ની, ૨ પણુપન્ની, ૩ ઋષિવાદી, ૪ ભૂતવાદી, ૫ કંઠિત, ૬ મહાકંઠિત, ૭ કોહંડ, ૮ પતંગ. જ્યોતિષીના પાંચ લેહ કહે છે—૧ ચંદ્ર, ૨ સૂર્ય, ૩ ગ્રહ, ૪ નક્ષત્ર, ૫ તારા.

વૈમાનિકના બે લેહ કહે છે—૧ કદપ, તે બાર દેવલોક, ૨ કદપાતીત, નવ ઐવેયેક અને પાંચ અનુત્તર વિમાન.

કદ્ય તે બાર દેવલોકનાં નામ કહે છે—૧ સૌધર્મ, ૨ ઇશાન, ૩ સનતકુમાર ૪ માહેન્દ્ર, ૫ બ્રહ્મ, ૬ લાંતક, ૭ શુક્ર, ૮ સહસાર, ૯ આનંત, ૧૦ પ્રાણુત, ૧૧ આરણ્ય ૧૨ અચ્યુત.

નવ ગ્રૈવેયકનાં નામ—૧ સુદર્શન, ૨ સુપ્રતિબદ્ધ, ૩ મનોરમ, ૪ સર્વતોલદ્ર, ૫ વિશાલ, ૬ સુમનસ, ૭ સૌમનસ, ૮ પ્રીતિકર, ૯ આદિત્ય.

પાંચ અનુત્તર વિમાનનાં નામ—૧ વિજય ૨ વૈજયંત, ૩ જયંત ૪ અપરાજિત, ૫ સર્વાર્થસિદ્ધ.

એ સસારી જીવના ભેદ કહ્યા.

હવે સિદ્ધના પંદર ભેદ કહે છે—તીર્થસિદ્ધ, અતીર્થસિદ્ધ—ઇત્યાદિ સિદ્ધના પંદર ભેદ બાણુવા.

એ જીવનું સ્વરૂપ કહ્યું.

હવે પાંચ દ્વારનાં નામ કહે છે—૧ શરીરનુંદ્વાર, ૨ આઉખાનીસ્થિતિનુંદ્વાર, ૩ પોતાની કાયામાં રહે તેનું દ્વાર, ૪ પ્રાણુનું દ્વાર, ૫ યોનિનું દ્વાર.

૧ શરીરનું દ્વાર કહે છે—સર્વ એકેન્દ્રિયનું શરીર અંગુલના અસંખ્યાતમાં ભાગ જેટલું હોય છે, પણ પ્રત્યેક વનસ્પતિનું શરીર એક હજાર યોજન કરતાં કંઈક અધિક હોય છે.

બે ઇન્દ્રિયનું બાર યોજનનું શરીર, તેઈન્દ્રિયનું ત્રણ ગાઉનું શરીર, અને ચૌરિન્દ્રિયનું શરીર એક યોજનનું હોય છે.

સાતમી નારકીનું શરીર પાંચસો ધનુષ્યનું હોય, પછી અર્ધ અર્ધ ઓછું કરતાં પહેલી નારકીનું પોણાઆઠ ધનુષ્ય ને છ અંગુલનું શરીર બાણુવું.

ગર્ભજ મચ્છ ને ઉર:પરિસર્પનું શરીર એકહજાર યોજનનું જાણવું. પક્ષીનું ધનુષ્ય પૃથક્ત્વ એટલે બેથી નવ ધનુષ્યનું શરીર જાણવું. ભુજ પરિસર્પનું ગાઉ પૃથક્ત્વ શરીર જાણવું. એ શરીરનું માન ગર્ભજનું જાણવું.

સંભૂર્છિમનું શરીર માન કહે છે—ખેચર પંખીનું તથા ભુજ-પરિસર્પનું ધનુષ્ય પૃથક્ત્વ શરીર જાણવું, ઉર:પરિસર્પનું યોજન પૃથક્ત્વ શરીર જાણવું. સંભૂર્છિમ ચતુષ્પદનું ગાઉ પૃથક્ત્વ શરીર-માન જાણવું.

ગર્ભજ ચતુષ્પદનું છ ગાઉનું શરીર હોય. મનુષ્યનું ત્રણ ગાઉનું શરીર જાણવું. ભવનપતિ, વ્યંતર, જ્યોતિષી, વૈમાનિક, સૌધર્મને ઇશાન એ બે દેવલોક સુધીના દેવતાનું શરીર સાત સાત હાથનું હોય. ત્રીજે ચોથે દેવલોકે છ હાથનું, પાંચમે છઠ્ઠે પાંચ હાથનું, સાતમે આઠ હાથનું, નવમે, દશમે, અગ્યારમે અને બારમે, એ ચાર દેવલોકે ત્રણ હાથનું, નવ ત્રૈવેયકે બે હાથનું અને પાંચ અનુત્તર વિમાને એક હાથનું શરીર હોય એ રીતે શરીરનું માન જાણવું.

૨ આઉખાનું માન કહે છે—પૃથ્વીકાયનું બાવીશ હજાર વર્ષ, અપ્કાયનું સાતહજાર વર્ષ, તેઉકાયનું ત્રણ અહોરાત્રિ, વાઉકાયનું ત્રણહજાર વર્ષ અને વનસ્પતિકાયનું દશ હજાર વર્ષનું આઉખું જાણવું.

બેઇન્દ્રિયનું બારવર્ષ, તેઇન્દ્રિયનું ઓગણપચાસ દિવસનું અને ચૌરિન્દ્રિયનું છ માસનું આયુષ્ય જાણવું.

દેવતા અને નારકીનું તેત્રીશ સાગરોપમનું, ચતુષ્પદ તિર્યચ અને મનુષ્યનું ત્રણ પદ્યોપમનું આયુષ્ય જાણવું.

જલચર, ઉર:પરિસર્પ; ભુજપરિસર્પનું ઉત્કૃષ્ટ પૂર્વ કોડીનું આયુષ્ય જાણવું.

પક્ષીનું પદ્યોપમના અસંખ્યાતમા ભાગ જેટલું આયુષ્ય હોય છે.

સર્વ સૂક્ષ્મ તથા સાધારણ વનસ્પતિ અને સંમૂર્છિમ મનુષ્ય-એમનું જઘન્ય તથા ઉત્કૃષ્ટ અંતર્મુદૂર્તનું આયુષ્ય જાણવું.

સંમૂર્છિમનું આયુષ્ય કહે છે-જલચર સંમૂર્છિમનું પૂર્વ ફેાડ વરસ, થલચરનું ચોરાશી હજાર વર્ષ, ખેચરનું બહોંતેર હજાર વર્ષ, ઉરઃપરિસર્પનું ત્રેપન હજાર વર્ષ, ભુજપરિસર્પનું બેંતાળીશ હજાર વર્ષ-એ પ્રમાણે આઉખાનું પ્રમાણ જાણવું.

૩ કાય સ્થિતિનું દ્વાર કહે છે-એકેંદ્રિય અસંખ્યાતી ઉત્સર્પિણી અને અવસર્પિણી સુધી પોતાની કાયમાં રહે.

અનંતકાય અનંતી ઉત્સર્પિણી અને અવસર્પિણી સુધી પોતાની કાયમાં રહે.

બેઈંદ્રિય, તેઈંદ્રિય અને ચૌરિંદ્રિય એ ત્રણે વિગલેંદ્રિય સંખ્યાતા વર્ષ સુધી રહે.

મનુષ્ય તથા તિર્યચ સાત આઠ ભવ સુધી રહે.

નારકી મરી નારકી ન થાય અને દેવતા મરી દેવતા ન થાય.

૪ દશ પ્રાણનું દ્વાર કહે છે-૧ સ્પર્શનેંદ્રિય, ૨ રસનેંદ્રિય, ૩ દ્રાણેંદ્રિય. ૪ ચક્ષુરિંદ્રિય, ૫ શ્રોત્રેંદ્રિય, ૬ શ્વાસોશ્વાસ, ૭ આયુષ્ય, ૮ મનોબળ; ૯ વચનબળ, ૧૦, કાયબળ. એ દશ પ્રાણ જાણવા.

એકેંદ્રિયને ચાર પ્રાણ, બેઈંદ્રિયને છ, તેઈંદ્રિયને સાત, ચૌ-

રિંદ્રિયને આઠ, અસંજી પંચેંદ્રિયને નવ અને સંજી પંચેંદ્રિયને દશ પ્રાણ હોય છે.

૫ યોનિદ્વાર કહે છે—પૃથ્વીકાયની સાત લાખ, અપ્સકાયની સાત લાખ, તેઉકાયની સાત લાખ, વાઉકાયની સાત લાખ, પ્રત્યેક વનસ્પતિકાયની દશ લાખ, સાધારણ વનસ્પતિકાયની ચૌદ લાખ, બેઇંદ્રિયની બે લાખ, તેઇંદ્રિયની બે લાખ, ચૌરિંદ્રિયની બે લાખ, દેવતાની ચાર લાખ, નારકીની ચાર લાખ, તિર્યચ પંચેંદ્રિયની ચાર લાખ, મનુષ્યની ચૌદ લાખ યોનિ જાણવી. એ સર્વ મળીને સર્વ જીવોની ચોરાશી લાખ જીવાયોનિ થાય.

સિદ્ધના જીવોને દેહ નથી, આયુ નથી, કર્મ નથી, પ્રાણ નથી અને યોનિ પણ નથી. એ સિદ્ધના જીવોની સાદિ અનંત સ્થિતિ જાણવી.

જીવવિચાર સમાપ્ત.

નવતત્ત્વ બાલાવબોધ.

નવ તત્ત્વનાં નામ—૧ જીવ, ૨ અજીવ, ૩ પુણ્ય, ૪ પાપ, ૫ આશ્રવ, ૬ સંવર, ૭ નિર્જરા, ૮ બંધ, ૯ મોક્ષ.

હવે એના ઉત્તરલેહ કહે છે—જીવના ચૌદ, અજીવના ચૌદ, પુણ્યના બેંતાલીશ, પાપના પચાસી, આશ્રવના બેંતાલીશ, સંવરના સત્તાવન, નિર્જરાના બાર, બંધના ચાર અને મોક્ષના નવ લેહ. એમ સર્વ મળીને બસો છોંતેર લેહ થાય.

જીવ તથા અજીવ એ બે તત્ત્વ જોય એટલે જાણવા યોગ્ય

છે. પુન્ય, સંવર, નિર્જરા અને મોક્ષ એ ચાર તત્ત્વ ઉપાદેય એટલે આદરવા યોગ્ય છે. પાપ, આશ્રવ અને બંધ એ ત્રણ તત્ત્વ હેય એટલે છાંડવા યોગ્ય છે.

હવે એના અર્થે કહે છે—શુભ અશુભ કર્મનો કર્તા, શુભા-શુભ કર્મનો હર્તા, તથા શુભાશુભ કર્મનો લોકતા એટલે લોગવનાર, ચેતનાલક્ષણ, દશ પ્રાણ ધરે તેને જીવ કહીએ. એનાથી વિપરીત લક્ષણ—જડ લક્ષણવાળો, જે ચેતના રહિત તેને અજીવ કહીએ. શુભ કર્મના પુણ્ય તે પુણ્ય, અશુભ કર્મના પુણ્ય તે પાપ. નવાં કર્મ આવે તે આશ્રવ, આવતાં કર્મ રોકાય તે સંવર, પૂર્વના કર્મનો ફલ થાય તે નિર્જરા, જીવ અને કર્મનું માંહે માંહે બંધાવું તે બંધ, જીવને કર્મનો અતિ વિયોગ તે મોક્ષ કહીએ.

દશ પ્રાણનાં નામ કહે છે.—સ્પર્શેન્દ્રિય, રસનેન્દ્રિય, ધ્રાણેન્દ્રિય, ચક્ષુરિન્દ્રિય, શ્રોત્રેન્દ્રિય એ પાંચ ઇન્દ્રિયો, શ્વાસોશ્વાસ, આયુષ્ય, કાયબળ, વચનબળ અને દશમો મનબળ. એ દશ પ્રાણ ધરે તેને જીવ કહીએ. તેમાં પૃથ્વી, અપ્, તેડ, વાઉ અને વન-સ્પતિ એ પાંચે ઘિર રહે તે થાવર અથવા એકેન્દ્રિય કહીએ. એકેન્દ્રિયને શરીર, શ્વાસોશ્વાસ, આયુષ્ય અને કાયબળ—એ ચાર પ્રાણ હોય.

શંખ, કોડા, ગડોલા, જળો, અળસીઆ, કરમીઆ, સરમીઆ ઇત્યાદિ બેઈન્દ્રિયને શરીર, જીભ, શ્વાસોશ્વાસ, આયુષ્ય, કાયબળ અને વચનબળ—એ છ પ્રાણ હોય.

કાનબજુરા, માંકણ, જૂ, લીંખ, જુઆ, કીડી, મંકોડા, ઉધેઈ ઇત્યાદિ તેઈન્દ્રિય જીવોને શરીર, જીભ, નાક, શ્વાસોશ્વાસ,

આયુષ્ય, કાયબળ અને વચનબળ—એ સાત પ્રાણ હોય.

ઢીંકુણ, ભમરા, ભમરી, માખી, ડાંસ, મચ્છર, તીક, પતંગીયા, ઠંસારી ઇત્યાદિ ચૈરિંદ્રિય જીવોને શરીર, જીભ, નાક, આંખ, શ્વાસોશ્વાસ, આયુષ્ય, કાયબળ અને વચનબળ, એ આઠ પ્રાણ હોય.

માતપિતાના સંયોગ વિના ગર્ભ વગર મનુષ્ય, તિર્યચના મળ, મૂત્ર, શ્લેષ્મ પ્રમુખ ચૌદ સ્થાનકે જીવ ઉપજે તેને સંમૂર્તિમ કહીએ, તેમ તે અસંજી પંચેન્દ્રિય કહેવાય. તે જીવોને શરીર, જીભ, નાક, આંખ, કાન, શ્વાસોશ્વાસ, આયુષ્ય, કાયબળ અને વચનબળ એ નવ પ્રાણ હોય.

માતપિતાના સંયોગે ગર્ભમાં ઉપજે તેવા મનુષ્ય અને તિર્યચને સંજી તથા ગર્ભજ કહીએ. દેવતા અને નારકીને સંજી પંચેન્દ્રિય કહીએ. તેમને શરીર, જીભ, નાક, આંખ, કાન, શ્વાસોશ્વાસ, આયુષ્ય, કાયબળ, વચનબળ અને મનબળ એ દશ પ્રાણ હોય છે. એ પ્રમાણે જીવની ઓળખાણ કહી.

જીવના ચૌદ ભેદ બતાવે છે—પૃથ્વી, અપ, તેડ, વાઉ અને વનસ્પતિ એ પાંચ સ્થાવર ચૌદ રાજલોકમાં કાજલની કુંપલીની જેમ ઠાંસી ઠાંસીને ભરેલા છે. પર્વત પ્રમુખને ભેદીને જાય આવે, છેદાય ભેદાય નહિ, અગ્નિમાં બળે નહિ, નજરે ન દેખાય, એ પાંચ સ્થાવરને સૂક્ષ્મ એકેન્દ્રિય કહીએ અને જે નજરે દેખાય તેને બાહર એકેન્દ્રિય કહીએ, એમ એકેન્દ્રિયના બે ભેદ થયા. બેઘંદ્રિય, તેઘંદ્રિય, ચૈરિંદ્રિય, અસંજી અને સંજી પંચેન્દ્રિય એ સાત પર્યાપ્તા અને અપર્યાપ્તા મળીને ચૌદ ભેદ થાય.

તે ચૌદ ભેદ વિવરીને જુદા જુદા બતાવે છે. સૂક્ષ્મ એકેન્દ્રિય અપર્યાપ્તા અને પર્યાપ્તા, બાહર એકેન્દ્રિય અપર્યાપ્તા અને

પચાસા, બેઘાંદ્રિય અપચાસા અને પચાસા; તેઘાંદ્રિય અપચાસા અને પચાસા, ચૌરિંદ્રિય અપચાસા અને પચાસા, અસંજી પંચેંદ્રિય અપચાસા અને પચાસા, સંજી પંચેંદ્રિય અપચાસા અને પચાસા એ રીતે જીવના ચૌદ ભેદ થયા.

હવે પચાસાનાં લક્ષણ જણાવવા માટે છ પચાસિનાં નામ કહે છે—જીવને ઉપજતી વખતે પ્રથમ સ્ત્રમયે આહાર લેતાં તે આહારને રસપણે પરિણમાવવાની જે શક્તિ તે આહાર પચાસિ. ત્યારપછી શરીર બાંધવાની જે શક્તિ તે શરીર પચાસિ. તે પછી ઇંદ્રિય બાંધવાની જે શક્તિ તે ઇંદ્રિય પચાસિ. તે પછી શ્વાસોશ્વાસ લેવાની જે શક્તિ તે શ્વાસોશ્વાસ પચાસિ. તે પછી ભાષા યોગ્ય પુણ્નલો અહણ કરવાની શક્તિ તે ભાષા પચાસિ. તે પછી મન યોગ્ય પુણ્નલો અહણ કરવાની જે શક્તિ તે મન પચાસિ.

એ છ પચાસિમાંથી એકેંદ્રિયને આહાર, શરીર, ઇંદ્રિય અને શ્વાસોશ્વાસ એ ચાર પચાસિ હોય.

બેઘાંદ્રિય, તેઘાંદ્રિય, ચૌરિંદ્રિય અને અસંજી પંચેંદ્રિયને આહાર, શરીર, ઇંદ્રિય, શ્વાસોશ્વાસ અને ભાષા એ પાંચ પચાસિ હોય; સંજી પંચેંદ્રિયને આહાર, શરીર, ઇંદ્રિય, શ્વાસોશ્વાસ, ભાષા અને મન એ છ પચાસિ હોય.

એ પચાસિ જેને જેટલી કહી છે, તે તેટલી સમકાલે પ્રારંભે અથવા એક પછી એક એમ અનુક્રમે જે અંતર્મુદ્ધર્ત્તમાં પૂરી કરે, તેને પચાસો કહીએ, અને જે પચાસિ પૂરી કર્યા વિના મરણ પામે તે અપચાસો કહેવાય, અથવા જેણે પચાસિ પૂરી કરવા માંડી છે તે પૂરી કરે, પણ જ્યાં સુધી પૂરી કરી નથી ત્યાં

સુધી તે અપયાસો કહેવાય. એમ પર્યાસા અપયાસાનાં લક્ષણ કહ્યાં.

હવે છ પ્રકારે જીવ પ્રજાતિ તે કહી બતાવે છે—એક પ્રકારે જીવ, બે પ્રકારે જીવ, ત્રણ પ્રકારે જીવ, ચાર પ્રકારે જીવ, પાંચ પ્રકારે જીવ, છ પ્રકારે જીવ, કહીએ.

સર્વ જીવમાં ચેતના એક સરખી છે. કીડી અને કુંજરમાં જીવ બરોબર છે, પણ નાનો મોટો નથી, તે માટે સર્વ જીવમાં ચેતના લક્ષણ સરખું છે, સર્વ જીવ અસંખ્યાત પ્રદેશી છે. એ રીતે જીવ એક પ્રકારે છે.

પૃથ્વી આદિક પાંચ થાવર તથા બેઘંદ્રિય, તેઘંદ્રિય, ચૌરિંદ્રિય અને પંચેંદ્રિય એ ચારે હાલે ચાલે છે. તડકાથી છાંયે અને છાંયાથી તડકામાં જાય એટલે ત્રાસ પામે માટે ત્રસ કહેવાય. એમ ત્રસ તથા થાવર એ રીતે જીવ બે પ્રકારે છે.

પુરુષવેદ, સ્ત્રીવેદ, અને નપુંસકવેદ એમ વેદના લેદથી જીવ ત્રણ પ્રકારે છે.

દેવગતિ, મનુષ્યગતિ, તિર્યચગતિ અને નારકગતિ એમ ગતિના લેદથી જીવ ચાર પ્રકારે છે.

એકેંદ્રિય, બેઘંદ્રિય, તેઘંદ્રિય, ચારિંદ્રિય, પંચેંદ્રિય એમ ઈંદ્રિયના લેદથી જીવ પાંચ પ્રકારે છે.

પૃથ્વીકાય, અપકાય, તેઉકાય, વાઉકાય, વનસ્પતિકાય અને ત્રસકાય એમ કાયના લેદથી જીવ છ પ્રકારે છે. એ રીતે જીવના છ પ્રકાર કહ્યા.

હવે જીવનાં લક્ષણ બતાવે છે. જેમાં પાંચ જ્ઞાન અને ત્રણ અજ્ઞાન, ચાર દર્શન, સાત ચારત્ર, બાર તપ, વીર્ય બલકે

પરાક્રમ, ખાર ઉપયોગ, એ માંહેલા કોઈ પણ ઓછા વધતા ગુણો હોય તેને જીવ કહીએ. એ જીવનાં લક્ષણ કહ્યાં.

હવે પાંચ ઇન્દ્રિયોના ત્રેવીશ વિષયો બતાવે છે—

સ્પર્શેન્દ્રિયના આઠ વિષય—હલવો, ભારી, સુંવાળો, ખરખરો ટાઢો, ઉનો, લૂખો ને ચોપડયો. એ આઠ વિષય સ્પર્શનેન્દ્રિય જાણે પણ બીજી ચાર ઇન્દ્રિયો ન જાણે.

રસનેન્દ્રિયના પાંચ વિષય—તીખો, કઠવો, કષાયલો, ખાટો, ને મીઠો—એ પાંચ વિષય રસનેન્દ્રિય જાણે, બીજી ચાર ઇન્દ્રિયો ન જાણે.

ઘ્રાણેન્દ્રિયના બે વિષય—સુરભિગંધ ને દુરભિગંધ, એ બે વિષય ઘ્રાણેન્દ્રિય જાણે, બીજી ચાર ઇન્દ્રિયો ન જાણે.

ચક્ષુરિન્દ્રિયના પાંચ વિષય—કાળો, લીલો, રાતો, પીળો, ઘોળો—એ પાંચ વિષય ચક્ષુ જાણે બીજી ચાર ઇન્દ્રિયો ન જાણે.

શ્રોત્રેન્દ્રિયના ત્રણ વિષય તે જીવ શબ્દ, અજીવ શબ્દ, ને મિશ્ર શબ્દ—એ ત્રણ વિષય શ્રોત્રેન્દ્રિય જાણે. બીજી ચાર ઇન્દ્રિયો ન જાણે. એ રીતે પાંચ ઇન્દ્રિયોના ત્રેવીશ વિષયો થયા. એ પ્રમાણે જીવતત્ત્વનો વિચાર કહી બતાવ્યો.

હવે અજીવતત્ત્વના ચૌદ ભેદ કહે છે—ધર્માસ્તિકાય, અધર્માસ્તિકાય, આકાશાસ્તિકાય, કાળ ને પુદ્ગલાસ્તિકાય એ અજીવના મૂળ પાંચ ભેદ; તેના ચૌદ ભેદ થાય તે બતાવે છે.

ધર્માસ્તિકાયના ખંધ, દેશ અને પ્રદેશ. અધર્માસ્તિકાયના ખંધ, દેશ અને પ્રદેશ. આકાશાસ્તિકાયના ખંધ, દેશ અને પ્રદેશ. એ નવ અને કાળનો એક ભેદ સાથે ગણતાં અરૂપી અજીવના દશ ભેદ થાય.

હવે પુદ્ગલાસ્તિકાયના રૂપી ચાર ભેદ કહે છે-ખંધ, દેશ, પ્રદેશ અને પરમાણુ-એ ચાર ભેદ, પ્રથમના દશ ભેદ સાથે મેગવતાં અણુવના ચાદ ભેદ થાય.

હવે એના અર્થ કહે છે-જેમાં શબ્દ, વર્ણ, ગંધ, રસ અને સ્પર્શ નથી, રૂપ નથી, જે ચૈદ રાજલોક વ્યાપી, અસંખ્યાત-પ્રદેશી, વળી જે જળમાં માછલાની જેમ જીવ તથા પુદ્ગલને ચાલવામાં સહાય આપે છે, એવો અખંડ ધર્માસ્તિકાય તેને ખંધ કહીએ. તેનો એક ભાગ અથવા એક ભાગે ઉણો જે ખંધ તેને દેશ કહીએ. જેનો અતિસૂક્ષ્મ નિર્વિભાજ્ય કેવલીની બુદ્ધિએ એક ખંડના બે ખંડ ન થાય તેને પ્રદેશ કહીએ.

તથા જેમાં વર્ણ, ગંધ, રસ, સ્પર્શ, શબ્દ, રૂપ નથી, ચૈદ રાજલોક વ્યાપી, અસંખ્યાત પ્રદેશી, થલમાં મચ્છની જેમ જીવ તથા પુદ્ગલને ધિર થવાને સહાય આપનાર, જે અખંડ અધર્માસ્તિકાય તે ખંધ કહેવાય. તેનો એક ભાગ અથવા એક ભાગે ઉણો ખંધ તે દેશ કહેવાય, તથા સુક્ષ્મ નિર્વિભાજ્ય ખંડ તે પ્રદેશ કહેવાય.

તથા જેમાં શબ્દ, વર્ણ, ગંધ, રસ, સ્પર્શ રૂપ નથી, ચૈદ રાજલોક અલોક વ્યાપી, અનંત પ્રદેશી જીવ અને પુદ્ગલને અવકાશ આપનાર તથા દુધમાં સાકરની જેમ મળેજ તે આકાશાસ્તિકાય એવો અખંડ આકાશાસ્તિકાય તે ખંધ, તેનો એક ભાગ અથવા એક ભાગે ઉણો જે ખંધ તે દેશ, તેનો અતિ સુક્ષ્મ નિર્વિભાજ્ય અને જેના એકના બે ખંડ ન થાય તે પ્રદેશ. એ પ્રમાણે નવ ભેદ થયા.

દશમો કાલ તે જુનાને નવું અને નવાને જુનું કરે એવા સ્વભાવવાલો જાણવો.

તથા જેમાં શબ્દ, વર્ણ, ગંધ, રસ, સ્પર્શ, રૂપ છે, જે ચૌદ રાજલોકવ્યાપી, અસંખ્યાત, સંખ્યાત અને અનંત પ્રદેશી પૂરણ ગણન સ્વભાવવાલો જે અખંડ પુદ્ગલાસ્તિકાય તે ખંધ, તેનો એક ભાગ અથવા એક ભાગે ઉણો ખંધ તે દેશ, અને તેનો અતિ-સૂક્ષ્મ નિર્વિભાજ્ય તથા કેવલીની દૃષ્ટિએ જે એક ખંડના બે ખંડ ન થાય તે પ્રદેશ. તે પ્રદેશ ખંધમાં લાગેલ હોય ત્યાં સુધી પ્રદેશ અને પ્રદેશમાંથી ખરી પડે ત્યારે તે પરમાણુ કહેવાય. એ પ્રમાણે દસ સાથે ચાર મેલવતાં ચૌદ ભેદ થાય.

હવે ષટ્દ્રવ્યનાં નામ કહે છે—ધર્માસ્તિકાય, અધર્માસ્તિકાય, આકાશાસ્તિકાય, કાલ, પુદ્ગલાસ્તિકાય અને જીવાસ્તિકાય.

એ છ દ્રવ્યને દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ, અને ભાવથી ખતાવે છે.

ધર્માસ્તિકાય—દ્રવ્યથકી એક, ક્ષેત્રથકી ચૌદ રાજલોકવ્યાપી, કાલથકી અનાદિ અનંત અને ભાવથકી વર્ણ, ગંધ, રસ અને સ્પર્શ રહિત છે.

અધર્માસ્તિકાય—દ્રવ્યથકી એક, ક્ષેત્રથકી ચૌદ રાજલોકવ્યાપી, કાલથકી અનાદિ અનંત અને ભાવથકી વર્ણ, ગંધ, રસ અને સ્પર્શ રહિત છે.

આકાશાસ્તિકાય—દ્રવ્યથકી એક, ક્ષેત્રથકી લોકાલોકવ્યાપી, કાલથકી અનાદિ અનંત અને ભાવથકી વર્ણ, ગંધ, રસ અને સ્પર્શ રહિત છે.

કાલ—દ્રવ્યથી એક, ક્ષેત્રથકી અઢીઢીપવ્યાપી, કાલથી અનાદિ અનંત અને ભાવથી વર્ણ, ગંધ, રસ અને સ્પર્શ રહિત તથા ગુણ થકી નવાને જુનું ને જુનાને નવું કરે છે.

પુદ્ગલાસ્તિકાય-દ્રવ્યથકી અનંત, ક્ષેત્રથકી ચૈદ રાજલોક-
વ્યાપી, કાલથકી સાદિસાંત અને ભાવથકી વર્ણુ, ગંધ, રસ તથા
સ્પર્શ સહિત છે.

જીવાસ્તિકાય-દ્રવ્યથકી અનંત, ક્ષેત્રથકી ચૈદ રાજલોકવ્યાપી,
કાલથકી અનાદિ અનંત અને ભાવથકી વર્ણુ, ગંધ, રસ અને
સ્પર્શ રહિત છે. એ પ્રમાણે પદ્દ્રવ્યનો વિચાર કહ્યો.

હવે કાલમાન વિશેષ બતાવે છે—અતિ સુક્ષ્મમાં સુક્ષ્મકાલ
તે સમય, ચપટી વગાડીએ એટલામાં અસંખ્યાતા સમય થાય
અથવા આંખ મીંચીને ઉઘાડીએ એટલામાં અસંખ્યાતા સમય થાય.
અથવા કમળના પાન વીંધવાના દૃષ્ટાંતે અસંખ્યાતા સમય થાય.
અસંખ્યાતે સમયે એક આવલી થાય, એક કરોડ સડસઠ લાખ,
સીત્યોતેર હજાર, બસે' ને સોલ આવલીએ એક મુહૂર્ત થાય,
ત્રીશ મુહૂર્ત એક અહોરાત્ર થાય. પંદર અહોરાત્રે એક પક્ષ થાય
બે પક્ષે એક માસ થાય. બાર માસે એક વરસ થાય. અસંખ્યાત
વરસે એક પદ્યોપમ થાય, તે કુવાને દૃષ્ટાંતે. દશ કોડાકોડી
પદ્યોપમે એક સાગરોપમ થાય. દશ કોડાકોડી સાગરોપમે એક
અવસર્પિણીકાલ થાય. દશ કોડાકોડી સાગરોપમે એક ઉત્સર્પિણી-
કાલ થાય. વીશ કોડાકોડી સાગરોપમે એક કાલચક્ર થાય. અનં-
તાકાલચક્રે એક પુદ્ગલ પરાવર્ત થાય એવા અનંતા પુદ્ગલ
પરાવર્ત જીવ ધર્મ વિના ભમ્યો અને ભમશે. એ અજીવ તત્ત્વનો
વિચાર કહી બતાવ્યો.

હવે પુણ્યતત્ત્વ કહે છે—નવ પ્રકારે પુણ્ય બંધાય અને બે-
તાલીશ પ્રકારે ભોગવાય તે બતાવે છે—અણપુન્ને, પાણપુન્ને, વત્થ-
પુન્ને, લેણપુન્ને, સેણપુન્ને, મનપુન્ને, વચનપુન્ને, કાયપુન્ને, નમ-

સ્કારપુન્ને એ નવ પ્રકારે પુણ્ય બંધાય.

હવે બેંતાલીશ પ્રકારે ભોગવાય તે બતાવે છે—શાતાવેદની, ઉચ ગોત્ર, મનુષ્યનીગતિ, મનુષ્યની આનુપૂર્વી, દેવતાનીગતિ, દેવતાની આનુપૂર્વી, પંચેન્દ્રિયજાતિ, પાંચ શરીર તે આહારિક, વૈક્રિય, આહારક, તેજસ અને કાર્મણ શરીર. ત્રણ અંગોપાંગ તે આહારિક અંગોપાંગ, વૈક્રિય અંગોપાંગ અને આહારક અંગોપાંગ. છ સંઘયણુ તે વજ્રપલનારાય, ઋષભનારાય, નારાય, અર્ધનારાય, કીલિકા અને છેવટું સંઘયણુ—એ છ સંઘયણુમાંથી પ્રથમ વજ્રપલનારાય સંઘયણુ હોય. છ સંસ્થાન તે સમચતુરત્ત સંસ્થાન, ન્યગ્રોધ, સાદિ, વામન, કુબ્જ અને હુંડક સંસ્થાન—એ છ સંસ્થાનમાંથી પ્રથમ સમચતુરત્ત સંસ્થાન હોય. શુભવર્ણાદિક ચાર તે શુભવર્ણ, શુભગંધ, શુભરસ અને શુભસ્પર્શ હોય. અગુરૂલધુ નામકર્મ તે શરીર હલકો પણ ન હોય અને ભારે પણ ન હોય. હલકો તે આકડાના કપાસ સમાન અને ભારે તે લોઢાના ગોલા સમાન. પરાઘાત નામકર્મ તે જેનાથી સહુ બીએ. ઉશ્વાસનામકર્મ તે શ્વાસોશ્વાસ વધે ઘટે નહિ. આતપ નામકર્મ તે સૂર્યના ઝિંબની જેમ જેનો તેજ કોઈ ખમી ન શકે. ઊઘોત નામકર્મ તે ચંદ્રમાના ઝિંબની જેમ જેનો તજ હોય. શુભ વિહાયોગતિ તે રાજહંસની જેમ ચાલે. નિમોણ નામકર્મ તે અંગોપાંગ સુંદર હોય—નવનવા રૂપ કરે. દેવતાનો આઉખો, મનુષ્યનો આઉખો, તિર્થચનો આઉખો, તીર્થકર નામકર્મ, અને ત્રસનો દશકો તે ત્રસનામકર્મ, બાહરનામકર્મ, પર્યાસિનામકર્મ, પ્રત્યેકનામકર્મ, ચિરનામકર્મ, શુભનામકર્મ, સૌભાગ્યનામકર્મ, સુસ્વરનામકર્મ, આદેયનામકર્મ અને જસનામકર્મ—એ બેંતાલીશ લેહ પુણ્યથકી પામીએ. એ પુણ્યતત્ત્વનો વિચાર કહ્યો.

હવે પાપતત્ત્વ કહે છે-અઠાર પ્રકારે પાપ બંધાય અને ય્યાત્રી પ્રકારે લોગવાય. પહેલે પ્રાણુતિપાત, મૃષાવાદ, અદત્તાદાન, મૈથુન, પરિગ્રહ, ક્રોધ, માન, માયા, લોભ, રાગ, દ્વેષ, કલહ, અભ્યાખ્યાન, ચાડી, રતિઅરતિ, પરપરિવાદ, માયામૃષાવાદ, અને અઠારમે મિથ્યાત્વશબ્દ-એ અઠાર પ્રકારે પાપ બંધાય.

હવે ય્યાત્રી પ્રકારે લોગવાય તે બતાવે છે-પાંચ જ્ઞાનાવરણી તે મતિજ્ઞાનાવરણી, શ્રુતજ્ઞાનાવરણી, અવધિજ્ઞાનાવરણી, મનઃપર્યવજ્ઞાનાવરણી, કેવલજ્ઞાનાવરણી. પાંચ અંતરાય તે દાનાંતરાય, લાભાંતરાય, લોભાંતરાય, ઉપલોભાંતરાય અને વીર્યાંતરાય. નવ દર્શનાવરણીકર્મના લેહ તે પ્રથમ પાંચ-નિદ્રા, નિદ્રાનિદ્રા, પ્રચલા, પ્રચલાપ્રચલા, અને થીણુદ્ધિ તથા ચક્ષુદર્શનાવરણી, અચક્ષુદર્શનાવરણી, અધિદર્શનાવરણી, અને કેવલદર્શનાવરણી. નીચગોત્ર, અશાતાવેદની, મિથ્યાત્વમોહની, નરકત્રિક તે નરકગતિ, નરકની આનુપૂર્વી અને નરકનો આઉખો. પાંચ વીશ કષાય તે પ્રથમ અનંતાનુબંધી કષાયની ચોકડી તે અનંતાનુબંધી ક્રોધ, માન, માયા અને લોભ. એ ચારે જાવજીવ લગે રહે અને સમકિતનો ઘાત કરે. અપ્રત્યાખ્યાની ક્રોધ, માન, માયા અને લોભ, એ ચાર એક વરસસુધી રહે અને દેશવિરતિનો ઘાત કરે. પ્રત્યાખ્યાની ક્રોધ, માન, માયા અને લોભ એ ચાર ચાર-માસ સુધી રહે અને સર્વવિરતિનો ઘાત કરે. સંજ્વલનો ક્રોધ, માન, માયા અને લોભ, એ ચાર પંદર દિવસ સુધી રહે અને યથાખ્યાત ચારિત્રનો ઘાત કરે. કષાયને સહાય કરે તે નવનોકષાય તે-હાસ્ય, રતિ, અરતિ, લય, શોક, દુઃખ, પુરુષવેદ, સ્ત્રીવેદ અને નપુંસકવેદ. તિર્યચદ્વિક તે તિર્યચનીગતિ અને તિર્યચની આનુ-

પૂર્વી, એકેન્દ્રિયજ્ઞતિ, બેદન્દ્રિયજ્ઞતિ, તેષદ્વિયજ્ઞતિ, ચૌરિન્દ્રિયજ્ઞતિ, અશુભ વિહાયોગતિ તે ઉંટ તથા ગધેડાની પેઠે ચાલે તે. ઉપઘાત નામકર્મ તે સર્વથકી બીએ. અશુભવર્ણાદિક તે અશુભવર્ણ, અશુભગંધ, અશુભ રસ અને અશુભસ્પર્શ. તથા પ્રથમ સંઘયણુ અને પ્રથમ સંસ્થાનવિના પાંચ સંઘયણુ અને પાંચ સંસ્થાન હોય. સ્થાવરદશક તે થાવરનામકર્મ, સુક્ષ્મનામકર્મ, અપર્યાપ્તનામકર્મ, સાધારણનામકર્મ, અથિરનામકર્મ, અશુભનામકર્મ, દૌર્ભાગ્યનામકર્મ, દુસ્વરનામકર્મ, અનાદેયનામકર્મ, અને અપજ્ઞસનામકર્મ. એ બ્યાશી લેદ પાપથકી ઉદય આવે. એ પ્રમાણે પાપતત્ત્વનો વિચાર કહી બતાવ્યો.

હવે આશ્રવતત્ત્વના બેતાલીશ લેદ બતાવે છે—પાંચ ઇન્દ્રિયો તે—સ્પર્શેન્દ્રી, રસેન્દ્રી, ઘ્રાણેન્દ્રી, ચક્ષુષેન્દ્રી અને શ્રોત્રેન્દ્રી. ચાર કષાય તે—ક્રોધ, માન, માયા અને લોભ. પાંચ અવ્રત તે પ્રાણુતિપાત, મૃષાવાદ, અદત્તાદાન, મૈથુન અને પરિગ્રહ. ત્રણ યોગ તે મનો-યોગ, વચનયોગ, અને કાયયોગ.

પચીશ ક્રિયા કહે છે—કાયાથી પાપ લાગે તે કાયિકીક્રિયા. ખાંડા, કટારી, ઘરટી, ઉખલ, મુશલાદિકથી ક્રિયા લાગે તે બીજી અધિકરણિકી ક્રિયા. પરસાથે દ્વેષ ઉપજવીએ તે ત્રીજી પ્રાદ્વેષિકી ક્રિયા. ક્રોધાદિકેકરી પરને પરિતાપ ઉપજવીએ તે ચોથી પરિ-તાપનિકી ક્રિયા. જેભૂંકરી પ્રાણીનો ઘાત થાય તે પાંચમી પ્રાણુતિપાતિકી ક્રિયા. કર્ષણ, ગાડા, વાહન પ્રમુખના આરંભે જે લાગે તે છઠી આરંભિકી ક્રિયા. નવવિધ પરિગ્રહની મમતા રાખવાથી જે લાગે તે સાતમી પારિગ્રહિકી ક્રિયા. માયાપ્રપંચે કરી પોતાનું રૂડું દેખાડે તે આઠમી માયાપ્રત્યયિકી ક્રિયા.

કુશુર, કુદેવ, કુધર્મ સેવતાં સમ્યક્ત્વ દૃઢ ન રાખવાથી જે લાગે તે મિથ્યાત્વદર્શનવર્તિકીક્રિયા. અવિરતિથકી લાગે તે દશમી અપ્રત્યાગ્યાનિકી ક્રિયા. પુરૂષ-સ્ત્રીના રૂપાદિક દેખી કર્મ ઉપાજે તે અગ્યારમી દષ્ટિકીક્રિયા. સુકુમાલ સ્પર્શભાણી વારંવાર સ્પર્શે તે બારમી સ્પૃષ્ટિકીક્રિયા. કોઈકને રૂડું દેખી અદેખાઈ કરે તે તેરમી પાડુચ્ચકીક્રિયા. પોતાના ચતુષ્પદાદિકની લોક પ્રશંસા સાંભળી હર્ષ પામે તે ચૌદમી સામંતોપનિપાતિકીક્રિયા. ફૂરપાણું રાખે તે પંદરમી નૈસર્ગીકીક્રિયા. પોતાના હાથે પાપ કરતાં લાગે તે સોલમી સ્વહસ્તિકીક્રિયા. આજ્ઞા કરી બીજા પાસે કામ કરાવીએ તે સત્તરમી આજ્ઞાપનિકીક્રિયા. ફલાદિક વિદ્યારતાં જે લાગે તે અઠારમી વિદ્યારણીકીક્રિયા. શુન્ય મને વસ્તુ લેતાં, મુકતાં જે લાગે તે ઓગણીશમી અનાલોગિકીક્રિયા. પોતાની ઇચ્છા વિના પરના ઉપરોધથી કરતાં જે લાગે તે વીશમી અનવકાંક્ષાપ્રત્યયિકીક્રિયા. કુંભાર, સોનાર, લોહારાદિક અન્યને પ્રયોગ દઇ કામ કરાવે તે એકવીશમી અન્યપ્રાયોગિકીક્રિયા. સતી બલતી હોય, ચોર મરાતો જોતાં ઘણા માણસો સમુદાયકર્મ બાંધે તે બાવીશમી સમુદાયિકીક્રિયા. માયા અને લોભે પ્રેમ ઘણો વધારે તે ત્રેવીશમી પ્રેમીકીક્રિયા. ક્રોધે, માને કરી દ્રેષ ઘણો વધારે તે ચોવીશમી દ્રેષિકીક્રિયા. કેવલીને કાય-યોગે કરી બેસતાંજતાં ક્રિયા લાગે તે પચીશમી ઇરિયાપથિકીક્રિયા. એ બેંતાલીશ પ્રકારે નવાં પાપ આવે તેને આશ્રવ કહીએ. એ પ્રમાણે આશ્રવતત્ત્વનો વિચાર કહ્યો.

હવે સંવરતત્ત્વના સત્તાવન ભેદ બતાવે છે—પ્રથમ પાંચ સમિતિ તેમાં ઇરિયાસમિતિ તે જ્યણાએ ચાલે, લાવાસમિતિ

તે વિચારીને નિરવધ વચન બોલે. એવણાસમિતિ તે બેંતાલીશ દોષ રહિત આહાર લાવે. આદાનલંકમત્ત નિખખેવણા સમિતિ તે વસ્તુ લેતાં મૂકતાં જયણાએ પુંજને લેવી મૂકવી, પારિષાપનિકા સમિતિ તે લઘુનીતિ, વડીનીતિ, શ્લેષ્મ, બલખાં પ્રમુખ પરઠવવાં તે જયણાએ પુંજને પરઠવવાં. એ પાંચ સમિતિ.

હવે ત્રણગુપ્તિ કહે છે-મનોગુપ્તિ, વચનગુપ્તિ અને કાયગુપ્તિ.

હવે બાવીશ પરીસહ કહે છે-ક્ષુધા પરીસહ તે ભૂખ સહેવી. તૃષાપરીસહ તે તરસ સહેવી. શીતપરીસહ તે ટાઢ સહેવી, ઉષ્ણપરીસહ તે તાપ સહેવો. ડાંસમસાપરીસહ તે ડાંસ મચ્છર કરડે તે સહેવું. અચેલ પરીસહ તે વસ્ત્રનો અભાવ, રતિઅરતિપરીસહ તે શાતા અશાતા સહન કરવી. સ્ત્રીપરીસહ તે સ્ત્રીનું અંગ દેખતાં વિકાર ન પામે. ચર્યાપરીસહ તે વિહાર કરે, ગામ ઉપાશ્રયપર મોહ ન કરે. નિષેધા પરીસહ તે અડગપણે બેસવું અને સજ્જાય કરતાં ઉપસર્ગ થાય તે સહેવા. શય્યા પરીસહ તે ડાલસંથારે સુવું. તથા શુભ અશુભ ઉપાશ્રય દેખી સુખદુઃખ ન માને. આક્રોશ પરીસહ તે લોકના પાડુઆ કંઠણ વચન સહેવાં, વધપરીસહ તે છેદન-ભેદન કે મરણાંત કષ્ટ સહે. યાચનાપરીસહ તે ઊંચ નીચ કુલે ભિક્ષા માગવી, માગતાં લાજ ન કરે. અલાભપરીસહ તે ગોચરીએ જતાં ભિક્ષા ન પામે. રોગપરીસહ તે રોગ ઉપજે તે સહેવું. તૃણસ્પર્શપરીસહ તે ડાલસંથારે સુતાં તૃણાદિક ખુંચે તે સહેવાં. મલપરીસહ તે શરીરે મેલ ધારે પણ ઉતારે નહિ. સત્કારપરીસહ તે આદર-અનાદર પામે રાજ કે નારાજ ન થાય. પ્રજ્ઞાપરીસહ તે રાજ પ્રધાનાદીક

વાંદતાં ગર્વ ન ધરે, બહુ ભણીને અભિમાન ન લાવે. અજ્ઞાન પરિસહ તે ભણતાં ન આવડે તો ખેદ ન કરે. સમ્યક્ત્વ પરિસહ-તે સમજ ન પડે છતાં ભગવંતના વચનમાં શંકા ન રાખે. એ બાવીશ પરિસહ કહ્યા.

હવે દશ પ્રકારે યતિધર્મ કહે છે—પ્રથમ ક્ષમા ધર્મ તે ક્રોધ વારે, માર્દવ તે માન મારે, આર્જવ તે સરલતા રાખે, માયા કુઠકપટ ન રાખે, મુક્તિ તે લોભ ન રાખે, તપ તે બાર પ્રકારે—છ બાહ્ય અને છ અભ્યંતર. સંયમ તે સત્તર પ્રકારે, સત્ય તે સત્યતા રાખે, શૌચ તે દ્રવ્ય અને ભાવથી મન, વચન અને કાયાને પવિત્ર રાખે, અક્રિંચન તે પરિગ્રહ ન રાખે, અને દશમું બ્રહ્મચર્યધર્મ.

હવે બાર ભાવના કહે છે—પ્રથમ અનિત્યભાવના તે સંસારમાં સર્વ પદાર્થ અનિત્ય છે એમ ભાવવું. બીજી અશરણુ ભાવના તે જીવને ધર્મવિના કોઇ શરણુ નથી એમ ભાવવું. ત્રીજી સંસાર ભાવના તે ચાર ગતિરૂપ સંસાર દુઃખરૂપ છે એમ ભાવવું. ચોથી એકત્વ ભાવના તે આ જીવ એકલો આવે છે ને એકલો જાય છે એમ ભાવવું તે. પાંચમી અન્યત્વ ભાવના તે આ જીવ અને શરીર બંને જુદા છે, પણ એક નથી એમ ભાવવું. છઠી અશુચિ ભાવના તે આ શરીર અપવિત્રતાનું સ્થાન છે એમ ભાવવું. સાતમી આશ્રવભાવના તે ખેંતાલીશ પ્રકારે નવા પાપ આવે છે એમ ભાવવું. આઠમી સંવર ભાવના તે સત્તાવન પ્રકારે આવતાં પાપ રોકાય એમ ભાવવું. નવમી નિર્જરા ભાવના તે બાર પ્રકારના તપે કરીને પૂર્વકૃત કર્મનો ક્ષય થાય એમ ભાવવું. દશમી લોક સ્વરૂપભાવના તે ચૌદ રાજલોકનું સ્વરૂપ વિચારવું. અગ્યારમી

ઓધિદુર્લભ ભાવના તે જીવને સમકિતની પ્રાપ્તિ દુર્લભ છે, એમ ભાવવું. ખારમી ધર્મભાવના તે ધર્મના સહાયકારી અરિહંત તથા સાધુ છે એમ ભાવવું.

હવે પાંચ ચારિત્ર કહે છે—પ્રથમ સામાયિક ચારિત્ર તે સમપરિણામે રહેવું. બીજું છેદોપસ્થાનીય ચારિત્ર તે પૂર્વપર્યાયને છેદીને વડી દીક્ષા આપવી તે. ત્રીજું પરિહારવિશુદ્ધિ ચારિત્ર તે નવજાણા ગચ્છથકી નીકલીને અઠાર માસ સુધી તપ કરે તે. ચોથું સુશ્મસંપરાય ચારિત્ર તે દશમે ગુણઠાણે હોય તે વખતે માત્ર એક સંજવલન લોભ હોય. પાંચમું યથાખ્યાત ચારિત્ર તે ખારમે ગુણઠાણે હોય તે વખતે કષાયમાત્રનો ક્ષય હોય છે. એ સત્તાવન પ્રકારે આવતાં પાપ રોકાય માટે તેને સંવર કહીએ. એ રીતે સંવરનો વિચાર કહ્યો.

હવે નિર્જરાતત્વના ખાર લેક બતાવે છે—છ બાહ્ય અને છ અભ્યંતર. તેમાં પ્રથમ બાહ્ય તપ છ પ્રકારે કહે છે—પહેલું અન-શન તપ તે ન ખાવું એટલે એક ઉપવાસથી છ માસ સુધી. બીજું ઉણાદરી તપ તે પુરૂષનો બત્રીશ કવલનો આહાર, સ્ત્રીનો અઠ્યા-વીશ કવલનો આહાર, અને નપુંસકનો ચોવીશ કોલીયાનો આહાર, તેમાંથી એછો લેવો તે. ત્રીજું વૃત્તિસંક્ષેપ તપ તે દ્રવ્યની ધારણા કરવી. રસત્યાગ તપ તે દુધ, દહીં, ઘી, તેલ, ગોળ અને કડા વિગત—એમાંથી ત્યાગ કરવો તે ચોથું રસત્યાગ તપ. પાંચમું કાયકક્ષેશ તપ તે લોચ કરાવવો, આતાપના લેવી તથા આસન ધારવા. છઠું સંલીનતા તપ તે અંગોપાંગ ગોપવવા. એ છ પ્રકારે બાહ્ય તપ.

હવે છ પ્રકારે અભ્યંતર તપ કહે છે—પહેલું પ્રાયશ્ચિત તપ

તે આલોચણા લેવી, બીજું વિનય તપ તે વડેરાનો વિનય રાખ-
વો. ત્રીજું વૈયાવચ્ચ તપ તે બાલ, ગ્લાન, તપસીને આહાર,
પાણી, વસ્ત્ર, પાત્ર, ઔષધ પ્રમુખ લાવી આપવા તે. ચોથું સ-
જ્જાત્યતપ તે ભણવું ભણાવવું તે. પાંચમું ધ્યાનતપ તે ધ્યાન કરવું
તે. છઠું નિર્જરાતપ તે આહાર પ્રમુખને વોસિરાવીને કાઢિસ-
ગપણે રહેવું તે. એમ છ પ્રકારે અભ્યંતર તપ છે, બાર પ્રકા-
રના તપથી પૂર્વકૃત કર્મની નિર્જરા થાય છે, માટે તેને નિર્જરા
કહીએ. એ નિર્જરા તત્ત્વનો વિચાર કહ્યો.

હવે બાંધતત્ત્વના ચાર ભેદ કહે છે—૧ પ્રકૃતિબાંધ ૨ સ્થિ-
તિબાંધ, ૩ અનુભાગબાંધ, ૪ પ્રદેશબાંધ.

એ ચાર ભેદની ઓલખાણ બતાવે છે—પ્રકૃતિબાંધ તે કર્મના
સ્વભાવને કહીએ. જેમ વાતાપહારી દ્રવ્ય તે વાયુને હરે,
પિત્તાપહારી દ્રવ્ય તે પિત્તને હરે, કફાપહારી દ્રવ્ય તે કફને હરે,
તેમ કોઈક કર્મનો સ્વભાવ જીવના જ્ઞાનગુણને રોકવાનો છે,
કોઈ કર્મનો સ્વભાવ જીવના દર્શનગુણને રોકવાનો છે.

સ્થિતિબાંધ તે કાલમાન કહીએ. તથા કર્મનો એકઠા-
ણીઓ, બેઠાણીઓ, ત્રિઠાણીઓ અને ચોઠાણીઓ જે રસ, તેને
અનુભાગબાંધ કહીએ. તેમજ પાસેરીઆ લાડુની જેમ કર્મના જે
દલીયા, તેને પ્રદેશબાંધ કહીએ.

હવે પ્રકૃતિબાંધને વિશેષથી બતાવે છે—જ્ઞાનાવરણી કર્મ
તે આંખના પાટા સમાન છે. જેમ આંખનો સ્વભાવ જોવાનો
છે, પણ પાટો બાંધતાં દેખી ન શકાય, તેમ જીવનો સ્વભાવ
સર્વ તત્ત્વને જોવા કે જાણવાનો છે, પણ જ્ઞાનાવરણી કર્મ ન
ઉઠ્યથી કાંઈ જાણી ન શકાય. તે મત્યાદિક પાંચ જ્ઞાન છે.

મતિજ્ઞાનને ઢાંકે તે મતિજ્ઞાનાવરણી કહીએ. તેના ઉદયથી ઔત્પતિકી, વૈનયિકી, કાર્મણિકી અને પારિણામિકી એ ચાર પ્રકારની બુદ્ધિ ન ઉપજે. શ્રુતજ્ઞાનને આવરે તે શ્રુતજ્ઞાનાવરણી, તેના ઉદયથી ભણતાં ગણતાં ન આવરે તથા વાંચ્યા સાંભળ્યા ઉપર રૂચિ ન થાય. અવધિજ્ઞાનને આવરે તે અવધિજ્ઞાનાવરણી, તેના ઉદયથી અવધિજ્ઞાન ન ઉપજે. મનઃપર્યવજ્ઞાનને આવરે તે મનઃપર્યાયજ્ઞાનાવરણી. તેના ઉદયથી મનઃપર્યવજ્ઞાન ન ઉપજે. કેવલજ્ઞાનને આવરે તે કેવલજ્ઞાનાવરણી, તેના ઉદયથી કેવલજ્ઞાન ન ઉપજે.

દર્શનાવરણી કર્મ પોલીયા સમાન છે. જેમ કોઈ માણસ રાત્રના દર્શન કરવાને ઇચ્છે, પણ પોલીયો દર્શન કરવા ન આપે, તેમ જીવનો સ્વભાવ સર્વ વસ્તુને જોવાનો છે, પણ દર્શનાવરણી કર્મના ઉદયથી કાંઈ દેખી ન શકે. તે દર્શન ચાર છે. ચક્ષુએ કરી દેખવું તે ચક્ષુદર્શન. તે ચક્ષુદર્શનને આવરે તે ચક્ષુદર્શનાવરણી. તેના ઉદયથી છતી આંખે પડલાદિક કાંઈ દેખી ન શકે. ચક્ષુ વિના ચાર ઇન્દ્રિયોએ દેખવું તે અચક્ષુદર્શન, તેને આવરે તે અચક્ષુદર્શનાવરણી. તેના ઉદયથી છતે અચક્ષુદર્શને પણ રોગાદિક જોગે કાંઈ જોઈ ન શકે. અવધિદર્શનને આવરે તે અવધિદર્શનાવરણી. તેના ઉદયથી અવધિદર્શન ન ઉપજે. કેવલદર્શનને ઢાંકે તે કેવલદર્શનાવરણી. તેના ઉદયથી કેવલદર્શન ન ઉપજે. દર્શનાવરણીકર્મના ઉદયથી પાંચ નિદ્રા પણ હોય. એક-એ સાદમાં જાગે તે નિદ્રા. દુઃખે જાગે તે નિદ્રા નિદ્રા. ખેડો ઉભો ઉઘે તે પ્રચલા. ચાલતાં ઉઘે તે પ્રચલા. પ્રચલા. નિદ્રામાં હાથીના દંતૂસલ કાઢી આવે તે થીજીદિ.

વેદનીકર્મ તે મધુલિપ્ત ખડ્ગધારાને ચાટવા સમાન છે. તે ખડ્ગધારાને ચાટતાં મધુની મીઠાશથી શાતા ઉપજે અને જીભ કપાય ત્યારે અશાતા ઉપજે. તેમ જીવને શાતા અશાતા સંલગ્ન છે. વેદનીકર્મનો સ્વભાવ તે જીવના અવ્યાખાધ ગુણને રોકવાનો છે.

મોહનીકર્મ મદિરાની છાક સમાન છે. જેમ મદિરા પીધે જીવ વિકલ થાય, હિત અહિત કાંઈ ન જાણે, તેમ જીવ મોહનીકર્મના ઉદયથી ધર્મ અધર્મ કાંઈ ન જાણે. મોહનીકર્મનો સ્વભાવ જીવના ચારિત્રગુણને રોકવાનો છે. જીવ તો અનંત-ચારિત્રમય છે, પણ તે મોહની કર્મે રોકયો છે.

આયુકર્મ તે હેડ સમાન છે. જેમ હેડમાં પડયો ચોર નીકલવાને વાંછે પણ રાજના હુકમ વિના નીકલી ન શકે, તેમ જીવ અશુભ નરકાદિકનો આઉખો ભોગવતો છતો નીકલવા વાંછે, પણ આઉખો પૂરણ ક્રીધા વિના નિકલી ન શકે, તે આયુકર્મનો સ્વભાવ જીવના અવિનાશી ગુણને રોકવાનો છે.

નામકર્મ ચિતારા સમાન છે. જેમ ચિતારો નાના મોટા કાળા—ઘોળા વિવિધ પ્રકારના રૂપ આલેખે, તેમ જીવ નામકર્મના ઉદયથી ચિત્રરૂપ ભવમાં ભમે. નામકર્મનો સ્વભાવ જીવના અરૂપી ગુણને રોકવાનો છે.

ગોત્રકર્મ કુંભાર સમાન છે. જેમ કુંભાર ઘીનો ઘડો બનાવે અને મધનો ઘડો પણ બનાવે, તેમ જીવ ગોત્રકર્મના ઉદયથી ઉચ્ચ—નીચ ગોત્રે ઉપજે. ઉચ્ચ ગોત્રે ઉપજે ત્યારે ભારી થાય અને નીચ ગોત્રે ઉપજે ત્યારે હલકો થાય. જીવ પોતે તે હલકો પણ નથી અને ભારે પણ નથી. જીવ તો અગુરુલઘુ

સ્વભાવી છે, ગોત્રકર્મનો સ્વભાવ જીવના અગુરૂલધુગુણને રોકવાનો છે.

અંતરાયકર્મ ભંડારી સમાન છે—જેમ રાજા દાન દેવરાવે પણ ભંડારી દાન ન આપે, તેમ જીવને અંતરાયકર્મના ઉદયથી દાન, લાભ, ભોગ, ઉપભોગ અને વીર્ય આદિ અનંતશક્તિ છે, તે પ્રગટ ન થાય. તે અંતરાયકર્મનો સ્વભાવ જીવની અનંત શક્તિને રોકવાનો છે. એ પ્રકૃતિબંધ કહ્યો.

હવે સ્થિતિબંધ કહે છે—જ્ઞાનાવરણી, દર્શનાવણી, વેદની અને અંતરાય એ ચાર કર્મની ત્રીશ કોડાકોડી સાગરોપમની સ્થિતી છે, આયુકર્મની તેત્રીશ સાગરોપમની, નામ અને ગોત્રકર્મની વીશ કોડાકોડી સાગરોપમની અને મોહનીયકર્મની સિત્તેર કોડાકોડી સાગરોપમની સ્થિતિ છે. એ સ્થિતિબંધ કહ્યો એ બિત્કુળ સ્થિતિ.

હવે અનુભાગબંધ અને પ્રદેશબંધ તે પાંચમા કર્મગ્રંથથી બાજુપા.

હવે બેતાલીશ પુણ્યની પ્રકૃતિ અને બ્યાશી પાપની પ્રકૃતિ તે સર્વ મલીને એકસો ચોવીશ પ્રકૃતિ થાય. તેમાં વર્ણાદિક ચાર બે ઠેકાણે બતાવ્યા છે. તે એક ઠેકાણે ગણીએ. જે સમયે જીવ શુભ પ્રકૃતિ બાંધે, તે સમયે અશુભ પ્રકૃતિ ન બાંધે અને જે સમયે અશુભ પ્રકૃતિ બાંધે તે સમયે શુભ પ્રકૃતિ ન બાંધે તે માટે એક ઠેકાણે ગણીએ ત્યારે એકસો વીશ પ્રકૃતિ થાય.

એકસો વીશ પ્રકૃતિનાં નામ કહે છે—મતિજ્ઞાન, શ્રુતજ્ઞાન, અવધિજ્ઞાન, મનઃપર્યવજ્ઞાન, અને કેવલજ્ઞાન. એ પાંચ જ્ઞાનને આવરે તે જ્ઞાનાવરણી પાંચ, દર્શનાવરણી નવ, તેમાં પાંચ નિદ્રા અને ચાર દર્શન. વેદનીની બે, શાતાવેદની ને અશાતાવેદની,

મોહનીની અઠ્યાવીશ, તેમાં પચીશ કષાય તથા ત્રણ મોહની તે સમકિત મોહની, મિશ્રમોહની અને મિથ્યાત્વમોહની. આયુર્કર્મની ચાર તે દેવઆયુ વિગેરે. એ અડતાલીશ થાય.

હવે નામકર્મની એકસો ને ત્રણ પ્રકૃતિ કહે છે-ગતિ, જાતિ, શરીર, ઉપાંગ, બંધન, સંઘાતન, સંઘયણ, સંસ્થાન, વર્ણ, ગંધ, રસ, સ્પર્શ, અનુપૂર્વિ અને વિહાયોગતિ-એ ચૌદ પિંડપ્રકૃતિની ઉત્તરપ્રકૃતિ પંચોતેર થાય. તે કહે છે. ગતિ ચાર તે દેવગતિ આદિ. જાતિ પાંચ તે એકેંદ્રિ આદિ. શરીર પાંચ તે ઔદારિક આદિ, ઉપાંગ ત્રણ તે ઔદારિક આદિ. બંધન પંદર તે ઔદારિક ઔદારિક બંધન, વૈક્રિય વૈક્રિય બંધન, આહારક આહારક બંધન, ઔદારિક તૈજસબંધન, વૈક્રિય તૈજસબંધન, આહારક તૈજસબંધન, ઔદારિક કાર્મણબંધન, વૈક્રિય કાર્મણબંધન, આહાર-કાર્મણબંધન, ઔદારિક તૈજસ કાર્મણબંધન, વૈક્રિય તૈજસ કાર્મણ-બંધન, આહારક તૈજસ કાર્મણબંધન, તૈજસ તૈજસ બંધન, તૈજસ કાર્મણબંધન, અને કાર્મણ કાર્મણબંધન. સંઘાતન પાંચ તે ઔદારિક આદિ. સંઘયણ છ. સંસ્થાન છ. વર્ણાદિક વીશ તે વર્ણ, ગંધ, રસ અને સ્પર્શ. આનુપૂર્વી બે, વિહાયોગતિ બે, તે શુભવિહાયોગતિ અને અશુભવિહાયોગતિ. આઠ પ્રત્યેક પ્રકૃતિ તે પરાઘાત નામકર્મ, ઉશ્વાસ નામકર્મ, આતપ નામકર્મ, ઉદ્યોત નામકર્મ, અગ્નિલઘુ નામકર્મ, તીર્થકર નામકર્મ, નિર્માણ નામકર્મ, ઉપઘાત નામકર્મ; એ ત્રાશી પ્રકૃતિ થઈ તેની સાથે ત્રસ દશકો અને થાવર દશકો એ બે દશકાની વીશ મેલવતાં એકસો ને ત્રણ પ્રકૃતિ નામકર્મની થાય. તેની સાથે પ્રથમની અડતાલીશ પ્રકૃતિ ગણતાં સર્વ મલીને એકસોને

એકાવન પ્રકૃતિ થાય. તેમાં ગોત્રકર્મની બે તે ઉચ્ચ-ગોત્ર અને નીચગોત્ર અને અંતરાયની પાંચ મેલવતાં એકસોને અઠાવન પ્રકૃતિ જીવને સત્તામાં હોય, પણ ઉદય અને ઉદીરણાએ તો એકસોને બાવીશ હોય. તે આ પ્રમાણે કે નામકર્મની એકસો ને ત્રણ પ્રકૃતિ ગણી છે, તેમાંથી છત્રીશ ઘટાડીએ ત્યારે બાકી સડસઠ રહે, તે બતાવે છે—વર્ણાદિક વીશમાંથી ચાર લેવી, સોલ ઘટાડવી, શરીર પાંચ, બંધન પંદર અને સંઘાતન પાંચ એ પચીશમાંથી પાંચ ગણીએ અને વીશ ઘટાડીએ ત્યારે નામકર્મની સડસઠ પ્રકૃતિ રહે. બીજી જેની જેટલી છે તેની તેટલી ગણીએ ત્યારે ઉદય ઉદીરણાએ એકસો બાવીશ હોય અને બંધે એકસોવીશ પ્રકૃતિ હોય. તે મોહનીની અઠ્યાવીશ ગણી છે, તેની છવીશ ગણીએ ને બે ઘટાડીએ, કારણકે જીવ મિથ્યાત્વ ગુણઠાણે વરતતો છતો સમકિત મોહનીને મિથ્યાત્વમોહની ન બાંધે, ત્યારે બંધે એકસોને વીશ પ્રકૃતિ હોય તે એકસોનેવીશ પ્રકૃતિ જીવ સત્તાવાન હેતુએ કરી બાંધે છે.

તે સત્તાવન હેતુનાં નામ કહે છે—પાંચ મિથ્યાત્વના તે પહેલું આભિગ્રહિક એટલે ખોટું સાચું જાણે નહિ, ગ્રહ્યું તે ગ્રહ્યું, ગર્હભ પુંછની પેઠે તે મૂકે નહિ, તે આભિગ્રહિક મિથ્યાત્વ. બીજું અનભિગ્રહિક મિથ્યાત્વ તે કોઈ ધર્મને નિશ્ચેયકી ગ્રહે નહિ. ત્રીજું અભિનિવેશિક મિથ્યાત્વ તે ખોટું જાણે પણ મૂકે નહિ. ચોથું સાંશયિક મિથ્યાત્વ તે મનથી સંશય ન મિટે. પાંચમું અનાભોગ મિથ્યાત્વ તે અજાણપણું.

બાર અવિરતિ તે પાંચ ઇન્દ્રિયો, મન, અને છ કાય, પચીશ ~~પ્રકાર~~ અને પંદર યોગ, તે પંદર યોગના નામ કહે છે—સત્યમનોત્

યોગ, અસત્યમનોયોગ, સત્યમૃષામનોયોગ, અસત્યમૃષામનોયોગ, સત્યવચનયોગ, અસત્યવચનયોગ, સત્યામૃષાવચનયોગ, અસત્યામૃષાવચનયોગ, આદારિકકાયયોગ, આદારિકમિશ્રકાયયોગ, વૈકિયકાયયોગ, વૈકિયમિશ્રકાયયોગ, આદારકકાયયોગ, આદારકમિશ્રકાયયોગ, તેજસકાર્મણકાયયોગ. એ સત્તાવન હેતુએ કરીને જીવ એકસો વીશ પ્રકૃતિ બાંધે છે, તેને બંધ કહીએ.

હવે મૂલ આઠ પ્રકૃતિના હેતુ બતાવે છે-પ્રત્યનીકપણું તે શુરુ તથા જ્ઞાનીની નિંદા કરે, નિન્હવપણું તે શુરૂને આલવે, ઉપધાતપણું તે શુરુ તથા જ્ઞાનીપર ઘાત કરે, પ્રદ્વેષપણું તે શુરૂ તથા જ્ઞાનીનો દ્વેષ કરે, ભણ્ણતાં ગણ્ણતાંને અંતરાય કરે, અતિ આશાતના તે પાટી, પોથી, કવણી, ઠવણી, સાપડા, સાપડી, વહી, દસ્તરી, કાગલીયાઓ પ્રતે પગ લગાડે, થુંક લગાડે, થુંકેકરી અક્ષર ભાંજે, મલમૂત્ર લગાડે, બાલે-બલે એટલા વાના કરતો છતો જીવ જ્ઞાનાવરણી તથા દર્શનાવરણી એ બે કર્મ ઉપાર્જે.

તથા જે શુરૂની ભક્તિ કરે, ક્ષમા રહિત વ્રત કરે, કરૂણા ધરે, કષાયને જીતે, દાને યુક્ત હોય, દૃઢધર્મ રાખે, એટલા વાના કરતો છતો જીવ શાતાવેદનીકર્મ ઉપાર્જે, અને તેથી વિપરીત આલે તો અશાતાવેદની ઉપાર્જે.

ઉન્માર્ગની દેશના આપે, સન્માર્ગનો નાશ કરે, દેવદ્રવ્ય હરે, જિન, મુનિ ને ચૈત્યની નિંદા કરે, એથી જીવ દર્શનમોહની કર્મ ઉપાર્જે. સોલ કષાય અને નવ નોકષાયને વશ થયો થકો જીવ બે પ્રકારે ચારિત્રમોહનીકર્મ ઉપાર્જે, એટલે કષાયમોહની અને હાસ્યમોહની. તથા મિથ્યાદષ્ટિ, મહાઆરંભ, પરિચ્છેદ, તીવ્ર,

ક્રોધ, કુશીલપણું, પાપમતિ અને રૌદ્રપરિણામ એટલાવાના કરતો હતો જીવ નરકાયુ ખાંધે. ગુપ્ત હૃદય, હઠી ને શલ્ય સહિત હતો જીવ તીર્થચતુર્થ આયુ ખાંધે. સ્વભાવે કષાયપાતલા, દાનરૂચિ, મધ્યમ ગુણ એટલાવાના કરતો હતો જીવ મનુષ્યાયુ ખાંધે. અવિરતિ, સમ્યગ્દષ્ટિ, દેશવિરતિ, સરાગસંયમ, બાલતપ તથા અકામ-નિર્જરા એટલાવાના કરતો હતો જીવ દેવાયુ ખાંધે. સરલપણું અને નિરભિમાનથી જીવ શુભ નામકર્મ ખાંધે, એ થકી વિપરી-તપણે વરતતાં જીવ અશુભનામકર્મ ખાંધે. ગુણદષ્ટિ, નિર્મદ, ભણવા ભણાવવામાં રૂચિ તથા જિનાદિકની ભક્તિ કરતો હતો જીવ ઉચ્ચગોત્ર ખાંધે, એથકી વિપરીત ચાલે તો નીચગોત્ર ઉપાર્જે. ચાર પ્રકારની જિનની પૂજામાં વિધન કરે, તે નામજિન, થાપના-જિન, દ્રવ્યજિન અને ભાવજિન તથા હિંસાદિક પાંચ આશ્રવને સેવતો હતો જીવ અંતરાયકર્મ ઉપાર્જે. એ મૂલ આઠ પ્રકૃતિના હેતુ કહ્યા. એ પ્રમાણે બંધતત્ત્વનો વિચાર કહ્યો.

હવે મોક્ષતત્ત્વ કહે છે—મોક્ષતત્ત્વના નવ ભેદ તે સંતપદ પ્રરૂપણા, દ્રવ્યપ્રમાણ, ક્ષેત્રપ્રમાણ, સ્પર્શદ્વાર, કાલદ્વાર, અંતરદ્વાર, ભાગદ્વાર, ભાવદ્વાર અદ્ય-અહુત્વદ્વાર એ નવ ભેદ.

મોક્ષપદ સંત એટલે છતું છે, શુદ્ધ અને વિદ્યમાન છે, પણ આકાશના કુસુમની જેમ અછતું નથી. જેમ આકાશનું ફૂલ કહે-વાય, પણ તે છે નહિ, તેમ મોક્ષપદ અછતું નથી. મોક્ષપદ તો છે છે ને છે.

તે મોક્ષપદની બાસઠ માર્ગણાએ કરી પ્રરૂપણા કરે છે. તે બાસઠ માર્ગણાના નામ કહે છે—ગતિ, ઇન્દ્રિય, કાય, યોગ,

વેદ, ક્ષાય, જ્ઞાન, સંયમ, દર્શન, લેશ્યા, ભવિ, સમકિત, સંજી ને આહારી, એ ચૌદ મૂલ માર્ગજ્ઞાની ઉત્તર ખાસઠ માર્ગજ્ઞા થાય, તેમાંથી દશ માર્ગજ્ઞાએ મોક્ષે જાય.

તે દશ માર્ગજ્ઞા ખતાવે છે. ગતિમાર્ગજ્ઞા ચાર, તેમાંથી મનુષ્યગતિ મોક્ષે જાય. ઇન્દ્રિયમાર્ગજ્ઞા પાંચ, તેમાંથી પચ્ચેદ્રી મોક્ષે જાય. કાયમાર્ગજ્ઞા છ, તેમાંથી ત્રસકાય મોક્ષે જાય. યોગ-માર્ગજ્ઞા ત્રણ, તેમાંથી સયોગી મોક્ષે જાય. સયોગી તેરમા ગુણ-ઠાણા સુધી હોય. વેદમાર્ગજ્ઞા ત્રણ, તે સવેદી મોક્ષે ન જાય, સવેદી નવમા ગુણઠાણાસુધી હોય. કષાયમાર્ગજ્ઞા ચાર, તે સક-ષાય મોક્ષે ન જાય. જ્ઞાનમાર્ગજ્ઞા આઠ તેમાંથી કેવલી મોક્ષે જાય. સંયમમાર્ગજ્ઞા સાત, તેમાંથી યથાખ્યાતવાલો મોક્ષે જાય. દર્શનમાર્ગજ્ઞા ચાર, તેમાંથી કેવલદર્શની મોક્ષે જાય. લેશ્યામા-ર્ગજ્ઞા છ, તે સલેશ્યી એટલે લેશ્યાવાળો મોક્ષે ન જાય. ભવિ અને અભવિમાર્ગજ્ઞા બે, તેમાંથી ભવિ મોક્ષે જાય. સમકિત માર્ગજ્ઞા છ, તેમાંથી ક્ષાયિકવાલો મોક્ષે જાય. સંજી અસંજી માર્ગજ્ઞા બે, તેમાંથી સંજી મોક્ષે જાય. આહારી ને અનાહારી માર્ગજ્ઞા બે, તેમાંથી અનાહારી મોક્ષે જાય. એ દશ માર્ગજ્ઞાએ મોક્ષે જાય. ખાકીની ખાવન માર્ગજ્ઞાએ મોક્ષે ન જાય, એ છતા પદની પ્રરૂપણા કહી. એ રીતે મોક્ષતત્ત્વના પહેલા ભેદનો અર્થ કહ્યો.

હવે દ્રવ્યપ્રમાણ. તે દ્રવ્યથકી સિદ્ધના જીવ અનંત છે, ક્ષેત્રથકી ચૌદ રાજલોકને અસંખ્યાતમે ભાગે એક સિદ્ધ પણ છે અને અનેક સિદ્ધ પણ છે. ક્ષેત્રથકી સ્પર્શના કાંઈક અધિક છે; કારણ કે ચોમેરના અલોકના પ્રદેશ ફરસી રહ્યા છે. એક સિદ્ધને આશ્રી સિદ્ધની સાદી છે તથા ફરી ચવવું નથી, તેથી પડવાના અભાવે અનંત છે, માટે કાલથકી સિદ્ધની સાદિ અનંત સ્થિતિ

કહીએ. સિદ્ધના જીવને અંતર નથી, જે સિદ્ધપણથી ચવીને સંસારમાં આવી પાછાં મોક્ષે જતા હોય તો અંતર હોય, તે સિદ્ધને નથી. ભાગ્યકી સર્વ જીવને અનંતમેભાગે સિદ્ધના જીવ છે. જેકાલે જ્ઞાનીને પુછીએ, તે કાલે એમ કહે જે એક નિગોદનો અનંતમો ભાગ મોક્ષે ગયો, તે સર્વ જીવનો પણ અનંતમો ભાગ થયો.

હવે ભાવદ્વાર કહે છે, તેમાં પ્રથમ ભાવના પાંચ નામ કહે છે—ઉપશમ, ક્ષાયિક, મિશ્ર, ઔદયિક અને પરિણામિક. મિશ્રનું બીજું નામ ક્ષયોપશમ પણ છે, ઉપશમના બે ભેદ, તે ઉપશમ સમકિત ને ઉપશમ ચારિત્ર. ક્ષાયિકના નવ ભેદ, કેવલનો જોડલો તે કેવલજ્ઞાન ને કેવલદર્શન. દાનાદિક પાંચ લઙ્ઘિ. ક્ષાયિક સમકિત ને ક્ષાયક ચારિત્ર. મિશ્રના અઢાર ભેદ. કેવલના જોડલા વિના દશ ઉપયોગ. દાનાદિક પાંચ લઙ્ઘિ. ક્ષયોપશમ સમકિત દેશવિરતિ ને સર્વવિરતિ. ઉદયિકના એકવીશ ભેદ, અજ્ઞાનપણું, અસિદ્ધપણું, અસંયમપણું, લેશ્યા, કષાય, ગતિ, વેદ, ને મિથ્યાત્વ. લેશ્યા છ, કષાય ચાર, ગતિ ચાર, વેદ ત્રણ, મિથ્યાત્વ એક એટલે અઢાર ને ત્રણ પ્રથમ કહ્યા એમ એકવીશ. પરિણામિકના જીવપણું, અજીવપણું અને ભવ્યપણું એ ત્રણ ભેદ. એ પાંચ ભાવના ઉત્તરભેદ ત્રેપન થાય. તેના સંયોગથી ભાંગા છવીશ થાય. તેમાં દ્વિકસંયોગીયા દશ, ત્રિક સંયોગીયા દશ, ચતુષ્ક સંયોગીયા પાંચ ને પંચસંયોગીયોએક, એમ છવીશ ભાંગા થાય.

હવે દ્વિક સંયોગીયા દશ કહે છે—ઉપશમ ને ક્ષાયક, ઉપશમ ને મિશ્ર, ઉપશમ ને ઉદયિક, ઉપશમને પરિણામિક, ક્ષાયક ને મિશ્ર, ક્ષાયક ને ઉદયિક, ક્ષાયક ને પરિણામિક, મિશ્ર ને ઉદયિક, મિશ્ર ને પરિણામિક અને ઉદયિક ને પરિણામિક.

હવે ત્રિક સંયોગીયા દશ કહે છે—ઉપશમ ક્ષાયક ને મિશ્ર. ઉપશમ ક્ષાયક ને ઉદયિક. ઉપશમ ક્ષાયક ને પરિણામિક, ઉપશમ મિશ્ર ને ઉદયિક, ઉપશમ મિશ્ર ને પરિણામિક, ઉપશમ ઉદયિક ને પરિણામિક, ક્ષાયક મિશ્ર ને ઉદયિક, ક્ષાયક મિશ્ર ને પરિણામિક, ક્ષાયક ઉદયિક ને પરિણામિક, મિશ્ર ઉદયિક ને પરિણામિક. એ ત્રીક સંયોગીયા દશ કહ્યા.

હવે ચતુષ્ક સંયોગીયા પાંચ કહે છે—ઉપશમ ક્ષાયક મિશ્ર ને ઉદયિક, ઉપશમ ક્ષાયક મિશ્ર ને પરિણામિક, ઉપશમ ક્ષાયક ઉદયિક ને પરિણામિક, ઉપશમ મિશ્ર ઉદયિક ને પરિણામિક, ક્ષાયક મિશ્ર ઉદયિક ને પરિણામિક.

એ પાંચ સંયોગીયો એક કહે છે—ઉપશમ ક્ષાયક મિશ્ર ઉદયિક ને પરિણામિક. એ છવીશ ભાંગા કહ્યા, તેમાં છ ભાંગા વસતા કહ્યા અને વીશ ભાંગા અસંભવિ કહ્યા. તેમાં સાતમે ભાંગે સિદ્ધના જીવ કહ્યા. ક્ષાયક ભાવને પરિણામિક ભાવે ક્ષાયકે કેવલજ્ઞાનને કેવલદર્શનને પરિણામિક જીવપણે પ્રણુમી રહ્યા. અને ઓગણીશમે કેવલીના જીવ છે. ક્ષાયક ઉદયિક ને પરિણામિક ભાવે છે. ક્ષાયકે કેવલજ્ઞાનને કેવલદર્શન, ઉદયિકે ગત્યાદિક, પરિણામિકે જીવપણે પ્રણુમી રહ્યા છે. વીશમે ભાંગો ચાર ગતિના જીવમાં લાભે છે. મિશ્ર ઉદયિક ને પરિણામિક ભાવે છે. ક્ષયોપશમ, ઇંદ્રિયાદિક ઉદયિક ગત્યાદિક પરિણામિકે જીવપણે પરિણુમી રહ્યા છે અને ચોવીશમે ભાંગો પણ ચારે ગતિ ગતિના જીવમાં લાભે. ઉપશમ મિશ્ર ઉદયિક ને પરિણામિક, ઉપશમે ઉપશમ સમકિત ક્ષયોપશમે ઇંદ્રિયાદિક, ઉદયિકે ગત્યાદિક ને પરિણામિકે

જીવપણે પ્રજાની રહ્યા છે. પચવીશમે ભાંગે પણુ ચારે અતિના જીવમાં લાભે. ક્ષાયક મિશ્ર ઉદયિક ને પરિણામિક લાવે છે, ક્ષાયકે ક્ષાયક સમકિત, ક્ષયોપશમે ઇન્દ્રિયાદિક, ઉદયિકે ગત્યાદિક, ને પરિણામિકે જીવપણે પરિણામી રહ્યા છે, અને છવીશમે ભાંગે જીવને ઉપશમ શ્રેણીએ વરતતાં હોય. ઉપશમ, ક્ષાયક, ક્ષયોપશમ, ઉદયિક ને પરિણામિક લાવે છે. ઉપશમે ઉપશમ સમકિત, ક્ષાયકે ક્ષાયક ચારિત્ર, ક્ષયોપશમે ઇન્દ્રિયાદિક, ઉદયિકે ગત્યાદિક, ને પરિણામિકે જીવપણે પરિણામી રહ્યા છે. એ ભાવદ્વાર કહ્યો.

હવે અદ્ય બહુત્વદ્વાર કહે છે—સર્વેથી થોડા નપુંસકલિંગે સિદ્ધ એટલે ઘણામાં ઘણા મોક્ષે જાય તો એક સમયમાં દશ જાય. તેથી સ્ત્રીલિંગે સિદ્ધ સંખ્યાતગુણા અધિકા ઘણામાં ઘણા એક સમયમાં વીશ મોક્ષે જાય. એ કરતાં પુરૂષલિંગે સિદ્ધ સંખ્યાતગુણા અધિક. ઘણામાં ઘણા એક સમયમાં એકસો ને આઠ મોક્ષે જાય. આ અદ્ય બહુત્વદ્વાર કહ્યો. એમ મોક્ષતત્ત્વનો વિચાર કહ્યો. એ પ્રમાણે નવતત્ત્વ લેશથી કહી બતાવ્યા.

હવે નવતત્ત્વ જાણ્યાનું ફલ કહે છે—જીવાદિક નવ પદાર્થને જાણે તેને સમકિત હોય, તથા ન જાણે છતાં લાવે સદૃઢે તો અજાણતાને પણ સમકિત હોય. એ નવતત્ત્વ જાણ્યાનું ફલ કહ્યું.

હવે સમકિતનું સ્વરૂપ કહે છે—સકલ તીર્થંકરના કહેલ વચન અન્યથા ન હોય, એવી બુદ્ધિ નિશ્ચલ હોય તેને સમકિત કહીએ. તે સમકિત બે પ્રકારે છે. એક પ્રતિપાતિ અને અપ્રતિપાતી. અપ્રતિપાતી સમકિતવાલો જીવ આઠ ભવે મોક્ષે જાય અને પ્રતિપાતી સમકિત તો આવીને ચાલ્યું જાય, છતાં તે સમકિત અંતરમુદૂર્ત લગેં ફરસે, તેને અર્ધપુણ્યલ પરાવર્તી સંસાર બાકી રહે. તે પુણ્યલપસવર્ત તે દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ, ભાવ,

સુક્ષ્મને બાહર એમ અનેક પ્રકારે છે, તે મોટા શાસ્ત્રથી બહુબુદ્ધિ. અહીં તો લેશમાત્ર કહે છે—અનંતી ઉત્સર્પિણી અને અવસર્પિણી થાય, ત્યારે એક પુદ્ગલપરાવર્ત થાય. એવા અનંત પુદ્ગલ-પરાવર્ત અતીતકાલે સમકિત વિના જીવે કર્યા તથા અનંત પુદ્ગલપરાવર્ત સમકિત વિના જીવ અનાગતકાલે લભશે, પણ સમકિત વિના જીવને સિદ્ધ પદવી ન હોય.

હવે સિદ્ધના પંદર ભેદ કહે છે—જનસિદ્ધ, અજનસિદ્ધ, તીર્થસિદ્ધ, અતીર્થસિદ્ધ, ગૃહીલિંગે સિદ્ધ, અન્ય લિંગે સિદ્ધ, સ્વલિંગે સિદ્ધ, સ્ત્રીલિંગે સિદ્ધ, પુરૂષલિંગે સિદ્ધ, નપુંસકલિંગે સિદ્ધ, પ્રત્યેકજીવ સિદ્ધ, સ્વયંજીવ સિદ્ધ, જીવબોધિત સિદ્ધ, એક સિદ્ધ તથા અનેક સિદ્ધ. જનસિદ્ધ તે તીર્થંકર, અજનસિદ્ધ તે સામાન્ય કેવલી. તીર્થસિદ્ધ તે તીર્થંકર ચતુર્વિધ સંઘની સ્થાપનારૂપ તીર્થ પ્રવર્ત્યા પછી જે મોક્ષે જાય તે. અતીર્થસિદ્ધ તે માર્ગદેવા માતા પ્રમુખ. ગૃહલિંગે સિદ્ધ તે ભરત પ્રમુખ, અન્યલિંગે સિદ્ધ તે વલકલચીરી પ્રમુખ. સ્વલિંગે સિદ્ધ તે સાધુ-વેશે મોક્ષે ગયા તે. સ્ત્રીલિંગે સિદ્ધ તે ચંદનબાલા પ્રમુખ. પુરૂષલિંગે સિદ્ધ તે ગૌતમ પ્રમુખ. નપુંસકલિંગે સિદ્ધ તે ગાંગેય પ્રમુખ. પ્રત્યેક જીવ સિદ્ધ તે કરકંડુ પ્રમુખ. સ્વયંજીવ સિદ્ધ તે કપિલ પ્રમુખ. જીવબોધિત સિદ્ધ તે શુરના મુખથી બોધ પામીને મોક્ષે ગયા તે. એક સિદ્ધ તે વીરપ્રમુખ. અનેક સિદ્ધ તે ઋષભદેવ પ્રમુખ. એ સિદ્ધના પંદર ભેદ કહ્યા.

જીવ, સંવર, નિર્જરા અને મોક્ષ એ ચાર તત્ત્વ અરૂપી છે. પુણ્ય, પાપ, આશ્રવ ને બંધ—એ ચાર રૂપી છે અને અજીવતત્ત્વ મિશ્ર છે.

નવતત્ત્વ વિચાર સમાપ્ત.

દંડક બાલાવબોધ.

દંડક તેના ઓગણત્રીશ દ્વાર કહે છે—નામદ્વાર, લેશ્યાદ્વાર, શરીરદ્વાર, અવગાહનાદ્વાર, સંઘયણુદ્વાર, સંજ્ઞાદ્વાર, સંસ્થાનદ્વાર, કષાયદ્વાર, ઇન્દ્રિયદ્વાર, સમુદ્ધાતદ્વાર, દષ્ટિદ્વાર, દર્શનદ્વાર, જ્ઞાનદ્વાર, યોગદ્વાર, ઉપયોગદ્વાર, ઉપજવાની સંખ્યાનુદ્વાર, ચવવાનુદ્વાર, આઉખાનુદ્વાર, પર્યામિદ્વાર, આહારદ્વાર, ગતાગાતદ્વાર, વેદદ્વાર, ભવનદ્વાર, પ્રાણુદ્વાર, સંપેદાદ્વાર, ધર્મદ્વાર, જીવયોનીદ્વાર, કુલકોટિદ્વાર, તથા અદ્ય બહુત્વદ્વારા એ ઓગણત્રીશ દ્વારનાં નામ કહ્યાં.

હવે તેનું વિવેચન કહે છે—નામદ્વાર તે સાતે નરક મલીને એક દંડક થાય, જેના નામ—ધમા, વંશા, સેલા, અંજણા, રિક્ષા, મધા અને માધવતી. દશ પ્રકારના ભવનપતિના દશ દંડક—તેના નામ, અસુરકુમાર, નાગકુમાર, સુવર્ણકુમાર, વિદ્યુત્કુમાર, અગ્નિકુમાર, દ્વીપકુમાર, ઉદધિકુમાર, દ્વિશિકુમાર, વાયુકુમાર, સ્તન્નિકુમાર. પાંચ થાવરના પાંચ દંડક—તેનાં નામ, પૃથ્વી, પાણી, અગ્નિ, વાયુ ને વનસ્પતિ. વિગલેન્દ્રિયના ત્રણ દંડક—તેના નામ. બેઈન્દ્રિ, તેઈન્દ્રિ ને ચૌરિન્દ્રિ. તિર્થંચ પંચેન્દ્રિનો એક દંડક, મનુષ્યનો એક, વ્યંતરનો એક, જ્યોતિષનો એક, વૈમાનિકનો એક. એમ બધા મલીને ચોવીશ દંડક થયા. એ પ્રથમ નામદ્વાર.

હવે બીજું લેશ્યાદ્વાર કહે છે—લેશ્યા છ, તે કૃષ્ણલેશ્યા, નીલલેશ્યા, કામોતલેશ્યા, તેજલેશ્યા, પદ્મલેશ્યા અને શુક્લલેશ્યા.

તેમાં સાત નરકનો એક દંડક, તેઉ, વાયુ, બેઈદ્રિ, તેઈદ્રિ ને ચૌરિંદ્રી, એ છ દંડકે, કૃષ્ણ, નીલ ને કાપોત એ પ્રથમની ત્રણ લેશ્યા હોય. તિર્યંચ પંચેંદ્રી અને મનુષ્ય, એ બે દંડકે છએ લેશ્યા હોય. દશ ભવનપતિ, વ્યંતર, પૃથ્વી, પાણી ને વનસ્પતિ, એ ચૌદ દંડકે પ્રથમની ચાર લેશ્યા હોય. જ્યોતિષ, સૌધર્મ તથા ઇશાન દેવલોકે એક તેજોલેશ્યા હોય. ચોથે ને પાંચમે દેવલોકે પદ્મલેશ્યા હોય. છઠા દેવલોકથકી ઉપરાંત સઘળે શુકલલેશ્યા હોય. એ લેશ્યાદ્વાર કહ્યું.

ત્રીભુગં શરીરદ્વાર કહે છે-પાંચ શરીર તે ઔદારિક, વૈક્રિય, આહારક, તેજસ ને કાર્મણુ શરીર-તેમાં સાત નરકનો એક દંડક, દશ ભવનપતિ, વ્યંતર, જ્યોતિષ, વૈમાનિક, એ ચૌદ દંડકે વૈક્રિય, તેજસ ને કાર્મણુ એ ત્રણ શરીર હોય. પૃથ્વી, પાણી, અગ્નિ, વનસ્પતિ, બેઈદ્રિ, તેઈદ્રી, ચૌરિંદ્રી એ સાત દંડકે ત્રણ શરીર તે ઔદારિક, તેજસ ને કાર્મણુ હોય. વાયુકાય, તિર્યંચ પંચેંદ્રી-એ બે દંડકે એક આહારક વિના ચાર શરીર હોય તથા મનુષ્યને પાંચ શરીર હોય. એ ત્રીભુગં શરીરદ્વાર કહ્યું.

ચોથું અવગાહનાદ્વાર કહે છે-તેમાં પ્રથમ સાતે નરકે નારકીની અવગાહના જઘન્યે અંગુલનો અસંખ્યાતમે ભાગ અને ઉત્કૃષ્ટિ પાંચસો ધનુષ્યની હોય. સાતે નરકની ભવધારિણી જઘન્ય તથા ઉત્કૃષ્ટ અવગાહના કહે છે-પ્રથમ નરકે જઘન્ય ત્રણ હોય, ને ઉત્કૃષ્ટ પોણાઆઠ ધનુષ્ય ને છ અંગુલ, બીજી નરકે જઘન્ય પોણાઆઠ ધનુષ્ય ને છ અંગુલ, ને ઉત્કૃષ્ટ સાડા-

પંદર ધનુષ્ય ને બાર અંગુલ. ત્રીજી નરકે જઘન્ય સાડાપંદર ધનુષ્ય ને બાર અંગુલ ને ઉત્કૃષ્ટ સવાએકત્રીશ ધનુષ્ય. ચોથી નરકે જઘન્ય સવાએકત્રીશ ધનુષ્ય ને ઉત્કૃષ્ટ સાડીબાસઠ ધનુષ્ય. પાંચમી નરકે જઘન્ય સાડીબાસઠ ધનુષ્ય ને ઉત્કૃષ્ટ સવાસો ધનુષ્ય. છઠી નરકે જઘન્ય સવાસો ધનુષ્ય ને ઉત્કૃષ્ટ અઢીસો ધનુષ્ય. સાતમી નરકે જઘન્ય અઢીસો ધનુષ્ય ને ઉત્કૃષ્ટ પાંચસો ધનુષ્ય. દશ લવનપતિ, વ્યંતર, જ્યોતિષી, એ બાર દંડકે જઘન્યથી અંગુલનો અસંખ્યાતમો ભાગ અને ઉત્કૃષ્ટ સાત હાથ. વૈમાનિકમાં જઘન્ય અંગુલનો અસંખ્યાતમો ભાગ ને ઉત્કૃષ્ટ પહેલે બીજે દેવલોકે સાત હાથ. ત્રીજે ચોથે દેવલોકે છ હાથ. પાંચમે છઠે દેવલોકે પાંચ હાથ. સાતમે આઠમે દેવલોકે ચાર હાથ. નવમે, દશમે, અગ્યારમે ને બારમે દેવલોકે ત્રણ હાથ. નવ ગ્રેવેયકે બે હાથ તથા પાંચ અનુત્તર વિમાને એક હાથ. એ તેર દંડકના દેવ, ઉત્તર વૈકિય એક લાખ યોજનનો દેહ કરે. પૃથ્વી, પાણી, અગ્નિ ને વાયુ, એ ચાર દંડકે જઘન્ય તથા ઉત્કૃષ્ટ અવગાહના અંગુલનો અસંખ્યાતમો ભાગ. પ્રત્યેક વનસ્પતિકાયની અવગાહના જઘન્ય અંગુલનો અસંખ્યાતમો ભાગ ને ઉત્કૃષ્ટ એક હજાર યોજન કરતાં કાંઈક અધિક. બેઈંદ્રીની બાર યોજન, તેઈંદ્રીની ત્રણ ગાઉ, ચૌરિંદ્રીની ચાર ગાઉ. તિર્યચ પંચેંદ્રીની એક હજાર યોજન અને ઉત્તર વૈકિય કરે તો નવસો યોજન. મનુષ્યની ત્રણ ગાઉ તથા ઉત્તર વૈકિય કરે તો એક લાખ યોજન કરતાં કાંઈક અધિક. ચોથું શરીરદ્વાર કહ્યું.

પાંચમું સંઘયણદ્વાર કહે છે—છ સંઘયણ તે વજ્રપક્ષ-
નારાચ, ઋષભનારાચ, નારાચ, અર્ધનારાચ, કીલિકા અને છેવડું.

તેમાં સાત નરક, દશ ભવનપતિ, વ્યંતર, જ્યોતિષી, વૈમાનિક અને પાંચ સ્થાવર, એ ઓગણીશ દંડકના જીવ અસંઘયણી સમજવા. બેઈંદ્રી, તેઈંદ્રી, ને ચૈરિંદ્રી એ ત્રણ દંડકે છેવડું સંઘયણ હોય. મનુષ્ય અને તિર્યચ પંચેંદ્રીને છએ સંઘયણ હોય. એ પાંચમું સંઘયણદ્વાર કહ્યું.

છઠું સંજ્ઞાદ્વાર કહે છે—ચાર સંજ્ઞા તે આહારસંજ્ઞા, ભય સંજ્ઞા, મૈથુનસંજ્ઞા ને પરિશ્રદ્ધસંજ્ઞા. એ ચાર ચોવીશે દંડકે લાલે. એ સંજ્ઞાદ્વાર કહ્યું.

સાતમું સંસ્થાનદ્વાર કહે છે—તેમાં છ સંસ્થાન તે સમચતુરસ્ર, ન્યઓધપરિમંડલ, સાદિ, વામન, કુખ્જ, અને હુંડક સંસ્થાન. તેમાં પાંચ સ્થાવર, ત્રણ વિગલેંદ્રી ને સાત નારકીએ નવ દંડકે એક હુંડક સંસ્થાન હોય. દશ ભવનપતિ, વ્યંતર, જ્યોતિષ ને વૈમાનિક—એ તેર દંડકે એક સમચતુરસ્ર સંસ્થાન હોય. મનુષ્ય ને તિર્યચ પંચેંદ્રી એ બે દંડકે છએ સંસ્થાન હોય તથા સંમૂર્છિમ મનુષ્યને હુંડક સંસ્થાન હોય. એ સાતમું સંસ્થાનદ્વાર કહ્યું.

આઠમું કષાયદ્વાર કહે છે—ચાર કષાય તે ક્રોધ, માન, માયા ને લોભ. એ ચાર કષાય ચોવીશે દંડકે લાલે. એ આઠમું કષાયદ્વાર કહ્યું.

નવમું ઇન્દ્રિયદ્વાર કહે છે—પાંચ ઇન્દ્રિય તે સ્પર્શેંદ્રિ, રસેંદ્રિ, શ્રોત્રેંદ્રિ, ચક્ષુર્ધેંદ્રિ ને શ્રોતેંદ્રિ. તેમાં સાત નારકી, દશ ભવનપતિ, વ્યંતર, જ્યોતિષી, વૈમાનિક, તિર્યચપંચેંદ્રી ને મનુષ્ય એ સોલ દંડકે પાંચ ઇન્દ્રિયો હોય. પાંચ સ્થાવર ને એક સ્પર્શેંદ્રિ,

બેઇંદ્રીને સ્પર્શેંદ્રી તથા રસેંદ્રી, તેઇંદ્રીને સ્પર્શ, રસને ધ્રાણેંદ્રી અને ચૌરેંદ્રીને સ્પર્શ, રસ, ધ્રાણ અને ચક્ષુઇંદ્રી એ ચાર ઇંદ્રી હોય. એ નવમું ઇંદ્રિયદ્વાર કહ્યું.

દશમું સમુદ્ધાતદ્વાર કહે છે—સાત સમુદ્ધાત તે વેદના સમુદ્ધાત, કષાયસમુદ્ધાત, મારણાંતિકસમુદ્ધાત, વૈક્રિયસમુદ્ધાત, તેજસસમુદ્ધાત, આહારકસમુદ્ધાત ને કેવલીસમુદ્ધાત. તેમાં સાતે નારકી તથા વાઉને વેદના, કષાય, મારણાંતિક ને વૈક્રિય એ ચાર સમુદ્ધાત હોય. દશ ભવનપતિ, વ્યંતર, જ્યોતિષ, વૈમાનિક ને તિર્યચ પંચેંદ્રી—એ ચૌદ દંડકે વેદના, કષાય, મારણાંતિક, વૈક્રિયને તેજસ એ પાંચ સમુદ્ધાત હોય. પૃથ્વી, પાણી, અગ્નિ, વનસ્પતિ, બેઇંદ્રી, તેઇંદ્રી ને ચૌરિંદ્રી—એ સાત દંડકે વેદના, કષાય ને મારણાંતિક એ ત્રણ સમુદ્ધાત હોય તથા મનુષ્યને સાતે સમુદ્ધાત હોય એ દશમું સમુદ્ધાતદ્વાર કહ્યું.

અગ્યારમું દષ્ટિદ્વાર કહે છે—ત્રણ દષ્ટિ તે સમકિતદષ્ટિ, મિશ્રદષ્ટિ ને મિથ્યાત્વદષ્ટિ. તેમાં સાત નારકી, દશ ભવનપતિ, વ્યંતર, જ્યોતિષી, વૈમાનિક, તિર્યચ, પંચેંદ્રિ ને મનુષ્ય એ સોલ દંડકે ત્રણ દષ્ટિ હોય. પાંચ થાવરના પાંચ દંડકે મિથ્યાદષ્ટિ હોય, ત્રણ વિગલેંદ્રિને સમકિતદષ્ટિ ને મિથ્યાદષ્ટિ એ બે દષ્ટિ હોય. એ અગ્યારમું દષ્ટિદ્વાર કહ્યું.

બારમું દર્શનદ્વાર કહે છે—ચાર દર્શન તે ચક્ષુદર્શન, અચક્ષુદર્શન, અવધિદર્શન ને કેવલદર્શન, તેમાં સાત નારકી, દશ ભવનપતિ, વ્યંતર, જ્યોતિષી, વૈમાનિક ને તિર્યચ પંચેંદ્રિ—એ પંદર દંડકે ચક્ષુદર્શન, અચક્ષુદર્શન ને અવધિદર્શન—એ ત્રણ દર્શન હોય. પાંચ થાવર, બેઇંદ્રિ ને તેઇંદ્રિ—એ સાત દંડકે

એક અચક્ષુર્દર્શન હોય. ચૈરિંદ્રીને અચક્ષુર્દર્શન ને અચક્ષુર્દર્શન એ બે દર્શન હોય તથા મનુષ્યને ચારે દર્શન હોય. એ બારમું દર્શનદ્વાર કહ્યું,

તેરમું જ્ઞાનદ્વાર કહે છે—પાંચ જ્ઞાન અને ત્રણ અજ્ઞાન તે મતિજ્ઞાન, શ્રુતજ્ઞાન, અવધિજ્ઞાન, મનઃપર્યવજ્ઞાન ને કેવલજ્ઞાન. મતિઅજ્ઞાન, શ્રુતઅજ્ઞાન ને વિભંગઅજ્ઞાન. તેમાં સાત નારકી, દશ ભવનપતિ, વ્યંતર, જ્યોતિષ, વૈમાનિક, તિર્યચ પંચેંદ્રી એ પંદર દંડકે ત્રણ જ્ઞાન ને ત્રણ અજ્ઞાન એમ છ લાભે. પાંચ થાવરમાં મતિઅજ્ઞાન ને શ્રુતઅજ્ઞાન એ બે લાભે. ત્રણ વિગલેંદ્રી ને બે જ્ઞાન ને બે અજ્ઞાન હોય તથા મનુષ્યને પાંચ જ્ઞાન ને ત્રણ અજ્ઞાન હોય. એ તેરમું જ્ઞાનદ્વાર કહ્યું.

ચૌદમું યોગદ્વાર કહે છે—પંદર યોગ તે સત્યમનોયોગ, અસત્યમનોયોગ, સત્યમૃષામનોયોગ, અસત્યમૃષામનોયોગ, સત્યવચનયોગ, અસત્યવચનયોગ, સત્યામૃષાવચનયોગ, અસત્યામૃષાવચનયોગ. ઔદારિકકાયયોગ, ઔદારિકમિશ્રકાયયોગ, વૈક્રિયકાયયોગ, વૈક્રિયમિશ્રકાયયોગ; આહારકકાયયોગ, આહારકમિશ્રકાયયોગ અને કાર્મણકાયયોગ; તેમાં સાત નારકી, દશ ભવનપતિ, વ્યંતર, જ્યોતિષ, વૈમાનિક એ ચૌદ દંડકે અગ્યાર યોગ હોય, તે મનના ચાર યોગ, વચનના ચાર યોગ, વૈક્રિયકાયયોગ, વૈક્રિયમિશ્રકાયયોગ અને કાર્મણકાયયોગ. પૃથ્વી, પાણી, અગ્નિ ને વનસ્પતિ એ ચાર દંડકે ત્રણ યોગ હોય તે આદારિક, ઔદારિકમિશ્ર ને કાર્મણ. વાયુને પાંચ યોગ હોય તે આદારિક, આદારિકમિશ્ર, વૈક્રિય, વૈક્રિયમિશ્ર ને કાર્મણ. વિગલેંદ્રીના ત્રણ દંડકે, ચાર યોગ હોય તે આદારિક, આદારિકમિશ્ર, કાર્મણ ને

અસત્યામૃષાવચનયોગ. તિર્યચ-પંચેન્દ્રીને તેર યોગ હોય. તે મનના ચાર યોગ, વચનના ચાર યોગ, ઔદારિક, ઔદારિકમિશ્ર, વૈક્રિય, વૈક્રિયમિશ્ર ને કાર્મણ્ય. તથા મનુષ્યને પંદર યોગ હોય. એ ચૌદમું યોગદ્વાર કહ્યું.

પંદરમું ઉપયોગદ્વાર કહે છે—આર ઉપયોગ તે મતિજ્ઞાન, શ્રુતજ્ઞાન, અવધિજ્ઞાન, મનઃપર્યવજ્ઞાન, કેવલજ્ઞાન, મતિઅજ્ઞાન, શ્રુતઅજ્ઞાન, વિભંગઅજ્ઞાન, ચક્ષુદર્શન, અચક્ષુદર્શન, અવધિદર્શન, અને કેવલદર્શન. તેમાં સાત નારકી દશ ભવનપતિ, વ્યંતર, જ્યોતિષ, વૈમાનિક ને તિર્યચપંચેન્દ્રી—એ પંદર દંડકે ત્રણ જ્ઞાન, ત્રણ અજ્ઞાન ને ત્રણ દર્શન એમ નવ ઉપયોગ હોય. પાંચ થાવર, બેઈંદ્રિ, તેઈંદ્રિને બે અજ્ઞાન ને એક અચક્ષુદર્શન—એમ ત્રણ ઉપયોગ હોય. ચૌરિંદ્રીને બે અજ્ઞાન, અચક્ષુદર્શન ને ચક્ષુ દર્શન એમ ચાર ઉપયોગ હોય. તથા મનુષ્યને બારે ઉપયોગ હોય. આ પંદરમું ઉપયોગદ્વાર કહ્યું.

સોલમું ઉપજવાનું ને સત્તરમું ચવવાનું દ્વાર કહે છે—સાત નારકી, દશ ભવનપતિ, વ્યંતર, જ્યોતિષ, વૈમાનિક, તિર્યચપંચેન્દ્રિ, ત્રણ વિગલેન્દ્રી, એ અઠાર દંડકે એક સમયે એક બે ત્રણ આદિથી સંખ્યાતા ને અસંખ્યાતા ઉપજે અને ચવે. સાધારણ-માં અનંતા ઉપજે અને ચવે તથા મનુષ્યમાં એક સમયે એક બે આદિથી સંખ્યાતા ઉપજે અને ચવે. એ સોલમું ઉપપાત અને સત્તરમું ચવનદ્વાર કહ્યું.

અઠારમું આયુષ્યદ્વાર કહે છે—સમુચ્ચયે નારકીનું જઘન્ય આયુષ્ય દશહજાર વર્ષનું અને ઉત્કૃષ્ટ તેત્રીશ સાગરોપમનું. તેમાં પ્રથમ નરકે જઘન્ય દશ હજાર વર્ષનું ને ઉત્કૃષ્ટ એક સાગર-

રોપમનું. બીજી નરકે જઘન્ય એક સાગરોપમનું ને ઉત્કૃષ્ટ ત્રણ સાગરોપમનું. ત્રીજી નરકે જઘન્ય ત્રણ સાગરોપમનું ને ઉત્કૃષ્ટ સાત સાગરોપમનું. ચોથી નરકે જઘન્ય સાત સાગરોપમનું ને ઉત્કૃષ્ટ દશ સાગરોપમનું. પાંચમી નરકે જઘન્ય દશ સાગરોપમનું ને ઉત્કૃષ્ટ સત્તર સાગરોપમનું, છઠ્ઠી નરકે જઘન્ય સત્તર સાગરોપમનું ને ઉત્કૃષ્ટ બાવીશ સાગરોપમનું. સાતમી નરકે જઘન્ય બાવીશ સાગરોપમનું ને ઉત્કૃષ્ટ તેત્રીશ સાગરોપમનું આયુષ્ય હોય.

હવે ભવનપતિના વીશ ઇંદ્રના નામ કહે છે—ચમરેંદ્ર, બર્હીંદ્ર, ધરણેંદ્ર, ભૂતેંદ્ર, વેણુદેવ, વેણુદાક્ષી, હરિકંત, હરિસિંહ, અગ્નિસિંહ, અગ્નિમાણવ, પૂરણ, વિશિષ્ટ, જલકંત, જલપ્રભ, અમિતગતિ, મૃગવાહન, વેલંબ, પ્રભંજન, ઘોષ અને મહાઘોષ. એ વીશ ઇંદ્રોમાં ચમરેંદ્રની જાતિનું જઘન્ય આયુષ્ય દશહજાર વર્ષનું ને ઉત્કૃષ્ટ એક સાગરોપમનું. ચમરેંદ્રની દેવીનું જઘન્ય આયુષ્ય દશહજાર વર્ષનું ને ઉત્કૃષ્ટ સાડાત્રણ પલ્યોપમનું. બર્હીંદ્રનું જઘન્ય આયુષ્ય દશહજાર વર્ષનું ને ઉત્કૃષ્ટ એક સાગરોપમ અઝેરં. બર્હીંદ્રની દેવીનું જઘન્ય આયુષ્ય દશહજાર વર્ષનું ને ઉત્કૃષ્ટ સાડાચાર પલ્યોપમનું. દાક્ષણપાસાના ધરણેંદ્ર આદિ નવ ઇંદ્રોનું જઘન્ય આયુષ્ય દશહજાર વર્ષનું ને ઉત્કૃષ્ટ દોઢ પલ્યોપમનું. એ નવ ઇંદ્રોની દેવીઓનું જઘન્ય આયુષ્ય દશહજાર વર્ષનું ને ઉત્કૃષ્ટ અર્ધ પલ્યોપમનું. તથા ઉત્તરપાસાના નવ ઇંદ્રોનું જઘન્ય આયુષ્ય દશહજાર વર્ષનું ને ઉત્કૃષ્ટ દશેઉણા બે પલ્યોપમનું. એ નવ ઇંદ્રોની દેવીઓનું જઘન્ય આયુષ્ય દશહજાર વર્ષનું, ઉત્કૃષ્ટ દશેઉણા એક પલ્યોપમનું.

પૃથ્વીકાયનું જઘન્ય આયુષ્ય અંતમુહૂર્તનું ને ઉત્કૃષ્ટ ખાવીશહજાર વર્ષનું તથા બાદર પૃથ્વીકાયના છ લેદ તે સના ગોપીચંદનાદિક, તેનું ઉત્કૃષ્ટ એક હજાર વર્ષનું, ખીજી શુદ્ધા પૃથિવી તે લેખડાદિક, તેનું ઉત્કૃષ્ટ બારહજાર વર્ષનું. ત્રીજી વાલુક પૃથિવી તે સચિત્તવેલુ પ્રમુખ, તેનું ઉત્કૃષ્ટ ચૌદહજાર વર્ષનું. ચોથી મણ્ણસિલા પૃથિવી તે સુરમાદિક, તેનું ઉત્કૃષ્ટ સોલહજાર વર્ષનું. પાંચમી સરકરા પૃથિવી તે સુવર્ણાદિક, તેનું ઉત્કૃષ્ટ અઠારહજાર વર્ષનું. છઠી ખર પૃથિવી તે રત્નાદિક, તેનું ઉત્કૃષ્ટ ખાવીશહજાર વર્ષનું આયુષ્ય હોય. પાણીનું ઉત્કૃષ્ટ સાતહજાર વરસનું આયુ હોય. અગ્નિનું ઉત્કૃષ્ટ ત્રણ અહોરાત્રનું આયુ હોય. વાયુકાયનું ઉત્કૃષ્ટ ત્રણહજાર વર્ષનું આયુ હોય. વનસ્પતિકાયનું ઉત્કૃષ્ટ દશહજાર વર્ષનું હોય. બે ઇંદ્રીનું ખાર વરસનું, તેઈંદ્રીનું આગણપચાસ દીવસનું, તથા ચૌરિંદ્રીનું છ માસનું આયુ હોય. પાંચ થાવર ને ત્રણ વિગલેંદ્રી, એ આઠ દંડકે સર્વ જીવનું જઘન્ય આયુ અંતર્મુહૂર્તનું હોય.

તિર્યચપચેંદ્રીના દશ લેદ, તેમાં જલચર ગર્ભજનું જઘન્ય અંતર્મુહૂર્તનું ને ઉત્કૃષ્ટ પૂર્વકોટિ વર્ષનું. જલચર સમૂર્છિમનું જઘન્ય અંતર્મુહૂર્તનું ને ઉત્કૃષ્ટ પૂર્વકોટિ વર્ષનું, થલચર ગર્ભજનું ઉત્કૃષ્ટ ત્રણ પદ્યોપમનું, સંમૂર્છિમ થલચરનું ચોરાશીહજાર વર્ષનું. ગર્ભજખેચરનું પદ્યોપમનો અસંખ્યાતમો ભાગ. સંમૂર્છિમ ખેચરનું બહુતેરહજાર વર્ષનું, ગર્ભજ ઉરપરિસર્પનું પૂર્વકોટી વરસનું, સંમૂર્છિમ ઉરપરિસર્પનું ત્રેપનહજાર વર્ષનું. ગર્ભજ ભુજપરિસર્પનું પૂર્વકોટિનું, સંમૂર્છિમ ભુજપરિસર્પનું મંતાલીશહજાર વર્ષનું. આ સર્વેનું ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય જાણવું અને જઘન્ય તો બધાનું અંતમુહૂર્તનું જાણવું.

ગર્ભજ મનુષ્યનું જઘન્ય અંતમુહૂર્ત ને ઉત્કૃષ્ટ ત્રણ પદ્યોપમ. વ્યંતરનું જઘન્ય દશહજાર વર્ષ ને ઉત્કૃષ્ટ એક પદ્યોપમ. વ્યંતરદેવીનું જઘન્ય દશહજાર વર્ષ ને ઉત્કૃષ્ટ અર્ધ પદ્યોપમ. જ્યોતિષના પાંચ ભેદ, તે ચંદ્ર, સૂર્ય, ગ્રહ, નક્ષત્ર ને તારા. તેમાં ચંદ્રનું જઘન્ય પા પદ્યોપમ, ને ઉત્કૃષ્ટ પદ્યોપમ ને ઉપર એક લાખ વરસ, ચંદ્રમાની દેવીનું ચંદ્રમાના આયુષ્યથી અર્ધ-પ્રમાણુ જાણવું. સૂર્યનું ઉત્કૃષ્ટ એક પદ્યોપમ ને એકહજાર વર્ષ અને દેવીનું તે કરતાં અર્ધ. ગ્રહનું ઉત્કૃષ્ટ એક પદ્યોપમ ને તેની દેવીનું તે કરતાં અર્ધ. નક્ષત્રનું ઉત્કૃષ્ટ અર્ધ પદ્યોપમ ને તેની દેવીનું પા પદ્યોપમ ઝાઝેરૂં. એ આઠે ભાગે જીવનું જઘન્ય પા પદ્યોપમનું આયુ જાણવું. તારાનું ઉત્કૃષ્ટ પા પદ્યોપમનું ને જઘન્ય એક પદ્યોપમનો આઠમો ભાગ. તારાની દેવીનું જઘન્ય એક પદ્યોપમનો આઠમો ભાગ ને ઉત્કૃષ્ટ એક પદ્યોપમનો આઠમો ભાગ ઝાઝેરૂં.

વૈમાત્રિક દેવોનું આયુષ્ય કહ્યું છે. તેમાં સૌધર્મદેવલોકે જઘન્ય એક પદ્યોપમ ને ઉત્કૃષ્ટ બે સાગરોપમ ઈશાન દેવલોકે જઘન્ય એક પદ્યોપમ ઝાઝેરૂં ને ઉત્કૃષ્ટ બે સાગરોપમ ઝાઝેરૂં. સનતકુમાર દેવલોકે જઘન્ય બે સાગરોપમ ને ઉત્કૃષ્ટ સાત સાગરોપમ. મહેન્દ્ર દેવલોકે જઘન્ય બે સાગરોપમ ઝાઝેરૂં, ને ઉત્કૃષ્ટ સાત સાગરોપમ ઝાઝેરૂં. પ્રજ્ઞદેવલોકે જઘન્ય સાત સાગરોપમનું ને ઉત્કૃષ્ટ દશ સાગરોપમ. લાંતકદેવલોકે જઘન્ય દશસાગરોપમ ને ઉત્કૃષ્ટ ચૌદ સાગરોપમ. શુકદેવલોકે જઘન્ય ચૌદ સાગરોપમ ને ઉત્કૃષ્ટ સત્તર સાગરોપમ. સહસ્રાર દેવલોકે જઘન્ય સત્તર સાગરોપમ ને ઉત્કૃષ્ટ અઠાર સાગરોપમ. આનત દેવલોકે જઘન્ય

અહાર સાગરોપમનું ને ઉત્કૃષ્ટ ઓગણીશ સાગરોપમ. પ્રાણુત દેવ-
લોકે જઘન્ય ઓગણીશ સાગરોપમ ને ઉત્કૃષ્ટ વીશ સાગરોપમ.
આરણદેવલોકે જઘન્ય વીશ સાગરોપમ ને ઉત્કૃષ્ટ એકવીશ સાગ-
રોપમ. અન્યુતદેવલોકે જઘન્ય એકવીશ સાગરોપમ ને ઉત્કૃષ્ટ
બાવીશ સાગરોપમ.

નવ ઐવેયકનું આયુ કહે છે—પહેલા ઐવેયકે જઘન્ય બાવીશ
સાગરોપમ ને ઉત્કૃષ્ટ ત્રેવીશ સાગરોપમ. બીજે ઐવેયકે જઘન્ય
ત્રેવીશ સાગરોપમ ને ઉત્કૃષ્ટ ચોવીશ સાગરોપમ. ત્રીજે ઐવેયકે
જઘન્ય ચોવીશ સાગરોપમ ને ઉત્કૃષ્ટ પચીશ સાગરોપમ. ચોથે
ઐવેયકે જઘન્ય પચવીશ સાગરોપમ ને ઉત્કૃષ્ટ છવીશ સાગરોપમ.
પાંચમે ઐવેયકે જઘન્ય છવીશ સાગરોપમ ને ઉત્કૃષ્ટ સત્યાવીશ
સાગરોપમ. છઠ્ઠે ઐવેયકે જઘન્ય સત્યાવીશ સાગરોપમ ને ઉત્કૃષ્ટ
અઘ્યાવીશ સાગરોપમ. સાતમે ઐવેયકે જઘન્ય અઘ્યાવીશ સાગરો-
પમ ને ઉત્કૃષ્ટ ઓગણત્રીશ સાગરોપમ. આઠમે ઐવેયકે જઘન્ય
ઓગણત્રીશ સાગરોપમ ને ઉત્કૃષ્ટ ત્રીશ સાગરોપમ તથા નવમે
ઐવેયકે જઘન્ય ત્રીશ સાગરોપમ ને ઉત્કૃષ્ટ એકત્રીશ સાગરોપમનું
આયુષ્ય જાણવું.

પાંચ અનુત્તર વિમાનનું આયુ કહે છે; તેમાં વિજય, વૈજ-
યંત, જયંત ને અપરાજિત, એ ચાર વિમાને જઘન્ય એકત્રીશ
સાગરોપમનું ને ઉત્કૃષ્ટ તેત્રીશ સાગરોપમનું તથા સર્વાર્થસિદ્ધ
વિમાને જઘન્ય તથા ઉત્કૃષ્ટ તેત્રીશ સાગરોપમનું આયુષ્ય જા-
ણવું. એ અહારમું આયુદ્ધાર કહ્યું.

ઓગણીશમું પર્યાસિદ્ધાર કહે છે—છ પર્યાસિ તે આહાર,
શરીર, ઇન્દ્રિય, શ્વાસોશ્વાસ, લાષા અને મન. તેમાં સાત નારકી,

દશ ભવનપતિ, વ્યંતર, જ્યોતિષી, વૈમાનિક, તિર્યચપંચેંદ્રી અને મનુષ્ય, એ સોલ દંડકે છ પર્યાપ્તિ હોય. પાંચ થાવરના પાંચ દંડકે ચાર પર્યાપ્તિ તે આહાર, શરીર, ઇંદ્રી ને શ્વાસોશ્વાસ હોય. તથા વિગલેંદ્રી અને અસંજી, પંચેંદ્રી ને મન વિના પાંચ પર્યાપ્તિ હોય. એ ઓગણીશમું પર્યાપ્તિદ્વાર કહ્યું.

વીશમું આહારદ્વાર કહે છે—આહાર ત્રણ, તે ઓજઆહાર, લોભઆહાર, ને કવલઆહાર. તેમાં સાત નારકી, દશ ભવનપતિ, વ્યંતર, જ્યોતિષ, વૈમાનિક તથા પાંચ થાવર, એ ઓગણીશ દંડકે ઓજઆહાર અને લોભઆહાર, એ બે આહાર હોય. તિર્યચપંચેંદ્રી, મનુષ્ય તથા ત્રણ વિગલેંદ્રી એ પાંચ દંડકે ત્રણ આહાર હોય. એ વીશમું આહારદ્વાર કહ્યું.

એકવીશમું ગતિદ્વાર કહે છે—નારકી ચવીને તિર્યચપંચેંદ્રી તથા મનુષ્ય એ બે દંડકમાં જાય તથા એ બેમાંથી આવે. દશ ભવનપતિ, વ્યંતર, જ્યોતિષ, વૈમાનિક તથા પહેલા બીજા દેવલોકે ગતાગતિ કહે છે—તે પૃથ્વી, પાણી, વનસ્પતિ તિર્યચપંચેંદ્રી, મનુષ્ય એ પાંચમાં ગતિ, તિર્યચપંચેંદ્રી અને મનુષ્ય, એ બે દંડકની આગતિ. મનુષ્યને ચોવીશમાં ગતિ. તેઉ વાઉ વિના બાવીશની આગતિ. તિર્યચપંચેંદ્રી ને ચોવીશમાં ગતિ, ચોવીશની આગતિ. વિગલેંદ્રીની ત્રણ વિગલેંદ્રી, પાંચ થાવર, તિર્યચપંચેંદ્રી તથા મનુષ્ય, એ દશ દંડકમાં ગતિ, એજ દશની આગતિ. પૃથ્વી, પાણી, વનસ્પતિ એ ત્રણને એજ દશમાં ગતિ. નારકી વિના ત્રેવીશની આગતિ. તેઉ, વાઉની, દેવતા તેર, નારકી, મનુષ્ય વિના નવમાં ગતિ, દેવતા તેર, નારકી વિના દશની આગતિ. એ એકવીશમું ગતાગતિદ્વાર કહ્યું.

બાવીશમું વેદદ્વાર કહે છે-ત્રણ વેદ તે સ્ત્રીવેદ, પુરૂષવેદ, ને નપુંસકવેદ. તેમાં સાત નારકી, પાંચ થાવર, ત્રણ વિગલેંદ્રી, એ નવ દંડકે એક નપુંસકવેદ હોય. તિર્યચપચેંદ્રી તથા મનુષ્ય-ને ત્રણ વેદ હોય. તથા દેવતાના તેર દંડકે સ્ત્રીવેદ અને પુરૂષવેદ એ બે વેદ હોય. એ બાવીશમું વેદદ્વાર કહ્યું.

ત્રેવીશમું ભવનદ્વાર કહે છે-પહેલી નરકે ત્રીશલાખ નરકા-વાસા, બીજી નરકે પચીશલાખ નરકાવાસા, ત્રીજી નરકે પંદર-લાખ નરકાવાસા, ચોથી નરકે દશલાખ નરકાવાસા, પાંચમી નરકે ત્રણલાખ નરકાવાસા, છઠ્ઠી નરકે પાંચે ઉણાએક લાખ નરકાવાસા તથા સાતમી નરકે પાંચ નરકાવાસા એ બધા ચોરાશીલાખ નરકાવાસા બાણવા.

દક્ષિણપાસાના દશ ઇંદ્રના ભવન કહે છે. ચમરેંદ્રને ચોત્રી-શલાખ ભવન, ધરણેંદ્રને ચુમાલીશલાખ ભવન, વેણુદેવને અડત્રા-શલાખ ભવન, હરિકાંતને ચાલીશલાખ ભવન, અગ્નિસિંહને ચા-લીશલાખ ભવન, પૂરણ, જલકાંત અને અમિતગતિ એ દરેકને ચાલીશ ચાલીશ લાખ ભવન, વેલંબકને પચાશલાખ ભવન, તથા ઘોષને ચાલીશલાખ ભવન. એ બધા મલીને ચાર કોડી ને છ લાખ ભવન થાય.

ઉત્તરશ્રેણિના દશ ઇંદ્રના ભવન કહે છે, તે દક્ષિણ દિશિના ભવન કરતાં પ્રત્યેકે પ્રત્યેક ચાર ચાર લાખ ભવન ઓછા કરીએ, તો ઉત્તરશ્રેણિના દશ ઇંદ્રોના ભવનની સંખ્યા આવે. સર્વ ભવનપતિના ભવન સાતકોડીને બહુતેરલાખ બાણવા.

હવે ભવનપતિના ભવન ક્યાં છે તે કહે છે-આ રત્નપ્રભા પૃથ્વીનો પિંડ તે એકલાખ ને એશીહજાર ચોબનનો છે, તેમાંથી

એકહજાર યોજન ઉપર મૂકીએ અને એકહજાર યોજન નીચે મૂકીએ એટલે વચ્ચે એકલાખ ને અઠોત્તેરહજાર યોજન પોલાણ રહે, તેમાં સંખ્યાતા અસંખ્યાતા યોજનના ભવનપતિના ભવન છે. સુક્ષ્મ પાંચ થાવર સર્વ લોકમાં વ્યાપી રહ્યા છે. બાહર પાંચ થાવર, ત્રણ વિગલેંદ્રી, તિર્યચપંચેંદ્રી, તે લોકને દેશે છે. મનુષ્ય, બાહર અગ્નિ, અદીદ્વિપમાં છે. હવે રત્નપ્રભા પૃથ્વીનો જે ઉપરનો એકહજાર યોજનનો પિંડ છે, તેમાં એકસો યોજન નીચે અને એકસો યોજન ઉપર મૂકતાં વચલા આઠસો યોજનમાં વ્યંતરદેવોના અસંખ્યાત નગર છે. તેમાં નાના તે ભરતક્ષેત્ર જેવડા છે, મધ્યમ તે મહાવિદેહ જેવડા છે અને ઉત્કૃષ્ટા તે જંબુદ્વીપ જેવડા છે.

જ્યોતિષીના વિમાન અસંખ્યાતા છે, તે સંભૂતલા પૃથ્વીથી સાતસો નેવું યોજન ઉંચા જઈએ ત્યાં તારાના વિમાન છે, તે ઉપર દશ યોજન સૂર્ય, તે ઉપર એંશી યોજન ચંદ્રમા, તે ઉપર ચાર યોજન નક્ષત્ર, તે ઉપર ચાર યોજન યુધ, તે ઉપર ત્રણ યોજન શુક્ર, તે ઉપર ત્રણ યોજન ગુરુ, તે ઉપર ત્રણ યોજન મંગલ, અને તે ઉપર ત્રણ યોજન શની છે.

હવે વૈમાનિકના વિમાનની સંખ્યા કહે છે—પહેલા દેવ લોકે બત્રીશલાખ વિમાન, બીજા દેવલોકે અઠ્યાવીશલાખ વિમાન, ત્રીજા દેવલોકે બારલાખ વિમાન, ચોથા દેવલોકે આઠલાખ વિમાન, પાંચમા દેવલોકે ચારલાખ વિમાન, છઠ્ઠા દેવલોકે પચાશહજાર વિમાન, સાતમા દેવલોકે ચાલીશહજાર વિમાન, આઠમા દેવલોકે છહજાર વિમાન, નવમા ને દશમા દેવલોકે ચારસો વિમાન, તથા અગ્યારમા ને બારમા દેવલોકે ત્રણસો

વિમાન હોય છે. પ્રથમ ત્રણ ઐવેયકે એકસોઅગ્યાર વિમાન, બીજા ત્રિકમાં એકસોસાત વિમાન, ત્રીજા ત્રિકમાં એકસો વિમાન હોય છે. અનુત્તર વિમાને પાંચ વિમાન છે. તે ઉપર બાર ચોળને સિદ્ધશિલા છે. એ ત્રેવીશમું ભવનદ્વાર કહ્યું.

ચોવીશમું પ્રાણુદ્વાર કહે છે. દશ પ્રાણુ તે પાંચ ઇંદ્રિયો. ત્રણ બળ, શ્વાસોશ્વાસ ને આયુષ્ય. તેમાં સાત નારદી, દેવતાના તેર દંડક, મનુષ્ય, તિર્યચપંચેંદ્રી એ સોલ દંડકે દશ પ્રાણુ હોય. પાંચ થાવરને સ્પર્શેંદ્રી, કાયબળ, શ્વાસોશ્વાસ ને આયુષ્ય એ ચાર પ્રાણુ હોય. બેઈંદ્રીને સ્પર્શેંદ્રી, રસેંદ્રી, કાયબળ, વચનબળ, શ્વાસોશ્વાસ ને આયુષ્ય એ છ પ્રાણુ હોય. તેઈંદ્રીને સાત પ્રાણુ તે ત્રણ ઇંદ્રી, કાયબળ, વચનબળ, શ્વાસોશ્વાસ ને આયુષ્ય. ચૌરિંદ્રીને આઠ પ્રાણુ તે ચાર ઇંદ્રી, કાયબળ, વચનબળ, શ્વાસોશ્વાસ ને આયુષ્ય. અસંસી પંચેંદ્રી ને મનબળ વિના નવ પ્રાણુ અને સંસીપંચેંદ્રીને દશ પ્રાણુ હોય. એ ચોવીશમું પ્રાણુદ્વાર કહ્યું.

પચીશમું સંપદાદ્વાર કહે છે—પ્રથમ તેવીશ સંપદા તે ચક્રવર્તીના ચૌદ રતન, તેમાં સાત એકેંદ્રી તે ચક્રરત્ન, છત્રરત્ન, દંડરત્ન, ખડગરત્ન, કાંગણીરત્ન, ચર્મરત્ન તથા મણિરત્ન અને સાત પંચેંદ્રી હોય તે સેનાપતિ, પુરોહિત, વાર્ધકિરત્ન, અશ્વરત્ન, ગજરત્ન, ગાથાપતિ, સ્ત્રીરત્ન, તીર્થંકર, ચક્રવર્તી, બલદેવ, વાસુદેવ, કેવલી, સાધુ, શ્રાવક, સમકિતદૃષ્ટિ, મંડલિક એ ત્રેવીશ સંપદામાં પ્રથમ નરકથી નીકળેલો જીવ સાત એકેંદ્રી વિના સોલ સંપદા પામે. બીજી નરકથી નીકળેલો જીવ સાત એકેંદ્રી ને ચક્રવર્તી વિના પંદર સંપદા પામે. ત્રીજી નરકથી નીકળેલો જીવ

સાત એકેંદ્રી, ચક્રવર્તી, બલદેવ તથા વાસુદેવ વિના તેર સંપદા પામે. ચૌથી નરકથી નીકળેલો જીવ ઉપરની તેરમાંથી તીર્થંકર વિના બાર સંપદા પામે. પાંચમી નરકથી નીકળેલો જીવ ઉપરની બાર-માંથી કેવલી વિના અગ્યાર સંપદા પામે. છઠ્ઠી નરકથી નીકળેલો જીવ ઉપરની અગ્યારમાંથી સાધુ વિના દશ સંપદા પામે, તથા સાતમી નરકથી નીકળેલો જીવ અશ્વ, ગજ અને સમકિત દૃષ્ટિ, એ ત્રણ સંપદા પામે. દશ ભવનપતિ, વ્યંતર જ્યોતિષી એ બાર દંડકથી નીકળેલો જીવ તીર્થંકર તથા વાસુદેવ વિના એકવીશ સંપદા પામે. પૃથ્વી, પાણી, વનસ્પતિ, તિર્યચપંચેંદ્રી, ને મનુષ્ય, એ પાંચ દંડકથી નીકળેલો જીવ તીર્થંકર, ચક્રવર્તી, વાસુદેવ ને બલદેવ વિના આગણીશ સંપદા પામે. તેઉ વાઉથી નીકળેલો જીવ સાત એકેંદ્રી રત્ન, ગજ તથા અશ્વરત્ન એ નવ સંપદા પામે. ત્રણ વિગલેંદ્રીથી નીકળેલો જીવ ચક્રવર્તી, તીર્થંકર, બલદેવ, વાસુદેવ અને કેવલી વિના અઠાર સંપદા પામે. વૈમાનિકમાં પ્રથમ ને બીજા દેવલોકથી નીકળેલો જીવ ત્રેવીશ સંપદા પામે. ત્રીજાથી આઠમા દેવલોક સુધીથી નીકળેલો જીવ સાત એકેંદ્રી સંપદા વિના સોલ સંપદા પામે. નવમા દેવલોકથી માંડીને નવ ઐવેયક સુધીથી નીકળેલો જીવ, સાત એકેંદ્રી, અશ્વ તથા ગજ વિના ચૌદ સંપદા પામે. પાંચ અનુત્તર વિમાનથી નીકળેલો જીવ વાસુદેવ વિના આઠ સંપદા પામે. એ પચીશમું સંપદાદ્વાર કહ્યું.

છવીસમું ધર્મદ્વાર કહે છે. તિર્યચપંચેંદ્રી તથા મનુષ્યને કરણીરૂપ ધર્મ છે અને બાવીશ દંડકવાળાને કરણીરૂપ ધર્મ નથી. એ છવીશમું ધર્મદ્વાર કહ્યું.

સત્યાવીશમું યોગદ્વાર કહે છે—સાતલાખ પૃથ્વીકાય, સાત-

લાખ અપકાય, સાતલાખ તેઉકાય, સાતલાખ વાઉકાય, દશલાખ પ્રત્યેક વનસ્પતિકાય, ચૌદલાખ સાધારણ વનસ્પતિકાય, બેલાખ બેઈદ્રી, બેલાખ તેઈદ્રી, બેલાખ ચૌરિંદ્રી, ચારલાખ દેવતા, ચારલાખ નારકી, ચારલાખ તિર્યચપંચેંદ્રી, ચૌદલાખ મનુષ્યની, એમ સર્વ મલીને ચોરાશીલાખ જીવાયોનિ છે. એ સત્યાવીશમું યોનિદ્વાર કહ્યું.

અઘ્યાવીશમું કુલકોડીદ્વાર કહે છે—નારકીની પચીશલાખ કુલકોડી, દેવતાની છવીશલાખ કુલકોડી, પૃથ્વીની ચારલાખ, પાણીની સાતલાખ; અગ્નિની ત્રણલાખ, વાઉની સાતલાખ, વનસ્પતિની અઘ્યાવીશલાખ, બેઈદ્રીની સાતલાખ, તેઈદ્રીની આઠલાખ, ચૌરિંદ્રીની નવલાખ, મનુષ્યની બારલાખ તિર્યચના પાંચ ભેદ તે જલચરની સાડીબારલાખ, થલચરની દશલાખ. ખેચરની બારલાખ, ઉરપરિસર્પની દશલાખ, ભુજપરિસર્પની નવલાખ કુલકોડી. એમ સર્વ મલીને એકકોડી, સાડીસતાણુલાખ કુલકોડી જાણવી. એ અઘ્યાવીશમું કુલ કોડીદ્વાર.

ઓગણત્રીશમું અદ્વપબહુત્વદ્વાર કહે છે. ગર્ભજ મનુષ્ય સર્વથી થોડા, તેથી વૈમાનિક અસંખ્યાતગુણા, તેથી ભવનપતિ અસંખ્યાતગુણા, તેથી નારકી અસંખ્યાતગુણા, તેથી વ્યંતર અસંખ્યાતગુણા, તેથી જ્યોતિષ અસંખ્યાતગુણા, તેથી ચૌરિંદ્રી અસંખ્યાતગુણા, તેથી પંચેંદ્રી વિશેષાધિક, તેથી બેઈદ્રી વિશેષાધિક, તેથી તેઈદ્રી વિશેષાધિક, તેથી પૃથ્વીકાય અસંખ્યાતગુણા, તેથી પાણીના જીવ અસંખ્યાતગુણા, તેથી વાઉકાયના અસંખ્યાતગુણા, અને તેથી વનસ્પતિના જીવ અનંતગુણા અધિક જાણવા. એ ઓગણત્રીશમું અદ્વપબહુત્વદ્વાર કહ્યું.

॥ હંડક વિચાર સમાપ્ત. ॥

લઘુસંગ્રહણી ખાલાવખોધ.

“ ખંડા જોયણવાસા, પંવયકુડા ય તિથસેઢીઓ,
વિજયદહસલિલાઓ, પિંડેસિં હોઇ સંધયણી. ” ૧૧

એ દશ ખોલનો વિચાર કહે છે—તેમાં જંજૂદીપ એકલાખ યોજન લાંબો પહોળો છે, તે થાલીના આકારે છે, પૂનમના ચંદ્રના આકારે છે, કમલકર્ણિકાના આકારે વાટલો છે. ત્રણલાખ, સોલ હજાર ખસો ને સત્યાવીશ યોજન ત્રણ કોશ, એકસો અઠાવીશ ધનુષ ને સાડાતેર અંગુલ ઝાઝેરી તેની પરિધિ છે, તે જંજૂદીપ દશદ્વારે કરી કહે છે—૧ ખંડા, ૨ જોયણ, ૩ વાસા, ૪ પંવય, ૫ કુડાય, ૬ તિથ, ૭ સેઢીઓ, ૮ વિજય, ૯ દહ, ૧૦ સલિલાઓ. તેમાં ખંડા એટલે જંજૂદીપના ભરત સરખા એકસોનેવું ખાંડવા છે. તે કહે છે—ભરતક્ષેત્રનો એક ખાંડવો, ચુલ્લહેમવંત પર્વતના બે ખાંડવા, હેમવયક્ષેત્રના ચાર ખાંડવા, મહાહેમવંત પર્વતના આઠ ખાંડવા, હરિવાસક્ષેત્રના સોલ ખાંડવા, નિષધપર્વતના ખત્રોશ ખાંડવા, મહાવિદેહક્ષેત્રના ચોસઠ ખાંડવા, નીલવંત પર્વતના ખત્રીશ ખાંડવા, રમ્યકવાસક્ષેત્રના સોલ ખાંડવા, રૂપીપર્વતના આઠ ખાંડવા, એરણ્યવયક્ષેત્રના ચાર ખાંડવા, શિખરીપર્વતના બે ખાંડવા, એરવતક્ષેત્રનો એક ખાંડવો. એમ સર્વ મલીને વિસ્કંભ પોલપણું એકસોનેવું ખાંડવા થાય. એ પ્રથમ ખંડદ્વાર.

જોયણ એટલે જંજૂદીપમાં ચારે હાંસે યોજનના ખંડ કરીએ તો સાતસોનેવું કોડી, છપ્પનલાખ, ચોરાણુંહજાર એકસો પચાશ

ચઉરંસા થાય. તે ઉપર એક કોશ પંદરસો પંદર ધનુષ ને સાઠ અંગુલ વધે. એ બીજું દ્વાર કહ્યું.

વાસા એટલે જંબૂદ્વીપને વિષે સાત ક્ષેત્ર તે ભરત, હેમવય, હરિવાસ, મહાવિદેહ, રમ્યકવાસ, એરણ્યવય ને ઐરવત. તથા એક મહાવિદેહના ચાર ભાગ ગણીએ તો પૂર્વ મહાવિદેહ, પશ્ચિમ મહાવિદેહ, દેવકુરૂ ને ઉત્તરકુરૂ, તે પ્રથમના છમાં આ ચાર મેલવતાં દશ ક્ષેત્ર થાય. તેનો વિષંભપણું, બાંહ, જીવા ને ધનુષપીઠ એ ચાર કહે છે. ભરતક્ષેત્રના બે ભેદ, તેમાં દક્ષિણ ભરતનું વિષં. ભપણું બસો આડત્રીશ યોજન ત્રણ કલા, એની બાંહા નથી, તેની જીવા નવહજાર સાતસો અડતાલીશ યોજન ને બાર કલા, તેનો ધનુષપીઠ નવહજાર સાતસો છાસઠ યોજન એક કલા ઝાઝેરી. તથા ઉત્તર ભરતનું વિષંભપણું બસો આડત્રીશ યોજન ત્રણ કલા, તેની બાંહા એકહજાર આઠસો બાણું યોજન સાડીસાત કલા. તેની જીવા ચૌદહજાર ચારસો એકોતેર યોજન છ કલા માઠેરી. તેની ધનુષપીઠ ચૌદહજાર પાંચસો અઠ્યાવીશ યોજન અગ્યાર કલા. હેમવય ને એરણ્યવય એ ક્ષેત્રનું પહોલાપણું બેહજાર એકસોપાંચ યોજન પાંચ કલા. એની બાંહા છહજાર સાતસો પંચાવન યોજન ત્રણ કલા. તેની જીવા સાડત્રીશહજાર છસો ચુમોતેર યોજન ને સોલ કલા માઠેરી. એની ધનુષપીઠ આડત્રીશહજાર સાતસો ચાલીશ યોજન દશ કલા. હરીવાસ ને રમ્યકવાસ એ બે ક્ષેત્રનું વિષંભપણું આઠહજાર ચારસેં એકવીશ યોજન એકકલા. તેની બાંહા તેરહજાર ત્રણસો એકસઠ યોજન છ કલા. તેની જીવા તોંતેરહજાર નવસો એક યોજન સત્તર કલા. તેની ધનુષપીઠ ચોરાશીહજાર સોલ યોજન ને ચાર કલા. મહાવિદેહક્ષેત્રનું વિષંભપણું તેત્રીશહજાર

છસો ચોરાશી યોજન ચાર કલા. તેની ખાંહા તેત્રીશહજાર સાતસો-સડસઠ યોજન સાત કલા, તેની જીવા એકલાખ યોજનની, તેની ધનુષપીઠ એક લાખ અઠાવન હજાર એકસો તેર યોજન સોલ કલા અઝેરી. દેવકુરૂ ને ઉત્તરકુરૂ એ બંનેનું વિષંભપણું અગ્યાર હજાર આઠસો બેતાલીશ યોજન બે કલા. એની ખાંહા નથી. એની જીવા ત્રેપનહજાર યોજન, એની ધનુષપીઠ સાઠહજાર ચારસો અઠાર યોજન બાર કલા. એ ત્રીણું વાસદ્રાર.

હવે પંચમ એટલે જંજૂદીપને વિષે બસોને ઓગણોતેર પર્વત છે. તે છ વર્ષધર, એક મેરૂ, બે ચિત્રવિચિત્ર, બે જમક-સમક, બેસો કંચનગિરિ, ચાર ગજદંતા, સોલ વખારા, ચોત્રીશ લાંબા વૈતાલ્ય, ચાર વાટલા વૈતાલ્ય, એ સરવે બસો ઓગણો-તેર થયા. તેમાં ચૂલહેમવંત ને શિખરીપર્વત એ બે સો સો યોજન ઉંચા, પચીશ યોજન ધરતીમાં ઉંડા, ને પહોલપણે એક હજાર બાવન યોજન ને બાર કલા. એની ખાંહા પાંચહજાર ત્રણસો પચાસ યોજન પંદર કલા. એની જીવા ચોવીશહજાર નવસો બત્રીશ યોજન અર્ધકલા માઠેરી. એની ધનુષપીઠ પચીશ-હજાર બસોત્રીશ યોજન ચાર કલા. મહાહેમવંત ને રૂપીપર્વત એ બેની ઉંચાઈ બસો યોજન, પચાશ યોજન ધરતીમાં ઉંડા, તેનું વિષંભપણું ચારહજાર બસો દશ યોજન દશ કલા, તેની ખાંહા નવહજાર બસો છોતેર યોજન નવ કલા, તેની જીવા ત્રેપનહજાર નવસો એકત્રીશ યોજન અઝેરી, તેની ધનુષપીઠ, સત્તાવનહજાર બસો ત્રણ યોજન ને દશ કલા. નિષધ ને નિલવંતપર્વત એ બેની ઉંચાઈ ચારસો યોજન, એકસો યોજન ધરતીમાં ઉંડા, એનું વિષંભપણું સોલહજાર આઠસો બેતાલીશ યોજન બે કલા, તેની

ખાંહા વીશહજાર એકસો પાંસઠ યોજન જે કલા, તેની ધનુષપીઠ એક લાખ ચોવીશહજાર ત્રણસો છે તાલીશ યોજન નવ કલા. મેરૂ-પર્વત એક લાખ યોજનનો છે. તેમાં હજાર યોજન ધરતીમાં ઉંડો. તેમાં અઢીસો યોજન પૃથ્વીમય, અઢીસો યોજન સોનામય, અઢીસો યોજન વજ્ર-હીરામય ને અઢીસો યોજન શર્કરાપૃથ્વીમય છે. તે નવાણુંહજાર યોજન ઉંચો છે, તેમાં પોણાસોલહજાર યોજન રક્તિકરત્નમય છે, પોણાસોલહજાર યોજન અંકરત્નમય છે, પોણાસોલ હજાર યોજન રૂપામય છે, પોણસોલ હજાર યોજન પીળા સોનામય છે. તે ઉપર ત્રીજે કંડ છત્રીસ હજાર યોજન જાંબુનદ સુવર્ણમય રાતો છે, એમ સર્વ મહીને એક લાખ યોજન થાય. તે મૂલમાં દશહજાર નેવું યોજન ને એક યોજનના અગ્યાર ભાગ કરતાં તેમાંથી દશ ભાગ ધરતીના મૂલે પહોળો છે. દશહજાર યોજન ધરતી સમભૂતલે લાંબો પહોળો છે, ધરતીથી અગ્યારહજાર યોજન ઉંચા જઈએ ત્યાં નવહજાર યોજન લાંબો-પહોળો છે, એમ અગ્યારહારેં એકેકહજાર ઘટાડતાં શિખરતલે એકહજાર યોજન લાંબો પહોળો રહે. ત્રિશુણી આઝેરી પરિધિ છે. મેરૂને ચાર વન છે તે ભદ્રશાલવન, નંદનવન, સોમનસવન પંડગવન, તેમાં ભદ્રશાલવન તે મેરૂની ચોમેર ધરતી ઉપર છે, તે પૂર્વ-પશ્ચિમે બાવીશહજાર યોજન લાંબો છે, અઢીસેં યોજન ઉત્તર-દક્ષિણે પહોળો છે, તેને એક પદ્મવરવેદિકા, એક વનખંડ ચોમેર વીંટયું છે. મેરૂથી પૂર્વદિશે પચાશ યોજન વનમાં જઈએ તિહાં એક સિદ્ધાચતનને ત્રણ બારણા છે, પૂર્વ દક્ષિણે ને ઉત્તરે તેના દરવાજા આઠ આઠ યોજન ઉંચા છે. ચાર ચાર યોજન પહોળા છે. તેના મધ્યદિશિ વિભાગમાં એક મણિમય પીઠિકા છે, તે આઠ યોજન લાંબી પહોળી છે, ચાર યોજન ઉંચપણે સર્વ

રત્નમય છે. તે ઉપર એક દેવછંદો તે આઠ યોજન લાંબો પહોળો છે, અને આઠ યોજન ઝાઝેરો ઉંચો છે. તિહાં જિનપ્રતિમા છે, તેનો વણેવ દેવછંદો જાવ ધુપનાકડછા છે. જેમ આ એક, તેમ ચારે દિશિએ ચાર સિદ્ધાયતન છે. તે પણ એ પ્રમાણે જાણવા.

મેરૂપર્વતથી પચાશ યોજને ઇશાનખૂણે ચાર વાવડી છે, એમ ત્રણે દિશાએ અગ્નિખૂણે, નૈઋત્યખૂણે, વાયવ્યખૂણે ચાર ચાર વાવડી છે. મેરૂથી પચાશ યોજન ઉપરે એ પ્રમાણે ભદ્રશાલ વનમાં સોલ વાવડી છે. તે એક એક પચાશ યોજન લાંબીને પચીશ યોજન પહોળી છે, ને દશ યોજન ઉંડી છે, તે ચારેદિશે તોરણ સહિત છે. તે વાવડીના નામ પદ્મા, પદ્મપ્રભા, કુમુદા, કુમુદાપ્રભા, એ ચાર વાવડીમધ્યે બે શકેંદ્રના ને બે ઇશાનેંદ્રના પ્રાસાદ છે. તે પાંચસેં યોજનના ઉંચા ને અઢીસેં યોજનના લાંબા પહોળા તથા શિખરખંધ જાણવા. ભદ્રશાલવનમાં આઠ કૂટ છે,

ભદ્રશાલવનથી પાંચસેં યોજન મેરૂ ઉપરે જતાં નંદનવન આવે છે, તે પાંચસેં યોજન ચક્રવાલ વિષંભપણે ફિરતો વાટલો વલયના આકારે છે. જે મેરૂપર્વતને ઢુંકરો છે, ત્યાં ઘણા દેવ-દેવીઓ હાસ્ય રતિ ખેલે છે. તિહાં પણ ચાર સિદ્ધાયતન છે. સોલ વાવડી છે, ચાર પ્રાસાદ છે, પૂર્વની જેમ નવકૂટ છે.

વલી નંદનવનથી સાડીબાસઠહજાર યોજન ઉંચે જતાં સોમનસ વન આવે છે, તે પાંચસેં યોજન ચક્રવાલ, ૧૬૫ભે વાટલો વલયાકારે છે, તે મેરૂને વીંટી રહ્યો છે, તિહાં પણ ચાર સિદ્ધાયતન, સોલ વાવડી, તથા ચાર પ્રાસાદ છે.

તિહાંથીકી છત્રીશહજાર યોજન મેરૂશિખરે જઇએ, તિહાં

પાંડગવન આવે છે, તે ચારસેં ચોરાણું યોજન ચક્રવાલ, વિષંભ-
વાટલો વલયાકારે છે, તે મેરૂની ચૂલિકાને વીંટી રહ્યો છે. પાંડગ-
વન વિષે એક ચૂલિકા છે. તે ચાલીશ યોજન ઉંચી, બાર યોજન
મૂલેં પહોળી, આઠ યોજન વચમાં પહોળી, ચાર યોજન મથાળે
પહોળી તથા ગાયના પૂંછના આકારે છે. સરવે વેરૂલી રત્નમય
છે. તેને એક પદ્મવરવેદિકા છે, ઉપર બહુ સરસ રમણિક ભૂમિકા
છે. તે ચૂલિકા ઉપર એક સિંધાયતન છે. તે એક કોશ લાંબો,
અર્ધ કોશ પહોળો, દેશે ઉણો એકકોશ ઉંચો, અનેક થંભા જાવ
ધુપકડછા છે. તે પાંડગવનમાં ચાર સિંધાયતન છે, સોલ વાવડી,
ચાર પ્રાસાદ, વિગેરે પૂર્વની જેમ જાણવું. વળી તે પાંડગવનમાં
ચાર અભિષેક શિલા છે. તે પંડુકશિલા, પંડુકંબલશિલા, રક્ત-
કંબલશિલા, અતિરક્તકંબલશિલા. તેમાં એક પૂર્વે, એક પશ્ચિમે
એક ઉત્તરે એક દક્ષિણે એમ ચાર અર્ધચંદ્રના આકારે છે, પૂર્વ
પશ્ચિમની શિલા, ઉત્તર દક્ષિણે પાંચસો યોજન લાંબી ને પૂર્વ
પશ્ચિમે અઢીસો યોજન પહોળી, ઉત્તર દક્ષિણની શિલા પૂર્વ
પશ્ચિમે પાંચસો યોજન લાંબી ને ઉત્તર દક્ષિણે અઢીસો યોજન
પહોળી તે ચારસો યોજન ઉંચી ને કનકમય છે. એ ચારને ત્રણ
દિશે પાવડીયા છે. પૂર્વ પશ્ચિમની ઉપરે બે સિંહાસન છે તથા
ઉત્તર દક્ષિણની ઉપરે એક એક સિંહાસન છે. તે પાંચસો ધનુષ
લાંબા પહોળા છે, તથા અઢીસો ધનુષ ઉંચા છે. તિહાં તિર્થંક-
રોનો જન્મમહોત્સવ થાય, જંબૂદ્વીપમાં જઘન્ય બે તીર્થંકરનો ને
ઉત્કૃષ્ટ ચાર તીર્થંકરનો જન્મમહોત્સવ થાય એ મેરૂનાં સોલ નામ
ખતાવે છે—મંદર, મેરૂ, મનોરમ, સુદર્શન, સ્વયંપ્રભ, ગિરિરાજ,
રત્નોચ્ચય, તિલકોપમ, મધ્ય, લોકનાભિ, રત્ન, સૂર્યાવર્ત, સૂર્યાવર્ણ,
ઉત્તમ, દિશાદિ ને અવતંસ, એ સોલ નામ.

ચિત્રવિચિત્ર એ બે પર્વત દેવકુરુક્ષેત્રમાં છે. નિષધપર્વતથી કી ઉત્તરદિશે આઠસો ચોત્રીશ યોજન ને એક યોજનના સાત ભાગ કરતાં તેમાંથી ચાર ભાગ જતાં સીતોદાનદીના પૂર્વ પશ્ચિમ કાંઠે છે, ચિત્ર વિચિત્ર, જમક ને સમક, એ ચાર એકહજાર યોજન ઉંચા છે. અઢીસો યોજન ધરતીમાં ઉંડા છે, એક હજાર યોજન મૂલે લાંબા પહોળા છે; સાડાસાતસો યોજન વચમાં લાંબા પહોળા છે; ઉપર પાંચસો યોજન લાંબા પહોળા છે. ત્રિશુણી ઝાઝેરી પરિધિ છે.

બસો કંચનગિરિપર્વત તે સીતા સીતોદાનદી વચ્ચે પાંચ પાંચદ્રહ છે, એ દશ દ્રહની એક એકની કોરે દશ પર્વત છે; એમ દશ દ્રહને બંને કાંઠે મલીને બસો પર્વત થાય. તે સો યોજન ઉંચા પચીશ યોજન ધરતીમાં ઉંડા, મૂલમાં સો યોજન લાંબા પહોળા, વચ્ચે પોણાસો યોજન લાંબા પહોળા છે, ને ઉપર પચાશ યોજન લાંબા પહોળા છે. તથા ત્રિશુણી ઝાઝેરી પરિધિ છે.

ચાર ગજદંતા તે ગંધમાદન, માલવંત, વિષ્ણુપ્રભ, સૌમનસ. તેમાં નિષધથી બે, નીલવંતથી બે નીકલીને મેરૂની પાસે ચારે આવીને અડી રહ્યા છે. તે ત્રીશહજાર બસેનવ યોજન છ કલા લાંબા છે, નિષધ ને નીલવંતથી નીકલતાં ચારસેંચારસેં યોજન ઉંચા, સો યોજન ધરતીમાં ઉંડા, પાંચસો યોજન પહોળા છે. મેરૂની પાસે જતાં પાંચસેં યોજન ઉંચા, સવાસો યોજન ઉંડા, તે ઘટતાં ઘટતાં અંશુલને અસંખ્યાતમે ભાગે પહોળા હસ્તીના દાંતના આકારે છે.

સોલ વખારાપર્વત તે ચિત્ર, વિચિત્ર, નલિન, એગસેલ, ત્રિકૂટ, વેસમણ, અંજણ, માયંજણ અંકાવર્ધ, પમાવર્ધ, આસિ-

વિષ, સુહાવહ, ચંદ્રે, સૂરે, નાગે, દેવે એ બધા સોલહજાર પાંચ-સેંખાણું યોજન બે કલા લાંબા, પાંચ યોજન પહોળા, નિષધ નિલવંતથી અડતાં ચારસે યોજન ઉંચા, એકસો યોજન ઉંચા, સીતા સીતોદ્ધાની પાસે પાંચસે યોજન ઉંચા, સવાસો યોજન ઉંડા, પાંચસે યોજન પહોળા છે. વખારાપર્વત ઘોડાના બંધને આકારે છે.

ચોત્રીશ લાંબા વૈતાલ્ય છે. તે એક ભરતનો, એક ઐરવતનો. બત્રીશ વિજયના, તે ચોત્રીશ વૈતાલ્ય પચીશ યોજન ઉંચા, સવાઇ યોજન ઉંડા, પચાસ યોજન પહોળા, એની બાંહા ચારસો, અઘ્યાશી યોજન સોલ કલા ઝાઝેરી, તેની જીવા સોલહજાર સાતસોવીશ યોજન બાર કલા, તેની ધનુષપીઠ દશહજાર સાતસો તૈતાલીસ યોજન બાર કલા. એક એક વૈતાલ્યે બે બે ગુફા તે તમિસ્રાગુફા ને ખંડપ્રપાતગુફા, તે પચાશ યોજન લાંબી, બાર યોજન પહોળી, આઠ યોજન ઉંચી, તેમાં ઉમગજલા ને નિમગજલા નામે બે નદી છે. તેમાં એકવીશ યોજન જતાં ઉમગજલા નદી આવે, તે ત્રણ યોજન પોહોટમાં છે, તેમાં હાથી, ઘોડા, બળદ, મનુષ્યાદિકના કલેવર કે કચરો પડે, તેને ત્રણવાર ભમાડીને ઉછાળી નાખે, તે કારણે ઉમગજલા નદી કહેવાય. તિહાંથી બે યોજન આગળ જતાં નિમગજલા નદી આવે. તે ત્રણ યોજન પોહોટમાં છે, તેમાં હાથી, ઘોડા, બળદ, મનુષ્યાદિકના કલેવર પડે, તેને ત્રણવાર ભમાડીને હેઠા બેસાડીદે, તે કારણે નિમગજલા કહેવાય. શેષ દ્વીર્ષ બત્રીશ વૈતાલ્ય મહાવિદેહમાં છે, તે પણ એ સરખા છે. પણ બાંહા, જીવા, ને ધનુષપીઠ એ નથી. તથા પલ્યંગને આકારે છે.

ચાર વાટલા વૈતાલ્ય તે સદાવેઈ, વિચડાવેઈ, ગંધાવેઈ, માલવંત, તે યુગલીયાના ચાર ક્ષેત્રમધ્યે છે. તે એકહજાર યોજન

ઉંચા, અઢીસેં ચોજન ઉંડા, તથા એકહજાર ચોજન લાંબા પહોળા છે, તે ધાનના કેઠાને આકારે છે. ને ત્રણહજાર એકસો બાસઠ ચોજન ઝાઝેરી પરિધિ છે, અને શ્વેતવર્ણ છે. એમ મલીને બધા બસેં ઓગણોતેર પર્વત થયા. એ ચોથું પર્વતદ્વાર કહ્યું.

કૂડાય એટલે જંબૂદ્વીપમાં ચારસો સડસઠ કૂટ-પર્વત છે. તે ચોત્રીશ દીર્ઘવૈતાહ્ય, નિષધ, નીલવંત, ને મેરૂ એ સડત્રીશ પર્વત તથા વિદ્યુત્પ્રલ ને માલવંત એ બે ગજદંતા મલીને ઓગણચાલીશ પર્વતપર નવ નવ કૂટ છે, તે ત્રણસો એકાવન કૂટ થાય, તથા હેમવંત ને શિખરી એ બે પર્વતપર અગ્યાર અગ્યાર કૂટ છે. મહાહિમવંત ને રૂપી એ બે પર્વતપર આઠ આઠ કૂટ છે. સોલ વખારા પર્વતપર ચાર ચાર કૂટ છે, સૌમનસ ને ગંધમાદન એ બે ગજદંતાપર સાત સાત કૂટ છે. એમ સર્વ મલીને પર્વતના ચારસો ને સડસઠ કૂટ થયા, તથા શેષ અઠાવન કૂટ ભૂમિ ઉપરના, તે ચોત્રીશ ઋષલકૂટ, એક ભરતનો, એક ઐરવતનો, બત્રીશ વિજયના બત્રીશ, લદ્રશાલ વનના આઠ, દેવકુરૂના આઠ, ઉત્તરકુરૂના આઠ, હરિકૂટ, હરિસહકૂટ એ સાઠ સાથે મેલવતાં પાંચસો સાડત્રીશ કૂટ થયા. એ પાંચમું કૂટદ્વાર કહ્યું.

તિથ્ય કેતાં જંબૂદ્વીપમાં એકસો બે તીર્થ છે, તે બત્રીશવિજય, એક ભરત, એક ઐરવત, એ ચોત્રીશ ઠેકાણે છે. તે એક એકમાં માગધ, વરદામ ને પ્રલાસ, એમ ત્રણ ત્રણ તીર્થ છે. તેમાં એક અગ્નિખૂણે, એક નૈઋત્યખૂણે, એક વાયવ્યખૂણે, એમ સર્વ મલીને એકસો બે તીર્થ થાય. એ છઠું તીર્થદ્વાર કહ્યું.

સેઠીઓ એટલે જંબૂદ્વીપમાં એકસો છત્રીશ શ્રેણિ છે. એક એક વૈતાહ્ય ઉપર બે બે શ્રેણિ છે, તિહાં દશ ચોજન ઉંચા

ચઢતાં એક દક્ષિણે ને એક ઉત્તરે, એમ બે વિદ્યાધરની શ્રેણી છે. તેમાં ભરતના વૈતાલ્યપર ગગનવલ્લભાદિક પચાશ નગર દક્ષિણની શ્રેણિએ છે અને રથચક્રવાલાદિક સાઠ નગર ઉત્તરશ્રેણિએ છે, એ પ્રમાણે ઐરવતના વૈતાલ્યપર સાઠ નગર દક્ષિણશ્રેણિએ, ને પચાશ નગર ઉત્તરશ્રેણિએ છે. મહાવિદેહના બત્રીશ વૈતાલ્યપર દક્ષિણ ને ઉત્તર દરેક શ્રેણિએ પંચાવન પંચાવન નગર છે, એ સઘલા ત્રણ હજાર સાતસો ચાલીશ નગર થયા. એમ વિદ્યાધરની અડસઠ શ્રેણિ થઈ. તિહાંથી દશ યોજન ઉંચે જતાં અલિયોગિક દેવતાની ઉત્તરે ને દક્ષિણે બે શ્રેણિ છે, એટલે અલિયોગિક દેવતાની પણ અડસઠ શ્રેણિ થઈ, તે પ્રથમની સાથે મેલવતાં એકસો છત્રીશ શ્રેણિ થાય. એ સાતમું શ્રેણિદ્વાર કહ્યું.

વિજય એટલે જંબૂદ્વીપમાં ચોત્રીશ વિજયરૂપ સ્થાનક છે, તે કચ્છ સુકચ્છ, મહાકચ્છ, કચ્છાવતી, આવરતા, મંગલાવતી, પુષ્પકલા, પુષ્પકલાવતી, એ આઠ વિજય પૂર્વ મહાવિદેહમાં સીતા-મહાનદીની ઉત્તર દિશે મેરૂથી માંડીને સીતામુખવનસુધી જાણવી. તથા વચ્છે, સુવચ્છે, મહાવચ્છે, વચ્છગાવતી, રમ્ભે, રમ્ભક, રમ્ભ-શિક, મંગલાવતી, એ આઠ વિજય સીતાનદીને દક્ષિણપાસે સીતા-મુખવનથી મેરૂસુધી, વખારાપર્વતસુધી બીજો ખાંડવો જાણવો. તથા પન્ને, સુપન્ને, મહાપન્ને, પન્નગાવઈ, સંખે, કુમુદે નલિણ ને સલિલાવતી, એ આઠનો ત્રીજો ખાંડવો તે સીતાદાનદીના દક્ષિણ-કાંઠે વિદ્યુત્પ્રભ ગજદંતા પછી અંકાવતીવખારાપર્વતથી તે સીતા-દામુખવનસુધી જાણવો. તથા વપ્પે, સુવપ્પે, મહાવપ્પે, વપ્પાગવઈ, વગ્ગુ, સુવગ્ગુ, ગંધિલે, ગંધિલાવતી, એ આઠ વિજયનો ચોથો ખાંડવો, તે સીતાદામુખવનથી માંડીને સીતાદાનદીનેકાંઠે દેવ-

વખારાપર્વતસુધી મેરૂપર્વતસુધી જાણવો. એ યત્રીશ વિજય મહા-
વિદેહમાં છે. તે સઘળી વિજય સોલહજાર, પાંચસો બાણ યોજન
ને બે કલા ઉત્તર દક્ષિણે લાંબી છે, તથા બેહજાર બસે સિત્તેર
યોજન માઠેરી પૂર્વ પશ્ચિમે પહોળી છે. તથા એક ભરત ને એક
ઐરવત, એમ બે મેલવતાં ચોત્રીશ થાય. તેમાં યત્રીશ વિજયની
રાજધાની, એક ભરતની ને એક ઐરવતની એમ ચોત્રીશ રાજ-
ધાની છે. ચોત્રીશ તમિસાગુફા, ચોત્રીશ કૃતમાલદેવતા, ચોત્રીશ
નટમાલદેવતા, ચોત્રીશ ઋષભકૂટ, એટલા શાશ્વતા છે, એ આઠમું
વિજયદ્વાર કહ્યું.

દ્રહ એટલે જંબૂદ્વીપમાં સોલ દ્રહ છે, તે પદ્મદ્રહ, મહાપદ્મ,
તિગિચ્છ, કેસરી, મહાપુંડરીક, પુંડરીક, એ છ દ્રહ વર્ષધરપર્વ-
તના. પાંચ દેવકુરૂનેવિશે દ્રહ છે, તે નિષઠદ્રહ, દેવકુરૂ, સૂર્ય,
મુલસ, વિદ્યુત્પ્રભ, તે સીતોદાનદીને કાંઠે છે, એમ ઉત્તરકુરૂક્ષેત્રને
વિશે સીતાનદીના મધ્યભાગે પાંચ દ્રહ છે, તે નીલવંત, ઉત્તરકુરૂ,
ચંદ્ર, ઐશવત ને માલવંતદ્રહ, એમ દશ ને છ સોલ થયા. તેમાં
પદ્મદ્રહ ને પુંડરીક એ બે દ્રહ એકહજાર યોજન લાંબા, પાંચસે
યોજન પહોળા, દશ યોજન ઉંડા. એ પ્રમાણે દેવકુરૂ ને ઉત્તર-
કુરૂમાં દશ દ્રહ છે, તે પણ એ બે દ્રહ સરખા જાણવા. એ બાર
સરખા છે. તે એક એક દ્રહમાં એક કોડ, વીશલાખ, પચાશહ-
જાર, એકસોવીશ, એટલા કમલ છે. એ સઘલા રત્નમય છે. પદ્મ-
દ્રહમાં એક મોટો કમલ છે, તે શ્રીદેવીના છે. એકસો આઠ કમલ
શ્રીદેવીના લંડારના છે, ચાર કમલ મહત્રિકાના છે, સાત કમલ
અંણિકાના છે, સોલહજાર આત્મરક્ષક દેવતાના છે. ચારહજાર
સામાનિક દેવતાના છે. આઠહજાર માંહિલી પરિષદના છે, દશ-

હજાર વચલી પરિષદના છે, બારહજાર બાહિરની પરિષદના છે. હવે ત્રીન મોટા કોટ છે, તે માંહેલા કોટે બત્રીશલાખ કમલ, વચલા કોટે ચાલીશલાખ કમલ ને બાહિરના કોટે અડતાલીશલાખ કમલ, એમ સર્વ વલયના એક કોડ વીશલાખ પચાશહજાર એકસો વીશ કમલ થયા. તેમાં વડો કમલ એક લાખ યોજન લાંબો પહોળો છે, અર્ધ યોજન જડો ને દશ યોજન પાણીમાં ઉંડો છે, તથા બે કોશ પાણીથકી ઉંચો છે, દશ યોજન ઝાઝેરો સર્વાંગ પ્રરૂપો છે. તે કમલનો વજરત્નમય મૂલ છે, રિષ્ટ રત્નમય કંદ છે, વૈરલિ-રત્નમય નીલવરણા બાહિરના પાન છે, તત્ત સુવર્ણમય કેસરા છે, નાના પ્રકારના મણિરત્નમય પાંખડી છે, સોનાની કર્ણિકા છે, તે બે કોશ લાંબી પહોળી છે. એક કોશ જડપણે દોડો તેપર બહુ રમણિક છે, તેના અત્યંત મધ્યભાગે શ્રીદેવીનું ઘર છે, તે એક કોશ લાંબો, અર્ધકોશ પહોળો, દશે ઉણો એક કોશ ઉંચો, ને અનેક થંભા છે. સોનેકરી ઘઠાર્યો મઠાર્યો તે જોવા લાયક છે. તે ભવનને ત્રણ બારણા છે, તે પૂર્વે, દક્ષિણે ને ઉત્તરે. તે બારણા પાંચસેં ધનુષ ઉંચા છે, અઢીસેં ધનુષ પહોળા છે, તે ભવનમાં એક મણિપીઠિકા છે, તે પાંચસેં ધનુષ લાંબી પહોળી ને અઢીસેં ધનુષ ઉંચી છે. તે મણિપીઠિકા ઉપર એક દેવશય્યા રહેવાને પલંગ છે. તથા મહાપદ્મ ને મહાપુંડરીક, એ બે દ્રહ તે એક એક બેહજાર યોજન લાંબો, એકહજાર યોજન પહોળો ને દશ યોજન ઉંડો છે. મહાપદ્મદ્રહમાં હ્રીદેવી અને મહાપુંડરીકદ્રહમાં બુદ્ધિદેવી રહે છે, એહના કમલ શ્રીદેવીની પેઠે છે, પણ કમલનું માન બમણું જાણવું. કમલ બે યોજન લાંબો પહોળો ને એક યોજન જડો છે. તિગિચ્છદ્રહમાં ધૃતિદેવી રહે છે, કેસરીદ્રહમાં

કીર્તિદેવી રહે છે, એ બે દ્રહ ચાર ચાર હજાર યોજન લાંબા, બે બે હજાર યોજન પહોળા, ને દશ યોજન ઉંડા છે, એનો મોટો કમલ એકેકો ચાર ચાર યોજન લાંબો પહોળો છે, ને બે યોજન જાડો કમલ શ્રીદેવીપેઠે જાણવો. એમ સોલે દ્રહના એક કોડી વીશલાખ પચાશહજાર એકસો વીશ ને સોલે ગુણતાં શાશ્વતાં કમલ ઓગણીશકોડી બસેં એંશીલાખ ઓગણીશસો ને વીશ કમલ થયા. અને પાંચ દ્રહ દેવકુરૂમાં ને પાંચ દ્રહ ઉત્તરકુરૂમાં, એ દશ દ્રહ ધરતી ઉપર છે, તેના નામે નામ દેવતા એક પદ્યોપમના આઠિખાવાળા તેમાં છે. ને ચૂલહેમવંત ઉપર પદ્મદ્રહ છે, તિહાં શ્રીદેવીનો વાસ છે. મહાહિમવંતપર્વત ઉપર મહાપદ્મદ્રહ છે, તિહાં હ્રીદેવીનો વાસ છે. તિગિચ્છદ્રહ નિષધપર્વતપર છે, તિહાં ધૃતિદેવીનો વાસ છે. કેસરીદ્રહ નીલવંતપર્વતપર છે, તિહાં કીર્તિદેવીનો વાસ છે. રૂપીપર્વત ઉપર મહાપુંડરીકદ્રહ છે, તિહાં બુદ્ધિદેવીનો વાસ છે. શિખરીપર્વતપર પુંડરીકદ્રહ છે, તિહાં લક્ષ્મીદેવીનો વાસ છે. એ સોલ દેવીઓ ભવનપતિની જાતની છે, તેનું આયુ એક પદ્યોપમનું છે. એ નવમું દ્રહદ્વાર કહ્યું.

સાલિલાઓ એટલે જંબૂદ્વીપમાં ચૌદલાખ છપ્પનહજાર ને નેવું નદી છે. તેમાં પદ્મદ્રહને પૂર્વદિશે તોરણે ગંગા નીકલી છે, તે પાંચસેં યોજન પૂર્વસામી ગઈ ને જિહાં ગંગાવર્તનકૂટ છે, ત્યાં આફલીને દક્ષિણદિશે ચાલી, તે પાંચસો ત્રેવીશ યોજન ત્રણ કલા દક્ષિણદિશે પર્વત ઉપર ગઈ. તિહાં મોટા ઘડાના મુખમાંથી પાણી જાય, તેમ મોતીના હાર સરખા મહામચ્છના આકારે સો યોજન કાંઈક અધિક પાણી પડે છે. એક પરનાલિ જીલિકા છે, તે અર્ધ યોજન લાંબી મગરમચ્છના મુખવિકાસ સમાન છે, ને

વજ્રમય છે, આછો તેજવંત છે, તેમાંથી પાણી પડે છે. તિહાં ગંગા પ્રપાત નામે એક મોટો કુંડ છે, તે સાઠ ચોજન લાંબો પહોળો છે, દશ ચોજન ઉંડો છે, તેની રૂપામય ઉપકંઠે પાળ છે, વજ્રમય પાષાણતલે છે, સુખે માંહે ઉતરીએ. તે નાના મણિરત્ને કરી આંધ્યો છે. કાંઠે વજ્રમય તલો સુવર્ણનું મધ્યભાગે રૂપાની વેલું છે. ગંભીર શીતલ જલ ઢાંક્યા પાતડા કમલે છાયો છે. ઘણા ઉત્પલ કમલ છે, કુમુદ નલિન પુંડરીકપત્ર સહસ્રપત્ર ઘણા કમલ છે. ગંગાકૂટને ત્રણ બારણા ત્રણ દિશે પાવડીયા છે, તે પૂર્વદિશે, દક્ષિણદિશે ને પશ્ચિમદિશે, પાવડીયાનો વર્ણવ તે જેમ પાષાણનો ઉપરનો ભાગ રિષ્ટરત્નમય છે, વેરૂવિરત્નમય થંભા છે, સોનારૂપાના પાટિયા છે, લોહિતાક્ષરત્નમય ખીલા છે, વજ્રમય સાંધી જડી છે, મણિના આલંબન પકડવાને પાવડીયાં આગલે પ્રત્યેક તોરણ છે, તે મણિ, સુવર્ણ મુક્તાફલહારે કરી શોભે છે. તે ગંગા પ્રપાતકુંડની વચ્ચે એક ગંગાધિપનામે દ્વીપ છે. તે આઠ ચોજન લાંબો પહોળો, બે કોશ પાણીથી ઉંચો, સર્વ વજ્રરત્નમય છે. ગંગાધિપની ઉપર બહુ રમણીયતા છે. તે ઉપર ગંગાદેવીનું ભવન છે, તે એક કોશ લાંબો, અર્ધકોશ પહોળો તે દેશે ઉણો કોશ ઉંચો તથા અનેક થંભા છે, તેનો વર્ણવ શ્રીદેવીપેઠે જાણવો. ગંગાનું શાશ્વતું નામ છે. તે ગંગા પ્રપાતકુંડના દક્ષિણદિશિના બારણામાંથી ગંગા નીકલીને ઉત્તરાર્ધ ભરતમાં વહેતી થકી સાત હજાર નદી સાથે ખંડપ્રપાત ગુફાને વૈતાઢ્ય પર્વતની હેઠે ભેદીને દક્ષિણાર્ધ ભરતમાં વહેતી બીજી સાતહજાર નદી ભલીથકી સર્વ ચૌદહજાર સહિત હેઠે જગતીને ભેદીને પૂર્વના લવણ સમુદ્રમાં પેઠી. એમ સિંધુનદી તે પશ્ચિમને ખૂણે જાણવી. સલિલાઓ એટલે

જંબુદ્વીપમાં ચૌદલાખ છપ્પનહજાર ને નેવું નદીઓ છે. તે ગંગા, સિંધુ, રત્તા, રત્તવધ એ ચાર મૂલથી નીકલી તિહાં સવાછ યોજનની પહોળી, અર્ધગાઉ ઉંડી, અને છેડે સમુદ્રમાં ભલતાં સાડીખાસઠ યોજન પહોળી ને સવા યોજન ઉંડી છે. દરેકનો ચૌદહજાર નદીનો પરિવાર જાણવો. એ છપ્પન હજાર નદી થઈ. હવે રોહિતા ને રોહિતાસા એ બે નદી હેમવય ક્ષેત્રમાં છે, સોવનકુલા ને રૂપકુલા એ બે નદી એરણુવયક્ષેત્રમાં છે. એ ચાર નદી નીકલતાં સાડીખાર યોજન પહોળી, એક ગાઉ ઉંડી ને છેડે સમુદ્રમાં ભલતાં સવાસો યોજન પહોળી ને અઢી યોજન ઉંડી છે. દરેકનો પરિવાર અઠ્યાવીશ હજારનો છે. એમ ચારે મેલવતાં એક લાખ ને ખાર હજાર નદી થાય. હવે હરિકંતા ને હરિસલિલા એ બે નદી હરિવાસ ક્ષેત્રમાં છે ને નરકંતા તથા નારીકંતા એ બે નદીઓ રમ્યકવાસ ક્ષેત્રમાં છે, એ ચાર મૂલે નીકલતાં દરેક પચવીશ યોજનની પહોળી ને બે ગાઉ ઉંડી છે. અને છેડે સમુદ્રમાં ભલતાં દરેક અઢીસેં યોજન પહોળી ને પાંચ યોજન ઉંડી છે, તે દરેકનો પરિવાર છપ્પન હજાર નદીઓનો જાણવો એ ચારે મેલવતાં બેલાખ ને ચોવીશ હજાર નદીઓ થાય. હવે સીતા ને સીતોદા એ બે નદી મહાવિદેહક્ષેત્રમાં છે તે મૂલે નીકલતાં દરેક પચાશ યોજન પહોળી ને ચાર ગાઉ ઉંડી છે, ને છેડે સમુદ્રમાં ભલતાં પાંચસેં યોજન પહોળી ને દશ યોજન ઉંડી છે. દરેકમાં પાંચ લાખ ને ખત્રીશ હજાર નદીઓ ભલે છે, એટલે બે નદી મલીને દશલાખ ને ચોસઠ હજારનો પરિવાર થાય. મહાવિદેહક્ષેત્રના સોલ વિજયમાં ગંગા અને સિંધુ છે, તે ખમણી કરતાં ખત્રીશ થાય અને સોલ વિજયમાં રત્તા ને રત્તવધ એ બે નદી છે, તે પણ ખત્રીશ થઈ.

એમ મહાવિદેહમાં ચોસઠ નદી છે, તે બધી ભરતની ગંગા જોટલી પહોળી છે અને દરેકનો પરિવાર ચૌદહજાર નદીઓનો છે. એમ બધી મેલવતાં આઠ લાખ ને છન્નુ હજાર થાય. તથા દેવકુરૂની ચોરાશી હજાર અને ઉત્તરકુરૂની ચોરાશી હજાર મેળવતાં એક લાખ ને અડસઠ હજાર થાય. તથા આઠ લાખ ને છન્નુ હજાર સાથે મેળવતાં દશલાખ ને ચોસઠ હજાર સીતા ને સીતોદાનો પરિવાર જાણવો. એક એકમાં પાંચ લાખ ને બત્રીશ હજાર ગવે-ખીએ. ઉત્તરકુરૂની ચોરાશી હજાર ને પૂર્વ મહાવિદેહની સોળ વિજયની બત્રીસ નદીનો પરિવાર ચાર લાખ ને અડતાલીશ હજાર થાય. એમ સર્વ મળીને પાંચ લાખને બત્રીશ હજારને સીતા નદીમાં ભળી તથા દેવકુરૂની ચોરાશી હજાર નદીઓ અને પશ્ચિમ મહા-વિદેહની સોલ વિજયની બત્રીશ નદીઓનો પરિવાર ચાર લાખ ને અડતાલીશ હજાર મળીને પાંચ લાખ ને બત્રીશ હજાર સીતોદા નદીમાં ભળી, એમ સીતા સીતોદા નદીનો પરિવાર દશ લાખ ને ચોસઠ હજાર અને શેષ બત્રીશ નદીનો પરિવાર ત્રણ લાખ ને બાણુ હજાર એમ સર્વ મળીને ચૌદ લાખ ને છપ્પન હજાર મોટી નદીઓ જાણવી. હવે બાર અંતરનદી મહાવિદેહમાં છે, તે આઠ વિજયનો એક ખાંડવો, તેમાં ત્રણ નદી, એમ પૂર્વ મહાવિદેહના ઉત્તર ખાંડવે ત્રણ, ને દક્ષિણ ખાંડવે ત્રણ એમ છે. તથા પશ્ચિમ મહાવિદેહના દક્ષિણ ખાંડવે ત્રણ ને ઉત્તર ખાંડવે ત્રણ, એમ બાર અંતરનદીઓ છે. તે દરેક સવાસો યોજનની પહોળી છે, ને અઢી યોજન ઊંડી છે, તથા સોલ હજાર પાંચસેં બાણુ યોજન એ કલા લાંબી છે. તે બારનાં નામ કહે છે, પંકાવર્ધ, દીહાવર્ધ, વિગહાવર્ધ, તતજલા, વિતજલા, ઉત્તમજલા, ખીરોદા, સિંહસાય,

અંતોવાહિણી, ઉન્મીમાલિણી, ગંભીરમાલિણી, ફેણમાલિણી, એ સર્વ મોટી નદીઓ ચૌદ, ચોસઠ ને બાર મળીને નેવું થાય. એનો પરિવાર ચૌદ લાખ ને છપ્પન હજાર નદીઓ થાય. એ દશમું દ્વાર કહ્યું. એ દશ દ્વારે સંઘયણી વિચાર જાણવો.

સંઘયણી વિચાર સમાપ્ત.

॥ શ્રી ભક્તામર સ્તોત્રમ્ ॥

ભક્તામરપ્રણુતમૌલિમણિપ્રભાણુ, -મુદ્યોતકંદલિતપાપતમૌવિ-
તાનમ્ ॥ સમ્યક્ પ્રણુમ્ય જિનપાદયુગં યુગાદા-વાલંબનં ભવજલે
પતતાં જનાનામ્ ॥ ૧ ॥ યઃ સંસ્તુતઃ સકલવાદ્-મયતત્ત્વબોધા, -હુ-
હ્ભૂતબુદ્ધિપટુભિઃ સુરલોકનાયૈઃ ॥ સ્તોત્રૈર્જગત્ત્રિતયચિત્તહરૈરુદારૈઃ,
સ્તોત્ર્યે કિલાહમપિ તં પ્રથમં જિનેન્દ્રમ્ ॥ ૨ ॥ બુદ્ધયા વિનાડપિ
વિબુધાર્થિતપાદપીઠ !, સ્તોતું સમુદ્યતમતિર્વિગતત્રપોડ્ધમ્ ॥ બાલં
વિહાય જલસંસ્થિતમિંદુભિંબ, -મન્યઃ ક ઇચ્છતિ જનઃ સહસા
અહીતુમ્ ॥ ૩ ॥ વક્તું શુણ્ણાન્ શુણ્ણસમુદ્ર ! શશાંકકાંતાન્, કસ્તે
ક્ષમઃ સુરશુદ્ધિપ્રતિભોડપિ બુદ્ધયા ॥ કદ્વપાંતકાલપવનોદ્ધતનકચકં,
કો વા તરિતુમલમંબુનિધિંભુજબ્યામ્ ॥ સોડ્ધં તથાપિ તવ
ભક્તિવશાન્મુનીશ, કર્તું સ્તવં વિગતશક્તિરપિ પ્રવૃત્તઃ ॥ પ્રીત્યા-
ત્મવીર્યમવિચાર્ય મૃગો મૃગેન્દ્રં, નાભ્યેતિ કિં નિજશિશોઃ પરિ-
પાલનાર્થમ્ ॥ ૫ ॥ અદ્યપશ્યતાં શ્રુતવતાં પરિહાસધામ, ત્વદ્ભક્તિ-

रेव मुणरीकुङ्कते भवान्भाम् ॥ यत्कोकिलः किल भवौ भधुरं वि-
 शैति, तन्वाङ्ग्याम्रकलिकानिकरैकडेतुः ॥ ६ ॥ त्वत्संस्तवेन लव-
 संत तसन्निभद्धं, पापं क्षणात्क्षयमुपैति शरीरलाजम् ॥ आकां-
 तलोकमखिनीलमशेषमाशु, सूर्यांशुलिङ्गमिव शार्वरमधकारम् ॥ ७ ॥
 भवेति नाथ तव संस्तवनं भयेदमारब्धते तनुधियाऽपि तव
 प्रभावात् ॥ येतो हरिष्यति सतां नखिनीदलेषु, मुक्ताक्षलघुतिमु-
 पैति ननूदणिङ्गः ॥ ८ ॥ आस्तां तव स्तवनमस्तसमस्तदोषं,
 त्वत्संकथापि जगतां दुरितानि हन्ति ॥ हरे सहस्रकिरणः कुङ्कते
 प्रलैव, पद्माकरेषु जलजनि विकासलांजि ॥ ९ ॥ नात्यद्भुतं
 भुवनलूषण ! भूतनाथ ! भूतैर्गुणैर्भुवि लवंतमलिप्टुवन्तः ॥ तुल्या
 लवन्ति लवतो ननु तेन किंवा ॥ भूत्याश्रितं य धृढ नात्मसमं
 करोति ॥ १० ॥ दृष्ट्वा लवन्तमनिमेषविलोकनीयं, नान्यत्र तोष-
 मुपयाति जनस्य यक्षुः ॥ पीत्वा पयः शशिकरघुतिदुग्धसिधोः,
 क्षारं जलं जलनिधेरशितुं क धृच्छेत् ॥ ११ ॥ यैःशांतरागङ्गिचिलिः
 परमाणुलिस्त्वं, निर्भाषितस्त्रिभुवनैकललामभूत ! ॥ तावन्त एव
 भद्रु तेभ्यश्चुवः पृथिव्यां, यत्ते समानमपरं नहि इपमस्ति ॥ १२ ॥
 वक्त्रं क्व ते सुरनरोरगनेत्रहारि, निःशेषनिर्जितजगत्त्रितयोपमा-
 नम् ॥ भिंभं कलंकमखिनं क्व निशाकरस्य, यद्वासरे लवति
 पांडुपलाशकटपम् ॥ १३ ॥ संपूर्णमंडलशशांककलाकलाप, -शुभ्रा
 गुणुस्त्रिभुवनं तव लंघयन्ति ॥ ये संश्रितास्त्रिजगद्दीप्तिर नाथमेकं,
 कस्तान्निवारयति संचरतो यथेष्टम् ॥ १४ ॥ चित्रं किमत्र यद्वि
 ते त्रिदशांगनालि, —नीतं मनागपि मनो न विकारमार्गम् ॥
 कटपांताकालमज्ञता यद्वितायलेन, किं मंदराद्रिशिणरं यद्वित
 कदाचित् ॥ १५ ॥ निर्धूमवर्त्तिरपवर्जिततैलपूरः, कृत्स्नं जगत्-

त्रयभिर्दं प्रकटीकरोषि ॥ गम्यो न जतु भङ्गता चालिताचलानां,
 दीपोऽपरस्त्वमसि नाथ जगत्प्रकाशः ॥ १६ ॥ नास्तं कदाचिद्-
 पयासि न राहुगम्यः स्पष्टीकरोषि सहसा युगपज्जगति ॥ नांभो
 धरोहरनिर्द्धमडाप्रभावः, सूर्यातिशायिभङ्गिमासि मुनींद्र दौडे
 ॥ १७ ॥ नित्योदयं दक्षितमोहमहांधकारं, गम्यं न राहुवहनस्य
 न वारिहानाम् ॥ विभ्राजते तव मुष्माण्मनदपकांति, विद्योतय
 ज्जगदपूर्वशशांकभिंजम् ॥ १८ ॥ किं शर्वरीषु शशिनाह्नि विव-
 स्वता वा, युष्मन्मुपेन्दुदक्षितेषु तमस्सु नाथ ॥ निष्पन्नशालि-
 वनशालिनि ज्वलोके, कार्यं कियज्जलधरैर्जलभारनमैः ॥ १९ ॥
 ज्ञानं यथा त्वयि विलाति कृतावकाशं, नैवं तथा हरिहरादिषु
 नायकेषु ॥ तेजः स्फुरन्मणिषु याति यथा महत्त्वं, नैवं तु काय-
 शकले किरणकुलेऽपि ॥ २० ॥ मन्ये वरं हरिहरादय एव दृष्टा,
 दृष्टेषु येषु हृदयं त्वयि तोषमेति ॥ किं वीक्षितेन लवता लुवि
 येन नान्यः, कश्चिन्मनो हरति नाथ लवांतरेऽपि ॥ २१ ॥ स्त्रीणां
 शतानि शतशो जनयन्ति पुत्रान्, नान्या सुतं त्वदुपमं जननी
 प्रसूता ॥ सर्वा दिशो दधति लानि सहस्ररश्मिं, प्राप्येव दिग्ज-
 नयति स्फुरदंशुल्लभम् ॥ २२ ॥ त्वामाभनन्ति मुनयः परमं
 पुमांसं, मादित्यवर्णुभमलं तमसः पुरस्तात् ॥ त्वामेव सम्यग्-
 पल्लभ्य जयन्ति मृत्युं, नान्यः शिवः शिवपदस्य मुनींद्र पंथाः
 ॥ २३ ॥ त्वामव्ययं विबुधयित्यमसंज्यमाद्यं, ब्रह्माब्रुमीश्वरम-
 नंतमनंगेऽतुम् ॥ योगीश्वरं विदितयोगमनेकमेकं, ज्ञानस्वप्नम-
 भलं प्रवदन्ति संतः ॥ २४ ॥ शुद्धस्त्वमेव विबुधार्थितशुद्धिजो-
 धात्, त्वं शंकरोऽसि भुवनत्रयशंकरत्वात् ॥ धातासि धीर शिव
 मार्गं विधेर्विधानात्, व्यक्तं त्वमेव लगवन् पुत्रोत्तमोऽसि ॥ २५ ॥

तुभ्यं नमस्त्रिभुवनार्तिहराय नाथ, तुभ्यं नमः क्षिति तलामललूषणाय,
 तुभ्यं नमस्त्रिजगतः परमेश्वराय, तुभ्यं नमो जिन लवोदधिशेषणाय
 ॥ २६ ॥ को विस्मयोऽत्रयदि नाम गुणैरशेषै, -स्त्वं सञ्श्रितो निरवका-
 शतया मुनीश ॥ द्वोपैर्ज्ञातविधिधाराश्रयजगतर्वैः, स्वप्नांतरेऽपि न
 कदाचिदपीक्षितोऽसि ॥ २७ ॥ उच्चैरशोकतरुसञ्श्रितमुन्मयूष, -भाला-
 ति इपममलं लवतो नितांतम् ॥ स्पष्टोद्वसत्किरणमस्ततमेवि-
 तानं, जिंषं रवेरिव पयोधरपार्श्ववर्त्ति ॥ २८ ॥ सिंहासने
 भक्षिमयूषशिखाविचित्रे, विभ्राजते तव वपुः कनकावदातम् ॥
 जिंषं वियद्विद्वसदंशुलतावितानं, तुंगोदयाद्रिशिरसीव सहस्ररश्मेः
 ॥ २९ ॥ कुंदावदातयलयाभरयाश्शोभं, विभ्राजते तव वपुःकल
 धौतकांतम् ॥ उद्वच्छांकशुचिनिर्जरवारिधार-मुच्चैस्तटं सुरगिरे
 रिव शातकौलम् ॥ ३० ॥ छत्रत्रयं तव विभाति शशांककांतं,
 मुच्चैः स्थितं स्थगितलानुकरप्रतापम् ॥ मुक्ताङ्गलप्रकरजलविवृद्ध
 शोभं, प्रभ्यापयत्त्रिजगतः परमेश्वरत्वम् ॥ ३१ ॥ उन्निद्रहेमन
 वपंकजपुंजकांति, -पर्युद्वसन्नभमयूषशिखालिरामैः ॥ पादौ पदानि
 तव यत्र जिनोद्वधत्तः, पद्मानि तत्र विष्णुधाः परिकल्पयंति ॥ ३२ ॥
 धृत्थं यथा तव विलूतिरभूज्जिनोद्वधत्तः, धर्मोपदेशनविधौ न तथा
 परस्य ॥ यादृक् प्रभा दिनकृतः प्रहतांधकारा, तादृक् कुतो अहंगणस्य
 विकाशिनोऽपि ॥ ३३ ॥ श्रियोतन्महाविद्वोदकपोलमूलं -मत्तभ्रमद्
 भ्रमरनादविवृद्धकोपम् ॥ ॥ अरावतालमिलमुद्धतमापतन्तं, दृष्ट्वा
 लयं लवति नो लवदाश्रितानाम् ॥ ३४ ॥ लिन्नेलकुंलगलहुन्
 न्वलशोषिताकृत, -मुक्ताङ्गलप्रकरभूषितभूमिभागः ॥ अर्द्धकंभः
 कुंभगतं हरिणाधिपोऽपि, नाकाभति कुंभयुगायलसञ्श्रितं ते ॥ ३५ ॥
 कटापांतकालपवनोद्धतवह्निर्कटपं, दावानलं ज्वलितमुज्ज्वलमुत्कुलिं

ગમ્ ॥ વિશ્વં જિઘ્રત્સુમિવ સંમુખમાપતંતં ત્વન્નામકીર્તનજલં શમ
 યત્યશેષમ્ ॥ ૩૬ ॥ રકતેક્ષણું સમદકોકિલકંઠનીલં, કોધોદ્ધતં
 ક્ષણિનમુત્કેણુમાપતંતં આક્રામતિ ક્રમયુગેન નિરસ્તશંક, -સ્તવન્નામ-
 નાગદમની હૃદિ યસ્ય પુંસઃ ॥ ૩૭ ॥ વદગતુરંગગજગર્જિતભીમ
 નાદ-માઝૌ ખલં ખલવતામપિ ભૂપતીનામ્ ॥ ઉદ્ધદિવાકરમયૂખ
 શિખાપવિદ્ધં, ત્વત્કીર્તનાત્મ ઈવાશુ લિદામુપૈતિ ॥ ૩૮ ॥ કુંતા
 અભિન્નગજશોણિતવારિવાહ, વેગાવતારતરણાતુરયોધભીમે ॥ યુદ્ધેજ-
 યં વિજીતદુર્જયજ્યેષ્ઠા, સ્તવત્પાદરપંકજવનાશ્રયિણૌ લલંતે
 ॥ ૩૯ ॥ અંભોનિઘૌ ક્ષુભિતભીષણુનકચક્ર, -પાઠીન પીઠભયદોષ્ય
 ભ્રુવાડવાગ્નૌ ॥ રંગત્તરંગશિખરસ્થિતયાનપાત્રા-ત્રાસ વિહાય ભવતઃ
 સ્મરણાદ્ મજંતિ ॥ ૪૦ ॥ ઉદ્ભૂતભીષણુલોદરભારભુગ્નાઃ, શોઝ્યાં
 દશામુપગતાઽચ્યુલવિતાશાઃ ॥ ત્વત્પાદરપંકજરભેમૃતદિગ્ધદેહા,
 મર્ત્યા ભવંતિ મકરધ્વજતુલ્યરૂપાઃ ॥ ૪૧ ॥ આપાદકંઠમુરૂશુંખ
 લવેષ્ટિતાંગા, ગાઠં બૃહન્નિગડકોટિનિઘૃષ્ટજંઘાઃ ॥ ત્વન્નામમંત્રમનિ-
 શં મનુજઃ સ્મરંતઃ સઘઃ સ્વયં વિગતબંધભયા ભવંતિ ॥ ૪૨ ॥
 મત્તદિપેન્દ્રમૃગરાજદવાનલાહિ, સંગ્રામવારિધિમહોદરબંધનોત્થમ્ ॥
 તસ્યાશુ નાશમુપયાતિ ભયં ભિયેવ, યસ્તાવકં સ્તવમિમં મતિમા-
 નધીતે ॥ ૪૩ ॥ સ્તોત્રસ્ત્રજં તવ જિનેન્દ્ર ગુણૈર્નિબદ્ધાં, ભક્ત્યા
 મયા રૂચિરવર્ણવિચિત્રપુષ્પામ્ ધત્તે જનો ય ઈહ કંઠગતામજસ્રં,
 તં માનતુંગમવશા સમુપૈતિ લક્ષ્મીઃ ॥ ૪૪ ॥

॥ श्री उद्याणुमंहिर स्तोत्रं ॥

॥ वसंततिलकावृत्तम् ॥

उद्याणुमंहिरमुद्गारमवद्यलेदि, लीतालयप्रहमनिन्दितमङ्घ्रि
 पद्मम् ॥ संसारसागरनिमज्जदशेषजंतु, पोतायमानमलिनम्य
 जिनेश्वरस्य ॥ १ ॥ यस्य स्वयं सुरगुरुर्गिरिभाणुराशेः, स्तोत्रं सुवि-
 स्तृतमतिर्न विबुर्विधातुम् ॥ तीर्थेश्वरस्य कमठस्मयधूमकेतो, -
 स्तस्याहुमेव किल संस्तवनं करिष्ये ॥ २ ॥ युग्मम् ॥ सामान्य
 तोऽपि तव वर्षयितुं स्वर्प, - भस्मादृशाः कथमधीश लवंत्यधीशाः
 ॥ धृष्टोऽपि कौशिकशिशुर्यदि वा द्विधाधो, र्पं प्रर्पयति किं किल
 धर्मरश्मेः ॥ ३ ॥ मोहक्षयादनुभवन्नपि नाथ मर्त्यो, नूनं गुणान्
 गणयितुं न तव क्षमेत ॥ कट्पांतवांतपयसः प्रकटोऽपि यस्मान्,
 भीयेत केन जलधेर्ननु रत्नराशिः ॥ ४ ॥ अब्रुद्यतोऽस्मि तव
 नाथ जडाशयोऽपि, कर्तुं स्तवं लसदसंज्यगुणुकरस्य ॥ आलोऽपि
 किं न निज्ज्वाहुयुगं वितत्य, विस्तीर्णतां कथयति स्वधियांपुराशेः
 ॥ ५ ॥ ये योगिनामपि न यांति गुणस्तवेश, वक्तुं कथं लवति
 तेषु भभावकाशः ॥ जता तदेवमसमीक्षितकारितेयं, जल्पति वा
 निजगिरा ननु पक्षिणोऽपि ॥ ६ ॥ आस्तामश्चित्यमहिमा जिन
 संस्तवस्ते नामापि पाति लवतो लवतो जगति, तीव्रातपोपहत
 पांथजनान्निदाधे, प्रीणति पद्यसरसःसरसोऽनिदोऽपि ॥ ७ ॥
 हृदतिनि त्वयि विबो शिशिद्वीलवति, जंतोः क्षणेन निषिडा अपि
 कर्मजंघाः ॥ सद्यो बुजंगममया भ्रव मध्यलाग-मव्यागते वन-
 शिभंदिनि अंदनस्य ॥ ८ ॥ मुन्यंत एव मनुजाः सहसा जिनैः,

रौद्रैरुपद्रवशतैस्त्वयि वीक्षितेऽपि ॥ गोस्वामिनि स्फुरिततन्त्रसि दृष्ट-
 भात्रे, यैरैरिवाशु पशवः प्रपलायमानैः ॥ ६ ॥ त्वं तारको
 जिन कथं लविनां त एव, त्वामुद्धृतिं हृदयेन यदुत्तरतः ॥
 यद्वा हृतिस्तरति यज्जलमेष नृनः,—भंतर्गतस्य भङ्गतः सकलानुभावः
 ॥ १० ॥ यस्मिन् हुरप्रभृतयोऽपि हुतप्रभावाः, सोऽपि त्वया र-
 तिपतिः क्षपितः क्षण्णेन ॥ विध्यापिता हुतभुजः पयसाथ येन,
 पीतां न किं तदपि दुर्द्धरवाऽवेन ॥ ११ ॥ स्वाभिन्ननटपगारि-
 भाणुमपि प्रपन्ना,—स्त्वां जंतवः कथमहो हृदये दधानाः ॥
 जन्मोदधिं लघु तरंत्यतिदाघवेन, शिंत्यो न हंत महतां यद्वि
 वा प्रभावः ॥ १२ ॥ कोधस्त्वया यद्वि विलो प्रथमं निरस्तो
 ध्वस्तास्तदा अत कथं किल कर्मचौराः ॥ श्लोषत्यमुत्र यद्वि वा
 शिशिरापि लोके, नीलद्रुमाणि विपिनानि न किं हिमानि ॥ १३ ॥
 त्वां योगिनो जिन सदा परमात्मज्ञप,—मन्वेषयंति हृदयांशुज्जो-
 शद्वेशे ॥ पूतस्य निर्मलज्ञेय्यद्वि वा किमन्य,—दक्षस्य संलविषदं
 ननु कर्णिकायाः ॥ १४ ॥ ध्यानाज्जिनेश लवतो लविनः क्षण्णेन,
 द्दहं विहाय परमात्मदशां व्रजंति ॥ तीव्रानलाहुपलभावमपास्य
 लोके, आभीकरत्वमयिरादिव धातुलेहाः ॥ १५ ॥ अंतः सहैव
 जिन यस्य विलाप्यसे त्वं, लव्यैः कथं तदपि नाशयसे शरीरम् ॥
 ॥ अेतत्स्वप्नमथ मध्यविवर्त्तिनो हि, यद्विग्रहं प्रशमयंति भङ्गा-
 नुभावः ॥ १६ ॥ आत्मा मनीषिलिरयं त्वद्वलेदुपुद्धयः, ध्यातो
 जिनैर्द्र, लवतीह लवत्प्रभावः ॥ पानीयमभ्यमृतमित्यनुश्रित्यमानं,
 किं नाम नो विषविकार—मपाकरोति ॥ १७ ॥ त्वामेव वीततमसं
 परवादिनोऽपि नृनं विलो हरिहराद्विधिया प्रपन्नाः किं कायकामलि-
 लिरीश सितोऽपि शंभो, नो गृह्यते विविधवर्णविपर्ययेषु ॥ १८ ॥

धर्मेपदेशसमये सविधानुशावा,—दास्तां जनो भवति ते तत्करभ्य-
 शोकः ॥ अद्युद्गते दिनपतौ समह्रीड्डोऽपि, किंवा विमोक्षमुप-
 याति न लुब्धोः ॥ १६ ॥ चित्रं विमोक्षमवाङ्मुञ्चतमेव,
 विष्वक् पतत्यविरला सुरपुष्पवृष्टिः ॥ त्वद्गोचरे सुमनसां यद्वि
 वा मुनीश, गच्छन्ति नूनमध-अथ हि बंधनानि ॥ २० ॥ स्थाने
 गलीरहुदयोदधिसंलवायाः पीयूषतां तव गिरः समुदीरयति ॥
 पीत्वा यतः परमसंमहसंगलाभे, लब्धा व्रजन्ति तरसाभ्यन्तराम-
 रत्वम् ॥ २१ ॥ स्वाभिन् सुहृदभवनम्य समुत्पततो, मन्ये वहन्ति
 शुचयः सुरयामरौघाः यस्मै नतिं विदधते मुनिपुंगवाय ते नून-
 भूर्ध्वगतयः षड् शुद्धलावाः ॥ २२ ॥ श्यामं गलीर गिरमुज्ज-
 वल्लोभरत्नः,—सिंहासनस्थमिहलब्धशिखंडिनस्त्वाम् ॥ आलोकयन्ति
 रत्नसेन नदन्तमुच्चैः,—श्रीमीकराद्रि शिरसीव नवांजुवाहम् ॥ २३ ॥
 उद्गच्छता तवशितिद्युतिमंडलेन, लुप्तच्छद्विरशोकतरुर्भूव ॥
 सानिध्यतोऽपि यद्वि वा तव वीतराग, नीरागतां व्रजति के न
 सचेतनोऽपि ॥ २४ ॥ लोः लोः प्रमादमवधूय लज्जवमेन,—म-
 गत्य निर्वृत्तिपुरिं प्रति सार्थवाहम् ॥ अतन्निवेदयति देव जग-
 त्त्रयाय, मन्ये नदन्नालनलः सुरहुंहुलिस्त ॥ २५ ॥ उद्योत-
 तेषु भवता भुवनेषु नाथ, तारान्वितो विधुरयं विहताधिकारः
 मुक्ताकलापकलितोऽर्ध्वसितातपत्र, व्याजत्रिधा धृततनुर्ध्रुवमद्युपेतः
 ॥ २६ ॥ स्वेन प्रपूरितजगत्त्रयपिंडितेन, कान्तिप्रतापयशस्सामिव
 संचयेन ॥ भाषिक्यहोभरजतप्रविनिर्मितेन, साक्षत्रयेषु लगवन्न-
 क्षितोविलासि ॥ २७ ॥ दिव्यस्रजे जिन नमस्त्रिदशाधिपाना,—भृ-
 त्सूच्य रत्नरचितानपि भौल्लिबन्धान् ॥ पादौ श्रयन्ति भवतो यद्वि
 वा परत्र, त्वत्संगमे सुमनसो न रमन्त एव ॥ २८ ॥ त्वं नाथ
 जन्मजलधेर्विपरीतमुपोजपि, यत्तारयस्यसुमता निष्पृच्छन् ॥

युक्तां हि पार्थिवनिपस्य सतस्तवैव, यित्रं विमो यदसि कर्मविपाक
 शून्यः ॥ २८ ॥ विश्वेश्वरोऽपि जनपालक दुर्गतस्त्वं, किंवाक्षर-
 प्रकृतिरभ्यलिपिस्त्वमीश ॥ अज्ञानवत्पि सदैव कथंयिद्वेव, ज्ञानं
 त्वयि स्फुरति विश्वविकाशहेतुः ॥ ३० ॥ प्राग्लारसंलृतनभांसि
 रभांसि रोषा, हृत्थापितानि कभठेन शठेन यानि ॥ छायापि तैस्तव
 न नाथ हता हताशो, अस्तस्त्वमीलिरयमेव परं दुरात्मा ॥ ३१ ॥
 यद्गजगर्जदुर्निर्गतधनौघमहब्रह्मीभं, ब्रह्मस्तत्तडिन्मुसलभांसलघोरधा-
 रम् ॥ हैत्येन युक्तमथ हुस्तरवारिदध्ने, तेनैव तस्य जिन हुस्तर-
 वारिकृत्यम् ॥ ३२ ॥ ध्वस्तोर्ध्वकिशविकृताकृतितमर्त्यभुङ्-प्रादंभ-
 लृङ्गलघवउत्रविनिर्यद्विभिः ॥ प्रेतत्रयः प्रतिलवतमपीरितो यः,
 सोऽस्यालवत्प्रतिलवं लवदुःखहेतुः ॥ ३३ ॥ धन्यास्त एव
 लुवनाधिप ! ये त्रिसंध्य-भाराधयन्ति विधिवद्विधुतान्यकृत्याः ॥
 लकृत्योद्वलसत्पुलक पक्षमलद्वेहद्वेशाः, पादद्वयं तव विमो लुवि जन्म-
 लाजः ॥ ३४ ॥ अस्मिन्नपारलववारिनिधौ मुनीश, मन्ये न मे
 श्रवणुगोचरतां गतोऽसि ॥ आकर्णिते तु तव गोत्रपवित्रमंत्रे,
 किंवा विपद्विषधरी सविधं सभेति ॥ ३५ ॥ जन्मांतरेऽपि तव
 पादयुगं न द्वेव, मन्ये मया भडितमीडितदानदक्षम् ॥ तेनेह
 जन्मनि मुनीश परालवानां, जतो निकेतनमडं मथिताशयानाम्
 ॥ ३६ ॥ नूनं न मोहतिमिरावृतलोचनेन; पूर्वं विमो सकृदपि
 प्रविमोक्तितोऽसि ॥ मर्माविधो विधुरयन्ति हि भाभनर्थाः, प्रोद्यत्प्र-
 मंघगतयः कथमन्यथैते ॥ ३७ ॥ आकर्णितोऽपि भडितोऽपि
 निरीक्षितोऽपि, नूनं न येतसि मया विधृतोऽसि लकृत्या ॥ ज-
 तोऽस्मि तेन जनभांधव; दुःखपात्रं, यस्मात् क्रिया प्रतिद्वलन्ति
 न लावशून्याः ॥ ३८ ॥ त्वं नाथ दुःखिजनवत्सल हे शरण्य, काङ्क्ष्य
 पुण्यवसते वशिनां वरेण्य ॥ लकृत्या नते मयि भडेश ह्यां

विधाय, दुःभांकुरोद्भूततत्परतां विधेहि ॥३६॥ निःसंख्यसारशरणं
 शरणं शरण्य-भासाद्य सादितरिपुप्रथितावदातम् ॥ त्वत्पादपंकज-
 मपि प्रक्षिधानवध्यो, वध्योऽस्मि येद् भुवनपावनं ह्युतोऽस्मि
 ॥ ४० ॥ देवेन्द्रवन्द्य विद्विताभिलषस्तुसार, संसारतारक ! विलो !
 भूवनाधिनाथ ! ॥ त्रायस्व देव कर्णलुहृदमां पुनीहि, श्रीदंतमघ-
 लयद्वयसनांभुराशेः ॥ ४१ ॥ यद्यस्तिनाथ लवदंघ्रिसरोरुहाणां,
 लकतेः कूलं किमपि संततिसंयितायाः ॥ तन्मे त्वदेकशरणस्य
 शरण्यभूयाः, स्वामी त्वमेव भुवनेऽत्र लवांतरेऽपि ॥ ४२ ॥ मृत्युं
 समाहितधियो विधिवन्निर्भेदं सांद्रोक्षसत्पुलककंयुकितांगलागाः ॥
 त्वद्भिर्निर्भलमुष्मांभुजध्वलक्ष्मा, ये संस्तवं तव विलो ! रच-
 यंति लव्याः ॥ ४३ ॥ जननयनकुमुदयंद्र !, प्रला स्वराः स्वर्गं
 संपद्ये लुक्त्वा ॥ ते विगलितमलनिशया, अशिरान्मोक्षं प्रप्र-
 द्यंते ॥ युग्मम् ॥ ४४ ॥

શ્રીભાવવિજયજી રચિત

ધ્યાન સ્વરૂપ.

ચોપાઈ.

- સકળ જીજ્ઞેશ્વર પાય વંદે વિ, સમરી માતા શારદ દેવી;
ધ્યાનતણેા હું કહું વિચાર, શ્રીજીનવચનને અનુસાર. ૧
- જીવ તણેા જે થિર પરિણામ, કહીયે ધ્યાનજ તેહનું નામ;
તેહ તણા છે ચાર પ્રકાર, દોઈ અશુભ દોઈ શુભ મનિધાર. ૨
- આર્તધ્યાનને રૌદ્રધ્યાન, ધર્મધ્યાન વળી શુકલ ધ્યાન;
દુરગતિ દાયક પહિલો દોય, સદ્ગતિ હેતુ અવર દો હોય. ૩
- આર્તધ્યાનનાં ચાર પ્રકાર, તેહમાં પહિલો એ વિચાર;
અપ્રિય વિષયતણેા સંયોગ, મન ચિંતે ઈમ તાસ વિયોગ. ૪.
- એ કુરૂપ કાં દિશે દૈવ વિરસ લખે એ કુણુ સદૈવ;
કાસ કઠોર કવણુ એ સમે, અશુભનાદ એ કુણુને ગમે. ૫.
- દુષ દુરગંધ કરે બહુ એહ, કદા એહનો હોશે છેહ;
એમ અપ્રિય યોગે ચિંતવે એહનો યોગ મ હોજો હવે. ૬.
- એ પહિલો આરતિનો ભંગ, બીજે વંછે વિષય પ્રસંગ;
સુખકારી રૂપાદિક જેહ, તેહ ઉપર બહુ ધરે સનેહ. ૭
- પરિજન ભોજન વરનારી, પ્રમુખ સાર ધ્યાયે સંસારી;
જે દેખે રૂપાદિક વંત, તેહની લાલચ કરે અનંત. ૮
- તેહનું ધ્યાન ધરે નિસદ્ધિસ, તે મુજ કાં ન દીએ જગદીશ;
તે ન મીલે તો પાડે ચીસ, ઘણું નિસસે ધૂણે શીસ. ૯
- જે જે પામે મનોહર ભોગ, નિતુ ધ્યાયઈ તેહનો અવિયોગ;

- અણપામ્યાનો આણે ખેદ, એ બીજો આરતિનો લેદ. ૧૦
- ત્રીજે રોગાદિક આપદા આવે તવ ઈમ ચિંતે સદા;
એ દુઃખ દહઈ તેહ માહરં, કવણ ઉપાય કરી સંહરં. ૧૧
- કાસ, શ્વાસ, જ્વર, શીષક, શૂલ, ક્ષય નયન પીડા પ્રતિકૂળ;
વાય પ્રમુખ સર્વી રોગ સમૂલ, જાઓ વાયુ લીનો જિમ તૂલ. ૧૨
- ઔષધ વૈદ અને સુરસુરી, મંત્રચંત્રની સેવા કરી;
યોગી જંગમ સેવી સંત, રોગાદિકનું આણું અંત. ૧૩
- એણિપરે ત્રીજો આરત ધ્યાન, ચોથે ધ્યાયઈ પાપાનહાન;
ધર્મતણો જે હોય પ્રભાવ, તો મુઝ હોજો એહવા લાવ. ૧૪
- રાજ રૂપિ રમણી સંયોગ, વંછે સુરનર ખેચર ભોગ;
વાસુદેવ નરવઈ ચકવઈ પદવી પામું ઈમ ચિંતવઈ. ૧૫
- એહવા બહુ પરિ કરે નિયાંણ, રચણ તણ લે કાચ અજાંણ;
ભોગાદિ કહે તે શ્રી ધર્મ છડે મંડે ઘણું કુકર્મ. ૧૬
- એહ ચ્યારિ આરિતીના લેદ, એહનાં લક્ષણ પણિ છે વેદ;
આણે શોક કરે આકંઠ, રૂદન કરે વલિ વિલવે મંદ. ૧૭
- એહ દુર ધ્યાન કરંતા દેહ, દુર્બલ હોઈ નહિ સંદેહ;
એણે ધ્યાને નાશે સંવેગ, મનમાં થાયે અતિ ઉદ્વેગ. ૧૮
- એણે ધ્યાને વ્યાધિ આરતી, જીવ ન પામે સુખ અધ રતી;
નાશે બુદ્ધિવંતની બુદ્ધિ એણે દુરધ્યાને ન હોઈ શુદ્ધિ. ૧૯
- એણે દુરધ્યાને ઢલકે કુંભ, વિવિધ રોગનો હોઈ આરંભ;
ઈમ ઈહ લોકે દોષ અનેક, એહથી થાએ સુણિ સુવિવેક. ૨૦
- પરભવે એહથી તિરિયાગતી થઈ ગરોલિ જિમ સંજતિ;
સુંદર શેઠ અને મણિઆર, લદ્યા ગોહ ડેઠક અવતાર. ૨૧
- ઇહ પરભવ એહથી બહુ દોષ જાણી આણી મન સંતોષ;

સંપદ આપદ ઉપરિ ગુણિ, રાગ દોસ મન નાણે મુણિ.	૨૨
જેથી પૂરવ પુન્ય વિછોહ, તે સંપદ ઉપરિ શ્યો મોહ;	
જેહથી પૂરવ પાપ વિચ્છેદ, તે આપદ આવે શ્યો ખેદ.	૨૩
દેખી જગ બહુ વસ્તુ ઉદાર, કા તું ચિંતા ફરે અપાર;	
ચિંતાએ વ્યાપે સંતાપ, ન હોઈ ચિંતિત હોઈ પાપ.	૨૪
તે માટે મન સત્ત્વ પ્રધાન, ધારિ વારિ આરિત ધ્યાન;	
ભાવ કહે જિનવાણી મુદ્દા, સેવો જિમ પામો સંપદા.	૨૫

ઇતિ આર્તધ્યાન સ્વરૂપં. ૧

ઠાણ ૨ [રાગ મદહાર એકવીશાની એ દશી.]

ખીજનારે ચાર પ્રકાર કહું હવે, તિહાં પહિલેરે જીવતણો વધ ચિંતવે;
અપરાધીરે નિરપરાધી જે જીવડા, તસ હણવારે કરે મનોરથ તેવડા.

ટૂટક.

એવડા વીર પિશાચ સાંધી મંત્ર ચંત્રાદિક કરી,
વિષ શસ્ત્ર જાલે અગ્નિ પ્રજાલે પાસ જંજાલે ધરી.
સાંડસે ત્રોડી કૂતરાદિક જીવ જોડી દેહને,
હું હણું છેદન લેદનાદિક કરી વેદન તેહને. ૧
વધ અંધન રે મારણુ ડારણુ બહુ પરે,
ઇમ ધ્યાયેરે તંદુલમચ્છ તણી પરે,
એ પહિલોરે હિંસા રૌદ્ર કહું હવે,
લેદ ખીજેરે મૃષા રૌદ્ર ઇમ ચિંતવે.

ટૂટક.

ચિંતવે ખોટા જેહ મોટા તે બિહું પરિભાષીએ,
કેલવી માયા બહુ ઊપાયા મર્મ પરના દાખીએ;

ક્રીજીઈ ચાડી મમરૂ હાડી આલ પરને દીજીએ,
 નિજ દોષ ઢાંકી કહીય વાંકું પ્રાણપરના દીજીએ. ૨
 ભેદ ત્રીજેરે સખળ ક્રોધ લોભેં કરી,
 મન ધ્યાઈ રે લેઉં પરધન અપહરી;
 મેલૂં ધાડુંરે પાડું મારગ અતિ ઘણાં,
 ઘર ફાડુંરે તાડું અધિપતિ ધનતણાં.

ત્રૂટક.

ધનતણાં અધિપતિ બંદિ ઝાલૂં હણું તેહને બહુપરેં,
 માયા ઉપાસી દેઉં ફાંશી, કૃપા શી તે ઉપરે;
 ઇમ બહુ પ્રપંચે વિત્ત સંચૂ લોક વંચૂ અતિઘણાં.
 ઇમ રૌદ્ર ત્રીજે કરે મૂરખ મનોરથ ચોરી તણા. ૩
 ભેદ ચોથેરે પંચ વિષય કારણ તણી,
 ધન ધરણી રે ધરણીની રક્ષા ભણી;
 ઇમ ધ્યાયે રે એ સવી ચતને રાખશું.
 જે હરચે રે તેહને બહુ દુઃખ દાખશું.

ત્રૂટક.

દાખશું દુઃખ મરણાંત તેહને ઇશી આશા મન ધરે,
 સર્વની શંકા કરે એહવી રખે કોઇ મુઝ ધન હરે;
 જવ કિંપિ જાઈ સંતને પણ ચોર કરી તવ ચિંતવે,
 એ કહ્યું રક્ષા રૌદ્ર ચોથું સાંભળો લક્ષણ હવે. ૪
 હિંસ્યા દિ કરે ચારમાંહિ કોઇ એહને
 પાતિકનેરે, સેવે, છડે વિવેકને
 એ પહિલુંરે લક્ષણ બીજું એણિ પરે
 તે સઘળાંરે પાપ સદા બહુ આઢરે.

ત્રૂટક.

આદરે કુમતિ બુદ્ધિ બહુ પરિવલિ ધનાદિક કારણે,
હિંસાદિ પાપકરે અનાણી એહ ત્રીભું લણે;
ચોથો વધાદિક પાપ કરતો જાવજીવ ન ઓસરે,
પરલોક સમે પાણિ ન ચેતે કાલિક સૂરિની પરે. ૫

એ લક્ષણરે રૌદ્રતાણાં જિનજી કહે,
એણે ધ્યાનેરે ઇહ લોકે પણિ દુઃખ લહે;
એણે ધ્યાનેરે દ્રોહ અવરને ચિંતવી,
પાતિકનીરે રાશિ કમાવે નવા નવી.

ત્રૂટક.

નવનવી આપદ લહે આપે દ્રોહ પાપે જીવડો,
લલિતાંગસ્થું જિમ દ્રોહ કરતો તાસદાસ જડો વડો;
દ્રોહી મુદર્શનતણે જોગી સર્વથી પરભવ ગયો,
યુગ બાહુ ઉપરિ દ્રોહબુદ્ધિ દુષિ મણિરથ થયો. ૬

ઇહ ધ્યાનેરે પરભવિ હોઈ નિરયા ગતી,
કુંડરીકોરે કુરડઉ કુરડો જતી;
અંભદત્તોરે ચક્રી સંભૂમ વસુનૃપો,
તિમ મંડિકરે લોહજુરો ચોરાધિપો.

ત્રૂટક.

ચોરાધિપો તિમ નંદ મમ્મણ સેઠ પમુહા બહુ જણા
ચાર પ્રકારે રૌદ્ર કેરા નરકે સુતા અતિ ઘણાં
તે લણી રૌદ્ર ધ્યાન છંડી લવિક શુભમતિ આદરો
કહે ભાવ સમતા ભાવ ભાવી સુખે સિદ્ધિ વધુ વરો. ૭

ઇતિ રૌદ્ર ધ્યાન સ્વરૂપ સ્વાધ્યાય ગાથા રૂર.

દુહા.

સિદ્ધિલતા વનજલધરુ સુખ સંતાન નિદાન, ત્રીભુ ધ્યાન કહું હવે, નામે ધરમ ધ્યાન.	૧
સર્વ જીવ નિજ જીવ સમ, ચિંતવતો ગુણવંત; સમતા રસમાં ઝીલતો, ચિર સંવેગ ધરંત.	૨
ધીરપણે સહતો સદા, પરિપહને ઉપસર્ગ; રાગાદિક સર્વ જીવતો, અંતરંગ રિપુ વર્ગ.	૩
નિરમલ સંયમ પાલતો પરિહરતો સર્વી દોષ, આશા પરની છંડતો, મન ધરતો સંતોષ.	૪
સુખ સઘળાં સંસારનાં ચિંતવતો હુઃખ રૂપ; એહ ધ્યાનને ધ્યાયવા, યોગ કહ્યો મુનિભૂપ.	૫

ઢાળ ૩ જી.

(પ્રણમું તું મ સીમધર્મજી:-એ દેશી)

ચાર લેદ તેહનાં કહ્યાંજી, તિહાં એ પહિલો જાણુ, ચિત્ત વિવેકી ચિંતવેજી, શ્રીજીન આણુ પ્રમાણુ ચતુરનર સેવો શ્રીજીનવાણી.	
કામિત પૂરણ મુરલતાજી શિવસુખ ઠેરી જાણી.	ચતુરનર૦
મૂળ થકી જેણે કર્યોજી રાગાદિક રિપુ અંત તે જીન નવિ જોલે મૃષાજી, જેહનું જ્ઞાન અનંત.	ચતુરનર૦ ૨
ભાવ અગોચર કેવળીજી જે ભાંખે જીન ભાણુ, તે છન્નસ્થ કહું કિહાંજી, સમજું સચલ અજાણુ.	ચતુરન૦ ૩
તે માટે જીનના કહ્યાજી, જે જે ભાવ અનેક; તે સઘળાં હું સદ્ગુણ, આણી હૃદય વિવેક,	ચતુરનર૦ ૪

કુમતિ કદાચહ આદરીજી, શ્રીજીન આણ ઉદાર;
 ઉથાપું કહિયં નહીજી, કામિત કળ મંદાર. ચતુરનર ૫
 ઇમ જીન આણ તણું કહેજી, જેહ વિચય નિરધાર;
 તે આણા વિચયાલિધીજી, એહનો પ્રથમ પ્રકાર. ચતુરનર ૬
 એણે ધ્યાને હોઇ નિરમળુંજી, સમકીત શિવસુખ મૂળ;
 હવે અપાય વિચયાલિધીજી, બીજું શુણ અતુકૂળ, ચતુરનર ૭
 રાગદ્વેષ વિકથા તથાજી, ગારવ વિષય કષાય;
 આશ્રવનિંદાદક તણાજી, એહનાં ધ્યાયે અપાય. ચતુરનર ૮
 રાગાદિક સેવ્યા કરેજી, ઇહભવ અધિક સંતાપ,
 પરભવ નરકાદિક દીયેજી, જીહાં બહુ વેદન વ્યાપ. ચતુરનર ૯
 એણે ધ્યાને જાણી કરીજી, રાગાદિક રિપુ રૂપ,
 તેહનો પરિચય પરિહરેજી જેહ દાખે દુઃખ દૂપ. ચતુરનર ૧૦
 ત્રીજે ધ્યાઈ કર્મનાજી શુભને અશુભ વિપાક;
 શુભથી સફગતી પામીયજી જીહાં સુખનો પરિપાક. ચતુરનર. ૧૧
 ઉત્તમકુળ સુખ સંપદાજી, નરસુર ખેચર લોગ;
 મનવંછિત સર્વ સંપદેજી, જો હોઇ પુન્ય સંયોગ. ચતુરનર ૧૨
 હરિખળ ચક્રીપણું લહેજી, રૂપ મનોહર અંગ;
 કીરતિ મહિમા શુણ ઘણાજી પુન્યે નવનવ રંગ. ચતુરનર ૧૩
 પાપવિપાકે આપદાજી, અપયશ સોગ કુરોગ;
 તિરિનરકાદિક દુરગતિજી, પામે ઇષ્ટ વિયોગ. ચતુરનર ૧૪
 છેદન ભેદન વેદનાજી, વધ બંધન ધન હાણિ;
 રૂપ જાતિ મતિ હીનતાજી, દુરિતતણાં કળ જાણિ. ચતુરનર. ૧૫
 જે આપદા નારક લગેંજી, તે સર્વ પાપ પસાય;
 જે સંપદ જીનપદ લગેંજી, તે સર્વ પુણ્ય થાય. ચતુરનર ૧૬

ઇચ્છે ધ્યાને કરી જાણતોજી, દુરિતદૂરંત વિપાક;
 પાપ હેતુ સઘળા ભજેજી, જેમ વિષફળ કિંપાક. ચતુરનર ૧૭
 માંડે ઉદમ ધર્મનોજી, છાંડે આપદ ખેદ;
 વિપાક વિચયાભિધ કહ્યોજી, ઇચ્છીપરે ત્રીજે ભેદ. ચતુરનર ૧૮
 હવે સંઠાણુ વિચય સુણોજી, ચોથો સાર પ્રકાર,
 ઇહાં જીન ભાષિત ચિંતવેજી, લોકાદિક આકાર. ચતુરનર ૧૯
 નર ઉભો પુહુલે પગેજી, દોય કર દેઇ કટી દેશ;
 તેહ સરિખું ચારે દિશેજી, લોકાકાર નિવેશ. ચતુરનર ૨૦
 ઇમ હેઠી સાતે મહીજી, તિમ બહુ નરકાવાસ;
 ભવન ભવનપતિ ભલાજી, વ્યંતરનગર સુવાસ. ચતુરનર ૨૧
 દ્વીપ ઉદધિ વળી ગ્રહ ગણાજી, સુરમિંદર નિરવાણુ;
 જીવાજીવાદિક તણાજી, ચિતવીઈ સંઠાણુ. ચતુરનર ૨૨
 લોક પ્રમુખના જે કહ્યાંજી, સંઠાણાદિક ભાવ;
 તે ચિંતવતા જીવનોજી ચિર થાઈ શુભભાવ. ચતુરનર ૨૩
 એણીપરે ધર્મ ધ્યાનનાજી, કહીઈ ચાર પ્રકાર;
 ભાવ કહે નીત ભાવજેજી ભવિયજી શુભ ભંડાર. ચતુરનર ૨૪
 ઇતિ આજ્ઞા વિચયાદિ ધર્મ ધ્યાન પ્રકાર ચતુષ્કસ્વરૂપં.

ઢાળ ૪ થી (રાગ પરજીઓ.)

(અધરસ મનોહર હીરજીરે જિમ વસીઓ રામો-એ દેશી.)

એહનાં લક્ષણુ ચાર કહું હવે, તેમાં પહિલું એ હો;
 જીન આગમ ઉપરિ રૂચિ સખળી, સદહણુ બહુનેહો,
 ભવિઆં, ભાવિએરે ધરમ ધ્યાન ઉદાર,
 જેહથી દુરંગતિ દુર પલાઈ લહીએ ભવનો પાર ભવિં ૨

અર્થ સૂત્રનો અતિ વિસ્તારેં તેહની રૂચી એ ખીન્નું,
 સુર ઉપદેશ ઉપર રૂચી રૂચડી, તસ લક્ષણ એ ત્રીન્નું. ભવિં ૩
 જાતિ સમરણ પ્રમુખ વિશેષે જીન ભાષિત સદ્દહીએ,
 પરઉપદેશવિના એ ચોથું, એહનું લક્ષણ કહીએ. ભવિં ૪
 લક્ષણ એણું જાણીઈ રમતું, ધર્મ ધ્યાન મન સેજે;
 આદલમાંહિ રહ્યો પણ રવિ જીમ ઉદિત જણાએ તેજે. ભવિં ૫
 હવે ચારે આલંબન કહીએ જે મુનિ જનને કામે,
 તિહાં પહિલું તે ભણે ભણાવે કર્મ નિર્જરા કામે. ભવિં ૬
 ખીન્નું જે સદ્ગુરૂને પુછી શંકા દોષ નિવારે,
 વળી વળી સૂત્ર ગણે એ ત્રીન્નું, ચોથું અર્થ વિચારે. ભવિં ૭
 આલંબનજી સુખે ચડીઈ ધરમ ધ્યાન વર ધામે,
 ચાર ભાવના તે હવે કહીઈ જેહથી સમરસ જામે. ભવિં ૮
 હું કેહનો નહિ, કેા નહિ મહારૂં મમતા કરવી ઘહિલી,
 જીવ એકલો જાએ આવે એ ભાવના પહિલી. ભવિં ૯
 તન ધન જીવત ચોવન પરિજન, ખિણ માહી જાઈ છીજી.
 અધિર એહની કહો કુણ આશા, એહ ભાવના ખીજી. ભવિં ૧૦
 જન્મ જરા મરણામય બહુ ભય જગ સહુને સંતાવે,
 ધર્મ વિના કેા શરણ ન દીસે ત્રીજીઈ ઇમ ભાવે. ભવિં ૧૧
 પુત્ર પિતા તિમ નારી માતા, વયરી ભાઈ થાયે;
 એક જીવને ભવમાં ભમતાં, એમ ચઉથીઈ ધ્યાયે. ભવિં ૧૨
 અથવા મૈત્રી આદિક મુનિ જન, ભાવના ભાવે ચારે;
 ધર્મ ધ્યાનનો જેહથી થાયે, અધિક અધિક વિસ્તારે. ભવિં ૧૩
 સર્વ જીવને હિત ચિંતવણું, તે મૈત્રી મતિ ભાખી;
 દુખિયાનાં દુખ ટાળું એહવી, મનસા કરૂણા દાખી. ભવિં ૧૪

ગુણ ગુણવંત તણા દેખીને જેમને હર્ષિત થાયે;
 અથવા પરસુખ નિરખી હરખે તેહ પ્રમોદ કહીવાયે. ભવિં ૧૫
 દેખી દોષ ઘણા દુરિજનના તે હવેખે નાણી;
 રાગ રોષ તે ઉપર નાણે એહ ઉપેક્ષા જાણી. ભવિં ૧૬
 ઇમ શુભ મતિ અમૃત કરી સીંચ્યો, ધર્મ ધ્યાન તરૂ વાધે
 કહે ભાવ મુનિ ઇહ પરલોકે, મન વંચિત ફલ સાધે ભવિં ૧૭

ઇતિશ્રી ધર્મ ધ્યાન લક્ષણ આલંબન ભાવના સ્વરૂપં.

ઢાળ પાંચમી રાગ ગોડી.

[ભાઈ ધન્ય સુપન એ ધન્ય જીવત તોરી માય-એ દેશી]

શ્રી ધર્મહ ધ્યાનના લેહ અવર છે ચાર,
 પિંડ સ્થાદિક હવે કહીઈ તાસ વિચાર;
 પિંડસ્થ પદસ્થ રૂપસ્થ તિમ જાણુ,
 નામે વળી ચોથું રૂપાતીત વખાણુ. ॥૧॥
 જે નિજ તનુમાંહિ નાભિ હૃદય અરવિંદ,
 આદિક પર ઠામે ધ્યાયી શ્રી જિન ચંદ;
 અનુક્રમે અભ્યાસે નિજ જિનને જિન રૂપ,
 તન મય થઈ ધ્યાયે પિંડસ્થ સરૂપ. ॥૨॥
 નવકારાદિક વર મંત્ર તણા પદ સાર,
 તિમ આગમના પદ અવલંબી સુખ કાર;
 અથવા જિન મુનિવર થઇ ઉપર બહુવાર,
 જેહ મન ચિર થાપે લહે પદસ્થ ઉદાર. ॥૩॥
 સમોસરણે ખેઠા શોભે અતિશય વૃદ્ધે,
 સુર અસુર નરિશર અરણ્ય કમળ જસ વૃદ્ધે;

જસ આગળ વાજે હુંહુલિ નવ નવ છદે,
 છત્રત્રય ઉપરિ તરૂ અશોક જસ નંદે. ॥૪૧॥
 ચામર લામંડળ સિંહાસન જસ સોહિ,
 જસ કુલ પગરને ગંધે મધુકર મોહિ;
 જસ દિવ્યનાદ સુણી રીઝે સઘળાં પ્રાણી,
 તે જિનકુ ધ્યાઈ રૂપસ્થ મતિ આણી. ॥૪૨॥
 વળી ન મળે જેહમાં રાગ દ્વેષ વિકાર,
 શુભ લક્ષણુ લક્ષિત કાંત શાંત આકાર,
 તેહ જિનની પ્રતિમા દેખી તનમય થાયે
 જીનનાં ગુણુ ધ્યાઈ તેહ રૂપસ્થ કહાયે. ॥૪૩॥
 જસ આઠ કર્મનો લેપ લગાર ન હોય,
 જશ પરમાતમ ઇતિ નામ કહે સહુ કોય;
 જેહ ચિંદાનંદમય રૂપ રહિત જે સિદ્ધ,
 રૂપાતીતને તેહ ચિદાનંદમય કિદ્ધ. ॥૪૪॥
 અરિહંત તણું ઇમ કરતો ધ્યાન સદૈવ,
 અભ્યાસ વિશેષે તનમય થાયે જીવ,
 તવ કર્મ તણુ સવિ અશુભ ટળે અનુભાવ,
 જીનવર પરે દીપે તેહનો પ્રબળ પ્રભાવ. ॥૪૫॥
 જિમ લોહ કનક હોઈ પામી રસ સંબંધ,
 વળી કુસુમ સંયોગે તેલ જિમ થાયે સુગંધ;
 તિમ પરમ પુરૂષનું કરતાં ધ્યાન અલેદે
 તેહના ગુણુ પામે લવિયણુ કુમતિ વિછેદે. ॥૪૬॥

આત્મા મર્નાષિભિરયં ત્વદભેદબુદ્ધ્યા

ધ્યાતો જિનેન્દ્ર ભવતીહ ભવત્પ્રમાણઃ ।

પાનીયમપ્યમૃતમિત્યનુચિત્યમાનં

કિં નામ નો વિષવિકારમપાકરોતિ ॥૧૦॥

આણી વિચયાદિક પિંડસ્થાદિક બાણુ,
 ઇમ અહનિશ કરતાં પામે કોડી કલ્યાણુ;
 અણિમાદિ સિદ્ધિ લાખિધ અનેક પ્રકાર,
 ઇહ લોકે ઇહથી લહીઈ જ્ઞાન અપાર. ॥૧૧॥
 પરલવ વૈમાનિક ઇંદ્ર તથા અહમેંદ્ર,
 સુરવર તે થાયે તનુ રૂચિ જીતરવિચંદ્ર;
 તિહાંથી ચવીચા વળી ઉત્તમ નર ભવ પામી;
 શુભ ધર્મ આરાધી થાયે શિવપુર સ્વામી. ॥૧૨॥
 એહ ધર્મહુ ધ્યાનથી સંત અનંત મુણિંદ્ર,
 ઇહ ભવને પરલવે પામ્યા પરમાનંદ;
 એહ ધ્યાન કરંતા અનુક્રમે શુકલહુ ધ્યાન,
 ભવિયણુને આવે કેવળનાણુ નિદાન. ॥૧૩॥
 એહ ધર્મ ધ્યાનનો મહિમા જેહ અપાર,
 તેહ કેહતાં પિંડિત કહો કુણુ પામે પાર;
 મુનિ ભાવ પયંપે એકમના થઈ સંત,
 ઇહ ધ્યાન આરાધે સાધે સુખ અનંત. ॥૧૪॥

ઇતિશ્રી પિંડસ્થાદિક ધ્યાન પ્રકાર ચતુષ્ક સ્વરૂપં ॥ ઇતિ
 સપરિવારા ધર્મ ધ્યાન સ્વરૂપં ધર્મધ્યાન સ્વરૂપે સર્વ ગાથાપટ

કુહા.

શુકલ ધ્યાન કહું હવે, જીન ભાષિત અનુસાર;
 જેહ વિના નવિ પામીએ, પંચમી ગતિ મુખપ્રકાર.

પહિલે સંઘયણેજીકે, પૂરવધર શ્રુતવંત,	
શુકલ ધ્યાનની યોગ્યતા, તેહને કહે અશિદંત.	૨
વિષય કષાયે આકુલ, સત્ત્વ રહિત ચલચિત,	
શુકલ ધ્યાનને ધ્યાવવા, તે જડ બાણો મિત.	૩
હમણાનાં જડ જીવડા, એહનું તત્ત્વ સુગૂઠ,	
સુપરે સમઝે પણ નહિ, તો કિંહા ધ્યાયે મૂઢ.	૪
તો હે વૃદ્ધ પરંપરા, વચન તણો આધાર;	
અવિલંબી કિંચિત્ કહું એહના ચાર પ્રકાર.	૫

ઢાલ ૬ ફી રાગ આશાપુરી

(નંદનકું ત્રિસલા હુસરાવેરે—એ ફશી)

શુકલ ધ્યાન સદા બે સેવે, તે સીઝે સવી કામોરે,	
તેહમાં પ્રથમ પૃથક્ત્વ વિતર્ક સવિચાર ઇતિ નામોરે.	શુકલ.
તિહાં જીવાદિક એક દ્રવ્યનાં જીન ભાષિત સુવિચારે;	
ઉત્પત્તિ સ્થિતિનાશાદિક જગિ જે પર્યાય અપારે.	શુકલ ૨
તેહ પૃથક્ત્વ વિવિધ પ્રકારે ધ્યાયે બહુ વિસ્તારે;	
પૂરવગત શ્રુતને અનુસારે, બહુવિધ નય આધારે.	શુકલ. ૩
તિહાં શ્રુતથી એક અર્થ ગ્રહીને, તેહના શબ્દ વિચારે;	
શબ્દ થકી વળી અર્થ વિચારે, મુનિવર મન સંચારે.	શુકલ. ૪
મનયોગાદિક યોગ થકી પણ, વિચરે અવર સુયોગેરે,	
આમ સંચારે તિમ વળી ચાલે, નિજ મન શ્રુત આ ભોગેરે.	શુકલ. ૫.
ઇમ કરતાં મુનિ એ ધ્યાનનું, નામ કરે સોય સાચુરે,	
ઇણે ધ્યાને કરી મુનિ મન થાયે સમરસરંગે બાચુરે.	શુકલા ૬

પર્યાયાદિક ભાવના ભાવતાં ઇણીપરે બહુ અભ્યાસેરે,
 જ્ઞાન પ્રકાશ ઘણો ઘણો દીપે, દુરમતી દૂર પણાશેરે. શુકલ. ૭
 હવે બીજો એકત્વ વિતર્ક અવિચાર કહિવાયરે,
 તિહાં ઋષિ એ દ્રવ્યનો એકજ ચિત્ત ચિંતે પર્યાયરે. શુકલ. ૮
 શબ્દ અર્થ યોગાદિકનો ઇહાં પરાવર્તન નવિ હોયરે,
 શ્રુત આધારે એક પ્રકારે મન થિર થાયે સોયરે, શુકલ. ૯
 સંકલ કલ્પના બલ નિવારી, કરતા એહનો અભ્યાસરે
 વાયુરહિત ઠામે જીમ દીપક, મન નવિ ડોળે વાસરે. શુકલ. ૧૦
 અંગેવાચ્યું વિષ જિમ મંત્રે ગારૂડી ડંખે આણેરે
 તિમ જગવ્યાપક મન એક ઠામે આણે મુનિ એહ આણેરે શુકલ. ૧૧
 બહુ ઇંધણથી અળગો કીધો, આણ્યો થોડામાંહિરે
 તતપિણ અગણિ સમે જિમ આપે વિણુનીરાદિ ઉપાઈરે. શુકલ. ૧૨
 ઇંમ સંકલ્પ અપાર નિવારી આણ્યું મન એકાંતેરે.
 અનુક્રમે સુષમા લય પામી, આપે પામે શાંતિરે. શુકલ. ૧૩
 એહ ધ્યાન મહિમાએ નાશે, ચાર કરમ ઘન ઘાતિરે;
 કેવળ નાણુ લહે તે નિરમળ મુનિવર અપ્રતિપાતીરે. શુકલ. ૧૪
 પૂરવધરને એહ કહ્યાં તે પ્રાયિક જાણો જાણોરે,
 નહિ તો અવર સાધુ ને સાધવી કિમ પામે નિરવાણુ રે. શુકલ. ૧૫
 નાણી મુનિવર જાણી ધ્યાઈ, એહ ધ્યાન સુખકામીરે,
 કોઈ અજાણુતો પણ પામે, જિમ મરૂદેવ્યા પામીરે. શુકલ. ૧૬
 જિમ સંયમ જાણી લીહઈ બહુજન, જાણ્યા વિના પણ પામેરે,
 જીવ તણે અતિ શુભ પરિણામે તથા ધ્યાન પણ આવેરે. શુકલ. ૧૭

એ તો આગમને અનુસારે અભ્યાસે જે આવેરે,
તાસ સરૂપ કહું શુભ ભાવે, ભાવે તે સુખ પામેરે. શુકલ. ૧૮

॥ ઇતિશ્રી શુકલધ્યાન પ્રથમ ભેદ દ્વય સ્વરૂપમ્ ॥

ઢાલ ૭ મી રાગધનાશ્રી.

(કુંઅરજી એહ કલા કિહાં શીખીએ તથા ભવિયા સિદ્ધચક્ર પદવદો. એ દેશી)

જે છદ્મસ્થ જતીને આવે, તે કહ્યા એ દોય,
હવે દોય કહીએ તે અંતે જે કેવળીને હોયરે.

મુનિવર શુકલ ધ્યાન આરાધો, જિમ કામિત ફળ આરાધો. ૧
મુનિવર એ આંકણી.

મુગતિ મુગતિ અવસર જવ રૂંધે, મન વચ કાયા યોગ;
ભાવ સૂક્ષ્મ તનુયોગે થાએ, ત્રીભ ભેદનો યોગરે. મુનિ. ૨
સૂક્ષ્મ કિરિયા હોયે તેહમાં, ન ચલે શુભ પરિણામ;
તે માટે તસ સૂષિમ કિરિયા, અનિઅટ્ટી તે નામેરે. મુનિ. ૩
તેરસમે ગુણુઠાણે અંતે એહ ધ્યાન મુનિ ધ્યાવે;
ચૌદમે ગુણુઠાણે જમ પુહુચે તવ તસ ચોથું આવેરે. મુનિ. ૪
સૂક્ષ્મ પણુ કિરિયા નહિ એહમાં, નહિ એહનો પ્રતિપાતો,
સમુચિન્ન ક્રિયા અપ્રતિપાતિ તેહ ભણી એહ વિખ્યાતો મુનિ. ૫
અવર સાધુને જેમ ન થિરતા, તે કહું ધ્યાન પ્રધાન,
યોગ નિરોધ જે તનુ થિરતા, જીનને તેહજ ધ્યાન. મુનિ. ૬
એહ ધ્યાનને અંતે મુનિવર, કર્મશેષ સવિ વારી;
છંડી દેહ જાઇ દોગતે થાયે શિવ સુખ ધારી. મુનિ. ૭
કેવળ નાણી કેવળ દંશી તેહ સદા ગતમોહા,
જન્મ જરા મરણાદિક નહિ તસ, નહિ તસ દુઃખ સંદોહારે મુનિ. ૮

જીનજીઈ પણ જગમાં જેહનું કોન ન કહું ઉપમાન;
 તે અનંત સુખ સિદ્ધ લહે તિહાં, નિરૂપાધિક અસમાનરે. મુનિ. ૬
 અલખનિરંજન પરમ જ્યોતિ વળી, પરમપુરૂષ જગદીશ;
 એહવા નામ જપે તસ ભાવે, ભાવમુનિ નિસ દીસરે. મુનિ. ૧૦

ઇતિ શ્રી શુકલધ્યાન તૃતીયસ્વરૂપં ચતુર્થ પ્રકાર સ્વરૂપં.

ઢાલ ૮ મી..

(રંગાણી મુઝમતિ તુઝ ગુણે ઇમ જીનરાજ એ રશી.)

શુકલ ધ્યાનતણા સંક્ષેપે, ઇમ કહ્યા ચાર પ્રકાર,
 એહ ધ્યાન કેરા હવે લક્ષણ, ચાર કહું સુવિચાર;
 ગુણવંતા મુનિવર સેવીએ નિત શુલધ્યાન,
 ઈર્મરોગ હરવાને જગમાં, જેહ છે અમૃત સમાન. ગુણવંતા. ૧
 દેવાદિક ઉપસર્ગ કરે તવ, નવિ ખિહે ગુણગેહ,
 પીડા પણ મન નાણે, તેહની પહેલું લક્ષણ એહ. ગુણવંતા. ૨
 દેવાદિક માયા અથવા સૂક્ષ્મભાવ સંદેહ,
 તસ સંભોહ ઉપાઈ ન શકે, બીજું લક્ષણ તેહ. ગુણવંતા. ૩
 તનુથી અલગો જીવ ચિંતવે, જીવથી સયલ સંયોગ;
 શુકલતણું એ લક્ષણ ત્રીજું દૂર હરે સવિ સોગ. ગુણવંતા. ૪
 અતિ નિરાગપણે કરીને કરે, ઉપધિ શરીરની સાર;
 ચોથું એહ કહું જે ન કરે, મમતા તાસ લિગાર. ગુણવંતા. ૫
 લક્ષણ ચાર કહ્યા ઇમ એહના, હવે આલંબન ચાર;
 તે કહું જે એણે ધ્યાને, ચઢતા હોઈ આધાર. ગુણવંતા. ૬
 કોપાટોપ નિવારક ઉપશમ, પ્રથમ આલંબન હોય,
 માન મથન સુકમાલપણું, જે મનતણું બોળે સોય. ગુણવંતા. ૭

દંભવિહારણ સરલપણું જે તે ત્રીજું ગત દોષ;
 દોહ જોહ સંખોહ વિહારણ ચોથું જણ સંતોષ. ગુણવંતા. ૮
 આલંબન ઈમ કદ્દાં શુકલના, સયલ દુરિતવન દાવ,
 ભાવ કહે હવે કહું ખેહની, ભાવતા ભવજળ નાવ. ગુણવંતા. ૯
 ઇતિશુકલ ધ્યાન લક્ષણાલંબન સ્વરૂપ.

ઠાણ ૯ મી.

(રાગ કેદારો. કર્પૂર હોધ અતિ ઉજલોરે જેહની ગંધ સુગંધ.-એ દશી)

આદિ નહિ સંસારનીરે, છેહડો પણ નહિ હોય;
 કર્મે પ્રેર્યો જીવડોરે, તિહાં બહુ રડવડે સોય.

સોભાગી ભાવો ભાવના રસાલ.

જે પોષે શુભધ્યાનને રે, જીમ જનની નીજ બાળ સોભાગી. ૧
 ભમતો એહ સંસારમાંરે, જીવ અનંતીવાર;

નરતિરિ નારક દેવતારે, પામ્યા બહુ અવતાર. સોભાગી. ૨
 જાતિ યોનિ જગતે નથીરે, તે નવિ લોક પ્રદેશ;

જીહાં મુઝ જીવે નવિ લલ્યોરે, જન્મ વિનાશી કલેશ. સોભાગી. ૩
 ઈમ ભમતો પણ જીવડોરે, મૂઢ ન પામે ખેદ;

ધર્મ ન સાધે નિરમજોરે, જે કરે કર્મ વિચ્છેદ. સોભાગી. ૪
 ઇમ અનિત્ય ભાવનારે, પ્રથમ કહે અરિહંત;

વિપરિણામની ભાવનારે, બીજી સુણ ગુણવંત. સોભાગી. ૫

પલટાઈ સવિ દ્રવ્યનારે, જગબહુવિધ પરિણામ,
 તે સુરવર પણ થિર નહિરે, જે લવ સત્તમ નામ. સોભાગી. ૬

તો બીજા સુરનર તણારે, સુખ સંપત્તિ પરિવાર;
 શિર કરી જે મન ચિંતવેરે, તેહની ખુદ્ધ અસાર. સોભાગી. ૭

- એ કરી બીજી ભાવનારે, ત્રીજીં સુવિચાર;
 ઇમ સંસાર અસારનારે, ચિત્ત ચિંતે અણુગાર. સોભાગી. ૮
- જળ થળ ખેચરપણું લહેરે, એકેંદ્રિ પણ થાય. સોભાગી. ૯
- હરી સઘળા કેઇ ચક્રવર્ત્યે બીજા પણ બહુ ભૂપ,
 સુખ સંપદ ઇહાં ભોગવીરે, પામે દુરગતિ કૂપ. સોભાગી. ૧૦
- યૌવન રૂપ કલાદિકેરે, જે હોઇ બહુ મદવંત;
 તે હોઇ પરભવ કીડલારે થાઇ અશુચિ વસંત. સોભાગી. ૧૧
- ઇમ સંસાર વિટંબનારે, ઇહ પરભવે બહુવાર;
 પામે બહુ પરે જીવડોરે, તે ભવ કેમ હોઇ સાર. સોભાગી. ૧૨
- ઇમ ત્રીજી ભાવીએરે, ચોથીં સુખ મિત્ત,
 દોષ ઘણાં આશ્રવતણારે, ભાવો ભુવન પ્રતીત. સોભાગી. ૧૩
- કર્મ બંધાયે જેહથીરે, તે આશ્રવ કહિવાય;
 મિથ્યામતિ અવિરતિ વળીરે, યોગપ્રમાદ કષાય. સોભાગી. ૧૪
- કર્મ એહથી ઉપજે રે, કર્મે હોઇ સવિ પોષ;
 ભવ ભમતાં દુઃખ અતિ ઘણારે ઇમ આશ્રવબહુ દોષ. સોભાગી. ૧૫
- ઇમ શુભ ભાવના ભાવતારે નાસે દુરમતિ ધંધ;
 શુકલ ધ્યાન દીપે ઘણુરે, અશુભ ટળે પ્રતિબંધ. સોભાગી. ૧૬
- ભાવના વર ઔષધ રસેરે, વાસ્તુ વારોવાર,
 શુકલ ધ્યાન દીપે ઘણું રે, ટાળે કર્મ વિકાર. સોભાગી. ૧૭
- જે જે મુનિ મુગતે ગયારે, જ્યારે બસે જેહ;
 તે સવિ શુકલ ધ્યાનનોરે મહિમા નહિ સદેહ. સોભાગી. ૧૮
- ઇમ સંજોપે મેં કહ્યોરે, ધ્યાન તણો અનુભાવ;
 વિસ્તારે આગમથકીરે, બહુજે ઇમ કહે ભાવ. સોભાગી. ૧૯
- ઇતિશ્રી શુકલ ધ્યાનભાવના સ્વરૂપ.

તાલ: ૧૦ મી.

(રાગ ધન્યાસરી હે ચીરી. એ દશી.)

ધ્યાનમું વિચાર ઇમ મન ધરી ભવિજના,
અશુભ છંડી વિમલ ધ્યાન સેવો;
જેહથી દુઃખ ટળે સકળ વંછિત કળે,
આખીએ મુગતિ વર શેખર મેવો.

ધ્યાન. ૧

પ્રસન્ન ચંદ્ર રાજઋષિ દેખ દૂર ધ્યાનથી,
સાતમી નરકને યોગ્ય થાય;

ધ્યાન રૂડે વળી તે થયા કેવળી,
અનુક્રમે મુગતિ નગરે જાયરે.

ધ્યાન. ૨

લોગ સેવ્યા નથી તો હિં દૂર ધ્યાનથી,
દુમક પરે જીવડો નરક પામે;
લોગ પણ લોગવી ધ્યાન શુભ યોગથી,
ભરત ભૂપાલ પરે પાપ વામે.

ધ્યાન. ૩

જપ વિના, તપવિના ધ્યાન શિવ સુખ દીયે,
ધ્યાન વિના મુગતિ જપ તપ ન દેવે;
ધ્યાન ઇમ મુગતિનો પરમ કારણ સુણી,
વર મુણી બહુ ગુણી ધ્યાન સેવે.

ધ્યાન. ૪

અવર વર ગુણ વિના, ધ્યાન આવે નહિ,
કહવિ આવે તદા ચિર ન શોભે,
તેહ ભણી નાણ હંસણ ચરણ ગુણધરી,
ધ્યાન શુભ આદરી સાધુ શોભે.

ધ્યાન. ૫

ઋદ્ધિ જિમ પુન્ય વિના કીર્તિ જિમ દાન વિણ,
વૃક્ષ જિમ નવિ રહે મૂળ પાળેં;
ગેહ પાઈયા વિના ચિર ન થોભે યથા,
ગુણ વિના ધ્યાન તિમ સંત દાળે.

ધ્યાન. ૬

જીનવચન અનુસરી કુમતિથી નીસરી.
શુદ્ધ સમકિતધારી દુરિત છડો,
ચરણ ગુણ આદરી ચિત્ત ચોખ્ખું કરી,
સાર સમતા ધરી ધ્યાન મંડો.

ધ્યાન. ૭

છણિપરે ધ્યાન સદા સેવતાં,
પાપ સંતાપ સવિ દૂર જાય.
જ્ઞાન પંચમ મહોદય રામા પામીએ,
સકળ કામિત તણી સિદ્ધિ થાય.

ધ્યાન. ૮

શ્રી તપગચ્છ સોદાકરો ગણધરો
શ્રી હિરવિજય સૂરિયુગ પ્રધાનો
દેશના જસ સુણી શાહ અકબર ગુણી.
ધર્મકામે થયો સાવધાનો.

ધ્યાન. ૯

તાસ પાટે વિજયસેન સૂરી ગુરૂ
શ્રી વિજયતિલક સુરો તાસ પાટેં,
તાસ પાટેં વિજયાણુંદ સૂરીસરૂ
વિજયવંતો સદા ધર્મ માટેં.

ધ્યાન. ૧૦

શ્રીવિમલ હર્ષ ઉવઝાય શ્રી મુનિવિમળ,
સકળ વાચક શિરોમણી વિરાજે.
શીષ તસ ભાવવિજય લણે સેવીએ.
ધ્યાન મુરતરૂ સદા સિદ્ધ કાળેં.

ધ્યાન. ૧૧

વર્ષધર નિધિ સુધારુચિ કલાવચ્છ રે.
 ૧૬૬૬ ચૈત્રવિદ દશમી રવિવાર સંગે;
 ધ્યાન અધિકાર અવિકાર સુખ કારણે.
 ખંભાનયરે રહ્યો ચિત્તરંગે

ધ્યાન. ૧૨

ધ્યાન સુવિચાર ઇમ ધરી ભાવિજના.

ઇતિશ્રી ધ્યાન સ્વરૂપ નિરૂપણ પ્રબંધ સંપૂર્ણ એહની ઢાલ
 ૧૦ છે. અંથાઅંથ સર્વ ગાથા ૨૬૫ છે. શ્રીબાહુપુર મધ્યે લિપિકૃત

જ્ઞાન બોધ છંદ.

ભગવતી ભારતી ચરણ નમેવ, સહ શુર નામ સદા સમરેવ ॥
 બોલીસ ચોપાઇ એ આચાર, ભેદ લેને ભણુ વિચાર ॥ ૧ ॥
 પંડિત તે જે નાણે ગર્વ, જ્ઞાનિ તે જે ભણે સર્વ ॥
 તપસી તે જે ન કરે ક્રોધ, કર્મ આઠ જીતે તે ભેદ ॥ ૨ ॥
 ઉત્તમ તે જે બોલે ન્યાય, ધર્મી તે જે મન નિરમાય ॥
 ઠાકુર તે જે બોલે વાચ, સફશુર તે જે બોલે સાચ ॥ ૩ ॥
 ગિરઓ તે જે શુણે આગલો, સ્ત્રી પરિહાર ગરે તે ભલો ॥
 એલો તે જે નિંદા કરે, પાપી તે જે હિંસા આદરે ॥ ૪ ॥
 મુરતી તે જે જીનવર તણી, મત તે જે ઉપજે આપણી ॥
 કીર્તિ તે જે ખીજે સુણી, પદવી તો તીર્થકર તણી ॥ ૫ ॥
 લખી તો ગૌતમ ગણધાર, યુદ્ધે અધિકો અભયકુમાર ॥
 શ્રાવક તે જે લહે નવ તત્ત્વ, કાયર તે જે મુકે સત્ત્વ ॥ ૬ ॥

મંત્ર ધરો જે શ્રી નવકાર, દેવ ખરો જે મુક્તિ દાતાર ॥
 સમકિત તે જે સુધા ગમે, મિથ્યાત્વી તે જે બુદ્ધો લમે ॥ ૭ ॥
 મોટો તે જાણે પર પીડ, ધનવંત તે જે ભાંજે ભીડ ॥
 મન વશ આણે તે બલવંત, આલસ મૂકે તે પુન્યવંત ॥ ૮ ॥
 કામી નર તે કહિયે અંધ, મોહ જાલ તો મોટો અંધ ॥
 દારિદ્ર તે ધર્મે હીણ, દુરગતિ માંહે રહે તે દીણ ॥ ૯ ॥
 આગમ તે જે બોલે દયા, મુનીવર તે જે પાલે ક્રીયા ॥
 સંતોષી તે સુખીયા થયા, દુખીઆ તે જે લોભે શ્રદ્ધા ॥ ૧૦ ॥
 નારી તે જે હુઈ સતી, દરસણુ તે જે ઝોગો મુહપતી ॥
 રાગ દ્રેષ ટાલે તે યતી, જૈન જાણે તે જીન મતી ॥ ૧૧ ॥
 કાયા તે જે શીલ પવિત્ર, માયા રહિત હોય મિત્ર ॥
 વડપણ પાલે તેહીજ પુત્ર, ધર્મ હાણી કરે તેજ શત્રુ ॥ ૧૨ ॥
 વૈરાગી જે વિરમે રાગ, તારૂં તે લવ તરે અથાગ ॥
 છાગ હણીને મટે યાગ, રૌરવ નરક ઇણા તે માગ ॥ ૧૩ ॥
 દેહ માંહી જીમ સારી જીહ, ધરમ માંહે તે લેખે દીહ ॥
 રસમાંહે ઉપસમ રસ લીહ, શુદ્ધીલદ્ર મુનીવરમાં સીંહ ॥ ૧૪ ॥
 સાચો તપ જે જીનવર નામ, જોગી તે જીતે કામ ॥
 ન્યાયવંત કહીએ શ્રી રામ, જીન પ્રાસાદ હોએ આમ ॥ ૧૫ ॥
 એહ બોલ બોલ્યા મેં ખરા, સારા નથી એહથી ઉપહરા ॥
 કહે પંડિત લક્ષ્મી કલોલ, ધરમ રંગ મન ધરજો ચોલ ॥ ૧૬ ॥

શ્રી રતનાકર પચ્ચીસી.

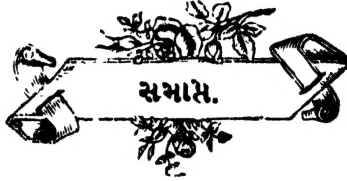
મંદિર છે મુક્તિતણા માંગદ્ય કીડાના પ્રભુ,
 ને ઇંદ્ર નરને દેવના સેવા કરે તારી વિભુ;
 સર્વજ્ઞ છે સ્વામી વળી સીરદાર અતિશય સર્વના,
 ઘણું જીવ તું ઘણું જીવ તું ભંડાર જ્ઞાન કળા તણા.
 ત્રણ જગતના આધાર ને અવતાર હે કરેણા તણા,
 વળી વૈદ્ય હે દુર્વાર આ સંસારનાં દુઃખો તણા;
 વીતરાગ વલ્લભ વિશ્વના તુજ પાસ અરજી ઉચ્ચરું,
 જાણો છતાં પણ કહી અને હું હૃદય આ ખાલી કરું.
 શું બાળકો માખાપ પાસે બાળકિડા નવ કરે,
 ને મુખમાંથી જેમ આવે તેમ શું નવ ઉચ્ચરે;
 તેમજ તમારી પાસ તારક આજ લોળા લાવથી,
 જેવું બન્યું તેવું કહું તેમાં કશું ખોટું નથી.
 મેં દાન તો દીધું નહિ ને શિયળ પણ પાળ્યું નહિ,
 તપથી દમી કાયા નહિ, શુભ લાવ પણ લાગ્યો નહિ,
 એ ચાર ભેદે ધર્મમાંથી કાંઈ પણ પ્રભુ નવ કર્યું,
 મહાર્જ બ્રમણ ભવસાગરે નિષ્કળ ગયું નિષ્કળ ગયું.
 હું ક્રોધ અગ્નિથી બળ્યો વળી લોભસર્પ ડસ્યો મને
 ગળ્યો માનરૂપી અજગરે હું કેમ કરી ધ્યાનું તને ?
 મન મારું માયાજાળમાં મોહન ! મહા મુંઝાય છે,
 ચડી ચાર ચોરો હાથમાં ચેતન ઘણો ચગદાય છે.
 મેં પરભવે કે આ ભવે પણ હિત કાંઈ કર્યું નહિ;
 તેથી કરી સંસારમાં મુખ અદપ પણ પામ્યો નહિ,

જન્મેા અમારા જિનજી ! ભવ પૂર્ણ કરવાને થયા,
 આવેલ જાજી હાથમાં અજ્ઞાનથી હારી ગયા.
 અમૃત ઝરે તુજ મુખરૂપી ચંદ્રથી તોપણ પ્રભુ,
 ભિન્નય નહિ મુજ મન અરેરે ! શું કરું હું તો વિભુ ?
 પત્થર થકી પણ કઠણ માફ મન ખરે ક્યાંથી દ્રવે ?
 મરકટ સમા આ મનથકી હું તો પ્રભુ હાર્યો હવે.
 ભમતા મહા ભવસાગરે પામ્યો પસાયે આપના,
 જે જ્ઞાન દર્શન ચરણરૂપી રત્નત્રય હૃદય ઘણું;
 તે પણ ગયા પરમાદના વશથી પ્રભુ કહું છું ખરું.
 કોની કને કિરતાર આ પોકાર હું જઈને કરું ?
 ઠગવા વિભુ આ વિશ્વને વૈરાગ્યનાં રંગો ધર્યા,
 ને ધર્મના ઉપદેશ રંજન લોકને કરવા કર્યા;
 વિદ્યા ભણ્યો હું વાઢ માટે કેટલી કથની કહું ?
 સાધુ થઈને ખહારથી દાંભિક અંદરથી રહું,
 મેં મુખને મેલું કર્યું દોષો પરાયા ગાઈને.
 ને નેત્રને નિહિત કર્યા પરનારીમાં લપટાઈને;
 વળી ચિત્તને દોષિત કર્યું ચિન્તી નહાઈ પરતણું,
 હે નાથ ! માફ શું થશે, ચાલાક થઈ ચુક્યો ઘણું,
 કરે કાળજની કતલ પીડા કામની બિહામણી,
 એ વિષયમાં બની અંધ હું વિટંબના પામ્યો ઘણી;
 પણ પ્રકાશ્યું આજ લાવી લાજ આપતણી કને,
 બાણેા સહુ તેથી કહું કર માફ મારા વાંકને,
 નવકાર મંત્ર વિનાશ કીધો અન્ય મંત્રો બાણીને,
 કુશાસ્ત્રના વાક્યો વડે હણી આગમોની વાણીને,

કુદેવની સંગત થકી કર્મે નકામા આચર્યા,
 મતિબ્રમ થકી રત્નો ગુમાવી કાચ કટકાં મે ગ્રહ્યા.
 આવેલ દૃષ્ટિમાર્ગમાં મૂકી મહાવીર આપને,
 મેં મૂઢધિયે હૃદયમાં ધ્યાયા મદનના આપને;
 નેત્રબાણે ને પયોધર નાભી ને સુંદર કટી,
 શણગાર સુંદરીઓ તણાં છટકેલ થઈ જોયાં અતિ,
 મૃગનયની સમ નારીતણા મુખચંદ્રને નીરખી અતિ,
 મુજ મન વિષે જે રંગ લાગ્યો અદ્ય પણ ગુઠો અતિ;
 તે શ્રુતરૂપ સમુદ્રમાં ધોયા છતાં જાતો નથી.
 તેનું કહો કારણ તમો બચું કેમ હું આ પાપથી ?
 સુંદર નથી આ શરીર કે સમુદાય ગુણ તણો નથી,
 ઉત્તમ વિલાસ કળા તણી દેદીપ્યમાન પ્રભા નથી;
 પ્રભુતા નથી તો પણ પ્રભુ અભિમાનથી અઘ્ઠક કરું,
 ચોપાટ ચાર ગતિતણા સંસારમાં ખેડ્યા કરું,
 આયુષ્ય ઘટતું જાય તોપણ પાપબુદ્ધિ નવ ઘટે,
 આશા જીવનની જાય પણ વિષયાલિલાયા નવ મટે;
 ઔષધ વિષે કરું યત્ન પણ હું ધર્મને તો નવગણું,
 બની મોહમાં મસ્તાન હું પાયા વિનાના ઘર ચણું,
 આત્મા નથી પરભવ નથી વળી પુણ્ય પાપ કશું નથી.
 મિથ્યાત્વીની કટુવાણીને ધરી કાન પીધી સ્વાદથી;
 રવિસમ હતા જ્ઞાનેકરી પ્રભુ આપશ્રી તોપણ અરે,
 હીવો લઈ કુવે પડ્યો ધિક્કાર છે મુજને ખરે.
 મેં ચિત્તથી નહિ દેવની કે પાત્રની પૂજા ચહી,
 ને શ્રાવકો કે સાધુઓનો ધર્મ પણ પાળ્યો નહિ;

પામ્યો પ્રભુ નરભવ છતાં રણમાં રડ્યા જેવું થયું,
 ધોખીતણા કુત્તાસમું મમ જીવનં સહુ એળે ગયું.
 હું કામધેનુ કલ્પતરૂ ચિંતામણિના ખ્યારમાં,
 ખોટા છતાં ઝંખ્યો ઘણું બની લુપ્થ આ સંસારમાં,
 જે પ્રગટ સુખ દેનાર ત્હારો ધર્મ તે સેવ્યો નહિ,
 મુજ મૂર્ખ ભાવોને નિહાળી નાથ કર કરૂણા કંઈ.
 મેં ભોગ સારા ચિંતવ્યા તે રોગ સમ ચિંત્યા નહિ,
 આગમન ઇચ્છયું ધનતણું પણ મૃત્યુને પ્રીછયું નહિ,
 નહિ ચિંતવ્યું મેં નર્ક કારાગ્રહ સમી છે નારીઓ,
 મધુ ખિંદુની આશા મહીં ભય માત્ર હું ભુલી ગયો.
 હું શુદ્ધ આચારો વડે સાધુ હૃદયમાં નવ રહ્યો,
 કરી કામ પર ઉપકારનાં યથાપણ ઉપાર્જન નવ કર્યો;
 વળી તીર્થના ઉદ્ધાર આદિ કોઈ કાર્યો નવ કર્યા,
 ફેગટ અરે આ લક્ષ ચોરાશી તણા ફેરા ફર્યા.
 ગુરૂ વાણીમાં વૈરાગ્યકેરો રંગ લાગ્યો નહિ અને,
 દુર્જનતણાં વાક્યો મહીં શાંતિ મળે ક્યાંથી મને ?
 તરૂં કેમ હું સંસાર આ અધ્યાત્મ તો છે નહિ જરી.
 તુટેલ તળીઆનો ઘડો જળથી ભરાયે કેમ કરી ?
 મેં પરભવે નથી પુણ્ય કીધું ને નથી કરતો હજી,
 તો આવતા ભવમાં કહો ક્યાંથી થશે હે નાથજી;
 ભૂત ભાવિ ને સાંપ્રત ત્રણેભવ નાથ હું હારી ગયો,
 સ્વામી ત્રિશંકુ જેમ હું આકાશમાં લટકી રહ્યો.
 અથવા નકામું આપ પાસે નાથ શું બકવું ઘણું,
 હે દેવતાના પૂજ્ય ! આ ચારિત્ર મુજ પોતાતણું;

જાણે! સ્વરૂપ ત્રણ ઘોડનું તો માહરું શું માત્ર આ ?
 જ્યાં ફોડનો હિસાબ નહિ ત્યાં પાછની તો વાત ક્યાં.
 ત્હારાથી ન સમર્થ અન્ય દીનનો, ઉદ્ધારનારો પ્રભુ,
 મ્હારાથી નહિ અન્ય પાત્ર જગમાં, જોતાં જડે હે વિભુ;
 મુક્તિ મંગળસ્થાન તોય મુજને, ઇચ્છા ન લક્ષ્મી તણી,
 આપો સમ્યગ રત્ન સ્વામી જીવને, તો તૃપ્તિ થાયે ઘણી.

શ્રાવક ધર્મ.

શ્રી હરિભદ્રસૂરિએ રચેલ ધર્મખિન્દુના પ્રથમ વિભાગને શ્રાવક ધર્મ એ નામ આપવામાં આવ્યું છે. તેમાં મૂળ સૂત્રોનું ભાષાંતર આપવા ઉપરાંત તે દરેક સૂત્ર ઉપર વિશાળ દૃષ્ટિથી અને સ્વતંત્ર શૈલિથી સર્વ કોઈ સમજી શકે તેવી સરલ અને હૃદયગ્રાહી ભાષામાં વિવેચન કરવામાં આવ્યું છે.

આ પુસ્તકમાં માર્ગાનુસારિપણના પાંત્રીસ ગુણનું લંબાણથી વિવેચન કરવામાં આવ્યું છે. તદુપરાંત ઉપદેશકે કેવી રીતે બોધ આપવો કે માર્ગાનુસારી જીવ સમ્યક્ત્વ પૂર્વક ૧૨ વ્રત લેવાને તત્પર થાય. બાર વ્રત તેના પાંચ પાંચ અતિચાર સાથે આ પુસ્તકમાં સમજાવવામાં આવ્યા છે, અને ગૃહસ્થ જીવન ગાળવા છતાં પણ જીવ કેવી રીતે આત્મ કલ્યાણ સાધી શકે તેનો માર્ગ બતાવવામાં આવ્યો છે. દુકમાં પ્રાતઃકાળથી શ્રાવક જાગે તે રાત્રે સુઈ રહે, ત્યાં સુધી ધર્મભાવના યુક્ત પોતાનું જીવન કેવી રીતે ઉત્તમ પ્રકારનું બાળી શકે તેનું વર્ણન છે. દરેક શ્રાવક શ્રાવિકાએ પોતાનું કર્તવ્ય યથાર્થ રીતે સમજવાને આ પુસ્તક અવશ્ય વાંચવું, પૃષ્ઠ ૨૬૦ સારા કાગળ, સુંદર છાપ. કીંમત માત્ર ૧ રૂપીઆ.

મળવાનું ઠેકાણું:

મણિલાલ ન. દોશી.

સ્તનપોળ અમદાવાદ.

હમણાં નવાં બહાર પડેલાં પુસ્તકો

સુંદર છપાઈ અને સુંદર કાગળ

પ્રેમ અને સેવા મૂલ્ય એક રૂપીઓ પોષ્ટેજ બે આના

ચારિત્રમંદિર મૂલ્ય આઠ આના પોષ્ટેજ ૧ આનો

નવિન યુગનો આત્મા મૂલ્ય આઠ આના પોષ્ટેજ એક આનો

ગુરુદર્શન (ત્રીજી આવૃત્તી) મૂલ્ય આઠ આના પોષ્ટેજ એક આનો

પવિત્રતાને પંથે મૂલ્ય આઠ આના પોષ્ટેજ એક આનો

દિવ્યજીવન મૂલ્ય બાર આના પોષ્ટેજ એક આનો

શ્રાવકધર્મ મૂલ્ય એક રૂપીઓ પોષ્ટેજ બે આના

બુક પોસ્ટથી મંગાવનારે તેટલી રકમની ટિકીટો બીડવી.

મળવાનું ઠેકાણું કર્તા પાસેથી. મણિલાલ ન. દોશી.

રતનપોળ—અમદાવાદ

